This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

~~UNS 166 g. 9~~

TAYLOR INSTITUTION

DOMINUS ILLUMINATIO MEA

Vet. Ital. IV A 11

EX LIBRIS
C. FOLIGNO
I. 7

CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

TOMUS TERTIUS.

FLORENTIÆ. MDCC.XIX.
Typis Regiæ Celſitudinis, apud Joannem Cajetanum Tartinium, & Sanctem Franchium.

Superiorum permiſſu.

TAYLOR INSTITUTION
UNIVERSITY OF OXFORD
LIBRARY

CATALOGUS
ITALORUM POETARUM
Tomi Tertii.

CÆſarinus Virginius. pag. 1.
Cæſarius Janus. 56.
Calcagninus Cælius. 65.
Camillus Julius. 108.
Camœnus Joannes Franciſcus. 114.
Campanus Antonius. 116.
Cantalicius. 123.
Capilupus Lælius. 157.
Capilupus Hippolytus. 204.
Capilupus Camillus. 243.
Capilupus Julius. 245.
Caracciolus Antonius. 249.
Cardulus Fulvius. 250.
Carga Joannes. 251.
Caſa Joannes. 263.
Caſanova Marcus Antonius. 284.
Caſtilionius Balthaſſar. 295.
Caſtilionenſis Franciſcus. 310.
Cathena Hieronymus. 313.
Cavanus Ludovicus. 317.

Ce-

Ceretus Daniel. pag. 352.
Cerratus Paulus. 357.
Cerrutus Antonius. 371.
Chriſoſtomus Joannes. 398.
Cioſanus Hercules. 399.
Ciria Joſeph Maria. 401.
Cloccus Andreas. 407.
Coccejanus Auguſtinus. 407.
Codrus Urceus Antonius. 412.
Colentius Joannes. 415.
Collenucius Pandulphus. 419.
Collonius Ludovicus. 429.
Colotius Angelus. 429.
Columna Marius. 431.
Conſobrinus Joannes Maximus. 439.
Corellus Franciſcus. 439.
Coricius Leonardus. 440.
Cornachinus Thomas. 445.
Cornazanus Antonius. 446.
Corræa Thomas. 448.
Corteſius Thomas Alexander. 457.
Coſtæjus Joannes Franciſcus. 489.
Cotta Joannes. 490.
Crinitus Petrus. 497.
Crottus Julius Ælius. 518.
Crucejus Hannibal. 524.
Curſius Petrus. 528.

CAR-

CARMINA *ILLUSTRIUM* POETARUM ITALORUM.

VIRGINII CÆSARINI ROMANI.

In Victoriam Bohemicam Maximiliani Bojorum Ducis.

TRiſtitiam, trepidoſque metus, curaſque protervis
Tradam Carpathiis per mare ferre Notis.
Omnia læta cano: pleno nunc ore ſonandum:
Aurea quid ceſſas mi dare plectra puer?
Non referam molles luctus, privata ſilebo
Damna: queri nobis publica cauſa vetat.
Surge anime, & deſueta diu fer gaudia mente:
Surge anime, atque aliam diſce movere chelyn.
Sacra canit vinctus Peneïde fronde capillos
Vates: quiſquis ades, dic bona verba ſacris.

Urantur Syriæ merçes, Nabathæaque thura:
  Puniceas oleant lucida templa roſas.
Ulta profanatas adſitis Numina ſedes,
  Impleat & veſter nunc mea lina favor.
Sunt aliquid Superi: Romanis regnat in aris
  Relligio, veteres quam coluiſtis avi.
Non deſunt lentas ultricia fulmina in iras,
  Judicat & tandem crimina pœna ſequax.
Fœda Palatinum regnis dare terga Bohemis
  Vidimus, & noſtrâ parta tropæa manu.
Fracta cruentatum volvuntur ſceptra per Albim:
  Funereo Hercynius ſanguine tabet ager.
Vincula Praga manu geſtat, quâ tela gerebat,
  Et malè decuſſos accipit ore lupos.
Quis Superum, Muſæ, noſtros ad bella maniplos,
  Dicite, quæ juvit Cæſaris arma manus?
Utraque finitimis legio conſederat arvis,
  Cernebantque avidi mutua caſtra duces.
Hinc Rhenanus agit Slavos, Moravoſque rebelles,
  Et ferus in pugnam Sleſia ſigna rapit.
Fœda Superſtitio, ſacris infenſa Latinis,
  Tincta Acherontæo ſpicula felle tenet;
Et Vaticano ante alios incendia templo
  Calvinus minitans, impia tela rotat.
Hinc armis nitet Auguſto devota juventus,
  Ardet & æratâ cuſpide Boja cohors.
Una ingens Hiſpana phalanx certamina poſcit,
  Juſtaque Parthenopes miles in arma ruit.
Arduus & campo ſeſe Buquoïus infert,
  Magnanimoſque docet ſpernere fata viros.
Aptant ſe pugnæ Tyrrheni Principis alæ;
  Hoſtem jamque prior, quam manus, ira ferit.
Sic ſteterant acies; necdum dare carmine belli
  Clariſonæ audebant ſigna cruenta tubæ.
Aëre ſe mittens rutilis cum nubibus actus,
  Liquit Adalbertus cærula templa poli.
Et Bavarum ſtetit ante Ducem: tum ſtella nitenti
  Per nubes ſecuit crine refixa viam.

Non

Non ille attulerat chlamydem, tunicaſque crepantes
  Textilibus ventis, carbaſeoſque ſinus:
Non paſtorali firmans veſtigia virgâ,
  Aut venit mitrâ tempora vincta gerens:
Qualem Divorum cumulantem altaria donis,
  Jam vidit melior Praga operata Deo.
Norica ſed forti criſpans haſtilia dextra;
  Totus & ardenti clauſus ab ære nitet.
Aureus umbo iras, furias, cladem que vomebat:
  Nutabat criſtâ verſicolore caput.
Mox ait: O fidei Princeps defenſor avitæ,
  Maxmiliane, tuis gloria major avis;
Perge, age, tempus adeſt, via nunc rumpenda per agmen:
  Disiice, me, trepidos, omina dante, duces.
Sat regnare datum ſceleri, jam fraudis abundè eſt:
  Nunc admiſſa truci crimina morte luant.
Tu cœli vindex: tibi victima corruet hoſtis,
  Planget & adverſam ſanguinolentus humum.
Non te, quod denſis horreſcunt agmina ſignis,
  Terreat: has acies Numina magna premunt.
Divorum violata animo ſimulacra revolve,
  Et temerata truci fana vetuſta manu.
Veſtales ſubeant aditus, & milite caſtus
  Quæ colit, audaci, clauſtra refracta, pudor.
Illa eſt, illa ferox letho ſternenda juventus,
  Divorum e tumulis quæ ruit oſſa ſacris.
Quique dedit cineres noſtros ludibria ventis,
  Det lacer impaſtis oſſa inhumata feris.
Quod causâ vincis, vinces & viribus hoſtes:
  Stabunt pro caſtris juſque, piumque tuis.
O quantos hodie confuſæ cædis acervos
  Aſpicies! dextrâ funera quanta dabis?
Eventura cano belli non futilis augur:
  Mentiri haud Superûm nuntia lingua poteſt.
Ecce tuas volitat circum Victoria turmas,
  Lectaque Idumæis fert tibi ſerta jugis.
Dixit, & intorſit furialis robora teli,
  Horret qua denſo crebrior hoſte globus.

Proxima Bojugenæ regis volat haſta per auras;
 Cetera ductorem turba imitata ruit.
Exhortantur equos, laxiſque feruntur habenis:
 Quadrupedum occurrunt pectora pectoribus
Fulmineum explodunt nitroſa tonitrua plumbum,
 Sulphureaſque volat Mors comitata pilas.
Dant ſonitum colles, refugitque exterritus amnis
 Æther diſſultat, concutiturque ſolum.
At Dux fatifero Bojorum dimicat enſe:
 Qua ruit, horreſcunt obvia corda metu.
Latum limitem agit peditemque equitemque metendô,
 Verſaque vulnifico fulmine terga ferit.
Indica ſic frendens furit inter ovilia tigris:
 Per Libycas equitans ſic ruit Auſter aquas.
Sic flamma arentes victrix populatur ariſtas:
 Diluviem meditans ſic tumet Iſter agris.
Tum vero exoritur clades horrenda cadentûm,
 Strataque in informi corpora cæde natant.
Pars ruere in fatum, pugnaci & pectore mortem
 Accipere: incertæ pars dare terga fugæ.
Hi fluvium petere, & rapidis ſe credere lymphis;
 Brachia ſed vincit vulnere tarda labor.
Jam terror miſeros nigris amplectitur alis,
 Et quatit inſolitus pectora pulſa timor.
Jam reboant gemitus morientûm pallida fuſô
 Exultatque virûm ſanguine Tiſiphone,
Undique ſanguineæ ſtrages, & plurima mortis
 Verſatur facies: inficit arva cruor.
Vicit Relligio tandem, fuſæque catervæ
 Sunt viſæ ad noſtros proiicere arma pedes.
Tu quoque, Rex, ſtares miſerandus truncus in arvis,
 Nî letho profugum ſurripuiſſet equus.
Ecce petis Moravas, latebroſa cubilia, ſilvas,
 Nec, quæ circumſtent aſpera fata, vides:
Quo ruis, ô demens? noſtris accede triumphis:
 Cæſareum ſatius ſponte ſubire jugum.
Jam tibi prædico exilium, longoſque labores,
 Pauperiem, & nullos per tua regna lares.

Fi-

Finibus extorris, Rhenique expulſus ab amne,
 Quam mallem, dices, hac cecidiſſe die!
O ubi nunc ſoceri auxilium, claſſeſque Batavæ!
 Fugiſti: languet ſpiritus ille tuus.
Voverat ille [nefas] ſeſe Capitolia ferro
 Exciſurum olim, Romulidûmque decus:
Ebrius & patrio celebrans convivia Baccho,
 Sacrarat telis Itala regna ſuis.
At Superi oderunt ventoſa prælia linguæ:
 Imminet in tumidos Numinis ira duces.
Montibus Æmoniis celſos imponite montes,
 Monti parque Mimas, Oromedonque ruant.
Ægæon validus centeno fulguret enſe,
 Porphyrionque fremat, centimanuſque Gyas,
Fulmine dejecti Stygias truduntur ad undas:
 Invenient Siculis flammea buſta jugis.
Pura triumphatum Pietas aſcendit olympum,
 Et parent humili ſidera capta prece.
Hinc Tibi victori, plauſu fremituque ſecundo,
 Feſſa malis reſerat mœnia Praga triceps.
Tu ſancis leges, inimicaque fœdera rumpis;
 Dux acie, & juſto Dux metuende foro.
Bella gemunt, fractamque fidem, te judice, ſontes:
 Fallaces cohibent vincula ahena viros.
Lictorem metuunt auſi ſpreviſſe phalanges:
 Armorum peragit ſtricta ſecuris opus.
Miles Jö ingeminat præcinctus tempora lauro;
 Acer Jö ingenti voce triumphe canit.
Ante tuos currus fracto Moldavia cornu
 Decolor incedit ſanguine tincta ſuo.
Fertur ſummiſſo, triſtique Bohemia vultu,
 Quas nutrit, paſſis pulverulenta comis.
Numina redduntur templis, altaribus ignes,
 Numinibus cultus, thurea grana focis.
Primus & ante aras Princeps inducit honores,
 Hoſtileſque aptat poſtibus exuvias,
Arma fugacis equi, ſervantia ſigna cruorem,
 Et de languenti ſpicula lapſa manu.

Ingentes pendent haſtæ, infelicia tela,
Et fruſtrata ſuos ſcuta cruenta duces.
Sacra redux celebrat Romanâ in veſte Sacerdos,
Edit & arcano verba timenda ſono.
Dein animata Deo delibat munera menſæ,
Et, memorans Chriſti funera corde, litat.
Monſtra fremunt Erebi, Cocytia regna reſultant:
Horrendum Huſſitus ſibilat ore draco.
Magnus Cœlicolûm plaudens tibi Carolus aulâ,
Hæc ſecum tacito in pectore verſat avus;
O vere eductam Francorum e ſtemmate prolem!
Prœlia ſunt teſtes ſanguinis iſta mei.
Proſequitur plauſu ſtellantis regia cœli,
Gaudet & Aligerum templa per alta chorus.
Quare age præceptis pubes imbuta Latinis,
Rite operata Deo munera mente refer.
Grates Cœlitibus, quorum immortalibus armis
Debetur pulchro parta labore ſalus.
Ferdinande, tuo victor lætaire triumpho:
Gaude Cæſareis faſcibus aucta domus.
Victa ſub Auguſtis rediit provincia virgis,
Externumque jugum ſe colluiſſe dolet.
En tua ſidereæ veniunt ad claſſica turmæ;
En tua Cœlicolûm proſperat arma Pater.
Non tibi dat metas rerum, non tempora Cœlum;
Terrarum imperium ſed ſine fine dedit.
O benè culta pio Cœleſtia Sacra Rodulpho!
Qualia creverunt omine regna tuo!
Exoriens, morienſque tuas Sol aſpicit undas:
Auſter, & Arctoï te colit ora ſoli.
Concinit Auſtriacos Siren Tyrrhena triumphos,
Et plaudit fauſtâ, cum tonat, Ætna face.
Belgica concreto per ſtagna rigentia tergo
Arma, & plauſtra tuus ſtridula miles agit.
Feta tuis ſceptris alios Sors parturit Orbes,
Tranſque fluentiſonum regna dat Oceanum.
Peruvios tua jura domant, & Mexicon ingens,
Teque Thyeſtæâ Braſili paſta dape.

India quin aurum, captivaque cinnama mittit,
Memnonii baccas & tibi dona freti.
Gangaridum Hiſpanæ ſunt hoſpita littora puppi,
Servit & Eöæ fertilis ora Goæ.
Gaude Relligio, ſoboles dilecta Tonanti:
Ire per Æthiopas ad tua templa licet.
Auroræ tellus veneranda oracula poſcit:
Sacra niger patrio thure procurat Arabs.
Occiduis Phlegeton longe detruditur aris,
Patagonum luci præmonuere fugam.
Qua tenet imperium, Romanos Auſtria mores
Edocet, & victos ad pia ſacra vocat.
Tu cœlo populos, Superi tibi regna rependunt;
Nec magis es ferro, quam pietate potens.
Hæc ego magna canam Vates tua ſigna ſequendo;
Gloria det vires, carmine magnus ero.

AD GREGORIUM XV. PONT. MAX.
Bellicos Italiæ tumultus pacantem.

Projice tela manu bello furioſa juventus:
Linquite Cænomanûm Martia caſtra duces.
Cornipediſque leves ceſſet glomerare recurſus,
Lugubri galeæ luce timendus eques,
Romanus vetat arma Pater, Marteмque relegat,
Sanguineamque ſitim trans pia regna fugat.
Compeſcant litui, compeſcant claſſica murmur;
Cantentur pacis ſola tropæa tubâ.
Devocat e cœlo, felicia munera, pacem,
Qui reſerat cœli limina aliena Pater.
Auſonias ſolvi decernit in otia gentes;
Itala pallenti liberat arva metu,
Druſorum manes, Auguſti nominis umbræ,
Gaudete: hæc veſtri eſt pompa laboris opus.
En iterum reduces Capitolia ad alta triumphi;
Nec tamen hic ullo eſt ſanguine partus honos,
Alpibus impoſiti Rhæti ſenſere tremendis
Agmine non fracti jura Latina togæ.

Cernite tranquillos devolvat ut Abdua fluctus,
  Et Phaëtontæas purior auctet aquas:
Serius ut torquens per opima novalia curſum
  Roſcida triticeâ cornua cingat ope.
Larius indigenâ crines umbratus olivâ
  Splendidior gelidis exerit ora vadis.
Hunc circum Nymphæ, glauci gens humida regni,
  Deſuetos ducunt uda per antra choros.
Eheu quot ſcelerum mœrens Inſubria vultus
  Cœperat! heu quantum pertimuiſſe nefas!
Et ſibi funeſtas acies plebs ægra canebat,
  Et cædem, & prædas augure docta metu.
Ille ſeu turres muris fulcire labantes,
  Et terræ infoſſas credere avarus opes.
Triſtibus excubiis hinc cingere mœnia miles,
  Atque alii externâ quærere ſede lares.
Fataque præmonuiſſe Deum crudelia ſignis,
  Bellaque narrabant ſignificata polo,
Cum triplici Phœbus fulſit mirabilis orbe,
  Pallentique diu lumine ſparſit humum;
Cumque catervatim ſtragem demiſit Averno
  Depopulatrici falce cruenta lues;
Et viduas paſſim Cereali munere terras
  Solata eſt priſcis quercus opaca cibis.
Prodigia hæc trepidum terrebant nuntia vulgus,
  Omnia Gregorius cum meliora dedit,
Publica vela regens Mundi, clavumque miniſtrans,
  Promiſit fauſtum Navita puppis iter.
Extemplo gravidi bellis cecidere fragores:
  Detonuit ſcopulis: unda quievit iners.
Quam cito, ubi antennis grati effulſere Lacones,
  Stagna modeſta jacent, murmuris aura ſilet:
Quam cito, cum crepitans lapidoſo verbere grando
  Diſiicit & vites, & ſata læta boum.
Diffugiunt imbres, miteſcunt flamina Cauri,
  Iris ubi roſeis æthera tranat equis.
Gratia multa tibi magnorum maxime Regum:
  Depoſitis clypeis otia mundus agit.

Pax

Pax ardor Superum, Cœli mitiſſima proles,
  Omine cum fauſto Diva ſalubris ades.
Huc ades, atque Padi curru perlabere litus,
  Et tibi caſta regat frena pudica Fides.
Quacumque ingrederis felici Copia cornu
  It comes, & læto in gramine balat ovis.
Incuſtoditæ Zephiris agitantur ariſtæ,
  Et teritur valido ſole peruſta Ceres.
Te ſequitur Bacchus: per te ſervantur apricis
  Collibus ad domini muſta vehenda lacus.
Sarcula pace vigent, rubigo amplectitur haſtas;
  Cedit ruricolis gloria bobus equi.
Fas graditur tecum, tibi rident oppida, & urbes:
  Tu maculoſa gravi crimina lege domas.
Juſtitiam ſolio pulſam tu reddis eburno;
  Illius horrendas inſtruis enſe manus
Pacatum hinc volitat mutandis mercibus æquor,
  Nec timet a nigris nauta pericla Notis.
Et tranquilla quies curas ornare recentes
  Geſtit, & inventâ fertilis arte nitet.
O mortale genus, quid letho in damna ruenti
  Noſtra, juvet celeres Marte aperire vias?
Quis furor eſt claras lauros nutrire cruore,
  Pectoris ut foſſi vulnera nomen emant?
Cognatis parcit maculis jejuna leonum
  Ira, nec agnatâ gaudet hyæna dape.
Ecquando tigris geſido bacchata Niphate
  Parthica turpavit comparis arva nece?
Proh pudor! humana eſt rabies aſperrima ferri:
  Humana indomitis ſævior ira feris.
Quod ſi tantus amor cædis corda aſpera pulſat,
  Deſinite in patriæ ſtringere tela latus.
Thrax vocat Auſoniæ reſides in bella catervas,
  Et poſcunt Siculas Boſpora bina rates.
Vos pia buſta vocant fœdo calcata Tyranno,
  Inque Palæſtinis ſacra litata jugis.
In Scythicas plauſtro turmas, pharetrâque potentes,
  Vulnera ſit pulcher figere certa labor.

Aut

Aut vos adſcenſis comitentur præmia Suſis
  Bellica, odoratis thuraque rapta viris.
Aut veſtra in Parthis lætetur ſtragibus haſta,
  Matribus Eöis haſta gemenda diu.
Ite agite, atque Aſiæ felicia regna triumphis
  Luſtrate, & capto dicite jura Syro.
Vobis ſerta dabit florum nutritor Orontes,
  Perducet veſtras unguine myrrha comas.
Græcia barbaricè ſævis onerata catenis,
  Implorat ſocias ſemiſepulta manus.
Oenotrias claſſes æſtivas Nilus ad undas
  Totâ veſte vocans pandit in amne ſinus.
Se laniant Orientis opes, ſibi diſſidet ingens
  Aurora, invalido ſceptra tenente duce.
Et fremere inſolito prætoria caſtra tumultu
  Vidimus, in Regem pilaque miſſa ſuum.
Ille, velut Boreæ procumbens viribus ornus,
  Occinit, & trunco corpore plauxit humum.
Diſcite ab exemplis hoſtilibus inclita facta:
  Victima erat noſtris hæc jugulanda focis.
Parcite cognatas in bella laceſſere gentes:
  Sanguinis abſtineas, Auſonis ora, tui.
Quòd te jamdudum laceras diſcordibus armis,
  Noſtra peregrino ſub pede colla jacent.
Pauperiem, morboſque viris lacrimabile bellum
  Omne parit, cæcus cùm movet arma furor.
Verùm cùm lituos inflat civilis Enyo,
  Ipſa quatit Stygias torva Megæra faces.
Acrior infrenat Mars in certamina currus,
  Et pejora illum monſtra ſecuta ruunt.
Helleſpontiacos utinam tibi, Roma, triumphos
  Ante meos obitus monſtret amica dies.
Quâ videam Patris auſpiciis turbata Latini
  Sacra Arabum, & Latio reddita ſceptra fore.
Gregorii hoc pietas, hoc auri prodiga poſcit
  Dextera, & aſſiduo culta labore fides.
Hujus ab auſpiciis jam nunc per templa propagans
  Relligio ante aras ſacra pianda docet.

Et Vaticanæ de culmine creditur arcis
  Ægida concutiens tela ciere Deus.
Hæc precor eveniant. Lauro tunc vinctus ovanti
  Tractabo auratæ conſona plectra lyræ.
Conaborque tuas laudes diffundere in ævum,
  Exiguus noſtro ſit licet ore ſonus.
Nec me tardabunt raucæ mala murmura linguæ,
  Quin bellator Jö voce triumphe canam.
Juſſerit hoc Clio, mutum genus omne natantûm
  Edet cycneos per vada ſalſa modos.
Sic ope Pïëridum gelidas trans audiar Alpes,
  Trans tepidam Meroën: tu modo, Phœbe, velis.
Et vincam æternâ clamantem Stentora voce,
  Nec mea cum Zephyris verba caduca fluent.
Non me perpetuæ carpent oblivia noctis,
  Non omnis moriar, tu modò, Phœbe, velis.

GREGORIUM XV. iterum laudat, ob Triumphum Pragenſem.

Virtutis legumque parens, celeberrima regnis,
  Condita ſeptenis Romula terra jugis:
O Patria æternùm felix, fecunda triumphis!
  O bellatorum prole beata virûm!
Tu quamvis gemino Solis metuenda ſub axe,
  Margine ſidereo clauſeris Urbis opes:
Mille licet Tuſcum Tybris regnator in æquor
  Sceptra triumphali barbara vectet aquâ;
Hannibaliſque fugæ, & regalia vincla Jugurthæ
  Dardaniæ fuerint pompa cruenta manus:
Grata tamen lauros ne dedignare recentes,
  Quas tibi de Rheni littore, Diva, fero.
Gregoriique ſacros præcingat adorea faſces,
  Quaſque apices terni circumière comas.
Tu late horrendo ſacrorum numine pollens,
  Tranſcribis juſſu perfida regna gravi.
Deturbas ſolio reges, adimiſque curules,
  Nec falsâ populos plaudere voce ſinis.

Ecce

Ecce Palatinus, magnæ te vindice linguæ,
  Everſus regnis præmia digna tulit.
Conſiliiſque tuis juſtiſſima Cæſaris ira
  Tranſtulit in Boios regna caduca lares.
Ille ferox, nobis dementes corde ruinas
  Dum parat, a patriis excidit exul agris.
Quas tu ſperaſti exuvias, dedit ipſe Quirino:
  Pendent è noſtris ſigna Bohema tholis.
Nec tantum Auſonias augent Mavortia prædas
  Tela ſed & capti, Palladis arma, libri.
Cecropias, ſapiens vixit queis Græcia, chartas,
  Hoſtibus ereptas Romula cum legit.
Heidelberga, tuis clareſcet Roma ruinis,
  Dum vivent artes, ingeniique decus.
Tu quondam adverſas in nos hortata phalanges
  Infandas poteras ære onerare manus.
Calvinuſque tuis conflabat dira cavernis
  Hæſura in noſtro tela ferox latere;
Argivâque aciem verborum fraude polibat
  Gorgoneo explorans tincta metalla lacu.
Non ita Cyclopum, ſi vera eſt fama, camini
  Informant rapido fulminis igne minas.
Pro re Cœlicolum, pro majeſtate Tonantis,
  Ictibus horriferis ſaxa Sicana gemunt:
Miſcuit & nudus candentia tela Pyracmon
  Centimanum ardenti clara futura nece.
At tu terrigenis Rheni fabricata ſub antro
  In cœli exitium tela rotanda dabas.
Tibridis o caſtæ pubes operata Minervæ,
  Gaude Socraticæ pignore læta domus.
Hæc tibi ſufficiet ſternendis hoſtibus arma:
  Hinc illis terror, morſque cruenta venit.
Quis ſcit, an & noſtris hinc olim excuſſa lacertis
  Inficiet fuſus ſpicula ab hoſte cruor?
Petre fave, miles Chriſti dum prœlia tento:
  Et mihi de Petri munere ſurgit opus.
In tua monſtra feror, Germania feta colubris:
  Et mihi ſunt arcus, & mea dextra nocet.

Vi-

Vipereos rictus, latrantia colla refringam,
  Et ſparſo pharetræ pondere, victor ero.
Interea dulces Phœbi redeamus ad artes:
  Me cytharæ imbelles, plectraque Lyda vocant.
Rex ô ſacrorum tibi plebs, tibi curia plaudat:
  Caſtalii plaudant per juga bina chori.
Et, benefactorum merces, tibi gloria detur,
  Et memores titulos fama ſuperſtes alat.
I felix, puppique ſacrâ pete regna per undas,
  Mercibus Eöis perge onerare ratem.
Viſe pharëtratas gaudentes cæde Moluccas,
  Hoſpitibuſque feræ littora Braſiliæ.
Trans Indum, & Gangem, naſcentis & ultima Solis,
  Cæruleas certo ſidere curre vias.
Xaverius magno ante aras dignatus honore,
  Auſpice te, Superum, lintea tuta vocat.
Legifer ille Euri Ledæis clarior aſtris,
  Oſtendet fido lumine puppis iter.
Crede mari pia lina Pater: jam ſternitur unda,
  Pura repercuſſâ marmora luce nitent.
Jam non de ſeptem ſpecubus effuſa Trionis
  Naufraga tempeſtas in tua vela ruet.
Nimborum illa olim ſedes disjecta tumultu eſt
  Æolia ingenti, noſtraque jura timet.
Hoſtes hinc ſoliti Cauris immittere habenas;
  Ut quaterent aliis aſpera dorſa freti.
Atque indignati turgentia regna Tridentis
  Romanæ inferrent ultima damna trabi.
Viſum aliter Superis: navis, naviſque magiſter,
  Poſt victas hyemes littora tuta tenent.
Navita Gregorius nunc regnat, & Æolus idem;
  Hic novus Hippotades murmura rauca domat.
Tolle Ithaco mendax frenatas utre procellas
  Clio: Romani eſt remigis illud opus.
Hic Vaticanis includit flamina clauſtris,
  Et rabiem, & furias providus ære ligat.
Mœnia Pontificum, Divûmque habitabile buſtum,
  Dædaleiſque minis templa imitata polum:

Ru-

Ruraque Phæacum ſilvis certantia cultu,
  Naïadum choreis udaque ſemper humus:
Porticibus veſtris ô qui me ſiſtet & umbris
  Noſcere quærentem Graia reperta ſenum?
Ut tacitus vulgo reptare incognita Tempe,
  Et poſſim veſtro rore levare ſitim.
Hic ego Mopſopii vel ducam pocula mellis,
  Curvaque Piræi littoris arva legam.
Vel cupiens dubias naturæ accedere cauſas,
  Ingrediar Macedûm culta Lycea duci.
Perſequar aut tragicum ſpirantia carmina Vatum,
  Cæique Alcæique aurea plectra lyræ.
Tunc ego deſpiciam ſtultæ mala gaudia mentis,
  Donaque gemmiferi deſpiciam pelagi:
Quod formidatus veſtigat claſſe Batavus,
  Qua matutinas Java colorat aquas.
Sardiniæ ſegetes, bene olentes fruge Sabæos,
  Hermum deſpiciam, deſpiciamque Tagum.
O valeant faſces, ſpinoſaque purpura Regum:
  O valeant miſeri, quos levis urget honor.
Quos vehit ad trabeas ventoſis Gloria bigis,
  Pectora quæ ſurdo verbere cæca ferit.
Tu Bellona vale, & vos ô fera bella valete,
  Et Martis furias docta ciêre tuba.
Alter pila rotet campis, haſtaſque coruſcet,
  Quà magnus nautis emicat Oarion:
Oceani Oarion pedibus qui ſtagna peragrans
  Æquoreis humeros altior extat aquis.
At me fallentis carpentem commoda vitæ,
  Parnaſſi adſpiciat lenis alumna quies.
Sic ego Muſarum devectus præpete pennâ,
  Eripiar populis, & ſuper aſtra ferar.
Major & invidiâ per poſtuma carmina vivam,
  Virtutiſque tuæ, Roma, Poëta canar.

Nico-

Nicolaus Ludoviſius, Iſabellæ Geſualdæ Sponſæ, Venuſii Principi.

Accipe Trinacriis è Regibus edita Virgo
  Conjugis ingenuâ ſcripta notata manu.
Accipe: conceſſos narrabit epiſtola amores,
  Sollicitique animi nuntia verba feret.
Non tot arundineis armantur terga ſagittis
  Parthica, quot lacero pectore tela gero.
Nec ſic ardet ager, ventis æſtate coortis,
  Paſtor ubi flammis pinguibus arva coquit;
Ut mea tabificis torrentur viſcera tædis,
  Fervidus ut noſtrum molle cor urit Amor.
Unica tu noſtræ cauſa es pulcherrima curæ,
  Unica triſtitiæ fonſque modusque meæ.
Uritur omnis amans, ſed aperti conjugis ignes
  Suſcitat, ut vivant, penniger ipſe puer.
Felices, ſociæ jungunt quos fœdera dextræ,
  Jungit & ad thalami gaudia pacta Venus.
Me tibi connubio puerum data dextera nectit:
  Non vacui nectunt frigida regna tori.
Te Campana tenet felicior hoſpite tanto
  Tellus; me invitum Romula regna tenent.
Heu mihi quàm longè meus à me diſſidet ignis!
  Ignis abeſt longè, ſed ferus ardor adeſt.
O utinam optato coram conſumerer æſtu,
  Explerentque avidam lumina amata ſitim!
Maceror, & noſtro non fit medicina dolori;
  Acer & in latebris pectoris hæret Amor.
Quid faciam? celerare fugam, ſedeſque paternas
  Deſerere, & fratris limina cara juvat.
At vigilis patrui pia me cuſtodia ſervat,
  Quam cœlum, & terræ, fuſcaque regna timent.
Hic mihi diſceſſum optatum, veniamque roganti,
  Cauſatus puero multa, negavit iter.
Te tamen invenio, quamquam his regionibus abſis,
  Blanditiiſque tuis, qua datur arte, fruor.

Men-

Mente agito vultus ad noſtra incendia natos;
 Artificis video lumina Amoris opus.
Et meditor flavos crines, & eburnea colla,
 Quique, precor, niveos, ſint mea præda, ſinus.
Cum vero hæc meditor, cœlum contingere plantis,
 Et videor celſi templa habitare Jovis.
At cum te abſentem agnoſco, mea gaudia ceſſant,
 Et videor triſti trans Styga puppe rapi.
Solamenque mali, miſero quod reſtat amanti,
 Legatos qui te, multa, adiêre, rogo.
Quid facias poſco, de me quodcumque locuta es,
 Quæque ſcio quæro, mox repetita peto:
Qui vultus, quam forma decens, quam dulcia verba:
 An deſiderio tu moveare mei:
Num cytharæ cordi tibi ſint, num Palladis artes:
 Saltanti ut ſoleas molliter ire pede.
Ecquid in antiquam virtutem gloria regum
 Te rapiat: quænam ſit tibi culta parens:
Hæc tunc ſæpe meo reddunt reſponſa dolori:
 O felix tali vulnere quiſquis amat!
Fulva coma eſt illi, niveo pulcherrima fulget
 Corpore, & inceſſu numen, & ore patet.
Illius ex facie contorquet fulmina Cypris:
 Dum loquitur, vernas ſpargit ab ore roſas.
Illius in digitis, plectriſque loquentibus artem,
 Muſica Phœbei gloria fulget avi.
Seu choreas ducit, ſive eſt operata Minervæ,
 Pone illam triplex Gratia ſubſequitur.
Et memor illa tui eſt, & multa interrogat illa
 Te ſuper, & roſeo, dum rogat, igne micat.
Caſta pudicitiam mater, ſanctoſque penates
 Servat, & in pacto fœdere amare jubet.
Ipſa genus factis teſtatur ſanguinis hæres,
 Atque animi ante alias prima puella nitet.
Hæc mihi reſpondent cupientes fallere curam:
 Aſt alimenta furens hinc ſibi ſumit Amor.
Gliſcit in immenſum, nec ſe benè continet æſtus,
 Fletibus attenuor, pallor & ora ſubit.

Et me cunctarum capiunt faſtidia rerum:
Non pila, non diſci, aut flectere ludus equos.
Non curſus me palma juvat, pulviſque palæſtræ:
Nare per æſtivos non mihi cura lacus.
Quo rudior primos mens non intelligit ignes,
Sævior in teneram ſpicula figit Amor.
Læditur a primo detrectans taurus aratro,
Primaque langueſcit ſub juga miſſus amans.
A te principium noſtræ duxere favillæ:
Ultima tu curvo es flamma futura ſeni.
Per tua tela, arcus, & per tua lampadas, arma,
Sic tibi de Superis ſæpe triumphus eat.
Parce puer, puero nulla eſt me gloria victo;
Parce, ſed ut parcas, cuſpide læde magis.
O me felicem, hic cinerem ſi fecerit ardor!
Sit mihi tam pulchro laus in amore mori!
Gratia ſit Superis, talis, quod gratia formæ
Me cœpit, cupidis mille petita procis.
Quæ te ex ingenti Auſoniâ, matreſque, virique,
Natorum tædis non cupiere nurum?
Non tot Dulichii proceres, errante marito,
Auſi ſunt nuptæ ſollicitare fidem.
Si te feciſſes crudelis præmia pugnæ,
Elide nobilior nunc tua terra foret.
Herculei mallent pro te certaſſe lacerti,
Teque dolo aurigæ Phryx rapuiſſet equis.
Quique tulit celeris munus Schœneida plantæ,
Auriferâ mallet te ſuperaſſe fugâ.
In te laudantur mores, vultuſque, genaſque,
Et tibi quas campus dat Venuſinus opes.
Sunt quos divitiæ, ſunt quos tua regia tangit,
Et quæ Lucanis jugera bobus aras.
Me tua forma rapit, non mœnia Vatis Horati,
Et caſti mores ſunt mihi flamma decens.
Non tamen hic veſtros auſim damnare triumphos,
Majorum laudes, & benefacta mari.
Te tua, te veterum comitatur gloria: priſcos
Appula Normannos regna loquuntur avos.

Exuviis Arabum, pulſis & victor Achivis,
  Robertus patrios auget honore lares.
Illum anguſtantem cumulatis funerum acervis
  Vidiſti ripas Aufide lente, tuas.
Turbidus & quatiens validam Rogerius haſtam,
  Armatæ retulit regia ſerta comæ,
Chalcidicos campos, & rura Typhoïdos Ætnæ,
  Et Capuam hic ſceptris preſſit. & arva Lami.
Quid memorem Suevas materno è ſtemmate lauros,
  Fluminibus centum quas pater Iſter alit?
Hæc alii jactent dulcis præconia famæ:
  Tu fulges titulis conſpicienda tuis.
Tu mihi devictis melior provincia turmis;
  Exuviæ, & reges, tu mihi currus eris.
Ah modò ſis facilis, neu connubialia differ
  Gaudia, & inviſæ tædia rumpe moræ.
Sed cur, ut venias, fruſtrà mea vota laborant?
  Non tu cauſa moræ, ſed negat annus iter.
Torrida cœleſtis rapidus per brachia Cancri
  Phœbus anhelanti ſidere ducit equos;
Atque herbæ ſitiunt morientes, & cava ſiccis
  Stagna arent ripis, omnis & aura ſilet.
Pontinæ halantes cænoſâ uligine valles
  Æſtivam prohibent fœda per arva viam.
Nec tutum Cumas, Circeſque vel Anxuris arces,
  Aut Læſtrygonium radere puppe ſalum.
Non benè Campani mutantur Tibride colles:
  Hîc vitio cœli nam furit atra lues.
Corpora graſſantes ſternunt juvenilia morbi:
  Ignea vis Urbem dat populata neci.
Te ſervent potius cognatæ regna Caſertæ,
  Neu ſubeas dubiæ tanta pericla viæ.
Me miſerum! vellem tibi non ſuadere, quod oro;
  Ut maneas iſtic attamen ipſe precor.
Tutius æſtivos iſtic perferre vapores
  Icarii poteris, dum micat ira canis.
Te gelidis foveant Tifata uberrima rivis,
  Qua niger umbroſas lucus opacat aquas.

Alcinoi ſuperant veſtræ pomaria ſilvæ,
Felix qui agricolâ Principe gaudet ager!
Non liquidi deſunt fontes, non mollia prata:
Arbor habet frondes, gramine vernat humus.
Quæque per immenſas ſunt ſemina didita terras,
Pandunt inſolitas rura per iſta comas.
Narciſſuſque, crocuſque, & gramina, Solis amores,
Regum & de vario funere ſurgit honos.
Fama eſt per veſtros errare animalia montes,
Et cicures plumæ verſicoloris aves.
Sive igitur pictis rhedâ ſpatiabere in hortis,
Seu canibus quæres præmia, ſive plagis:
Sive pharetratæ ritus imitata Dianæ,
Torquebis gracili Gnoſſia tela manu;
Dent tibi plaudentes argentea lilia Nymphæ,
Et faveant Satyri, Naiadumque chori,
Adſitis nemorumque Deæ, ruriſque puellæ:
Pulchrior in veſtros Cynthia nigrat agros.
Spargite humum foliis, manibus date roſcida plenis
Serta: fluant fuſæ per nemus omne roſæ.
Huic nemora, & ſaltus, fonteſque recludite puros,
Ut gelida arentem temperet unda ſitim.
Tu quoque de Getico, Borea, celer axe faveto:
Per dominæ placido flamine curre ſinus.
Defendunt nimios tuus illi ſpiritus æſtus,
Illa tuis animis purpurea ora ſubi.
Sed cave ne noſtris committas oſcula labris;
Attica amatori ſit tibi præda ſatis.
Campani montes, & formoſiſſima prata,
Uxoris niveo paſcua tecta pede,
O utinam veſtros poſſem penetrare receſſus,
Aſpicere & Dryadum veſtra per antra choros!
Tecum unà ſalices inter, mea vita, jacerem,
Tecum unà in ſilvis vellem agitare feras.
Et modò captarem frigus, legeremque liguſtra
Candida cœleſtes implicitura comas.
Et modò penderem dulci cantantis ab ore,
Miratus doctæ carmina avita lyræ.

O quoties, medio cùm Sol altiſſimus orbe eſt,
  Acciperet feſſos quælibet umbra duos!
Non quereret. teneros æſtus quòd læderet artus,
  Fœdarentque meas retia torta manus:
Vana ſed aëriæ rapiunt mea vota procellæ:
  Proh dolor! en ſilvas, me ſine, ſola vides.
Ah ſaltem capiant te nulla oblivia noſtri,
  Et dicas: Conjux, hei mihi! fidus abeſt.
Cura ſit ilicibus noſtros incidere amores:
  Fac legar in multo cortice ſcriptus ego.
Hæ tibi ſint artes: longum ſic falle laborem:
  Parce per hos æſtus, vita, nocere tibi.
Intereà lectis te ſomnia noſtra reducant:
  Luminibus noſtris umbra benigna veni.
Tunc ego perpetuo vellem langueſcere ſomno:
  Tunc matutinos odero Solis equos.
Te tamen & vigilans ſpectabo: perfruar abſens
  Vultibus optatis, quos mihi cera refert.
Non reſpondentis ſimulacraque vana figuræ
  Alloquar, & labris oſcula mille dabo.
Felix Pygmalion, ſigni qui captus amore,
  Vota ferens Veneri, vivere vidit ebur.
Noſtrum vivit ebur, ſpirantia membra puellæ:
  En erit, ut poſſim hoc dives amore frui?
Et fruar, & noſtro pones veſtigia lecto:
  In mea tu venies brachia, dulce caput.
Spes bona, promiſſis triſtes quæ ducis amantes,
  Ingredere ô tandem pectora feſſa malis.
Tuque ô decurrens animoſa per aſtra Leonis,
  Axe moraturas contrahe, Phœbe, faces.
Teque citò accipiat redeuntem flexibus actis.
  Quæ penſat ſomnos lumine Libra pari.
Tunc molles campi, tunc clementiſſimus annus,
  Qui diſceſſuros carpere ſuadet iter.
At tu, ſæva Lues, ſuccincta Pavoribus alas,
  Sub patria infandum Tartara conde caput.
Solve metu Romam, fugiens Saturnia regna:
  Splendeat hîc roſeo lumine purus dies.

Tunc,

Tunc, mea lux, venies noſtrorum finis amorum,
  Sive velis terris, æquore ſive vehi.
Ipſe tibi faciles undas, ventoſque precabor,
  Nereidumque regant ut tua lina manus.
Aſpiciensque tuam tranquilla per æquora pinum,
  Illa vehit, dicam, numina noſtra, ratis.
Non me fallenti tardabit litus arenâ,
  Non brevia alternis ſtagna refuſa vadis;
Oſcula quin tibi dem properata ſine ordine multa,
  Oſcula amatori trans mare digna rapi.
At tu Romuleas arces invecta triumpho,
  In Latii venies patrum regna ſenis.
Quæ te pompa manet, cum tu pulcherrima rerum
  Ibis inauratis per fora plena rotis!
Dardanii occurrent proceres, feſtæque catervæ:
  Templa frement plauſu, lætitiâque vias.
Aſpicies Urbem, victricia mœnia mundi,
  Alternæ Solis quam tremuere domus.
Hæc legum bellique parens oracula terris
  E Vaticano culmine ſancta canit.
Hîc Patruus dat jura meus, qui fœdere nexos
  Nos iterum junget per nova ſacra manu.
Hic vir, hic eſt, Italis pacem qui reddidit arvis,
  Nondum tergemino cinctus honore caput.
At nunc ſceptra tenens, iraſque, atque impia bella,
  Criminaque invicto vincta adamante ligat.
Hujus ab auſpiciis Divorum altaria creſcunt,
  Templaque Cælitibus ture vaporat Iber.
Hic ſenium emendat legum, & ſuffragia patrum:
  Hoc duce per Latium priſca metalla fluunt.
Non ego ventoſus trabeas generiſque tropæa
  Hîc refero, ut titulis perfruar ipſe meis.
Mens meliora monet: magna hæc tibi gaudia narro,
  Ut citius ſtimulis acta ferare novis.
Quin te purpureâ redimitus tempora vittâ,
  Optatam frater plauſibus excipiet.
Hunc fama eſt meritis oſtrinos vincere honores:
  Fortunam didicit tam bene ferre ſuam:

Seu rem Romanam ſtatuit plaudente Senatu,
Sive rudes populos Romula ſacra docet:
Hic deſueta diu revocavit ad otia Muſas,
Fraudentur celebri ne ſua facta lyrâ.
Te centum, aut plures tollent ad ſidera Vates:
Nam centum, aut plures Tibridis arva colunt.
En citharas, & plectra citant, thalamiſque precantur
Ut faveat noſtris lampade clarus Hymen.
Quid memorem, quæ noſtra parat tibi munera mater
Arabio niteas ut nova nupta mari?
Et claros lapides, Erythrææ & germina conchæ,
Quæ peperit Ganges, quæ Comorina Thetis?
Jam tibi depectunt foliis ſua vellera Seres,
Et tunicas auri fulgure pingit acus.
Flammea net parvo fecunda Bononia Rheno,
Optat virgineus quæ ſibi vela pudor.
Et viridi zonam variant tibi luce ſmaragdi,
Quæ tandem eſt noſtrâ diſſoluenda manu.
Quare age, cum mitis patientur frigora brumæ,
Cumarum Euboico littore ſolve ratem.
Interea pro me tecum mea littera vivat,
Occupet & partem charta recepta tori.

Antium, vetuſtiſſimam Volſcorum Urbem, nunc dirutam, celebrat.

O qui Tyrrhenum celeri trabe curritis æquor,
Quorum tranquillis vela tument animis;
Oſtia ſeu Tiberis, ſeu ſaxa Liguſtridis oræ
Linquitis, & Jani mœnia jacta manu;
Sive Dicarchæâ nautæ ſolviſtis ab actâ
Puppim, Parthenopes dulcibus aut ſcopulis:
Siſtite velivolum curſum, cohibete faventes
Auras: vela cadant: parcite remigio.
Cernitis inſanâ conſtratum mole profundum,
Spumea quam circùm murmure fervet aqua;
Quà pelagus per ſaxa furit, fluctuſque laborat
Dejectum oppoſitas aggeris ire moras?

Hæc

Hæc quondam celebres teſtantur mœnia portus,
Atque Auſtri in furias obdita clauſtra mari.
Arripite has proris terras: monumenta docebo
Vos veterum priſcis eruta ab hiſtoriis.
Non tantum ſanctis inſtructæ legibus urbes,
Tectaque divitiis luxurioſa ſuis
Mortalem alliciunt pulchra ad ſpectacula viſum,
Sed placet annoſo ſqualida terra ſitu.
Oblectat pavor ipſe animum: ſunt gaudia curis,
Et ſtupuiſſe juvat, quem doluiſſe piget.
Littore in hoc quondam ſurgebant divitis AntI
Arces, Volſcorum regia celſa patrum.
Urbs populis florens, felix & pinguibus arvis,
Audaces ventis credere docta rates.
Auſaque Romanas per bella laceſſere turmas,
Spernere & armati Conſulis imperium.
Volſca cohors paſtos abigens a Tibride tauros,
Roma, tui quondam militis horror erat.
Pauperis ô ſemper memoranda infantia regni,
Quo ſe felici ſuſtulit alta gradu!
Tunc Anio fuerat celeri pro Tigride Romæ,
Extremique hominum Cruſtumeri, & Gabii.
Hercyniæ ſaltus, Cymini vos antra fuiſtis;
Nile pater fontes, lympha Velina, tui.
O quoties Volſci bellum inſtauraſtis, & acres
O quoties fudit Martia Roma duces!
Sæpius impoſitum regni cervice rebelli
Detrectaſtis onus, ſervitiumque ferox.
Vicit Roma tamen, Martis juſtiſſima cura,
Martius & victo jura dedit Latio.
Cum mare ſanguineo perrumpens Aſtura fluctu,
Æſtibus involvit corpora cæſa virûm.
Triſtior & fluxit valles Amaſenus in imas,
Inficiens Saturæ ſtagna cadaveribus.
Contudit Æquorum nomen, Volſcoſque Camillus,
Moxque triumphalis Quinctius agricola.
Antium & æquoreas vetuit tractare carinas,
Et fortunata merce onerare rates.

Robora tunc primum prorarum, captaque roſtra
Suggeſtum Latii compoſuere fori.
Anne parum fuerat fluctus audiſſe minantes,
Atque procelloſi jurgia rauca fori;
Heu tempeſtates Urbis, legumque tumultus!
Auditura novum roſtra mare imbuitis.
Attamen ô gaudete rates, gaudete, Latinum
Veſtras eloquium ſuſtinuiſſe trabes.
Chaoniæ Vatum celebrantur carmine quercus,
Quod viſæ Euro ſint concutiente loqui.
At vos felices, Ciceronem audire loquentem
Queis datum & ingenti Cæſaris ore frui!
Nonne fuit ſatius tanta mercede domari,
Atque hæc perfidiæ præmia ferre trucis?
Aſt Latium puduit ſacras coluiſſe ſecures,
Romulidûm & forti ſubdere colla jugo.
Invidiæ ſtimulis urit nos proxima virtus,
Et malè finitimos fœdere jungit amor.
Quid fugis ô demens victricia ſceptra Quirini?
Hoc bellante capi, crede, triumphus erit.
Hæc, quæ nunc brevibus ſpatiis ſua regna coërcet,
Hæc bellatorum ruſtica turba patrum,
O quam felici fatorum lege fruetur!
O felix niveis Romulus alitibus!
Non tantùm Auſoniæ victrix dominabitur omni,
Sed feret imperium trans mare, & Oceanum.
Agmina Romanos horrebunt Cimbria faſces:
Ditabit Latium Cypria præda Jovem.
Non Pyrrho virtus, non Pœno proderit aſtus:
Corruet ante tuos, Roma, Jugurtha pedes.
Tu duces currus utroque ab littore ovantes,
Pallidiorque fluet ſub tua Regna Tagus.
In Latias aquilas fruſtrà latrabit Anubis,
Cùm Ptolomæeâ tu potiere Pharo.
Ah tandem, Volſci, fatali cedite Romæ:
Cedite, & hoſtiles ponite mente dolos.
Hæc vos excipiet gremio, civeſque vocabit
In ſceptrum, & ſocias ducet in arma manus.

Hæc vobis pia mater erit: facietis utramque
  Unam animis urbem, conjugiiſque ſacris.
Evenere: ſuos huc miſit Roma colonos,
  Hoſtibus & victis civica jura dedit.
Veſtraque marmoreis donavit numina templis,
  Juſſit & ornatu cuncta nitere novo.
Addidit & turres, & propugnacula maris,
  Signaque Phidiacæ detulit artis opus.
Prætulit & Tiberi dilectum Caius Antium,
  Inferre auſpicium huc grande, Deoſque parans,
Quid referam portus, ſævi monumenta Neronis,
  Et vetitas patrium tundere litus aquas?
O quantum ante alias Romana potentia gentes
  Viribus egregiis conſpicienda nites!
Helleſpontiaco minitantem vincla profundo
  Xerxem indignatum Græcia riſit ovans.
Id Romæ licuit: potuit nam molibus alte
  Jactis, frenatum continuiſſe mare...
Indomitum clauſit nec tantum carcere pontum,
  Sterneret ut tutum puppibus hoſpitium;
Verum ut torpenti piſcis ſecurus in unda
  Luderet, hibernas negligeretque minas.
Ingluvies Romana ſibi ſic prodiga portus
  Struxit, ut inſanam paſceret arte gulam.
Aſpicite has rupes, Centaurica ſaxa: Gigantum
  Dicetis validas hæc ſtatuiſſe manus.
Nil intentatum dives ſollertia linquit:
  Stultitiam nimiæ nam patiuntur opes.
Omnia ſed victrix audet ſuperare vetuſtas,
  Nil mortale diu ſubtrahiturque neci.
Eheu Volſcorum nil ſunt niſi nomina terræ!
  Heu ubi nunc ædes, atriaque alta jacent?
Ducti templorum periere ad ſidera ſumtus:
  Paſcitur herboſas tarda juvenca domos.
Perque theatrales horrenti clade ruinas,
  Fortis aratra manu curva bubulcus agit.
Quâ cantus, molleſque jocis viguere choreæ,
  Ad fontes potum fiſtula ducit oves.

Ma-

Magnanimûm Heroum inſultant armenta ſepulchris:
Oſſibus illiſis grandia raſtra ſonant.
Quid juvat audaci montes tenuaſſe ſecuri?
Umbris antiquum quid ſpoliaſſe nemus?
Quidve Caryſtæas optare in fulcra columnas,
Ut niteat diti fronte operoſa domus?
I nunc, tolle animos, ô ſpiſſi littoris Antium:
Urbs meditare tuam ſemiſepulta necem.
Ah miſeram! verſæ tardaris imagine formæ,
Teque tuo ſtratam littore non reperis,
Quis me Fortunæ doceat quâ nobile templum
Jam ſteterit priſcâ relligione ſacrum?
Fama eſt hinc dubiis petiiſſe oracula rebus,
Et reſponſa domum certa tuliſſe patres.
Vana ſuperſtitio regnantem credidit olim
Fortunam, atque illi numen ineſſe Deæ.
Extaque taurorum, Nabathæaque tura profanis
Reddebant aris, dum ſibi fata rogant.
Hic multas optabat opes; aſt alter honores,
Stantiaque in plauſum plena theatra ſuum.
Hic ſibi velocis poſcebat dona quadrigæ,
Præmia Circenſis pulverulenta fugæ.
Nauta leves auras, mercator lucra petebat:
Durus fecundi ruris arator opes.
Sic natum in curas hominum genus, ægraque mentis
Somnia, liba tulit numen inane colens.
Non ego te Superum, Fortuna, in ſede locabo:
Vota mihi ante aras nec nocitura feram.
Non ea mens animo: pereat qui divitis auri
Pondus amat, vinctum gloria quemque rapit.
Sanum poſco animum, virtutis amore calentem,
Fortiaque in vitæ munera membra peto.
Dum bene ſit capiti, mentis ſedemque tumultus,
Cetera deripiant irrita vota Noti,
Has mihi non audax vires in prœlia poſco,
Adverſa ut ſuperem caſtra timendus eques:
Totus & ære nitens fulvo, criſtiſque decorus,
Scandam veloci mœnia capta pede.

Non

Non ut marmoreos poſtes miratus adorem,
Limen & inſomni milite ſollicitum.
Viſcera ſint alii Regum, felixque vocetur,
Curarum Princeps cui grave credit onus.
Nil ſemper reticenda moror, trepiduſque potentis
Sit procul a nobis pallor amicitiæ.
Me coluiſſe ſacras Parnaſſi in vertice Muſas,
Et veterum ſcriptis invigilare juvat.
Hæc fuit, hæc nobis a primâ cura juventâ:
Inſitus hic noſtro pectore fervet amor.
O utinam valeam, corpuſque fidele labori
Proſpera Palladio dent mihi fata ſeni!
Tum mihi Naturæ libeat cognoſcere cauſas,
Cur celer obliquum permeet annus iter:
Quam teneant elementa fidem: quæ ſemina rerum:
Corpora diffuſum num per inane volent.
Noſcam ego, quæ tellus, & quæ miracula ponti
Salſa fluentiſonis occulit unda vadis.
Herbarum vires diſcam, ſuccoſque ſalubres:
Rimabor ditis fulva metalla ſoli.
Qui coeant, vaſtaque iterum fornace liqueſcant
Artifici lymphâ: cur labefacta fluant
Sulphura: fecundumque ſalem, roremque fugacem,
Balſamaque, & flores noſſe laboris erit.
Vulcano monſtrante viam: flammiſque magiſtris,
Experiar clauſos rerum aperire ſinus.
Sic ego, ſic doctæ traducam tempora vitæ,
Si longæva mihi tempora fata dabunt.
Hei mihi! quid cupidam mentem ſpes lactat inanis,
Nuntiat extremos ſi mihi Parca dies?
Angor jam multos obſeſſis faucibus annos,
Mentis & interpres ſanguine lingua tumet.
Ipſe dolor prohibet dulcis commercia vitæ,
Elidens raucæ, guttura, vocis iter.
Huc ades ô multo tandem exoptata dolore,
Si qua daris noſtris; ô medicina, malis!
Huc venias miſerata: tuos modulabor honores,
Quæ me naturæ, reſtituaſque mihi.

GABRIELI CABRERÆ.

Æthera Romuleum ut linquam ſalemque paluſtrem,
  Atque intempeſti noxia rura ſoli,
Cabrera, hortaris, cœlum ſpondeſque ſalubre,
  Qua Zephyri nutrix intepet ora Ligus.
Teſtariſque viros, quos jam damnaverat Orco
  Atropos, horribili falce minata necem,
Pæoniâ fractos curâ, morboque rebelli,
  Iſtic non longâ convaluiſſe mora.
Hæc mihi tabentis præbes ſolatia curæ;
  Artibus his miſerum, dulcis amice, levas.
Deſine, jam didici nullam ſperare ſalutem:
  Spes mihi vicini funeris una ſalus.
O ego, ne tali torperent membra dolore,
  Quam mallem aërio in monte rigere lapis!
Stare flagellanti pinuſve obnoxia Cauro,
  Aut rupes, vaſti quam ferit ira maris.
Felicem Nioben, cujus per viſcera ſenſum
  Obtundens fertur diriguiſſe ſilex.
Vos quoque populeo flentes ſub cortice fratrem
  Felices Nymphæ, quas alit amne Padus.
Ille ego ſum, ſaxo qui non includor in ullo:
  Ille ego, cui miſero robora ſilva negat.
Robora ſilva neget, ne fiam immobile ſaxum,
  At ſaltem in cineres oſſa minuta ruant.
Quid faciam patriâ demens tellure relictâ?
  An puto mutatis poſſe valere locis?
Mecum cauſa mali latet hoc in corpore peſtis,
  Et niſi poſt lethum non abitura lues.
Pectore transfoſſo Gortynia tela gerenti
  Quid cervo prodeſt carpere prata fugâ:
Alcidæ induto feralia munera nuptæ,
  Nil varii curſus, profueruntque viæ,
Sic mihi, ſic auſo Romanâ excedere ſede,
  Nil dulces juvit deſeruiſſe lares.

Me

Me modo conſpexit piſcoſis in littoris Antium.
  Me modo Circæi culminis alta domus.
Et Læſtrygonios nutrix Æneia fluctus
  Mirata eſt noſtrâ diſſoluiſſe rate.
Non Cajeta mihi, non urbs gratiſſima Cajo,
  Aut dedit optatam filia Solis opem.
Vos ſeptem gemini colles, regnata Quirino
  Mœnia, Tarpeius tu Jove dignus apex;
Accipite hanc animam: ſint hîc mea funera poſco,
  Et buſta accumulet noſter avita cinis,
At quondam antiquos juvit liquiſſe penates,
  Et nova per longas quærere fata vias.
Ingenium ſcrobibus mutatis exuit arbor
  Silveſtre, & decorat lætior arva comis.
Quamque ſub umbroſa cernis languere parente,
  Gaudet mutato laurea ſilva ſolo.
Quid foret Æneas, quid clari nomen Juli,
  Flumina apud Xanthi ſi gemuiſſet iners?
Illum, fumanti poſtquam diſceſſerat urbe,
  Per maria errantem ſeptima vidit hyems.
Tandem dotales Laurentûm venit in agros,
  Geſſit & Auſoniæ ſceptra timenda manu.
Batto Cyrenas, & Cadmo condere Thebas,
  Juppiter exiliis arva petita dedit.
Nilus & excipiens longis erroribus actam
  Donavit templis, Inachi, te profugam.
Me quoque fata vocant alio meliora ſub axe;
  Ibimus, ô ſocii: me quoque fata vocant.
Vertuntur ſpecies mentis, verſante dolore,
  Menſque brevi ſenſus accipit ægra novos.
Spes bona, ſi qua Dea es, virides huc flecte volatus,
  Et deſueta diu numine corda fove.
Te colit agricola, expectat te compede vinctus,
  Votaque mortalis te duce turba facit.
Tu quaſſas reficis puppes, ut navita remis
  Naufragus impellat, quâ modò navit, aquam.
Tu, Dea, poſt vacuas cœleſti numine terras,
  Juſtitiæque fugam, ſola moraris humi.

Diva veni, facilemque mihi promitte quietem,
Neve iterum morbi damna timere velis.
Longum iter aggredior: date læti candida amici
Omina: eat dextrâ libera puppis avi.
Lunaï ut videam portus, purique metalla
Marmoris, & Geticas ſaxa imitata nives;
Ingaunos, Macramque inter, Varumque repoſtos
Apenninicolas, Tiguliosque ſinus:
Delphini portus, Seggeſtam, arcemque Monœci
Scrutaborque tui, Rutuba fontis aquas.
Aſpiciam Genuam, læti & prætoria ruris,
Quæque decent Superos lucida templa ſuos.
Hæc Tarteſſiaco palleſcunt littora fluctu;
(Aurea nequicquam flumina jactet Iber)
Peruviæque amnes, alieni flumina mundi
Transfuga ab Oceano rura per iſta fluunt.
Lydia, Pactoli, Baccheia munera, arenas
Victa ſile, & ripas, aurifer Herme, tuas.
Dure Ligur, meritoque animis elate ſuperbis,
Quá tibi divitias ſedulus arte paras;
Non tibi ſunt culti colles, non pinguia rura;
Sed clauſtra Alpinis non adeunda jugis.
Difficilis natura negat ſegeteſque, feraſque;
Non negat audaci mente vigere viros.
Hæc trahit ignotas pretioſa in fœdera gentes,
Cæruleaſque docet currere puppe vias.
Deeſt hic terra viris, at non Neptunia deſunt
Arva petituræ lucra beata rati.
Scit Cypros vallata mari, ſcit Taurica tellus,
Et Ligure epotus milite, ſcit Tanais.
Teſtes Alpheæ Tyrrheno in littore Piſæ,
Teſtis Cyrnæi prægravis ora ſali.
Aſt ego non dites veniam ſpectator in oras,
Ut moveant auri lumina capta ſitim.
Non cernam attonitus fulgentia pondera maſſæ,
Quæ mittit terris Hiſpalis Auſoniis.
Sat Fortuna dedit cenſus ſine fraude parati:
Æſtuat infelix, qui potiora cupit.

Inge-

Ingenium, Cabrera, tuum mihi carius auro,
  Atque erit eloquii plurima vena Tagus.
Quando erit, ut liceat tecum conſumere ſoles?
  Quando erit, ut docto pendulus ore fruar?
Una aderit mecum Phocæo junctus amore
  Ciampolus, ille tuæ cultor amicitiæ.
O qui complexus, quæ mutua gaudia nobis,
  Et ſermo in ſicco littore qualis erit!
Interdum celeri rapient nos eſſeda curſu;
  Tres modò cantantes picta carina vehet.
Tunc mea ſe duplici jactabit Arione puppis,
  Non Siculâ puppis fallere docta fide.
Cùmque mihi geminos Vates audire licebit,
  Parnaſſi geminum me ad juga ſiſtet iter.
Teque tenens dextrá, verſus, Cabrera, canentem,
  Hæc Clario dicam verba docente Deo:
O quàm felici modularis carmina cantu,
  Quàmque lyræ docto verbere fila moves!
Otia quærenti fulſit tibi dexter Apollo,
  Atque omnes hauſtus ex Helicone dedit.
Cui tantum favere Deæ? canit ecce cruentus
  Prœlia Mæonides; ſed caret ille lyrâ.
Alcæus Reges citharâ, non cantat amores:
  Eſt tantum Sapphûs carmine dictus Amor.
Pindarus Aoniæ celebris teſtudinis arte
  Abſtinet heroâ concinere arma tuba.
Et Veneris dominæ ſi luſit Teius ignes,
  Mimnermuſque jocans, gaudia ſola canunt.
Omnia tu miſces, & quæ diverſa placebant,
  Colligis, ô verè candide Cycne Ligur.
Auſus es Iſmeni primus recludere fontes;
  Lesbia nectareæ plectra ciêre chelys.
Qui Methymnææ tentaſti fulmina linguæ,
  Et Cæi lacrimas, Steſichorique minas,
Si Florentinam circumdas mœnibus urbem;
  Non Amphionios invìdet illa modos.
Narſeti Gothos cogis dare terga ſepuenti,
  Odryſiâque levas obſidione Rhodon.

Sal-

Salve ſancte ſenex, Bacchi, Phœbique ſacerdos:
  Numinibus ſalve maxima cura novem.
Per te Graiorum libris tumefacta ſuperbit,
  Et certat Latiis Itala Muſa choris,
Sabbatiæ gaudete arces, gratiſſima cœlo
  Mœnia, felici prole verenda virûm.
Et quamquam egregium terris aluiſtis Julum,
  Indaque ſunt veſtræ littora dona ratis;
Ultima non vobis accedet gloria Vates,
  Ignea qui veſtrum nomen ad aſtra tulit.
Appulit ignotis oris ſi claſſe Columbus,
  Hunc ad Cœlicolum limina fama rapit.

FULVIO TESTIO.

Queritur, ſe loquendi uſum morbo amiſiſſe.

Vox animi interpres, fecundæ nuntia mentis,
  Quo fugis? an ſemper labra ſilere jubes?
Tu dulci oblectas mortalia pectora cantu,
  Efferaque unanimi fœdere corda ligas.
Tu plectri citharæque comes; tibi carmina curæ,
  Quæque colit ſoccus, quæque cothurnus amat.
Te ſtupet undantis moderantem frena theatri
  Vulgus, & iratum ſub tua jura venit:
Pactaque ſunt tenero per te commercia mundo,
  Cum poterat quernum nos aluiſſe nemus.
Quo fugis, & nullâ linquis te voce vocantem?
  Non voco, ſed lacrimæ pondera vocis habent.
Inter anhelantis ſuſpiria pectoris, ægros
  Heu quos elicio rauca per ora ſonos!
Edere luctamur ſterili revoluta palato;
  Sed ſingultanti murmure verba cadunt.
Non ſecus optato per credita membra ſopori,
  Cùm ſerpit dulcis nocte favente quies,
Velle loqui, & vanis conatibus ora videmur
  Solvere; ſed ſolito lingua vigore caret.
Sæpè meas odi voces, ſonitumque tremiſco,
  Cogor & ipſe meis auribus eſſe gravis.

Mu-

Mugitus timuiſſe ſuos ſic creditur Iö,
Turpia dum mœrens induit ora bovis.
O quoties conata queri tibi inutilis hæſit
Lingua, nec humanos reddidit ore modos!
Inachidas quoties auxiſti fletibus undas,
Ingrati plorans impia furta Jovis!
Frondibus hirſutis, & amarâ carice paſtæ
Pocula limoſis ſtagna fuere vadis.
Sæpiùs exhibuit decerptas Inachus herbas;
Aſt illa eſt patrias lambere viſa manus.
Felices quoſcumque malis Fortuna laceſſit,
Nec ſua per fletus damna referre vetat!
O fortunati vos prata per Aſia cycni,
Dulciùs extremo queis datur ore queri!
Condita ſilvarum latebris felicior Echo,
Cujus poſt cineres vox rediviva viget.
Me dolor aſſiduus vicino funere terret,
Nec patet ad queſtus libera facta via.
Teſtari fremitu docuit natura dolores:
Solari curas hac jubet arte graves.
Audi, mugitu quo verberet aëra taurus
Ictus, ubi tepidam ſanguine tingit humum;
Quin leo per Nomadum ſilvas fremit ore cruento,
Si fodit Libyci militis haſta latus.
Et gemitu tigris montes, ſaltuſque fatigat,
Ventris cui rapuit pignora Parthus eques.
Atque ubi captivis venere in retia pennis,
Emittunt querulo gutture murmur aves.
Nec tantum exclamant viventi prædita ſenſu;
Sed viduata animâ corpora pulſa fremunt.
Dant percuſſa ſonum vibratâ ligna ſecuri:
Stridet, dum cuneis fiſſile robur hiat.
Et ſtipulæ crepitant campis, ſi incendia regnant,
Obſtrepit & rapidis laurus aduſta focis.
Aſpice, quo ſonitu ferventia littora plangant,
Spiritus Eurorum cum ferus urget aquas.
Septaque nimborum rutilus ſi dividit ignis,
Murmure terrifico nubila fracta tonant.

Omnia muta ſonos edunt, ſolique negavit
 Sors mihi communi munere poſſe frui.
Me miſerum! quantus de vertice profluit humor!
 In fauces quanto gurgite lingua madet!
Spiramenta animæ nimium turgentia torpent,
 Sermonique fluens obſtruit humor iter.
Haud aliter citharæ languent, nervique loquaces,
 Cogit ubi pluvias Auſter opacus aquas.
Cordis anhelanti reboant penetralia tuſſi,
 Pectoris & crates diſſiluiſſe timent.
Quid me adeo ſpirare vetas, ſæviſſima tabes?
 Cur fervens animæ clauſtra repulſa quatis?
Hei mihi! dum ſcribo, morbi ſolatia, verſus,
 Quam valido thorax impete concutitur!
Mitius incudem Cyclopum brachia tundunt,
 Quà vomit e ſcopulis Siculis Ætna faces.
Mitius adverſas miles ferit ariete turres,
 Et grave baliſtæ mœnia quaſſat onus.
Opprimet hanc animam rabidi violentia morbi:
 O utinam Di me falſa timere velint!
Non lethum timeo; genus hoc ſed lugubre lethi;
 Et doleo taciti tædia ferre mali.
Odryſia raptor poſtquam tibi forcipe linguam
 Abſtulit, & ſtabulis, ô Philomela, lates;
Sæpe optaſſe mori, palmaſque ad ſidera tendens,
 Diceris id ſummos ſæpe rogaſſe Deos.
Ah virgo infelix, pellex inceſta ſororis!
 O nimium ſævo credita forma viro!
Hæccine, crudelis, pro virginitate reponis
 Erepta, tragici præmia concubitus?
Tempus erit, Tereu, cum te peccaſſe pigebit,
 Oderis & ſævâ gaudia rapta manu.
Indicium ſceleris, tua crimina, tela fatetur;
 Ingenium miſeris ſuggerit arte dolor.
En geſtit patriis epulandum apponere menſis
 Inſontem furiis percita mater Ityn.
Tu nati condes viventi viſcera buſto?
 Mox tua per ſilvas fata dolebis Epops.

Extu-

Exultat cædes inter Philomela, parenti
Oſtentans nati ſanguinolenta caput.
Evaſti tandem furias, gladiumque tyranni:
Vidiſti plumâ præpete membra tegi.
At nunc per lucos injuſta ſilentia linguæ,
Queſtibus argutis blanda rependit avis.
Quos nunc ore modos nemoris dulciſſima Siren
Concinit? exiguo in gutture quale melos?
Interdum voces per roſtra loquacia torquet;
Sibila nunc cæſâ garrulitate rotat.
Et modò criſpanti modulatu turbinat ictus;
Secum viſa loqui nunc taciturna gemit.
Perſonat omne nemus, per frondea tecta querelis
Mirantur Nymphæ, capripedeſque Dei.
Non mea me poſt fata manet facundia linguæ;
Non iterum dulci garrulus ore fruar.
Prô citharæ cuſtos, & carminis auctor Apollo!
Prô mea Pierides numina ſacra Deæ!
Reddite poſcentis felicia murmura labris,
Demite, quæ cogunt ora ſilere, moras.
Vos regitis cantus, vos torrens copia fandi;
Et celebrata juvant libera verba choris.
Quid faciam, ſurdas præbet ſi Delius aures,
Nec mea Caſtalia labra levantur ope?
Carmina jam valeant Muſâ meditata ſiniſtra,
Cum domino valeat juſſa tacere chelys.
Auſonii Vates, & concita pectora thyrſo,
Auſonii, Lyæo nomina grata Deo;
Auſonii noſtras ſoliti laudare Camœnas
Deſinite ad cantus turba venire meos.
Tu vero ante alios fruſtra mea carmina quæres,
O Fulvi, Mutinæ gloria magna tuæ:
Tibia te, cantuſque decent: mihi plectra tacent:
Hic paries, mutam ſuſtineatque lyram.
Non tibi ſunt triſtes curæ, lætuſque juventæ
Purpureas vernas ſtat vigor ante genas.
Et tibi naſcenti jucundo lumine Phœbus
Annuit, & ſuavis Calliopeia comes.

Felix, ſeu dulces molli fide flebis amores,
Seu gravis heroas flumine fundis opes.
Tu tunc feſtivus per jura ludis amantum,
Et jacta ad ſurdas ebria verba fores.
Tu centum ludos, & dulcia prœlia miſces,
Hauſtaque de menſis libera vina refers;
Utque ferens hyemes, ventoſaque jurgia cœli,
In nudâ recubet durus amator humo.
Auguror: hoc miſeros cantu ſolabitur ignes,
Expectans lentum mœſta puella virum;
Invenienſque ſuas referentia carmina flammas,
Immoriturn labris oſcula longa dabit.
Huc varios flores, huc blandi veris honores
Ferte citi juvenes, Italideſque nurus,
Blanditi veſtro date florea ſerta Poëtæ:
Cingite ridenti tempora docta roſâ.
At Venus Idalio plaudens te cernet ab axe,
Ambroſioque tuum rore rigabit opus.

Relictâ Urbe cupit rus ſecedere.

Egeriæ valles, mitique habitata Dianæ
Pura Thoantæi neſcia ſilva ſacri;
Voſque lacus Triviæ dites Nemorenſibus undis;
Æneadum ſedes, Laviniumque meum;
Confectum curis, & longâ tabe dolorum
Accipite, & patriis ſiſtite me laribus.
Irrita Pæoniæ poſt tentamenta medelæ,
Huc libet ægrotos nunc mihi ferre pedes.
Romuleæ valeant arces, medicique valete,
Quorum ſæpe malo ſedula cura favet.
Deſinite herbarum tandem, triſtiſque veneni,
Ferte procul durâ pocula tincta manu.
Me nemora, & ſaltus camporum, auræque patentes,
Et trepidans rivo garrula lympha manent.
Prata movent animum viridantia gramina læto,
Et qui perſultant pinguia rura greges.

O mi-

O mihi ſola quies, colles ſalvete Latini!
Salvete, ô fratris regna vetuſta mei!
Sternite iter, gradimur dum veſtra per otia dia,
Mollius, atque avibus dulcius arva ſonent.
Quam juvat annoſos luci penetrare receſſus,
Notaque ab hiſtoriis hæc celebrare loca!
Hæc tophis laqueata cavis, & pumice vivo
Antra, pius fertur jam coluiſſe Numa:
Collis Aricini cultrix pulcherrima Nympha,
Conſilium huic olim, conjugiumque fuit.
Hac duce Pompilius bellantem terruit Urbem:
Hinc habuit patrios ruſtica turba Deos.
Martis opus, pilis gaudebat Roma cruentis,
Romula criſpabat bellicus arma furor.
Et fuerant ſævas Mavortia pectora in iras
Prona nimis, ſolas tunc meditata neces,
Mollit hæc aris regnans luciſque ſacratis
Relligio, ut poſſent legibus arma regi.
Hinc vittæ, hinc fruges, hinc maxima victima taurus,
Farraque turicremis vinaque ſparſa focis.
Tandem, ſanguineâ diſcors quæ cæde fremebat,
Palluit in patriis pendula Roma ſacris.
Neſcia mens hominum! quæ te ludibria verſant?
Quid nos terrificâ fabula fraude ligat?
Quem non vera tenent, mendacia ficta coercent;
Et ſimulacra timet, quæ ſibi quiſque parit.
Per pecudum fibras, præſagi & fulminis ictus,
(Heu miſeri!) ſurdos conſuluere Deos.
Nuntia velocis ſervabant omnia pennæ,
Cantibus & ſcævis quid docuiſſet avis.
Templorum ambiguo monitu, dubiæque Sibyllæ
Carmine credebant fata furente cani.
Dicite, ſi Divi nolunt ventura latere,
Non intellecti cur voluere loqui?
Falsa tamen Regis potuerunt dicta Sabini
Romulidûm ingenium perdomuiſſe ferox.
Nullaque dein fertur in Romanâ ſanctiùs unquam
Numinibus ſupplex gens operata ſuis.

Veſter honos, Latii: veſtra eſt ea gloria, ſilvæ:
  Horruit hoc victrix credula Roma nemus.
Has etiam Hippolytum fama eſt latuiſſe per oras,
  Cui nevit duplici ſtamina Parca colu.
Ille, novercales rigidus cùm ſperneret ignes,
  Sancta timens patrii ſolvere jura tori;
Injuſta æternùm dolituro victima patri
  Occidit attonitis dilaceratus equis.
Oſſa Corinthiacos jacuerunt ſparſa per agros:
  Innocuo rubuit ſanguine utrumque mare.
At non hoc meriti funus miſerata Diana,
  Cui curæ intactæ eſt virginitatis amor,
Arte Coronidæ juvenem revocavit ab Orco
  Siccantem infernis vulnera dira vadis.
Reddidit illa decus formæ felicibus herbis,
  Luminibus geminas reſtituitque faces.
Quis mihi quærenti, quis nunc ea gramina monſtrat?
  O utinam in veſtris collibus iſta legam!
Gramina, quæ referent adamantina limina Ditis
  Non poſco aut mortis vincere regna paro:
Gutturis obſeſſi longos ſedare dolores
  Sat quæcumque mihi blanda medela poteſt.
Adſis Phœbigena: hæc facilis labor eſt mederi,
  Ne te fulminei terreat ignis avi.
Servat fida tui Vates tutela parentis:
  Tu quoque jam Vates officioſus ama.
Huc medicas adhibeto manus, tetrumque cruorem
  Aufer, quo fauces, ſcabraque lingua tumet.
Spiramenta animæ, vocis liquidiſſima plectra
  En aperi, & ſeptas tu mihi pande vias.
Lætitia, plauſuque fremens tunc carmina dicam,
  Cum linguâ potero liberiore frui.
Nil pulſare placet viduas ſine carmine chordas:
  Vox miſcet citharæ non bene rauca ſonos.
Quid queror infelix? quæ mentem inſania ludit?
  En rurſus medicæ poſcimus artis opem.
In male tentatos iterum cur mittimur uſus?
  Ah pereant, ſuccos, gramina quique colunt!

Nul-

Nulla venenorum ſitis eſt: diſcedite triſtes
Curarum ſtimuli, diffugite ex animo.
Fallere ſæpe juvat, ſed non memorare labores,
Ægraque mens ægri corporis auget onus.
Quin potius læti patriæ ſuccedimus arci,
Qua juga celſa tuum, Cynthia, nomen habent?
Hac mecum aſcenſu dulces ſuperetis amici:
Ante alios nobis, Ciampole docte, fave.
Pone graves Muſas, vigilataque mente profundâ
Itala Pindaricis carmina texta modis:
Tuque ades, ô cantu gaudens, fidibuſque, Canali
Franciſce, æternæ cultor amicitiæ;
Grande Sabinorum columen, fontiſque Velini,
Huc age cum plectro, carminibuſque veni.
Neve hic potandi certamen mite recuſes:
Reſpicit hos toto numine Bacchus agros.
Pocula Romanis ſunt hæc gratiſſima cœnis:
Albani aſſurgunt vitibus hiſce cadi.
Nequicquam his certent prœlis eliſa Faliſcis,
Tuſcaque quæ viridi nectare muſta nitent.
Illaudata fluent firmiſſima vina Falerni;
Seu Sinueſſa dabit, ſeu Trifolinus ager.
Palmite ſulphurei cedant lacrimata Veſevi,
Atque Syracoſii fervidiora lacus.
Hæc generoſa recens odit doctrina palati,
Quæ poſſunt trepidos implicuiſſe pedes.
Ridentur veterum fumi, ſervataque celſis
Teſta diu, & lentâ dolia tincta pice.
Quare agite ô læti, vernarum turba, miniſtri,
Dulcia non parcâ fundite vina manu.
O quam jucundo violas imitantur odore!
Quam vincunt flavo lumine chryſolitos!
Naribus iſta placent, oculis ſpectacula præbent,
Et dant arenti gaudia grata gulæ.
Ciampole, quid ceſſas pateram committere venis?
Propoſuit ſiccis omnia dura Deus.
Hæc mihi lux atros pellet de corpore morbos:
Largius ô cyatho, tu puer, adde merum,

Pura favent nobis Aquilonis flamina clari:
Pervellunt linguam pocula acuta gelu.
Me quoque me vultis Lenæo tingere, amici:
Non nego: noſtra capax proluat ora calix.
Maphæi nomen ſed quiſque ad pocula feſta
Dicat Io! & menſis hunc adhibete Deum.
Quamvis Socraticâ pectus ditaverit arte,
Purpureoſque inter ſplendeat ille Patres;
Non hæc deſpiciet liberrima vota precantum,
Quæ fundit multo mens reſerata mero.
Adſis, Bacche, tuis hilarans convivia donis,
Feſſi pax animi, lætitiæque dator.
Sic teneræ viduas vites ducantur ad ulmos:
Sic autumnali turgeat uva ſinu.
Sic non urantur torrenti ſole racemi:
Det pœnam admorsâ ſic tibi ſtirpe caper.
Et tua ſectentur veſtigia marcida ſemper
Capripedes Panes, Baſſaridumque cohors.
Adſis, virgineoſque favens hic exere vultus,
Quaſſans pampineo vertice cæſariem.
Quacumque ingrederis, dulcis comitatur euntem
Te Furor, & Somnus languidiore gradu.
Me miſerum! accipio nullos heu pectore ſomnos!
Longa mihi gemitu nox vigilanda venit.
Quod ſi, Bacche, tuo libato munere, nobis
Clauſerit optatus lumina feſſa ſopor;
Dicam ego Threicii crudelia fata Lycurgi;
Squamigeros nautas, pampineamque ratem;
Littora Pactoli fulvis radiantia venis,
Divitias miſeras, impia vota Midæ;
Auroramque triumphatam, Parthoſque ſubactos;
Medica thyrſigeris agmina fuſa choris;
Tigridis exuvias, maculoſaque tergora lyncum;
Oedipodionii membra cruenta ducis.
Bacciferos ederæ ſemper viridantis honores,
Lapſaque de quercu ſplendida mella canam.
Tu puer æternus, Bromius, Nyſæus, & Evan:
Bis genitus, thyrſo tu metuende gravi.

Æra

Æra tibi Satyri, laſcivaque tympana pulſant,
Stridet & attritis Faunus arundinibus.
Per te Gnoſſiacis nox aurea fulgurat aſtris:
Vipera plaudenti ſibilat ore tibi.
Ipſe, Giganteo fremeret cum terra tumultu,
Rhœtum ſtraviſti dente leonis humi.
Hæc ego non humili meditabor carmina cantu:
Sollicitum ſomno tu modo vince caput,

CYNTHIO CLEMENTIO *Archiatro Romano*, *Cùm vocis uſum recuperaſſet*.

Dicamus bona verba: animum jam verba ſequuntur,
Cur taceam ſurdam flebilis ante lyram?
En libet, en dulces imo de pectore cantus
Fundere: non renuunt ora recluſa loqui.
Vox mihi muta diu, vox longi cauſa doloris,
Veniſti tandem, vox mihi muta diu.
O & ſingultu, ô & quæſita querelis!
Nunc te felici garrulus ore fruor.
Fallor? an has ſimulant ludentia ſomnia voces,
Quæque cupit vigilans, mens mihi nocte parit?
Sed fruor, & liber voces, linguamque reſolvo,
Attonitus monſtris dum rata vota nego.
Ite procul queſtus: comtis hîc Muſa capillis
Adſit, & in niveis læta triumphet equis.
Nunc tempus fauſtis pulſare Helicona Camœnis:
Nunc redimire novo tempora flore juvat.
At te, magne, canam Clario dilecte magiſtro
Cynthie, Phœbeo nomine, & arte potens.
Cùm tua vel mutis donent miracula vocem,
Vocalis citharæ præmia grata feres.
Per te hauſi cœlum moriens, mentemque recepi:
Pectoris arcta patet: te reſerante, via.
Ergò Caſtalii quodcumque è pectore rivi
Fluxerit, in laudes effluet omne tuas.
Si mihi Pæoniis impleſti pharmaca ſuccis,
Mella miniſtravit ſi miſerata manus;

Nos

Nos tibi Mæſæo flaventia pocula melle,
  Et Charitum puro pinguia lacte damus.
Hæc bibe, quæ nexum Parcarum fila morantur,
  Pocula, Lethæo non temeranda lacu.
Tu domitor Fati, Pataræâ nobilis arte,
  Eripis è ſtructo funera mœſta rogo.
Tuque poteſtates herbarum, tuque metalla
  Chymica, tu miris pharmaca cocta focis
Noviſti, priſcis quæ quamquam ignota magiſtris
  Mortem expectantûm corpora feſſa levant.
Cum mihi tabentes macies exederat artus,
  Cumque ferè tenui corpore nullus eram;
Jam tum ſpondebas dulcis mihi lumina vitæ,
  Gutture ab obſeſſo libera verba fore.
Nec mora: ſulphureis medicatas viribus offas
  Artifici nobis ſedulus igne paras.
Hæ mihi mandenti latebras pulmonis anheli
  Fovere, & lentâ tabida membra lue.
Hinc validi ardentis flores rediere juventæ,
  Squalidaque afflavit priſtinus ora color.
Sulphura, cæruleis fulgentia ſulphura flammis,
  Quando ego vos merito laudis honore canam?
Vos tonitru terras, cœlum vos omne cietis,
  Fulminibusque Jovis ſemina magna datis,
Cum pater ingenti combuſta Ceraunia telo
  Deiicit, & fracto culmine vertit Athon.
Per vos excindant inimicis ignibus arces,
  Terrifico ſonitu Martiaque æra tonant.
Balnea quæque fluunt triſtes pellentia morbos
  Gignitis: hic veſtro truditur igne lapis.
Intepet inde Aponus, medicisque ſalutifer undis
  Stagna Dicarcheus fervida ſudat ager.
Quin etiam veſter magnæ per viſcera matris
  Spiritus igneſcens cruda metalla coquit.
Fulgurat hinc aurum, atque argenti flumina vivi,
  Vulnificusque chalybs irriguo amne riget.
Quid majora ſequar? vos & primordia rebus
  Acri ſufficitis ſulphura mixta ſali.

Qui-

Quique fluit volvens tenuis ſe fluctus odorum,
Perpetuas veſtro ſumit ab igne dapes.
Quid memorem, Enceladi vivax poſt fulmina corpus
Ardua ſulphureis ut premat Ætna jugis?
Et Jovis Inarime juſſis impoſita Typhœo
Quanta rotet ſcopulis ſulphura glauca cavis?
Sulphur ovans pœnas fractâ de gente Gigantum
Sumſit, & hoc cœlum vindice regna tenet.
Nec non luſtrali purgari ſulphure ſontes
Relligio antiquis credita fertur avis.
Actoriden, Peleu; ſic Pelea ſolvis, Acaſte:
Amphiaraidis, ſic, Acheloe, nefas.
Sic ego, ſic puro luſtratus pectore tandem
Carmina lætitiâ fauſta docente cano.
Adſitis Muſæ, medicinæ talis, & artis,
Voſque repertori mollia ſerta date.
Ah! gemat, antiquis ſi quis tantum adſtupet annis,
Spernit & ætatis dia reperta novæ.
Omnia non potuit prudens reperire vetuſtas,
Atque alia ex aliis extudit arte dies:
Phœbigenæ cœptis potuit præcepta Melampus
Addere, Phyllirides multaque cura dedit.
Ulceribus tetris nativi graminis herba,
Vulneribuſque cavis prima medela fuit.
Mox & morborum triſtes extinguere peſtes
Inventum eſt auſis, inclite Coë, tuis.
Non adeo effeta eſt hominum experientia ſollers,
Ut nova non poſſit cudere ſæpe labor.
Ni nova tentaſſet Tyrrhena per æquora Amalphis,
Magnetem haud regeret nautica vela lapis.
Hujus at auxiliis olim cantata Poëtis,
Ridetur veterum gloria parta mari.
Arctos nunc propior nobis, nec jam ultima Thule;
Jam facilis luſtrat navita Solis iter.
Extra hominum, famæque vias tentare repoſta
Auſus es audaci littora puppe, Ligur.
Garrula cede novi tua ſidere puppibus, Argo,
Neu Regum jactes ad tua tranſtra manus.

Tri-

Triſtia junguntur veteris divortia mundi,
Naturæque patent, quæ latuere ſacra.
Naſcentem populis licuit te, Nile, videre,
Et ſcit cui tantas debeat orbis aquas.
Novimus, æſtivæ fecunda licentia lymphæ
Solſtitiis hyemes cur ferat amne ſuas:
Zona rubens nimiis non torreat æſtibus Indos,
Illic perpetuo rore vireſcit humus.
Non Eöus ager pluviali ſupplicet undæ:
Indica continuis imbribus arva madent.
Hæc Zephyri alarum plauſu loca fervida mulcent,
Mitis ubi halantes Eurus alit ſegetes.
Taprobane teſtis, teſtes freta ſparſa Moluccis:
Ora Helenæ inſignis nomine teſtis erit.
Arvaque, qua Ganges auratâ pinguis arenâ
Egerit in dominum fulva tributa mare.
Quid? quod & Arctoi laxantur clauſtra profundi,
Qua fluctu, & ventis æquora dura carent.
Dilectæ Thetidi Belgarum ſtantis naves
Marmora ſulcarunt non adeunda rate.
Illic, ut perhibent, torpeſcit frigore pontus,
Atque intempeſtus ſtat ſine luce dies.
Hic rerum finis, chaos hic, atque ultima mundi
Natura, hoc triſti limite feſſa riget.
Vela Batava ſequi haud potuit Phœbeia lampas:
Omnia cæca illic: omnia triſte ſilent.
Informes phocas incano corpore turpes
Videre, atque urſos, quos alit Urſa gelu.
Quam ſæpe optarunt ventorum prœlia nautæ,
Perque procelloſum pandere vela fretum,
Excuterent tandem ſeſe ut torpentibus undis!
Edocet ire recens in nova vota timor.
Indomito tandem regnans in pectore virtus
Vicit concreti ſæva pericla ſali.
Ite animæ egregiæ, fortunatæque laborum,
Ite in fata alacres, quò nova fama vocat.
Ite citæ, & veſtras meditando exponite vires,
Quà veterum nullo ſemita trita pede eſt.

Gle-

Gloria multa manet. Quis te, Galilæe, ſilebit?
Longa tibi in chartis regna futura cano.
Non tantùm radio veterum deſcribere cœlum,
Sed vitro ſuperas auſus inire domos;
Perque novas artes tradis nova ſidera mundo,
Non Ptolemæis ſidera nota libris.
Pleïadumque, Hyadumque choros ſine nube videmus,
Et tua per cœlum ſplendida damna, Venus.
Vidimus, ignoto quondam quæ lacte nitebat,
Stellarum ſpiſsâ luce coire viam.
Admoviſti oculis noſtros fugientia viſus
Per varios obitus aſtra ſecuta Jovem.
Medicea Heroüm ſoboles, cape læta triumphum:
Aſtris inſereris, concilioque Jovis.
Ipſe etiam nigrâ tinctum ferrugine Solem
Pallentes maculis jungere vidit equos.
Quid triplex ſidus Saturni, aut, Cynthia, vultus
Fabor ſcruposâ nocte latere tuos?
Hæc priſcis ignota olim prudentia major
Repperit auſpiciis artis, opiſque novæ.
Ite citæ, & veſtras meditando expromite vires,
Ite animæ egregiæ, quà via nulla patet.
At tu Muſa procax, elegi tenueſque valete:
Non hæc ſunt gracili facta canenda lyrâ.

AD JOANNEM CIAMPOLUM
morbo recrudeſcente.

Ergò hos aſſiduè gemitus in pectore volvam?
Perpetuo lacrimæ noſtra per ora fluent?
Et roſeo Phœbus me decedente videbit
Lumine mœrentem, me veniente die?
Flebimus heu miſeri! luctus, ſolatia damni
Exigua ingentis, poſtulat ipſe dolor.
Ille Philocteten docuit per Lemnia ſaxa
Vocibus horriſonis vulnera dira queri.
Halcyones Ceyca gemunt, & barbara regis
Daulias Odryſii crimina cantat avis.

Sic

Sic ego, ſic mea damna querar crudelia ſemper:
  Lugubri citharâ, flebilibuſque modis.
Atque utinam in gemitus nunc libera verba darentur!
  Sed mihi poſſe queri ſors inimica negat.
Singultantem animam turgentes ſanguine fauces
  Elidunt: voces aſpera lingua premit.
Jam quater ardentem ſitienti Sirius aſtro
  Uſſit humum; toties frigore læſit hyems;
Nec venit ulla potens longo medicina dolori,
  Nec mea Pæoniâ membra levantur ope.
Ipſe meum ſpecto moriens miſerabile funus,
  Paulatimque animâ deficiente cado.
Horrida languentes macies depaſcitur artus:
  Lutea palleſcens inficit ora color.
Cogimur & longam moriendo diſcere mortem,
  Dum præsaga mali mens ſibi fata canit.
Felices inopina dies quos funere mergit,
  Occupat & celeri mors properata nece!
Heu quoties morimur, dum proxima fata timemus!
  Hoc pejus letho: nam mora mortis obeſt.
Haud aliter Lapithas, mœſtumque Ixiona terret
  Jam jam lapſuro pondere prona ſilex.
Credite, deficio: jam pellis dura reſiſtit
  Tractanti, & triſti viſcera tabe fluunt.
Sic cera admotis tabeſcit Hymettia flammis:
  Sic tepidis Auſtris cocta pruina madet.
Languent ſic, urens oculus quos faſcinat, agni
  Sic tenera a Scythico læditur herba gelu.
Nec tantum doleo compreſſis faucibus æger;
  Plurima quaſſato corpore damna fero.
Ipſam animi ſedem, regnantem corporis arcem,
  Nunc caput ignavo poſſidet igne vapor:
Nunc acres ſtomacho rabidâ cum bile tumultus
  Fervent, & ſævo pondere diſcruciant.
Laſſum percurrunt ululantia murmura ventrem,
  Humida nec membris dant alimenta dapes.
Vivo equidem parce, ſed mox jejunia corpus
  Attenuant: epulis abſtinuiſſe grave eſt.

In-

Intolerabilibuſque malis comes addita cura,
Mollem animum æternis paſcitur ulceribus.
Hanc peperit morbus, morbuſque augetur ab illâ:
Hæc me triſtitiæ lurida felle rigat.
Hinc ſæpe extimui graviora pericula veris,
Et ſenſi falsâ ſuſpicione trahi.
Hinc animi victus damno quemcumque calorem,
Quodcumque & frigus pallida membra quatit.
Compoſitæ currant num vitæ ad munia venæ
Exploro, & trepidans incaluiſſe puto.
Seu quatior tuſſi, fibras pulmonis anheli
Exeſas carie ſuſpicor eſſe truci.
Conveniunt crebro nos, ut ſolentur, amici:
Spem vultu ſimulant, triſtitiamque tegunt,
Ah genio indulge, curas depelle malignas,
Clamant: tu morbo, Virgini amate, faves.
Ecquis erit finis lacrimis? lugubria mitte:
Eja age linquantur mollia fulcra tori.
Te ſilvæ, te rura vocant: age, rura petamus,
Qua diffuſa nitet mitior aura poli.
Aucupio ſilvas, ſilvas venatibus aptas,
Flumina, piſcoſos aſpicieſque lacus.
Hinc canibus lepores, canibus ſectabere cervos,
Latratuque feras retia ad alta premes.
Scilicet è ſtratis tollam miſerabile corpus?
Committam Alpinis ſqualida crura jugis?
Fortia non noſtræ ſunt hæc ad munera vires:
Hi mihi ſunt colles, hi mea regna, tori.
Officium bona verba pium ſed inutile tentant:
Deſinite, aſſiduis non ſaturor lacrimis.
Quid? quod me cœli lædit ſpirabile lumen,
Quo regimur: quævis mobilis aura nocet.
Lethiferi calidis ſpirant ſeu flatibus Auſtri,
Sive agitata truci ſilva Aquilone fremit;
Experior proprias hyemes, pluviaſque rigentes,
Exundans cerebro quas pituita parit.
Sibila perque aures imitata tonitrua ſurdas
Volvuntur, miſerum concutiuntque caput.

Per madida ora liquor turgens me flumine largo
Proluit: ampullis fervida ſputa tument.
Non ſecùs ardenti ſi fortè incluſus aheno
Ebullit multo fervidus igne latex;
Ipſe furit, niveamque fremens eructat aquæ vim,
Sparſaque anhelanti gurgite flamma madet.
Miror, inexhauſto tribuat quis pabula fonti;
Qui tantus fluitet ſicca per oſſa liquor.
Mirantur medici, & ſortem miſerantur iniquam:
Mille adhibent doctis pocula miſta modis.
Lacte arcere jubent incluſos faucibus ignes,
Hordea dant, ſeris quæ maduere focis.
Sanguine tentarunt ſalientem incidere linguam:
Infecit tepidus brachia ſecta cruor.
Poma coronato radiantia Punica crine,
Languenti ſuccos exhibuere ſuos.
Et quo mala fluunt emuncta Cydonia muco.
Quo paſſæ ficus, perlita ſæpè gula eſt.
Sæpè bibi, urentes meditans avertere flammas,
Pocula pallenti cortice tincta nucis.
Et modò ſilvarum foliis decuſſa Calabris
Mella miniſtrarunt, helleboroſque graves.
Aggreſſique roſis ſunt admiſcere ſapores,
Quos mittit dives Trinacris Hybla favis.
Faſciolas tenues, ægrum focalia collum,
Et nidum pulſis geſſit hirundinibus.
Quid referam quoties ſuffitu pectus odoro
Luſtravi, & fumis, turifer inde, tuis?
Et quoties, ſiccum poſſem ut diſtendere corpus,
Æſtivi membris intepuere lacus?
Victum infelicem cochleæ, cancrique dedere,
Et teſtudineo ſqualida jura gelu.
Quin ſunt conati ſtomachum fulcire ruentem
Arboribus gummi quod genit Arabia.
Balſama miſcuerunt diti Gangetide merce,
Et quæ vicino cinnama ſole rubent.
Sinarum extremo divulſa ab littore radix
Venerat, & nullâ me quoque juvit ope.

Aude

Aude animis; tibi certa ſalus promiſſa medentum,
Dicebant: numquam venit amica ſalus.
Obſtitit auxiliis vivax in fomite labes
Artis, & irriſit vana magiſteria.
Non hoc Phillyridis, non hoc laudata Melampi
Cura Amythaonii pelleret arte malum.
Tunderet in morbos Epidauria gramina fruſtra
Inclita Phœbigenæ nos miſerata manus.
Non gemitus Superi noſtros audire perennes
Adjuncta quamvis ſuſtinuere prece.
Parce pium Numen, cœli quo templa reguntur,
Cujus & imperium ſidera fulva timent.
Si non ſacrilegæ mens eſt ſibi conſcia culpæ,
Redditus eſt templis ſi tibi ſemper honos;
Parce precor, vel ſaltem aliquam de fulmine partem
Deme meo: ſævâ proiiçe tela manu.
Nunc & amara dies, & noctis triſtior umbra eſt.
Quam mallem æterno diriguiſſe gelu!
Ipſa quies rerum ſomnus, Deus utilis ægris,
Me fugit, & lacrimis lumina feſſa patent.
Verſamur ſtratis, & nox eſt annua nobis:
Tarda nimis querimur ſidera Luciferi.
Quod ſi conciliant depaſta papavera ſomnum,
Me miſerum hic quantis terret imaginibus!
Occurrunt menti ſimulacra carentia vitâ,
Viſaque ſunt tenui dicere voce veni.
Ora virûm majora viris pallentia vultu
Exangui illudunt, diſcutiturque ſopor.
Tunc iterum ad gemitus eadem nos horrida morbi
Damna vocant, nec jam falsa timere jubent.
Lenta tenent animum faſtidia: nulla voluptas
Flectit: non Bacchus, non juvat alma Ceres.
Squalent impexi rigidâ cervice capilli:
Veſtis inornatos defluit ante ſinus.
Non Urbis, non ruris opes, aurique talenta,
Eöæque placent deliciæ lapidum.
Ingratus mihi Sol, ingrata Aurora rubeſcit:
Oblectant pectus tempora nulla meum.

Aſpice, jam Zephyri florens genitalibus auris
Felices fetus parturit almus ager.
Perſtrepit omne nemus cantu, virgulta ſuſurrant;
Liquitur è ſummis tabida bruma jugis.
In tepidos ſoles ſe roſcida gramina credunt:
Florea de vernâ pullulat arbor humo.
Sed mihi nequicquam fulgent Nepheleïdos Helles
Sidera, ridentis gaudia ſumma poli.
Semper hyems nobis: ſanguis ſi vere tepenti
Æſtuat, infelix in ſua damna furit.
Acriùs & morbo fauces tentantur acuto;
Nam claudit fervens arctius ora cruor.
Non raucæ fontis ſcatebræ per ſaxa cientis
Murmura, non poſſunt prata movere animum.
Atque greges, atque arva nocent, atque ardua ſilva:
Non læti colles, paſcua nulla juvant.
Et doleo, pingui paſtos ſeu gramine vidi
Mollibus in pratis luxuriare greges.
Sive quis ediderat paſtoria ſibila cannâ,
Odi ſigna bonæ ſibila lætitiæ.
Et dulces avium per frondea tecta Camœnas
Heu viſæ tantum ſunt mea fata queri.
Seu viridi taurus projectus mugiit herba,
Dixi: Mugitu me vocat ad gemitus.
Frumenta aſpexi verno turgentia lacte;
Arens tunc ſubiit, quæ premat oſſa, cutis.
Omnia læta, mihi ſunt inſtrumenta doloris,
Materiamque mali mens ſibi dura petit.
Et meditor: tellus non hæc mihi verna colores
Submittit; rident prata benigna aliis.
Vos legite ungue roſas, Tyrio queis fulgurat oſtro,
Quæ flagrat niveis gratia miſta genis,
Vos decet iſte color, vobis ſint lilia curæ:
Pratorum nitidum vos manet omne decus:
Ipſe legam flores veterum monimenta dolorum,
Et ferrugineis te, Hyacinthe, comis.
Pallentes carpam violas, mœſtaque cupreſſu,
Quæ laurum optarant, tempora vincta geram.

Im-

Impulerat noſtras ſonitus ſi gurgitis aures,
  Purior electro fons ubi volvit aquas:
Conſpiciens dixi: Non hæc mihi frigida currit
  Sedatura gravem flumine lympha ſitim.
Ora quidem ſitiunt, quæ nunc incendia paſcunt,
  Non pandit latici ſed gula preſſa viam.
O nimium, nimiumque fugacis dona juventæ!
  O quàm veloci laberis iſta pede!
Tardiùs è Scythico cornu decuſſa ſagitta,
  Aëra per liquidum cuſpide ſcindit iter.
I nunc, ingentes laudato in corpore vires,
  Atque lacertoſos firma per oſſa toros.
Aut illas ætas annorum pondere frangit;
  Morborum aut ictu fortia membra cadunt.
Quique color malis Pæſtana roſaria miſcet,
  Et quod nativum lilia vincit ebur;
Marceſcunt ſubitò, ceu cum labefacta caducum
  Sole gravi curvant alba liguſtra caput.
Olim qualis eram (nunc me mea fallit imago,
  Si jam præteritos mente revolvo dies)
Cùm dives gregibus, memini, me Parma tenebat!
  Nam puerum celſo nutriit illa lare.
Quod mihi tunc robur, quàm gaudia multa fuere!
  In feſſo numquam corpore quanta ſalus!
Non me terruerant hyemes, ſoleſque potentes,
  Et poteram pluvium vertice ferre Jovem.
Quos ego non colles, quos non indagine cinxi
  Lucos, hortatus teſqua per alta canes!
Tunc celeres potui damas, tunc figere cervos:
  Vidi de fluviis humida lina trahi.
Et modò fortis equi luctantia colla recurvans
  Confraga ſectabar per juga montis apros.
Interdum molles pedibus plauſiſſe choreas
  Juverat: & digitis increpuiſſe lyram.
Cura fuit Martis ſimulacra ciere ſub armis,
  Et pugilum ludis implicuiſſe manus.
Gallica quid memorem quoties per flumina navi
  Adverſa obnixo pectore flumina ſeco?

Me Taurus, gelido lavit me Nicia fluctu:
Me Phaëthontæo ſuſtulit amne Padus.
Nec mihi ſolus amor corpus durare palæſtrâ,
Sed mentem egregiis artibus excolui.
Vidit Palladiis nos impalleſcere chartis,
Inter laudatos nox vigilata libros.
Multaque Cecropiis trutinabar ſcripta magiſtris;
Non renuit mecum Græcia docta loqui.
Tentabam umbroſi latebras penetrare Lycei,
Quaſque alii monſtrant edidiciſſe vias.
Sæpe animum docti ceperunt ſcripta Platonis,
Cujus Mopſopio pagina melle fluit.
Et modo ſcrutabar Samii dictata ſilentis;
Nunc florem ex hortis legi, Epicure, tuis.
Inſomniſque gravi fovit me Porticus umbrâ,
Arceſilaæus detinuitque labor.
Latratus decuit Cynicos audire legentem,
Nec me pacati terruit ira canis.
Democrito arriſi, novi præcepta Cleanthis,
Et Chryſippææ ſtamina mentis opus.
Gaudebam meditans ineant quot prœlia ſectæ,
Grajorum in quas eſt didita turba ſonum.
Materiem hic componit aquis, hic aëre gignit;
Alter Apollinei ſideris igne creat.
Ille Chao latuiſſe docet vaga ſemina rerum,
Omniaque arcanis nectit amicitiis.
Æternum eſt aliis mundi verſatile templum,
Machinaque hæc nullâ diſſoluenda die.
At natum ille refert, auſus reſtinguere ſolem,
Et dare perpetuæ fata diurna faci.
Sunt quoque rore levi, & nebulis qui ſidera paſcant,
Et qui non uno ſe putet orbe tegi.
Caſibus hic ſceptrum donat, Divoſque relegat,
Exuit & mentes relligione Deûm.
Spernit Tænarias, incendia poſtuma, pœnas
Impius hic; trepidans manibus illa litat.
Nec deſunt ſenſus qui damnent, omnia faſſi
Neſciri, tenebras ſeque latere ſuas.

Om-

Omnia mirabar, ſed tunc plus arte movebar
  Socraticâ, & ſcriptis, Stoica turba, tuis.
Quæ bona ſint animi, certus quis limes honeſti,
  Quas ſibi divitias vita beata petat:
Et didici ſanctos formet quæ regula mores;
  Æſtus quæ valeat vincere vis animi:
Quæ triſtes iras virtus, quæ frangat amores,
  Quæ deſideriis pectora anhela levet;
Pallenteſque metus quæ fortibus induat armis,
  Ignavæ prohibens terga dediſſe fugæ.
Solum turpe malum ſapiens putat, ille dolores
  Perfert, conſilii, propoſitique tenax.
Hic pede proculcans lethalia fata ſuperbo,
  Humanis major creditur eſſe malis.
Ære Perillæo clauſus fera juſſa Tyranni
  Sperneret, & nullos ederet ore ſonos.
Hæc olim novi, quæ nunc me flagitat uſus:
  Utar præceptis, quæ mea fata petunt.
Agmina mœrentum circumſtant ſæva dolorum;
  Aggreditur feſſi vincere corda timor.
Quid faciam? unde petam trepidi ſolatia luctus?
  Quis bellaturo fortia tela dabit?
Ite procul queſtus, animi oblectamina vilis,
  Ite procul: jam nos ingemuiſſe pudet.
Non lacrimis durum novit manſueſcere fatum;
  Parcarum inflexo fila adamante rigent.
Te ſupplex adeo, ſupplex tua munera poſco,
  O ſola humanis mors medicina malis!
Tu portus, placido qui naufraga corpora mundi
  Amplexu rurſus non agitanda foves.
Adſis, horribileſque ferox huc flecte volatus,
  Hoc pete Tartareâ falce cruenta caput.
Quo moriture ruis? quæ te dementia cœpit!
  Parce miſer verbis, ominibuſque malis.
Scilicet in primâ florens carpere juventâ?
  Nec te ſpes famæ quantulacumque tenet?
O ubi mens ſtudiis quondam gaviſa Minervæ,
  Et quæ ſcribendi gloria dulcis erat?

Non adeo uſque mori miſerum eſt: non ſegnior ibo,
  Ibo animis contra: mors miſerata veni.
Nec totus moriar, lethi cuſtodia noſtri
  Te penes, Italiæ, Ciampole, grande decus.
Carminibus celebrata tuis mea fama legetur,
  Et ferar extinctus docta per ora virum.
Auſpice te mortis victor fata aſpera rumpam:
  Te duce Avernali non cohibebor aquâ.
Quæ tibi cantanti non eſt permiſſa poteſtas?
  Nam tua Pindarico fulmine Muſa tonat.
Tuſci ſcriptores tenerorum cedite amorum:
  Gaudet capta novis Auſonis ora ſonis.
Aldobrandinam relegis ſi carmine villam,
  En tibi feſta cohors plaudit Hamadryadum.
Sive Palæſtinas Piceno in littore ſedes
  Concinis, Adriaci ſternitur unda freti.
Et te Cœlicolum cantantem exercitus audit,
  Quorum humeris templum dulce pependit onus.
Prô pudor Italiæ, teneros quæ cantat amores,
  Carminis & grato fraudat honore Deum!
Non tulit ingenti laudandus Ciampolus auſo:
  Illius eſt noſtris Muſa operata ſacris.
Gaude: namque novis video tua tempora ſertis
  Cingi, & Idumæâ fronde nitere comas.
Tempus erit, laeto tua cùm veſtigia plauſu
  Magnanimûm Vatum turba ſecuta colet.
Tu modò perge alacer, ſemperque audentior ito,
  Nec tu corvorum roſtra inimica time.
Nam ſuper aſtra volans niveis vectabere cycnis,
  Qua invidiæ telis gloria claudit iter.
Nec minus heroi tangit te cura cothurni,
  Et potes Aoniâ dicere bella chely.
Inclita facta virûm vocis ſi munere donas,
  Munere tu ſignis das potiore frui.
Hoc tibi Pegaſides, hoc conceſſere Sorores,
  Teque poteſtates edocuere ſuas.
Namque ferunt celſo Parnaſſi in vertice, ſacra
  Bellerophontæus qua rigat arva liquor,

Sc-

Secluſum florere nemus, quo gratius ullum
Non ſurgit Phœbo, Pieridumque choris.
Hos Zephyri campos Eteſia flamina mulcent,
Arboribuſque frequens roſcida vernat humus.
Pullulat ante omnes ſed formoſiſſima laurus,
Quæ medio in luco conſpicienda viret.
Una nemus trunco ingenti quæ parturit umbra,
Et latè foliis celat opaca diem.
Hujus odorato ſudantur balſama ligno,
Dulcis & ambroſiæ cortice manat odor.
Indictum refero: lacrimatas nectaris undas
Excipit Aoniæ ſedula cura manus.
Hos Muſæ ſervant latices, queis perlita durat
Gloria Tænario non violanda lacu.
Materno nequicquam aſtu ſervatus Achilles
Occidit, & Trojæ funera morte luit.
At benè Pieriâ perfuſus nectaris undâ
Martis equis rapidum trans Acheronta volat.
Copia felicis tibi, Ciampole, credita ſucci eſt:
Fac mea cœleſtis proluat ora liquor.
Ah ſocii fato miſerere cadentis acerbo!
Per non caſurum nomen ad aſtra meum.
Triſtia ſic facili curabis funera ſumptu:
Non poſces in cineres Perſica dona meos.
Non mihi Orontæá tumulos aſpergite myrrhâ,
Buſtaque fecundæ mercibus Aſſiriæ.
Si mea Caſtalio ſtillabunt oſſa liquore,
Invida poſt mortis fata ſuperſtes ero.

JANI CÆSARII
COSENTINI.

Ad Venerem.

NOn te ſollicito votis, Dea mater Amorum,
Quæ Golgos, ſanctum quæ colis Idalium.
Ille tibi templum ſtatuat, tibi dedicet aras,
Quem latices Bacchi, lautaque menſa juvant;
Et qui Pompejâ lentus ſpatiatur in umbrâ,
Perculſus telis corda, Cupido, tuis.
Aſt ego, cui tantum ſatis eſt fluviuſque Cereſque,
Et quem Pieridum per juga raptat amor:
Cœleſtem veneror Venerem, quæ pectora flammis
Excitat æthereis ad pia ſacra Deûm.
Et jubet obſcuri contemnere præmia vulgi;
Quæ rapit, & ſenſit devorat ipſa dies.

De Victoriâ puellâ.

Altera nunc felix Romæ Victoria floret:
Diſceſſit nigrâ quæ Styge nata fuit.
Viribus illa hominum fuit, illa obnoxia fraudi
Fortunæ, alternat quæ malefida vices.
Hæc orta eſt Superûm juſſu felicibus aſtris;
Perpetuum claræ quæ decus urbis erit.
Illa cruenta fuit, populiſque inviſa ſuperbis,
Quin perferre diu non potuere jugum.
Hæc mihi ingenio, hæc vultu ſpectanda decoro,
Mulceret Libycas, Armeniaſque feras.
Adde quod, hanc Titan ſtupidus dum ſpectat ab alto
Immemor Heſperiæ Tethyos eſſe ſolet.

De

De Camilla.

Bellatrix fuerat, Volſcorum fama, Camilla:
Noſtra ſed hæc etiam tela cruenta gerit.
Illa olim Teucris inflixit vulnera: figit
Hæc armis juvenum corda Cupidineis.

Ad Paulum IV. P. M.

Ut ſi plus ſolito Phœbus latitaret in undis,
Orba ſuâ tellus lampade, mœſta foret,
Ille ſed auratos ſi promeret æquore crines,
Lætior hæc eſſet, floribus aucta novis.
Non tua per multos non ſpectans lumina, Paulle,
Roma dies doluit, tectaque nube fuit.
Aſt ubi gemmato tranſiſti mœnia curru,
Ac tua frons viſa eſt ſidere lucidior;
Lux redit, & cunctos pertentant gaudia cives,
Exultantque viæ, templa, theatra, domus.

In Claricem.

Tantus in ore vigor, tantum tua lumina fulgent,
Ut durum vertas quemlibet in lapidem.
Tantus in ore lepos, tanta eſt tibi copia fandi,
Defuncto ut poſſis reddere cuique animam.
Non eſt cur dicam, Clarix, te ſemine natam
Mortali, ingenio, corpore, voce, Dea es,

Tumulus Cynthiæ.

Conſtituit tumulum tibi Cynthia pulcher Jolas,
Quo laurus virides explicat alta comas.
Hæc ut frondeſcat, non rivo, non opus imbre:
Fletibus aſſiduis nam ſatis ille rigat.
Qui lugens, ardenſque, manet ſub tegmine lauri
Frondoſo, vel dum frigida ſævit hyems.

De Jeſu Chriſto Salvatore.

Ut Phœbus, poſtquam Capri eſt ad cornua lapſus,
 Paulatim nitens ſurgit, & alta petit;
Et ſenſim tenebræ decreſcunt noctis opacæ,
 Longior ac terris naſcitur alma dies:
Sic ubi tellurem cœlo deſcendit ab alto,
 Seque utero clauſit Virginis ipſe Deus,
Prodiit in lucem, cujus dum creſceret ætas,
 Reddita vis minor eſt Mortis & aucta Salus.

Ex Davali Merina.

Exultat frondens, tua dum videt ora Taburnus,
 Sublimemque ſuo vertice vincit Atho;
Atlas tam longo qui tempore ſuſtinet axem
 Stelliferum, tales fundit ab ore ſonos:
Sub viridi jam nunc poſſum requieſcere pinu,
 Tu cœlum ſubeas jure, Taburne, tuo.
Hoc unum invideo: Charitum tibi cura Merine
 Pulchra dabit vires, hinc leve pondus erit.

Ad Liviam cæcam.

Redderet ut Phœbum vindex Cytherea minorem,
 Surripuit fronti ſidera clara tuæ,
Inſeruitque polo, quibus obſcuratus Apollo,
 Deſcendit valles triſtis ad Æmathias.
Livia, ne doleas, juſſu tibi lumina Patris
 Reddet, luciferem jam Venus ulta Deum;
Nam ſi vix unum poterat perferre peruſta
 Terra, duos Soles qua ratione feret?

Fuga Turcarum.

Turcarum claſſis prope littora noſtra tonabat,
 Cum piſces imo delituere mari;

Re-

Regia progenies ſpeculâ caput extulit altâ
Junia, quæ regis tecta ſuperba colit.
Turcæ mirantes non unquam lampada viſam,
Confeſtim rapidis vela dedere Notis:
Et dixere; locum non fas violare: tuetur
Hunc Dea, Numinibus non licet eſſe pares.

Ad Parthenopen.

Nympha magis dilecta oculis pulcherrima Siren,
Carmine quæ cunctas vincis & ore Deas:
Ad tua ſi dabitur mihi littora ſacra redire;
Perſolvam reduci debita vota Jovi.
Sed mihi cum taurus deſit, mihi deſit & agna:
Illa ego dona feram, quæ mihi Muſa dedit:
Dona Deis accepta magis quam victima & aurum,
Et quidquid ſacris ignibus urit Arabs.

De Cæſare Lucano.

Cæſar bella gerens, Romanæ gloria gentis,
Miſit ſub Latium barbara colla jugum.
Lucanus frangens Fortunæ tela ſuperbæ,
Sidera virtutis noxia vincit ope.
Quis non cernit inter majori laude triumphet?
Hic cœli victor; ſed fuit ille hominum.

In Conſtantiam.

Non potuit ſervare virum Conſtantia; ut olim
Alceſtes: votum diripuere Noti.
Hoc tamen obtinuit precibus; ne tabida fletu,
Sola diu lecto viveret in viduo.
Nondum ſigniferum Phœbus luſtraverat orbem,
Ipſa etiam ad campos en volat Elyſios.

Ad Parthenopen.

Quod ſubito tua terra ignes eructet, & agros
Pulvere ſulphureo, pumicibuſque tegat,

Parthenope; non eſt cur mutes territa veſtem,
  Prodigiumque tuis civibus eſſe putes.
Mulciber ut noſtri ſuperentur Numinis hoſtes,
  Excudit chalybem, Cæſari & arma facit:
Intentuſque operi, perculſa mente, veretur
  Bellipotens Venerem ne petat ille ſuam.
Quare ventoſis accendit follibus ignes
  Plus ſolito, ut citius perficiatur opus.

Ad Valliam.

Aliger ut feriat mortalia corda Cupido,
  Pervolat Eoas Heſperiaſque domos.
Tu caput e ſpeculis non unquam, Vallia, profer'
  Inque animos latitans ſpicula cæca jacis.
Sæpe mihi vitare licet quæ tela videntur;
  Sed quæ non video; queî miſer effugiam;

De Laurâ.

Frondoſam in Laurum verſum eſt Peneia Daph.
  Jura pudicitiæ ne violanda forent.
Latous ſed ubi cœlum conſcendit Apollo,
  In veterem formam pulchra puella redit:
Quæ modo non Daphne, ſed cunctis Laura vocatur,
  Et mihi ſolſtitii tempore, ut aura, placet.

De cujusdam Caſaris auricula.

Dum validi gladium Montani dextera vibrat,
  Abſcidit inſontem Cæſaris auriculam.
Improba ſors, pravique tenax, inimicaque recti,
  Hoc ſaltem poteras abſtinuiſſe malo.
Truncari potuere manus, quæ plurima dona
  E templis noctu ſurripuere ſacris,
Truncari potuere pedes, qui ſæpe lupanar
  Ad fœdum feſtibus lucibus ire ſolent.
In guttur potuit torqueri cuſpis acuta,
  Quod vomit in cunctos terra venena Deos.

Auricula infelix quid fecit? Sors fera, perdis
Quæ bona ſunt, rebus parcis inepta malis.

De natali Chriſti.

Hac nocte enituit Sol qui dat lumina Soli,
Quem peperit ſalva Virgo pudicitia.
Quis non miraculum ſapiens mirabitur illud?
Una poteſt cunctos Nox ſuperare dies.

De ſtatuâ Philippi a Leone poſita.

Si ſtatuæ poſſet mentem inſpirare Leonis
Dædala mens, veluti filius Japeti;
Spectaret geminum tellus ſuſpenſa Philippum,
Neſciretque utri traderet imperium.

De Henrico II. Gall. Reg.

Cum Paci Henricus ſtatuiſſet marmore templum,
Gradivique patris munera nulla forent;
Ille ferox præſes Thracum indignatur, & inquit,
Sic Henrice mei es, ſic memor officii?
Non impune feres. Certamen vinxerat haſtis
Rex puris, magna lætitia exiliens;
Et dum concurrit tectus fulgentibus armis,
Heu cadit, haſtili tempora fractus, equo.
Tellus contremuit, gemuitque exterrita curſum,
Et tanti Martem pœnituit ſceleris.

Neptuno.

Cum liquidas, Neptune, mihi libet ire per undas,
Atque ſubire feri ſæva pericla maris;
Te facilem præbe, & placidum caput exere ponto,
Irati ne me ſorbeat ira freti.
Si tibi non potero mactare in littore taurum,
Marmore vel templum condere Tænario;
Numquam ſe Pleias condet tamen æquore, numquam
Lædeum ſurget ſidus ab Oceano,

Quin

Quin laudes mea Muſa tuas, campoſque liquentes,
Ad fratris tollet lucida regna tui.

De funambulo.

Extenſum procul a terra percurrere funem,
Et celſas audet ſcandere Turca domos,
Exultimque, agri velut æquore, in aëre ludit,
Atque ex arte cadens, ſurgit ut aura levis.
Juppiter ut vidit, primum dubitabat Olympum
Tentaret ſuperum ne novus ire Gyges:
Schenobatæ ſed ubi proſpexit membra puſilli,
Subridens; petat hic ſidera nanus, ait.

De Catellâ Gonzaga.

Gonzagæ cuperet cum Juno inferna catellam,
Quæ rarum fuerat delitium dominæ;
Mors tulit hanc illi, Plutonis amica rapacis,
Tergeminus mœret ſed canis ante fores.
Namque videns pulchris Reginæ hanc ludere in ulnis,
Ipſe etiam fieri pulchra catella cupit.

De Glycere.

Avertit faciem Glycere; ſed quo magis odit;
Me magis incendit, me magis urit amor.
Blanda minus poterat; verſuta hoc novit, amantem
Me fugit, iratum quo magis ipſe ſequar.

De Jove & Venere.

Sæpe Venus patri dixit Cytherea Tonanti;
Me plures audent ſollicitare proci:
Sis ultor, natamque precor defende pudicam,
Poſtulat hoc etiam qui tibi tela facit.
Juppiter amplexans hanc, dixit; filia cœlo
Tu digna es, tu me filia digna patre.
Sol ſed ubi cæcum detexit crimen, & illa
Plurima cum Getico vincula Marte tulit:

Intu-

Intumuit genitor, juſſaque excanduit ira,
Et, nulla eſt fronti, dixit, habenda fides.

Amoris victoria.

Ardentis potui cælare incendia Amoris,
Pugnavit donec cum Ratione Furor.
Poſt ubi deceſſit Ratio, ſuperante Furore,
Intus amor flagrans æſtuat, atque foris.

Amor, loco animæ.

Quid mea membra movet? num ſpiritus? ille volavit
In patriam, & Glyceres regia tecta colit.
Quid ciet in me igitur motum? vis ignea amoris.
Eſtne pote ut caleam deficiente anima?

Amor & Venus, in piſces.

Cum Puero Euphraten Venus aurea venit ad amnem,
Huc tulit horrendâ ſe quoque mole Typhon,
Centimanum ut vidit, nimio perculſa timore
Cum puero merſit ſe Dea mater aquis.
Sed metus haud ceſſit; gelido ſub gurgite formam
In piſcem donec vertit uterque ſuam.
Quàm foret, ô Superi, bene cum mortalibus actum,
Numen utrumque illis ſi latuiſſet aquis.

Ad Palenium.

Ut capiantur aves, quas tranſportavit Jaſon
Phaſidos a ripis littus ad Æmathium;
Non opus accipitris roſtro, non ungue rapaci,
Non cane qui ſolers naribus eſſe ſolet:
Paleni, Aonio ſic mulces aëra cantu,
Ut poſſis volucres ſiſtere, & accipere.

De Aquilâ Cæſareâ.

Pellere cum magnum cælo voluere Tonantem,
Qui juga præruptis impoſuere jugis;

Mox

Mox Aquila æthereo ſuggeſſit fulmina regi,
  Queis dedit ille Gygen Enceladumque neci.
Juppiter at cœlo cum nulla pericla timeret,
  Junonique ſuæ baſia tuta daret,
Juſſit ut illa tuam penetraret, Cæſar, in aulam,
  Utque frequens ferret tela triſulca tibi.

Ad Violantillam.

Aut Violantillam nomen tibi fata dederunt
  Floridior violis quod tua forma viget:
Aut quia defeſſi violenta Cupidinis arma,
  Ut ferias homines, dat Cytherea tibi.

Ad Glycerem.

Sic tibi ſcintillant oculi, qui nubila cœlo
  Pellunt, amiſſum, reſtituuntque diem;
Ut quicumque videt, dubita non mente, minora
  Luce tuâ mundi ſidera facta putet:
Parſque hominum ſtupeat, fiatque immobile ſaxum;
  Aut tacito, Glycere, ſentiat igne mori.

Ad Jo: Auſtriacum.

Si dum pubeſcis, virtus te bellica cœlo
  Inſerit, & Superis reddit honore parem;
Quid tibi fata dabunt, fuerit cum firmior ætas,
  Cumque annis creſcent inclita facta tuis?
Non mare, non tellus capiet tua nomina; dicet
  Non etiam cœlum Juppiter eſſe ſatis.

Ad M. Antonium Columnam.

Fœdere qui certo junxiſti pectora Regum,
  Ut ſimul in Turcas Marte furente ruant,
Hoſtibus & cæſis victricia ſigna tuliſti,
  Et facis, obducta fronte Tyrannus eat;

Perpetuo tua fama viget, te cortice fagi
  Deſcribunt Fauni, Nereideſque canunt.
Inter quas Galatea, ſuos dum cantat amores,
  Hos tibi purpureo fundit ab ore ſonos.
Te duce pacatum eſt æquor, te auctore, Columna,
  Nos undis tuto ludimus æquoreis.
Præmia digna tuo quæ ſunt ſolvenda labori?
  Telluris pauco tempore victor eris.

CÆLII CALCAGNINI
FERRARIENSIS.

Ad Herculem II. Ferrariæ Ducem IV.

Conſueſti dare magna, teque digna,
Atque iſthæc bonitas, benignitaſque
Te in cœlum evehit aureis quadrigis,
Nos damus tibi forſan impudenter
Et parva, & tenui cliente digna;
At tu gloria ſæculi recentis,
Princeps optime, glorioſe princeps,
Hæc parva accipias lubente vultu:
Et mentem hanc, animumque metiare,
Tuo in ſæcula Numini dicatum,
Nam ſic te facile probabis eſſe
Dando, & accipiendo liberalem.

Horologium Fulminatum.

Nuper Saturni ſenis, horarumque quadrigas
  Telo igneo excuſſit Bonus Deiſpiter.
Hic ergo ſtabit. Nam quo diſcedere poſſet?
  Curru abſque, laneos pedes trahens, ſenex.

Epitaphium Margaritæ Cantelmæ.

Cantelma hac ſita Margarita in urnâ eſt,
Vere nomine digna Margaritæ,
Si mores pretium, atque pondus addunt.
Huic blandæ charites, lepos, venuſtas,
Huic ſemper gravitas comes pudori
Se ſe addixit, & una tam diſerta
Ut dicendo animos ligare poſſet.
Quæ modeſtia rebus in ſecundis?
Quæ conſtantia mox reflante fato?
At virtus facit illa ſingularis,
Ut quam diximus eſſe Margaritam,
Multo dicere præſtet Unionem.

Ludov. Cælii Rhodigini Epitaphium.

Ludovicus ille Cælius, domi, ac foris
Græce, Latineque omnium doctiſſimus;
Vivet perennis: quodque paucis contigit,
Vixit, ſuæque æternitati interfuit.

Ad Lilium Gregorium Gyraldum.

Juras te ſtudiis renunciaſſe,
Et Muſas Latias, Achaicaſque
Totâ, ut dicitur, expuliſſe arenâ.
Verum hoc tam bene, tam facis diſerte,
Ut quanto acrius, ampliuſque juras,
Tanto & acrius ampliuſque jurem,
Te Lili, tua dicta pejerare.

Ad Auguſtinum Muſtum.

Effigies hominum cum deformaret Apelles,
Ita, ut putares vivere:
Id nullo ingenio potuit pervincere, vocem
Ut penicillus redderet.

Cum,

Cum, Muſte, in tabulâ noſtri decora inclita ſæcli
Suis coloribus linis,
Non ſatis eſt veros calamo tibi reddere vultus;
Vitamque, vocemque exprimis.

De Hymnis, Rhoſeti poëta.

Hymnos ne metuas mei Rhoſeti,
Divinâ gravitate delibutos,
Quis Pæan melior relevit omne
Terrai vitium, intereſſe poſſe.
Vivent crede mihi, nec iis nocebunt
Cana ſæcula; non enim deceret
Immortalibus eſſe dedicata,
Quæ diſpendia temporum ſubirent.

Bona Fortuna, precaria.

Noli divitias tuas putare,
Noli magnificos tuos honores.
Illud jure potes tuum æſtimare,
Quod non ſubditur Antiatis orbi.
Iſthæc ſunt tibi commodata tantum,
Non, magno ſine fœnore, ac dolore;
Mox forſan repetenda creditori.

De Anterotâ.

Hic unus colitur, ſed unus ille
Implet munia Numinum duorum,
Et poteſt geminus vocari & unus:
Et quod vix licet æſtimari, in illo
Bis unum, duo non facit, ſed unum,
Hæc vis ſcilicet Anterotis illa eſt:
Hæc vis mutua mutui eſt Amoris:
Hæc binas animas coire cogit,
Atque una geminum calere pectus.

In arrogantiam Hippoclidis.

Tantum Hippoclides, cum legit, ſcribit, canit,
Sibi ſolet placere, tantum plaudere,
Ut quæ legit, ſcribit, canit, divinitus
Sibi putet dictata; quaſi furor entheus
Inſanientis impetus afflaverit.
Hinc jactat illa, & aſtra ad uſque provehit;
Et ſe beatum præ omnibus longe putat.
At tu, Georgi, ne invide, aut ne argue:
Neve hanc, rogo, felicitatem ademeris.
Quum laude verâ non queat frui miſer,
Sine ut fruatur hac imaginariâ.

Anyſii Carmen.

Quis non Anyſii dulce carmen, & Muſas
Exoſculetur? quæ adeo dulce dictarunt
Carmen; cui invidere plurimi poſſint;
Quod æmulari aut alter, aut queat nemo;
Cui aſſibilat lætum nemus Citheronis,
Cui blandi Amores invicem manu plaudunt.
Quod ni evehat merita eloquens cohors laude;
Aut invida, aut rerum ſit omnium ignara.
Certe poëma tam venuſtum, & exactum,
Vel improbare ipſe erubeſceret Momus.

In Linum.

Non eſt quod doleas, amice, non eſt,
Quod poſſis, Line, poſtulare mecum;
Nam laudes cupio tuas ad aſtra
Uſque provehere; inque ſummo olympo,
Inque ipſis genibus Jovis locare:
Sed tu materiam dato, indicaque
Quo laudes lateant tuæ receſſu.
Nam per me nequeo invenire; ſed tu

Quod

Quod eſt turpius, arrogantiuſque
Admiſces precibus minas, minisque
Vim juras comitem palam additurum:
Sed fruſtra, Line; quando nemo laudes
Extorquere poteſt; poteſt mereri.

Pallei nuncupatio.

Æra, marmora, ſaxa, ebur, tabellæ,
Quum jacent ſine honore proſtituta,
Calcari pedibus ſolent profanis.
Cum vero fuerint dicata templis,
Actutum innumeros merent honores;
Sic vilis modo, ſordiduſque pilleus,
Cœpit denique nonnihil videri,
Cum Rhetor ſua vota nuncupavit;
Et ſcripſit breve carmen in tabellâ:
Donum Antiſtis illo Vatienſis.

Ad Lilium.

Lili, præparo Principi dicare
Ex nugis aliquid peculiare,
Incultum licet, & minus diſertum,
Sed thure accipimus, molaque ſalsâ,
De magno Jove gratiam pararem.
At quum ſint aditus ſecretiores
In Nyſam tibi pervii frequenter,
Et patrem Charitum, & novem ſorores
Compelles lepido tuo ſuſurro;
Pro me ne pigeat rogare paucis,
Ne noſtra hæc ſchedia imbuant ſaluri,
Ne farcimina, ne tegant olivas:
Quod ſi carmina forte non merentur,
Meretur pietas tamen Poëtæ,
Qui ſacrum dedit, ut tulit facultas,
Miti pectore ſane, & integello,

Ad Benedictum Lampridium.

Seu dulces Elegos tibi Camœnæ,
Seu dictent tibi ſyllabas Catulli,
Adſurgunt Charites, & hinc & inde
Cingunt tempora myrtheis corollis:
Quando nil tibi Phœbus abnegavit,
Et feliciter omnia experiris.
Sic & Carpathii arbiter profundi,
Novit, cum libet, eſſe verſipellis,
Omneſque induere undecumque formas.
Verum hoc es, Benedicte, præferendus:
Nam cum ſæpe feras, & ignem, & undas,
Iſque immania monſtra moliatur;
Tu nihil niſi dulce, gratum, amœnum,
Et doctum, & teres, exprimis canendo.
Nec ſat hoc tibi: nam bonus Cupido
Mox pulchro linit illa penicillo;
Ex quo mirificos cient amores,
Et flammas animis meras inurunt,

Ad Leonem X.

Vix admittere vota, vix rogari
Se ſinunt alii: nec erubeſcunt
Quum rogaveris uſque, pernegare;
Aut, ſi dant, dare (Dii boni) arroganter,
Ita ut diſpliceat tuliſſe votum.
At nos maximo, & optimo Leoni
Grates dicimus, antequam rogemus.
O incredibilem, atque ſingularem,
Quam nec ſæcula viderint priora,
Nec ventura dehinc tacere poſſint,
Longa ſæcula, liberalitatem,
Dignam numine maximi Leonis.

Ad Herculem II. Ferrariæ Ducem IV.

Tempore quæ vario ſcripſit congeſta in acervum,
Dedicat ex toto Cælius aſſe tuus.
Multis ſcripta uni, Princeps, tibi cuncta dicantur:
Unus multorum ſcilicet inſtar habes.

Ad eundem.

Nox erat, & me ad ſe mittitus nocte profectum
Dux meus; huc Cæli, quæ te ait, aura tulit?
Me Zephyrus, dixi, tuus, & tua pertulit aura,
Adflatu cujus terra beata parit.
Mutus agit reliquum tempus Meandrius ales;
Quum ſpirat Zephyrus, protinus ille canit.
Sic tuus hic Zephyrus, tua ſic mihi perſonat aura,
Cum tacet hæc taceo; cum ſonat illa, cano.

Philoſophus in magiſtratu.

Ante mihi ſophiæ ſtudium, & cognoſcere cœlum,
Quæque nitent cœlo ſidera cura fuit.
At nunc Romuleam demens adſcendo curulem,
Ut ſublimis eam, conſpicuuſque foro.
Me miſerum, quo me mala mens male compulit ægrum?
Evehor ima petens: cum peto ſumma, ruo.
Quin age, ſcande iterum, mutatoque ordine rerum,
Ut te deſcenſus ſubvehat, ima pete.

Tumulus Hippolyti Card. Ferr.

Quod nihil inſcriptum tumulo, ne ſit tibi mirum,
Hippolyti tumulos non capit hic tumulus.

Carmina non eſſe obtegenda.

At periiſſe tibi tacitas ſi conſtat Amyclas;
Cur tibi Amycleò more perire placet?
Barbita ſi Phœbi taceant, quas barbita laudet,
Aut quis in iis uſus, quidve leporis erit?

Si prædulce melos tacuiſſet Thracius Orpheus,
Nec fera, nec cantum ſiſteret amnis iter.
Gemmatas niſi pandat avis Junonia pennas,
Inceſſum tantus Argus haberet opus.
Tu quoque Pieridum ſi munera ſacra recondas;
Munera Pieridum deperiiſſe puta.

Poëtæ quartana laboranti.

Te vexat quartana gravis: tu carmina condis.
Hoc eſt, hoc probas, Poſtume, bis furere.

Ad Hieronymum Aleandrum.

Incertum eſt, Aleander, utrum te dicere malim;
Quum Græcum, atque Italum te tua lingua velit.
Septem urbes Græcas natalem ingentis Homeri
Inanenſi ſtudiis aſſeruiſſe ferunt.
De te lis major; cum te jam vendicet omnis
Attica terra ſibi, Romula terra ſibi.

Lesbiæ amor.

Et vidi, & ſenſi, dum furtim Lesbia carpit,
Me mihi: ſed carpi me mihi dulce fuit.
Haud vidi, haud ſenſi, dum furtim Lesbia carpit,
Me mihi: quis carpi ſe ſibi dulce putet?
Vel neutrum factum eſt, vel Amor facere audet utrumq;
Qui, quod triſte mihi eſt, reddere dulce poteſt.

De ſtatua Fabricii.

Hæc eſt Fabricii facies bene nota ſodalis;
Dat Lyſippea quam mihi cura manus;
Tam bene, tam fabre, ut liceat tibi dicere: certe
Vivus uterque viget, vel ſtat uterque lapis.

Encomium Culicis.

Aſt ego magnanimum culicem quo carmine laudem?
Certe hujus rara eſt gloria, rarus honor.

Cetera quæcumque a nobis inſecta vocantur,
Furtim ex inſidiis figere tela ſolent.
Ille, cave, exclamat, metuendaque claſſica pulſat:
Diffiditque noti, qui dolet, ille dolet.
In reliquis fraudem, atque aſtum cauſabere: nemo
De culicis poterit vulnere jure queri.

De Hercule Duce.

Nox erat; at noſtras magni jubar Herculis ædes
Quum ſubiit, nobis protinus orta dies.
Phœbe, tuos radios jam nil moror; Herculis ora
En multo radiis ſunt potiora tuis.
Pace tua fari liceat, lux maxima mundi,
Hic multo terris purior ignis erit.
Tu ſegnes nebulas, tu ſævos concipis æſtus:
Omnis ab Herculeo ſidere noxa procul.

Perdix, munus Jacobelli Seraphini.

Si me alius quicumque epulis, ventrique paraſſet;
Ingenue dicam, mors mihi dura foret.
At cum me dulci Seraphinus mittat amico,
Ingenue dicam, ſic periiſſe juvat.

Apes in pharetra Amoris.

Pallantes excepit apes modo Cypride natus
In pharetram: e pharetra nunc nova mella legit.
Quam bene apes, & Amor ſe in mutua fœdera jungunt:
Quos Natura pares moribus eſſe probat.
Nam ſua ſpicula apes, & Amor ſua ſpicula torquet,
Tortaque in impreſſo vulnere fixa manent.
Melle gerunt perfuſa, gerunt perfuſa veneno,
Et ſua ſpicula apes, & ſua ſpicula Amor,
Diverſum hoc: ſanabile apum, haud ſanabile Amoris
Vulnus, apeſque ſemel, non ſemel ille ferit.

De

De iiſdem.

Pulſum examen apum pharetrâ ſe incluſit Amoris,
Et nunc in pharetrâ dulcia mella liquat.
At tu, hoſpes, ne tange, licet prædulcia mella;
Scilicet hæc inter ſpicula nata putes.
En ſua ſpicula apes acuunt ad ſpicula Amoris:
En Amor ipſe in apum melle venena ſinit.

De bono Epigrammate.

Malim Elegos, malim ſilvas connectere longo
Carmine, quam ductu cultum Epigramma brevi.
Quippe illic fas eſt ſpatioſo excurrere campo:
Hic agilem anguſto limite flectis equum.
Illa ſat eſt plane, ſatis eſt dixiſſe Latine:
Hîc lepor, & brevitas mixta lepore decet.
Ni lectum legiſſe juvet, ni pruriat auris,
Judice me, Carmen, non Epigramma, voces.

Ad Anthon. Conſtabilem.

Magna petam, vel parva petam; par exitus inſtat:
Vos dare magna piget: vos dare parva pudet.
At tu, magnanime Antonii, dabis utraque nobis;
Parvaque ne pigeat; magnaque ne pudeat.

De inſulâ Principis.

Hæc quæ ſidereis feſtum caput exerit undis
Inſula, & æthereas hîc quoque jactat opes:
Non eſt Mulciberi juſſu, non arte Cyclopum
Condita, Apollineâ nec nitet illa manu.
Verum operâ aligerûm raptim ſuccrevit Amorum,
Dum certat matri quiſque placere ſuæ.
Ipſa Charis reſoluta comas, ſuccincta papillas,
Aggeſſit lapides, dives Erythra, tuos.
Cinnameos viden' ut flores fert dædala tellus,
Et viden' ut frondes blandius aura movet?

Hîc

Hic Venus & Mavors quantum lubet oſcula miſcent,
Nec metuunt laqueos, invide claude, tuos.
Quin etiam Alphonſus magni Herculis inclita proles,
Se comitem ludis ſæpe utriuſque facit.
Dum ludunt, Veneri ceſtos, Marti excidit umbo:
Protinus illa heros induit apta ſibi.
Nunc ceſto pectus, nunc lævâ umbone coruſcat:
Civibus inde amor eſt; hoſtibus inde metus.

In Titi Strozæ obitum.

Aonides mœſtæ lituos, & barbita Phœbus,
Mœſta Venus myrtos, triſtis Amor pharetram,
Mercurius virgam, Pallas conceſſit olivam;
Atque Tito ex illis compoſuere rogum.
Tum Charites ſtravere roſas, quas Suada, Leporque
Molliri fletu non ſinit irriguo.

Inſtrutio ad mortem.

Ut tibi mors felix contingat, vivere diſce:
Ut felix poſſis vivere, diſce mori.

Bacchus ex igne raptus.

Ardentis Semeles audens puer excidit alvo,
Ardebatque uno mater, & ille rogo.
Et ſpes nulla ſuper miſeræ ſuccurrere matri;
At puer in flammis non tamen uſtus erat.
Ogygis occurrit; ſed non prius attigit illum,
Succubuit multæ quàm Jovis ignis aquæ.
Ignis abit; ſed non abiit vis ignea prorſus,
Quique cuti ſummæ parcit, in ima furit.
Nympha igitur procul, ô puerum, ne tangito, clamat,
Quiſquis es: ignis enim eſt, ni prius imbre laves.

Ad Herculem Ducem.

Tu mihi tu fateor tam magna, & rara dediſti,
Quanta poteſt animus vix cupere, aut capere.

Nam

Nam tibi tot cumulis tua gratia largiter auxit,
Herculis ut facile noſcere dona queas.
Nam quæ magnanimus dat Princeps munera, tanto
Excellunt, quanto grandior ipſe aliis.
Quod ſi non auſim meritas tibi dicere grates,
Agnoſcas molem muneris inde tui.
Nemo jure poteſt Princeps ingratus haberi,
Qui tacet immenſis attonitus meritis.

Ad Jo. Baptiſtam Gyraldum.

Quod cultum carmen, quod doctas impleat aures,
Et ſacrum multum Numinis eſſe probet,
Herculei auſpicia imperii quod flumine largo
Explicet, & plebis mixtaque vota Patrum:
Laus, Gyralde, tua eſt: tibi enim fas prodere quantum
Lætitiæ populis attulit una dies.
At mihi adhuc dubium eſt; hæc an tibi debita laus ſit
An potius raræ debita materiæ.

Raphaelis Urbinatis induſtria.

Tot proceres Romam, tam longa exſtruxerat ætas,
Totque hoſtes, & tot ſæcula diruerant.
Nunc Romam in Roma quærit, reperitque Raphael.
Quærere, magni hominis, ſed reperire, Dei eſt.

Ludovici Areoſti Epitaphium.

Tu repetis cœlum, & terras, Areoſte, relinquis,
Et loca jam meritis inferiora tuis.
Nos miſeri, & curis longe mortalibus acti,
Non tibi, ſed nobis fundimus has lacrimas,
Gloria te niveis ſubducit in æthera bigis:
Nos ſine te luctu perpetuo opprimimur.

Amor victo Hercule conquieſcens.

Hic Amor Herculea ſopitus pelle quieſcit;
Pulvinum capiti ſubdita clava facit.

Has

Has nunc exuvias præfert, magno Hercule victo:
Pro clavâ geſtat ſed Deus ille colum.
At puerum Veneris ſomno, & ſudore madentem,
Praxiteles Parium tranſtulit in lapidem.
Tu vero, hoſpes, abi, aut leni fac verba ſuſurro,
Ne ſomnum excuſſum forte queratur Amor.
Ille quidem abjecitque facem, abjecitque pharetram:
Pro face, pro pharetrâ clava timenda tibi eſt.

De Violanthide.

Non ipſa a violis nomen Violanthis habebas,
Verum abs te violæ nunc quoque nomen habent.
Figebas quocumque pedem, quacumque locuta es,
Hinc molles violas ſparſit, & inde lepor.
Has legit probitas, Charites legere pudorque,
Atque ex his tumulo grata corona datur.
Balthaſar & gemitu & miſeris ſingultibus adſtat,
Et cogit lacrimis uſque virere ſuis.

Naturæ accuſatio.

Crura Lycus ſcopulo properans impegit acuto,
Cum mandata ſui juſſus obiret heri.
Inde dolens clamat: vere Natura noverca es,
Atque homini ſemper, quâ potes arte, noces.
Par ſcopulo, par plaga mihi, par vulnus utrique:
Verum ego cum doleam, nil dolet ipſe lapis.

Ad Phlegiam.

Si Phlegia eſt; nequit eſſe bonus: quod ſi bonus idem eſt,
Illum tu Phlegiam naviter eſſe nega.

De Niobe.

Hæc Niobe, non jam Niobe, ſed flebile ſaxum,
Sic Nemeſis juſſit, ſic gravis ira Deûm.
Te lapis hortatur, fletus ut fletibus addas;
Ni facias, hoſpes, durior es lapide.

Ca-

Caſus Icari.

Dædalus inſuetis ſcindat licet aëra pennis,
Non ceſſat natum voce monere tamen:
Icare, per medium: medio tutiſſimus ibis.
Icarus exclamat: mi pater, adfer opem.
Ne fruſtra repetas miſeri præcepta volatus;
Jam rogo, jam dicta quâ ratione natem.

Nemeſis.

Sum Nemeſis, hominum cubitores metior omnes,
Neve quis abſcedat limite, frena gero.

Iconica Herculis Ducis imago.

Exprimit in tabulâ Phaëthontem Cous Apelles;
Sed lucem, & radios non potis exprimere,
Sic tua, mi Princeps, Doſſus forte exprimit ora:
Virtutem, & mores non potis exprimere.

Neronis impietas in matrem.

Cum Nero in exitium properaret matris apertum,
Dicitur hac natum voce rogaſſe parens:
Non oculos, non ora petas: pete viſcera ferro;
Viſcera tam magnum quæ peperere nefas,

Ad Nemeſin.

Frena manu, normamque geris, Rhamnuſia virgo;
Ut tarde properes, ut tueare modum.

In ſenem ferulâ utentem.

Quid ferulâ moliris iter, quid te magis urges;
Ad mortem gemino non ſatis ire pede?

Ca-

Cæcus & claudus juncti.

Non potis eſt certo cæcus procedere paſſu:
Nec mirum eſt; oculos non habet iſſe duces.
Non potis eſt claudus recto procedere curſu:
Nec mirum eſt; firmos non habet ille pedes.
At cæcus, clauduſque ineunt commercia; & ægre
Unius poſſunt munus obire duo.
Claudum humeris cæcus; claudus per devia cæcum
Dirigit: hic oculos commodat, ille pedes.

Amor in fonte.

Huic Amor inſedit fonti, quis credere poſſet:
Quod mediâ tantus paſcitur ignis aquâ?

Item.

Qui puerum ſtatuit muſcoſo in margine, tolli
Magnum ignem tenui poſſe putavit aquâ.

Bucula Myronis.

Plumbea vincla Myron injecit, quid mihi fruſtra
Impingis ſtimulos? vincula ſolve, ſequar.

De eadem.

Ventre boves pariunt fœtus: ego credo Myronis
Me quoque non factam, ſed genitam eſſe manu.

In eandem.

En vitulus fruſtra trahit ubera: dextra Myronis
Cum dederit vitam, lac dare non potuit.

Item.

Vacca Myronis agros adiens decerperit herbas,
Si non vinxiſſent plumbea vincla pedes.

Item

Item.

Quod non ſit vivæ ſimilis, ſed bucula vivat,
Multa & aperta, hoſpes, dat tibi ſigna Myron.
Admugit vitulus; bos adſiliit; arcet ab uvis
Vinitor, in mandram cum grege paſtor agit.

Item.

Mugio, ſed quod non veniat mugitus ad aures
Cauſſa mora lapis eſt, non manus artificis.

Item.

Si me quærentem paſtorem videris, hoſpes;
Dic, precor, injecit quod mihi vincla Myron.

Item.

Ecce homines perdit converſâ Gorgone Perſeus:
Ecce facit cælo vivere ſaxa Myron.

Equus Lyſippi aneus.

Lyſippi ſonipes longos porrectus in artus
Se parat, ut curſu conficiat ſtadium.
Atque tuos tantum nutus, qui frena miniſtras,
Expectat: calcar ſubde, vorabit iter.

Amor loquitur.

Perfringit, penetrat, cremat omnia, fulmen adactum:
Juppiter hinc nomen, τερψικέραυνος habet.
Perſtringunt, penetrant, urunt mea ſpicula fulmen:
Scilicet hinc nomen eſt mihi πανδαμάτωρ.

Imago Alcibiadis in auro.

Cauſſa malique, bonique aurum: dux Græcus in auro
Æque virtutes, æque habet & vitia.

Cala-

Calamus ad ſcribendum aptatus.

Candida ſuccisſis qui nunc ſecat æquora pennis;
Rheni olim Auſonii vilis arundo fuit
Ore caret: ſed cum laticem potaverit atrum,
Cuncta poteſt, quæ tu juſſeris, ore loqui.

De filiis Herculis Ducis.

Non opus eſt ſpeculo: natum dum ſpectat utrumque
Alcides, vivo ſe videt in ſpeculo.

De imagine ejuſdem.

Parrhaſii arte poteſt pingi Phaëtontius ardor,
Non facile radii, vel nitor ille poteſt.
Si facile exſculpi poſſunt ora Herculis auro;
Non facile virtus, ingeniumque poteſt.

Calendis Januarii nivoſis.

Optabam, Janum ut niveum produceret annus:
Albenteſque mihi promeret uſque dies.
Ecce cadit toto nobis nix plurima cœlo;
Sic vere niveos dicimus eſſe dies.
Quod ſi qua auſpiciis vis eſt, ſi credimus illis;
Totus ab auſpicio candidus annus erit.

Echo.

Incola rupis ego, vocis meta, æmula linguæ
Quâ primum incipies parte tacere, loquor.

Ad Heliodoram.

Texta corona roſâ cingit caput Heliodoræ,
Et dubium eſt majus det, capiatve decus.
Jam certe rutilat magis, & nunc ſuavius halat;
Et roſa, per Charites, Heliodora roſæ eſt.

Victoriæ alæ, decuſſæ fulmine.

Neſcia perpetuas Victoria ſiſtere pennas,
Cum meditaretur Martis ab urbe fugam;
Fulmine decuſſit fugitivas Juppiter alas;
Figat ut æterna ſemper in urbe pedem.

Item.

Amiſit volucres præpes Victoria pennas;
Magnâ ex urbe Remi ne queat effugere.

Glyceres pulchritudo.

Æthereus decor, & pulchri cœleſtis imago,
Ut ſe mortales promeret ante oculos;
Ut ſacræ Veneris nos inflammaret amore,
Ad cœlumque animos igne ſuo raperet;
Ora ſubit Glyceres, pulchroſque accommodat artus,
Impoſuitque oculis, ſicut in arce locum.
Emicat hinc fulgor divinus, & entheus ardor,
Cui ſit fas animos ſurripere ex animis.
Ergo hanc miramur, Solem ut miramur, & aſtra.
O ſtulti, Glycerem creditis eſſe? Dea eſt.

De Ant. Leva.

Hexaphoro Levas vehitur, contractus in artus,
Nec facit officium peſve, manuſve ſuum.
Spargit lingua minas, oculi multo igne coruſcant;
Præcedit terror, ſubſequiturque timor.
Rem miram! Dii magni, animus ſine corpore pugnat,
Atque tot armatos unus inermis agit.

Niobe.

Qualis eram, me talem opifex effinxit, & olim
Me lapidem factam, nunc lapidem eſſe vides.

Item.

Vivam olim in lapidem verterunt Numina ſed me
Praxiteles vivam reddidit ex lapide.

De Aquila, uxore Loxani.

Olim Aquila e terris Ganymedem invexit Olympum,
Hinc ales magni dicitur eſſe Jovis.
At nunc Loxano quæ præmia digna dabuntur,
Qui de cœlo Aquilam tranſtulit in thalamum?

Horologium fulminatum.

Cum ſoleant Horæ rapido trahere eſſeda curſu,
Temporis & celerem præcipitare rotam;
Res bene habet: pater omnipotens rapida eſſeda fregit,
Fulmine currentem devoluitque rotam.
Hinc regnum Alcidæ, Alcidæque nepotibus olim
Stabit, & æterno gloria fixa pede.
His ego nec metas rerum, nec tempora pono,
Prædixit magnus Juppiter igne ſuo.
Ergo ſuas Fortuna vices, & tempora vertet,
Hîc modo quam vertat, non habet illa rotam.

In organum Muſicum ex alabaſtro.

Mirati veteres reſonas in Memnone chordas,
Promere divinum Sole oriente ſonum.
Quo primum in ſaxo cæſi chelys Orpheos hæſit,
Edocuit ſaxum reddere dulce melos.
Non hæc vana putes: teſtis mihi Mantua, teſtis
Princeps Palladii magna Iſabella chori.
Audimus candentem alabaſtrum, audimus ophitem
Dulces concentus edere ſponte ſua.
Credibile eſt illis citharam appendiſſe Maronem,
Atque hinc tam miros ſaxa bibiſſe modos.

De Roma, & Bononia.

Quo Romæ diſpar ſit docta Bononia dicam:
Hæc facienda legit: illa legenda facit.

Epitaph. Ludovici Pannoniæ Regis.

Rex ego Pannoniæ Ludovicus fortiter urgens
Turcarum regem, fortiter occubui.
Nec grave pro regno, fateor, cecidiſſe putavi;
Sed grave cum regno me cecidiſſe meo.

De Antonio Conſtabili.

Ad tumulum ſtat Fama, tubâque hinc perſonat, atque
Antonii, in laudes innumera ora movet.
Conſtabile inde genus (virtutem hic audit Eous)
Hinc large impenſas Heſperus audit opes.
Hinc ſancti benefacta animi procul excipit Auſter;
Hinc longe Boreas fortiter acta notat.
Antoni late reboant præconia, at ipſe,
Ipſe ingens orbis non tamen illa capit.
Fama tubam in laudes, in laudes ora fatigat:
Tot tamen in laudes ſe negat eſſe parem.

Quod ſit amicæ mancipatus.

Quid mihi vobiſcum ô ſocii? mea pectora fruſtra
Poſcitis, Euphroſyne vendicat illa ſibi.
Euphroſyne ſibi habet, ſibi poſſidet; omnia ſecum
Abſtulit, atque ſuo condidit una ſinu.
Nam dum ſæpe roſas, commiſtaque lilia miror;
Inſertoſque onyces murici ineſſe puto:
Illa mihi incauto rapuit cor, & intima prorſus
Pectora lacteolâ eſt depopulata manu.
Me miſerum, qui nunc ſine corde, & pectore vivo:
Si non eſt potius hæc mihi vita mori.

Sed mihi mors melior foret atque optatior: at nunc
  Vivere nec fas eſt, nec bene poſſe mori.
O Superi, ſi non aliter fas tollere flammas,
  Una ſit & flammis, & mihi ſumma dies.
Illa dies felix, & fauſta vocabitur a me,
  Excutiam a ſævo quâ mea colla jugo,
Libera in Elyſiis noſtra umbra vagabitur arvis,
  Ni modo in Elyſiis jus quoque habebit amor.
Me miſerum, fruſtrâ queror, & magis ingruit ardor,
  Sævit & in miſero pectore flamma magis.
Ah crudelis, & ad noſtras tam ſurda querelas!
  Te nihil iſte dolor, mœſtaque verba movent.
Quoque magis fruſtra lamentor, acerbius uris,
  Atque in me tanto ſævius ignis agit
Denique quid faciam ignoro: tu ſola ſalutis
  Spes mihi; tu vitæ maxima cauſſa meæ.
Namque ego ne duros properarem abrumpere nodos,
  Obſtitit illa mihi gratia, ſuada, lepos;
Ille decor vultus, quo me perſæpe cadentem
  Faucibus ex Orci reſtituiſſe potes.
Tene ego desererem? te cara relinquere poſſem?
  Ah mihi acerba dies, ah mihi dura dies!
Poſſem ego purpureis ergo caruiſſe labellis?
  Poſſem ego tam pulchras deſtituiſſe comas?
Poſſem ego Ledeis certantia lumina flammis,
  Et tam mellito linquere verba ſono?
Ante Cupidineos penitus conſumar in ignes;
  In cineres potius delicuiſſe velim.
Tu tamen, ô ſi te ſemper vehementer amavi,
  Et vehementer amo, mitior eſſe velis.
Quandoquidem tua ſunt, quæ tam crudeliter uris
  Pectora, & hæc tua ſunt quæ male corda domas,
Sum tuus, & tenues ſi fors diſſolvar in auras,
  Quidquid erit damni, crede erit omne tuum.

Ludus Nympharum, nivis tempore.

Nuper Hyperboreis Aquilo de cautibus hauſtas
  Irriguo late ſparſerat ore nives.

Horrida nocturnis canebat terra pruinis,
  Flumen concretis omne rigebat aquis.
Atque adſtricta gelu labentia vellera cœlo,
  Sublustris circum cauſſa nitoris erant.
Hoc igitur blande candore illecta Melænis;
  Huc, inquit, comites, huc, Galatea, voca.
Huc agite, ô Nymphæ, ſeu ſtagna liquentia curæ,
  Seu mage furtivis culta fovetis aquis.
Huc Nymphæ Aonides, quæque inter luſtra ferarum
  Montivagæ colitis innuba ſigna Deæ;
In numerum hibernas juvat exercere palæſtras,
  Et nive fuſſartas conſeruiſſe manus.
Hæc vix fata, & jam linquunt ſpelæa Napeæ,
  Decurrunt Dryades, Naiadeſque jugis.
Liquenteſque globos volucrem meditantur in orbem,
  Et compacta gelu protinus arma parant.
Inque vicem Nymphæ gelidos luctantur in ictus,
  Perque ſinus fluidos lubrica tela cadunt,
Theſpia florentes ſuras evincta cothurno,
  Concreto Ægeriæ perculit imbre genas;
Percuſſæque genæ dulcem traxere ruborem:
  Scilicet in niveo plus decet ore rubor.
Tum vero Ægeria, non hoc impune feremus
  Dixit, & ultrices tendit in ora manus.
Theſpia ſed fugiens, ſibi quo nova tela pararet,
  Labitur, & retegit nobile lapſa femur.
Riſerunt Nymphæ, riſit nemus omne propinquum;
  Adſurgit celeri protinus illa pede.
Tum feſtinantem moles glomerare nivoſas,
  Ægeriam rapidâ Cyrrha morata manu eſt.
Illa autem in Cyrrham totum jacit agmen aquarum,
  Et munus, dixit, hoc pietatis habe.
Tum docta Eurymene certamen triſte diremit:
  Dum dirimit, preſſit fluxa ruina comas,
Diſiecitque omnes ſublimi a vertice crines:
  Diſiectis Aquilo ſuavia mille dedit.
Concitaque Eurymene, nunc hanc, nunc provocat illam,
  Atque hoſtem, quoniam neſcit, ubique putat.
Nec

Nec minus Ædone proles generoſa Calypeus
 Deturbat Clio clam pede adorta pedem.
Nyſa inter corylos, inter myrteta Lycoris,
 Se Nemeſis lauro, ſe ſalice Hyla tegit.
Atque locum nactæ modo in hanc jaculantur, & illam,
 Et jaciunt furtim, ſeque deinde tegunt;
Dum ſociâ Dryades arbuſta indagine cingunt,
 Atque illas latebris devoluere ſuis.
At tunc præcipiti prorumpunt agmine Nymphæ,
 Atque omnes propere mutuus ardor habet.
Hybla Thoen, Chariteſſa Nedam, Lydam adpetit Æglé;
 Et poſt ſe longum quælibet agmen agit.
Certatim fugiunt, certatim deinde ſequuntur,
 Alternoque errat Laurea utrimque gradu,
Ecce vides victas, modo, quas viciſſe putaras;
 Nec ſors una manet, nec manet unus honos.
Dumque ita decertant, dum ludicra prœlia miſcent,
 Miſceri audierunt omne fragore nemus.
Protinus arrexere aures, atque omnia luſtrant;
 Congeſtæque manu procubuere nives.
Ecce adſultantes Satyros de vertice montis,
 Atque hilares Panas proſiluiſſe vident.
Nec mora, feſtino complerunt omnia curſu;
 Et raptim inſtructos deſeruere choros.
Tum rupes propere, & ſolitos petiere receſſus;
 Et trepidæ latebris delituere ſuis.

Maſiniſſa Sophonisbæ.

Quod nullam primâ ſcripſi tibi fronte ſalutem;
 Hoc primum duri carminis omen habes.
Ipſe quidem ſolitum morem ſervare volebam;
 Sed mihi ſcribenti non erat ulla ſalus.
Quod licet, ô conjux (utinam mihi plura licerent)
 Do tibi; ne longum ſit cupienda ſalus:
Et cum felicem nequeam te reddere, certe
 Vindice me, infelix non potes eſſe diu.
Hac ſervare fidem tantum mihi parte relictum eſt;
 Cetera cum nobis invida fata negent.

Nec cecidiſſe mihi genialia pacta putato,
  Neve datam credas me violare fidem
O ſicut memori manet; & mihi mente manebit,
  Poſſet ita ex animo tuta manere fides!
Si mihi pro voto fortunam fingere detur,
  Conſiliumque mihi non aliunde petam;
Pars quota curarum jubeat tibi cura ſalutis,
  Scilicet hæc miſeros ſollicitare ſolet,
Sublimis longeque viri felicior auſis,
  Inter Getulas conſpicienda nurus
Ires, participem mecum ductura triumphum;
  Nuper ab incauto, præda relicta viro.
Captivumque unâ ſcires hac parte Syphacem,
  Quod ſolitâ major conditione fores;
Tutior & multo rerum tutela mearum,
  Nec rurſum hoſtili diripienda manu:
Denique quidquid amans juravi victor amanti,
  Ex nullâ noſſes parte carere fide.
Stat mihi adhuc animo præſens tua flentis imago,
  Obvia cum primo limine facta mihi es.
Addebant lacrimæ decus, & vox ægra movebat,
  Et ſciſſæ veſtes, & ſine honore comæ.
Quid dicam? cum tu præbens mihi pectus apertum,
  En jugulum, dixti, quem petis, enſe feri.
Illum ego ne jugulum, mea lux, mea vita, ferirem?
  Quippe meus ſanguis non tuus inde fluat.
Quid fles, quid miſeros, dixi corrumpis ocellos?
  Nullus ab hoc prorſus imminet enſe metus.
Noſtra eris, & fidei tibi ſit mea dextera pignus;
  Tu modo ſollicitos pectore pone metus.
Non tu vincta manus Capitolia celſa videbis,
  Nec tibi ſervili penſa trahenda manu.
Et modo quæ manſit, poſthac fortuna manebit,
  Et quod vir fuerat, hoc tibi ſemper ero.
Neve aliquod poſſit promiſſa reſolvere fatum,
  Juncta meo vives, & moriere toro.
Annuit his partim Venus, & partim irrita fecit:
  Non vives noſtro, ſed moriere toro:

Cum-

Cumque tuæ nequeam vitæ ſervator haberi,
Nec reus inviſæ proditionis agar.
Non equidem ſceptro mecum potiere recepto,
Sed nec victrices experiere manus.
En propinabit triſtem cratera miniſter,
Atque adſertori pocula ſacra Jovi.
Hæc tibi connubii certiſſima munera ſunto;
Hac dotis numeros accumulamus ope.
Ebibe, & auſpiciis calicem felicibus hauri:
Degeneres animos non timor ullus agat.
Sic docet Hasdrubalis ſobolem, ſic patria victrix,
Sic magni Hannibalis fortia facta monent.
Hoc Giſgonis avi votum eſt, hoc ſuadet Hamilcar,
Hoc tibi Barchinæ gloria gentis opus.
Factio quid cupiat diverſa; quid adpetat Hannon,
Conjectare etiam me, reticente, potes.
Sume, age, nec quidquam generoſos terreat auſus,
Neve reformides nomen inane necis.
Mors etenim eſt homini communis meta laborum;
Et mala cum ſolvat, nil habet ipſa mali.
Res una eſt, quæ te vel ſola offendere poſſit,
Si fuerit lethi forma pudenda tui:
Si timida, & Stygias inviſas degener umbras,
Et famam, & vitam tempore menſa pari.
Ah quanto ſatius fragilem contemnere vitam,
Ut te poſt cineres fama loquatur anus.
Res brevis, & facilis, mortem conſtanter adire;
Sed brevis hæc, longi cauſſa decoris erit.
Non poterunt hoſtes ipſi non facta probare,
In ſexuque animos deteriore mares.
Quales deinde viros, quantoſque in bella putabunt,
Audeat hæc quando fortia molle genus?
Romam etiam fama hæc celebris penetrabit, eritque
Matribus Auſoniis nomen in ore tuum.
Neſcio quas multum celebrant heroidas illæ:
His, reor, accedet mox Sophoniſba comes.
Canaque cum Cyrtham poſt ſæcula venerit hoſpes,
Hic olim, dicet, quanta puella fuit!

Quod

Quod ſi ſera ætas tam claros neſciat actus,
  Nec tibi contingat poſteritatis honor:
Attamen eſt melius inviſam abrumpere vitam,
  Et longe præſtat deperiiſſe ſemel,
Quam perferre diu Romani opprobria faſtus,
  Arbitrioque hoſtis fanda, nefanda pati.
Nec tamen intactum quidquam immotumve reliqui,
  Ut te perfruerer ſoſpite ſoſpes ego.
Sed Deus invidit noſtro minus æquus amori,
  Et qui poſt Superos regna Latinus habet.
Scipio factum odit, me Lælius increpat ultro,
  Et non temnendas addit uterque minas.
Et jam nulla poteſt damnis medicina parari:
  Mors ſola ærumnas abſolviſſe poteſt.
Sæpe mihi, fateor, fuit impetus ire per enſem,
  Et vix ſe a jugulo continuere manus,
Continuere tamen; quod nec peperiſſe ſalutem,
  Nec mea mors poterat conſuluiſſe tibi.
Et diſcrimen erat, ſi me mea fata tuliſſent,
  Ne tua res ſtaret deteriore loco.
Nec vivam, quod ſit poſt te mihi vivere dulce,
  Omnia cum tecum gaudia noſtra cadant,
Sed mihi in invidiam Fortunæ vivere certum eſt,
  Ne prorſus noſtris gaudeat illa malis.
Multaque cum videat, non funera bina videbit;
  Nec geminâ tinget cæde ſuperba rotam.
Adde, quod ex aliquâ fuero dum parte ſuperſtes,
  Tu quoque vel magnâ parte ſuperſtes eris.
Ipſeque dum vivam, medio mihi pectore vives;
  Ac neutrum, aut idem finis utrumque trahet.
Multa tuos etiam tangent hinc commoda manes
  Nam veniet cineri debita cura tuo:
Et vernos flores violis pallentibus addam;
  Nec patiar lacrimis illa carere meis
Inſcribam tumulo carmen miſerabile luctus
  Quod noſtri, & noſtri teſtis amoris erit:
Vir Maſiniſſa, uxor Sophoniſba, perivit uterque:
  Vivus hic, hæc fato fortiter uſa ſuo.

Pe-

Penelopes Nox prima.

Ite agite, ô radii, textumque retexite penſum,
  Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Nec vos inſolitus labor, & nocturna fatigent
  Tempora, & ad noctem continuata dies.
Cernitis ut tacitò labantur ſidera cœlo,
  Et ſemper notum Luna recurrat iter?
Et polus aſſidua ſe ſe vertigine flectit,
  Cunctaque pernici concitus axe rotat.
Ipſe pater, qui audit, qui conſpicit omnia Phœbus,
  Impulit audaces qua prius urget equos.
At numquam repetunt veterem mea gaudia curſum,
  Quæ mihi plus nimio deperiere ſemel.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum:
  Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Nec pigeat dextræ, nec vos parere ſiniſtræ;
  Indefeſſa ſuis utraque facta malis.
Annus agit rapidi ſinuoſa volumina curſus,
  Æternaſque ſuo conficit orbe vices.
Triſtis hyems late gelidis tegit arva pruinis,
  Tempore quæ verno mox ſubeunte liquent.
Ver ditat violis campos, & floribus aureis,
  Qui victi æſtivo deinde vapore cadunt.
At mihi ſemper hyems madidis ſuperincubat alis,
  Semper & in gelido pectore bruma riget.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
  Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Notum iter hoc diſtat, quod quæ modo trita ſecundo
  Orbita, nunc vobis prima terenda datur.
Cincta caput radiis ardentibus excoquit æſtas
  Poma, ſub autumni tempore digna legi
Nec minus autumnus tot gratis fœtibus auctus
  Protinus hiberno frigore perdit opes.
Atque ita per numeros, hyemi ver, torrida veri
  Æſtas; autumno mox ſubit acris hyems.
At me urit ſemper curis ardentibus æſtas:
  Veris, & autumni tempora nulla mihi.

Ite

Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
  Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
At tibi ne grave ſit rurſum, mea tela, retexi,
  Quod tibi nox adimit, reddet amica dies.
Sic modo laſcivi tondebant gramina tauri,
  Gramina quæ virides depoſuere comas.
Sed quoniam terræ vivis radicibus hærent,
  Terra poteſt primum reſtituiſſe decus.
Perdit, & amiſſum ſolita eſt reparare colorem
  Deliciis felix dædala terra ſuis.
Me miſerum! poſtquam primus mihi deperiit flos,
  Omnino ſpes eſt floris adempta novi.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
  Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Vos quoque non adeo felici ex arbore cæſi,
  Arboreâ noſtis conditione frui:
Et frondes motare novas criſpantibus Euris,
  Et languere iterum ſuccutiente Noto.
Noſtis uti pinus Cybeleia poma remittant,
  Noſtis uti rurſus ſæpe remiſſa parent.
Vidiſtis quoties cypariſſos vertice conos
  Geſtantes? quoties & ſine honore ſuo?
At poſtquam Boreas noſtrum decuſſit honorem,
  Mi Zephyrus nullam ferre valebit opem.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
  Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Quo magis attrivit labor inſuperabile lignum,
  Adſuevit vobis hoc minus eſſe gravis.
Quo magis expoſita eſt ſævis Aquilonibus arbor,
  Hoc multo reliquis durior eſſe ſolet:
Indurat quoniam venas penetrabile frigus,
  Materiemque gravem, perpetuamque facit.
Si qua autem fracto tepidos tergo excipit Auſtros,
  Illa vetuſtate mollis inerſque cadit.
Hac preſſam ratione diu ſupereſſe dolori,
  Cum me perpetuo ſollicitudo premat.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
  Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.

Nos decet adſuetos pro tempore vertere mores,
Porrigere & victas utilitate manus.
Donec enim noſtris obſiſteret Ilion armis,
Ilion Argolici fama dolorque ſoli;
Perſæpe accepi, ut voto fortuna faveret,
Argivos proceres adſimulaſſe fugam.
Sæpe etiam noſtros peteret cum navita portus,
Adverſis vidi vela dediſſe Notis.
Sed mea per ſcopulos vexata adliſaque puppis,
Quid fugiat novit, non ubi ſiſtat habet.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum;
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Saxa etiam, ſaxa Actæo quæ in littore cernis,
Et quæ Noritio vertice cæſa cadunt,
Viva prius fibris terram, & radice tenebant;
Nunc nudum ventis exeruere latus.
Quin & in adverſas ſe obfirmat populus undas,
Cum ſudum, egeritur tota ſaburra ſinu.
Et ſacri piſces tranquilla per æquora ludunt:
Fluctibus immineat ſi qua procella, latent.
Noſtra caret vicibus Fortuna; ſed in mea ſemper
Damna tenax, tantum hic mobilitate vacat.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum;
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Neve adeo pigeat vos per ſubtegmina nota,
Pernici toties ire, redire gradu.
Hanc operam præbete mihi; juga dura juvenci
Cum bene protulerint, mox quoque ferre ſolent.
Et quamquam injuſtum cervicem adtrivit aratrum,
Attamen attritâ grandia plauſtra trahunt.
Hauſerit & poſtquam cupidus plena ubera paſtor,
Improba lanitii damna ſubibit ovis.
Sic caret induciis noſter dolor, atque viciſſim,
Una eſt perpetui meta, graduſque mali.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum;
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Annua mortales celebrant ſolemnia Divis,
Atque aras feſtâ cingere fronde ſolent.

Ipſa

Ipſa ſuum queritur mœrens Ægyptus Oſirim;
Et mox invento numine læta redit.
Publica lætitiæ lux eſt ſacrata quotannis;
Publica mœſtitiæ ſtat quoque dicta dies.
Summa ſuos ſervant curſus, atque inde recurſus
Ambages ſervant non minus ima ſuas.
Omnia cum redeant, numquam redit unus Ulyſſes;
Cumque meo numquam dulcis Ulyſſe ſalus.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.

Penelopes Nox ſecunda.

Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Arduus umbroſâ conſurgit in æthera fronte,
Multifido findens ore Citherus aquas.
A dextra magnum cingit latus ardua lotos,
Cœruleiſque abies conſpicienda Deis.
At lævam quercus, & plurima pinus obumbrat,
Atque acer, atque bono fagus amata Jovi.
Cetera pars longe tumidum proſpectat in æquor,
Obiicit & querulis fluctibus omne latus.
Hac Euri, Zephyrique ſoleant confligere parte,
Cumque ima annoſas vellere caute trabes.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Hac puto, qua venti, qua certant murmura Ponti,
Et levis alliſâ rupe remugit aquâ,
Innumera buxus componit imagine frondes,
Unde ſuæ Triton Doridi ſerta legit.
Hinc etiam vobis veſtra eſt, niſi fallor, origo,
Indicium macies, & color ipſe facit.
Perpetuus quoniam qui vos circumſtrepit horror,
Pallida plus nimio reddere membra ſolet.
Exemplo eſſe poteſt conjux tua, fortis Ulyſſe,
Non conjux, verum conjugis umbra tuæ.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.

Quod

Quod ſi vera canunt vates, ſi credere dignum eſt,
Quæ loquor, haud fruſtra nunc mea verba cadunt.
Namque animam, & ſenſum vobis teſtantur ineſſe,
Quo præſagiri ſæpe futura ſolent.
Quod ſi forte ſacris aliquis vos ignibus inferat,
Contractæ frondes ſigna doloris habent.
Et ſi aures votis faciles bona Numina præbent,
Hoc veſtro crepitu teſtificante probant.
Heu, heu, venturo quoties crepuiſtis Ulyſſe?
Luſaque ſum demens credulitate meâ.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum:
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Quin & Tænariæ vulgata eſt fama per urbes,
Fama ingens, cui non demo, nec addo fidem;
Hanc ſane rumor multo aſſertore tuetur,
Buxum olim puerum, Perſephonea, tuum;
Juſſum abs te, Mynthæ ceu Ditis munera ferret,
Munus ferre, ſub hoc pallor, & horror erat:
Ut ſimul atque eſſet perfuſa hoc munere nympha,
Decolor, atque oculis jam minus apta foret.
Me miſeram! numquam petii connubia Ditis;
Hei quaſi ſim pellex par mihi pœna data eſt.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
At puer imperium dominæ ſtudioſus obibat,
Sollicitâ geſtans munera ſæva manu.
Heu puer infelix, heu mens ignara futuri;
Neſcis hæc, neſcis quid ſibi dona parent.
Namque ferunt illum paſſu dum concitus iret,
Ad ſilicem læſo procubuiſſe pede.
Procubuit: lapſu diſtracta eſt lignea pyxis,
Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.
Scilicet hic etiam miſeros Fortuna fatigat,
Quod nequeant ſummis delituiſſe malis.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum;
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Ille autem jacet attonitus; nec ſurgere curat,
Neſcius an redeat, vel breve pergat iter.

Hinc

Hinc metuit dominam, hinc fruſtra ſe pergere ſentit;
Ergo Deûm auxilium ſegnis, inerſque vocat.
Interea totos pallor gravis occupat artus,
Nec jam quæ fuerat priſtina forma manet.
Nam pater ipſe Herebi, gemitus miſeratus inanes,
Frondibus, & viridi cortice membra tegit.
Dure jaces, penituſque tuis ſtupor oſſibus hæſit;
Nec multo melior ſors tua, ſorte mea eſt.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum;
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Atqui debuerant aboleri morte dolores,
Et tua jam tandem fata carere malis.
Ecce etiam tua poſt obitum præciſa bipenni
Membra gemunt, miſeris mox quoque adacta modis.
Namque brevem in modulum te ſævus utrimque redegit
Dædalus; in medio cetera lintre cavat,
Spondæ extrema tegunt, Rodius ceu navita fluctus
Arcet, & e gemino margine vela regit.
Nec mirum, quod veſtra adeo mihi conſtet imago,
Illa voluptatis portio ſumma meæ.
Ite agite ô radii; textumque retexite penſum,
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Addimus huc longum qua ſe ſe porrigit axem,
Quem circa tereti vertitur orbe rota.
Hæc vomit adſiduo latentia fila rotatu,
Quaſque hauſit, refluo turbine reddit opes.
Scilicet hinc facili currunt ſub tegmina lapſu,
Quæ nixu alterno lubrica trama rapit.
Non aliter tenues emittit aranea telas,
Ipſa ſuo pariter pondere, & uſa manu.
Quis putet? hic noſtræ verſatur ſumma ſalutis,
Hæc dabit, aut adimet gaudia longa mihi.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
Tandem ne qua mali facies incognita vobis,
Denique pars ævi ne qua dolore vacet;
Vos mihi mancipio crudelia fata dedere,
Et gemitus teſtes vos ſtatuere mei.

Nam-

Namque decent noſtras lingua infelicia curas,
Et miſeros miſeris Dii ſociare ſolent.
Alternis igitur ſolari fata querelis,
Et licet alternas indoluiſſe vices.
O ſummis ſors plena malis, lenire dolorem
Hunc nihil excepto quippe dolore poteſt.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum,
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.
At ne vos pigeat tantum perferre laboris,
Neve mihi hanc operam ſit meruiſſe grave.
Nam ſi quandó Ithacam veſter remeabit Ulyſſes,
Attigeritque bono patria regna pede;
Grata ego vos reduci domum ſacrabo Minervæ;
Ut veſtros titulos poſtera ſæcla legant.
Dicet & adveniens externis hoſpes ab oris:
Hi dominæ illæſam ſuſtinuere fidem.
Dicet, ut in longum veſtri ibit gloria tempus,
Nec partus vobis emorietur honos.
Ite agite ô radii, textumque retexite penſum.
Ut fiant noſtræ tempora longa moræ.

De Joviano Pontano.

Creditus occubuiſſe Maro; ſeceſſerat olim,
Ut cœli motus, labentiaque aſtra videret;
Mox rediens ad nos Joviani nomine, terris
Quid felix preſit, quid noxia ſtella minetur,
Expoſuit, noſtriſque oculis ſubſtravit Olympum:
Scilicet hoc deerat; pecudes, Styga, prœlia, turmas
Scripſerat: extremum votis fuit aureus axis.

Imago D. Hieronymi in nucis cortice expreſſa.

Ecquis in anguſto ſpirantem margine fixit,
Te, pater. incurvumque genu, impexumque capillos,
Et multâ illuvie ſqualentem, incanaque menta,
Pallidaque ora fame, & multo membra horrida tabo
Promentem e ſacco, & maculoſâ nebride cinctum,

Et duro toties plangentem pectora ſaxo?
Pectora tot fecunda bonis, quæ flumine largo
Fuderunt nobis arcana volumina Moſis,
Divinas & opes, priſcorum oracula vatum,
Unde ſalus, unde & vitæ melioris origo
Panditur in cunctas præſcripto ex tempore gentes,
Cum vero nullus tanti pomeria limes
Ingenii, nullus vim linguæ includere poſſit;
Nunc tamen & nucis in tenui ſtas cortice totus,
Et nucis area magna vacat: quando altera tantum
Pars bifidæ molis fuit acri obnoxia ferro:
Altera adhuc riget, & ſociæ manet indiga laudis,
At tu, docte ſenex, totus non ſolus in illa es:
Nam tecum adſurgit ſaxis impervia rupes
Horrida, & attollens ad cœlum immane cacumen;
En etiam nemus umbriferum gravis aura fatigat,
Atque huc, atque illuc ſteriles provolvit arenas,
Cumque ipſis angues ſinuoſos miſcet arenis,
Parte aliâ pendet ſacrati ex more trophæi
Oſtro inſignis apex, duplici quem tenia nodo
Alligat, atque abjuratos teſtatur honores.
Hinc viden' ut totam longe procumbat in alvum,
Et defendat herile latus, vaſtoſque receſſus
Occupet ille Leo, timor ille Libyſtidis oræ:
Nunc jacet, atque intra theſauros colligit ungues:
Illos olim ungues manantes cæde frequenti.
Adſpicis ut poſitâ nunc ſe cervice reclinet,
Exertaque, ſenis lambat veſtigia lingua?
At te, ſancte pater, nec ſaxa, nec horrida rupes,
Nec fera, nec nemoris fragor avocat, omnis olympum
Mens inhiat, totum pectus ſuſpirat Jeſum.
Illum animo, illum oculis, illum omni concipis ore;
Illum unum adſpectas pendentem e robore celſo,
Suffixaſque manus, perfoſſaque pectora, & heu, heu,
Omne caput lacerum crudeliter oſtentantem:
Atque hæc perpeſſum noſtras ut ſanguine noxas
Eluat, & miſeros Geniis cœleſtibus addat.
Ergo tantarum te nunc miracula rerum,

Nunc pietas, nunc ſumma movet clementia patris,
Muneraque, & promiſſi animo obverſantur honores.
Scilicet æthereas præclarum eſt ſcandere ſedes,
Et tandem numerum magnorum augere Deorum.
Sic bene habet; tua cana fides, tuaque inclita virtus
Me juvat, & ſanctis mens ſancta exercita factis.
Hoc piget; ipſe inſons, atque omnis criminis expers,
Hei mihi, te nimium exemplis crudelibus urges.
Tune adeo pius erga omnes, in te impius unum?
Quid male mulctatum tergus, quid livida cervix
Commeruere? quid in Superos committere tantum
Hæ potuere genæ? flagris fletuque, rigentes
Quid latera hæc Cilicum crudeliter obſita ſetis,
Et ſpinis implexa? quid enthea pectora tantum
Admiſere nefas? quid mens cœleſtibus hauſta
Ignibus? atque olim cœli pars magna futura?
Nunc quoque nil ſpirans niſi cœlum in carcere tetro.
Auſa quid eſt? tantis quæ digna piacula pœnis?
Quam lacrimis, & ſollicitis ſingultibus uſque
Nocte die crucias, en vix cutis arida membris
Nititur, attritaque hærent compagine coſtæ:
Nec jam ille es, gelidum qui quondam natus ad Iſtrum
Arva Palæſtino petiiſti torrida cancro.
Illius tenuis nunc vix agnoſcitur umbra.
Cur tantum licuit de te tibi? non ferus hoſtis
Hæc auſit; non monſtra iſtis errantia ſilvis.
Tun' monſtris, ſævoque in te crudelior hoſte?
Parce pater, tibi parce pater: nos verbera, nos hæc
Flagra decent, quos mille modis rapit impetus amens,
Dum cœlum toties, Superoſque laceſſimus ultro,
Hinc vocat ambitio, trahit hinc veſana libido:
Hinc movet ira ſuos ſtimulos; timor inde coërcet:
Hinc premit, illa animo ſemper rediviva voluptas.
Nos ergo exultantem, atque in diverſa trahentem
Caſtigemus equum; ut ſpatiis incluſus iniquis,
Et mores ferat, & leges patiatur heriles.
Sed quoniam ſine præſidio, ſine numine Divum,
Nitimur incaſſum, vis & humana fatiſcit;

Heus age, & infandos animo miſerate labores,
Huc ades ô pater, & propius res adſpice noſtras:
Atque tuæ nobis plagæ, tua verbera proſint.
  Hæc ego, cum, Bernarde, tuum admirabile munus
Adſpicerem mecum meditabar, & omnia circum
Luſtrabam exili calyci nucis addita; quamvis
Nec labor exilis, tenuis nec gloria, quondam
Sic Callicratidæ Graii, & Myrmecidis artem
Mirati, & magnum vitreâ ſub imagine Mundum.

De vini origine.

Terrigenæ victi, victor Saturnius, actis
  Undique Phlegræis molibus horror erat.
Mœſta parens Tellus in vites oſſa redegit
  Cæſorum, & vinum eſt qui modo ſanguis erat.
Ah ne quis mala vina bibat: de ſanguine nata
  Qui biberit, cædes, exitiumque bibet.

Hymnus in Sanitatem.

O qua nec altera vetuſtior eſt Cælitum,
O una cunctis expetita Sanitas;
Quodcumque reliquum eſt vitæ tecum utinam
Agam, & una omnium contubernalis ſis mihi:
Quicumque enim fortunis fruitur, aut liberis,
Aut eſt aliter obnoxius Voluptiæ;
Favente te unâ, cuncta habet faventia;
Adflant & illum Charites: etſi media hyems
Rigeat, tamen ver illi floſculos parit.
Abſente te, ſunt cuncta dura & aſpera,
Nec grata prorſus cetera eſt felicitas;
Quin eſſe plane deſinit felicitas.

Jano Patri votum.

Jane pater, radiis aperi felicibus annum,
  Atque jocis plenos deliciiſque dies.

Pauca precor paucis; ſed ſint magna omnia votis:
Sis bonus Hippolyto: ſit bonus ille mihi.
Tu facilis mea vota Deûm rogo perfer ad aures,
Atque meas facito pondus habere preces.
Sic divina tuo accedant faſtigia templo;
Deneget amplexus nec tibi Carna ſuos.

Super Antonii Conſtabilis elogio.

Ingrata mens, ac degener,
Nulla expiari victima,
Nullis precatibus poteſt;
Meritiſque nullis tangitur,
Quin ſemper obſtinatius
Se promerentes adpetat
Infenſiore aculeo.
Hanc hanc ſodales eminus
Eliminare ab ædibus,
Exterminare a pectore,
Nos diligenter convenit:
Numenque Amoris mutui
Non deſinamus poſcere;
Ut noſtra vota vinciat
Uno & perenni fœdere.
Nam multa multos legimus
Exempla morum tradere.
Hic ferre vitam cœlibem,
Hic vulgum inanem ſpernere,
Hic abdicare gloriam,
Leveſque curas admonet:
At illud eſſe clarius,
Multoque luculentius
Dictum videtur omnibus,
Quod dixit ille Antonius,
Fautor bonorum civium,
Defenſor unus patriæ,
Tribunus ille maximus,
Auroque equeſtri ſplendidus;

Cui ni genus nomen daret,
Nomen daret conſtantia;
Qui longe avorum gloriam
Virtute prævenit ſuâ.
Rogatus ille publice,
Quo more ſummum principem,
Quo pharmaco omnem patriam
Ad ſe ſe amandum adlexerit:
Reſpondit alto ex pectore:
Me diligentes diligo.

Ad Hippolytum Eſtenſem, Cardinalem.

Sane opus hoc fuerat parvum, nunc maxime Princeps,
Ingens auſpiciis incipit eſſe tuis.
Sic ſacra mox fiunt, Superis quæcumque dicamus;
Numinis, & ratio Principis una eadem eſt.

Ad Fuſci tumulum.

Fuſce; tibi Muſæ, Pallas tibi vel naſcenti
Attulerant largâ florea ſerta manu;
Et cum te mater luco peperiſſet opaco,
Protinus illuſtri te ſtatuere loco.
Famaque, & ad cunas blandis Honor adſtitit alis:
Illa caput myrto cinxit, at illa roſâ
Regibus hinc magnis, hinc magno gratus alumno,
Et rerum, & regni munia ſolus obis.
At nunc, Fuſce, jaces, & tot bona perfluxerunt;
Totque animi flores deperiere tui.
Una dies nobis longum decus abſtulit; & tot
Annorum frugem colligit umbra brevis.
At populus putat in primo te limine raptum,
Cum vixiſſe diu te tua facta probent.
Quod ſi metimur rerum monumenta tuarum;
Nulla ætas potis eſt, nulla abolere dies.

Ad grallatorem.

Cum tibi Myrmicinus grallator ἰῶτα vocetur:
Te, qui magnus homo es, num bene λάμβδα vocem.

Orpheus in Eurydicen nondum ſuam.

Plectrum age ſi potis es, ſi quid te gloria tangit,
Flectaturque ſono dura puella tuo.
Traxiſti, fateor, vicino è vertice cautes;
Vidimus ad cantus obſtupuiſſe feras.
Adcurrit, ceu quæque fuit tibi proxima, quercus,
Cum fibris quercus ſponte revulſa ſuis.
At tibi nil actum: Eurydice nil carmine mota eſt,
Caute, feris, quercu durior Eurydice.

Ad tumulum Quintiæ.

Defle, Amor, ad tumulum, ſolve Elegeia comas.
Myrrha, tuos crines pone, Hyacinthe tuos.
Quintia obiit; ſed non Quintia ſola obiit:
Riſus obiit, obiit Gratia, Luſus obiit.
Quintia obiit, ſed cum Quintiá & ipſe obii.
Nec mea nunc anima in pectore, ſed tumulo eſt.
Hei mihi, non poſthac decipietur Amor;
Cui mater crebro Quintia viſa fuit;
Inque hujus poſuit neſcius arma ſinu:
Arma, inquam, quæ me ſurripuere mihi.
Heu heu, triſte jugum quiſquis Amoris habet;
Et prius, ac norit ſe periiſſe, perit.

Poëta Apollini.

Cura mihi Aonides, ſemper mihi numen Apollo,
Nocte dieque illi barbita noſtra ſonant.
Sed mihi quid fructus dulciſſima barbita præbent?
Quâ tandem, Aonides, utilitate juvant?
Pauperies me dura premit, ſævique labores;
Atque arcere hyemem vix toga ſarta poteſt.
Nonne fuit ſatius medicas excurrere ad artes?
Nonne fuit ſatius civica jura ſequi?
Da rogo conſilium, votorum inſpector Apollo:
Nam te dulce ſequi, ſed mihi egere grave eſt.

Apollo poëta.

Quod jugulare hominem, quod defraudare clientem
Non datur, ingrato nimirum eſt carmine quæſtus.
Unde etenim aut famam aut inopem producere vitam,
Aut aures mulcere hominum ſine carmine poſſe;
Unde tibi ſpes nulla vices evertere fati?
Nec tibi pauperiem, nec ſævos plectra labores
Conciliant; ſed jure tuis contraria votis
Pallas, oliviferâ numquam redimita coronâ.

Encomium Riſus.

Mœror abi, ſubeat Riſus: mihi pectora Riſus
Impleat, & læto ſaliant præcordia riſu.
Riſus enim Divum atque hominum eſt æterna voluptas.
Nam ſi quid fidei magno præbemus Homero,
Ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν.
Quin etiam fuerat ſancitum lege Lycurgi,
Ut Lacedæmonii poſt bella exhauſta litarent
Lætitiæ, atque bono facerent ſolennia Riſui.
Illius & lapide e Pario ſubſtruxerat aras,
Hîc ubi poſt Mavortis opus, gens aſpera bello,
Ponebat vigiles curas, ſuetoſque labores;
Cum faciem adtritam galeâ, cum pulvere fœdos
Porrigeret vultus, & frontem nube levaret,
Ipſa comes Riſus aderat ſine caſſide Cypris,
Et largos hilari fundebat pectore riſus.
Vos quoque Romulidæ, quondam vos inclita rerum
Imperio ſoboles, genitabilis aura Favoni
Cum primum duro concretas frigore terras
Laxabat, vernis intexens floribus arva,
Ardua magnarum ſolviſtis pondera rerum
Riſibus; & grandos mirata eſt Roma cachinnos.
Scilicet hæc populos, hæc magnum continet orbem
Temperies, gravitas ſimul, & laſcivia vitæ,
Et Riſus curis, & nexa Modeſtia luxu.
Hæc quoque me procul a patriâ, adſpectuque meorum
Per

Per maria, & terras tot tempeſtatibus actum
Soletur, dirique levet diſpendia fati,
Donet & optatos poſt longa incommoda Riſus.

Tumulo Anacreontis.

At te, ſancte ſenex, acinus ſub tartara miſit,
Cycneæ clauſit qui tibi vocis iter.
Vos hederæ tumulum, tumulum vos cingite lauri,
Hoc roſa perpetuo vernet odora loco.
At vitis procul hinc, procul hinc odioſa faceſſat,
Quæ cauſſam diræ protulit uva necis.
Creditur ipſe minus vitem jam Bacchus amare,
In vatem tantum quæ fuit auſa nefas.

De annulo expoliendo.

Tornabis annulum mihi
Et fabre, & apte, & commode.
Exporrigeſque bracteas,
Quincunciales aureas;
Et ſole multo torridos
Folle excitabis fomites,
Omnemque circuli ambitum
Decircinabis provide.
Circumque nec dulce imprimes
Nomen Meliſſæ: nec faces
Improvidi Cupidinis,
Non Cypridis ceſtum appeto,
Non Martis arma, & caſſidem.
Non Pallados ſævam Ægida,
Nihil mihi cum amoribus,
Nil cum Cytherea ſit mihi,
Non bella ſanguinem, & neces,
Non cetera id genus mihi.
At illud, illud appeto
Hæc ſumma votorum eſt mihi.
Hoc imprimi volo ambitu:
Spem, quæ ex olympo pendeat:

Spem,

Spem, quæ invocet magnum Jovem:
Quæque huc, & illuc pinnulis
Me pervagetur aureis.
In arduum evehens polum,
Qua freta mens ad ſidera
Ignobile exerat caput.
Hæc ſigna, & hæc emblemata
Tornabis annulo mihi:
Quæ impreſſa voto ſunt prius,
Atque intimis præcordiis.

Archimedis Epitaphium.

Sphæra, & Cylindrus Archimeden indicant,
Illum Archimeden Syracuſis editum
Terras jacentes mente, & alta ſidera
Luſtraſſe quondam dum ſuperſtes viveret
Nunc illa late pervagari mortuum.

De Piſtofilo.

Adeſte o Charites, adeſte Muſæ,
Omnes deliciæ explicate frontem,
Molles undique perſonent chachinni:
Larga promite pocula, Euhjumque
Rogate, ut pede libero frequentet
Hæc convivia, quæ bene auſpicato
Jocis, lætitiæque comparamus
Feſtis vocibus obſtrepamus omnes,
Venit Piſtophilus meus, redivit
Meus Piſtophilus; patronus ille
Muſarum decus, atque ſpes bonorum
Certe hoc incolumi putabo numquam
Caſu res hominum regi, vel aurei
Omnes reliquias periſſe ſæcli.

Ad Herculem Strozzam.

Alcida, patriæ, atque litterarum
Salus, ac decus omnium leporum,
Commendat tibi Cælius colonum
Egenum, miſerumque, ſquallidumque
Qui ſævi boreæ calumniator
Infortunia ruris obſoleti
Numquam deſinit imputare cœlo,
Qualem tu poteris prope intueri
Fortunæ effigiem ſuæ offerentem,
Hunc preſſum quoque fraude publicani,
Ni tu ſuppetias feras præcanti;
Hunc quum videris, ipſe dejerabis
Nil æque miſerum, atque inauſpicatum.

Ad Marcum Antonium Antimachum.

Sunt tibi vina, quibus nec jugera Maſſica certent,
Nec Methymneo palmite dives ager.
Sunt tibi plectra, quibus deducas montibus ornos:
Et rapidæ poſſis ſiſtere flumen aquæ.
Vina tibi Liber, tibi promit carmina Phœbus:
Suppeditatque ſuas alter, & alter opes.
Felicem Antimachum, cui dulcia carmina viris,
Dulcia carminibus jungere vina licet.

Cubiti Nili.

Ille ego ſum Nilus, noſtris Ægyptia tellus
Vel ſexageno fœnore dives aquis,
Sedenos alimus natos, unum inſuper adde
Tarda ſeges, unum deme, timenda fames.

Ad Seraphinum Jacobellum.

Quem tibi præbuerit prolem Lucina recentem,
Et generi addiderit nunc nova penſa tuo,

Me

Me ſacrum ad fontem juſti producere natum,
Crimina quæ pura prima luuntur aqua.
Me tibi fons notum fecit Permeſſius olim,
Unde tibi ſuave eſt ebibere, unde mihi.
Hic vero ſacer æternis fons præditus undis
Æterni nobis fœdus amoris erit.

Joannis Manardi Epit.

Qua patet Oceanus, qua terras plurimus ambit,
Cognitum erat nomen, docte Manarde, tuum.
Inque animis hominum monumenta æterna locaras,
Qualia non poterit longa abolere dies.
Nunc demum poſito terrai pondere, virtus,
Gloriaque in meritam te revehit patriam.

JULII CAMILLI
FOROJULIENSIS.

Ad Petrum Bembum.

BEmbe decus Venetum, cui circum roſcida culta
Aonidum ara eſt, ex quâ æternum ducis honorem,
Quid quæſo hoc eſt? quid? multos ego multa per annos
Congeſſi ex ſcriptis veterum; multa otia rupi
Mentibus, ut juvenum per me labor omnis abeſſet
(Si poſſem, atque auſis divina his numina adeſſent)
In rebus, verbis, arte, artubus, articuliſque
At genus eſt hominum, vulgo quod ſuſtulit ante
Aſſenſum nobis, & dicta admovit acerba,
Quam luſtravit opus ſenſu, quo ſæpe tenax mens
Cum geſtum ratione videt quid, cum ordine geſtum,
Conſentire ſolet: quoniam dat vera fidem res.
Fac elementa (quibus paucis variata figuris

In-

Innumeris legimus quam multa volumina chartis)
Ignorare homines, libroſque extare per orbem,
Atque ex ignaris tandem unum exiſtere, qui ſe
Spondeat hæc parvum, quæ non finita videntur,
Aſtrorum in numerum; quis, Bembe, huic crederet uni?
Inque notas unquam quis ſcripta putaret eaſdem
Recidere aſſiduè? at ſunt invidioſa reperta.
Te cultrix nemorum teſtor, te pinniger Hermes,
Te Venus, atque uno qui cernis lumine cuncta,
Te belli, te cœli rex, te falcis aduncæ,
In quorum ſeptem hæc moles tam dædala mundi
Numine tota eſt, atque ſimul mea machina tota eſt:
Vos certâ mundi verſatis mœnia lege,
Vos certa noſtri regitis loca picta theatri.
Nam ſi quod ſub, ſupraque eſt, circumque videmus,
Quidquid in amplexu eſt veſtro, natura creatrix
Perfecit, non eſt naturæ a lege remotum,
Me fines rebus, verbis, artique parare:
Hæc quoniam quæcumque locum tria vincla tenebunt,
Divitiæ caſti ſermonis, materies, ars.
Verba etenim ipſas res ſignant, quas veſtra poteſtas
Continet, extra quas aliis ſunt avia clauſtra.
Et quamvis primâ ſuſcepti mole laboris
Et res, & verba, & minima horum, & maxima quæque
In promptu poterunt ſtudioſis omnibus eſſe:
Delectus tamen horum obſcurus, judiciumque
In tenebris, niſi lux (quæ ſemper in arte magiſtrâ,
Et media eſt inter res, & rerum inter amictus)
Scriptorum mentes cæcis arceret ab umbris.
Quin etiam ars alia eſt illi, qui verba ſolutis
Contexit numeris populo, aut ſpectante ſenatu,
Inſanove foro, vel nunc tu qualia, Bembe,
Æternæ mandas famæ, ſæcliſque futuris,
Inclita deſcribens Venetum tot geſta tuorum:
Atque illi, qui plena Deo, ſacroque furore
Ad raucum fontis murmur, laticiſque perennis
Aut cinctus Paphio, aut victrici tempora ramo
Serpentive hederâ, circum ludentibus auris

Inter

Inter odoratos flores canit, inter & umbras,
Cui pulſi reſponſant luci, amneſque ſonori:
Quorum quis major, tu qui æmula dignaque Phœbo,
Bembe, facis, melius poteris quandoque referre.
Hoc ego: res numquam verborum luce niteret,
Luminis in puras ni ars certa educeret oras,
Materiem quæ alte mentis pernicibus alis
Attollit ſecum. Sapiens, qui firma reliquit
Prima ſolo veſtigia, deinde potitus apertá
Planicie, ſocios jam curſu præterit omnes:
Mox animo exultans Divûm ſublimia tentat.
Atque Plato Superum qui oculos in numine fixus,
Hiſque inhians, divinam ingenti pectore curam
Concipit, ad terraſque docens deſcendit ab alto.
Atque aliter ſacrum fulvi os auri, aurea lingua,
Sacrorumque alii proceres: quorum (ô ego poſſem!
O lethi incertos caſus mea vinceret ætas!)
Cuncta ſimul tandem digeſta in ſede paterent
Dicta ſuâ, fuerant quæ jam diſperſa per omnes.
Sic eadem ſedes præberet cuncta legenti,
Diſſidium tandem ſic linguæ, & cordis abeſſet.
Sed modo me moveant, quæ ultro Rex maximus olim
Munera promiſit tantis digniſſima cœptis,
Forte ego multorum auxilio, duroque labore
Præripiam morti immortales primus honores.
Hoc volui ſcires, dum res abitumque pararem,
Diſtentus, totieſque Italis revocatus ab oris:
Ne de me incertus rumor, variuſque feratur
Amplius, hæc ſcriptis committo: cetera coram.

Damon Ecloga.

Damon crudelis, Damon, quem pectore toto
Nequicquam miſera excepi, patriamque peroſa
Ut tibi ſerva forem, vernantia Leminis arva,
Adriacas Nymphas, & Daphnin dura reliqui.
Ergo ego Nympharum non ultima, ſpreta revertar?
Ergo ego quæ toties Muſis immiſta Latinis,

Lumi-

Luminibus Faunos cœpi, Phœbumque canendo,
Nunc patrios ſaltus Muſis male grata Latinis
Luminibus cantuque ſimul contempta reviſam?
Mene fugis Damon? Damon mea maxima cura,
Cura Deum, paſtorque hominum, cui Celtica rura,
Rura immenſa, immenſis parent paſcua campis.
Quam fugis ah! Nympham, Damon, cui lilia cordi
Sunt, tibi quæ cœlo miſit Venus aurea quondam:
Aurea ne ſpernas contextis lilia virgis.
Poſſum ego, cum varios tibi ducunt prata colores,
Et cum fluminibus glacies retinacula tendit,
Arbuteis violas halantes ferre caniſtris.
Ni refugis, poſſum vitæ immortalis honorem
Ambroſium, & longum mortis domitura ſoporem
Miſta papaveribus: Damon, mea myſtica neſcis.
Sunt mihi cœleſtes hauſtus, arcana Deorum,
Quæ tibi, crudelis Damon, tibi debita ſervo.
Te tamen abducit venatum Delia ſemper,
Hei mihi te ſemper venandi cura fatigat.
Me miſeram, in ſilvis ſunt multa pericula, multæ
Intentæ mortis facies, multa ora ferarum
Plena minis, & plena fame, vel cæde cruentâ.
Hîc ſpumoſus aper, qui ſe ſe in prœlia ſemper
Suſcitat: hujus tu ſpoliorum incenſus amore
Ante alios audes ſemper crudeſcere pugna.
Nulla fides telis; nam ſæpe immanior urſa
Dentibus exertis crepitat: non urſa pericli,
Telorumque memor totam ſe in vulnera jactat.
Ah ne te incautum lædat, ne ſe offerat ultro,
Ah tua ne excipiat neu frangat cautior arma.
Damon crudelis. Damon, quem pectore toto
Nequicquam miſera excepi; patriamque peroſa
Ut tibi ſerva forem, vernantia Leminis arva,
Adriacas nymphas, & Daphnin dura reliqui.

Theocrenus ad potentiſſimum Regem Franciſcum.

Jam primos Aurora ortus patefecerat orbi,
Sidera ſed nondum roſeo præſtrinxerat ore,

Quæ pulchre tremula in divino fonte natabant,
Ludebantque ſimul florum ſimulacra per undas,
Flores vernantis ſimulacra imitantia ripæ:
Cum ultra paſtoris vires accenſus Iolas
Numine Pieridum muſcoſo e margine luſit.
Sit precor hæc ſemper ſpecies tibi: ſit tua, quæ nunc,
Lympha repercuſſis, fons o divine, figuris
Diſtincta ambobus, curratque argenteus humor,
Et lætum tibi cœlum ſit, fulgentiaque aſtra
Immineant, cum pura redit nox, cum alma reviſit
Te lux, et vario tellus decorata nitore
Inducat ſemper criſtallo dulce liquenti
Mille tui ornatus thalami, altera ſidera mundi,
* Quæ tu etiam reſecta fœtus ſplendentior illis.
At Deus ille tuus, qui te imo e gurgite fundit;
Nympharum dum* ſub noctem lumina ſtellis,
Clara miniſtrabunt, dumque addent ora colores
Floribus acceſſu Zephyri creſcentibus almo;
Lumina ſtellarum in ſe, ut florum lumina ſervet.
Nam quos excelſis referunt huc ignibus ipſi,
Et quot in terris poſſunt acquirere honores,
Semidei, Deus ille tuus jam continet unus:
Illos, ut dicas nutantis lampadas orbis,
Hos ut purpurei gemmantia lumina veris;
Ecce meam faciem, quæ in te nunc picta renidet.
Inter * … quaſque faces, & florea dona
Agnoſco hanc, agnoſco luce oriente parumper.
O utinam facies hæc in me chara pererret,
Chara diu, et Deus hic tuus, & meus augeat hac ſe:
O utinam propter placidum mea fiſtula murmur
Septenis numeroſa modis ſonet arte magiſtra:
Tuque tuo impellens animo, divine, ſuſurro
Fons docilis, calamis præſtes jam plenius auras:
Sed jam ſol cinctum radiis caput extulit alto,
Cuncta Theocrene amplectens ardentibus alis.
Nec tamen ornatus pepulit tibi lumine formas,
Sed jubare exornat melius, & crinibus aureis,
Quas ſemper retines liquidis puriſſimus undis,

Orbe nitente licet violas, atque aſtra fugavit,
Marginis igniferique poli ornamenta minora.
Quare age temperie calamis nunc murmure blando
Adde, Theocrene, afflatis, ego carmina jungam.
O, qui flammarum luſtras ſplendente corona
Omnia, luſtrabiſque diu, atque obſtantia claris
Nubila depelles radiis, quem verſibus ales
Excubitor multo denunciat ante canoris:
Phœbe iterum in terris paſtor, cui Gallica cuncta
Paſcua ſubmittunt florentia lilia paſſim:
Phœbe, iterum in terris vates, & magne Poëta:
Salve o paſtorum, o vatum flos unice, ſalve.
Sunt fateor miranda tuis jam munera templis
Votis pollicitus, noſtræ libamina mentis:
Sed precor extracti cauſas nunc temporis audi.
Ut mage concepi te magnum pectore Phœbum,
Tu mage conceptus juſſiſti pectora in amplum
Cedere majores, ſemper dignoſque putare,
Qui tandem in ſpeciem præclari abiere Theatri:
Sit licet arbuteum lento qui ex vimine textum:
Quid facerem? qua mente gero? tua grandis imago,
Quæ in me ſola poteſt, ſemper divina jubebat
Moliri ultra hominis ſortem: ſed forſitan ipſe,
Qui me extra es, longe damnabas tempora curæ,
Cunctantemque diu, ut ſemper majora parantem.
Hic rerum arcanis, numeroque oppreſſus Jolas,
Obticuit, valleſque ſimul tacuere quietæ.

JO: FRANCISCI CAMOENI PERUSINI.

Tumulus Ibonis Copuli I. C.

NUnc orbi, & viduæ, miſeri nunc flete clientes:
En jacet hic veſter jure peritus Ibo.
Poſt decus emeritæ, poſt tot benefacta ſenectæ,
Impia ſanguineæ præmia mortis habet.
Oceanum fruſtra fugimus, Martemque cruentum,
Si rapit imbelles mors violenta togas.

Paulo Chirurgo.

Alcinoi gazis ſit opus, tua ſolvere, Paulle,
Munere queis poſſem tot benefacta pari.
Me tenuem fortuna creat, munuſcula ſumas
Qualiacumque igitur, mens ea magna facit.

Amantis, & Mortis dialogus.

O Mors, Mors! quid vis? te quærito, cominus adſum
Quid vis? quid? meus ut deſinat eſſe dolor.
Non poſſum. hei mihi, tu quoque non potes? haud queo
Cur? quia viſceribus nil tibi cordis ineſt (jam nunc.
Cordis ineſt nihil?, ergo ubi abeſt? tu noveris. ah ah,
Jam ſcio; raptim illud noſtra puella tulit.
Sed quid agam? facias tibi reſtituatur ademptum:
Caſſus enim vitâ non valet ille mori.

Ad Lectorem.

Jam mea, ni fallor, ſterilis vix concipit uxor:
  Forſitan & rarâ poſteritate fruar.
Finge tamen centum poſt fata relinquere natos:
  Hei mihi, quot Fabios abſtulit una dies.
Sola poëtarum ſacrata volumina vivunt,
  Non freta, non ignes, non fera bella timent.
Hos igitur geminos, vice prolis, amice, libellos,
  Perpetui hæredes nominis inſtituo.
Atque utinam, noſtri non ſit ſpes irrita voti!
  Sed cur deſperem? deteriora vigent.

Ad Callidamantem.

Lethiferam fugitas dum peſtem, peſte teneris:
  Conſulis hinc comitem ſaucius unanimem.
Si ſapis, heu redeas nam nulla hac peſte ſæcunda
  Sævior: heu potius peſte priore peri.

Epitaphium Julii formoſiſſ.

Hoſpes ſiſte gradum; pios ſalutans
Manes: clauditur hic Julus ille,
Cui natale ſolum fuit Cremona;
Quo nil pulchrius ulla vidit ætas:
Quem vix bis duo luſtra tranſigentem
Crudelis miſerum manus perimit:
Una ſed Charites, Decus, Pudorem.

Epitaphium Bandere, canis.

Venatrix fueram, peperi Junone maligna,
  Tam cito marmoreo condita ſarcophago.
Miraris tumulum? ſed enim Bandera, viator,
  Icarii meritis occulit aſtra canis.

In picturam.

Viva ſalutiferæ dum virginis ora viator
  Cernis: Apellæi ſperne laboris opus.

Ederet hæc rutilis ſpirantis ſigna labellis.
  Sed prius artificem tollere ad aſtra jubet.

Mittit copam depictam.

Cor mihi miſiſti, venerabile pignus amoris:
  Reddere jam meditor vas, ſed inane, tibi.
Par ſibi poſcebat munus tua copa remitti?
  Mittere ſed nequeo quod tibi jam dedimus.

Turdos mittit.

Turdos hos tibi mittimus; colonus
Quos noctu calamis catus necavit:
Parva hæc, ſed tamen eſt recens, corona.

ANTONII CAMPANI

REGIENSIS.

Ad Carmilianam.

QUæ tibi nunc ſcribo magno compulſus amore,
  Accipias animo, Carmiliana, bono.
Forma quidem fluxa eſt, rapidi ſeu fluminis unda,
  Quam gelida hibernâ de nive fecit aqua.
Verus Amor, ſincera fides, non fictus amicus,
  Per nullas fiunt languidiora moras.
Quam facile eſt precibus cari ſuccumbere amantis?
  Pro re tam parvâ magna parare potes.
Qui, niſi ſim ingratus, ni perfidus ipſe futurus;
  Perpetuo fiam, Carmiliana, tuus.

Ad Dianam.

Peliacus primum mirata eſt Troja carinas,
  Æmonias ſpectans per freta vaſta manus:

Un-

Undique diſcurrunt, Sigæaque littora complent,
It Priamuſque puer, Laomedonque ſenex;
Inde alii, atque novas mirantur Jaſonis artes,
Æquoreumque putant littore adeſſe Deum.
Cum diri ſævos Martis furor ivit in enſes,
Præbuerat noſtris non leve numen avis.
Primus opes alius fulvo cum vidit in auro,
Quam cupidas cenſes hunc habuiſſe manus?
Et nova delectant animos; capiuntque, tenentque:
Inde etiam factos creditur eſſe Deos.
Juppiter unus erat latis Cydonius oris;
Et Venus in Paphiis una reperta jugis:
Mars unus Geticis, Liber pater unus in Indis;
Ingenio, formâ non habuere pares.
Hinc rudis, & facilis mirari cuncta vetuſtas,
Quos raros vidit, credidit eſſe Deos.
Ergo jam rarâ facie, vultuque, Diana,
Expectes noſtrâ thura Sabæa manu.
Id tibi non deſit, proprium indulgere Deorum eſt;
Si capies noſtras, es Dea magna, preces.

Ad eandem.

Dic formoſa, precor, cauſamque oſtende Diana,
Cur ſine te feſti cernimus urbe nihil?
Sive canant ſacrum dulces Hymenæa puellæ,
Nuptaque purpureo compta vehatur equo:
Annua ſeu fiant lautis convivia menſis;
Et canat adjunctâ blanda puella lyrâ:
Bellica ſeu celebrent duri certamina Martis,
Haſtaque pulvereo concidat icta ſolo.
Sive quod ad feſtoſque dies, & publica vota,
Sive quod ad ſanctos pertineatque Deos:
Semper ades; nec ſponte quidem, ſed prima vocaris;
Adventum frigent quælibet ante tuum.
Nec ſine te pompas audent celebrare puellæ,
Nec ſine te caſtos nupta ſubire toros:
Bellica nec duri fiunt certamina Martis,
Ni ſedeas alto conſpicienda foro.

Denique tu ludoſque facis, ſacroſque Hymenæos,
Tu ſacra, tu magni ferrea ſacra Dei.
Turba frequens ſequitur: numquam incomitata videris,
Ut ſequitur magnos longa caterva Duces.
Quid? cum corrumpat triſtiſſimus optima livor,
Turbaque, mortales, invidioſa ſumus:
Nemo tuam invideat nec vir, nec femina formam,
Gaudeat aſpectu femina, virque tuo?
Infima livor edax, pariterque ſuprema relinquens,
In medio tantum luridus orbe volat.

Eidem.

Cur quoties vultus ſpectas, blandiſſima, noſtros,
Illico tu a nobis carmina mille petis?
Parce precor, non ſunt nobis tua lumina tanti,
Ut cogam Aonias, in tua vota, Deas,
Pro tenui mercede labor ſubeundus amanti
Parvus: habent cenſus grandia facta ſuos.
Retia fluminibus latis ſpatioſa parantur,
Curvus at exiguâ vix latet hamus aquâ
Simpliciter poteram magnas exponere laudes,
Exprimere & titulos per duo verba tuos:
Exuperas omnes, dixiſſe, Diana: tibique
Femina par nulla eſt, par tibi nulla Dea eſt
Cur digitis igitur metire volumina: nec te
Aſſiduuſque labor, feſſaque cura manet?

De Suriana.

Qualis ab Aurora ſurgens crinitus Apollo
Purpureis orbem luſtrat, & ambit equis:
Talis in adventu noſtros Suriana penates
Sidereo complet lumine, fertque diem.
Illa poteſt vultu rigidos placare leones,
Tigridas aſpectu, flectere voce Deas.
Nec cecinit melius, quem curvus in æquore Delphin
Non formidatis per mare vexit aquis.

Ad Surianam.

Ecquis erit, Suriana, modus, finiſque canendi?
  Si pulchra ad laudes efficiare meas,
Quoque magis canimus, magis hoc videare canenda;
  Perpetuum nobis exorietur opus.
Parce tuos niveâ diſſolvere fronte capillos,
  Sat mihi compoſitas eſt cecinisse comas.
Parce & inaurato crinem ſuccogere nodo,
  Hei mihi! quam multis hac quoque parte places.
Cûr niveo pendent pretioſa monilia collo;
  Et variâ toties compoſitum arte caput?
Candida per medios humeros, medioſque lacertos
  Faſcia quam tractu conveniente cadit?
Seu ſis in tunicâ, tunicâ formoſa videris;
  Pallia ſeu ſumas, pallia ſumpta placent.
Purpureâ formoſa togâ, formoſaque in auro:
  Te nigra, te flavo murice tincta decent.
Aurea, Tithoni conjux: argentea, Phœbi:
  Alba, ſoror magni facta videre Jovis.
Depoſitâ quoties intras Floralia veſte,
  Accipere Idæo Judice poma potes.
Ergo ſiſte novi ſpeciem variare decoris,
  Et formæ dotes incumulare tuæ:
Sive placent nigræ, tincto ſeu murice veſtes,
  Seu nodo, aut fusâ te juvat ire comâ:
Elige qua poſſis oculos retinere magiſtros,
  Sitque tibi ſatis hoc compoſitam eſſe ſemel.
Obruimur: noſtros vincunt præconia verſus,
  Una ſatis facie qualibet eſſe potes.
Adde etiam innumeras arteſque, doteſque canendas,
  In tantis minimi eſt forma putanda bonis.
Non cecinit melius, nigri qui pectora Ditis
  Flexit Apollineæ clarus in arte lyræ.
Nec quem ſuppoſitus ſpatioſa per æquora piſcis
  In patrium vexit, depoſuitque ſolum.
Mœnia pugnacis mirari deſine Trojæ,
  Mœnia Phœbeæ ſtructa canora lyræ;

Et quæ creverunt directis condita ſaxis,
  Hæc quoque non hominum mœnia facta manu.
Scilicet hæc poterit Marpeſia ſaxa movere,
  Atque adamanteam flectere duritiem.

Ad ſeipſum.

Quid faciam? maneamne domi, reditumque puellæ
  Expectem? an lento ſubſequar ipſe gradu?
Hoc placet: & longas (nam ſic Amor improbus urget)
  Sole ſub ardenti carpere pergo vias.
Sæpe meum volui, quo nil vicinius agrum,
  Inque ſuburbanum ſic pedes ire meum.
Laſſa fatigatis tumuerunt crura lacertis,
  Pes quoque tam parvum ferre negabat iter.
Nunc longum patimur ventoſo pulvere callem,
  Quoque magis ferimur, hoc magis ire juvat.
Non iter, atque ardens medio Sol aëre terret,
  Alta nec inceſſus terret arena meos.
Ne noceas charæ, Pæan intonſe, Puellæ,
  Sic radiis noceant nubila nulla tuis.
Sic Pythias ſemper celebrent mea carmina laudes,
  Et ſic intonſis aſpiciare comis.
Sunt etiam qui te viſâ per rura Cyrene,
  Atque aliis multis incaluiſſe ferunt:
Id mihi nunc proſit; neque enim potes ipſe negare,
  Paviſſe indomitas lata per arva boves.
Acrius expertis aliena incommoda tangunt,
  Et miſeris credit, qui fuit ipſe miſer.

Ad Braccium.

Bracci, quem niveæ pares puellæ.
Ceperunt laquei, tenentque captum;
Ambos una trahit manus catena,
Formoſæque ſumus rapina dextræ,
Armis cum placeas, ut ipſe verſu.
Auro terga micant tibi, mihi atra
Squalet ſordidulo lacerna filo;

Et

Et vultu capior tamen Dianæ:
O quantum eſt animi tuo Poëtæ!
Tu claros titulis refers parentes;
Obſcurum modicæ genus Canellæ
Nobis exiguis dedere tectis.
Omni tu ſtatuis loco trophæa.
Et toto celebres in orbe ludos.
Fumoſus vacuâ ſub æde vates
Vicinum metuo tremeas Decembrem,
Nec raucoque foro, Deûmque templis
Campanum gelidæ vident pruinæ.
Clari militiæ tuæ triumphi,
Tyrrhenamque plagam, ſacramque Romam
Complent, dum tetricæ faves Dianæ:
O duros animos, ferumque pectus!
Quam tu nec precibus moves, nec armis,
Sed vincunt teneræ truces Camœnæ,
Sint illæ rigidis pares Sabinis,
Thermodontiacas ſecentque mammas,
Laudari cupiunt tamen puellæ.

Ad Venerem.

Mollis ades, Cytherea, novos deflemus amores:
  Et ferimur tepidis in tua regna Notis.
Turpiter ad palum mediâ veteranus arenâ
  Ludit; habet metas ſtulta Juventa ſuas.
Nos tamen inviti Paphios urgemur ad ignes,
  Fertur ut in ſanctas hoſtia vincta dapes:
Liber eram, nulloque olim vexabar amore,
  Et nil, quod nollem, ferre coactus eram.
Occulte ſubiique jugum; collumque tetendi.
  Ah demens tacitâ commodus arte capi!
Sic tauri blandaque manu, laqueoque latentes
  Indomiti primum ſic capiuntur equi.
Cur ego vix notam potui laudare puellam?
  Et furtiva meo ſubdere ligna rogo?
Cur precibus flector blandis? alienaque flamma
  Dum mihi cantata eſt, incipit eſſe mea?

Ipſe

Ipſe mihi feci, quem nunc male profero morbum,
Quo mox infelix deperiturus eram.
Captus agor, rapido tenuis ceu turbine pulvis;
Et nullo poſſum ſtare mihi arbitrio.
Dulcis libertas, carique valete propinqui;
Hæc dare nunc vobis ultima verba queo.
Res, amor, ingenium, faciles in carmine nervi,
A dominâ vobis cuncta petenda meâ.
O noſtræ ſubſint utinam præſagia linguæ!
Quamque meam dixi, ſit precor illa mea!

In Amorem.

O Amor, ô nimium celeres in corde ſagittæ,
Et motæ toties in mea damna faces.
Parcite Pierio vati, nova præda petenda eſt,
Non idem ſemper depopulandus ager.
Arſimus, heu miſeri pluſquam ſatis, armaque victi
Jecimus, & nullas eſſe fatemur opes.
Cur iterum expoſiti per vulnera mille petamur?
An videor nimium condidiciſſe pati?
Deficiam, feſſique cadunt a pondere tauri;
Perpetuum poſſunt nec juga ferre diem.

Ad Pium Secundum P. M. De Blondo.

Romam inſtauratam cœpit conſcribere Blondus:
Multa, illum inſtaurans, contulit Eugenius.
Italiam mox illuſtrans majoribus auſis,
Luſtravit totam mox vagus Italiam.
Ecce triumphantem cecinit, Pie maxime, Romam:
Ergo tuâ fas eſt ipſe triumphet ope.

Ad Blondum.

Blonde, Pio vivo moreris: nil morte dolendum eſt.
Tu famæ, domui conſulit ille tuæ.
Aſtra tibi, natiſque patris conceſſit honores.
Quâ tu aliâ optaſſes conditione mori?

Ejuſ-

Ejuſdem Epitaphium.

Hic ſitus eſt Blondus, Priami cui forma; Catonis
Vita; Titi Livii fama, decuſque fuit.
Conjuncta eſt ſancto, conjux pia, Paula marito,
Feminei ſexus gloria, ut ille virûm.

CANTALICII

Ad Laurentium Medicem.

LUſimus hoc quidquid viridi tibi mittimus ævo,
O cui Pierii ſupplicat ara chori.
Mittimus, at ſolita tu ſuſcipe fronte libellum,
Dum vacat, & nitida perlege mente precor.
Facturum certe te noſtra rogata putabo,
Omnia ſi Laurens carmina noſtra leges.

Ad Libellum.

Quo ruis audacis nomen, ſubiture libelle,
Quo ruis, o factis perdoliture tuis?
Stulte fluentinis credis dare verba coronis,
Si referes, mecum quod crocitare ſoles?
Illic invenies tua qui maledicta notabit,
Quique tuos tetrica mordeat aure jocos.
Sunt et Ariſtoteles illic, rigidique Platones,
Illic & Latius cenſet uterque Cato.
Lena cucullorum fies, piperiſque repente,
Gaudia vel pueris lucida flamma dabis.
Illud te poterit defendere forſitan unum,
Splendida ſi ſapiens Coſmica tecta petes.
Eſt ibi Mæcenas qui te dextraque, ſinuque
Accipiet, placido pectore teque leget.

Meoniuſque ſimul te ſed ſine fine probabit
  Angelus, Argolicis tempora fuſus aquis.
Nec te detrudet doctus Nicolaus ab aula,
  Qui ſecreta ſui pectora novit heri.
Vade, nihil timeo, fieri ſi munera pergis,
  Cui pluſquam domino complaciturus eris.

Ad Marcum.

Aſpice quid cupiam, quam me prius uncta Lyæi
  Prætereat dulcis, Marce diſerte, dies.
Non mihi cortis aves, nec terræ ſit pecus ullum,
  Sed ſuis attracta ſit ſaba cocta cute.
Non mihi vervecis pectus, nec terga tenelli
  Capreoli, aut leporis, nec mihi venter apri;
Amphora ſed modicum Pharii mihi mittat aceti,
  Hoc nimium patrio cum petaſone fruar.
Nulla mihi ponat divina tomacla miniſter:
  Exedat has lautus ille vel ille dapes
Toſta ſit at viribus lucanica ſalſa; ſed illa
  Aurea depreſſo mala ſapore linant.
Adde ſed his cyathos ternos quoque, Marce, Phalerni,
  Quodve dabat patriis Setia priſca cadis.
Hæc tibi ſi ſolum videat mea menſa, relinquam
  Altilium & pecorum Tuſcia quidquid habet.

Piſcium ænigma.

Dum mea tecta colo caris ſociatus amicis,
  Ante morabatur turba inimica fores.
Magna domus parvis elapſa eſt noſtra feneſtris,
  Quique morabatur me ferus hoſtis habet.

Ad Theletuſam.

Ludere vis nivibus mecum, Thelethuſa, gelatis,
  Et jacis haud dubias in caput uſque pilas.
Deſuper at gelidum perfundere parce poëtam,
  Et ſapias oculo parcere luſca tuo.

Per-

Pergere ſi tentas, nivibus fera bella movebo,
  Frontis & æquabo lumina luſca tuæ.

De Cypaſſi ſerva.

Jurgia crebra timens, et verbera ſæva Cypaſſis
  Delituit, dominæ ſed tamen illa domo.
Quæritur; exclamat vicinia tota; nec uſquam
  Cernitur; accenſus rumor in urbe volat.
Suſpicio inceſſit dominam ne rapta fuiſſet,
  Venalis pretio bucca vocata venit.
Imperat edicto prætoris præco per urbem,
  Ancillam dominæ reddere ſi quis habet.
Tertia mancipium cophino lux texerat alto,
  Speſque male amiſſæ nulla tenebat heram.
Scrinia dum reſerat clauſum ſervantia panem,
  Extulit incomptum perdita ſerva caput.
Non ſecus extimuit, quam ſi de manibus umbra
  Exiſſet, tumulo condita morte prius.
Tota novo cecidit pavefacta cadavere viſo,
  Tota jacet medio nunc quoque laſſa toro.
Jurgia ſic dominæ, ſic verbera ſæva Cypaſſis
  Vindicat, exurgit non tamen illa toro.
Dum voluit dominæ vitaſſe miniſtra procellas,
  Liberior domina eſt facta miniſtra ſua.

Ad Ducem Federicum.

Cum tua finitimos ſenſerunt pila rebelles,
  Huc ades armigeri gloria ſola chori.
Hoc quia præpetibus ſemper dux inclite pennis
  Indomiti Martis fervidus arma geris.
Excelſas habeat quamquam leo pectore vires,
  Te ſine quod poſſit non potuiſſe putat.
Hactenus hoſtiles ſi quando eſt paſſa ruinas
  Non aliunde ſibi Tuſcia ſentit opem.
Pelle igitur vanum populi, Federice, timorem,
  Hoſtis & ad muros pande per arva vias.
Te tua palma manet qualem Carthagine victa,
  Terque rebellanti retulit ille togis.

Aut qualem forti peperit fera Creta Metello,
Aut qualem Odryſio Calvus ab axe tulit.
Nec te detineat, quod ruſtica tecta ſuperbe
Inſideant tetrico non habitanda jugo.
Cum Bellona tuas acies furibunda per hoſtes
Explicat, alta viris fortibus ima facis.
Enſe Fluentinis hæc ſola repagula ſolvas
Invia, quæ noſtri terga leonis habent.
Hæc tibi ab Albanis certe deducta ſecunda
Plebs erit; intrepidas mox rogo tolle moras.

De Arrunte & Bruto.

Pro patria ardentes concurrunt Brutus, & Arruns,
Concidit adverſis alter, & alter equis.
Ambos pro patria dices periiſſe; ſed ipſe
Neſcio ſi patriæ mortuus alter erat.

Laus meritorii.

A Tyberi in Ligures meritoria multa viator
Comperies, ſed enim non meliora meo.
Hic tibi multiplici fervebunt tempora vino,
Quale dabat flammas Veſbius ante ſuas,
Fercula ſic varium præbebunt cuncta ſaporem,
Tingit ut innumeros noſtra culina coquos.
Culcitra quam mollis, quam mollia lintea quæris?
Segnis in his plumis Sardanapalus erat.

Ad Ludovicum.

Quod te præteritis domuit quartana diebus
Triſtis es, & magno damna dolore gemis.
Sunt ubi corda viri? qualem, Ludovice, gerebas
Cum tua pontificis lingua peregit opus.
Non eſt magnanimi rerum ſuccumbere damnis,
Qualia conſtanti pectore ferre decet.
Ut tua vera fides populo manifeſtior eſſet,
Ægrotum ſuperi te voluere throni.

Nam

Nam cui tam tetræ truncabant fila ſorores,
Virginis alma tibi dextera miſit opem.
Te quartana juvet, te talia damna nec angant,
Sit tua quod ſuperis dicere cura potes.

Ad eundem.

Si te forte juvat canibus captare volucres,
Spargere nec ſtipulis retia larga times.
Cras licet ad Caſulæ campos, Ludovice, venire,
Multa quibus tali tempore ruſpat avis.
Eſt canis, eſt ſonipes; ſunt nobis retia, fuſtes;
Cetera ſunt alacri fronte paranda tibi.
Scis quibus iſta modis me judice cuncta parentur,
Quamque ſolent laſſis plana movere ſitim.
Quod tu ſi videas fulgentia craſtina cœlo
Sidera, quamprimum ſi libet ire veni.

Ad Paulum.

Paule, tui ſolius proles generoſa parentis,
Aurea cui merito pectore bulla nitet:
Ex quo Caſtaliis tinxi mea pectora lymphis,
Circuit Auſonias noſtra Thalia plagas.
Sæpe jocos cecinit, nec quemquam cruda momor-
Per ſuperos, ſacri teſtor & aſtra poli.
At Pandulphino ſtomachum commovit amico
Carmine, ſi verum nuntia fama canit.
Neſcio, ſed dubito, tu ſuffragare poetæ,
Ut placida noſtros perlegat aure jocos:
Sic erit æternum gemmis mihi gratior Indis,
Et tu germano carior ipſe meo.

De Siculo concutiente caput.

Tanta tibi requies ſit, muſcæ quanta daretur
Si vellet Siculi pervolitare caput.

Ad Gaſparem.

O quæ quam mittis parta eſt mihi palma tabella,
Gaſpar, inextincto non Cicerone minor.
O quæ tam tetricis parta eſt mihi gloria verbis,
Gaſpar ab Alcaica non ſuperande lyra.
O mihi quod per te ſurrexit nomen in orbe
Gaſpar, Cumano verior eloquio.
Heu quam viroſo mordebar dente, priuſquam
De Latio nobis ſcuta tabella daret.
Pallade Gaſparea quamvis armata gerebam
Pectora, mordebat vipera dente minax
Delphica cum primum reſerata eſt pollice charta,
Conticuit dipſas Tuſcula, cantat olor.
O me felicem, viridi cui contigit ævo
Carpere gymnaſii dulcia poma tui.

Ad Laurentium Medicem.

O cui magnanimi plaudunt vexilla leonis,
Quo duce ſtant patriæ culmina celſa tuæ.
Si tibi dent ſuperi, Laurens, quæcumque mereris,
Reſtabunt vacuo præmia nulla polo.
Hactenus antiquos atavos celebrare ſolebat,
Jam tua ſed ſolum nomina fama canat.
Haud certe immerito; nam quæ ſibi tanta vetuſtas
Vendicat, ut non ſint facta minora tuis?
Si patriæ Brutus vitam dedit ultor opimam,
Non ſemel hanc tribuis tu ſine morte tuæ.
Rettulit invictus patriæ ſi ſigna Camillus,
Te duce ſunt ſemper tuta tropæa tuæ.
Ter quoque Scipiades populum domuere rebellem,
Quæ duo tu ſolus præmia laudis habes.
Fabritium parvo celebrant monumenta potentem,
Tu Creſum ſuperas, Fabritiumque refers.
Cunctando Quintus patriam ſervavit ab hoſte,
Te duce ſunt populo nulla pericla tuo.

Si

Si collata novis fuerit tua gloria rebus,
  Invenient nullum ſæcula noſtra parem.
Sis felix igitur, nec te pia ſidera terris
  Invideant, nec te cana ſenecta petat.

Ad Papienſem.

Cæditur (ut noſti) nobis, Papienſis, amictus,
  Et capitur dorſi formula certa mei.
Dum moror ut facerent me talia dona togatum,
  Munera das aliis, & mea terga notis.
Induis, & ſpolias; fuimus menſura magiſtri,
  Lignea veſtiri ſi quoque forma ſolet.

Ad Joannem.

Nomine communis patris me arceſſis ad aulam,
  Hac noſtri Domini qui tenet Urbe vices.
Ut conviva tibi veniam, facunde Joannes,
  Cum primum æquoreas Phœbus adibit aquas.
Ut lubet accingar; veniam conviva; tuos nam
  Ipſe lares gemino cogor adire jugo.
Primum eſt, quod juſſis ſervum parere neceſſe eſt;
  Eſt aliud majus, ſcilicet altus amor.

Ad Marcum.

Ut tecum cœnem ſolo me, Marce, vocaſti
  Convivam; venio; nec duo; turba ſumus.
Te revocare volens ad prandia noſtra, veremur
  Ne videat tenuis tot mea menſa viros.

Ad Hieronymum Urſinum.

Crevit in Alcidem veluti fera bellua Lernæ
  Vipereum reparans ſæpe reciſa caput:
In tua ſic video ſine lege repullulat arma
  Caſſia, tam magnâ ſæpe repreſſa manu:
Ille ſed admoto candenti in vulnera ferro,
  Immanem exſtinxit ſtrenuus igne feram.
Sic tu, ſi quidquam credis, dux Urſe, poëtis,
  Vincere non pactis hanc potes; igne potes.

De Callimacho Geminianenſi.

Callimachus Barbos fugiens ex urbe furores,
Barbara quæ fuerant regna, Latina facit.

Ad Ducem Calabriæ.

Aut jam me expedias, dux inviĉtiſſime, vel me
In patriam vacuum quæſo remitte meam.
In Calabros tendis, vel forſan tendis Hidruntem;
At nequeo ulterius jam tua caſtra ſequi.
Nam tua conſector dum ſic tentoria; perdit
Noſtra crumena ſonum, noſtraque mula gradum.

In Marcellum.

Nollem ſub Lauru tecum, Marcelle, morari,
Cùm veniunt dextrâ fulmina miſſa Jovis.

In poëticam ſuam.

Diſpereant Latiæ ſterilis mea caſtra Camœnæ;
Diſpereat fallax numen, Apollo, tuum.
Jam ſat arenoſis commiſimus hordea ſulcis,
Tritaque ſunt vano ſat mea colla jugo.
Tota fuit ſtulto conſumpta labore juventa,
Paſceret ut vatem vita beata ſenem.
Invida canities properat: nil, Phœbe, propinas,
Nil mihi das Helicon, Pegaſis unda nihil.
Coccina fert humeris, & coccina quæque ſatelles
Et pathicus, leno, pharmacopola, cocus.
Horumque eſt quidquid nunc cuditur orbe monetæ:
Nil aliud vates, quàm, Bene dixit, habet.

Ad Jovem.

Qui regis terras hominum, & Deorum
Regna; qui rerum ſapienter unus
Ordines cernis, ſcelus atque ſævo
Fulmine terres.
Juppiter, tandem pluviis precamur,
Parce, quas noſtris furibundus agris,

Non

Non ſine immensá jacularis irâ,
Fulguribuſque.
Nos ſumus qui te colimus per annos
Thure: nec deſit tibi pinguis, omni
Tempore ad feſtum, quoties recurrit,
Victima ſacris.
Parce: ſic conjux taceat, ſororque;
Si tibi Ledæ placeant Lacenæ;
Si vel Europæ, vel amica magnæ
Furta juventæ.

In Lippum.

Lippe tuos quoties oculos de mane videmus,
Et fatuum nullâ cum ratione caput:
Tres me moſtriferâ confundis imagine noctes,
Et mea terribilis comprimit oſſa pavor.
Parce, precor, nobis occurrere luce; verendum.
Aut ſaltem occurrens, ſi pudet, abde caput.

Ad Præſulem Mutinenſem.

Si memini, nuper Mutinæ, digniſſime præſul,
Me tibi juſſiſti ſcribere, quid ſit homo:
Sordidus eſt ſeptem primum porcellus in annos,
In totidem tamquam ſemper hirundo volat.
At juvenis, pulchri pavonis nomina ſumit,
Tempore quo totum ſe, velut ille, polit.
Mox quadraginta fit diſpenſator in annos:
Hinc miri exempli, conſiliique dator.
Inde malis medicus cunctis medicamina præbet:
Decrepitus, cœlum novit ut Aſtrologus.

Ad Urſum Virginium.

Urſe, ſatis didici jam temporis eſſe futuri;
Vellem præſentis temporis eſſe parum.
Ulterius ne me per craſtina tempora differ:
Vis dare quæ dicis munera? tolle moras.

De Caſello.

Naufraga cùm premeret tumidi maris unda Caſellum,
 Vovit adorato munera magna Jovi.
Soſpes abit; tam vota viri valuere, preceſque:
 Vota ſed haud potuit ſolvere, pauper erat.
Nil dedit ergo miſer, niſi talia verba Tonanti:
 Amplius Oceanum ſi peto, merge pater.

In forum injuſtum.

Si cui pernotum, quid ſit Patientia, non eſt;
 Jura Palatino tentet habere foro.

De formicâ & columbâ.

Inſidiis volucres ſolitus deludere paſtor
 Arcitenens, patriis ut ſpatiatur agris;
Ocia proſpexit meditantem forte columbam,
 Perdere quam promptâ cogitat inde manu.
Dumque parat tacito viſam pede cædere prædam,
 Et ſecum raucos dum movet illa ſonos.
Proxima lethiferum miſerans formica periclum,
 Aucupis invaſit ſedula dente pedem.
Protinus hoc morſu læſus, quatit ille pharetram
 Deque arcu reſonans tenta ſagitta cadit.
Effugit audito ſtrepitu tremefacta per auras,
 Formicæ meritis rauca columba necem.
Interea paucis lapſis formica diebus
 In liquidis ſitiens pectora merſit aquis.
Ecce reluctantem volucris pia conſpicit undis,
 Quæ modò formicæ libera vixit ope.
Exiguum viridi ramum decerpit olivâ,
 Inque undas illam commiſerata jacit.
Quantum ſancta poteſt pietas! vix terga moventem
 Eripuit lymphis ramulus ille feram.
Eſſe pium nocuit nulli: nam gratia facti
 Stat memor; & nequeunt facta benigna mori.

Ad Laurentium Medicem.

Deſiero ſi quando petis te obtundere verſu,
Cum dederis Laurens, quæ peto, dona mihi.
Ergo ingratus eris dicis ſi vota petentis
Cantalyce efficiam? ſtulte poëta tace.
Deſiero, fateor, te tunc obtundere verſu,
Incipiam laudes ſed numerare tuas.

Urſus, Pontifex Theanenſis.

Quod Numa, quod Curius, geminique habuere Catones,
Antiſtes noſtri temporis Urſus habet.

De Mataratio.

Quidquid grandiloquo loquitur Mataratius ore,
Excipit, & tabulis mandat Apollo ſuis.

Ad Polydorum.

Scis quoties dixit mihi jam, Polydore, roganti,
Cras tibi erit noſtrâ de regione canis.
Craſtina præteriit decies lux illa; moranti
Nec mihi das pigrum vel, Polydore, canem.
Ni canis adveniat, fiam, Polydore, moloſſus,
Ante tuas latrans nocte dieque fores.

Ad Daphnem.

Daphne nobilior, celebriorque,
Omni ſplendidior, decentiorque
Ligno; terribiles, Joviſque numquam
Fulgetras metuens coma virenti.
Cum te quotidie novus poëta
Decerpat, laceret; piget tui me.
Sed dic quid ſatius tibi fuiſſet
Ramos vatibus ut dares coronas,

An te ſi dederas Deo ſequenti?
Das pœnas nimium tuæ fugacis
Plantæ, te ſpoliant, ſecantque vates.

In Mitionem potorem.

Mitio, ne lacriment, ſtillantia lumina tergis,
  Atque frequens ſiccas; at magis illa madent.
Pocula ſi ſiccas, numquam ſiccabis ocellos;
  Quid quereris Boream? tu bibis, illa fluunt.

Ad Papienſem.

Inſula cur noſtro capiti ſit nigra requiris,
  Triſtia cum mortis funera nulla fleam;
Lugendum eſt nobis non propter talia princeps;
  Mortua ſed nuper flenda crumena mea eſt.

De Ruffa & marito.

Ut faceret caram ſe quondam Ruffa marito,
  Hæc ſolita eſt vafro dicere verba viro:
Immatura tibi Lacheſis ſi fila ſecaret,
  Et prior ad Stygios ſi rapiere lares.
Pompa ſuum certe ſequeretur debita funus,
  Quam tribuit Bruto Martia Roma ſuo.
Inſigni primum lecto tua membra locarem;
  Serica contegerent flebile multa caput.
Ipſaque conſciſſis pectus laniata capillis,
  Ad tua conferrem mœſta ſepulchra pedes.
Talia percupiens cognoſcere facta maritus,
  Finxit ſe ſubita corpore morte mori.
Jamque jacet vere ſimilis quem fata tulerunt;
  Conjugis an veniant funera pacta manet.
Stridebat, flebatque domus. propinſque cadaver
  Uxor cum fatua matre ſedebat anu.
Conſilium capiunt quo tegmine corpus adornent,
  Ut pia Sarcophago ponere membra ſolent.

Cas

Cara videt conjux pendentia retia tectis,
Hæc quoque jam multo debilitata ſitu.
Hac illæ ſubito circumdant veſte jacentem,
Deinde locant fracto mortua membra toro.
Jam cito rapturus miſerum veſpillo cadaver
Venerat; effertur funus; & uxor ait:
Quo mea cura ruis cui me ſpes ſola relinquis?
Quo ruis, ad noſtros non rediture lares?
Retibus oſſa tenens tunc hic revoluta pheretro
Callidus uxori talia verba refert:
Parce queri, conjux, finemque impone querelis,
Hoc tibi jam piſcor veſpere, Ruffa, feram.
Deſine femineis igitur ſpem ponere verbis;
Eſt foliis levius femina quidquid ait.

Ad Amicum.

Si mihi Pergamei Regis foret ampla facultas,
Frigida non poſſet bruma nocere tibi.
Nam tua quatrifidis oneraſſet tectula lignis,
Atque tuos premeret ſarcina magna focos.
Sed quia pauperior Codro mihi Muſa propinat,
Non valet ingenio dextra nitere ſuo.
Parvula dona quidem ſunt hæc, pater alme, fatemur;
Sunt tamen hæc hilari parvula miſſa manu.
Corda Deos, animique litant plus munere magno,
Cum deſit ſanctæ victima magna aræ.

Ad libellum Nearci.

I liber, & repetas tandem mihi lecte Nearcum,
Parce tamen nimium cum revolutus eas.
Si rogat ille, venis cur ſic peraratus; habebis
Quod poſſis domino dicere: cultus eram.

Ad Nearcum.

Jucundum mihi quid pigri libellum
Accuſas reditus? nec inter hoſtes

Captivus rapitur; nec invidorum
Tractatur manibus; calet ſed unus
Vatum per pluteos decens libellus
Præbens omnibus ocium poëtis.
Ullas non patitur liber lituras,
Qui catorthoma pergit ad poëtas.
Unum ſuſtinet anxius dolorem,
Quem fert cum dominus jubet redire.

In Volſcum.

Integra quod pueris te tradere grammata jactas,
  Quam peragat citius tertia luna dies.
Rem facies primus; de qua ſine laude Palæmon
  Mirari magno cum Cicerone queat.
In Cœlum ſe Roma levet prolesque Quiritum
  Caſtalium ſolo te duce carpat iter.
Laudibus inſolitis poterunt ſe efferre minores,
  Quas umquam veteres non habuere patres.
Arcadicos juvenes poteris docuiſſe vel una
  Luce; Sophoclæo quidquid ab ore fluit.
Quam prætextatæ poteras prodeſſe juventæ,
  Cujus ad auriculas Quintilianus erat.
Ille tribus brumis vix alpha, et beta docebat,
  Tu tribus at pueros menſibus aſtra doces.
Vera ne ſint dubito modo quæ ſpondere juventæ
  Auſus es; in longo ſyrmate namque jaces.
Aſt ego polliceor quæ novi, plura nec, inquis;
  Hæc citius dicto grammata, Volſce, doces.

Ad Gaſparem.

Orta precor nuper nullas tibi filia curas
  Ingerat; inſurgat rugula nulla genis.
Sed fove, & immenſo complectere, Gaſpar, amore
  Hanc animam: generi nullaque damna time.
Quippe nefas primum; poſt hæc non ſidere rebus
  Eſt animi nullum fortis habentis opus.

Ter-

Tertia femineum numerum tibi filia complet,
  Unicus eſt magna cum gravitate puer.
Non modo qui totum teſtatur ab ore parentem,
  Ingenio priſcos ſed ſuperabit avos.
Nec tibi tam tenui fortuna vivitur, ut non
  Hæc queat & læte tertia nata coli.
Atque etiam Danai tibi ſi genuiſſe puellas
  Contingat, debes indoluiſſe minus.
Vera quibus vita eſt, qualis tua, crede ſuperni
  Eſſe ſolet ſemper dextera grata Jovis.

Ad Papienſem.

Munera, quæ dudum princeps te magne rogavi,
  Hactenus, ut noſti, turba moleſta negat.
Obiiciunt eadem rurſus ſe talia nobis,
  Officit & votis vocula nulla meis;
Quod ſi feſſa ratis quas das mea ſenſerit auras,
  Littore non dubio remige ſiſtet iter.

Ad amicum.

Das panem, vinumque mihi, ſi deſit, & omne
  A te quod noſtra vita requirit habet.
Si deſis deſunt & nobis omnia, quare
  Vivere quod valeam, tu quoque vive diu.

Ad Papienſem.

Quod pallent ſtudio quondam Papienſis, & algent
  Nunc tua purpureo tempora honore rubent.
Eſtque mihi ſtudio melius pallere juventa,
  Quam ſenio triſtis verbera ferre famis.

Ad Gaſparem.

Ex quo muſa tuo, Gaſpar, mea cudit Iambos
  Gymnaſio, volucris quarta recurrit hyems.

Audi

Audi ridiculum; quod te ſequor ipſe tot annos,
  Quodque mihi non eſt te ſine læta dies.
Rident grammatici; mirantur rhetores omnes,
  Et captare ſenis me bona turba putat.
Quid ſi me videant etiam canente capillo
  Ante tuas tota nocte ſedere fores?
A te poſſe magis cum diſcere fata negabunt;
  Me ſat erit cathedris diſcere poſſe tuis.

Ad Amicum mœſtum.

Mœres; lætitiam requiris; & me
Oras, ut ſalibus tuis medelam
Dem civis; cogitas rubrumque corvum,
Lætum & funera qui fleat parentum.

Ad Papienſem.

Hic tibi Spartanos, alius largitur & Indos:
  Hic Arabum graciles mittit ab orbe canes.
Aſt ego Cantalico princeps de monte catellam
  Velocis plantæ, ſi modo grata, dabo.
Capreolo citior, leporique, & dentibus apri,
  Arpalicen curſu vincit & illa Deam.
Geſtit & Albanos lepores agitare trementes
  Extinctis patriis mira catella feris.

Ad Criſpum ſervum.

Non opus eſt toties inflexo poplite, menſæ
  Criſpe puer, nobis quando miniſter ades.
Funde merum, & vacuis impone obſonia quadris,
  Junctaque cum flexo brachia ſiſte genu.
Non ſaturat ventrem ſervi reverentia; pondus
  Fercula loripedis, quam Ganymedis honos.

Ad Jo: Damianum.

Cum mea tot vatum videant epigrammata cellas,
  Ut videant ſupereſt jam, Damiane, tuam.

Non

Non faſtus tamen ille putes, aut præmia laudis
Quærere; ſed titulis nomina clara ſuis.
Vilia nam titulis cum ſint inſcripta diſertis,
Neſcio quid culti carminis inſtar habent.
Solus habes noſtris dare nomina clara Camœnis,
Et dare quod potuit fama libellus habet.
Tu quoque noſtra legas igitur, Damiane; ſuperbis
Namque potes titulis me decorare tuis.

Ad Romanos.

Qui Cybelis ſpectas templum, Romane, Deorum
Hinc fuit in priſco tempore culta cohors.
Poſtquam Pontifices cernis, rubrumque Senatum,
Hunc tenet & celebrat Virgo beata locum;
Tum Cybele fatuos cunctos complexa penates
Hîc habuit Phrygio more nefanda ſacrum.
Nomine Sanctorum Chriſti pia mater adepto
Nunc colit, & fatuos pellit ab urbe Deos.

Ad Medicum.

Pectus algenti tumidum procella
Doctus unguento relevare noſtrum,
Quod mihi vere ſapiens dediſti,
Tu potes unus.
At magis morbum generoſa dextra
Leniit noſtrum tua, quam medela,
Quippe non tanti pretium ſalutis
Parca popoſcit.
Tot tibi grates meritis habemus,
Unda quot piſces Peruſina nutrit
Quotque ſupremus polus aſtra paſcit,
Inferiorque.

Ad Laurentium Medicem.

Nuper amicorum media te ſervulus aura
Oravi, ut facilis ad mea vota fores.

Re-

Recte igitur meminiſſe potes mea vota, preceſque,
Et quid ſit toties quod mea vota petunt.
Da rogo, ſi mereor; ſed ſi mea Muſa moleſta eſt,
Dicere jam poteris: ſtulte poëta, tace.

Ad Pomponium.

Quod modo pro roſtris populo ſpectante loquelam
Romulidum primus unde ſit orta refers;
Tantum Roma tibi jam ſe debere fatetur,
Quantum Gradivo debuit illa ſuo.
Noverat ut generis, ſic nam ſermonis aviti
Perdiderat nomen, perdideratque caput.
Solus reſtituis quidquid ſtolidiſſima laudis
Abſtulerat Latiæ barbara turba togæ.
Et duce gens iterum ſic te Romana ſuperbit,
Omnibus ut populis cum dabat illa jugum.
Quod ſi deficias, Pomponi; credo togatæ
Deficiet ſtirpis, eloquiique pater.
Jugiter ut retegas ætati incognita noſtræ,
Neſtoris, & Priami vivere ſæcla queas.

Ad Ruffum.

Te quia jam Romæ confecerat hemitriteus,
Ire paras medicas ne morereris aquas.
Illas, quæ patriæ circum tua mœnia luſtrant,
Quæque magis Medicis ad mala cuncta valent.
Dumque ibi jam multis moribunde lavare diebus,
Soſpes ades patriis, Ruffe, refectus aquis.
Reddidit unda tibi fateor tam docta ſalutem,
Fuſa minus ſed enim non mea vota juvant.
Ex quo triſtis habet lectus tua membra, rogavi
Et dominum Cyrrhæ, Caſtaliumque chorum.
Ardet adhuc ſuperis poſito mihi tæda ſacello,
Quam dedimus pro te pendet imago trabe.
Semodium ſacri thuris conſumpſit acerra,
Flamen adhuc Phœbi ſtat pius ante tholum

Nec

Nec ſolum credas hæc me ſolviſſe; pararam
Altera ſanguineis pinguia ſacra focis.
At quia ſoſpes ades, ſervata eſt victima; quare
Illa tibi fient prandia: Ruffe veni.

Ad Paulum.

Cur ſine te noſtri ſcribantur, Paule, libelli,
Multa quibus vatum nomina ſacra legis,
Miraris; querulum mihi das epigramma ſubinde,
Et petitur medio de tibi gemma luto.
Vana petis: quoniam quod ſcribimus omne moratur
Thura, vel Æthnei brachia fuſca viri.
At tua ſi cupies largiri nomina flammis,
Nullum erit in noſtro te ſine gramma libro.

Ad libellum.

Quo ruis, o cunctis quo deſpiciende poëtis?
Quo ruis a claris non referande viris?
In pluteo vix digne legi, luſtrare coronas,
Stulte liber, properas, & tua damna petis.
Devenies tumidi ſi forte legentis ad aures,
Aut ſalis, aut piſcis ſordida veſtis eris.
Numquid amica petis palatia Coſmica? fas eſt
Et te ſecuro jam licet ire pede.
Margine ſi jaciet Laurens tibi; parce lituras,
Ille poteſt medio te poſuiſſe rogo.

Ad Narciſſum.

Adventus, Narciſſe, tuos ut ſenſit amicus,
Sollicitas illum terque quaterque die.
Non ſecus illuſtris quondam ducis ampla parantur
Atria, cum victo fervidus hoſte redit.
Ac parat ille tibi tectis aulæa paternis,
Et præbere dapes nititur ambroſias.
Ampla videbuntur cum parvula tecta ſubibis,
Quod facit ex vera ſi bene fronte notes.

Ipſe

Ipſe etiam Alcides non indignatus Evandri
  Maximus eſt tenuis tecta ſubire viri.
Ingrediare igitur; quamquam te digna negabit,
  Sunt tamen hæc grata nobilitata manu,

Ad Campanum.

Dum nimium jam te caruit, Campane, Latinus,
  Et dum te nimium jam Federicus habet,
Exuit inſipidos duce te Germania mores,
  Imbibit & Tyberis barbarus Iſter aquas.
Perdidimus ſoccos, & te cedente cothurnos,
  Depoſuit cultas flens elegia comas.
Tandem Teutonico domito, Campane, furore,
  Principe cum rutilo fervidus ecce redis.
Laurea jam calvi taceatur Cæſaris; unam
  Hanc loquimur, quam tu victor & inde refers.
Ille feros populos Romanis ſceptra negantes
  Indociles juſſit ſubdere colla jugo.
Sed Vaticano cogis parere Sycambros
  Auſos de ſacra pellere ſede patrem.
Te ruber o quantum gaudet redeunte ſenatus,
  Te juvenis o quam Roma, ſenexque canit.
Omine relligio gaudet; ſed læta poëſis,
  Quod rediit miſeris vatibus una ſalus.

De Marco ad Tuſciam.

Abſtulerint Marcum poſtquam tibi fata diſertum
  Perdideris linguæ Tuſcia quidquid habes.

Ad Marcum.

Aſpice nos ſimiles quantum natura crearit,
  Et quam diverſæ progenuere plagæ.
Conſimile eſt ſtudium, totique per omnia mores
  Conveniunt; Pyladem noſtra Minerva colit.
Hoc quia de multis dicet quis poſſe referri,
  Aſpice conſimiles nos quoque, Marce, ſtudiis.

Nam

Nam dum te læſo tenuiſſet janua talo,
  Et nobis gemini tum doluere pedes:
Quattuor antiqui parium ſileantur amores,
  Aut ſuper his noſter connumeretur amor.

De aquarum inundatione.

Ad delubra Deum gentes properate nefandæ,
  Et geminas humili jungite voce manus.
Terra, fretum, Boreas, contrariaque aſtra minantur,
  Portenduntque feram non revocanda necem.
Non pia diluvio ſervare hoc femina mundum
  Conjuge cum ſancto Deucalione poteſt.
Non uſquam Pyrrham nec Deucaliona per orbem
  Invenies; colubras nunc fera terra parit.
Ite piis igitur pertundite pectora palmis,
  De Styge qui cupitis eripuiſſe caput.

Epitaphium Beatæ Finæ.

Hoc in marmoreo nitens puellæ
Corpus virgineum jacet ſepulchro,
Finem nomine quam pater vocavit,
Finem pectore quod bonum colebat.
Vix luſtris patriam tribus videbat
Sanctos parvula cum choros adivit.
Gens hoc Silvia, quæ petis ſacellum,
Cœli delitias, decus, pudorem
Uno reſpice quo tuum ſepulchro.

Idem.

Aſpice marmoreo jacet hoc tua Fina ſepulchro
  Silvia gens patriæ dulcis alumna tuæ.
Cambius hanc genuit: terris vix terna videbat
  Luſtra, fuit ſuperis cum ſuperancta choris.
Marmoris urna quidem parva eſt; ſed clauditur illa
  Vita, decus, pietas, mos, pudor, alma fides.

Ad

Ad Laurentium Medicem.

Te duce ſi reparat vires depreſſa Poëſis,
Sique ſacer vatum te duce vivit honos.
Me quoque tam tenui, Laurens, de merce levato,
Namque Caballinas ſum quoque potus aquas.
Quid poſcam fortaſſe rogas, diciſque daturum;
Ut teneat dignum ſe mea Muſa locum.

De amico ægroto, & mortuo.

Peſtis acerba meum quid tam diuturna Gerardum
Conteris? ad meritos perge maligna viros.
Nam quod flagitium juvenis, facinuſve peregit
Dignum tam ſævis, tabificiſque malis?
Anne refulgentis contempſit maxima cœli
Numina? num fatuos credidit eſſe Deos?
Penſaque num furtim rapuit donaria templis?
Raſit inaurati num ſimulacra Jovis?
Num gladium tragica fœdavit morte parentum?
Amne ſodalitiis intulit ille necem?
Sæva veneficii num pobula tradidit arte,
Ut poſſet Veneres inde vel alta ſequi?
Hoſtibus an magno venientibus agmine portas
Recluſit patriæ proditione ſuæ?
Aut inter cives num jecit ſemina rixæ,
Qua bona de populo turba cruenta fuit?
An pius huic unquam ſacrorum fronte miniſter
Cæſus adorandos concidit ante lares?
Heu dolor, heu pietas, heu quam miſerandus amicus;
Altera pars animæ, dimidiumque meæ.
Nonne vides quanta macie confecta cubili
Membra tenet? quantus corpore languor ineſt.
Nonne vides facies quam ſit contraria primæ,
Dum mecum niveos computat ille dies?
Tunc liber fuerat Phœbus quoque forſitan illi
Invidus, uſque adeo compſerat ora nitor.

Quam nunc diſſimilis dextra eſt nunc debilis illi,
Dum tenuit calamos me modulante lyram.
Heu quam non illi fuerant qui ſæpe lacerti,
Dum mecum jactas verberat ille pilas.
Heu quantum antiquo diſcordat poplite poples,
Dum mecum Tuſcas itque reditque vias.
Heu quam diſſimiles plantæ dum terga caballi
Inſidet & parvo collocat orbe pedes.
Has ego dum jacto mecum ſine mente querelas,
Affuit heu triſtis nuntius ante fores;
Pone modum votis, inquit, quem plangis amicus
Jam miſero nunc nunc ceſſit ab orbe tuus.
Et cuit quales gemitus Patroclus Achilli,
Hos tulit adveniens nuntius ille mihi.
Quæque per undecimum numerum mea muſa gemebat
Quæque elegos mœſto flebat ab ore modos.
Tacta dolore ſuum carmen tenuavit; & inde
Clauſit inexpleto quod fuit orſa pede.
Quum vacuatus erat mortalibus undique magnus
Orbis, acerba dies.
Cum tam immaturo Tuſcæ decus omne juventæ
Funere ſæva rapis;
Tollenda è medio fuerat numeroſa ſenectus;
Non juvenile decus,
Aut ſi decrepitum ſenium miſerata fuiſſes
Turba reperta nocens.
Hic de conſpicua genitoris prole refulgens
Floſculus unus erat.
Moribus hic Curius, forma renitente Camillus,
Lumine Phœbus erat,
Grammate Tranquillus, Cicero ſermone, poëſi
Martius alter erat.
Et mea quam paucis libaverat unda diebus
Profuit illa nihil.
Heu quali infelix modo ſum dejectus amico
Dicere muſa nequit.
Theſea Pirithous tantum, Damonaque tantum
Non coluit Pythias.

Me quantum juvenis moriens quoque caſtus amavit,
  Meque per aſtra colit.
Dulce ſodalitium noſtrum nunc credo ſupernis
  Connumerare choris
Quid me ſic mœſtum terris, pars altera noſtri,
  Deſeruiſſe juvat?
Si moriens noſtri partem rapis, altera quid jam
  Diſſociata moror?
Ibimus e terris reliquum de corpore, & illa
  Quæ colis aſtra petam.
Dumque hos fundebam luctus lacrimoſa parabat
  Siſtere muſa modos.
Scribenda in tumulo juvenis vix iſta rogavi
  Carmina; ſunt elegis ſed renovata modis.
Floſculus Etruriæ jacet hic; ne curre; parumper
  Fige gradum ad tumulum, ſævaque fata lege,
Silvius hic patria; nomen dixere Gerardum;
  Quattuor haud totas vixit Olympiades.
At ſi quæ fuerit quæris cognoſcere virtus,
  Caſtalias nigras cerne per arva Deas.

Ad Malateſtam.

Cum lapſa in prædam Saturni luce meares,
  Me canibus lepores ſollicitare vocas,
Accingor; venio, veſtigo, luſtro, peragro;
  Venantum verbis officioſus eram.
Si repetis, fuimus nos digni laude; nec illam
  Præterit immunem virgo Diana diem.
At quæ cœna mihi? ciceris fruſtella paratur,
  Sardaque cum porro mille refecta modis.
Pocula non eadem nobis, nec menſa miniſtrat
  Arctocreas, ſolita eſt quas tibi ſæpe dare.
Dum ſine me vadis, gaudes, genialis & omnes
  Sollicitat miſeros uncta culina cocos.
Quod ſi me comitem tibi vis, Malateſta, venire
  In lepores; pingui dic mihi luce veni.
Sumere quæ liceat, quæ ſuavis fercula; cœna
  Non facit ad ventrem Pythagorea meum.

Ad Ludovicum:

Omnibus ex rebus, quarum tibi copia magna eſt,
  Aſpice Cantalicus quid, Ludovice, petat.
Non tibi, quæ multos tribuit jam Roma per annos
  Sedis Apoſtolicæ munera ſacra, petit.
Nec quos de varia nummos regione reportas,
  Dum ſacer extremo quæſtor ab orbe redis.
Non aliquam ex nitidis tua quas premit arca lacernis,
  Quantam habuit vivo Cæſare Tuſcus eques.
Pinguia nec poſcit nimium te farris avarus,
  Quæ tibi centenus rura colonus arat.
Iſta ſupervacuum petere eſt; nec poſcet amicus;
  Namque mei juris eſſe quis iſta neget?
Quod peto de multis minimum eſt, & inutile quoddam,
  Res quoque Cantalico convenit illa minus.
Hic tibi dat Getica miſſas regione ſagittas,
  Multaque Sauromatis picta pharetra venit.
Lucida Dictæo venabula monte feruntur,
  Qualia peſtifero dat Meleager apro.
Inde tibi quali paſtor percuſſit Achillem,
  Latus ab innumeris Cnoſſius arcus adeſt.
Plurima perque tuos pendet baliſta penates,
  Nudus in Hiſpano quam fodit orbe chalybs.
Harum unam exopto dones mihi; cetera magnis
  Dona viris dederis; ſunt mihi parva ſatis.
Huic gravidam calamis etiam mihi junge pharetram,
  Hac ſine namque mihi munera vana forent.
In quemquam vatem perſtringere tela putabis;
  Et mihi ſit dicet charta tenenda magis.
Bella gerenda mihi non ſunt; ſed ſola voluptas
  Aggeris ad ſignum mittere tela manu.
Me tamen haud credas permixtum ludere turba,
  Quave ſolet media vulgus ineſſe via.
Illa voluptatem nobis loca tempore præbent,
  Per quæ ruſticitas peſſima neſcit iter.

Ad Sixmundum Stufam.

Quot tua clara fuit cumulata Fluentia damnis,
Extulit Albieram cum libitina tuam.
Non ſine me cogis, Sixmunde, referre dolorem
Atque jubes lacrimas me renovare tuas.
Illa quidem populi luctus docet omnis aperte,
Qui nondum pullas depulit urbe togas.
Quis, Sixmunde, tua quis vidit in urbe pudorem,
Albieræ poſtquam perdidit ora ſuæ?
Quis formam? quis fronte fidem? moremque, decuſque?
Ex quo conjugii vincla ruere tui,
Cui collata, licet Lucretia caſta fuiſſet,
Judice non dubio Græcula Thais erat.
Pro qua Virginiæ faciem ſpreviſſet amatæ
Appius, ingeſſit cui fera bella Venus.
Montibus ancipites feciſſet Oreades, iſſet
Quando cothurnatæ ſi comes illa Deæ.
Hunc cum perdiderit tua clara Fluentia florem,
Jacturam patriæ non videt illa levem.
Flebile plus illud, populus quod perdit alumnæ
Quam ſignat lucem nomen in urbe ſuæ.
Tu quod tam meritas compeſcas mente querelas,
Accipe quid rebus deprecer ipſe tuis.
Altera jungatur thalamo tibi nympha futuro,
Quæ levet Albieræ dulcis ab ore ſitim.

Ad Petrum.

Luſimus, & quereris quod non tibi perdita ſolvam
Et furis, & clamas, & ratione cares,
Dic rogo ne pigeat: dicet quis ſeria ludum?
Ludus erit verus ſi, Petre, luſus eris.

Epitaphium Pauli ſecundi Pont. Max.

Eccleſiæ columen, cuſtos pietatis, & æqui,
Hoc tumulo Paulus membra ſecundus habet.

Aſtra,

Aſtra, polus, pontus, mutatis ordine rebus,
Ferre necem tanti non potuere viri.
Pectore dura tuo ſilicis ſint robora dicam,
Hæc pia ni lacrimis plena ſit urna tuis.

Ad Donatum.

Qui, Donate, fuit tanti tibi nominis auctor,
Noverat hic vitæ dona futura tuæ.
Nam tibi tot cœlo fluxerunt dona ſecundo,
Vix puto quot dextram tradere poſſe Jovis.
Quæ peto ſi præſtas etiam donantis habebis
Nomen, & augurium creſcet in orbe tuum.

In Mabilium.

Magna Fluentinis quod ſe cantare fatetur
Mabilius; præſtas dic mihi, Roma, fidem?
Mendicat Cererem, Bacchumque; focumque, laremque,
Nec tribuit miſero barbara Muſa lucrum.
Nam nunc Sarmatico lacerat ſermone poëſim,
Nunc aliquos Getico concinit ore modos.
Hanc, cui Caſtalii finxerunt pectora rores,
Tuſcia barbariem diſcere velle negat.
Hic igitur qua nunc vivat ratione requiris?
Urbis in antiquo ponte rogator adeſt.

De eodem ad Angelum.

Mabilii natale ſolum qui ſcire laborat,
Hic habet in rebus, Angele, nil quod agat.
Nec patriam meminit, nec novit in orbe parentes,
Qualibet ille ſuum mutat in urbe genus.
Prandia dum Latia miſere mendicat in urbe,
Adriaca natum ſe canit ille plaga.
Barbariem argutis Venetis dum vendere tentat,
Exquilias inter jactat habere domum.
Dumque Fluentinam colluſtrat perfidus urbem,
Se Ligurem clarum dicit habere patrem.

Cum Ducis Urbini blanditur in urbe crumenis,
  Parthenopen patriam jurat habere ſuam.
Dum Ligures repetit ficto ſermone penates,
  Se natum mediis dictitat ille Senis.
Denique mendicus nunc hac, nunc curſitat illac,
  Barbariem fruſtra qualibet urbe ſonans.
Angele, qui toties mentitur in orbe penates,
  Natalem certe non habet ille locum.

Ad Angelum Politianum.

Totis, Angele, qui vides diebus
Illum ſidera quem fovent tonantis
Virtutum ſpecimen, decuſque rerum
Patronum fidibus tuis faventem;
Abſentem memores libens rogamus
Illi Cantalicum; rogeſque noſtros
Vultu verſiculos legat, preceſque,
Quali perlegit uſque, ruminatque
Quæ tu Mæonio canis lepore.
Felix numina cui licet videre,
Quem longe populi colunt amantque,
Tanto jam duce tangis aſtra fama,
At nos vendere fas erit libellos,
Et conducere buſta, luſtra, furnos,
Mæcenas niſi me tuus reſerves.

Ad Laurentium Medicem.

Obſtat Cantalico, Laurens clariſſime, dicis,
  Ne poſſim vati ſueto favere meo.
Non obſtat quicumque ſibi tua numina poſcit,
  Namque ſoles populi conſuluiſſe rei.

Ad eundem.

Piſeo, Laurens, ſi me potes addere ludo,
  Digna quidem cathedris nam erit illa novis.

Ad

Ad poſſeſſa venis ſerus mihi forſitan, inquis,
  Quodque petis, vates unus & alter habet.
Hæc ſi vota mihi tam ſera rogata negarunt,
  Illud habes; patria da precor urbe locum.
Non licet; innumerus ſtrepit hac nam rhetor in urbe;
  Dicis, & hoc etiam jam dare poſſe negas.
Quid faciam, ſi cuncta neges? accingar ut arcæ
  Dona petam, citius quæ dare dona potes.

Laurentius & Cantalicus loquuntur.

Cantalice in noſtra ſi forte futurus in urbe es,
  Dic rogo mercedis quid tua muſa petat.
Quantum de populi corradere monte licebit,
  Quam tua res ſtatuit publica rhetoribus.
Hoc mihi ſi nimium fuerit; da, maxime rerum,
  Quantum Cantalicæ commeruere lyræ.

Ad D. Franciſcum Caſtilionem.

Si vacat Argolicæ cultor, Franciſce, Minervæ
  Perlege Cantalici carmina pauca tui.
In te quæ noſtrum tantum teſtentur amorem
  Eſſe poteſt quantus inter in orbe viros.
Magna, licet veteres mereat tua fama poëtas
  Es tamen aſſiduum nomen in ore novis.
Illa quidem crebris pennis mihi percutit aures,
  Et te plus cunctis vatibus unus amo.
At quis te ſileat, quis te non ſemper adoret?
  Solus es in Tuſcis dignus honore coli.
Relligione Numam vincis; gravitate Catonem;
  Pectore Fabritios; & probitate Macros.
Mæoniden [illegible], pacibus quoque laudibus æquas
  Eloquio, dixit quem mea Roma patrem.
Sit tua quanta fides patuit mihi, quando libelli
  In Solimas gentes tam fera tela jacis.
O bene quam vacuos [illegible], tibi vana [illegible]
  [illegible]

Illa licet ſacri nondum mihi cognita vultus
  Eſt facies, mortis ſit tibi ſera dies.

Ad Pandulfinum.

Pandulphine, tuæ patriæ decus, atque juventæ,
  Quam rigat inſignis lenibus Arnus aquis.
Temporis ad noſtros quod te tulit aura penates,
  Et quæ Bacchus amat Silvia rura petis.
Gaudeo, meque juvat quam ſint hæc læta referre,
  Ut valeas ſocios hic hilarare tuos.
Hîc primum aſpicies facie renitente puellas,
  Qualiter in pura ſidera nocte micant.
Quæ pede Niliacas norunt ſuperare choreas,
  Et Gaditanos vincere clune modos.
Hîc premit egregiis vindemia vina racemis,
  Qualia famoſo monte Phalernus habet.
Hîc canit innumerus qui perdidit inguina gallus,
  Tergaque vix geſtant pinguia cortis aves.
Hîc candore nivis Cerealia munera certant,
  Et caro Thraicium candida vincit Itym.
Si dabit altilium ſtomacho faſtidia guſtus,
  Silvia turdorum milia nutrit humus.
Quorum tres uno mercaberis aſſe coronas,
  Parvaque torquatus æra palumbus habet.
Cum ſint apta patri nimium loca noſtra Lyæo,
  Huc quæ ſodalitio nunc comitatus ades.
Bacchica mordaces pellant ſolemnia curas,
  Sint procul a ſociis ſeria quæque tuis.
Gaudia ſed pariter genialibus addite menſis;
  Siccentur fuſo pocula crebra mero.
In patriam poſt hæc vultu remeabitis illo,
  Quem tribuet noſtri gratia magna ſoli.
Illa quidem magna eſt, peregrinaque corpora curat,
  Tam viget his ſemper nobilis aura locis.
Quæ nec (crede mihi) dices me vana referre,
  Efficies ſi quod plurima turba ſolet.
Scilicet illa prius ſolita eſt cognoſcere ventris
  Pondera, quam videat Bacchica menſa dapes.

Vos quoque nectareis extendite brachia menſis,
Veſtra tamen libret membra ſtatera prius.
Rurſus item libret poſtquam ſaturata jacebunt
Pectora; ſit diſces gratia quanta loci.

Ad lectorem.

Triſtes hypocritas colis? recede,
Hic nam Pierides gerit libellus.

Ad Sanctum Nicolaum.

Simplicis turbæ, Nicolae, virtus
Qui tenes clarum meritis Olympum,
Da tuas noſtris ſolitas precamur
Laudibus aures.
Sacra biſſeno redeunt ab orbe,
Quæ tibi Chriſti populus per omnes,
Principis Petri ſtatuente norma,
Concinit urbes.
Te patri claro peperit Joanna
Moribus cunctas ſuperans honeſtis,
Teque poſt nullam voluit mariti
Corpore labem.
Quantus in Cœlo fueras futurus,
Qualis & terris fueras videndus
Moribus ſanctis puer in tenello
Tempore pandis.
Matris haud potas avidus papillas
Sed pius lactis refugit duobus
Lucibus potum; ſitiens modeſte
Tempora vitæ.
Cum ſcholam mixtus pueris frequentas
Ingenî vires ſapiens reſolvis,
Nam bibis ſolus fluit a legentis
Quidquid ab ore.
Hinc tibi fundunt pueri quotannis
Vota; quod dones rudibus ſophiam.

Cor-

Cordibus, clari ſimul & theatrum
Scandere Cœli.
Orbus ac poſtquam fueras parente,
Cenſibus nutris inopes paternis,
Deque tres turpi miſerans puellas
Fornice pellis.
Cœlitus poſt hæc diadema ſumis,
Quo tuum ſancte populum gubernas,
Et tuæ vitæ data quæ fuiſſent
Præmia monſtras.
Senſibus noſtris igitur benignus
Labere; ut tecum vigilemus, atque
Inſuper ſummi mereamur omnes
Principis aulam.

Ad Beatum Bartholum.

Silviæ gentis pater, atque cuſtos,
Da pius noſtris animis loquelas,
Ut tibi plene meritum canamus,
Barthole, carmen.
Te choris mater genuit ſupernis
Debitum, ſpreto ſapienter orbe,
Quod tibi quæ jam data ſunt puello
Nomina ſignant.
Quattuor luſtris ſteriles parentes
Fertiles reddis rogitante Petro
Cœlites; lucem tibi cum dediſſet
Mochia tellus.
Parvulus vitæ ſeriem beatæ
Mirus oſtendis radians parenti,
Dum tibi flagrant radiata flammis
Lumina cunis.
Videras nondum puer altus annum,
Cum tuis fractum manibus tenellis
Fortius ferrum valuit rejunctum
Matre querente.
Quin & inſertus ſociis catervis

An-

Angelum linguis teneris fatentur,
Quod pius turbam teneram beata
Pace gubernas.
Sanctus in prima poſitus juventa
Fulgidis mentem dederas pudicam
Sedibus, mundus fatuus relinquens
Quidquid anhelat.
Utque divinum melius probares
Spiritum, ſexto pereunte luſtro
Te Sacerdotem ſtola glorioſum
Candida veſtit.
Fortis hîc fraudes animoſus, atque
Dæmonis vafri nimis, ac doloſi
Tectus invicto clypeo pudoris
Vincis acerbas.
Ne tuis primum referant quid actis
Ora? centenis licet illa linguis
Concinant, cum ſint numero quot æther
Sidera paſcit.
Tu viatorem medios per hoſtes
Liberas, cæcis aciem reponis,
Perditam mutis reſeras loquelam,
Robur & ægris.
Cumque ſit pontus tumidus procellis
Turbidas auſtro referente nubes,
Nominis tanti memor illa ſalva eſt
Naufraga puppis.
Senſibus turbæ ſapiens carenti
Reddis; & ſacris precibus vocatus
Arctibus laſſis hominum repellis
Dæmonis umbras.
Supplices ergo meritis rogamus,
Ut tuam cunctis patriam periclis
Liberes; atque hæc capias benigno
Sacra quotannis.

Ad Julianum Medicem.

Et tu perlege Juliane noſtra
Fratri carmina, quæ tulit libellus;
Fratrum numina nam petunt duorum;
Quæ qui dividit, omne quod popoſcit
Geſtandum Zephyris dedit per auras.

De Libello Archetypo.

Eſſe quidem poterat formoſior iſte libellus,
  Sed tamen archetypus gratior eſſe ſolet.

LÆLII CAPILUPI

MANTUANI.

Centones Virgiliani.

CENTO I.

INcipe Mænalios mecum mea tibia verſus,
Pergite Pierides, Galli dicamus amores.
O decus, o famæ merito pars maxima noſtræ.
Te precor, Alcide, cœptis ingentibus adſis,
Diis genite, & geniture Deos, aſſueſce vocari:
Nulla meis ſine te quæretur gloria rebus:
Da facilem curſum, nihil hic niſi carmina deſunt.
Rumpe moras: tentanda via eſt, quâ me quoque poſſim
Tollere humo, ſtimulos ſub pectore vertit Apollo.
Nymphæ, noſter amor, præſentia numina, Fauni,
Ore favete omnes, & cingite baccare frontem:
Cingite ne vati noceat mala lingua futuro.
Hinc canere incipiam cum Gallus amore periret.
Quæ nemora, aut qui vos ſaltus habuere puellæ?
Pan Deus Arcadiæ venit, quem vidimus ipſi,
Venit & upilio; tardi venere ſubulci;
Genſque virum truncis, & duro robore nata,
Neſciaque humanis precibus manſueſcere corda.
Stant & oves circum, & crebris mugitibus amnes,
Arenteſque ſonant ripæ; ſub rupe jacentem,
Heu miſerande puer, cuncti te ſcire fatentur,
Te liquidi flevere lacus, ſtragemque dedere
Flumina correptos unda torquentia montes:
Qualis populea mœrens philomela ſub umbra,
Atque Deos, atque aſtra vocat crudelia mater

Man-

Mantua dives avis pectus percuſſa Deorum.
Ora puer prima ſignans intonſa juventa,
Cui pellis latos humeros, caput oris hiatus,
Et malæ texere Lupi, cum dentibus albis
(Ille etiam & genti nomen dedit, armaque fixit)
Multa movens animo ſilvas, ſaltuſque peragrat
Noctes, atque dies, eſt mollis flamma medullas.
Forte die, tardis ingens ubi flexibus errat
Mincius, auratus taurino cornua vultu,
Populeas inter frondes, lucoſque ſonantes
Dum canit, & mœſtum Muſa ſolatur amorem:
Longe illi media ſe ſe tulit obvia ſilva
Cauſſa mali tanti pulcherrima Deiopea,
Cui pharetra ex humero ſonat, arcus, & arma Dianæ,
Qualis gemma micat, crines nodantur in aurum,
Aurea purpuream ſubnectit fibula veſtem.
Agnovit juvenis divini ſigna decoris:
Illi membra novus ſolvit formidine torpor.
Obſtupuit primo aſpectu, & vox faucibus hæſit,
Ut primum fari potuit, ſic incipit ore
Suſpirans, imoque trahens a pectore vocem:
Cara Deum ſoboles animo gratiſſima noſtro
Salve vera Jovis proles, mea maxima cura,
Quam nec longa dies, pietas nec mitigat ulla,
Sola ne perpetua mœrens carpere juventa,
Jam matura viro? Veneris nec præmia noris?
Ah virgo infelix, mitte hanc de pectore curam.
Utere ſorte tua nimium ne crede colori,
Omnia fert ætas, fugit irreparabile tempus.
Alma precor miſerere animi, non digna ferentis,
Ad te confugio, & ſupplex tua numina poſco,
Vix ea fatus erat, veluti violaverit oſtro
Si quis ebur, tales virgo dabat ore colores;
Dejecit vultum, & demiſſa voce locuta eſt.
Deſine meque tuis incendere, teque querelis,
Quam pro me curam geris, hanc precor, optime, pro me
Deponas, toties jam dedignata maritos
Mens immota manet ſola contenta Diana

Nam-

Namque fatebor enim, non vitæ gaudia quæro.
Certum eſt in ſilvis, inter deſerta ferarum
Malle pati: inceptum fruſtra ſubmitte furorem.
Diſce puer virtutem ex me, & non temnere divos,
Hic pietatis honos. Patet atri janua Ditis
Quæſitor Minos, vitaſque, & crimina diſcit,
Caſtigatque, auditque dolos: te triſte manebit
Supplicium, votiſque Deos venerabere ſeris,
Sic ait, & dictis divinum aſpirat amorem,
Edocet humanis quæ ſit fiducia rebus,
Illum turbat Amor magis, ægreſcitque medendo.
Tum quaſſans caput hæc effudit pectore dicta;
Omnia percepi, atque animo mecum ante peregi
Ne tantos mihi finge metus; non talia curat,
Omnia vincit Amor, ſtrepitumque Acherontis avari
Subjecit pedibus: Quis enim modus adſit Amori?
Inde hominum, pecudumque genus, pictæque volucres
Et genus æquoreum genitalia ſemina poſcunt,
In furias, ignemque ruunt. Regina ſacerdos
Marte gravis, partu ſub luminis edidit oras
Romanos rerum dominos, gentemque togatam.
Quid majora ſequar? pueri, innuptæque puellæ
Magnanimi Jovis ingratum aſcendere cubile.
Et dubitant homines naturæ accedere partes?
Nymphæ Laurentes, præſtanti corpore Nymphæ,
Degere more feræ, quæ vos dementia adegit?
Vana ſuperſtitio in dumis coluiſſe Dianam,
Æternum telorum, & virginitatis amorem;
Egregiam vero laudem, & ſpolia ampla refertis,
Tantorum impenſis operum nihil omnibus actum.
Tu ne tot incaſſum fuſos patiere labores?
Quin potius miſerere: mori me denique coges.
Accipe, daque fidem quoniam convenimus ambo,
Vis ergo inter nos, quid poſſit uterque viciſſim
Experiamur?
Nec ſum adeo informis, ſolum te virgine dignum,
Et me Phœbus amat, novit namque omnia vates.
Te nemus omne canet, ſi quid mea carmina poſſunt,

Sem-

Semper honos, nomenque tuum laudeſque manebunt,
Si te nulla movet tantarum gloria rerum,
Huc geminas nunc flecte acies, res aſpice noſtras.
Pandite nunc Helicona, Deæ, cantuſque movete.
Telum immane, manu valida quod forte gerebat,
Eripuit mulcens quo non præſtantius ullum
Europa, atque Aſia, viſu mirabile monſtrum,
Horrendum, & cui turpe caput, cui plurima cervix,
Conſertum tegmen ſpinis, prolixaque barba,
Et crurum tenus a mento palearia pendent,
Tantæ molis erat Me ne huic conficere monſtro?
Hæc effata ſilet, lacrimaſque effudit, & omnem
Implevit clamore locum, & tremefacta refugit,
Improviſum aſpris veluti qui ſentibus anguem
Preſſit humi, retroque pedem cum voce repreſſit.
Ille autem pariter curſu, teloque ſecutus,
Siſte gradum: quo deinde ruis, quo proripis, inquit,
Numquam hodie effugies, veniam per tela, per ignes,
Nullæ hic inſidiæ, terram, mare, ſidera juro.
Nec vim tela ferunt Tereti cervice reflexam
Inſequitur, jam jamque manu tenet, & premit haſta.
Evolat, infelix, & femineo ululatu
Sciſſa comam, mœſtis late loca queſtibus implet.
Fortuna omnipotens, quid non ſperemus amantes?
Hic juvenis jam victor ovans, veſtigia preſſo.
Haud tenuit titubata ſolo, revolutus arena
Labitur infelix, non ille oblitus amorum
Ingemuit, deditque has imo pectore voces:
Adſis ô tantum, qui tela Typhoëa temnis.
Sis bonus, ô felixque audacibus annue cœptis.
Nate Dea, ſi quid pietas antiqua labores.
Reſpicit humanos, dubiis ne defice rebus.
Ventum ad ſupremum eſt, precibus ſi flecteris ullis,
Verum age, & ultricem pharetrâ deprome ſagittam.
Vix hæc ediderat, ruere omnia viſa repente,
Paret Amor dictis, cœli in regione ſerena
Intonuit lævum: ſonat una lethifer arcus,
Conſtitit hic, curvo direxit ſpicula cornu

Nul-

Nulli viſa cito, perque ilia venit arundo,
Et lævo infixa eſt lateri, mirabile dictu,
Pertentat ſenſus, atque oſſibus implicat ignem.
Improbe Amor, cui tanta Deo permiſſa poteſtas?
Non equidem invideo, miror magis. Aſpera virgo
Continuitque gradum, ſubitoque accenſa furore
Incipit effari: Sequimur te ſancte Deorum
Quiſquis es; en ſupplex venio miſerere tuorum,
Clamat, io decus, & nemorum Latonia cuſtos,
Diique, Deæque omnes ſtudium quibus arva tueri,
Hic domus eſt, inquit, vobis: jam vivite ſilvæ:
Major agit Deus, atque opera ad majora remittit:
Venit Amor, ſubitaque animum dulcedine movit.
Te vero, venerande puer, jam pectore toto
Accipio, agnoſco, quando hæc te cura remordet,
Huc ades, o formoſe puer, jam tempus agi res:
Do quod vis, ſed res animos incognita turbat.
Quidquid id eſt timeo: hunc oro defende furorem.
Auditis ille hæc placido ſic reddidit ore:
Teſtor cara Deos, nihil illo triſte recepto
Carpe manu, namque ipſe volens, faciliſque ſequetur:
Audentes fortuna juvat: quis talia demens
Abnuat? Atque animum præſenti pignore firmat:
His dictis curæ emotæ: venerabile donum
Fatalis virgæ, monimentum, & pignus amoris,
Dulcibus illa quidem illecebris laſciva puella
Miraturque, interque manus, & brachia verſat,
Expleri mentem nequit, ardeſcitque tuendo.
Tum vero exarſit, juvenique arrecta cupido.
Pellis & ad tactum tractanti dura reſiſtit,
Incipiunt agitata tumeſcere turpia membra!
Spiritus intus alit, totamque infuſa per artus
Mens agitat molem: ſurgens caput altius effert
Ille manum patiens, & tanto lætus honore
Stare loco neſcit, ſubita ſpe fervidus ardet
Lætitia exultans, & verberat ictibus auras.
Illa quidem jamdudum arcu contenta parato
Tela tenens, altam Lunam ſic voce precatur:

Pan Deus Arcadiæ, ſi rite audita recordor,
In nemora alta vocans captam te Luna feſellit:
Non ignara mali noſtro ſuccurre labori.
Hæc ubi dicta dedit: Dii noſtra incœpta ſecundent,
Tandem lætus ait: grates perſolvere dignas
Quas potero? meriti tanti non immemor unquam,
O decus Italiæ dum ſpiritus hos reget artus
Semper honore meo, ſemper celebrabere donis.
Illa ſubit, lacrimis oculos ſuffuſa nitentes:
Deſine plura puer, & quod nunc inſtat agamus
Rumpe moras omnes: varium, & mutabile ſemper
Femina, quo cœlum, tempeſtateſque ſerenat,
Cunctantem amplexu molli fovet ille repente:
Hoc erat, hoc, inquit, votis quod ſæpe petivi,
Hæc fatus duplicem ex humeris rejecit amictum,
Ille avidus nodos, & vincula linea rupit:
Propter aquæ rivum viridi procumbit in ulva,
Pandentemque ſinus, & tota veſte vocantem
Corripit in nodum complexus, & angit inhærens
Telum immane manu quatiens opera omnia rumpit,
Componens manibuſque manus, atque oribus ora,
Pectora pectoribus. Pueri, innuptæque puellæ
Vos agitate fugam: procul o procul eſte profani,
Maius opus moveo. Direptis crura cothurnis
Diſſiluiſſe ferunt: foribus domus atra revulſis
Panditur, & Caci detecta apparuit ingens
Regia, & ingentem lato dedit ore feneſtram
Sponte ſua: umbroſæ penitus patuere cavernæ,
Hic labor, ille domus, & inextricabilis error,
Hic ſpelunca fuit, vaſtoque immanis hiatu
Horrida, quam denſi complerant undique ſentes:
Intus aquæ dulces, mellis cœleſtia dona.
Ergo iter inceptum peragunt, atque oſcula figunt,
Neſcio qua præter ſolitum dulcedine læti:
Sibila lambebant linguis vibrantibus ora.
Continuoque avidis ubi ſubdita flamma medullis
Idem omnes ſimul ardor agit, pariterque laborem
Sortiti: teneris tepefactus in oſſibus humor

Æſtuat, & liquido diſtendunt nectare cellas.
Tum vero ardentes oculi, atque attractus ab alto
Spiritus auditur gravior: tractimque ſuſurrant
Cum gemitu: ſubito non vultus, non color unus,
Non comptæ manſere comæ, moritura puella
Sanguineam torquens aciem, maculiſque trementes
Interfuſa genas, delibans oſcula fatur.
O mihi præteritos referat ſi Juppiter annos,
Dum te, care puer, mea ſola, & ſera voluptas,
Complexu teneo, tecum conſumerer ævo
Nunc ſcio quid ſit amor, ſanguis meus.
Hæc ait, & liquidum ambroſiæ diffudit odorem,
Atque huic reſponſum paucis ita reddidit heros:
Extinxti te, meque ſoror. Nec plura locutus
Dentibus infrendens, flammantia lumina torquens
Atque hinc, atque illinc immania terga reſolvit,
Extremoſque ciet gemitus: tum lucidus anguis
Concidit, & miſtum ſpumis vomit ore cruorem.
Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo,
Cervicem inflexam poſuit, jacuitque per antrum,
Et frontem obſcœnam rugis arat: omnis, & una
Dilapſus calor, atque immundus olentia ſudor
Membra ſequebatur: factoque hic fine quievit.
Deſine Mænalios, jam deſine tibia verſus.
Hæc ſat erit Divæ veſtrum ceciniſſe poëtam
Dum ſedet, & paſcuntur oves, avidæque juvencæ,
Pierides, vos hæc facietis maxima Gallo.

IN FEMINAS

Ad Paulum Jovium.

Cetera quæ vacuas tenuiſſent carmina mentes,
Omnia jam vulgata, furens quid Femina poſſit
Gens inimica mihi, non æquo fœdere amantes
Dicam equidem, indigno Niſæ deceptus amore,
Quam propter tantos potui perferre labores,
Quando aliter nequeo ſceleratas ſumere pœnas.

Nunc nunc ô liceat calamos armare veneno,
Fatidicæ Mantus, magnum & memorabile nomen
Feminea in pœna eſt, animumque expreſſe juvabit.
Magnanimi Heroes, precor aſpirate canenti
Ore favete omnes, procul ô procul eſte profani,
Et genus inviſum cum ſemiviro comitatu.
Tuque ades, inceptumque una decurre laborem,
Fortunate ſenex, magnum Jovis incrementum,
Unde genus ducis, fama ſuper æthera notus,
Flos veterum, virtuſque virûm, divumque ſacerdos;
Os, humeroſque Deo ſimilis, tibi copia fandi
Larga quidem ſemper, fecundum concute pectus
Nec mortale ſonans, animis illabere noſtris.
Quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur,
Nota tibi, votis jam nunc aſſueſce vocari,
Ni refugis, tenueſque piget cognoſcere curas,
Mox tamen ardentes accingar dicere pugnas.
Te duce Idumeas referam tibi Mantua palmas.
Dicam acies, actoque animis in prœlia Reges,
Magnanimoſque Duces, totamque ſub arma coactam
Europamque, Aſiamque, & tanti incendia belli.
Poſt idem inter ſe poſito certamine Reges
Hos inter motus, mediis conatibus ægri.
Congreſſi jungent dextras, & pace ſequeſtra
Claudentur belli portæ, Renuſque bicornis
Turbidus, & torquens flaventes Iſter arenas
Improviſi aderunt media teſtudine templi
Littus ad Auſonium: magnoque ululante tumultu
Teutonico ritu ante aras, pateraſque tenentes
Jura dabunt, legeſque viris, rituſque ſacrorum
Concilium horrendum. Nec te memorande ſilebo
Cum patribus, populoque, penatibus, & magnis diis,
Tibri pater, poſcant acies & fœdera jungant.
Tu ne cæde malis, ſed contra audentior ito
Quo res cumque cadent, Capitoli immobile ſaxum
Accolet, imperiumque Pater Romanus habebit,
Miſſus in imperium, cœli cui ſidera parent,
Infernique lacus, atque altæ mœnia Romæ.

Sed fugit interea fugit irreparabile tempus.
Accipite ergo animis, atque hæc mea figite dicta
Rectores juvenum, lætaſque advertite mentes,
Et nati natorum, & qui naſcentur ab illis.
Monſtrum horrendum ingens, variũ, & mutabile ſemper
Femina, quæ ventis, volucrique ſimillima ſomno
Mobilitate viget, linguis micat ore triſulcis
Tam ficti, pravique tenax, quàm nuntia veri,
Dat ſine mente ſenum, totoque ardentis ab ore
Scintillæ abſiſtunt, oculis micat acribus ignis,
Sola domo mœret vacua, cui carmina ſemper
Et citharæ cordi, pernicibus ignea plantis,
Omnia pervolitat latè loca, pectore verſat
Mille nocendi artes: quis fallere poſſit amantem?
Omnibus in templis, gaudens popularibus auris
Fert picturatas auri ſub tegmine veſtes,
Aurea ſubnectens exertæ cingula mammæ,
Et gradiens ima verrit veſtigia cauda,
Purpureoque altæ ſuras evincta cothurno
Sanguineis frontem moris, & tempora pingit,
Mille trahit varios adverſo ſole colores,
Flagrantes perfuſa genas, it pectore ſummo
Flexilis obtorti per collum circulus auri,
Tecti auro fulvum crines nodantur in aurum.
Ambroſiæque comæ divinum vertice odorem
Spiravere, humeros oleo perfuſa niteſcit,
Qualis gemma micat, circum caput egit honeſtum
Ardentes dare viſa faces, mirabile viſu,
Aëra dimovit tenebroſum, & diſpulit umbras
Hinc atque hinc, tantum egregio decus enitet ore.
Præpetibus pennis magnas it fama per urbes:
Hæc paſſim Dea fœda virûm diffundit in ora
Illam omnis tectis, agriſque effuſa juventus
Circumfuſa ruit, peſti devota futuræ
Attonitis inhians animis proſpectat euntem.
Nec vidiſſe ſemel ſatis eſt, juvat uſque morari.
Senſit læta ſuæ contra non immemor artis
Peſtis, & ira Deûm, flammantia lumina torquens.

Tum laqueis captare feras, & fallere viſco
Cum ſpes arrectæ juvenum, & furialia membra.
Dulcibus illa quidem illecebris m rtalibus ægris
Ne quid inexpertum, cithara, fidibuſque canoris
Pertentat ſenſus, rapuitque in fomite flammam.
At juvenis magnum cui verſat in oſſibus ignem
Durus amor, neque enim membris dat cura quietem,
Stare loco neſcit, ſubita ſpe fervidus ardet,
Attollitque animos, horrendumque intonat armis,
Quadrupedemque citum ferrato calce fatigat,
Cujus olorinæ ſurgunt de vertice pennæ
Pictus acu clamydem, & ferrugine clarus Hibera,
Tela manu jaciens volucres diverberat auras.
Oſtentans artem, figitque in virgine vultus,
Iſque amens animi, clypeumque, auroque trilicem
Loricam induitur, validam vi corripit haſtam
Urbe furens, pugnæque ciet ſimulacra ſub armis.
In cœlo clamorque virum, clangorque tubarum.
Poſthinc digreſſus pingues ſpatiatur ad aras,
Et nunc huc, inde huc incertos explicat orbes:
Ceu quondam torto volitans ſub verbere turbo.
Interdum genua impediunt, curſumque recuſant:
Langueſcit moriens, obſedit limen amatæ
Primitiæ juvenis miſeræ, terræque per umbram
Stridens, nec dulci declinat lumina ſomno.
Quid faceret? ſolans ægrum teſtudine amorem
Talia voce refert, gemitum dat pectore ab imo;
O decus Italiæ virgo, mea maxima cura
Nil noſtri miſerere, mori me denique cogis.
Victus amore tui ventos perpeſſus, & imbres
Nocte ſuper media ſupplex ad limina veni.
Per te per qui te talem genuere parentes
Da dextram miſero, noctem non amplius unam
Extremam hanc oro veniam, miſerere laborum
Alma precor miſerere animi non digna ferentis.
Nec ſum adeo informis, nympharum ſanguinis una,
O quoties, & quæ nobis Galatea locuta eſt:
Uritur infelix, nam me diſcedere flevit.

Fors

Fors & vota facit, tua dum veſtigia luſtro.
Et me Phœbus amat, ſi quid mea carmina poſſunt
Semper honos, nomenque tuum, laudeſque manebunt.
Tu modo promiſſis maneas ſub nocte ſilenti,
Utere ſorte tua, multos ignava per annos
Cauſando noſtros in longum ducis amores:
Nec mea jam mutata loco ſententia cedit.
Quem fugis ah demens, en hæc promiſſa fides eſt?
Siſte gradum, quis te noſtris complexibus arcet?
O digno conjuncta viro ſors omnia verſat,
Nuſquam tuta fides, crudelem abrumpere vitam
Mens immota manet, quæ jam ſatis ima dehiſcat
Terra mihi, vos ò potius miſereſcite venti,
Et noſtras audite preces. ſævique dolores
Partem aliquam venti divûm referatis ad aures.
Exoriare aliquis noſtris ex oſſibus ultor.
Hæc precor, hanc vocem extremam cum ſanguine fundo;
Agnovit longe gemitum formoſa juvenca
Virginis os, habitumque gerens, riſuque ſoluto
Ardua tecta petit, ſtabuli & de culmine ſummo:
Nam quis te juvenum confidentiſſime noſtras
Juſſit adire domos? de te nil tale verebar;
Deſine meque tuis incendere, teque querelis:
Hac iter eſt; qua te ducit via dirige greſſum.
Hæc effata ſilet, vana ſpe luſit amantem,
Sepſit ſe tectis conjux ubi priſtinus illi
Lætitia exultans, nervoque obverſus equino
Optatos dedit amplexus, curaſque reſolvit
Dives opum, dives pictai veſtis, & auri.
Hic focus, & tædæ pingues firmiſſima vina,
Caſtaneæ molles, epulæque ante ora paratæ
Regifico luxu, biforem dat tibia cantum
Inſtauratque choros, ille aſper, & improbus ira,
Ac veluti pleno lupus inſidiatus ovili,
Sævit in abſentes, & cœlum territat armis
Enſe levis nudo, parmaque inglorius alba.
Tum pudor incendit vires, & conſcia virtus
Arietat in portas, & duros objice poſtes.

Infelix vates ſpe multum captus inani
Multa gemens ignominiam, veſtigia retro
Improperata refert, magno inflammatus amore
Reſpicit ignarus rerum, ingratuſque ſalutis.
Interea toto non ſecius aëre ningit.
Illi alternantes linguis vibrantibus ora
Ore legunt, tacitum pertentant gaudia pectus
Complexi inter ſe noctemque diemque morantur.
Heu; miſerande puer, quæ te dementia cœpit?
Quò moriture ruis aliena ad pabula fucus?
Fallit te incautum tantarum gloria rerum,
O formoſe puer, nimium ne crede colori.
Nil validæ juvere manus, lumenque juventæ
Purpureum, nihil illa Deos, nil carmina curat,
Fatiferumque enſem, loricam ex ære rigentem,
Inſtratos oſtro alipedes, criſtaſque comantes.
Convectare juvat prædas, & vivere rapto:
Hic amor hoc ſtudium, patriæ communis Erinnys
Ut gemma bibat, & Sarrano dormiat oſtro.
Viſceribus miſerorum, & ſanguine veſcitur atro:
Suadet enim veſana fames, manditque, trahitque
Molle pecus, mutumque metu de more vetuſto;
Munera portantes nunc hos nunc accipit illos
Ædibus in mediis, coram data copia fandi,
Tum demum admiſſi ſtagna exoptata reviſunt.
Aſt alios longe ſummotos arcet arena.
Centum errant annos, lacrimæ volvuntur inanes.
Gorgones, Harpiæ multa mercede domandæ,
Ignavum fucos pecus a præſepibus arcent.
Haud ignota loquor, magnam Mavortis ad urbem
Non umquam gravis ære domum mihi dextra redibat,
Munere ſic niveo lanæ te Luna fefellit
Pan ovium cuſtos, novi namque omnia vates,
In nemora alta vocans, nec tu aſpernata vocantem.
Quid dominæ facient? carpentes penſa puellæ,
Et petiere ſibi monimentum, & pignus amoris,
Pallamque, & pictum croceo velamen acantho.
His animadverſis, atque hæc exempla ſecuti

O ſo-

O ſocii, quæ dicam animis advertite veſtris:
Ingens argentum patribus dat jura vocatis
Sceptra tenens, mollitque animos, & temperat iras:
Frigoribus mediis animum inflammavit amore,
Spemque dedit dubiæ menti, ſolvitque pudorem,
Limina perrumpit, poſteſque a cardine vellit.
Quare agite ô juvenes, ſi fert ita corde voluptas,
Rumpere clauſtra manu, Stygiamque innare paludem
Informi limo, manibus date lilia plenis
Aurea, nunc ea viſa ſalus morientibus una.
Ante fores ſubito ſtridentes cardine ſacræ
Panduntur portæ, & fauces graveolentis Averni.
Sed fugite ô miſeri, fugite hinc, latet anguis in herba,
Vipeream inſpirans animam, laſciva puella
Cum dabit amplexus, atque oſcula dulcia figet
Nuda genu, nodoque ſinus collecta fluentes,
Vos agitate fugam; direptis crura cothurnis
Attrectare nefas, talis ſe ſe halitus atris
Faucibus effundens nares contingit odore.
Turbidus hic cœno, vaſtaque voragine gurges
Peſtiferas aperit fauces, furor impius intus,
Pallenteſque habitant morbi ſub rupe cavata,
Quo lati ducunt aditus, nemus imminet umbra
Deſuper horrenti, foliiſque ſub omnibus hærent
Obſcenæ volucres, variarum monſtra ferarum
Nota nimis miſeris. cernis cuſtodia qualis,
O præſtans animi juvenis, noctesque, dieſque
Veſtibulo ſedeat, primiſque in faucibus Orci
Sævior intus habet ſedem duriſſima regna
Pallida Tiſiphone, flammiſque armata Chimæra.
Hic labor, ille domus, & inextricabilis error.
Heu fuge crudeles terras, fuge littus avarum,
Diſce puer virtutem ex me, & non temnere divos:
Nulli fas caſto ſceleratum inſiſtere limen:
Porta adverſa ingens exhalat opaca mephytim,
Unde cavæ tepido ſudant humore lacunæ.
Hic quos durus Amor crudeli tabe peredit,
Fluctibus oppreſſos rapidus vorat æquore vortex.

Proſpectum eripiens oculis immane barathrum.
Ignari ſcelerum, & primævo flore juventus,
Sive errore viæ, ſeu tempeſtatibus acti,
In vada præcipitant, fundo volvuntur in imo,
Limoſoque lacu pugnando vulnera paſſi
Purpurei criſtis juvenes, aureque coruſci,
Invalidique ſenes, juvenum tentare laborem
Auſi omnes, immane nefas, auſoque potiti.
Quid majora ſequar, genus inſuperabile bello
Magnanimum Heroum, lacerum crudeliter ora,
Ora manuſque ambas, caligine volvitur atra,
Per pice torrentes, atraque voragine ripas,
Quique ſacerdotes caſti dum vita manebat,
Quique pii vates; nimirum hæc illa Charybdis,
Hos Helenus ſcopulos, hæc ſaxa horrenda canebat,
Dii prohibete minas, dii talem avertite caſum,
Vos animam hanc potius quocumque abſumite letho,
Si pereo manibus hominum periiſſe juvabit.
Apparent rari nantes in gurgite vaſto,
Servati ex undis, pauci quos æquus amavit
Juppiter, aut nautis olim venerabile lignum
Rettulit in melius, quo non præſentius ullum
Auxilium venit, ac membris agit atra venena,
Et vaſtas aperit ſyrtes, & temperat æquor,
Una ſalus victis, noſtri medicina furoris.
Quid tibi odorato referam ſudantia ligno
Ora virum, triſti morbo, illuvieque pereſa
Fronde vinere nova ſuccos oblita priores?
Hujus odorato radices incoque baccho
(Hoc geritur Zephyris primum impellentibus undas
Sole recens orto) nec longum tempus & ingens,
Hirſutumque ſupercilium, prolixaque barba
Pullulat ab radice, & frondes explicat omnes.
Phylliridés Chiron, Amithaoniuſque Melampus
Sæpe etiam curſu quatiunt, & ſole fatigant,
Expertos belli juvenes, & vulgus inermum,
Longævoſque ſenes, ſudor fluit undique rivis.
Excoquitur vitium, atque exudat inutilis humor,

Concretam exemit labem: labor omnia vincit.
Omnis in hac certam regio jacit arte ſalutem.
Non tamen omne malum miſeris, nec funditus omnes
Corporeæ excedunt peſtes, monimenta doloris;
Ardentes papulæ non ipſa in morte relinquunt.
Non ego cuncta meis amplecti verſibus opto,
Non ea vis animo, cithara crinitus Jopas
Perſonat auratâ, quæ cauſa indigna ſerenos,
Fœdavit vultus, extremæque agmina caudæ,
Semihominis Caci, genus a quo principe noſtrum,
Objicibus ruptis, quâ vi maria alta tumeſcant.
Felix qui potuit Naturæ accedere partes,
Per loca ſenta ſitu, ſuperaſque evadere ad auras,
Auſus quin etiam ſuper & Garamantas, & Indos
Ignotas tentare vias, uſumque medendi,
Fatalis virgæ admirans venerabile donum,
Sive Padi ripis, Atheſim ſeu propter amœnum
Ille canit, placidi ſtraverunt æquora venti,
Et mutata ſuos requierunt flumina curſus.
Quin ipſæ ſtupuere manus reſonantia ſaxa,
Nereidum, Phorcique chorus, genus omne natantum
Attonitis hæſere animis, divine Poëta,
Quæ tibi quæ tali reddam pro carmine dona?
Quod ſupereſt, ſed ſumma ſequar faſtigia rerum,
Expediam dictis, ſalientem ſanguine venam
Sanguineam ingentem, ſurgentem vallibus imis,
Quamquam animus meminiſſe horret, luctuque refugit,
Vipereo generi diſtillat ab inguine virus.
Serpentis feriale malum fœdiſſima ventris
Proluvies, quod ſæpe malæ legere novercæ,
Omnia nam late vaſtat, ſub gurgite vaſto
Exit, & obducto late tenet omnia limo,
Corrupitque lacus, infecit pabula tabo.
Terga ſuum, & falſa lædit rubigine ferrum.
Hoc metuens cœli menſes, & ſidera ſerva.
Ipſe pater ſtatuit quid menſtrua luna moneret
Continuo eſt ægris alius calor, horrida vultum
Deformat macies, pallor ſimul occupat ora.

Con-

Contemplator item veſtes, velamina nota,
Fœda miniſteria, & portarum ingentia clauſtra.
Volvitur ater odor tectis, & ſanguine largo
Terra, torique madent, & barbara tegmina crurum;
Fluviorum rex Eridanus pluvialibus hædis,
Vorticibus rapidis, & multa flavus arena
Haud undis abolere poteſt ſpolia illa cruenta,
Nec pulcher Ganges, aut pingui flumine Nilus.
Tum vero attonitæ, atque oculos ſtupor urget inertes
Luminibus tacitis, contactuque omnia fœdant
Immundo, tum tecta petunt, tum corpora curant,
Turpia membra fimo, ſævi ſpiracula Ditis,
Ignavæque fame cunctantur in ædibus omnes.
At non in Venerem ſegnes, nocturnaque bella,
Tempore quamquam illo catulorum oblita Leæna,
Sævior erravit campis, tum peſſima Tygris.
At non tam turpes pecudum tamen ulla ſecuta eſt
Concubitus, quæ tanta animum dementia cœpit
Europæ, atque Aſiæ præſtanti corpore Nymphæ?
Tanta ne vos generis tenuit fiducia veſtri?
Pro ſcelus ecce etiam Veneris monimenta nefandæ,
Paſiphaë, mixtumque genus, prolesque biformis.
At ſperate Deos memores fandi atque nefandi.
Et Venerem certis repetunt armenta diebus.
Ferrea progenies, cui non certaverit ulla,
Aut tantum fluere, aut totidem durare per annos,
In furias, ignemque ruunt ſub ſidere cancri,
Et cum triſtis hyems, vel cum ruit imbriferum ver.
Atque ubi concubitus primos jam nota voluptas
Sollicitat, tantum notas odor attulit auras,
Deſeruere domos, genitalia ſemina poſcunt
Noctes atque dies, crepitantiaque æra ſecutæ
Ad delubra juvat currus agitare volantes,
Sæpe diem noctemque, & totum ex ordine menſem;
Sole ſub ardenti, gelidique ſub ætheris axe
Saxa per & ſcopulos, juvat indulgere choreis,
Oraque corticibus ſumunt horrenda cavatis.
Ac neque eas jam frena virum nec verbera ſæva

Per

Perpetui tergo bovis, atque objecta retardant
Flumina, nec miſeri poſſunt revocare parentes.
Quin etiam clauſæ tenebris, & carcere cæco,
(Sit mihi fas audita loqui) innuptæque puellæ,
Tum trepidæ inter ſe coëunt, & ſæpe ſine ullis
Conjugiis, vento gravidæ, mirabile dictu,
Ante annos, audetque viris concurrere virgo,
Horrendum dictu, mene huic confidere monſtro?
Hoc quondam monſtro horribiles exercuit iras
Hortator ſcelerum, creſcentis origine mundi,
Sublimes animas Stygias detruſit ad undas.
Inde hominum, pecudumque genus, pictæque volucres,
In pejus ruere, ac retro ſublapſa referri
Heu pietas, heu priſca fides virtutis avitæ!
Omnipotens genitor qui fœdera fulmine ſancit,
Tum primum virus ſerpentibus addidit atris,
Et paſſim rivis currentia vina repreſſit,
Mellaque decuſſit foliis, mortalia corda
Expectata ſeges vanis eluſit avenis,
Juſtitia excedens terris, miſerabile viſu,
Prima fugit, ſubeunt morbi, triſtiſque ſenectus,
Et metus, & maleſuada fames, & turpis egeſtas,
Et belli rabies, & amor ſucceſſit habendi,
Inſanumve forum, tum partu terra nefando,
Cæumque, Japetumque creat, fratreſque ſuperbos.
Ex illo in lucem Stygiis emiſſa tenebris,
Vana ſuperſtitio, magnum quæ ſparſa per orbem,
Tum pater extructos diſiecit fulmine montes,
Et conjuratos cœlum reſcindere fratres,
Diſiecitque rates, evertitque æquora ventis,
Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum,
Et quæ marmoreo fert monſtra ſub æquore pontus,
Diluvio miſcens, in ſaxa latentia torquet,
Illiditque vadis, atque aggere cingit arenæ,
Intonuere poli, cinxerunt æthera nimbi,
Impiaque æternam timuerunt ſæcula noctem.
Diluvio ex illo pœnas expendimus omnes,
Unius ob noxam, & furias: moritura puella

Cau-

Cauſa mali tanti, monitis exterrita divum:
Haud impune quidem Lucinæ experta labores,
Nunc etiam mœſtis late loca queſtibus implet,
Heu ſtirpem inviſam, miratam mala puellam!
Fas odiſſe viros ſtirpem, & genus omne futurum.
Inſtamus tamen immemores, cæcique furore.
Jungimus hoſpitio dextras, & tecta ſubimus
Concordes animæ, ſic ſic juvat ire ſub umbras.
O patria, ô miſeræ nimium vicina Cremonæ
Mantua dives avis, mitte hanc de pectore curam
Talia conjugia, & tales celebrent hymenæos
Bronteſque, Steropeſque, & nudus membra Pyracmon,
Genſque virum truncis, & duro robore nata.
Impia nec veriti vivacis cornua cervi,
Et frontem obſcænam, quæ prima pericula vitæ.
O fortunatos nimium genus omne peroſos,
Femineum, me nulla dies tam fortibus auſis
Diſſimilem arguerit, dum ſpiritus hos reget artus.
Diſcite felices animæ, tuque optime vates,
Nonne fuit ſatius ſtimulos avertere amoris
Venatu aſſiduo, & terras tentare repoſtas.
Per varios caſus, per tot diſcrimina rerum,
Perque undas ſuperante ſalo, perque invia ſaxa,
Quam ſemel informem vaſto vidiſſe ſub antro
Scillam, ſuccinctam latrantibus inguina monſtris,
Et caligantem, nigra formidine lucum?
At furiis Caci mens effera, dira cupido
Sollicitat, ſuadetque ignota laceſſere bella.
Quid tantum inſano juvat indulgere labori?
Quis furor iſte novus? quæ vos dementia adegit?
Heu miſeri cives collo dare brachia circum,
Complexu in miſero graviter ſpirantibus hydris?
Ne pueri ne tanta animis adſueſcite bella,
Neve armata manus, diræ, obſcœnæque volucres
Ingentes animos anguſto in pectore verſant
Vere magis, quia vere calor redit oſſibus, illæ
Tum verò ardentes multa vi prœlia miſcent,
Nec nos obniti contra, nec tendere tantum
Suffi-

Sufficiunt vires: pedibus per mutua nexis,
Haud incerta cano, ſtetimus tela aſpera contra,
Contulimuſque manus, nec diis, nec viribus æquis:
Tum mihi prima genas veſtibat flore juventa,
Et membris, & mole valens, turbatus, inermis
Candidior poſtquam tondenti barba cadebat,
Eripui fateor letho me, & vincula rupi,
Matris Acidaliæ, poſitis inglorius armis:
Nulla ſalus bello, juvenes fortiſſima corda,
Ponite ſpes, armis concurrant, arma cavete.
Illis ira modum ſupra eſt, quis carmine cædes
Diverſas, obitumque ducum, quis funera fando
Explicet, aut poſſit ſcelerum comprendere formas?
Quanta per Idæos ſævis effuſa Mycenis
Tempeſtas ierit campos, ſe ſcire fatentur,
Extremique hominum Morini, dux femina facti
Fundamenta quatit, ſternitque a culmine Trojam,
Turbine fumantem piceo, & candente favilla.
Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achivûm
Victor apud rapidum Simoenta ſub Ilio alto
Conjugis infandæ prima intra limina dextra
Concidit, & multo vitam cum ſanguine fudit.
Carminibus Circe ſocios mutavit Ulyſſi
Junonis gravis ira, & inexſaturabile pectus,
Inſignem pietate virum terraque, marique;
Torquet agens circum, cineri promiſſa Sichæo,
Non ſervata fides. Pallas ne exurere claſſem
Argivûm, atque ipſos potuit ſubmergere ponto?
Quid repetam exuſtas Erycino in littore claſſes?
Quid memorem Alciden indigna morte peremptum,
Neſciaque humanis precibus manſueſcere corda?
Diſcerptum latos juvenem ſparſere per agros
Mulcentem tigres, & agentem carmine quercus.
Horreſco referens, una ſub nocte jugali,
Cæſa manus juvenum fœde, thalamique cruenti.
Heu cadit in quenquam tantum ſcelus? arte novercæ
Ora puer prima ſignans intonſa juventa
Excuſſus curru, moribundus volvitur arvis,

Tur-

Turbatis diſtractus equis, quis talia fando
Temperet a lacrimis totum vulgata per orbem?
Et pro purpureo pœnas dat Scylla capillo,
Eloquar an ſileam? natorum ſanguine matrem
Commaculare manus? ſummi regnator Olympi,
O pater, an ne aliquas ad cœlum hinc ire putandum eſt?
Adſpicis hæc? an te genitor cùm fulmina torques,
Nequidquam horremus? noſtri non plena laboris
Quæ regio in terris? nullo diſcrimine cædem
Suſcitat, irarumque omnes effundit habenas,
More furens torrentis aquæ, vel turbinis atri.
Effera vis animi ſubigit decernere amantes
Vulneribus crebris, dominorum fallere dextras.
Infelix monſtrum, quo non præſtantius ullum,
Ore vomens ignes, armare in prœlia fratres,
Atque odiis verſare domos, ruit omnia late
Femina, palantes utroque ab littore gentes,
Territat invalidas ut aves: populoque feroces
Veſtigat luſtrans, pedibuſque eviſcerat uncis,
Regnorum immemores turpique cupidine captos,
Majus adorta nefas, majoremque orſa furorem.
Mœnibus in patriis regali ſplendida luxu,
Inter ſacra Deum juvenes ante ora parentum,
Per varios ſternit caſus muliebribus armis.
Obvia multa virum demittit corpora morti,
Sanguineam torquens aciem fremit ore cruento.
Rumoreſque ſerit varios, cui triſtia bella,
Iræque, inſidiæque, & crimina noxia cordi.
Nate patris ſummi grates perſolvere dignas
Non opus eſt noſtræ, gentem effugiſſe nefandam.
Quod ſupereſt, oro propius tua numina firmes,
Illa dolos, dirumque nefas in pectore verſat,
Eripe me his invicte malis, via prima ſalutis
Ad te confugio, pacem te poſcimus omnes
Una omnes juvenum primi priſcique Quirites.
Adſpice nos, dira bellum cum gente gerendum,
Triſtius haud illis monſtrum, mihi frigidus horror
Membra quatit, ſonitumque pedum, vocemque tremiſco.

Carpit enim vires paulatim, uritque videndo
Femina, Dii talem terris avertite peſtem.

ARISTÆUS.

Nymphæ, noſter amor, pauló majora canamus,
Arma inter Regum, magno turbante tumultu,
Paſtor Ariſtæus foliis ornatus olivæ,
Fatidicæ Mantus, & Thuſci filius amnis,
Carminibus patriis Tiberini ad fluminis undam,
Suſpiciens cœlum lacrimis ita fatur abortis.
 Heu quia nam tanti cinxerunt æthera nimbi,
Intonuere poli, ac venti, velut agmine facto,
Mutati tranſverſa fremunt, it turbida cœlo
Tempeſtas telorum, & ferreus ingruit imber,
Ardentes clypeos, atque æra micantia cerno;
Armorum ſonitum toto Germania cœlo
Audiit, & rauco ſtrepuerunt cornua cantu:
Et trepidæ matres preſſere ad pectora natos,
Stant belli cauſæ, en iterum crudelia retro;
Fata vocant, ſævit toto Mars impius orbe.
Egregium forma juvenem nova regna petentem
Abſtulit atra dies, & funere merſit acerbo.
Heu miſerande puer, genus alto a ſanguine divûm
Invidit fortuna tibi, ne regna videres,
Arva neque Auſoniæ ſemper cedentia retro.
Morte tua inſolitis tremuerunt motibus alpes,
Intremuere undæ, penituſque exterrita tellus
Italiæ, atque omnis campis diffugit arator,
Omnis & agricola, & diverſum ad littus adacti
Paſtores ovium: ſilvæ inſonuere profundæ
Balatu pecorum, & crebris mugitibus amnes.
Te liquidi flevere lacus, vicina Cremonæ
Spargitur & tellus lacrimis, Driadeſque puellæ
Propter aquam, tardis ingens ubi flexibus errat
Fluviorum rex Eridanus, miſerabile viſu,
Innumeras ſtruxere pyras. Tibi Lilia plenis
Ecce ferunt nymphæ calathis, ſolatia luctus,

Exigua ingentis, miſero ſed debita patri.
Tu decus omne tuis, poſtquam te fata tulerunt,
Regibus inceſſit magno diſcordia motu,
Hinc Auguſtus agens Italos in prœlia Cæſar,
Qui regnum Italiæ, & primos ſibi poſcit honores,
Fulmina molitur, cui belli inſigne ſuperbum
Aſper, acerba tuens, pedibus Jovis armiger uncis.
Hunc circum innumeræ gentes, populique Latini,
Heſperia & magna Chalybum generoſa metallis,
Extremique hominum Morini, Rhenuſque bicornis
Turbidus, & torquens flaventes Iſter arenas.
At parte ex alia validam vi corripit haſtam,
Rex genus egregium, reddi ſibi poſcit honorem,
Fertilis Auſoniæ. & quæſitas ſanguine dotes,
Teſtaturque Deos iterum ſe ad prœlia cogi.
Arduus inſurgens, & grandia Lilia quaſſans,
Agmina in arma vocat. Romanis arcibus olim
Exitium magnum, atque alpes immittet apertas,
Pro ſe quiſque viri ſumma nituntur opum vi,
Qui ſibi jam requiem pugnæ, rebuſque ſalutem
Sperabant, nunc arma volunt, Martemque fatigant,
Armati ferro, & criſtis capita alta coruſci.
Quo ruitis, quæve iſta tepens diſcordia ſurgit?
Quis furor iſte novus? quæ vos fortuna quietos
Sollicitat, tantæne animis cœleſtibus iræ?
Ne pueri, ne tanta animis adſueſcite bella,
Ambo animis. ambo inſignes præſtantibus armis,
Neu patriæ validas in viſcera vertite vires.
O cohibete iras: coëant in fœdera dextræ,
Qua datur, aſt armis concurrant arma cavete.
Tuque prior, tu parce Italum fortiſſime ductor,
Nec tibi regnandi veniat tam dira cupido,
Nota tibi jam quæ paſſus terraque marique.
Nulla ſalus bello, pacem te poſcimus omnes.
Matres, atque viri, puerique parentibus orbi
Dirum execrantur bellum, tege pace Latinos
Omnibus exhauſtos jam caſibus, omnium egenos.
Quid memorem infandas cædes, deſertaque regna

Paſto-

Paſtorum, & longe ſaltus, lateque vacantes?
Sanguine adhuc noſtro recalent Tiberina fluenta;
Pro Latio obteſtor, pro majeſtate tuorum
Proiice tela manu, paribus ſe legibus ambæ
Invictæ gentes æterna in fœdera mittant.
Nunc ad te, & tua, magne pater, conſulta revertor,
Ad te confugio, & ſupplex, Rex optime Regum,
Quid gravidam bellis urbem, & corda aſpera tentas,
Littus ad Auſonium? potuit quæ plurima virtus
Eſſe, fuit: toto certatum eſt corpore Regni,
Deſine jam tandem, precibuſque inflectere noſtris;
Cede Deo, nec te ullius violentia vincat,
Quin gnatam egregio genero (præque omnibus unum
Prædicam, & repetens iterumque iterumque monebo)
Des pater, & pacem hanc æterno fœdere jungas,
Quo ferrum, quidve hæc geritis tela irrita dextris?
Quod ſi tantus amor menti, ſi tanta cupido,
Arva aliena jugo premere, atque avertere prædas,
Arma parare animis, nec longe ſcilicet hoſtes
Quærendi vobis: Certatur limine in ipſo
Auſoniæ, quæ tanta animis ignavia venit?
Ecce inimicus, atrox, cæſis inſignis Achivis
Victor ab Auroræ populis ſummaſque minatur
Dejecturum arces Italum, excidioque daturum.
Horreſco referens, ſedeant, ſpectentque Latini:
Regnatorem Aſiæ ſpoliis Orientis onuſtum,
Immanem veluti pecora inter inertia tigrim,
Diverſa exilia, & diverſas quærere terras,
Cogemur, qui nunc lenti conſedimus arvis.
Illi armis in regna ruunt, crudelis ubique
Luctus, ubique pavor, incurvant viribus arcus,
Exhortantur equos, fundunt ſimul undique tela
Crebra nivis ritu, cincti fulgentibus armis.
Connixi incurrunt haſtis, pars maxima glandes
Liventis plumbi ſpargit: loca ſulphure fumant,
Aëre cavo, & ſubito cœlum tonat omne fragore
Nec longum in medio tempus, cum clamor ad auras
Bellantum juvenum, & duro ſub Marte cadentum, eſ

Diverſo interea miſcentur mœnia luctu;
Jamque ſacerdotes magnum Mavortis ad urbem
Velati lino volitant, luſtrantque choreis.
Atria: dependent lychni laquearibus aureis,
Implorantque Deos incenſa altaria circum,
Haud mora feſtinant flentes, oſtroque decori,
Flent mœſti, muſſantque patres, pauperque Senatus,
Ipſe gubernator, rerum cui ſumma poteſtas,
Dum paci medium ſe offert juſtiſſimus unus
Cuncta videns magno curarum fluctuat æſtu,
Exorat pacem Divum, vittaſque reſolvit
Sacrati capitis, tendens ad ſidera palmas;
Nequid inexpertum, Tirio conſpectus in oſtro,
Ora puer prima ſignans intonſa juventa,
Nomen avi referens, Auguſta ad mœnia Regis,
Itque, reditque viam toties lacrimanſque, gemenſque
Paciferæque manu ramum prætendit olivæ,
Ante annos animumque gerens, curamque virilem.
Ipſe ſedens clavumque regit, veliſque miniſtrat,
Jam ſenior, ſed cruda Deo, viridiſque ſenectus.
Ergo concilium magnum, primoſque ſuorum,
Imperio accitos Atheſim nunc propter amœnum,
Ire jubet, quorum melior ſententia menti
Jura dabunt, legeſque viris, rituſque ſacrorum.
O pater, ô hominum, Divumque æterna poteſtas,
Spero equidem, ſi quid pietas antiqua labores
Reſpicit humanos, crimenque, caputque malorum
Supplicia hauſurum, laniatum corpore toto,
Romanoque foro flamma crepitante cremari
Cernere erit, tantas audetis tollere moles
Gens effrena virum ſeptem ſubjecta Trioni?
Tantane vos generis tenuit fiducia veſtri?
At ſperate Deos memores fandi, atque nefandi.
Ipſi has ſacrilego pendetis ſanguine pœnas.
Diſcite juſtitiam moniti, & non temnere Divos.
Nate patris ſummi, tuque ô ſanctiſſima Vates
Quæ Thuſcum Tyberim, & Romana Palatia ſervas,
Diva parens, præſens noſtro ſuccurre labori.

Dii maris, & terræ tempeſtatumque potentes
Hos inter motus tantis ſurgentibus undis
Ferte viam vento facilem, & ſpirate ſecundi,
Et placidi ſervate pios, gentemque togatam.
Sit Latium, ſint Albani per ſæcula Reges.
Hac caſti maneant in relligione nepotes,
Et nati natorum, & qui naſcentur ab illis.
 At tu, magne pater, puraque in veſte ſacerdos,
Tuque ô Tibri tuo genitor cum flumine ſancto;
Durate, & voſmet rebus ſervate ſecundis.
O paſſi graviora, dabit Deus his quoque finem.
In freta dum fluvii current, vulgata per orbem
Intemerata fides, Capitoli immobile ſaxum
Accolet, imperiumque pater Romanus habebit,
Miſſus in imperium, cœli cui ſidera parent,
Infernique lacus, atque altæ mœnia Romæ.
Ille canit: placidi ſtraverunt æquora venti.
Intonuit lævum, & vibratus ab æthere fulgor,
Collectaſque fugat nubes, ſolemque reducit.

DAMON.

Sole recens orto, magnam Mavortis ad urbem
Incumbens tereti Damon ſic cœpit olivæ:
Aggredere ô magnos (aderit jam tempus) honores
Cara Deum ſoboles, magnæ ſpes altera Romæ
Macte nova virtute puer, divine poëta,
Quid ſtruis? aut quâ ſpe tu nunc in montibus erras
Threicia fretus cithara, fidibuſque canoris?
Deſine jam tandem Tyrio conſpectus in oſtro,
Atque humiles habitare caſas, & figere cervos.
Utere ſorte tua, nemorum Latonia cuſtos,
Riparumque toros, & depreſſas convalles
Ipſa colat, fatis huc te poſcentibus affer.
Major agit Deus, atque opera ad majora remittit
Mulcentem tigres, & agentem carmine quercus
Europæ, atque Aſiæ præſtat componere fluctus;
Hoc virtutis opus, fratrem ne deſere frater,

Ille quidem tonſæ foliis ornatus olivæ
Per populos dat jura, viamque affectat olympo
Ante annos animumque gerens, curamque virilem.
Tuque ades, inceptumque una decurre laborem,
Hunc cape conſiliis comitem, & conjunge volentem,
Ambo animis, ambo inſignes pietate vel armis
Contulite in medium, & rebus ſuccurrite feſſis.
Huc ades, ô formoſe puer, tibi Lilia plenis
Ecce ferunt nymphæ calathis inſigne paternum,
Poſt ålii proceres, quæ cuique eſt copia, læti
Dona ferunt, onerantque aras, mactantque juvenco.
Huc ades, & votis jam nunc aſſueſce vocari,
Multa tibi ante aras noſtra cadet hoſtia dextra,
Dum memor ipſe mei, dum ſpiritus hos reget artus,
Semper honore meo, ſemper celebrabere donis,
Te nemus omne canet, ſi quid mea carmina poſſunt.
Tum genus omne tuum, genus alto a ſanguine divum.
Dii patrii, quorum ſemper ſub numine Roma eſt,
Hunc ſaltem everſo juvenem ſuccurrere ſæclo
Ne prohibete, ſatis tot jam labentibus annis,
Supplicia, & ſcelerum pœnas expendimus omnes,
Corniger Heſperidum fluvius regnator aquarum.
Hic vir, hic eſt, tibi quem promitti ſæpius audis,
Hujus in adventu Capitoli immobile ſaxum
Vertice ſe attollens caput inter nubila condet.
Cana fides, & Veſta, Remo cum fratre Quirinus
Jura dabunt: fremituque virum, ſtudiiſque faventum,
Adſpice venturo lætentur ut omnia ſæclo.
Ipſi lætitia voces ad ſidera jactant
Intonſi montes: avium concentus in agris,
Et lætæ pecudes, & ovantes gutture corvi.
Adſpice ventoſi ceciderunt murmuris auræ,
Sternitur æquor aquis: fugiunt vaſto æthere nimbi,
Parturit almus ager, Zephyrique tepentibus auris,
Laxant arva ſinus, nonnulli obnoxia curæ
Fundit humo facilem victum juſtiſſima tellus;
Ergo alacres ſilvas, & cetera rura voluptas,
Panaque, paſtoreſque tenet, nymphaſque ſorores,

Ma-

Magnanimoſque duces, atque altæ mœnia Romæ:
Pars in gramineis exercent membra paleſtris,
Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt,
Mutuaque inter ſe læti convivia curant,
Oraque corticibus ſumunt horrenda cavatis.
Conſonat omne nemus ſtrepitu, riſuque ſoluto
Deſine Mœnalios, jam deſine tibia verſus:
Carmina tum melius, cum venerit ipſe, canemus.

In effigiem Franciſci Gonzagæ Marchionis Mantuæ IV.

O decus Italiæ, quondam dum vita manebat,
Sceptra tenens, tardis ingens ubi flexibus errat
Mincius, & tenera prætexit arundine ripas,
Semper honore meo, ſemper celebrabere donis.
Dum memor ipſe mei, dum ſpiritus hos reget artus,
Salve vera Jovis proles, Tu maximus ille es,
Unus qui nobis, magno turbante tumultu,
Ante annos animumque gerens, curamque virilem,
Ultro animos, tollis dictis, & pectore firmo,
Arduus arma tenens, fulgentes ære catervas
More furens torrentis aquæ, Gallumque rebellem,
Sternis humi, campique ingentes oſſibus albent.
Parthenope meriti tanti non immemor umquam,
Dextera cauſſa tua eſt, ſolio conſedit avito.
Quid memorem ſpolia ilia tuis pendentia tectis
Jam vulgata? quibus cœlo te laudibus æquem,
Flos veterum, virtuſque virum? cui cura nitentes
Paſcere equos, meritæ expectent qui præmia palmæ
Europa, atque Aſia, tantæ eſt victoria curæ.
Tu decus omne tuis, tu ſervantiſſimus æqui
Omnibus exhauſtos jam caſibus omnium egenos
Urbe domo ſocias. Tua terris didita fama
Munera præterea ex auro, ſolidoque elephanto
Conjunxere tibi (cuncti ſe ſcire fatentur)
Regnatorem Aſiæ, genus inſuperabile bello,
Et penitus toto diviſos orbe Britannos:

Salve ſancte parens, Italum fortiſſime ductor,
Felix prole virum, ſi quid mea carmina poſſunt,
Semper honos, nomenque tuum, laudeſque manebunt.

Ad Coſmum Medicem Florentiæ.
Ducem.

O præſtans animi juvenis, cui regia paret
Dives opum; dives pictai veſtis, & auri,
Urbs Etruſca, ſolo ſtudiiſque aſperrima belli,
Flos veterum, virtuſque virum poſt multa tuorum
Funera, poſt varios hominumque, urbiſque labores,
Veniſti tandem Deus æthere miſſus ab alto.
Credo equidem, nec vana fides, genus eſſe Deorum.
Ora puer prima ſignans intonſa juventa,
Mœnibus in patriis, magno turbante tumultu,
Miſſus in imperium magnum popularibus auris,
Sceptra tenes, nam te voluit Rex magnus olympi,
Hos inter motus exſortem ducere honorem,
Juſtitiaque dedit gentis componere fluctus.
Aſpice ventoſi ceciderunt murmuris auræ,
Æquora tuta ſilent, Italum fortiſſime ductor
Perge modo, pelagoque volans da vela petenti,
Matre Dea monſtrante viam, ſed facta parentis
Profuerit meminiſſe magis, villoſaque ſetis
Pectora. Non illi quiſquam ſe impune tuliſſet,
Obvius armato (cuncti ſe ſcire fatentur)
Seu ſpumantis equi foderet calcaribus armos
Arduus arma tenens, ſeu cum pedes iret in hoſtem,
Aſper, acerba ſonans, flammantia lumina torquens,
Quin etiam veterum effigies, decora alta parentum,
Mores, & ſtudia, & ſacris in poſtibus arma
Admiranda tibi, pugnataque in ordine bella
Multa manu Medica, totum vulgata per orbem,
Nate Deâ, nam te majoribus ire per altum
Auſpiciis manifeſta fides: in te ora Latini
In te oculos referunt, fas cætera quærere regna,
Major agit Deus, atque opera ad majora remittit,

Ergo omni ſtudio laudis ſuccenſus amore,
Magnanimoſque duces, atque hæc exempla ſecutus,
Aude, atque adverſum fidens fer pectus in hoſtem.
Nec te pæniteat duros perferre labores
Sole ſub ardenti, gelidique ſub ætheris axe
Tela inter media, & fluvios tentare minaces,
Noctes, atque dies, ſic fortis Etruria crevit.
Hæ tibi erunt artes, murorum attollere moles,
Littus ad Auſonium armatas deducere claſſes,
Tutari Italiam, detrudere finibus hoſtem:
Et glomerare manum bello, terraque marique,
Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos.
In primis venerare Deos, ſic denique victor,
Telum immane manu quatiens, populoſque feroces
Contundes, nulli veterum virtute ſecundus.
Tum genus omne tuum ſuper & Garamantas, & Indos
Proferet imperium, & cunctis dominabitur oris,
Et nati natorum, & qui naſcentur ab illis.
Hæc ſunt, quæ noſtra liceat te voce moneri,
I decus i noſtrum melioribus utere fatis,
Nomine avum referens, animo, manibuſque parentem.
Hæc ubi dicta dedit divino carmine paſtor,
Fatidicæ Mantus, & Thuſci filius amnis,
Intonuit lævum Divum pater, atque hominum Rex
Annuit, & totum nutu tremefecit olympum.

Ad Hippolytum Cardinalem Eſtenſem.

Formoſi pecoris cuſtos, Divumque ſacerdos,
O decus Italiæ ferrea progenies,
Expectate ſolo Laurenti, arvuiſque Latinis,
Veniſti tandem littus ad Auſonium.
Sic equidem ducebam animo, rebarque futurum,
Noctes atque dies tempora dinumerans.
Ipſi lætitia voces ad ſidera jactant
Intonſi montes fertilis Auſoniæ,
Et lætæ pecudes, & ovantes gutture corvi,
Balatu pecorum conſonat omne nemus.

Et

Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbos,
Omnia nunc rident, æquora tuta ſilent.
Ecce ferunt nimphæ calathis tibi lilia plenis,
Pallentes violas, Cecropiumque thymum.
Ipſe ego cana legam tenera lanugine mala,
Eduramque pyrum, caſtaneaſque nuces.
Semper honore meo, ſemper celebrabere donis,
Quo res cumque cadent, dum memor ipſe mei.
Ut Baccho, Callerique, tibi ſic vota quotannis,
Mollibus in pratis agricolæ facient
Aſpice qui coëant Tiberini ad fluminis undam
Paſtores ovium, pinguibus a ſtabulis.
Te veniente procul villarum culmina fumant,
Inſtituuntque dapes indomiti agricolæ.
Teutonico ritu vertunt crateras ahenos,
Contendunt ludo, lætitiaque fremunt.
Sacra canunt, choreas plaudunt longo ordine matres,
Matres atque viri carminibus patriis.
Salve magne parens, magnam Mavortis ad urbem
Expectate venis littora nota petens.
Vitis arboribus decori eſt, ut vitibus uvæ,
Heſperia in magna tu decus omne tuis.
Siſte gradum, teque aſpectu ne ſubtrahe noſtro
Montibus in noſtris paſcere oportet oves.
Hic gelidi fontes, & prata recentia rivis,
Hic ver aſſiduum, bis gravidæ pecudes.
Adde tot egregias urbes, gentemque togatam,
Numina magna loci, magnanimoſque duces.
Deſine jam tandem terras tentare repoſtas
Saxa per, & ſcopulos, hic tibi certa domus.

Virgilii proſopopeja.

Optime Grajugenum, magnum cui mentem animumque,
Delius inſpirat vates, divine poëta,
Veniſti tandem magnam Mavortis ad urbem.
Quas te per terras, & quanta per æquora vectum
Accipio, ô famæ merito pars maxima noſtræ,

Nate

Nate Dea, amiſſos hinc jam obliviſcere Grajos:
Noſter eris, fatis huc te poſcentibus affers.
Hic tibi certa domus, certi, ne abſiſte, penates
Monte ſub aërio, cui nunc cognomen Julo.
Hic gelidi fontes, & prata recenta rivis,
Hic ver aſſiduum, atque alienis menſibus æſtas,
Strata jacent paſſim ſua quæque ſub arbore poma.
Omnia nunc rident, pingueſque in gramine læto,
Inter ſe adverſis luctantur cornibus hædi,
Te veniente ruunt effuſi carcere currus,
Mollibus in pratis, Tiberini ad fluminis undam
Purpurei criſtis juvenes, auroque coruſci
Contendunt ludo, & fulvâ luctantur arenâ,
Conſonat omne nemus ſtrepitu, ſtudiiſque faventum
Ipſi lætitiâ voces ad ſidera jactant
Intonſi Montes, requierunt flumina curſus,
Undique viſendi ſtudio Romana propago
Circumfuſa ruit, pueri, innuptæque puellæ,
Sacra canunt, plaudunt choreas, & carmina dicunt.
Salve ſancte parens, quo non præſtantior alter
Carminibus patriis deducere montibus ornos,
Siſtere aquam fluviis, Martemque accendere cantu,
Salve vera Jovis proles, tu maximus illa es,
Unus qui nobis, tot jam labentibus annis
Et fontes ſacros, inventaque flumina monſtras.
Ergo alacres ſilvas, & cetera rura voluptas,
Panaque, paſtoreſque tenet, tibi lilia plenis
Ecce ferunt nymphæ calathis, te maxima rerum,
Roma colit, viridique advelat tempora lauro,
Paciferæque manu ramum prætendit Olivæ,
Julius a magno demiſſum nomen Julo.
Hic vir hic eſt tibi quem promitti ſæpius audis,
Flos veterum, virtuſque virûm; juſtiſſimus unus,
Per populos dat jura, viamque affectat olympo,
Ipſe ſedens clavumque regit, veliſque miniſtrat,
Miſſus in imperium, cœli cui ſidera parent,
Infernique lacus, atque altæ mænia Romæ.
Quattuor hic invectus equis conſpectus in oſtro

Vi-

Victor ab Auroræ populis, ad Tibridis undam,
Cœlicolum regi votum immortale ſacrabit:
Ni fruſtra augurium vani docuere parentes,
Majus opus, major rerum mihi naſcitur ordo,
Fortunate ſenex, cithara fidibuſque canoris,
Tuque ades, inceptumque unà decurre laborem.

Romæ proſopopeja.

Flaventes abſciſſa comas pulcherrima Roma,
Cara mihi ante alias,
Stabat acerba fremens, Tiberini ad fluminis undam,
Omnia tuta timens.
Triſtior. & lacrimis oculos ſuffuſa nitentes,
Talia dicta dabat:
O decus Italiæ cui nunc cognomen Julo,
Rex genus egregium,
Ad te confugio cœloque Ereboque potentem,
Suppliciter venerans.
Da dextram miſeræ, tantis ſurgentibus undis,
Intonuere poli;
Una Euruſque, Notuſque ruunt, velut agmine facto
Incubuere mari,
Et fœdam glomerant tempeſtatem imbribus atris,
Fluctibus, & fremitu.
Romanoſque tuos ſtridens Aquilone procella
In vada cæca tulit;
Velum adverſa ferit. Multos ſervata per annos,
Saxa per, & ſcopulos
Relligione patrum, tremit ictibus ærea Puppis,
Fraxineæque trabes,
Præſentemque viris intentant omnia mortem.
Eja age rumpe moras.
Rumpe moras, præſens noſtro ſuccurre labori.
Rurſus in arma feror;
Ardentes clypeos atque æra micantia cerno,
Littore Trinacrio.
Tempeſtas telorum, & ferreus ingruit imber,
Ecce inimicus atrox

Vi-

Victor ab Auroræ populis, terraque marique,
Turbidus ingreditur.
Arduus arma tenens, pelago decurrit aperto,
Littora nota petens.
Fit ſonitus ſpumante ſalo, circumſonat armis
Italiam: Italiam
Ire iterum in lacrimas, dulceſque relinquere terras.
Ecce iterum ſtimulat
Enſe ſequens, campis omnis diffugit arator,
Omnis & agricola.
Spargitur & tellus lacrimis, crudelis ubique
Luctus, ubique pavor.
Hinc movet Euphrates, illinc Germania bellum,
Gens inimica mihi.
Gens effrena virûm, tot jam labentibus annis,
(Eloquar? an ſileam?)
Corripuere ſacram effigiem, manibuſque cruentis
Diripuere focos.
Auſi omnes immane nefas, auſoque potiti
Ædibus in mediis.
Hinc mihi prima mali labes, ignara Deorum,
Vana ſuperſtitio.
Quid memorem infandas cædes? quid moſtra ferarum
Nota nimis miſeris?
Sanguine adhuc noſtro recalent Tiberina fluenta,
Sanguine terra madet.
Pro Latio obteſtor pro majeſtate tuorum,
Cara Deum ſoboles.
Eripe me his invicte malis, ſatis una ſuperque:
Vidimus excidia
Cum tibi divûm effigies, & templa tueri
Mœnibus in patriis.
Tutari Italiam, detrudere finibus hoſtem,
Palladis auxiliis.
Aſpice qui coëant in me excidiumque meorum,
Indomiti agricolæ,
Extremique hominum Morini, Rhenuſque bicornis
Agmina in arma vocat.

Im-

Impius hæc tam culta novalia miles habebit?
  Barbarus has ſegetes?
Perduxit miſeros en quo diſcordia cives,
  Fertilis Auloniæ
Per medias urbes agitur, populoſque Latinos
  Pallida Tiſiphone,
Exurgitque facem attollens, atque intonat ore
  Seditione potens,
At tu magne pater foliis ornatus Olivæ
  Utere ſorte tua.
Arma inter regum coëant in fœdera dextra
  Littus ad Auſonium.
Nulla ſalus bello, pacem te poſcimus omnes
  Nos tua progenies.
Matres, atque viri, pueri, innuptæque puellæ
  Relligione ſacræ.
Attonitis hæſere animis, in te ora Latini,
  In te oculos referunt.
Ego age care pater propius res aſpice noſtras
  Parce pio generi.
Sic fatur lacrimans, & femineo ululatu
  Decidit exanimis.
Ille autem: quæ tanta animis ignavia venit
  O mea progenies?
Parce metu; placidi ſtraverunt æquora venti
  Monte ſub aërio.
Quin etiam muros optatæ molior urbis
  Victus amore tui.
Neu belli terrere minis, abſiſte moveri,
  Omnia tuta vides.
Hos inter motus (non hæc ſine numine divûm)
  Te quoque magna manent;
Per varios caſus, per tot diſcrimina rerum
  Intemerata Fides
Læta Deum partu ſuper & Garamantas, & Indos
  Proferet imperium;
Ne dubita, medias acies medioſque per ignes
  Fata viam invenient.

Ad Fortunam.

Fortuna omnipotens, magnum & memorabile numen
Europæ, atque Aſiæ, nam te dare jura loquuntur
Omnibus errantem terris, huc dirige greſſum
Aëra per vacuum pernicibus ignea plantis,
Vel mare per medium fluctu ſuſpenſa tumenti,
Adſis ô tantum, atque animis illabere noſtris,
Alma precor: magno laudum perculſus amore,
Noctes, atque dies ſupplex tua nomina poſco,
Da facilem curſum, da famam extendere factis,
Carminibus patriis ſuper & Garamantas, & Indos,
Oceani finem juxta, Solemque cadentem,
Te ſine nil altum mens inchoat, en age ſegnes
Rumpe moras omnes, audacibus annue cœptis.
Huc ades, inſani feriant ſine littore fluctus,
Et ſi quid ceſſare potes, requieſce ſub umbra,
Mecum una in ſilvis, ſuſceptum perfice munus:
Nulla meis ſine te quæretur gloria rebus,
Carmina nulla canam, magnam Mavortis ad urbem
Immunem tanti belli; tua maxima cura
Ipſa immota manet, ſpectatque interrita pugnas,
Hos inter motus, atque hæc certamina tanta
Arma inter Regum, atque horrentes Marte Latinos.
Salve vera Jovis proles, ſanctum mihi numen,
Quæ Thuſcum Tiberim, & Romana palatia ſervas.
Ecce ferunt nymphæ calathis tibi lilia plenis,
Pars pedibus plaudunt choreas, te maximus orbis
Auctorem frugum, tempeſtatumque potentem
Ante aras plena ſupplex veneratur acerra.
Salve magna parens frugum, tu ſceptra, Jovemque,
Concilias, tu das epulis accumbere Divûm
Paſtores ovium, & magna inter præmia ducis.
At genus antiquum terræ Titania pubes,
Te duce dejecti fundo volvuntur in imo,
Cœlicolum regi direxti tela, manuſque,
Et conjuratos cœlum reſcindere fratres
Vulneribus crebris Stygias detruſit ad undas,

Et

Et caligantem nigra formidine lucum,
Pallentes umbras Erebi. Te janitor orci,
Te Stygii tremuere lacus, tu Creſſia mactas,
Prodigia, & vaſtum Nemeæ ſub rupe leonem,
Alcidæ comes uſque graves dum terra labores
Præbuit, iratumque omnes effudit habenas
Sæva Jovis conjux, tot jam labentibus annis,
Imbellem avertis Romanis arcibus Indum,
Fidentemque fuga Parthum, Tiriosque bilingues.
Omnibus exhauſtos jam caſibus omnium egenos
Romanos rerum dominos in ſceptra reponis.
Ex illo celebratus honos, tibi vota quotannis,
Bis ſenos cui noſtra dies altaria fumant,
Servati facimus, meritoſque novamus honores.
Quod ſupereſt, oro, propius tua numina firmes,
Hanc primum tutare domum, Montemque ſeverum.
Sit Latium, ſint Albani per ſæcula Reges,
Hac caſti maneant in relligione nepotes,
Tu Dea, tu præſens noſtro ſuccurre labori
Tu vatem, tu diva mone, dicam horrida bella,
Magnanimoſque duces, liceat tua dicere facta
Nunc, olim quocumque dabunt ſe tempore vires.
Vix hæc edideram cum circumfuſa repente,
Scindit ſe nubes, claraque in luce refulſit
Vertice ſe attollens, Capitoli immobile ſaxum,
Contremuit nemus, & requierunt flumina curſus
Adventante Dea, fugiunt vaſto æthere nimbi,
Ipſi lætitia voces ad ſidera jactant
Intonſi Montes, reſpondent omnia ſilvæ.
Hujus in adventu deductum dicere carmen
Mens agitat mihi, nec placida contenta quiete eſt,
Fatidicæ Mantus Romana per oppida carmen
Dicam equidem, inſano juvat indulgere labori.
Majus opus, major rerum mihi naſcitur ordo,
Ipſe caput tonſæ foliis ornatus olivæ,
Aonio rediens deducam vertice Muſas,
Inſuetum per iter, referam tibi Mantua palmas
Ni fruſtra augurium vani docuere parentes.

Sa-

Salutatio Calend. Januarii ad Paulum III. Pont. Max.

Salve ſancte parens, cœli cui ſidera parent,
Infernique lacus, atque altæ mœnia Romæ,
Fortunate ſenex, ſi quid mea carmina poſſunt
Semper honos, nomenque tuum, laudeſque manebunt.
Nec tu carminibus noſtris indictus abibis,
Nate patris ſummi. Nec te memorande ſilebo,
O decus Italiæ, magnæ ſpes altera Romæ,
Nomen avi referens. Et quo te carmine dicam,
Macte nova virtute puer, nova regna petentem?
Diis genite, & geniture Deos, tibi ducitur uxor,
Cui genus a proavis ingens pluvialibus Auſtris,
Spargite humum foliis, manibus date Lilia plenis,
Nymphæ Laurentes juvat indulgere choreis,
Omnia nunc rident, tuque o ſanctiſſima conjux,
Salve magna parens, geminique ſub ubere nati
Vivite felices ô terque quaterque beati:
Et nati natorum, & qui naſcentur ab illis.

De tumulo Petri Bembi.

Jure quidem Bembus tumulatur in æde Minervæ
Dulciloquæ; natus Pieridum in gremio.

Lelii Capilupi ad Benedictum Ægium, Cento.

O præſtans animi longa cum veſte ſacerdos,
Flos veterum, virtuſque virum, divine Poëta.
Quæ tibi, quæ tali reddam pro carmine dona?
Dii, ſi qua eſt cœlo pietas quæ talia curet,
Præmia digna ferant, grates perſolvere dignas
Non opis eſt noſtræ. Sat erit tua dicere facta.
Nunc olim, quocumque dabunt ſe tempore vires.
Quid loquor? aut ubi ſum? quæ mentem inſania mutat?
Omnia fert ætas, & quo te carmine dicam

Jam ſenior? non lingua valet, non corpore notæ
Sufficiunt vires, quatit æger anhelitus artus.
Dicam equidem fretus cithara, fidibuſque canoris
Fatidice Mantus, ſi quis tamen hæc quoque, ſi quis
Captus amore leget, Tiberini ad fluminis undam,
Te nemus omne canet, Tu ſervantiſſimus æqui.
Tu decus omne tuis, magnam Mavortis ad urbem.
Cura tibi divum effigies, & templa tueri,
Et fontes ſacros, arces quibus altus Apollo
Præſidet, & cantu vocat in certamina divos.
Salve vera Jovis proles, cui carmina ſemper,
Et citharæ cordi, dum ſpiritus hos reget artus,
Semper honore meo, ſemper celebrabere donis.

Ad Paulum III. Pont. Max.

Salve ſancte Parens, rerum cui ſumma poteſtas,
Os, humeroſque Deos ſimilis, Sebethide Nympha
Quem genuit, multaque inſignem reddidit arte
Omnibus errantem terris, formoſus Apollo,
Ad te confugio, & ſupplex tua numina poſco,
Brachia protendens, ſemper miſerate labores
Fertilis Auſoniæ, propius res aſpice noſtras,
Qui Tuſcum Tiberim, & Romana Palatia ſervas,
Parce pio generi, pietate inſignis, & armis,
Parce pias ſcelerare manus rex optime regum,
Deſine jam tandem, precibuſque inflectere noſtris,
Pœnarum exhauſtum ſatis eſt, Romana propago
Stat lacrimans, largoque humectat flumine vultum
Suppliciter venerans. Tota quod mente petiſti,
Stant ſale Tirrheno claſſes ad Tibridis undam.
Ergo age, care Pater, da (non indebita poſco)
Incolumem Aſcanium, magno turbante tumultu,
Redde, oro, miſeris, pacem te poſcimus omnes,
Una omnes juvenum primi, priſcique Quirites,
Ulterius ne tende odiis. Antonius armis:
Viribus imparibus regnis exceſſit avitis.
Sola domo mœret vacua ſanctiſſima conjux,

Hos inter motus, mentem turbata dolore,
Labitur infelix, & pelle Libyſtidis urſæ
Incubat, illum abſens abſentem auditque, videtque,
Et roſeas laniata genas, diſcindit amictus,
Et crines flavos, immugit Regia luctu,
Lamentis gemitumque, ingenti adnixa Columnæ,
Dum fortuna fuit, multos dominata per annos.
Alma parens mœſtis late loca queſtibus implet,
Terque quaterque manu pectus percuſſa Deorum,
Multa ſuper nato lacrimans. Miſerere precantis,
Summe Pater, miſerere domus labentis, & iſtam,
Oro (ſi quis adhuc precibus locus) exue mentem.
Nate Dea, tantæ ne animis cœleſtibus iræ?
Pro Latio obteſtor, pro majeſtate tuorum,
Proice tela manu, ſi quid mea carmina poſſunt,
Semper honos, nomenque tuum, laudeſque manebunt,
Hos virtutis opus, quo non præſtantius ullum,
Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos.

Ad Julium Feltrium Urbinatem Cardinalem.

O nate Regum robore fortium,
Quid, Jule, ruri tempora nunc teris?
Non ſerta nectit ver puellis,
Nec Zephyri volitant per auras.
Non falce fruges flava metit Ceres:
Quas terra magno fœnore reddidit,
Nec præbet Autumnus racemos,
Bacche tuum generoſe munus.
Quin linquit agros, atque hyemem fugit
Turpem atque inertem: tu ſimul aufuge,
Viamque mutatis vorato
Vectus equis, celerive curru.
Et te ſuetis redde negotiis,
Te digna curans, jam ſatis otio
Mentem levaſti, jam laborum
Illa feret recreata pondus.
Gonzaga, qui te diligit unice

Vinclo coactus ſanguinis, tua
Virtute victus, te trahentem
Increpat uſque moras, & uſque.
Et Borromæus, cui merito Pius
Arcana credit digna ſilentio,
Rerumque habenas dat regendas,
Te precibus revocat morantem.
Jam linque campos, qui glacie rigent,
Squalent & Euri flatibus horridi:
Romamque præclaram triumphis,
Ver ubi perpetuum, redito.
Illam reviſes mœnibus, & viis,
Divumque templis, atque palatiis
Auctam ſuperbis, quæ fuere
Structa Pii & decorata ſumptu.
Illamque certes legibus aureis
Nunc conſtitutis, tollere verticem.
O nos beatos ter quaterque,
Quos Pius, & Medicus gubernat!
Non alter illo juſtius imperat,
Nec ſol quid illo mitius aſpicit,
Seu promit ex undis Eois,
Sive diem Heſperiis recondit.
Quid jam moraris? Hic quoque te jubet
Ad ſe reverti: non tibi temnere
Fas juſſa patris, cui ſuperne
Clave datum eſt reſerare Olympum.
E rure multas delitias licet,
Curiſque liber gaudia colligas:
Ex urbe Roma non minores
Percipies, mihi crede, fructus:
Si dulce ruri nunc tibi devio
Sub ſolis ortus, aut merulam, aut gruem
Vidiſſe, vel turdos edaces
Retibus implicitos doloſis:
At ſuave Romæ jam tibi purpura
Fulgente claro, cernere plurimos
Quos ſpes honorum cœpit, & quos

Sicut

Sicut aves laqueus fefellit.
Nec te pigebit, qui innumeris bonos
Virtuti amicus muneribus beas,
Spectare, qui piſces ut hamo,
Sic avidi capiuntur auro.
Et te juvabit qui placidum tenes
Portum periclis jam procul omnibus,
Videre quos fallacis Aulæ
Aura vehit rapidas per undas.
Ludumque Fortunæ aſpicere, & jocum
Quæ ſæpe dignos calcat, & opprimit,
Atque immerentes coeli ad aſtra
Divitiis, & honore tollit.
Spectanda proſunt talia; quæ docent,
Quam ſint inanes ſpes hominum, ſuas
Qui res ab omni parte iniquo
Hujus in arbitrio locarunt.

Ad Gregorium XIII. Pont. Max.

Sancte pater, qui luce Dei perfuſus in alto
Stas ſolio, & nitido, Sol ut, in axe micas;
Non curru te dextra ſuo fortuna, nec aura
Principis, aut hominum ſuſtulit ulla manus;
Sed tua te virtus ad ſummum evexit honorem,
Quique ſacro æthereas indicat igne vias.
Sic quoque vir juſtus quondam duce fretus eodem
Eſt in flammiferis vectus ad aſtra rotis.

Ad Herculem Gonzagam, dum ipſe Capilupus Romæ in cuſtodia ſervaretur.

Hercules lux Italiæ, decuſque;
Fraudis expertem, & ſceleris fuiſſe
Rebus in duris homini est malorum
Dulce levamen.
Carcere in tetro licet ipſe claudar,
Noſtra mens nullo trepidat timore,

Nec vigil ſomnos mihi cura rumpit
Nocte ſilenti.
Nam meus curis animus fugatis
Conſcius recti ſibimet quieſcit;
Se ſimul veſtra recreatus aura
Erigit audax.
Tu mihi adſpiras, & ades ſecundus,
Et mihi prenſo mediis tenebris
Gurgite in vaſto tua certa lucem
Stella miniſtrat.
Emicat virtus tua parte ab omni,
Undique apparent mihi ſigna amoris,
Quæ meo ſemper ſolide manebunt
Pectore fixa,
O mihi ſaltem ſolitos liceret
Ferre pro tantis meritis labores,
Quos patris Minci nitidis ab undis
Aſpicis æquus.
Sed fores obſtant mihi geſtienti
Debito fungi officio: morantur
Non tamen poſtes validi, nec ulla
Vincula mentem.
Illa non tardo pede tranſit atri
Carceris limen, celerique penna
Tranſvolat campos, fluvioſque, & altos
Libera montes.
Hac ego abſenti tibi ſemper adſum,
Et tibi dulci famulor labore,
Dum meis veſtras meditor Camœnis
Condere laudes.
Te canam ſacris ſtudiis urgentem,
Queis bonus formas populum, patreſque,
Teque majorum genitum vetuſto
Sanguine Regum.
Teque depulſa ambitione toto
Corde ſpernentem meritos honores,
Dulcia & portis penitus recluſis
Otia amantem.

Men-

Mentis argutum memorabo acumen,
Quo potes cauſſas aperire rerum,
Inque ſublimis penetrare cœli
Aurea tecta.
Te beant donis ſuperi trecentis,
Nos facis donis totidem beatos,
Quos regis leni imperio, aureiſque
Moribus ornas,
Mantua en omnes caput inter urbes
Italas effert, fruiturque læta
Pace, dum Mavors alias cruento
Territat enſe.
Tu pater certe es patriæ, atque rector:
Creditam navem tibi namque portu
Siſtis, hinc quamvis Coreas, fremenſque
Hinc ruat Eurus.
Tuque commiſſum pecus e periclis
Eripis cautus, licet ore ſicco
Acer huc illuc lupus uſque circum
Curſet ovile.
Maximus laudum cumulus tuarum
Se obiicit ſemper mihi te canenti,
Et mei cymba ingenii gravatur
Pondere iniquo.
Te tamen noſtro; ut potero, libello
Inſeram, atque una tua facta texam
Ne meæ tanto careant honore, &
Nomine chartæ.
Tu mei curam memorem reſerva
Interim rerum ô columen mearum:
Nec minus noſtræ tibi ſit ſalutis
Parvula cura.

In aquam Virginem.

Fons qui virgineo fulges ſpectabilis ore,
Et Tiberim rurſus per vada nota petis.
Tolle caput, tibi Roma venit lætiſſima mater
Obvia, quem raptum fleverat ante ſibi.

Teque ſinu jam jam excipiens, nova pectore ſentit
Gaudia, & adventu jure ſuperba tuo eſt.
Tu decus antiquum, tu priſcos reddis honores,
Pluraque das nobis commoda, plura feres.
Inſtar enim fluvii curris per ſtrata viarum,
Et vitreis erras conſpiciendus aquis.
Ludis & in gremio matris, lymphaque ſalubri
Abluis e noſtro frigidus ore ſitim.
Dumque levi revocas fugientes murmure ſomnos,
Jam confecta gravi corda dolore levas.
Hac iter æternum ut facias, tibi candidus hædus
Flore coronatos corruet ante pedes.

Epiſtola.

Dum Lycus à patriâ digreſſus tendit ad urbem
Hoc faciens iter, inviſit me dulcis amicus,
Et mecum bidui ſpatium conſumpſit, ut artus
Igne relaxaret confectos frigore, & ævo,
Utque viæ durum mox poſſet ferre laborem.
Excepi lætus: de multis multa locuti,
De te præſertim, cum ſis mihi carus & illi,
Te mihi narravit præfixum vulnere amoris
Sub vetulæ imperio meretricis degere vitam,
Teque indigna pati: faſtus tolerare ſuperbos
Illius, & multas ſine ſomno ducere noctes:
Et tibi ſæpe genas guttis manare, nec umquam
Apparere tuo riſus veſtigia vultu.
Obſtupui, & dolui, cum te non carior alter
Sit mihi, colla jugo nunc te ſubmittere amoris,
Cum tua jam mores alios efflagitet ætas.
Nondum igitur te longa dies cognoſcere caſſes
Edocuit, quos ante pedes tibi callida tendit?
Nec dum artem, qua te miſerum deludit amantem?
Cum faciem nigram fuco convertit in albam?
Nec nucis agnoſcis tinctos modo cortice canos?
Confictaſque dolis lacrimas, quas exprimit uſque
Dum digitis oculos terit? & ſuſpiria ab imo

Pe-

Pectore ficta trahit, queis tecum ſubdola certat,
Dum tu non ficto ſuſpiras ſtultus amore,
Et tua non falſis madeſcunt fletibus ora?
Ah miſer hanc cumulas argenti pondere, & auri
Illacrimans, lectiſque rubro de gurgite conchis;
Daſque gregem comitum, quas India toſta colorat;
Atque preces addis lacrimas ut mittat, & omnem
Triſtitiam, & veſtræ res ſint in amore ſecundæ,
Illa ſinu in tacito gaudet, furtimque cachinnat,
Et carum magis eſſe ſuis te jurat ocellis;
Utque ſui memor eſſe velis te voce precatur
Supplice: cum vigilas, & cum tua lumina condit
Somnus, ut occurrat menti tua ſemper imago.
Teque rogat lateri affixus ſis omnibus horis,
Ne Thais te blanditiis a ſe abſtrahat ulla,
Teſtaturque Deos, atque alti ſidera cœli,
Non donis te poſſe ſuo de corde revelli,
Non prece, non lacrimis, magica non arte, nec herbis.
At majora tuis ſi quiſquam munera præbet,
Te ſubito excludit, potiorque eſt alter amator.
Sed promiſſa fides ubi ſit ſi quæris, inulta
Ferre ait hæc ventos vacuas periuria in auras.
Hinc lacrimæ, hinc gemitus, rabieſque immenſa, furorq;
Hinc miſer ante fores, foribus mala multa ſuperbis
Ingeris, & paulo poſt ipſo in limine ſupplex
Spargis odoratos flores, atque oſcula figis,
Te ſæpe incuſans quod verba minantia poſtes
Jecit in adverſos tua vox expreſſa dolore.
Tu ne igitur ſpatium vitæ famulaberis omne?
Et patieris opes, quas jam peperere parentes
Sudore ingenti, meretricem abſumere avaram?
Et virtute tibi quæſitum demere honorem?
Heu neſcis quod dulce magis nunc melle videtur,
Mox fore felle tibi (nec fallor) triſtius ipſo.
Et quanto magis ipſe bibis, ſitis arida tanto
Te magis exurit, ſiccis & faucibus angit.
Nam flammis alimenta tuis improvidus affers
Semper inexpletæ Veneri nova pabula præbens:

Unde magis fervet corde, & fornacibus ignis.
Ah quanto eſt ſatius nervos te intendere, ut iſtum
Eiicias ardorem animo, quàm vivere vitam,
Quæ magis, atque magis ſuccendat mente furorem.
Difficile eſt [fateor] ſubito & radicitus omnem
Exſtirpare tuo quæ inſedit pectore peſtem:
Non deſperandum tamen eſt: ratio omnia vincit.
Cui ſi præbueris faciles (ut te decet) aures,
Inde pedem referes, quo ſe tuus impulit æſtus,
Illa tibi monſtrabit iter, mentemque tenebris
Eripiens circumfuſis, te in luce locabit.
Eia age te ex alto jam tandem collige ſomno,
Audacterque jugo jam fortis ſubtrahe colla:
Ipſa dat ingentes ratio tibi vivida vires.

Ad Clementem Pont. Max.

Parce metu, & lacrimis, pater ô ſanctiſſime; Roma,
  Omnia quæ potuit vincere, vincet aquas.
Non flammæ, non tela illam, non aëris aura
  Corrupta, aut ſterilis perdere gleba poteſt.
Quod deerat, fluvio obruitur: caput extulit undis
  Illa tamen, viſo teque refluxit aqua.
Salve, Roma, Deûm certe domus, irrita quando
  In te arma, & fruſtra cuncta elementa ruunt.

De Roma aquis obrutâ.

Cum Romam adſpiceret tantis involvier undis;
  Neptunum dictis ſic Venus adgreditur:
Nonne ſatis ferro & flammis periuria Trojæ
  Ultus? aquis miſeros inſequeris cineres?
Ille autem: Juno aërias quæ temperat oras
  Auſa nefas, pluviâ Tibrids auxit aquas.

De Junone.

Summerſam penitus fluvio Saturnia Romam
  Vidit, & irridens talia dicta dedit:
Nequidquam Æneas Troja ex ardente receptos
  Jactat, ſi Phrygios obruit unda Deos.

De

De Phyllide & Lyſo.

Hanc gemmam, mea mi, Phyllis cum traderet olim;
Hæc dicta, & dictis oſcula miſta dedit.
Cor tibi jampridem, atque animam, & noſtra iſta labella,
Sunt data: quod reliquum eſt, nunc cape, Lyſe, oculos.

Lyſus.

Hoc mihi munus amor miſit meus, & ſimul iſta,
Quæ tulit illius nomine verba puer:
Ut te perpetuum videant, quibus invidet ipſa,
Hos tibi dat Phyllis, lux tua, Lyſe, oculos.

Idem.

Hanc dono mihi dat gemmam mea Phyllis, & addit
Verba magis tanto munere cara mihi:
Te ſolum ut ſpectent, quando ipſis cetera ſordent
Hæc mea, amore tui, lumina capta, cape.

De Lyco.

Forte Lycum Hippolyta e ſpecula qua ſtabat amantem
Demiſſo gelidæ ſparſerat imbre nivis.
Ille oculos tollens: ſero hæc medicina paratur:
Sunt mea jampridem viſcera facta cinis.

In mortem Petri Bembi.

Morte tuâ fluxit lacrimis & Tibris, & Arnus,
Bembe: ſed Aoniis aruit unda vadis.

Ad eundem.

Bembe jaces: Muſæ tecum periere Latinæ,
Et Tuſcæ, & Venetum concidit Hiſtoria.

HIPPOLYTI CAPILUPI
MANTUANI.

Ad Bernardum Taſſum.

JAm pridem cupio ſplendida Caroli
  Noſtris acta modis dicere Cæſaris:
  Sed me copia rerum
    Et pondus grave territat.
Illarum cumuli ſe mihi plurimi
Scribenti objiciunt, non ſecus ac citæ
  Nautæ puppe ſecanti
    Ægeum mare, Cyclades.
Non hæc conveniunt alta rati æquora
Noſtræ, remigiis omnibus, & duco
  Nudæ: queis ſine tantos
    Æſtus ferre nequit freti.
At quis navigii non rudis artium
Se tam vaſta maris mittet in æquora?
  Necnon undique lædunt
    Magnis turgida fluctibus?
Quis dignè poterit carminibus ſuis
Tanti facta viri ſcribere? bella quis
  Tot confecta, ſubacta &
    Regum colla potentium?
Adjunctaſque novas imperio inſulas,
Extremi poſitas Oceani in ſinu?
  Quas numquam prius audax
    Mercator tetigit rate.
Quis nuper domitos, vix ſuperabiles
Thracas? Pannoniæ qui intulerant metum,

Quos

Quos hic nomine, & ipſo
Adventu dedit in fugam.
Ut venti validi vis facilè aëre
Collectas nebulas diſſipat, & diem
Cœlo invecta ſereno
Sublatam ex oculis refert;
Cæſar non aliter conſilio potens,
Confertas acies diſpulit hoſtium:
Diſcuſſitque tenebras,
Lucem Pannoniæ inferens.
En ſoles populis ſplendidius nitent,
En jam fertilior frugibus eſt Ceres,
Pleno & Copia cornu
Apparet jam opulentior.
En Pax arva colit, grataque Fauſtitas,
Securuſque humili ruſticus in caſa,
Fretus farris acervo,
Large ligna foco ingerit.
At, ſi illum agri odium mox capit, atque amat
Mercator fieri, per maria ultimos
Navi accedit ad Indos,
Currens tutum iter, & patens:
Nec ſolus rapidas incidere in manus
Prædonum timet; his nam freta libera.
Proh Dii, quam bona nobis
Cæſaris virtus attulit!
Terras moribus ornavit, & omnia
Eraſit ſcelera, & frena ſuperbiæ
Injecit, docuitque
Juſtum quid deceat virum.
At quo oblita tui Muſa, ruis procax?
Quin inflata nimis contrahe, contrahe
Vento vela potenti, &
Te in portum cita coniice.
Culte ô Taſſe, tui viribus ingeni
Apta eſt materia hæc, atque laboribus.
Te non lucidus ordo,
Non facundia deſeret.

Ergo ſume tibi ſcribere Cæſaris
Laudes, & numeris non humilis lyræ
  Famam extendere, tellus
    Quacumque eſt habitabilis.
Dum immortale ſonans grandia concines,
Exacto tenui pumice carmina
  Noſtri ruris honores,
    Et fontis referam ſonum.

Ad Pium III. Pont. Max.

Cum ſolus meditor, maxime principum,
Quot tu ſuſtineas mente negotia,
  Et curæ tibi circum
    Quam magnæ ſaliant latus:
Sic mecum tacitus: Ni tot in arduis
Rebus ferret opem, qui regit aurea
  Solo ſidera nutu,
    Jam feſſus rueres, ſenex.
Hinc tu ſollicitus, Concilii caput,
Curas, ut ſtatuant jura patres ſacra;
  Necnon ſedulus urbem
    Formas legibus aureis.
Hinc, dum tincta ſuo ſanguine Gallia,
Et projecta tuos ante pedes refert
  Divum diruta templa,
    Ingens te dolor opprimit;
Nec vultus lacrimis ſæpe caret tuus
Cum regni retegit vulnera nobilis,
  Quod gens impia perdit
    Diris ſeditionibus.
Quid dicam Juvenem carmine lugubri,
Qui non parva tuæ ſpes fuerat domus,
  Quem mors pallida nocte
    Heu heu perpetua premit?
Ut fratri periit, ſic tibi flebilis.
Veſter ſanguis erat ſemper amabilis;
  Lenibatque labores

Ve-

Veſtros alloquiis ſuis.
Quid Coſmi memorem funera filii?
Auxiſti propriis quem modo honoribus;
Qui non carior ipſi
Patri, quam fuerat tibi.
Inter tot varias ſollicitudines,
Inter tot lacrimas tu tamen, ô Pie,
Magno pondere rerum
Numquam victus humi cadis.
Ut navis rapido ſe obiicit æquori,
Rectore, & validis freta rudentibus,
Et ſpernit maris æſtum,
Et nigri rabiem Noti:
Sic tu, Sancte Pater, ſponte laboribus
Offers te innumeris, ſint licet ardui;
Fidens arte magiſtri,
Qui nos omnipotens regit.
Nec te res variæ, atque innumerabiles,
Quæ circumvolitant aſſidue, obruunt:
Quin tu ducis ab ipſis
Vires uſque negotiis,
At nonnulla tamen ſit requies tibi.
Ceſſavit quoque, poſtquam æthereas domos,
Terras, aëra, & undas,
Mirum fecit opus Deus.
Confectus ſenio reſpice jam tuam
Ætatem, & juvenis Carolus ut ſenem
Te majore laborum
Jam parte exoneret, ſinas.
Huic arcana tui pectoris intima
Committis merito: huic ingenium, & fides,
Quâ non candida Luna
Cœlo ſplendidius nitet.
Atque aures faciles hujus, & atria
Alta, ut divitibus, pauperibus patent.
Certe hic numine ſancto eſt
Nobis miſſus ab æthere:
Ergo, Tibri, caput jam altius efferas:

Nam regnante Pio, & ſoſpite Carolo,
Ganges vortice, & Indus
Pontum te minor influet.
Et Romana colet templa; nec amplius
Leges Concilii Gallia reſpuet;
Nec Germania rumpet,
Aut edicta Britannia.

Ad Herculem Gonzagam Card.

Gonzaga e veteri ſtirpe potentium
Regum nate, Pius quam tibi credidit
Juſſu Regis Olympi
Salvam reſtitues ratem.
Vires ipſe tibi, & conſilium Deus
Præbet, quo valeas æquoris omnia
Effugiſſe pericla,
Ventorum & rabiem, & minas.
Hinc Syrtes licet, hinc Acroceraunia,
Dum curris tumidum per mare, mugiant,
Et caligine cæcâ, &
Nimbis fluctus inhorreat:
Patris ſumma tamen te ſapientia,
(Quæ vere tenebras diſcutit, & domat
Ponti monſtra profundi)
Infidum per iter regit.
Quem fers aſſidue, plurimus eſt labor,
Et pondus, fateor, vix tolerabile;
Quod jactantibus Euris
Navim per freta ſuſtines.
Perfer, non facili ſcandere tramite
Montem fas homini, ſole ubi clarior.
Virtus tempore in omni
Certis fulget honoribus.
Sic multa ipſe etiam pervigil Hercules,
Cujus nomen habes, aſpera pertulit:
Cum magnis ſibi factis
Æternum peperit decus.

Nam mala Heſperidum non piger abſtulit;
Et centum domita eſt Hydra periculis;
Cui par altera jam jam
Dextrâ preſſa tua cadet.
Et jam parta tuis poma laboribus;
Quæ ſerpens vigili lumine, fauceque
Servat ſemper hianti,
Ad dulces referes lares:
Et virtute Pii, & Concilii, & tuâ,
Depulſis procul hinc relligionibus
Falſis, Roma reſurget
Longe pulchrior in dies.
En ſecura tuo præſidio volat,
Puppis per liquidas Oceani vias,
Spretiſque omnibus undis,
Jam portus ſubit hoſtium.
Huic cedat celebris navis Jaſonis,
Quamvis vellus ovis vexerit auræ,
Et fulgentia cœlo
Inter ſigna renideat.
Hæc, luſtrata Dei lampade maximi,
Cunctis ſplendidius ſideribus micat;
Et fert nocte fugatâ,
Nobis perpetuum diem.
Nec Typhis, pelagus qui trabe nobili
Olim audax ſecuit, ſe tibi comparet;
Non tot fluctibus actus,
Non tantis ſpoliis gravis
In portum rediit, Tu ſuperans fretum,
Quod præter ſolitum murmurat, & fremit
Tuto littore ſiſtis,
Reddiſque incolumem ratem:
Et viſes patriam divitiis potens,
Quas non dives Arabs, non Tagus aurifer,
Non dat terra Sabæa,
Nec rubrum mare poſſidet.

De pace inita inter Philippum & Henricum Reges.

Alma Pax, tandem tenues per auras
Explicas pennas veniens olympo,
Fers & optatam requiem laborum
Aurea terris.
Huc ades noſtras miſerata cædes,
Queis adhuc agri recalent cruenti,
Et rubent lymphæ fluviorum, & alti
Marmora ponti.
Cuncta ſed jam te redeunte rident,
Cuncta mutantur, viret ipſa tellus,
Enitent fontes, fluvii, lacuſque
Et ſalis undæ.
Tu, velut ſol ætheris, refulges,
Et diem reddis tenebris fugatis,
En niger belli timor hinc refugit,
Luctus & omnis.
Nulla flens uxor revocat maritum,
Signa dum Martis ſequitur, nec ulla
Filium mater mediis in armis
Deflet ademptum.
Puppe mercator liquidas per undas
Æquoris currit gravis ære, & auro:
Nec tamen prædo ferus ullus illi
Se obvius offert.
Jam capit tutus requiem colonus
Paupere in tecto, patrioſque campos
Vomere exercet, fruiturque pace
Pacis amator.
Militum jam jam galeas, & enſes
Occupat turpis ſitus: at renidet
Trita falx uſu aſſiduo; atque læve
Splendet aratrum.
Hoc tibi acceptum referunt agreſtes,
Galliæ Rex, atque tibi, Philippe:

Qui tot Europæ populos gubernas
Æquus, & Indos.
Munus hoc veſtrum eſt, odioque, & irâ
Mente depulſis, poſitis, & armis,
Fœdere & juncto revocaſtis alto ab
Æthere Pacem.
Pace quis jam compoſitâ timebit
Amplius Thracum celeres ſagittas?
Quiſve jam magnas equitum catervas?
Quiſve triremes?
Regna ſunt vobis opibus referta,
Notaque in rebus dubiis juventus:
Pectus eſt vobis, animique virtus
Neſcia vinci.
Quæ modo invicti poſuiſtis arma,
Rurſus audentes capite; atque in hoſtem
Nominis noſtri, & fidei ſecundo
Vertite Marte.
Hac iter vobis erit ad beatas
Ætheris ſedes ſuperumque menſis,
Et choro accepti ferietis altum
Vertice olympum.

Ad Lycorim.

Æthera ſol rapido percurrens aureus axe,
Horæ momento datque, adimitque diem.
Tu nos argutis percurrens aurea ocellis,
Horæ momento daſque adimiſque diem.
Hinc ſe felicem dicit, quem lumine luſtras;
Quem ſpolias, miris ſe miſerum eſſe modis.
Sol varios flores è pratis elicit, at tu
Divinos ſenſus elicis ex animis.
Inter ſidereos unus ſol enitet ignes,
Inter virgineos tu quoque ſola choros.
Ergo tibi, & ſoli ſi par conceſſa poteſtas;
Sol alter nobis, pulchra Lycoris, eris.

Ad Carolum IX. Galliarum Regem.

Qui tibi ſæpe dolos ſtruxit, qui vincla paravit,
  Tu puer in laqueos induis arte ſenem.
Utque manu Alcides preſſit fera cornua tauri,
  Sic premis illius colla ſuperba pede.
Et telis Pythona trucem; velut alter Apollo,
  Qui tua vaſtabat regna opulenta, necas.
Nunc florent, tolluntque caput tua lilia; & aſtris
  Clarius, hoſtili tincta cruore micant.

Ad Federicum Pendaſium.

Pendaſi amicis omnibus cariſſime,
Quid uſque libris involutus, nunc agis?
Cauſſas ne rerum in luce clarâ collocas
Scriptis opacâ nube nobis abditas?
An ſidera extra mente tendis altius,
Scrutans ſacrata pervigil volumina?
Mihi relatum eſt, te polite pumice
Quendam libellum, quem diebus proximis
Texiſti & arte, & ingenî vi maximâ.
Mirum nec ulli: nam perennes evomat
Cur Ætna flammas noſcis, & quo fulmina
Pacto creata ex arce cœli decidant.
Et unde flabris vexet Auſter æquora,
Suiſque Pontus finibus non exeat.
Nec quidquam in atrâ condidit caligine
Natura rerum, quin tibi ſit cognitum,
Poſſiſque verbis explicare candidis,
Seu vis Latinis, ſive mavis patriis.
His te decorum, & præditum virtutibus
Mirantur omnes, & beatum exiſtimant.
At mî videris eſſe Divis proximus,
Choriſque eorum jure dignus inſeri,
Quòd nullus auri pondere, aut honoribus
A recto, & æquo te poteſt deducere.

Quòd

Quòd tu timore mortis, ipſo a tramite
Virtutis unquam non recedis avius;
Quòd omnibus ſis dulcis, atque amabilis
Tuo lepore, & comitate, & moribus.
Hæc illa virtus, quæ me amicum reddidit
Tibi, facitque, ut unicè te diligam,
Optemque tecum vivere, ut tuæ fruar
Mentis nitore, & aureis ſententiis,
Quas fundis ore, in quo repletæ floribus,
Puroque rore mella conſtruunt apes.
O me beatum, ſi mihi fas, leniter,
Quod reſtat ævi, tecum amice degere!
Sed ipſa quando nunc meis neceſſitas
Adverſa votis me tenet, quin advolem
Ad te repente; ſis mei non immemor,
Mihique amore (quod facis) reſpondeas,
Vivaſque felix cum tuorum copiâ
Librorum, amici qui tibi ſunt optimi;
Tuiſque ſæpe me reviſas litteris,
Quibus mihi eſſe nil poteſt jucundius.

Ad Antonium Janottum Epiſc. Foroliviensem.

Janotte, nullus quo mihi jucundior,
Qui temperare acerbitatem temporum
Tuo lepore, & ſuavitate es efficax,
Fixaſque curas mente amici avellere;
Jam me reviſe: quid moraris amplius?
Siccæ receſſit ſtella jam Caniculæ,
Et blanda mordent leniter nos frigora,
Nec pulvere ullo ſordida aut luto eſt via,
At pulchra, & ampla, parſque adhuc virentibus
Obtecta quercus hic & illic frondibus.
Nec obſtat ipſe cui libens obtemperas
Julius, urbis lumen, atque orbis decus,
Quin te relaxes occupationibus,
Ut noſtri amoris perfruamur fructibus.
Ni me reviſes, jam furentem ſenties.

Paſſim & replentem voce campos horridâ,
Velut leonem; qui catello mitior
Ludit Piſauri cum puerulis, & ſilet;
Vinclisque liber ferreis, & carcere,
Non figit ullum dente duro, aut unguibus.
At derelictus ſolus a turba, fremit;
Caudâque terram ſæpius ferit ferox;
Irarum & æſtu concitatus perfurit.
Amariorem non ſenectus me facit,
At ipſa ſolitudo; quâ nil triſtius
Effudit urna, quæ intulit mortalibus
Quicumque tentant noſtra morbos corpora.
Hic elegantes ſint licet multi viri,
Et litterati, & præditi virtutibus,
Queis cum libenter temporis partem tero
Sermone dulci; non tamen ſic intimus
Nobis eorum quiſque, ut illi credere
Alta latentes mente ſenſus audeam:
Hoc eſſe videor mancus, & ſolus mihi.
At arcta tantum ſunt amoris vincula,
Quæ nos peractis quinque luſtris vinciunt,
Tuique mores ſic meis conſentiunt,
Ut unus ipſe turba mi ſis maxima,
Vitamque tecum dulce ſit traducere,
Tibique noſtro corde preſſa pandere.
Quid in ſecundis eſt amico ſuavius,
Qui cum jocari & perfrui poſſis bonis?
Quid rebus illo in aſperis optatius?
Qui conſulendo te jacentem ſublevet,
Curaſque amaras comitate leniat?
Exoptet alius plena farris horrea,
Et mille ſeptus ambulet clientibus,
Magniſque rerum copiis circumfluat
Auro, & ſmaragdis impeditus tempora:
Janotte, tecum ſit mihi fas vivere:
Seu rure. læto in otio, ſeu turbidos
Inter tumultus urbis, in negotiis.
Ubique nobis ſuavitatis plurimum

Affert vetuſtas noſtri amoris mutui,
Et acta vita pariter procul dolis,
Riſuſque ab omni parte liberalibus
Jocis ſevera condientes, & ſale;
Novique ſemper cauſſa nobis gaudii eſt
Rerum memoria, quas ſimul tractavimus;
Nec non laborum, quos diu ſubivimus
Jactati ab aulæ ſæpe nigro turbine,
Dum puppe eâdem vecti in altum tendimus.

Ad Jo: Franciſcum Paſqualinum.

Amice candide, & mihi cariſſime,
Quem ſum fidelem expertus in periculis,
Meiſque rebus proſperis dulciſſimum,
Magis beatus mi videris omnibus
Quicumque in urbe, Paſqualine, vivimus.
Præſens & acta vita cognita eſt tua,
Tuique ſenſus non mihi reconditi.
Vixiſti honeſtis ſemper in negotiis,
Prudens, apertuſque ut virum probum decet,
Nec ulli acerbus, aut moleſtus, aut gravis:
At nunc ſolutus omnibus curis, tibi
Vivis, nec aurum te, aut honores detinent,
Quos obtulere ſponte amici & ſæpius,
Quin deſtinatum perſequaris otium.
Recte beatus tu potes vocarier:
Nam mortis inclementiæ non immemor,
Quæ dura nos vel oſcitantes opprimit,
Freno & catena ſpiritum domas tuum,
Nec ampliare rem laboras amplius:
Sed quod paraſti, eo libenter uteris,
Non te catinum lucidum magis vitro,
Saliſve puri pulchra concha deficit,
Nec te miniſter, qui ſalubres colligat
Herbas, & arte non ſueta condiat:
Tibique menſa ſtrata ſemper floribus
Ridet, nitetque, ut prata veris tempore

Jactatque odores hinc & hinc ſuaviſſimos.
Nec vina deſunt poculis ſpumantibus,
Quæ laſſa poſſunt recreare corpora.
Abeſt nec hædus, nec caniſtra dulcibus
Repleta pomis, quæ dat arbor fertilis.
Hoc apparatu ſæpe amicos accipis,
Quorum lepore captus obliviſceris,
Quæcumque nobis vita fert incommoda.
Nec æqua mens in aſperis rebus tibi,
Nec deeſt ſecundis: hæc quietis eſt caput:
Hæc te beatis regibus parem facit.
Tu ſemper idem; ſive te furentibus
Impelli ab Euris huc & illuc cernimus,
Seu tutum ab atro turbine ævum degere.

Ad Carolum IX. Galliarum Regem.

Fortunate puer, paret cui Gallica tellus,
  Quique vafros ludis pervigil arte viros.
Ille tibi debet, toti qui præſidet Orbi,
  Cui nihil eſt cordi relligione prius.
Namque tuis juſſis divum contemptor, & armis
  Concidit, & ſævis nunc jacet eſca lupis.
Sic templis quem longa dies, quem injuria honorem
  Abſtulerat per te reddidit una dies.

Ad Joannem Auſtriacum.

Te pater aſpiciens ex alto Cæſar olympo,
  Æquoreum celeri dum trabe curris iter:
Perge Puer, dixit, nec te jam barbara claſſis
  Terreat, adverſo que movet arma Deo:
Ecce tuam circumvolitat victoria puppim,
  Ecce ſuas ponunt Eurus, & unda minas.
Macte animo: ut dederam terris ego jura ſubactis,
  Sic tibi devictis ſerviet æquor aquis.

Ad

Ad Venerem.

Cypria, ſeu celeri veheris ſuper æthera conchæ,
  Sive Gnidi niveo nunc premis arva pede:
Aſpice ut Ægæis exultans barbarus undis
  Auferat e diti rapta trophæa Cypro.
Ille tuos populatus agros, tua regna ſuperbus
  Jam ſibi terrarum cuncta ſubacta putat.
At tumidum tu merge ſalo, & da piſcibus eſcam,
  Nam potes: è rapido tu Dea nata mari es.
Et Boreas paret tibi Amoris ſaucius arcu;
  Saucius & pelagi Rex tua juſſa facit.

Ad Vincentium Gonzagam Mantuæ Principem.

Dum petis alta ſacri tenero pede culmina Pindi,
  Ex quo te dulci voce Thalia vocat:
A Crotto ne flecte aciem, ſate ſanguine Regum,
  Ardua qui tutum per juga monſtrat iter.
Neu labor a tantis ullus te terreat auſis,
  Ecce tibi e ſummo gloria monte nitet.
Illa dies noctesque tuum vigilare Maronem
  Juſſit, ut egregia fingeret arte modos.
Illa tuum toties Ferrandum frigus, & æſtum,
  Et grave Mavortis ferre coëgit onus.
Te quoque multa decet tolerare, ut verſibus illi,
  Huic armis ſimilis, clara per ora voles.
Non honor eſt facili legiſſe e colle coronam,
  Nec præda exiguo parta labore juvat.
Ergo vigil decerpe ſenis dicta aurea Homeri,
  Sicut apis flores quæ legit ante diem.
Et radio metire ſolum, ſtellaſque, globumque
  Solis, & ingentis littora curva maris.
Utque Jovis celeri volucris ſecat aëra penna,
  Sic mente æthereas tu quoque curre vias.
Jamque frementis equi preme terga ſuperbus, & aude
  Dente feros haſta ſternere parvus apros.

Alci-

Alcides etiam geminos puer impiger angues,
  Dum tumidi tollunt ſibila colla, premit.
Sed colere imprimis ex toto corde potentem,
  Diſce Deum, & leni nos regere imperio.
Nunc ſtudia hæc cordi tibi ſint: at pulchra juventus,
  Veſtierit primo cùm tibi flore genas,
Tunc in bella rues, Thracaſque animoſus in hoſtes,
  Et dabis adverſos pectore, & enſe neci.
Et ſpolia in patriam magnis quæſita periclis,
  Oceano, & terra Marte favente, feres.
Tunc ego, ſi dederint tantis ſupereſſe triumphis
  Fata mihi, numero te graviore canam.
Interea hoc exile mei cape pignus amoris
  Carmen, & inceptum perfice lætus iter.

Ad Joannem Auſtriacum.

O decus Europæ juvenis, qui ſanguine cretus
  Cæſaris, audaci nunc freta claſſe ſecas,
Jam cape tela manu, teque aude credere pugnæ:
  Cuncta tibi cœli ſigna ſecunda favent.
Nullaque jam pluvias avis increpat ore morantes,
  Nec turbata Notis amplius unda tumet.
Et turpi dat terga fugæ perterritus hoſtis,
  Qui videt imperium te penes eſſe freti.
Rumpe moras, & vince mari felicibus auſis:
  Nullus erit terras mox domuiſſe labor.
En tibi Roma parat, terrâ, pontoque ſubacto,
  Auguſtum duplici cingere fronde caput.
Jam venias, divûmque ſacris infige columnis
  Victor in Ægæo parta trophæa ſalo.
Et Grajo domiti in campo ſpolia ampla Tyranni,
  Puppe coronatâ per maria alta vehas.
Huc etiam tuus evictis pater inclitus Afris
  Aurea de Lybiæ littore dona tulit.
Et meritâ ornatus, populo plaudente, coronâ,
  Hac niveo inceſſit ſæpe ſuperbus equo.
Felices ambo! nam te quoque læta fovebit
  Jure triumphantem Martia Roma ſinu.

Illa

Illa tuos numquam ceſſabit tollere honores
Laudibus, & nomen voce iterare tuum.
Cum te victorem exuviis Orientis onuſtum
Cernet, & ante tuas oppida capta rotas.
Hæc inter, Paphon agnoſcet, bimaremque Corinthon,
Et Gnidon, claram ſole nitente Rhodon:
Et loca ſacra tuo nobis quæſita labore
Suſpiciet, quondam ſanguine tincta Dei:
Spectabitque ſuo currentem mollius Indum
Flumine; nam victis per vada ſerpet aquis.
Brachiaque evinctos Thracas poſt terga videbit,
Atque Deo captas mille favente rates.
Quique erat Italiæ populis modò terror, & horror,
Adſpiciet dantem colla ſuperba jugo.
His oculis paſcens, mirabitur inclita Roma
Magni facta patris te ſuperaſſe tuis.
Ille dedit terris leges victricibus armis
Notus & Eois, notus & Heſperiis.
At tu (ſic placitum ſuperis) felicior illo,
Et pelago, & terris aurea jura dabis.

In Innocentes Martyres.

Inſontes pueri vos licet è ſinu
Materno eripiat gens fera, & impia
Vos ſternat gladio, ut dente lupi ſecant
Raptas a ſtabulis oves:
Veſtro veſtra tamen pectora ſanguine
Perfuſa innocuo, clarius emicant,
Quàm lunæ nitidæ cornua, cùm vagi
Solis lumina colligunt.
Adjunctos numero cœlicolum, ſuis
Vos luſtrat radiis, qui regit omnia,
Et vobis ſolidè munere gloriæ
Donat pro nece perfrui.
Felices animæ! vos jubar additis
Signis æthereis, & ſuperûm choris:
Sic gemmæ pateris dant decus aureis;

Ful-

Fulgentique roſæ vitro.
Ad vos, o pueri, confugio ſenex:
Ut victus prece veſtra omnipotens pater,
Æterno accipiat me gremio, nigras
Cùm mors iniiciet manus.
Quamquam purpureis edere adhuc labris
Neſcitis teneri mente latentia:
E cœlo tacitas ille tamen preces
Veſtras auribus hauriet.
Miſtus lacte cruor, quo rutilat ſolum,
E veſtris roſeis dum fluit oribus,
Se ſe tollet humo, vox veluti levis,
Et ſummum feriet polum.
Pro Chriſti imperio, & nomine qui ſua
Supponunt rigidis colla ſecuribus;
Extincti veniam ſanguine ſupplici
Nobis a domino impetrant.
Vos ergo ante Dei ſuppliciter pedes,
Abſciſſi validis membra bipennibus,
Mecum corde preces fundite: parvulis
Nam magnus Deus annuit.
Præ tantis meritis vos ego carmine
Nunc dicam patrio, nunc Latio canam,
Cùm terras rutila ſol tetigit face,
Cùm nox in tenebris ſilet.

Ad Romam, de Hortis, qui vocantur vulgo Belvedere.

Salve Roma, Pii magnis decorata triumphis,
Illius & larga facta beata manu.
Nunc merito caput extollis, modo mœnibus aucta,
Tutaque, & egregiis conſpicienda viis.
Et merito jactas educta Palatia cœlo,
Et nuper miris ſtructa theatra modis.
Hæc centum cumulata bonis ad ſidera ſurgunt,
Divitiiſque novis jure ſuperba nitent.
Hic ſigna, hic ſtatuas cernes, & fronte columnas,
Queis magis haud uſquam lucida gemma micat.
Hic

Hîc quoque pervigili quondam ſervata dracone
  Aurea dat nobis mala beatus ager:
Et totus viret aſſidue florentibus herbis,
  Semper & Aſſirio fragrat odore locus.
Hîc etiam volucrum cantus bibis aure canoros,
  Et potes hîc vitreo pellere fonte ſitim:
Pulchrius hoc pulchro adſpectu nil vidimus umquam,
  Non Sol qui luſtrat lumine cuncta ſuo.
Non illis certare auſint opera ulla, vetuſto
  Tempore quæ doctæ jam poſuere manus.
Salve Roma iterum, jam te formoſior ipsâ,
  Poſſem utinam laudes concinuiſſe tuas.
Sed quis tanta canet decori decora addita priſco?
  Carmine quis dicet tot benefacta Pii?
Quis digne poterit Divum ſurgentia templa,
  Monteque deductas ſcribere fontis aquas?
Quiſve Pii magni dictam de nomine portam,
  Formoſo quæ nos excipit ampla ſinu?
Quis referet tota ut fulvo lita fulgeat auro
  Regia? & ornatus explicet aula ſuos?
Illa mihi oſtentat diſtinctos marmore muros,
  Quod nobis quondam Græcia victa dedit.
Noſtraque non vanis picturis lumina paſcit,
  Cum nos picta patrum ſplendida facta docet.
Hoc Regis mirantur opus, qui numine ſancto
  Huc ducti ſacris oſcula dant pedibus.
Roma tibi Ægypti cedant miracula, & urbis,
  Quæ ſtat in Adriaco tam veneranda mari.
Nec certent, quæ nauta novo rate vectus ab Orbe
  Ante focum uxori, nocte ſilente, refert:
Stes utinam æternum: & multos pater optimus annos,
  Ut facit, egregia te Pius arte regat.

Ad Apollinem.

O Jovis magni ſoboles, decuſque,
Crineque intonſo & pharetrâ ſuperbe,
Applices aures precibus benignas

Pul-

Pulcher Apollo.
Sive Sol mavis nitidus vocari,
Sive Mens mundi, mihi dexter adſis.
Dum tuas auſus ceciniſſe laudes
Carmina condo
Arte tu ſanas medicus ſalubri
Corporum morbos; tibi nota quæque eſt
Herba: tu ſortes regis, ac futura
Præcinis augur.
Tuque dum longe jacularis arcu,
Territas divos, hominumque cœtus,
At tuæ matris tacitam pererrant
Gaudia mentem,
Tu novem ſolus moderaris orbes
Siderum princeps, obienſque circum
Et mare, & terras, nitidoque Olympum
Lumine luſtras:
Sic novem præſtans citharâ Camœnis,
Dum vagis plaudunt pedibus choreas,
Dulcia æterno modulata plectro
Carmina dicis.
Sic diem curru vehis, & ſilenti
Nocte mox celas, placide ut quieſcat
Feſſa mens curis hominum, & diurno
Membra labore.
Tum tuis contra radiis refulgens
Candidam Lunam mediis tenebris
Luce perfundis: nitet illa gaudens,
Splendet & una.
Lenta per te pampineis racemis
Uva dependens coquitur, rubetque
Purpuræ certans; tibi plurimum ipſe
Debet Jacchus:
Quæque mortales miſeros aratro
Arva defixo docuit movere,
Spemque præduri dare mox laboris
Semina ſulcis:
Concipit per te genitale ſemen

Ter-

Terra, dehinc alvum gravidam relaxans
Parturit fruges, varioſque flores
Fœta miniſtrat.
Hoc ſciens, a te gravidas ariſtas
Expetit multis precibus colonus;
Ut queat natos teneros, ſenemque,
Paſcere patrem.
Supplices audi miſeros agreſtes,
Ne fame heu dirâ pereant, ſituque
Horreat campus, penituſque ceſſet
Fructus aratri.
Tu quoque in Thracas metuendus arcu
Bella age, & morbos procul hac ab urbe;
Ut malis rurſus redeant fugatis,
Tempora in aurum.
Imminet peſtis Latio, & ruina:
Jam ferus Mavors ruit huc cruore
Italo adſperſus, niſi nos ab alto
Adſpicis æquus.
Eripe tanto Italiam periclo;
Julium ſerva innumeros in annos,
Cui data eſt rerum merito ſacrarum
Summa poteſtas.
Huc ades lauru caput implicatus:
Nos tibi ſacras ſtatuemus aras
Compotes voti, dabimuſque ſanctos
Thuris honores.
Tum gravi taurus redimitus auro,
Cui breve erupit modo fronte cornu,
Dum ſatur lætis juveneſcit arvis,
Imbuet aras.

Ad Romam.

Ergo ego, qui a puero tot jam fugientibus annis
Roma tuo in gremio, rerum pulcherrima, vixi,
Jam ſenior numquam poſthac te lumine cernam?
Ergo ego, Tibri pater, patrio mihi carior amne,

Qui me poſt curas, & multa negotia laſſum,
Sæpe tuo leni recreaſti murmure, & undâ;
Noſtra tuis numquam ponam veſtigia ripis?
Vita ubi fingebam mihi feſsâ ætate beatam?
Nec vos, ô ſeptem colles, hortique reviſam?
In quibus ipſe tener collegi ſæpe nitentes
Rore roſas, fecique novo de flore corollas;
Pigra gelu, & ſqualens alibi cum terra rigeret?
Non ager Aſſyrius vobis contendat odore,
Parthenopeque ſuis cedat bene olentibus herbis;
Ver proprios quando vobis conceſſit honores.
Nec veſtris fruar, ô dulces ante omnia amici,
Amplius alloquiis? quibus olim incommoda noſtræ
Speravi demens leniri poſſe ſenectæ?
O fortuna potens, ut nos ſpe ludis inani,
Cunctaque veloces (ſi vis) mutantur in horas!
Afer, & Hircanus Romam colit, & colit Indus,
Quique bibit Tanaim, quem ſæva Britannia partu
Edidit, & Tauri qui natus vertice montis.
At nos quos utero mitis tulit Itala tellus,
Sedula quos veluti nutrix modò Roma fovebat,
Principibuſque viris caros, nullique moleſtos,
Cogimur heu miſeri obſcuris nunc vivere in oris.
Omnia præ Româ loca conſita nocte videntur.
Nec vos o Thermæ, nec vos Capitolia, & alta
Templa Deûm, nec vos æquata Palatia cœlo
Viſere jam poſſum, ſparſus modò tempora canis;
Quæ toties ego ſum primis ingreſſus ab annis,
Et ſemper colui, & ſuſpexi veſter alumnus,
Munereque inſignis veſtro, & decoratus honore:
Nec tua, ſancte pater, quæ nunc ſtruis ampla theatra
Metiri licet his oculis, nec monte ſalubrem
Quam deducis aquam; nec ſacras quas Pius ædes
Ponis, & exornas fulgenti marmore & auro.
Mœnia quid referam? quibus Urbem providus auges,
Et quibus illa feros hoſtes circumdata temnit.
Quidve Piam memorem portam? quid ſtrata viarum?
Quid decora uſque tuis quæ ſumptibus adiicis aulæ?

Me miſerum, mihi ſi numquam fas iſta videre,
Æternumque tuâ cogar, Pie, luce carere,
Et Româ, præter ſolitum quæ pulchra renidet.
Illa tuis radiis, Patrum & perfuſa nitore,
Quos virtus cumulat donis, atque induit oſtro,
Emicat, atque urbes ſuperat vi luminis omnes;
Sint licet illuſtres ſtudiis, armiſve ſuperbæ.
Aurea ſic Phœbi reſtinguit ſidera fulgor.
Nos igitur procul à Româ caligine merſi,
Ut lucem reddas, humili te voce precamur.
Ipſe, tuo ſancto adſpectu recreatus, & Urbis,
Si mihi permittes pedibus procumbere ſacris,
Intexam præclara meo tua facta libello;
Ni renuis parvo deducta poëmata verſu.
Fortior & rediens huc noſtro munere fungar
Aſſiduè paſcens, & curans pervigil agnos,
Quos olim tua commiſit mihi magna poteſtas,
Cum Deus in ſumma meritò te ſede locaret.

Pauli Manutii epitaphium.

Qui te, Paule, gemit, linguam gemit ille Latinam;
  Quos ſimul extinctos hic brevis orbis habet.
Illa tuo ſtetit ingenio, & præſtante labore
  Suſtentata diu; teque cadente cadit;
Et voluit, tecum quia multos vixerat annos,
  Tecum etiam hoc tumulo poſt tua fata tegi.
Una fuit vobis ſors vitæ, & mortis, & urnæ:
  Unus & ambobus plangor, & unus honos.

Petri Bembi epitaphium.

Quæ jam victa ſitu ſqualebat lingua Latina,
  Bembe, tuâ floret nunc bene culta manu.
Quin defloreſcit, modò te ſpoliata magiſtro,
  Poſtque tuos cineres, non velut ante, viget.
En inculta tuum languenti flore ſepulchrum
  Spargit, & incultis flet tua fata modis.

Epitaphium Chriſtophori Columbi.

O Ligur, Italiæ decus, & lux certa, Columbe,
Heu brevis extinctum te quoque teſta capit.
Te modo non potuit terras qui amplectitur omnes
Oceanus, magno continuiſſe ſinu.
Illius es fines ultra rate vectus ad Indos,
Quo prius haud pennis Fama tetendit iter.

Epitaphium Caroli V.

Carolus hic ſitus eſt, magnos qui ſæpe coëgit
Europæ reges ſubdere colla jugo.
Qui Libyam domuit, Thracaſque fugavit, & armis
Adjunxit regnis Indica regna ſuis.
Qui mox ſe invictum vicit; ſe fortior ipſo,
Cum ſpolium ſprevit, quidquid & orbis habet.
Pulchrius, imperii ſeſe ſpoliaſſe coronâ,
Quam reges forti tot domuiſſe manu.

Epitaphium Henrici Gall. Regis.

Pro Gallis, Henrice, feros dum tendis in hoſtes,
In latere hæſerunt ſpicula nulla tuo.
Dum pacem celebras ludis armiſque, ruentis
In te fracta tuum perforat haſta caput.
Ah ſcelus! haud potuit te pax arcere periclo,
Illa licet per te ſit modo lapſa polo.
Nec tua quæ forti ſervaſti pectore regna,
Servari a mortis te valuere manu.

Ad Hippolytam Gonzagam Ferrandi filiam.

Hippolyta, exſtinctum jam deſine flere parentem,
Et pulchro roſeas ungue notare genas.
Non iſti decorant gemitus, lacrimæque ſepulchrum;
Non qui floridulo defluit ore cruor.
At decorant cruor, & gemitus, quos edidit hoſtis,
Qui cecidit toties illius ante pedes.

De Lycoride lætitiâ mortuâ.

Deflebat mater cari modo funera nati,
  Cui rigido Mavors abſtulit enſe caput.
Improviſum illi ſe filius obtulit alter,
  Quem merſum Eridani fama ferebat aquis.
Ut vidit natum incolumem, quem fleverat olim
  Amiſſum, ſubito concidit exanimis.
Sic periit vi lætitiæ ſemel icta Lycoris,
  Quæ nequiit gemino fixa dolore mori.

Epitaphium Julii Cæſaris.

Qui modo inauratis Capitolia ad alta quadrigis
  Vectus, & Eoos rexit, & Heſperios,
Ecce cadit Cæſar, transfoſſus pectora ferro,
  Et ſimul e dextrâ ſceptra ſuperba cadunt.
Umbra ſumus, cui vix fuerat ſat maximus Orbis,
  Nunc hujus cineres parvulus orbis habet.

In Silenum.

Vita mihi jucunda fuit: mihi dolia cordi,
  Et cyathi, & plenis vina fuere cadis.
Nec mihi amara dies, cum noſtra ad limina venit,
  Et pede percuſſit mors violenta fores.
Namque pedum ſtrepitus noſtras non attigit aures,
  Corpus erat ſomno, menſque ſepulta mero.

In ebrium.

Dum vixi, ſine fine bibi, ſic imbrifer arcus,
  Sic tellus pluvias Sole peruſta bibit.
Sic bibit aſſidue fontes, & flumina Pontus,
  Sic ſemper ſitiens Sol maris haurit aquas.
Ne te igitur jactes plus me, Silene, bibiſſe;
  Et mihi da victas tu quoque, Bacche, manus.

In eundem.

Jactabunt alii partum ſibi ſanguine nomen,
  Regiſque audaci colla ſubacta manu.

Et tumulo inſcribent, depulſos mœnibus hoſtes,
Milleque diſiectas Marte favente rates.
Maxima palma mihi, Baccho duce, pocula mille
Grandia, cum multo ſæpe bibiſſe mero.
Gloria nec tenuis, ſi cantharus ante ſepulchrum,
Pendet, & immenſi, noſtra trophæa, cadi.

In eundem.

Nil mihi cum Florâ dum felix vita manebat,
Sed mihi cum Baccho plurimus uſus erat.
Non igitur ſit ſparſa novis mea floribus urna;
Sed potius dulci ſparſa ſit illa mero.
Ut fuit hujus odor vivo mihi floris odore
Suavior, extincto ſic erit ille mihi.

Ad Laurentium Gambaram.

Quid fles aſſidue jucundi funus amici,
Quem potes e Stygiis eripuiſſe vadis?
Sume lyram, & lacrimis careant muliebribus ora:
Te lyra, non lacrimæ, culte poëta, decent.
Turpe tibi, cineres fletu decorare perenni,
Quos tibi perpetuis fas celebrare modis.

De Lycidâ.

Sternit humi, heu, patrem Lycidas, dum verbere torto
Concutit, & duro calce fatigat equum.
Ille miſer, patre extincto ſe protinus enſe
Traiicit, & moriens talia voce refert:
Fas utinam bis poſſe mori! ſic debita poſſem,
Care pater, gemina reddere morte tibi.
Pro letho tibi quod peperi, pro munere vitæ
Quam duxi, haud ſatis eſt me cecidiſſe ſemel.

De Lyco.

Dum pugnat Lycus ob patriam, cadit obrutus haſtis,
Et matrem adſpiciens jam moriturus, ait:
Pro patriâ, mihi dulce mori: te propter, amarum eſt.
Hinc atque hinc gemino victus amore trahor.

Illa gravem egregiâ ſuperans virtute dolorem,
Hæc ſiccis oculis aurea dicta dedit:
Redde quibus debes animam lætuſque libenſque,
Tu patriæ, & cœlo, non mihi natus eras.

In M. Antonium.

Quid facis Antoni? perdis civemque, ſenemque,
Qui linguæ, & patriæ dicitur eſſe pater.
Ille dedit linguæ lucem, patriæque ſalutem;
Tu morte unius tollere utramque putas?
Falleris. Urbs etiam nunc ſtat, Cicerone perempta;
Et magis, atque magis lingua Latina viget,
Nam, tua quæ ſolum reſonabant illius ore
Crimina, nunc eadem mille per ora ſonant.

In eundem.

Dextra tua, Antoni, perfuſa eſt ſanguine civis:
Quin potius patrio tincta cruore rubet.
Quem jugulas, uno ore vocat patria ipſa parentem,
Utque patri lacrimas dat laniata genas.
Ah miſer, extinxti qui poſt ſua funera vivit
Enſeque transfixus guttura, voce ſonat.
Nam lingua illius totum jam ſparſa per orbem eſt,
Inque tuum torquet ſpicula, ut ante, caput.

In aquam Virginem, Romam ductam.

Virgo, quæ nitidis transluces candida ab undis,
Ut nitet è puro ſplendida concha vitro;
Huc adſis, ſtudio matris terrâ eruta ab altâ;
Illa ſacro accipiet te veneranda ſinu.
Hic tuto poteris nullo tardata timore,
Perque vias omnes currere, perque domos.
Nec fraus virgineum, nec vis violabit honorem.
Sanctus enim ſancta regnat in urbe pudor.

Ad Laurentium Gambaram.

Ille, novum virtute ſuâ qui repperit Orbem,
Oceani inſuetas auſus inire vias,

Argumentum ingens tibi præbet fortibus auſis,
Victor in Europam cum ſpolia ampla refert.
At tu materiæ clarum addis, Gambara, honorem,
Grandeque Apollineâ carminis arte decus,
Nam verſu decorata tuo nova facta Columbi,
Sparſa velut Solis lumine ſigna, nitent.

Ad eundem.

Gambara, dum celebras petiit qui puppibus Indos
Primus, & Hiſpanis parta trophæa tulit:
Magna tui verſus exornant illius acta,
Non ſecus ac verſus illius acta tuos.
Amborum virtus duplici cumulata decore eſt:
Alter ab alterius lumine lumen habet.
Sic gemmis ornata nitet magis Indica concha:
Sic magis in conchâ gemma repoſta micat.

Ad Lælium Paſqualinum.

Jam Læli ſuperare aude celſi ardua Pindi,
Carmen ubi egregiâ texuit arte Maro.
Ecce, iter ad durum tibi plectro, & voce canora
Molliat, Aonidum jam chorus omnis adeſt;
Teque vocat montis de vertice Cynthius alto:
Nec mirum, ſimiles diligit ille ſui.
Non mentum juvenile tegit tibi barba, nec illi:
Nec magis illius quam tua forma nitet.
Nunc illi es ſimilis: ſed cum te fronde, lyraque
Ipſe ſuâ ornarit Cynthius, alter eris.

Ad Vincentium Juſtinianum.

Vincenti, egregio ſic enitet aurea virtus
Ore tuo, ut puro lucida gemma vitro.
Nec fuco, aut maculis adſperſa adparuit umquam,
Ceu Sol qui nitidum fert ſine nube diem.
Quaque vigil flectis divinæ lumina mentis,
Illa tibi ſemper prævia monſtrat iter.
Perge viam; non te ſortis ſuper ætheris oras
Nunc rota, ſed virtus te tua ſola vehit.

In Invidum.

Si quis Romanâ me furtim mordet in aulâ
Invidus, & ficta ſe mihi fronte tegit:
Detegat ô potius quæ condit mente, palamque
Evomat in noſtrum tetra venena caput.
Spicula nil curo linguæ mihi nota malignæ;
Sed metuo ignotis ſpicula tincta dolis.
Navita ſic ſcopulos temnit, quos proſpicit alto;
Quæ cæco latitant gurgite, ſaxa timet.

De fonte Julii III. Pont. Max.

O fortunatæ volucres, quæ ruris amœni
Dum canitis laudes, garrula lympha ſalit.
O fortunati piſces, qui murmure ſilva
Dum reſonat, ſacro ducitis amne choros;
Invideo vobis: ſecurum degitis ævum,
Inſidias vobis non ſtruit ulla manus.
Hîc utinam, vel avis vos inter dicere carmen
Poſſem ego, vel piſcis ludere mutus aquâ.

In fontem Card. Madrutii.

O pictæ volucres, lætos date gutture cantus,
Madrutii vobis munere parta quies.
Retibus haud cinxit nemus, ut vos implicet illis,
Sed vos ut tutas reddat ab inſidiis.
Jam vos non laqueis, non viſco decipit auceps,
Nec tela in veſtrum dirigit ulla caput.
Nec laniare poteſt vos duro milvius ungue:
In vos imperium nec Jovis ales habet.
Laudibus hunc igitur, qui vobis otia fecit,
Tollite, & hæc variis dicite rura modis.

De Cæſare.

Iſter, in Euxinum qui magnis flexibus æquor
Tendis, & invicti Cæſaris arma vehis,
Tolle caput: tibi jam Tigris, tibi Nilus, & Indus
Serviet, & Tanais ſub tua jura fluet.

Ecce feros ſolo adſpectu jam diſiicit hoſtes
  Cæſar, ut imbelles regius ales aves.

Ad Baſilium Zanchum.

Sim licet aſſidue ferrato carcere clauſus,
  Tranſilit æratas mens mea ſæpe fores:
Atque mare immenſum, & terras circumvolat omnes
  Libera, cœleſtes itque, reditque vias.
Hac ego te abſentem complector, candide amice,
  Hac ego ſæpe tuis perfruor alloquiis:
Adfixuſque tuo lateri per amœna locorum
  Incedo, Phœbus qua tibi monſtrat iter.
Non hic ſunt lacrimæ aut gemitus, non nubilus aër,
  Nec Notus immiti turbine perflat humum:
Sed cithara, & cantu reſonans, micat aureus æther,
  Mulcet odoratas & levis aura roſas.
Hic ego permixtus Muſis nova carmina canto,
  Carmina, quæ donat Calliopea mihi.
O Muſæ, colui magno vos ſemper honore:
  Poſthac majori ſemper honore colam.
Vos mihi mordaces lenitis carmine curas,
  Et penitus toto vellitis ex animo.
Vos è Caſtalio ſinitis me fonte liquores
  Sumere; & Aſcræum me quoque inire nemus.
Per vos nunc lætus vivo: vix credere dignum eſt,
  Me placide in turpi vivere poſſe ſitu.
Credideris tu, Zanche, tamen, qui paupere tecto
  Colligis e Muſis gaudia tanta tuis.
Nam veluti per prata novos metit undique flores
  Læta apis. & mirâ conſtruit arte favos:
Sic alacer ſtudio invigilas, atque aurea vatum
  Paſſim dicta legens, nobile texis opus.
Et quamvis te pauperies anguſta fatiget,
  Et premat immerito; fers grave lætus onus:
Egregiique operis miro ſuccenſus amore
  Divitias ſpernis, quas rude vulgus amat:
Et tibi quæris opes, quas non aboleverit ætas,
  Non Mars, non ignis, non rapidi unda freti.

Quin

Quin potius frueris magno ſudore paratis:
  Nam Sophiæ eſt hortis jam tibi parta quies.
Sis felix, noſtrique memor: tua maxima virtus
  Non umquam noſtro defluet ex animo.

Ad Camillum Capilupum, fratris filium.

Cernere ſi poſſes virtutem, cernis ut Æglen;
  Illius, haud hujus captus amore fores.
Nam nihil in terris virtute eſt pulchrius ipſa;
  Nil ipsâ immenſus dignius orbis habet.
Divitias non illa cupit, quas expetit Ægle;
  Sed nos divino munere ſola beat.
Nam Superum delapſa choris nos tollit ad aſtra,
  Ducit & ad ſummi regna beata Jovis.
Sic Theſeus Virtute duce, & qui contudit hydram,
  Atque alii, menſis accubuere Deûm.
Huc igitur, maleſane, tuum jam transfer amorem.
  O quanta eſt flammis dignior iſta tuis!
Illi gratus eris; non te formoſior alter;
  Formoſis virtus pulchra favere ſolet.
Huc aciem precor ingenii jam flecte, Camille;
  Sic fas eſt homini poſſe videre Deam.
Quam ſimul ac cernes, totus flagrabis amore;
  Et dices, Ægle, mî modo cara, vale.

Vita Senis.

Sit mihi quæ niteat domus, & qui floreat hortus,
  Conditaque ex ignis vina Falerna cadis.
Et dape non empta mecum contentus amicus,
  Laudibus extollat facta vetuſta ſenex.
Lumina non umquam condat mihi ſomnus ad ignem,
  Dum verſo patrii nobile vatis opus.
Inque ſinu ludens, teneris mihi colla lacertis
  Implicet, ac libet parvulus ora nepos:
Detque mihi requiem nocturnis lectulus horis;
  Et volucris lætos Sole oriente modos.
Hinc fugiat morbus nulla ſanabilis arte:
  Sit dolor hinc lateris, ſit quoque cura procul.

Nec

Nec mihi mens umquam langueſcat conſcia recti,
Vivat & æternum firmior alma fides,
Si tot dona ſeni dederit mihi rector Olympi,
Optandæ magni non mihi regis opes.

Ad Gregorium XIII. Pont. Max.

Sancte pater, qui luce Deûm perfuſus, in alto
Stas ſolio, & nitido Sol ut in axe, nites:
Non curru te dextra ſuo fortuna, nec aura
Principis, aut hominum ſuſtulit ulla manus:
Sed tua te virtus ad ſummum evexit honorem,
Quique ſacro æthereas indicat igne vias.
Sic quoque vir juſtus quondam, duce fretus eodem,
Eſt in flammiferis vectus ad aſtra rotis.

Ad Claudiam Rangoniam, autea Olympiam dictam.

Claudia, dum partu vix edita lucis in auras
Sol velut exoriens, undique clara nites.
Impoſitum meritò fuit hoc tibi, Olympia, nomen;
Quod te nunc etiam candida Nympha ducet.
In te namque ſitum eſt, roſeoque renidet ab ore,
Quidquid perſpicui pulcher Olympus habet.
Non ſuperat candore tuum via lactea pectus,
Nec coma, quæ ſtellis addita, luce comas.
Quæque roſis aſperſa genas it prævia Soli,
Numquam viſa magis fronte nitere tuâ;
In quam translucet radianti Virginis aſtro
Purior, e caſto pectore cana fides.
Nec Veneris par ſtella tuis micat aurea ocellis,
Nec qui flammiferis æthera luſtrat equis.
Non jubar illa die, non hic fert noctis in umbrâ:
Sed tu fers nobis nocte dieque jubar.
Nec Diana, choros cùm cœlo argentea ducit,
Te magis incedit conſpicienda pede.
Et quod acu depinxit opus cùm vicit Arachnem
Pallas, idem tenui tu quoque pingis acu:

Et

Et reliquos natura tibi dedit hujus honores,
Queis inter magnas fulget honeſta Deas:
Adjecitque decus, quo ſe ſe Cypria jactat,
Valleque in Idæâ jure ſuperba ſedet.
Quæ tecum in terris igitur contendat? Olympo
Si bona cuncta tuo pectore; & ore micant?

Ad Lælium Arigonum.

Ne tibi ſit, Læli, mirum, cur noctis in umbra
Corporis ex omni Claudia parte micet.
Illius ex oculis clarè fax æmula Solis
Splendet, & è puro candida corde fides.
Quamque ſuis illi manibus modo Pallas & arte
Texuit, in niveâ ſtat quoque veſte nitor.
Sic decus aſtrorum candenti lucida amictu,
E nitido jactat corpore Luna jubar.

Amorem auro tantum flecti.

Cur toties Lalagen crudelem dicis, Amynta?
Cur miſer aſſiduis fletibus ora rigas?
Pone modum lacrimis jam tandem, pone querelis:
Non prece, non lacrimis janua victa patet.
Victa patet gemmis, patet auri pondere victa:
Plus prece, plus lacrimis, dona in amore valent.
Pro prece da gemmas igitur, pro fletibus aurûm,
Hoc Danaes quondam eſt turris aperta Jovi.

In Tityrum.

Cur genere aut formâ ſemper te, Tityre, jactas?
Non genus, aut formam candida Phyllis amat.
Phyllis amat gemmas, & tinctas murice veſtes:
Huic ſi cara dabis munera, carus eris.

In Ceram puellam.

Cera ſibi ſolet admotis liqueſcere flammis:
Dureſcit flammis proxima Cera meis.

Mè

Me licet adfixum Ceræ puer improbus urat;
Illa tamen pueri negligit uſque faces.
Nec lacrimis potis eſt noſtris mollirier unquam
Sed potius miſero ſit mihi dura ſilex.

De Hippolyta.

Hippolytæ crines, digitique, & ſidera frontis,
Dant Veneris puero retia, tela, faces.
His me devinxit laqueis, hac cuſpide fixit,
Et noſtra his radiis corda peruſſit Amor.
Solve mihi jam vincla, puer, nec tange ſagittâ,
Eripe & ardenti viſcera noſtra foco.
Sat nodis fuimus vincti; ſat vulnera paſſi;
Sat crepuit fervens pectore flamma meo.

Ad Galateam.

Nox erat, atque inter fulgentia ſidera cœlo,
Ducebat tacitos candida Luna choros.
Tuque Padi in ripâ roſeis comitata puellis,
Saltabas niveo jure ſuperba pede.
Illa prius numquam tam pulchro ſplenduit ore:
Nec tam formoſis tu mihi viſa genis.
Mi dubium eſt, propriumne daret tibi Luna nitorem;
An potius Lunæ tu Galatea dares.

Ad Pholoes oculos.

O fortunati Pholoës ante omnia ocelli,
Si vobis voſmet cernere fata darent
Sed me vos quoties luſtraſtis luce beatâ,
Quæ tenebras noſtris eiicit ex animis,
Sidera ſideribus vidiſtis cedere veſtris:
Et veſtris Phœbi lumina luminibus.
Ne vobis igitur certent cœli aurea ſigna,
Veſtra acies oculis fixa ſit uſque meis.

De

De Phyllide

Phyllida ſervantem ſummo de monte capellas,
Orabat ſupplex nuper amator Acon.
Ille preces ſimul, & lacrimas ubi fudit inanes,
Ex alto ſe ſe vertice præcipitat.
Et dum per vacuas in præceps volvitur auras,
Jam periturus, ait: laus in amore mori.
Quæ vox ut tetigit ſurdas non jam amplius aures;
Protinus heu ſaltum quâ puer, ipſa dedit.
Atque illum impavidâ ſic eſt quoque voce ſecuta:
Quæ tibi mors laudi eſt, nec mihi turpis erit,

Ad Galateam.

Poſt reditum, Galatea, tuum ſunt omnia tuta,
Et luſtrata novo lumine villa micat.
Non ovibus lupus inſidias ſtruit amplius ullas,
Dum procul a ſtabulis flumina nota petunt.
Non apibus ſtragem immitis molitur hirundo,
Crura replent tenero dum ſibi & ora thymo.
Nec flores, velut ante, negat lætiſſima tellus,
Serta ſuis manibus dum tibi nectit Amor.
Quæ tibi ſe in terris auſit conferre puella?
Si fera, ſi volucris, ſi tibi paret humus.

De eadem.

Turba puellarum dum ludit margine rivi,
Qui trepidat dulci per mea rura ſono;
Impulit in nitidas Galatheam Cynthia lymphas,
Dulceque ſubridens talia voce dedit:
Tu ſimilis Nymphæ inceſſu, tu fronte, comiſque;
Te decet ut Nympham ludere fontis aquâ.
Illa pedes, atque uda caput, ſe protinus unda
Extulit, & mirus fulſit ab ore nitor.
Sic madidis Aurora genis e fluctibus exit,
Portat & humenti crine decora diem,

Ad Lycorim.

Æthera Sol radiis percurrens, tempore eodem
Fert illi jubar, hunc deſerit in tenebris.
Tu quoque nos oculis percurrens, tempore eodem
Lucem aliis adfers, lucem aliis adimis.
Hinc ſe felicem dicit quem lumine luſtras,
Quem ſpolias, miris ſe miſerum eſſe modis.
Sol varios flores e pratis elicit: at tu
Divinos ſenſus elicis ex animis.
Inter ſidereos unus Sol enitet ignes:
Inter virgineos tu quoque ſola choros.
Ergo tibi, & ſoli ſi par permiſſa poteſtas,
Sol alter nobis, pulchra Lycoris, eris.

Ad Hippolytum Coſtam pictorem.

Quæ tibi, Coſta, feram pro tali dona tabellâ,
Quæ mire ſenſus, oraque noſtra refert?
Nam cum turparit faciem mihi languida ruga,
Et ſparget canis alba ſenecta caput;
Tunc etiam tenerâ per te lanugine mentum
Signabit primo flore Juventa mihi.
Cumque in perpetuam mors jam mea lumina noctem
Clauſerit, invitâ morte ſuperſtes ero.
Sic utinam celebrata meo tua carmine virtus
Vivat ab extincto clarior uſque rogo.

Ad Galateam.

Huc ades ô Galatea precor, mea rura reviſe;
Huc cita formoſo, lux mea, curre pede.
Tu quoties noſtros ſpatiaris læta per agros,
Rore viget, vario flore renidet humus.
Nunc irata meos quoniam tu deſpicis agros,
Rore caret, nullo flore niteſcit humus;
Nuda genu fontis tremulâ cum ludis in undâ,
Dat ſaliens dulcem lympha per arva ſonum.

Nunc

Nunc quia te fontis vitreâ non abluis undâ,
Non reſonat fugiens per vada rivus aquis.
Nec tibi quæ læta certabant voce volucres,
Dant ullos liquido gutture, ut ante, modos.
Et modo quæ ſilvis ſpirabat molliter aura,
Silvarum umbriferas non movet ulla comas.
Te ſine cuncta ſilent, ſine te ſunt omnia muta,
Et noſtri nullus te ſine ruris honos.
At, mea vita, iterum placidâ ſi fronte redibis,
Et mea luſtrabis lumine rura tuo:
Spirabunt tenues auræ, telluſque virebit,
Fons ſaliet, pictæ dulce querentur aves.

Ad eandem.

Victa redis tandem blandis, mea vita, querelis;
Adventu exultat villula noſtra tuo.
Te redeunte ſimul redeunt decora omnia ruris,
Et ſimul omiſſus jam redit omnis honos.
Huc magno Jove digna veni: non ulla per herbas
Tam nitido incedens ore puella micat.
Te jocus atque una Charites comitantur euntem,
Et rutilam Veneris fert puer ante facem.
Non eſt tam celebri Nympharum cincta corona,
Cum faciles agitat pulchra Diana choros.
Adſurgit tibi jam paſſim viridiſſima ſilva,
Et præter ſolitum purior unda ſalit.
Jam veris rediuſque tui prænuncia mulcet
Æthera, & aureolis ſe implicat aura comis.
Undique jucundo ridens tibi fragrat odore,
Et vario tellus picta colore nitet.
Namque pedem quocumque moves, & lumina flectis,
Sternit odorato ver tibi flore ſolum.
Oſtentanſque bonis veſtitos frugibus agros
Flava tibi nectit ſpicea ſerta Ceres.
Mitia & Autumnus plenis fert poma caniſtris,
Promittens plenis dulcia vina cadis.
Sola fugit deformis hyems adoperta tenebris;
Nec potis eſt vultus lumina ferre tui.

At

At volucres circumvolitant mea rura freq
Nec querulos edunt, ut prius, ore modos.
Sed lætos dant voce ſonos, tolluntque canoro
Certatim laudes gutture ad aſtra tuas.
Et tibi balat ovis diſtentis lucida mammis,
Et tibi plena thymo dulce ſuſurrat apis,
Te Driades, Satyrique ſimul, Faunique ſalutant,
Te Deus Arcadiæ, te nemus omne canit.
O te felicem, largo cui copia cornu
Fundit opes, proprium dat Venus alma decus.
Juppiter haud ulli tribuit tot dona puellæ;
Tot bona non ulli fata dedere viro.

De Galatea.

Sidereas agitat choreas cum Phœbus Olympo,
Invehitur roſeis conſpiciendus equis.
Virgineos Galatea choros dum ducit in agris,
Aureolo incedit conſpicienda pede.
Sunt Phœbo intonſi crines, & læta juventus.
Et clarus propriâ luce nitente micat.
Candida colla tegit noſtræ coma longa puellæ,
Purpureæque nitent ore micante, genæ.
Inter ſe ſimiles ambo (mirabile viſu)
Lac ipſum lacti non magis eſt ſimile.
Sunt quoque diſſimiles ambo (mirabile dictu)
Lux ipſa eſt Nocti non mage diſſimilis.
Ille jubar, gratumque diem mortalibus adfert:
Hæc mihi fert tenebras, hæc mihi fert lacrimas.
Ex Erebo manes imos ille elicit herbis:
Me vivum ad manes hæc oculis adigit.
Tu me, non alia mens eſt ſanabilis arte,
Adſpice, & e tantis eripe, Phœbe, malis.
Quid ſit amor non te latet, & tibi gramina nota,
Queis animi morbos pellere ſæpe ſoles.
Sic jam non certet tecum plaudente choreâ,
Sic cedat radiis, ſic Galatea comis.

Ad

Ad Veſpaſianum Gonzagam.

Dum leni regis imperio, frenoque coërces
Credita virtuti regna beata tuæ;
Et vigil egregio te tollis ad aſtra labore,
Cui rex Heſperiæ præmia digna parat:
Eſt mihi dulce ſeni vitam traducere in urbe,
Pax ubi & alma fides, juſque in honore viget.
Meque juvat gravibus ſecluſis pectore curis,
Fortunæ inſtabilem cernere mente rotam:
Et metiri oculis Regum tecta alta potentum
Diruta, quæ potuit ſolvere longa dies.
Ecce jacent æquata ſolo Capitolia, & arces,
Quæ terris priſco tempore jura dabant.
Ecce arcus Phrygiis nixi cecidere columnis,
Sæpe triumphantes quos ſubiere duces.
Et periit tandem Romana potentia bello
Cognita, qua volucres Sol agit almus equos.
Et forſan ruet immenſi cras machina mundi,
Quæ jam jam flammis forſitan uſta cadet.
Omnia fert ſecum fugiens opera inclita tempus,
Et nos poſt cineres mors facit æqua pares.
Cum domino ſervus tumulo, cum divite pauper
Et puer, & juvenis cum ſene miſtus erit.
Sic permiſta ſolent ex arbore dulcia acerbis
Decutere inſano flamine poma Noti.
Sic quoque falce novos flores per prata colonus,
Et qui jam ponunt languida colla, ſecat.
Uno etiam feriunt ictu turreſque ſuperbas,
Agreſtumque humiles fulmina dira caſas.
Quid, Gonzaga juvant igitur nos ſceptra? quid aurum?
Quidve peregrinæ, quas dedit Indus, opes?
Quidve rotæ auratæ proſunt? quid eburneus axis?
Qui ſpolia ingenti parta labore vehit.
Quidve coronatis percurrere puppibus altas,
Sanguine quas victus tinxerat hoſtis, aquas?
Cum victore ſimul victus rate vectus eadem
Poſt obitum ſtabit Judicis ante pedes.

 Hæc

Hæc exempla docent nos alta ſpernere vultu,
  Quod mare, quod tellus continet ampla ſinu:
Et toto colere ex animo, qui munera nobis
  Aurea cœleſti miſſus ab arce tulit.

In fontem ad pontem Ælium.

Ut lupus in Martis campo, manſuetior agno,
  Virgineas populo fauce miniſtrat aquas:
Sic quoque perſpicuum cui virgo præſidet undam,
  Mitior hic hædo fundit ab ore leo.
Nec mirum; Draco qui toti pius imperat orbi,
  Exemplo placidos reddit utroſque ſuo.

Ad S. Innocentes.

Vos licet, ô Pueri, ſternat gens effera ferro,
  Ut lupus imbelles dentibus acer oves;
Veſtra tamen cœlo fulgent proprio ora cruore;
  Uda velut pratis lilia rore nitent.
Felices animæ! lucem vos ad litis aſtris;
  Non ſecus atque auro, ſplendida gemma decus.

In S. Laurentium.

Dum mentem, atque oculos Laurentius æthera in altum
  Tollit, &, heu flammis membra cremantur, ait,
Quid me flamma voras? ſine ſenſu paſceris artus:
  Jampridem æterni me Patris uſſit amor.

Ad Amicam.

Cùm rides, mea vita, nitent ceu ſidera, ocelli,
  Tinctaque purpureo labra colore micant.
Cùm mœſta illacrimas, lacrimis roſea ora renident,
  Rore velut ſparſæ Sole oriente roſæ:
Labenteſque genis guttas Amor improbus haurit,
  Ut rorem è cœlo qui cadit haurit apis.
Hæc Paris obſervans judex, incertior eſſet,
  Tune fores riſu pulchrior, an lacrimis.

CAMILLI CAPILUPI

MANTUANI.

Ad Margaritam Paleologam, Mantuæ Ducem.

QUos maris in morem cernis ſe attollere fluctus,
Tam placidi ſedem quis putet eſſe Dei?
Mincius hic ille eſt, placidis qui leniter undis
Splendidior vitro prata rigare ſolet.
Nunc præter ſolitum, quia te in ſua regna recepit,
Perſtrepit, & tantis jure ſuperbit aquis.

Ad Deum.

Salve rerum opifex, ſalve hominum ſalus,
Qui cœlum tonitru, qui pelagus cies
Nutu ſedibus imis,
Et mulces tumidum, ut libet.
Ad te confugio conſilio indigens,
Imploroque tuam ſuppliciter fidem,
Ut vincam mare, juſſu
Quod curro pavidus tuo.
En me monſtra petunt æquoris horrida
Noctes atque dies, quò ingluviem expleant;
En quanto miſer æſtu,
Quantis fluctibus obruor!
Hinc me præcipitem ira atque odium rapit;
Hinc duris agitat me ſtimulis Amor,
Hinc caligine ſeptus,
Vanis ducor honoribus.
Cùm torres miſerum me aſſiduè nigris
Involvant tenebris, tu Pater omnium
Noſtri nubila cordis

Sancto flamine diſcute.
Tu lucem potis es luce carentibus,
Et feſſis requiem reddere mentibus;
O ſpes certa, ſalutis
Me tandem excipias ſinu.

De Pholoe noctu cancros legente.

Nymphæ, quæ vitreas nitido pede verritis undas
Tartaris, obliquos ducitis inque ſinus:
Tartaris irrigui, mea qui fœcundat opimus,
Et circum dulci murmurat arva ſono:
Ut Pholoë mea cura ſinus ſuccincta fluentes,
Nuda genu, veſtris nocte refulget aquis!
Ut tenues nodo manicas collecta, lacertos
Expedit, & mirâ promovet arte facem!
Et loca veſtigat digitis, quæ pervia ocellis,
Paſti ubi ſe cancri condere ſæpe ſolent.
Sed licet haud melius conchas Dea colligat Indo
Gurgite, quam genuit qui maria alta regit:
Sic tamen, ô Nymphæ, cancros diſponite, in illos
Ut facilè iniiciat noſtra puella manus:
Et facite ut niteant tremulâ ſub luce lucernæ,
Rana nec inſultans garrula turbet aquas.
Lætus ego hinc ſpargam vos flore, & candidus hœdus
Huic fonti ſacros corruet ante focos.

JULII CAPILUPI

MANTUANI.

Ad Innocentes Martyres.

Dum fruſtra, ô Pueri, tentant vos perdere ferro
E matrum raptos impia turba ſinu;
Omnipotens ſummo adſpiciens vos rector Olympo,
Pro Nato immeritâ morte perire ſuo:
Excipiens gremio cœleſti in ſede locavit,
Et dedit æterno lumine poſſe frui.
Sanguine nunc tincti in cœlo ſplendetis, ut horto
Candida puniceo mala colore rubent.

De Sancta Agnete.

In cœlum attollens oculos interrita virgo,
Arſura in mediis dum jacet illa focis:
Vos, ait, ardentes a me diſcedite flammæ,
Omnia ſunt penitus corporis uſta mei:
Nam Patris æterni flagrans ego propter amorem;
Sunt mea jampridem viſcera facta cinis.

De Thyrſo.

Thyrſus in Eridanum pronus dum deſpicit, & dum
Effundit triſtes in fluvium lacrimas;
Dilectæ mœrens Galateæ funera, nuper
Abſtulerat miſero quam ſibi nigra dies:
Ite, ait, ô lacrimæ rapido cum flumine, & alto
Vos noſtram pelago mergite triſtitiam.

De Tityro.

Florida paſcentes dum tondent prata juvenci,
Eridanus liquidis qua fluit amnis aquis;
Tityrus hos ſervat ſummo de margine ripæ,
Et caræ Nemeſis triſtia fata gemit.
Dum pronus fluvium ſpectat, dumque illius ore
In rapidas ſalſus labitur humor aquas:
Ite, ait, ô lacrimæ pelagi cum flumine ad undas;
Majoremque illis addite amaritiem.

De altero Tityro.

Tityrus extremo recubans in marmore ripæ.
Quam taciti Minci leniter unda fugit;
Immatura ſuæ deflebat fata Neæræ,
Effundens lacrimas pronus in amnis aquas;
Cum potum ad fluvium vaccis venientibus ultro
Hæc dixit triſti triſtia verba ſono:
Vos procul hinc fugite, atque alias jam quærite lymphas
Quæ poſſint veſtro pellere ab ore ſitim.
Namque meis adeo eſt lacrimis infectus amaris
Mincius, ut jam ſit dulcior unda freti.

Ad Corneliam.

Deſine, lux mea, nunc gelido percuſſa timore,
Perque ſinus lacrimas fundere, perque genas:
Deſine, & injuſtas diffundere mœſta querelas;
Namque hæc ſunt miſero ſpicula dura mihi.
Ante ſuos tetro flectent vaga flumina curſus,
Deſtituetque ſuas Cynthius ire vias,
Quam tua de noſtris ſecedat flamma medullis,
Et vertat ſenſus altera cura meos.
Tu mihi dulcis amor, tu ſpes mea ſola, puellas
Inter formoſas tu mihi ſola places:
Tu requies nunc ſola meæ Cornelia, vitæ:
Dulce mihi per te vivere, dulce mori.

De Amynta.

Jamdudum ardebat Nemeſim formoſus Amyntas,
  Abdere nec poterat jam miſer ipſe faces.
Evenit ut tandem illi ſe tulit obvia virgo,
  Dum redit ad patrios incomitata lares:
Quam ſubito ut vidit, pariter ſe ſe obtulit illi,
  Voceque ſubmiſsâ talia verba dedit:
O multum dilecta mihi formoſa puella,
  Sum neſcis dudum captus amore tui.
Talia ſed Nemeſis non ſueta audire, colore
  Infecit roſeo virginea ora pudor.
Purpuream dominæ faciem cum vidit Amyntas
  Extemplo clauſo deſtitit ore loqui.
Non ſatis Actæoni olim vox faucibus hæſit,
  Cum vidit nudam ludere fonte Deam

De Thyrſo.

Lanigeras dum ſervat oves prope flumina Minci
  Hæc caræ Nemeſi Thyrſis amator ait:
Non miror quod Sol ſpoliet vaga ſidera luce;
  Nam cedunt magnis lumina luminibus:
Sed quod noſtra modo ſpoliaſti pectora ſenſu
  Miror, ubi roſeus fulſit ab ore nitor.
Si tam rara tuo virtus infuſa nitori eſt,
  Ergo tuis cedat pulcher Apollo genis.

De Cypariſſo & Galateâ.

Dum pulchris Galatea ſuis micat aurea ocellis,
  Purpureiſque genis, hæc Cypariſſus ait:
Sola puellarum digna es, cui Cypria dicat,
  Me ſuperas oculis, me Galatea, genis.
Hæc contra Galatea, ſuos Cypariſſus amores
  Dum canit, & doctâ dum ſonat arte lyram;
Tu ſolus vatum es dignus, cui dicat Apollo,
  Me ſuperas cantu, me Cypariſſe, lyra.

De Claudiâ Rangoniâ.

Dum Tiberis formoſa ſedet prope Claudia ripam,
  Et micat illa oculis, & micat illa genis;
Naſcuntur paſſim violæ, molleſque hyacinthi,
  Sit quamvis rigido terra adoperta gelu.
Sic ait, admirans hæc cum vidiſſet Amyntas:
  Claudia Sol nobis clarior alter erit.

Ad Deliam.

Cum Luna exoriens radiis micat æthere ab alto,
  E terris umbras luce nitente fugat:
Sic facie, ſpeculâ cum fulges Delia ab altâ,
  Ex animo tenebras fronte micante fugas.
Nocturnos cum Luna choros argentea olympo
  Ducit, ſideribus clarior ore micat.
Sic quoque tu, choreas agitas ubi candida in urbe,
  Delia, virginibus pulchrior ore nites.
Hoc igitur merito impoſitum eſt tibi Delia nomen,
  Namque tu illius ſplendet in ore decus.

Ad eandem.

Formoſas ſuperet quamvis Galatea puellas,
  Hanc tua ſola tamen vincere forma poteſt.
Nam facie, aut oculis, vel ſi certare capillis
  Audebit tecum; protinus illa cadet.
Sic audax quondam periit, dum vincere Arachnes
  Divinum fruſtra Palladis audet opus.

Epitaphium pauperis ſenis.

Pauper eram; mihi parva domus, mihi vilis agellus,
  Et tenui in menſâ parva ſalina, mihi.
Non ſtomacho, capitive meo dolor obfuit unquam,
  Nec ſecuit vetulos tarda podagra pedes.
Nec mea ſollicitæ vexarunt tempora curæ;
  Nec timui parco mixta venena mero.

Sic

Sic vixi &, perii, Cræſo felicior ipſo;
Namque deeſſe nihil, nec ſupereſſe dolet.
Ut fuit ad victum jam vivo terra, ſepulto
Sic erit ad tumulum nunc mihi parva ſatis.

Epitaphium Cardinalis Farneſii.

Qualis in æthereo collucet Phœbus olympo,
Dum vehitur roſeis conſpiciendus equis:
Talis Alexandri ſplendent facta inclita terris,
Dum Famæ incedit conſpiciendus equo.

ANTONII CARACCIOLI NEAPOLITANI.

Ad Lyſiſtratum.

DUm Fabio de te refero, Lyſiſtrate quot ſint,
Quæ nullo ſcribis carmina judicio:
Scribat, ait: nam diſpeream ſi juſtior ulla eſt
Pœnâ hac, a magnis quam precer huic Superis.

FULVII CARDULI

In Urbem Romam.

LAnguentem greſſum pauliſper ſiſte viator,
  Et lege marmoreis carmina ſcripta notis.
Roma fui, quondam toto celeberrima mundo,
  Arte, ſitu, ingeniis, Marte, opibuſque potens.
Sola triumphatum frænavi legibus orbem:
  Paruit imperio terra, fretumque meo.
Impoſitæ ſeptem nituerunt montibus arces,
  Totque arcus, thermæ, templa, theatra, domus.
Prorſus eram felix, ſi non ruitura fuiſſem;
  Et mihi ni cunctas ſors rapuiſſet opes.

Rome, ego jam non ſum: perii, propriſque ruinis
  Obruta ſum: gremio condor & ipſa meo.
Relliquias quaſcumque vides, quæ diruta cernis
  Mœnia, ſplendoris ſunt monumenta mei.
Fruſtra igitur Romam Romæ nunc quæris: abire
  Hinc licet: ah Romæ Roma ſepulta jacet.
Interea monitus, perituras ne ſtrue moles:
  Exemplo poteris cautior eſſe meo.
Carpe viam, volui ſcires hæc pauca: memento
  Ut meminiſſe mei, ſic meminiſſe tui.

In necem Gaſparis Collignii Gallicæ Claſſis Præfecti.

Occubuit tandem juſtis Collignius armis,
  Et patriam tetro ſanguine tinxit humum.

Ra-

Raptatum Eumenides truncum rapuere cadaver:
  Sequana projectum reſpuit omne, nefas.
Hinc laceros artus hoſtis terræque, polique
  Nec tellus gremio, nec tegit unda ſinu.
Debita ſacrilegum ſuſcepit furca latronem,
  Ut rapidas pendens aëre paſcat aves.
I nunc prædo furens, rectumque everte, piumque;
  Sceptraque per fraudes, inſidiaſque pete.
Accipe, quam Regi peſtem, Regnoque parabas;
  Auctores perdit techna nefanda ſuos.

JOANNIS CARGÆ
FOROLIVENSIS.

De cœleſtibus, non de humanis opibus eſſe cogitandum.

QUouſque tandem cæco amore proſequar
Opes caducas, atque inanem gloriam,
Si dives ille ſplendide ſuperfluens
Torquetur igne inferno: egenſque Lazarus
Accumbit in ſinu Abrahæ? hinc ô hinc procul
Abite vana mentis ægræ ſomnia,
Et quotquot eſtis execratæ imagines,
Quæ me retentum fraude blanda luditis.
At vos profuſa lacrimarum flumina
E fonte cordis intimo prorumpite:
Reſtinguite hanc habendi inexpletam ſitim,
Æſtuſque mentis, ſenſuumque incendia,
Flammaſque edaces, & nefandos fomites,
Quos uſquequaque dirus Orcus ſuggerit,
Ut nos profunda devoret voragine,
Et tetri adurat igne ſacro ſulphuris,

Et

Et luce, & omni mancipet ſolatio.
Me pœnitere, me dolere, me mea
Delicta flere, Jeſu Chriſte, me tuum
Juvet tribunal cogitare, & vindicem
Pœnam timere: ut quando judex veneris,
Me pro tua clementia, ô ſalus mea,
Voces, ubi beata cælitum agmina
Ævi fruuntur ſempiterni munere,
Tuique gaudent numinis præſentia.
Cui namque acerbus fletus, aut gravis dolor,
Aut dura poſſit eſſe pœnitentia,
Qui te ſequi, te amare, te frui velit?
Quod ſi tu imago, & ſplendor æterni Patris
Mortale corpus induis, ſi te neci
Volens libenſque tradis, ut me ab impia
Sævi tyranni ſervitute liberes,
Cœloque dones, & beatorum choris:
Ergo hujus in me caritatis immemor,
Et propriæ ſalutis æque negligens
Adhuc recuſem extrema quæque perpeti
Pro conſequenda æternitatis gloria?

Ad animum ſuum.

Quid ô proterva mens in horas ſingulas
Magis magiſque me mihi ipſi ſubripis?
Quid cogitas? quid expetis? quid deſipis?
Nec te, miſella, colligis? nec reſpicis
Finem, ſceleſta? nec ſaluti conſulis?
Et pro te in alto ſtipite ipſe conditor
Terræ polique pendet, & large ſuum
Fundit cruorem, & morte languet, ut tuas
Labes lavet, tibique vitam conferat?
O Chriſte Jeſu, quem invocare eſt vincere,
Tu me labantem pro tua clementia
Pro ſingulari caritate ſuſtine,
Maloque ab omni libera: nec reſpice,
Quod victus hoſti fraudulento ceſſerim,

Et

Et ſenſuum procacitati indulſerim,
Mundique blandimenta magni fecerim,
Peccavi: iniquitatem amavi: turpiter
Vixi: ſitivi opes, honores, gloriam:
Et cogitavi, & dixi, & egi plurima
Tibi tuiſque legibus contraria:
Nunc omnium me pœnitet, nunc lacrimis
Ductis ab imo corde, conſcientia
Lavare geſtit hæc nefanda crimina.
Et ſive lux reducit aureum diem,
Seu nox quieti feſſa mandat corpora,
Opem tuam ſuſpirat illa, & gratiam.
  Ergo, ô redemptor unice, audi ſupplicem,
Audi benignus, & benignus annue
Me ſic tui flagrare amoris ignibus
Me ſic crucis myſteriis inſiſtere,
Ut te ſequutus clara ſuper ſidera
Felicitate ſempiterna perfruar.

In malum Dæmonem.

Quid me tenebris circuis nigrantibus,
Et imminenti cæcitate territas
Inviſa cœlo, inviſa terris bellua?
Credis ne tantum me his ocellis fidere,
Legeſve formidare naſcenti datas?
Nec ſcire jam quo ſubtrahar periculis?
Nitorque quantus his ab umbris emicet?
  Eſt una lux, quæ nec reſurgit, nec cadit
Unquam, nec ullo tempore unquam deficit;
Quæ pulchra cœlo ſidera, & ſolem vagum
Candoris igne accendit admirabili,
Quæ te ſcelus detruſit alto ab æthere
Imiſque merſit luridæ Stygis vadis.
  Hæc una lux metam nitenti lampade
Splendoris intus nutrit, atque illuminat,
Ut nil profundæ noctis horreſcam minas.
Sed nec quot umbras, nec quot unquam imagines
Grex

Grex omnis Orci vi furente percitus
Caliginoſis expulit fornacibus,
Cum tanta belli, & peſtis, & famis mala
Mortalibus formidoloſis intulit,
Metuque diro ignava corda perculit,
  Quare nefande obcæca, adure, exulcera:
Et vulneratum hoc omne corpus, ut libet,
Et cæcitate, & ferro, & igne diſtrahe,
Et in me Averni effunde totum carcerem:
Nihil movebor, vivida ſpe gratiæ
Divinæ, & almi fultus aura numinis.
  At ô dator victoriæ, atque præmii
Benigne Jeſu, me tua juves ope
Certamen hoc certantem inexpugnabili,
Ut hoſte victo, & his fugatis nubibus,
Tandem illa ducas montis in cacumina,
Illiſque ſiſtas in beatis ſedibus,
Quibus nec ulla nox, nec horror ingruit,
Sed & perennis lux, perennis gloria
Tui perennis, & videndi copia.

Senex reſipiſcit.

  Hei mihi miſero, hei mihi,
Tempus quam cito præterit!
Homo quam cito deficit!
Et mors quam cito criminum
  Pœnas exigit omnes!
Magnam qui benefecerint
Mercedem referunt: ego
Annis jam gravis, & gravis
Culpa en diſtrahor omnium
  Per tormenta malorum.
Nox cæcis tenebris premit
Morbo languida lumina:
Menti & ſenſibus incubat
Quidquid eſt miſerum, & grave.
  Vivum es, Carga, cadaver,

Vivum: nam patulæ vigent
Aures, ſed tuba in ultimum,
Quæ te judicium vocat,
Quali, proh pietas, ſono
  Metus duplicat omnes!
Ergo tam miſer, & nocens
Ad quem confugiam, niſi
Ad te Rex meus, & pater?
O Rex, ô Pater, ô Deus
  Tu mei miſerere.
O & perfugium, & ſalus
Humani generis, pie.
Jeſu precor, ah precor
Illa luce noviſſima
  Tu mei miſerere,
Tu quem ſanguine proprio
Æternis redimis malis
Pro tua pietate me
Æternis recrea bonis:
  Et mei miſerere.

Ad Virginem matrem quæ Laureti colitur.

O maris magni Dea, cujus aſtrum
Imperat ventis ab utroque ponti
Littore, & nautis, ubi vota tendunt
    Vela, refulget.
Hadriæ fluctus humidos ab alma
Sterne Laureti domo, & aura tutum
Det rati curſum tua, ne procellis
    Obruat Auſter.
Nos tibi in portus patrios recepti
Vota ſolvemus cumulata donis:
Tureque, & cantu fluet omnis ara
    Littore ab omni.

De

De victoria Ducis Albæ apud Belgas.

Lætitiæ bona ſigna cavis date turribus æra,
  Et pia ſollicito ſolvite corda metu.
Et vos ſacra cohors divinas carmine laudes
  Perque domos divum dicite, perque vias.
Et tercentenas operati rite per aras
  Myſtica ſacratæ reddite dona dapis.
Vos quoque dum ſummus reſerat Jubilæa Paſtor
  Limina, divinum carpite gramen oves.
Sacrilegæ periere acies, periere nefanda
  Agmina, & in Belgas quot coïere manus.
Nam juſto potuit quiſquis ſupereſſe furori
  Arripuit turpem protinus ille fugam.
Pars major ſceleratam animam pro crimine pendit,
  Mergitur & rapidis Styx quibus ardet aquis:
Hîc ubi ſupplicii ſubeunt genus omne gigantes:
  Par ſcelus eſt, debet par quoque pœna ſequi.
Oſſa inhumata jacent: volucres pavere, lupique
  Corpora: inundanti ſanguine caſtra natant.
Sanguine pingueſcunt campi, nemora alta madeſcunt,
  Et moriuntur, fibris ne bibat herba neſas.
Quod ſi quem Pythona novum feret impia tellus,
  Impia tam dirum ſi ſcelus illa feret,
Qui ſternas Pythona novus tu vivis Apollo,
  Gloria magnanimum, magne Tolete, Ducum.
Te quis ſtare poteſt contra? quis fervida contra
  Vota pii patris, Regis & arma pii?
Carolus hæc ſummo cernit dum lætus olympo,
  Et nato gaudet jam minor eſſe parens.
Miratur carumque ducem, caraſque phalanges,
  Ante Deum tales fundit ab ore preces:
Virgine nate Deus, cujus pro nomine ſanguis,
  Nunc meus immenſum ſuſtinet orbis onus:
Si tibi quos vovit, juſtos agit ille triumphos:
  Bellaque te ſolum propter, & arma gerit:
Da pater ut quo tu fregiſti robore Avernum,
  Ille, tument terris quot modo monſtra, domet.

Ille

Ille feros frenet populos, gentemque rebellem,
Ille tuo ſubdat barbara colla jugo.
Ille tibi exuvias referat, quas Maurus, & Indus
Debet, & infidi littus utrumque maris.
Da ſimul & comites habeat, pater optime, qualis
Alva meus, qualis, tu Perenote meus.
Annuit omnipotens: nutum læta excipit aula
Plauſibus, in plauſus lætior æthra ruit.
Cedite præcipites ſub Tartara cœca tumultus,
Jam redit in noſtras paxque, quieſque domos.
Sedibus æthereis jam nunc demittitur ætas,
Vates divinis quam cecinere modis:
Et qualem, cum mundus adhuc tener eſſet, agebant
Compoſiti e primo vir, mulierque luto.
O veſtros numquam ſerpens minuiſſet honores:
Sed vetitis cur non abſtinuiſtis avi?
Vos propter terras liquit gens aurea cœli,
Inviaque eſt illuc facta repente via.
Sola, recedentum manſerunt nomina, ſola
Stipes, & inciſus reddidit ora lapis;
Nunc candor non eſt, non eſt pudor amplius ullus,
Nec pietas, nec qui ſidera adhibat amor.
Nunc veneri indulgere hominem, nunc vivere rapto,
Nunc juvat abrupta frangere jura fide.
Et frater fratris manibus perit, & perit ictu
Natorum, contra qui gerit arma pater.
Et Divum effigies paſſim ſternuntur, & aræ,
Et paſſim ſacræ diripiuntur opes.
Et Regum, legumque jacet veneranda poteſtas
Hei mihi, num rabies ſit ſua cuique Deus?
O quibus extremos nos propter ferre labores
Non fuit indignum, nec grave quæque pati,
Chriſte pater, Chriſtique parens mitiſſima Virgo
Supplicia in melius noſtra referte precor.
Et prohibete malum, ſævumque arcete furorem,
Et miſerum placida pace juvate genus.
Tuque adeo, ô cuſtos gentis, qui primus ab illo es,
Quo nihil eſt majus, nec prius eſſe poteſt.

Tu veniâ fera corda doma, Pie maxime, & aude
Pro ſancta ſanctum fœdus inire Cruce.
Hinc populos Orientis aperto Marte Philippus
Proterat, & Libici regna opulenta ſoli.
Et ſub Romanas mittat te principe leges
Quidquid ad Auroram ſol ab Atlante videt,
Quidquid & immenſis anfractibus occupat æquor,
Et colit adverſo terra repoſta polo.

In obitu Julii Pogiani.

Jam nos, ô comites, ad cari funus amici
Tertius ex alta convocat æde ſonus;
Cereaque extructum colluſtrat flamma ſepulchrum,
Incipit & mœſtos flebilis ara modos.
Procedant quibus ima tegit veſtigia palla,
Et fluit incompta ſqualida vitta coma.
Ordine deinde ſuo lacrimis quos ora rigare,
Et juvat humanas ingemuiſſe vices.
Julius hoc Pogianus init ſub marmore ſomnum,
Quem labor ante diem noxque ſuprema tulit.
Julius, Inſubriæ genuit quem dives Arona,
Mox rapuit, nunc & maxima Roma tenet.
Rore pio tumulum ſacratæ ſpargite lymphæ
Atque animam terna rite piate prece.
Poſcite divinos æternæ lucis honores;
Poſcite perpetuæ gaudia pacis agat.
Dignus erat cœlo: nam quis pietatis amore
Romano aſſuevit grandius ore loqui?
Ille per immenſos tractus terræque, mariſque
Inſurgens numeris lingua Latina tuis,
Monſtravit ſenſus, & vim ſermonis, & artem,
Relligio Grajos unde beavit avos.
Ille pias regum cauſas, laudeſque piorum
Sæpe Pii dixit principis ante pedes:
Fulmine verborum ſacri juga montis, & alta
Atria, & æratæ contremuere fores;
Purpureuſque ſuo ſtupuit cum Rege Senatus,
Atque aliquis, majus nil habet orbis, ait.

Hic

Hic Vaticanæ regnator maximus arcis
  Arridens tales edidit ore ſonos:
Noſter eris, Pogiane: tibi ſit maxima rerum
  Poſthac noſtrarum tempus in omne fides.
Eloquii candore tui fidei illa niteſcat
  Summa, Tridentini quam petiere patres.
Conciliique ſuper quis cùm dubitaverit, a te
  Interpres noſtræ littera mentis eat.
At vos muneribus juvenem decorate, nepotes,
  Sit veſtro lateri fidus & ille comes.
Tu pares dicto, & cadis hoc ſub pondere, Juli,
  Aſtra vel hinc potius, regnaque ſumma petis.
Et capis hîc juſto tibi præmia parta labore,
  Præmia non ulla diminuenda die.
Felix ſorte tua, neque in hos, ſervate, tumultus,
  Nos quibus exanimat vindicis ira Dei.
Ecce palam bellis iterum civilibus ardet
  Hac Rhenus diſcors, hac furialis Arar.
Nec ſatis eſt vacuaſſe ſuis cultoribus urbes,
  Omniaque immiti conſceleraſſe manu:
In Divos, ipſumque Deum per tecta, per agros,
  Omne nefas ſcelerum turba miniſtra facit.
Diruta templa cadunt a culmine, victa receſſit
  Relligio; pietas priſca, fideſque jacent.
Ecquid ad hanc rerum faciem ſupereſſe putemus,
  Quominus extremam jam ferat hora diem?
Quis non emigret terris hoc tempore, quis non
  Huic ſæclo cœlum præpoſuiſſe velit?

Ad Jo: Baptiſtam Campegium de victoria Chriſti in Turcas.

Chriſte fave, tibi quiſque vacat, tibi quiſque ſalutem,
  Victor ab immiti quam tulit hoſte, refert.
Quiſque tibi donis cumulat ſolemnibus aras;
  Et cumulat blanda myſtica dona prece.
Undique flammarum radiis pia tecta relucent,
  Frondeque, & aurato vellere culta nitent.

Et feſtis late reſonant tinnitibus æra,
Et plauſu exiliunt, lætitiaque viæ;
O ego, ne ſolus poſſim ceſſare tacendo,
Quam vellem laudes dicere Chriſte tuas!
Tu precor inſpira mentem, tu ſuffice vires,
Tu mihi principium, tu mihi finis ades.
Tu ſola terrarum, tractus maris, ætheris orbes
Condis, & intus alis quidquid ubique viget;
Et quacumque libet, quando libet, omne potentis
Juſtitiæ exerces, & pietatis opus:
Tu modo clade domas infandi monſtra Tyranni,
Et claſſem Joniis obruis ultor aquis.
Illic perfidiæ pœnas det barbarus: illic
Inſignem prædam Pontus, & Orcus agat.
Tu ſcelerum vindex, hæc ô ſpolia ampla triumphi,
Quem videt, & nondum concipit orbis, habe,
Una dies, una hora tulit, quod temporis ætas
Nulla poteſt veris explicuiſſe notis,
Quin potius, tanti Deus eſt tua ſumma poteſtas!
Ipſa fidem facti vix facit alma Fides;
Hoſtis erat, qualem tellus Ægyptia numquam
Suſcepit, madido ſuſtinuitve ſinu.
Nec talem ſcelerata domus Phlegetontis avari
Expuit, aut Stygiis abdidit atra vadis;
Vera loquor, tu Chriſte, nefas non paſſus ab altâ
Mitius humanum deſpicis arce genus,
In ſcelus Heſperias per fœdera cogis utraſque;
Una fides ambas, unus obarmat amor.
Nec ſine mente tua Pius a te maximus, auctor
Fœderis, omne ſubit, ſponſor, & obſes onus;
Ipſe Pius, dirum exitium ſi pellere terris
Non datur, ô fortes pellite, dixit, aquis.
Et vexilla Crucis, noſtræ monumenta ſalutis,
Tollite in obſtantes impia roſtra manus.
Dixit, & inſigni in mitrâ ſuper agmina late
Ter bona ſigna manu, ter dedit ore preces.
Quiſque alacris pia juſſa facit, neque ſegnius implet
Quiſque fretum ratibus, milite quiſque rates,

Ita-

Italiæ flos omnis, & omnis Iberia fervet,
  Præſtat & ille magis, qui magis urget opus.
Æratæ toto ducuntur littore moles,
  Remigio parent æquora, vela notis.
Trinacria ex oculis abeuntum tota recedit;
  Italia ex oculis tota repente fugit;
Hoc pelagi Dea ſancta domo dum ſpectat ab alma
  Laureti, propius publica vota fovet,
Et tu militiæ cœleſtis ductor ab æde
  Gargani nobis duxque, comeſque venis.
Ipſe tenes manibus clavos, regis ipſe rudentes,
  Et Zephirum exploras, & vada cæca mones.
Ergo vix Ithacam, vix te legit alta Zacynthos
  Noſtra per Ægeas claſſis itura vias,
Ecce adverſa ruit lunatis altera velis,
  Nulla mora eſt, Mundi jam coiere manus.
Miſſilibus cœlum gladiis, & ſtrage carinæ.
  Decolor effuſo ſanguine inhorret aqua.
Jamque palam gelidus pavor, & fera mortis imago
  Occupat infidos, ſubſequiturque duces.
Turba natat, ferro, & flammis extincta per undas,
  Vix pauci vinclis, vix ſuperantque fugæ.
Puppibus ac contra reſidet victoria noſtris,
  Serta gerens capiti, ſceptraque mille manu;
Tunc Sol luce nova illuxit, volat ocyus Ales
  Nuncius æterni Numinis ante pedes.
Atque iis, qui vita nobis peperere quietem,
  Præmia cœlicolum regna beata petit.
Annuit Omnipotens; cœli Regina micanti
  Ipſa triumphantes excipit axe choros.
Felices animæ; necis eſt ea gloria veſtræ,
  Quod brevis hora facit tam bene in aſtra viam,
Vos quoque felices ô qui manſiſtis in armis,
  Heroes certe, ſemideumque decus.
Nondum veniſtis, nondum vidiſtis, & illum
  Viciſtis, terror qui prius orbis erat.
Scilicet & veſtro cecidit Mars Thracius enſe,
  Et bella in ſævos ſunt procul acta Getas.

 Per

Per vos omne feris vacuum prædonibus æquor
Explet inoffenſas divite merce rates.
Per vos victor ovat Chriſtus. Quæſita per aras,
Hæc ſunt, Campegi, gaudia magna tibi,
Hoc animo voluis, dum publica commoda tecum
Suſpiras, humili ſollicitaſque prece.
Exigis hoc, quoties pondus grave dividis auri,
Hinc partem tantæ tu quoque laudis habes.
Gratia tota Deo; date vos modo jura Quirini
Sanguis ab Adriaco per freta vaſta ſinu,
Uno tercentum amittit certamine naves,
Improbus, & veſtras dupplicat hoſtis opes.
Jamque nihil majus Venetis navalibus uſquam,
Jamque nihil vobis ſanctius orbis habet.
Vos cauſa, vos conſilio, vos vincitis armis;
Serviat ô Veneto ventus, & unda Duci,
Terra Pium, Regeſque pios, quibus imperat ille,
Poſtulat, inque pias dat ſua jura manus.
Et fortunatas luces, ævumque beatum
Concipit, & primi tempora prima ſenis.
Votaque, communeſque preces conatur ab imis
Viſceribus, tali ſæpe iterare ſono.
Chriſte pater, mea regna tuis virtutibus alter
Major Cæſaribus qui moderetur adeſt.
Nuncque iterum, ceu te genuit quo tempore Virgo,
Aurea pacatus ſæcula Mundus aget.
Nam tibi dilectum nomen, tua cura Joannes
Captivo redimit libera colla jugo.
Occultos abigit ſub Tartara cæca tumultus;
Inque Arabes miſeram, Maſſagetaſque famem,
Poſcit ab Aurorâ tibi regia dona remitti,
Naſcenti puero quæ prior illa tulit:
Poſcit ab edomito nondum cuſtode ſepulchrum,
Quod tua Mors nobis, quod tua Vita fuit.
His, ô Chriſte, precor cœptis, his annue votis;
Gloria victoris, gloria tota tua eſt.

Ad Sixtum V. Pont. Max.

Optima ſunt tua facta bonis, & maxima magnis,
Optime magnanimis; maxime, Sixte, bonis:
Et ſi vox, calamuſve tuas vult promere laudes,
Deficit ad laudes vox, calamuſque tuas.
Jure igitur (totâ penitus quod mente fatemur)
In terris ſummo proximus ipſe Deo es.

JONNIS CASÆ
FLORENTINI.

Ad manes Flaminii.

FLaminii manes, inſtar mihi numinis, umbra
Flaminii, hæc campis cernis ab Elyſiis?
An tibi, quæ noſtri fuerat tam fervida cura,
Cocytus nigris eluit amnis aquis?
Tu ſolitus Priulique auſus compeſcere inanes,
Et molli verſus frangere voce truces.
At nunc ille malo Galateum carmine vexat,
Et ſanctum nobis pellit ab urbe virum.
Tune auſus Priuli Galateum pellere ab urbe,
Aſperaque in dulcem dicere verba ſenem?
Tune auctor, Romæ montani ut munera vici,
Fumoſi ut curam præferat ille laris,
Auætus ille ſenex, vitæ cui ſicia Parcæ
Intacta ducunt candidiora nive?
Qui nec Principibus, Urbi nec ſcilicet ægræ
Formidet medicas adplicuiſſe manus?
Queaque adeo nemorum cuſtos, pecoriſque magiſter
Mandarit facto ſummus adeſſe gregi?

Hinc eat, & fuſcas ignoti ad flumina Melphæ
  Paſcere cum vili conjuge pergat oves?
Quid ſi animis juvenumque ſenumque eſt illius æque
  Dulcior Hybleis alba ſenecta favis?
Quid ſi illum retinent quicumque Amaryllida curant,
  Hujus ad exemplum peccet ut illa minus?
Uxorem hunc tamen ad vetulamque, humilemque releges
  Frigida ut in viduo ne cubet illa toro?
Quæ puras pridem didici perducere noctes,
  Et monitis caſta eſt, & proba facta viri.
Sed tu Flaminii potius jam nobilis umbra,
  Et multum inſigni conſpicienda lyrâ:
Ni te cæca hujus cepere oblivia lucis,
  Cum tibi mors avidas intulit atra manus:
Huc ades, & Priulum compeſcas, nam male nobis
  Jamdudum inſolito verſus in ore ſonat.

In Ambitionem, ad Galateum.

Ut capta rediens Helene cum conjuge Trojâ,
Lento homine, atque animi lenis, nimiumque remiſſi,
Incidit in cædem ipſam, & funus forte ſororis,
Quam præceps miſeri virtus jugularat Oreſtis,
Succiſam de more comam miſſura ſepulto
Germanæ cineri, fertur dempſiſſe capillo.
Vix tandem e ſummo paulum, ne forte placeret
Tonſa minus, metuens Spartanis improba mœchis:
Haud aliter, Galatee, malis erroribus actus
Nuper ego, & Phrygios nautas, Paridemque ſecutus
Aufugi longe: atque idem, rediit tamen ut mens
Ad ſe ſe peregre nimium remorata, protervæ
Ornamenta fugæ ſenſim, lenteque repono.
Parvi etenim refert, Venerisne cupidine, ut illa,
Incenſus, pulchra vel ſaucius ambitione,
Tramite declinem recto, violemque pudorem.
Debueram dudum crinem ſecuiſſe decorum:
Hoc eſt argentum, comites, & ſtragula, cœnas,
Luſuſque, & Muſas miſſas feciſſe loquaces,

Intre-

Intrepidus nuper curatæ mentis, & acer
Corrector: ſed enim pravus populi pudor obſtat:
Hunc propter pavidi phaleris amicimur ineptis:
Nec ſicci madidam audemus (veriti bene potum
Convivam vulgus) collo dempſiſſe coronam.
Dedecus ambitio pulchrum eſt, vitiumque faventis
Laudatum populi ſtudio: i bone quo tua virtus
Te vocat, i pede fauſto, & nomen laudibus auge,
Æquales ajunt, comiteſque, piique propinqui:
Quod ſi natura, aut ratio virtutis habendos
Germanas propriaſque notas evincat honores,
Publice ut æs ſignant, extemplo ut noſcere, nummus
Quanti quiſque ſiet poſſint, per turbida Ponti
Curramus rapidi maria, & gelidas properemus
Ipsâ hyeme in mediâ tantum ad decus ire per Alpes:
Obliti podagræ nervos urentis, & artus.
Nunc pravos inter tituli diſcrimen inanes,
Atque bonos nullum ſignant, ſæpe & toga pectus
Candidius multo, & majus pulla arctaque texit,
Quam laxi, Tyrioque infecti murice amictus:
Nam ſi legitimum nobis virtutis inurant
Faſces, & tituli ſignum; mercetur honores
Ipsâ vel vitâ, informis ne prodeat, inque
Excuſus, Priuluſque bonus, ſimplexque Faërnus,
Prudens & veræ virtutis cultor uterque:
Vitrea quos numquam titillat gloria, febris
Purgatos hujus. Nos quamvis ceſſerit horror,
Atque æſtus, ſani nondum tamen uſque valemus:
Sicque animus poſitam reminiſcitur ambitionem;
Vulnus ut obductum prurit tamen; hæret aſello
Ut nudo clitellis nonnumquam ulcus in armo.
Vos agite aureolum tondete a vertice crinem
Laſcivo huic capiti, atque domi cohibete ſeveri,
Non Menelaus uti, erronem me, tu, Priuluſque,
Utroque & melior Polus (quod dicere veſtrâ
Pace mihi liceat) nitidaque extrudite Româ
Reſtantem: ut duri mulam quandoque cerebri,
Luctantem in trivio, atque equiti parere negantem,

Sibi-

Sibilo agunt primum & magnis clamoribus, inde
Proſiliunt longis armati fuſtibus: illa
Nixa diu, tandem plagis deterrita currit.

Satyra.

Si te cura vigil Sophiæ delectat; & acre
Ingenium vires ſi ſufficit, utere porro
Munere tam claro Divum; ſic rectius, atque
Commodius multo, longeque decentius ævi
Quod tibi cumque neant Parcæ victurus amice.
Nec de te plebis quæ ſit ſententia, magni
Securus pendas: ignarum pleraque vulgus
Pravo metitur modulo: tu neglige, & iſto,
Qui nunc te exercet, fugias decedere campo.
An populi arbitrio quiſquam plebiſque bonorum
Poſthabeat ſanus plauſum, quem jure feres tu?
Quandoquidem cunctos quicumque feruntur eiſdem
In ſpatiis, jam recto nimirum, ac ſapiente
Judice præcurris Bembo: cum hic interea nos
Deſidiæ arguimur populo, ne forte probari
Credideris genus hoc vitæ ſimplex, etenim ad res
Verſiculis, miſſiſque jubent accedere nugis;
Ex umbrâ, & tenebris in Solem exire, diemque
Et gnavi me ſegnem culpant. Altera blando
Pars animum integrum queritur me dedere amori
Per luxum, & patrui verbis objurgat acerbi:
Qui ſimul ac ſtomachum, quamquam permulta ferenti
Ut placem, movunt; regero graviora receptis.
Tu proprium ſervas auri ſceleratus acervum
Undique congeſtum; neglectis, jura, fidemque
Exponis tota venalem legibus urbe:
Cum miſerum, atque inopem dejectum rure paterno
Deſeris, atque adeo prudens, nummiſque redemptus
Prodis; emunctum productâ lite clientem
Uſque adigis, dum ædes etiam proſcribat avitas:
Turpiter aut ultro ſervis, plerumque furentis
Mancipium domini, manibus [illegible] ferre catinum

Co-

Cœnanti ingenuis? aliam tea' ſumere mentem
Deterioris heri ad nutum, atque aliam? haud animo par
Eſt generi, quicumque ſuos apud ortus honeſte
Imperio abjectus paret, trepiduſque miniſtrat.
Quid quod amicitiæ, caro dum cuncta lucello
Metiris, cultus tu nullos, nullaque noſti
Officia; anormique decor concinnus inepto
Quid diſtet neſcis? pecudis næ nos cute tectam
Naturam inſpicimus, quid publica cum geritur res
Per te, ſi furtis quo ſit locus, atque rapinæ,
Bellorum cauſas juſſus præcidere, nutris:
Deſidiæ, aut tu me cenſor culpaveris oti?
Flagras ambitione, ardeſque cupidine ſævâ
Purpurei haud vitam hanc, moreſve decentis amictus.
Uror amoris ego haud me dignis ignibus: eſto,
Quando ita me inſimulas: quid tum? peccamus uterque
Nil eſt cur tu me prior incuſes, graviora
Offendens multo, & nimium diſtantia recto.
Nam qui vel parvo conductus pejerat, & qui
Tamquam turbatâ victum ſibi quæritat undâ
Piſcator, pacem bellis ubi miſcuit, idem,
Judicium, atque crucem ſi demas, ire latrones
Inter jam velit, & jugulare homines: ſua quiſque
Defendunt lenes vitia, & minuunt: aliena
Carpere plerique auſteri, nimiumque ſeveri.
Adde quòd incurata gerens, ſerpentiaque intus
Ulcera, corrupto tandem pulmone peribis:
Purgandum illius cum te committere morbi
Non medico ſtudeas; annus non unus, & alter
Imminuat quicquam, pulchris macraſcere captum
Divitiis fruſtra tantum doleamus amici.
Ne mea poſt paulo febriſque reliquerit ultro,
Frigidior veniens morbum cum leniet ætas,
Intereaque veternus non animum gravis urget.
Me tamen inſequitur populus: quid ſi nihil omni
Eſt actum in vitâ nobis, quod lædere quemquam
Poſſit? non ego enim, mibi ſolers quam pater auxit,
In Venerem effundam, neque lite peritus amator

Injuſtâ, omittam fundumque, laremque tueri:
Nec fuerim, mimam quo ſit mihi laxius unde
Munerer, uſquam inopi nimium contractus amico.
Denique non os, non ætas alienior: adde
Ille etiam laqueo ſtatuit qui nectere collum
Aurata ne trabe, an de putri pendeat ulmo,
Si quicquam referre putas, quam ego honeſtius, a
Intereo, ſeu me Muſis, & Apolline claro,
Seu quis me pulchro captum culparit amore.
Me tamen inſequeris, colloque, ac faucibus anguis
Inflatis viro: vitam deducere inertem
Indignum clamat fucos, ſegnem malus urget.
At tecum ſi quis ſic egerit: itur ad urbem
Europâ ex omni, credo ut veſtigia ſummo.
Inſpiciant veteris veneranda in colle Quirini,
Sive in Aventino Romæ, ac non perditus exul
Expes ut quiſque eſt, huc ſe ſe contulit, ut ſi
Bargulum ad Illyricum dicas, latrociniumque
Conceſſum, nimium merito dicatur acerbus:
Oderit, & rabidum populuſque patreſque venenum.
Non ego: nec vulgi ſi irritor vocibus, hoc nunc
Immeritum quemquam latrarim, poſſum ego multos
Eximere e numero, turpis contagia morbi
Quos nulla attigerint, ſanos, recteque valentes,
Sincerum ut Molſæ pectus, lavere ſalubres
Pierii quem fontis aquæ, puroque Camœnæ
Curatum cantu ſervant: ſtudioque referti
Spectatus dudum tanto plauſuque theatri
Ubaldinus, inops agrique, lariſque paterni,
Virtutis locuples, populo ſpectante Quirini
Hunc non donatum, ſcænâ decedere turpe eſt.

In mulieres nuptas. Hippolyti. Ex Euripide.

Concinnum in auras luminis hominum malum
Cur protuliſſe dixerim te feminas
Juppiter? etenim erat ſi ferendum hominum genus,
Haudquaquam oriri debuit de feminâ:

Sed

Sed emere liberorum oportuit ſibi
Semina genus mortalium, ferens tua
In templa tantum aut æris, aut auri gravis,
Ferrive, quanti unus foret quiſque pretii:
Domoſque habere feminis ſine liberas.
Nam nunc in ædes vehere cum malum parant,
Extemplo opes pro eo rependunt patrias.
Atque hoc liquet malum eſſe magnum feminam;
Namque ad alienos pellit hanc ex ædibus
A ſe pater prognatam, & eductam ſuis,
Additque dotem, ut liberet ſeſe malo:
At ille contra, ſtirpem in ædes noxiam
Qui ad ſe recepit, lætus eſt: cum peſſimam
Pulcherrime ornat ſtatuam, & auro, & purpura
Certat, beatas ſumptibus miſer domos
Exhauriens; atque hæret: etenim ſplendidis
Affinibus gaviſus uxorem aſperam
Perfert: proba at ſi ea, ſed propinqui futiles
Evenerint, bono miſeriam comprimit.
Veruntamen commodius evenit, quibus
Nullius uxor ſedet in ædibus preti,
Ac fatua; nam ſapientem ego odi feminam,
Meæ nec intra venerit limen domus,
Quæ, quam mulierem ſapere par eſt, plus ſapit.
Facilius etenim perſpicaces edocet
Aſtutias, dolosque Cypris improba.
At fatua mulier ob ſtoliditatem ſapit,
Penetrare nempe ad feminas oportuit
Nulli licere familiarium, ſimul
Sed belvarum includere rabiem domi
Loqui inſciam, ſermonem ut inferre alteri
Ipſæ nequirent, nec alii illas adloqui:
Nunc facinora, intus quæ malæ mala cogitant
Dominæ, foras hæc familiares efferunt.

Ad Faërnum, cùm ab Urbe profectus Venetias iret.

Humida Tyrrheni fugientem flamina venti
  Cœlumque peſtilens Lati
Me Venetum excipient mitiſſima litora, & auræ
  Salubriores, putribus
Jam membris ſenio, & podagra turgentibus acri,
  Qua ſtare ſuerunt, nec mala
Imbutæ tuſſi, neque in ipſis fluctibus udæ
  Faërne, mireris licet.
Prorſus, qui Romam liquit, rerum ille carebit
  Pulcherrimo ſpectaculo.
Nec cœtum æquè illuſtrem hominum, nec Palladis æquè
  Inſtructa pectora artibus.
Terrarum ut cunctas luſtret circumvagus oras,
  Offendet uſquam gentium.
Fragmina nec muri aſpiciet majora vetuſti
  Non diminutis urbibus.
In primis Bromii latices, & frigida ſiccis
  Requiret idem faucibus.
Pocula lympharum ſub terris condita opacis,
  Aut foſſa Lucanam in nivem.
Ipſe ego, ferventi delapſam ex imbrice lympham
  Nuper, nec altos in ſcrobes,
Et vappam, ſalices inter quæ nata paluſtres
  Cæni ſaporem patrii
Potanti offundet, mediis fervoribus, ardens
  Arente fauce traxero.
Aſt idem hoſpitibus placidos, & dulcia pacis
  Impertientes commoda
Mortales cernam, & locupletem civibus urbem
  Diſpar probantibus nihil.
Cernam loricam violentam, enſemque ſuperbum
  Inermibus ſuffragiis
Conſtrictum, & diræ execratum cædis amorem
  Longè exulantem gentium.

Illic

Illic cum cano prudentia ſera capillo
Paret viciſſim, & imperat.
Illo ſe nuſquam propendens contulit æquum
Bonæ comes concordiæ.
Fraudibus Heſperia ut pulſum eſt, timuitque rapacis
Uncas licentiæ manus.

De Ubaldino Bandinellio.

Tam caro capiti jam nimium diu
Munus, Melpomene, lugubre, Nœniam
Debemus: querulam prome, puer, lyram.
Siccis non ego te genis,
Mœrore aut vacuus pectora lurido
Laudabo: neque deſiderium moræ
Noſtrum diminuunt, aut hominum atterens
Furtim triſtitiam dies.
Te morum ſtudium, te ſapientiæ
Cura, & nobilium fecerat artium,
Ubaldine, quies gnava, operoſaque
Muſarum otia divitem
Non auri, pavidis addere mentibus
Mordacem validi ſollicitudinem,
Non oſtri, experiens quod reparat Ligur
Nobis merce ſuperflua:
Irritet fugiens pauperiem æquora
Iracunda levi navita palmula,
Æſtatem Libyæ perferat igneam
Idem: idem Æmonias nives
Veſtigans lapides, fœmina quos petit,
Vel flavo capiti, vel teneri decus
Collo. Mentibus Atlantiades Deus
Calcar ſubdere inertibus
Ludens dum cuperet, fertur inutile
Promiſſe aurum, acuens illo hebetes, uti
Exercet puerum non vegetum auce
Mater ſedula futili.
At fortes (quoniam robore ſtat ſuo

Vir-

Virtus, Peliaca ut quercus, & æquoris
Saxum Carpathii) nec famulæ decet
Auſcultare pæcuniæ,
Nec firmos fragili fidere: deſluit
Fortuna, ut ſubitis auctior imbribus
Extemplo aret aquæ rivus inops ſuæ,
Nimbos ſi pepulit Deus.
Tu dulcem ex Latii copiam adeptus, &
Grajum divitias, & dominam urbium
Artem: quò mihi nunc & patriæ occidis
Multo flebilior tuæ.
Arni mœret enim fluminis accola,
Florens ingeniis accola fluminis
Arni, tot te animi compoſitis diu
Theſauris, tacitum mori.
Ut navim pelago præcipitans Notus
Vertit, quæ remorans, largiter alveum
Impleràt ſpatioſum: illa Arabum ferens
Gazas, illa ebur Indicum,
Et gratum redolens thus ſuperis ferens,
Et pexa e foliis vellera ſericis,
Ætnææ Cereris plenaque frugibus,
Portus ſtrenua patrios
Ditaret, populos & procul oppidis
Effuſos ſtudio ad ſe raperet lucri:
Nunc ſævi arbitrio volvitur Adriæ
Cæcis obruta fluctibus.
At tu, progenies aurea fulmine
Gaudentis Jovis, o deſere ne meum
Carmen, Muſa: diu ſed vigeat ſacri
Cuſtos pagina nominis,
Hîc me Caſtalii tramitis arduos
Flexus, Æoliæ hic me docuit lyræ
Ictus: o nebulam oblivio, & arceat
Furvam a nomine ſplendido
Noctem: ne volucris filia temporis
Ne rubiginis atræ admoveas meis
Dentem carminibus: neu nigra nubibus
Condas Italiæ decus.

Ad

Ad Hannibalem Oricellarium nepotem, dilig cavendum eſſe ab adulatoribus.

Mentem blanditiæ perdere credulam
Norunt non ſecus, ac mortiferas malæ
Multo melle novercæ
Olim cum medicant dapes.
Viro imbuta malo dulcia murmura
Mendacis fuge linguæ, & teneras neque
Falſis laudibus aures
Admoris, cupidus puer
Verarum, bona ni decipit indoles.
Et tete excutias, tinniet improba
Nugas cum modulans vox,
Quas atro rapidi ferent
Cum fumo Boreæ, & pulvere ſordido:
Ni quicumque libens dicier audies
Verbis, te labor illum
Rebus finxerit arduus.
Senſus ut juveni pellicit intimos
Virgo candida, cum turgidulas tegens
Nulla veſte papillas
Molli illum recipit ſinu:
Sic laudes animum, vera ubi concinunt,
Permulcere ſolent: nec mulier tamen
Ut cantu ſine dulcis
Spernit pſallere tibiæ:
Sic virtus, populus ſi taceat, ſedens
Ceſſabit: nihilo nec minus obſitâ
Noctis ferveat umbrâ,
Et deſerta ſilentio,
Quam cum per medias inclita ducitur
Urbes, & celebris voce faventium
Direpta hoſtibus arma
Affigit foribus Deum.
Cum laudis faciem ſumpſerit impudens
Fraus, affinxerit & cum tibi non tua

Blandâ nomina voce,
Et dulcem illecebram ſtruet,
Ne te præcipitem trudat amor tui;
Ne nugis capiare, ut volucris ſolet
Dulci parvula cantu
Tecti vepribus aucupis.

Ad Fortunam.

Expers conſilii, quæ pede lubrico
Incedis, Zephyris mobilior Dea,
Et fluctu Jonii incertior æquoris,
Te, cum læta ſinum pandis, & uberes
Fundis divitias, ac miſeris ades
Improviſa, boni progeniem Jovis
Dicunt: tu ratio, tu ſapientia,
Servatrix eadem crederis urbium,
Virtutiſque ſedens in ſolio nites.
Sed mox, torva domos regum ubi concutis,
Et congeſta diu munera, turribus
Dejectis, ſubito turbine diſſipas;
Vanæ te comitem ſtultitiæ ferunt
Deliram, immeritum tu, titulo bonis
Dempto, nobilitas: frena ſuperbiæ
Atris tu manibus detrahis ebriæ
Succeſſu; & ruere hanc ſic temere ad ſuum
Rides arbitrium, mox humilem truces
Vultus depoſituram. O utinam meæ
Oblita oſtiolum prætereas domus,
Seu tu ſanguineis oppida territans
Bellis, ingrederis per Latium fera:
Seu pacemque gerens, & populos beans
Pennis involitas verſicoloribus:
Nam ſic inſtabilem viſere te meos,
Vel lætam, atque hilarem, pertimeam lares.

De

De Franciſco Turnonio Cardinali.

Quo tollor pavidus? quo feror inſolens?
O quæ Caſtaliis fontibus aureos
Crines, oſque lavis virgineum, genus
Magni Melpomene Jovis.
Cruri purpureos indue candido
Soccos; nam juga tranſmittimus Alpium
Soli: eſt unus enim mi comes argui
Mendaci metuens pudor.
Vatem Diva tuum tu moneas viæ;
Si pure colui veſtra puer ſacra
Fervens mente novâ, ſi ſenior tua
Nunc veſtigia perſequor,
Quercus umbriferas inter, & ilices
Quærens aërias, Non ego divitum
Vanis edidici perſtrepere auribus
Empto carmine; non ego
Corruptus prætio nunc meditor parum
Caſtæ ducere te ad veſtibulum domus.
At tu prome puer, prome age barbiton
Ceſſantem nimium diu.
Spartanus veluti, per nemus aſperum
Dumis inſidiantem ut pecori lupum
Egit, cum fremitu, & laude faventium
Pagorum redit ad gregem;
Villorumque globos ſanguine ſordidos
Fert rictu generoſo, e jugulis feri
Vulſos hoſtis: aquas ſic repetit ſui
Turnonus Rhodani, bene
Defenſa Heſperia clarus, & impigri
Compreſſo celeber militis impetu,
Bellonæ ancipitis numina militis
Horrere immemoris diu;
Alternæ ſed enim ille admonuit ferum
Fortunæ, celeri vertere turbine
Gaudentis vacuum corpus; uti choros

Laſcivæ juvenes ubi
Ducunt, & Zephyris huc agitantibus
Atque illuc, Phrygio Sidonias acu
Illuſas clamydes, inſtabili citæ
Luſtrant atria poplite.
Directa ingrediens paſſibus Æquitas
Ad normam paribus, nec modulo ſibi
Majore atque aliis commoda dividens,
Quorum non dubia eſt comes.
Illos ære micans non peditum cohors,
Non ſævis equitum turma frementium
Horrens cuſpidibus terreat, aut mari
Vectæ cæruleo rates,
Nam recto favet, & juſtitiam bono
Plerumque æquus alit Juppiter exitu,
Obſcuram & tonitru, & fulmine territans
Fraudem, atque implicitos dolos
Nudans. At vigilem fallit amabilis
Acrem ſimplicitas, & ſuper æneas
Accerſita fores, & ſuper ardua
Pernix mœnia tranſilit.
Hanc puro retinens in gremio fovet
Sincere Italiam, & diligit hoſpitam
Turnonus, patriam civis uti ſuam,
Natorum, & memor aureæ
Civis conjugis, hunc purpureus pudor,
Elutiſque Fides candida ſordibus,
Et preſſo digitis ore Silentium
Arcanum inſequitur: neque
Infandumque nefas enſe domans Themis
Diſtricto, comitem ſe negat inclito
Impolluta ſeni, mundave Veritas
Albo lucida pallio.
Ergo permadidos felle animos nigro
Regum diluere eſt auſus, & aſpera
Permulcere manu pectora turbida
Plena iræ, intrepidam ſtruens
Pacem, quæ manibus ſanguineis diu

Attrectata, magis poſt niteat, velut
Fulgentes lapides, æ rave lucida
Cum tergere volunt, luto
Conſpurcant; id agens egregius ſenex
Celtarum procerum ſanguis, & oppida
Firmans obtinuit Marte labantia
Quaſſante, & miſeris ſuas
Urbes reſtituit civibus, impigram
Pacem, tela cruenta inter, & aſperos
Procudens ſonitus ferri: etenim gelu
Torpens quam peperit timor
Pacem, ſerviet illa, horriſoni ſimul
Bellonæ ſtrepitus ingruerint feræ,
Imbellis. ſed enim deſine fervidos,
Dulcis Melpomene, modos:
Nam nec cuncta pudor fert, neque veritas
Cum lucro alma decorum explicuit caput
Semper: tum melius tecta ſilentio
Virtus invidiam latet.

De Horatiano Charactere.

Sunt qui verſiculo minutiore,
Verum pernitido, atque perfluenti,
Tamquam Palladii liquore olivi
Complures properent linire chartas:
Atque, araneoli angulos domorum
Ut tela tenui ſolent replere
Quantumvis facilè, ore fila parvo
Nentes longa, ita compleant libellos
Totos verſiculo minutiore.
Hi vatum in numero anne ſint habendi,
Vulgus viderit, atque ſiqua vulgo
Pars vatum eſt ſimilis, quibus Thalia
Flacci ſordeat optimi poëtæ,
Quòd is verſiculo minutiore,
Atque perfacili, atque perfluenti
Totas ſpreverit occupare chartas.

De Margarita Regis Gallorum ſorore.

Heu mos, ut atris ſæpe coloribus
Contaminatus purum animum inquinas
Vix eluendis ſordibus, per
Tædia ſolliciti laboris.
Me vitreis & fontibus, & coma
Silvæ virentis lætum, & amabile
Ruris ſilentium ſequentem
Aoniæ puerum Camœnæ
Merſere ſacri gurgite fluminis,
Intacta ut eſſem candidior nive;
Immunda ſed mox polluit me
Roma luto nimium tenaci:
Quod longa nec dum diſcutiat dies,
Sacri nec amnes hactenus abluant:
Quin horret & me, & ora cœno
Fœda nigro refugit Thalia.
Vulgus venenis vertere Cholchicis
Pleraſque mentes aptius, eripit
Senſus priores, atque mutat
Alba nigris, maculiſque gaudet.
Impurus atra quem populus manu
Tractarit, ille & decolor, & niger
Erit diu, obductamque fæcem
Vix iterans removebit annus;
Notam relinquens: at mihi candidæ
Mandanda virgo eſt regia paginæ,
Farneſio jubente: bacca
Purius illa nitens Eoa,
Intaminato digna cani Deæ
Eſt ore, lucis Caſtaliis Deæ
Quæ vulgus arcetis profanum,
Et nitido prohibetis amne,
O tetra tandem conſilia hæc bona
Oblivioni tradite turbidæ,

La-

Labemque nobis rore ſacro
Abluite, illuviemque vulgi.

Deflet mortem Horatii Farneſii.

Te flebimus flos Heſperiæ puer,
Madente multis carmine lacrimis
Et debitam laudi Thaliam,
Nænia lugubris occupabit.
Ille, enſe pectus qui tibi candidum
Trajecit, iisdem vulneribus Latî
Cecidit & ſpes, & vireſcens
Italiæ decus enſe carpſit
Horati eodem. Non ego ſauciam
Ictu parentem mortifero tuam
In lacrimas culpem ruentem,
Nec viduæ gemitus puellæ
Compeſcere auſim carmine: lugeat
Immo illa dulces funere nuptias
Miſcens amaro, nec ſat unquam
Te miſera illacrimata flerit.
Jam nec capillo parcere, nec genis
Æquum puella eſt regia; lacrimis
Efflagita Martem cruentum
Uberibus, pueri cadentis
Dulces ocellos, & tua gaudia,
Quæ conciderunt exorientia:
Ut ſtella, quæ vix dum coorta
Heſperium occulitur ſub æquor.
Non ille avorum, nec ſoceri immemor:
Dulcique flagrans igne tui, neci
Ultro obvios greſſus ſuperbos
Intulit, intrepidumque pectus
Objecit hoſti, qua violentius
Bellona nigris fœda cruoribus
Eſt viſa Martis ſævientis
Sanguineas glomerare turmas.
Nunc lætus umbras vulnera nobiles

 Oſten-

Oſtentat inter pulchra, nemus tenens
Beatum, ubi Hectorque, & Latini
Sunt veteres, Rutulique reges.
At Theſpiis o grata ſororibus
Obliviosi pellere temporis
Idonea umbram, atræque mortis,
Gloria vulneribus mederi;
O trade Muſis, & Polyhymniæ
Cuſtodiendum nomen Horatii
Clarum, & domum Farneſiorum
Hanc Latii, Italiæque lumen.

In Petrum Victorium.

Nobis, Calliope, magnum alienum æs ſupereſt vetus
Nam pridem ratio ſcripta mihi eſt pectore in intimo:
Tu quæſo patere a te ſolvam quidquid id eſt, Dea.
Non Victorius eſt exiguis verſibus, aut lyræ
Aptandus tenui: veſter amat Phœbus eum neque
Ulli plura bonum munificâ crediderim manu
Largitum, uber enim ſicut ager, ruraque pampino
Mitis florida Jacchi, & Bromio, & frugibus oppida
Circum plena hilarant, muneribus dives Apollinis
Etruſcos populos ingenii fruge bonâ bonus
Ille enutrit alens. Sic ſenior vertice Pelii
Olim Phyllirides frondifero ſemifer uberi
Grajos nobilium ſeminio dicitur artium
Ditaſſe. Ille dies e medio tollere qui poteſt
Ritu Cecropio ſcripta tibi clara volumina,
Victori, eripiet roriferis ſidera noctibus,
Idem ſubtrahet & piſcibus, idem æquora nantibus,
Contages populi tetigit lurida morbidi
Numquam: te ambitio curriculum prætereuntium
Obliquis oculis adſpiciens nec pepulit; neque
Illi roboris hoc attribuit Juppiter, ut ſacrum
Phœbo deſcutiens commoveat pectus; originem
A Cæo licet, & Porphyrione a valido trahat
Conatis ſolium Cœlicolum ſcandere fratribus.

Non

Non res, cui cumulus ſemper abeſt, cunctave metiens
Aurum te pupugit: te nitidum Muſa ſalubribus
Fontis Caſtalii lavit aquis candida: tu meæ
Es lumen patriæ percelebris: ſat mihi fructum
Ignava hæc tulerint exilia in montibus aſperis
Quæſita; argueris deſidiæ ni tibi debitum
Carmen, nive inopis quod citharæ dinumerem modos,
Acceptum id mihi te ferre neges, jureque reſpuas.

In campanas.

O quæ terrificos vicinâ e turre cietis
Tot nocte ærâ ſonos tinnulla, totque die
Si mihi venturæ noctis dormire licebit
Per tot tinnitus particulam miſero:
Nec cum defeſſos jam jam continget ocellos,
Vos metuet ſubito diffugietque ſopor:
Ipſe ego cras vobis ultro tortique rudentis
Spiras, & firmo e robore fulcra dabo:
Tutius ut ſonitu Boreamque laceſſere ſævo
Poſſitis poſthac, & maria, & tonitrus.

In eaſdem.

Cum cinctum nimbis, & nigrâ nube ſedentem
Deficient olim flammea tela Jovem:
Cum ſueta in Pontum plenis decurrere ripis
Præcipitem ſiſtent flumina prona pedem:
Fluctibus & raucis Siculum pertundere littus
Jonii cum jam deſinet unda maris:
Tunc quoque vicinis ſuſpenſa in turribus æra
Ceſſabunt bombos edere rauciſonos.

Idem.

Cum mare nec fremitus edet, nec ſibila venti,
Nec nimbi, abruptis nubibus igne, ſonum:
Et cum nubigenæ Thaumantidis ora, ſinumque,
Deficiet croceus, purpureuſque color:

Cum

Cum pontum nitidi piſces, cum littora pictæ
Conchæ, cum denſum deſeret umbra nemus;
Turre tua tunc Corneli dulciſſime raucos
Tinnula ceſſabunt æra ciere ſonos.

Ad Germanos.

Quod vos apud, Germaniæ humaniſſima
Gens, culpor, atque turpioris flagitii
Ornaſſe dicor neſcio quid laudibus,
Impuro id eſt ab homine confictum, & levi:
Teſtiſque tellus omnis eſt mihi Itala,
Tantum me ab omni abeſſe turpitudine,
Quantum ille ab omni laude ſemper abfuit.
Annis ab hinc triginta, & amplius, ſcio,
Nonnulla me, fortaſſe non caſtiſſimis
Luſiſſe verſibus; quod ætas tunc mea
Rerum me adegit inſcia, & ſemper jocis
Licentius gaviſa, conceſſu omnium,
Juventa: quod fecere & alii item boni.
At nunc abit juventa, luſus permanet:
Et carmini illi nomen adſcribunt meum
Idem, quod ante erat: nec adſcribunt diem
Eandem, erat quæ quando id olim luſimus:
Sed quod puer peccavit, accuſant ſenem.
Verum hoc ut ut tamen ſit, obſcœni nihil
Scripſiſſe me ſcitote: namque tunc quoque
Feſtiva nos a turpibus ſecrevimus,
A mollibuſque impura: cumque verſibus
Laudavimus Furnum, haud mares laudavimus
(Quod ille ait per maximam calumniam)
Sed feminas plane, ut videre carmine
Ex ipſo adhuc poteſtis, atque moribus,
Induſtria, pudore, continetia,
Laſciviam nos carminis correximus
Illius, emendavimuſque ſeriis
Jocos, boni quod litteris quam plurimi
Teſtantur: inter quos ſenex ille optimus
Eſt

Eſt Bembus: is me verſibus lectiſſimis
Ornavit, is pedeſtribus ſermonibus,
Cum maxima eſſet dignitate præditus,
Et ſplendide habitare in meâ dixit domo.
Virtutem, homo gravis, ſenectute ultimâ,
Eburneâ, tu Flamini, me concinis
Lyrâ, & libellos dicis aureos meos.
Victoriuſque candidus me laudibus
Complexus omnibus, vereri vos vetat
Quid turpe de me. Non ego poſſum infici
Calumniæ caligine ulla turbidæ,
Quando tuetur fama me conſentiens,
Conſtanſque vatum: totaque teſtimonio
Et acta pure vita luce in urbium
Clariſſimarum, diligit me civitas
Beata Venetum, ut diligit cives ſuos.
Quid? clariorem habere quod me neminem
Se dictitat flos patria urbium mea?
Quid nobilem oppidum Bononiæ, artium
Cauſsâ bonarum, cognitum vobis quoque?
Exquiritote, amabo vos, quid ſentiat
De me: mea illa civitas nutrix fuit,
Namque erudivit illa nos a parvulis.
Quid ipſa Roma? prædicanti ignoſcite
De me mihi, non tota nos complectitur
Amore, mater liberos uti ſinu
Complexa gaudet? quare habere transfugæ
De me fidem nolite perditiſſimo:
Sed enecate eum in dies magis ſiti,
Pedoribuſque & eſuritionibus:
Quod belle adhuc feciſſe vos exiſtimo,
Virtute natio, & fide atque induſtriâ,
Et litteris clara, ingeniique gloriâ.

M. AN-

M. ANTONII CASANOVÆ MANTUANI.

De Scriptore & Citharœdo.

LÆlius eſt ſcriptor, Janus citharœdus: uterque
  Ejulat; hic chiragrâ, Lælius at podagrâ.
Ambo nocent manibus: ſcribendo hic, ille tacendo
  Iſte omnes lacerat: omnibus ille placet.
Ut juvet hic omnes; ne lædat Lælius omnes:
  Sit chiragra huic podagra: ſit podagra huic chiragra

In Julium II. Pont. Max.

Vix bellum indictum eſt, cum vincis, nec citius vis
  Vincere, quam parcas: hæc tria agis pariter.
Una dedit bellum, bellum lux ſuſtulit una;
  Nec tibi, quam bellum, longior ira fuit.
Hoc nomen divinum aliquid fert ſecum: & utrum ſis
  Mitior, anne idem fortior, ambiguum eſt.

Ad Cardinalem Columnam ſeniorem.

Si inſpiciant populi deſiderium, alta Columna,
  Quandocumque obeas; vixeris una parum.
Si ſpectent, quotquot tu erexeris, atque relictum
  Ne meritum unum illis; vixeris una ſatis.
Mirentur ſi animi, atque operum monimenta tuorum
  Dicent te nullo tempore poſſe mori.

In Zeuſim Pictorem.

Pinxiſſes totam Venerem, niſi ſola ſuperſint
  Lumina, & ut pingis forte ſiniſtrum oculum;

Ace

Accenſus mire eſt: lychnum abſumpſiſſe
  Zeuſi putas? uſſit ſe ipſa ſuis facibus,
Namque tuis oculis flammas impegit ocellus,
  Inque oculum rediit flamma tuo ex oculo:
Ut Sol, cum excipitur ſpeculo, ſpeculoque reflexi
  Ipſi urunt radii rem ſpeculo oppoſitam.

De Alexandro Magno.

Teſtatur ſe uno rerum natura minorem,
  Nam, quod plus poſſet vincere, non habuit.
Parvus Alexandro fuit orbis: ſed fuit orbi
  Magnus Alexander; ipſe ſibi exiguus.
Queſtus, quod citius, quam miles, terra deeſſet;
  Quodque ſuum Oceanus clauderet imperium.
Omnia viciſſet; ſed non tamen omnia vicit
  Ille, ubi ſe ſolum vincere non potuit.

Hannibal.

Primus in Auſonios objectas iſſe per Alpes
  Dicor, & æthereas non timuiſſe minas.
Ante ego quam Italiam, Romanaque ſigna viderem,
  Cum duris ſcopulis, & Jove bella gero.
Cui non obſtiterint Alpes, non Juppiter hoſtis
  Vicerit; Auſonii perdomuere duces.

De M. Tullio Cicerone.

Proſcribi niſi ab hoc Cicero, & niſi percuti ab illo
  Poſſet: par facinus: hic jubet, ille facit,
Carnificem invenit tam ſævum Antonius: ipſe
  Vix ullâ poſſet ſævior eſſe manu.
Illum non vellet ſe ſervaviſſe patronus:
  Illum non vellet ſe genuiſſe pater.

De Papyrio Curſore.

Dum tibi tam celeres palmæ rediere, videris
  Plus manibus Curſor currere, quam pedibus.

De Virginia.

Perdere ne poſſet cum libertate pudorem,
Quam melius cecidit filia Virginii!
Servat utrumque cadens: fuerit pulcherrima virgo;
Non tamen eſt plagâ pulchrior illa ſuâ.
Dicere jure poteſt fugiens diſpendia vitæ:
Plus enecta patri debeo, quam genita.

De Portiâ.

Portia magnanimi poteram poſt fata Catonis,
Vivere? debueram non ſupereſſe patri.
Sed me fata tuo ſervabant, Brute, dolori:
An dux ad mortem non ſatis unus erat?
Dumque ſibi ferrum queritur moritura negari:
Hanc, ait, explorant Numina & igne domum.

De Clælia.

Si potuit ſacros contemnere Mutius ignes,
Et mihi, ait, ſacræ cur timeantur aquæ?
Dumque animoſa jacit rapidum ſe Clælia in amnem:
Quem fugio, eſt hoſtis, quam peto, ait, patria eſt.

De Lucretiâ,

Dicite, cum melius cadere ante Lucretia poſſet,
Cur potius voluit poſt ſcelus illa mori?
Crimine ſe abſolvit manus illa, habitura coactæ
Ultorem, & patriæ depoſitura jugum.
Quam bene contempto ſacrat ſua pectora ferro,
Dum pariter famæ conſulit, & patriæ?

De Bruto.

Natorum cæde orbaſti te nomine patris,
Cerneret ut verum te tua Roma patrem.
Et ſemel optaſti pulchram per vulnera mortem,
Ut nullo poſſes tempore, Brute, mori.

De

De Hannibale, Romam obſidente.

Ne ſua conſceleret ſpectando lumina Phœbus,
  Nubilus hic, inquit, ſit ſine luce dies.
Pœnus ait: miles clypeis, age, pelle tenebras;
  Terribilisque duplex uſus in ære fuit.
Tunc vigili Iliacas tutaris Juppiter arces;
  Vix tamen & tanti ſunt tua tela patet.

De Hannibale, dum a Scipione ſuperatur.

Herculei ſocius decoris, quo rupit in ima
  Altius Auſoniæ viſcera nulla manus,
Per cœlum Libycis reſerat qui gentibus orbem,
  Exuperans uni vix juga viſa Deo:
Dum caderet pubes Italis ſpectata ruinis,
  Talem indignanti protulit ore ſonum:
Quis neget armatum me majeſtate perenni?
  Eripere arma poteſt hæc mihi nulla dies.
Hannibali ſat nomen erit, quo terreat hoſtes:
  Et dum me noris vivere, Roma, time.

Scipio Africanus major.

Lælium amicitia, at victos clementia, virtus
  Hannibalem, ſed nec ſolum habet Hannibalem:
Nam me etiam, ut vinco, virtus Carthaginem utramque
  Teſtem habet: ac pietas patrem habet, & patriam.

Horatius Cocles.

Solus ad anguſti Cocles diſcrimina pontis,
  Cum daret ingentem grata ruina ſonum:
Non gravis unus, ait, patriæ jactura reliqui
  Non reditum ipſa mihi, nec tibi, Etruſce, viam.
Et ſe dum jaceret rapidas animoſus in undas,
  Per medias victor navit onuſtus aquas.

Non

Non undæ, hoſteſve obſtiterunt, quin
Arma quibus ſervat ſe patriæ, & pati
Quid contemptorem ferri miraris, & unda
Majores animas hac tibi, Roma, dabo.

M. Marcellus.

Virtutem dixiſſe reor, cum templa dicares:
Pro me Marcelli numina, Roma, cole.

Q. Cincinnatus.

Quinctius adſpiceret ſi tam diffuſa ſepulchra,
Diceret; ipſe minor noſter agellus erat.
Uxorem tamen ille, & dulcia pignora alebat:
At moles unum vix tegit iſta hominem.
Reſpondere meo certabunt rura labori,
Iſta tamen ſecum mortua terra jacet.
Quantum, dum vixit, patriæ nocuiſſe putatis
Iſtum, quando etiam poſt ſua fata nocet?

Demoſthenes.

Quid dat præcipuum calamus Demoſthenis? an ne
Scripta viri eximii? ſive necem egregiam?
Utraque res digna eſt, iſta ſe liberat, illis
Libertatem almæ quæſierat patriæ.
Erras, ſi hunc periiſſe putas: neque enim exiit unquam,
Quod non ſit dignum vivere, ab hoc calamo.

M. T. Cicero.

Quod majus lumen, Demoſthenis, an Ciceronis?
Hic nullum, paucos ille pares habuit.
Hic decus, ille aurum præfert, hic fortis, at ille
Degener, eloquium hic donat, at ille locat.
Profuit aſſiduè hic, numquam ille obfuit: illi
In miſeros ſtudium, huic dicere pro miſeris.
Immo cum Spartis Thebas, & congere Athenas:
Quod mentita ſibi eſt Græcia, habet Cicero.

C. Plinius Secundus.

Plinius, & Titan illuſtrant omnia: lucem
Ille dedit terris, artibus ille dedit.
Verus uterque pater: te propter, maxime Lari,
Jure ſe ait ſoles orbis habere duos.

Tutia.

Omnia quæ vigili ſemper Dea lumine cernis,
Si mereor, ne me ſic patiare mori.
Tuque, Tibri, fave, patriæ fidiſſime cuſtos,
Cujus virginibus numen adeſſe ſolet.
Et cribro ſancti dum ferret fluminis undam,
Cedite, ait, famæ turba profana meæ.
Cedite, nunc mea vita ullo ne poſſit ab ævo
Extingui, æterno lumen ab igne capit.

De pictura quadam.

Poſſe loqui credas: ſunt & ſua ſenſa tabellæ.
Nunc gemino geminas una agit ore faces.
Cetera ſi formæ reſpondent; femina naſci,
Aut Dea non pingi pulchrior ore poteſt.

Claudius Nero.

Dum celeres animos celeri pede Claudius æquat,
Mecum age nunc miles utere, ait, pedibus.
Mox etiam: pedibus quid poſſes, vidi ego, miles,
Nunc oſtende hoſti, quid valeas manibus.

M. Caracciolus

Poſtquam animam in vacuas effudit Martius auras,
Audiit & nati triſtia fata parens:
Teſtem, inſit, nate exilium virtutis habebas;
At teſtem exitium nunc pietatis habes:

Fulvius Flaccus.

Si renuo, invidiam, perituros Flaccus honores:
Quod caret invidiâ, non renuo exilium.

Dum me, quod renuo, fatearis Roma mereri
Et, quod non renuo, me meruiſſe neges.

Coſſus.

Jure, ait, ingenti rapior ardore duelli:
Et patria immemorem me facit eſſe mei,
Nam ſi vincendum eſt, vel ſi mihi forte cadendum,
Victurus melius, nec moriturus ero.

Sertorius.

Dicere Dardaniis poterat nutritus in armis,
Dura per Heſperium dum gerit arma ſolum:
Armavi invictum me majeſtate perenni:
Nil timet hæc, miles dum gerit arma, manus.
Compulit hæc toties fugientem in caſtra Metellum;
Hæc toties Magni terga videnda dedit.
Illuſtrare alii poterunt per funera vitam:
Vita mihi vitam poſt mea fata dabit.

Lucullus.

Ut ſe barbaricis revocari ſenſit ab armis
Lucullus, tales ſolvit ab ore ſonos:
Nil ſupereſt, quod agas; quid enim tibi, Magne, relictũ eſt,
Crede tibi hoc Pontum dicere, & Armeniam.
Quos titulos mihi, Roma, tuus dare debuit hoſtis,
Ipſa negas, quod non vis dare, fama dabit.

Curtius.

Nunc ego, vos Superi, teſtes pietatis habebo;
Dixit: & impulſo præcipitatur equo.
Quam bene devovit ſpecioſos Curtius annos!
Pulchrior & quanto mors miſeranda venit.

De C. Fabio & Paulo Æmilio.

Fraterna Fabius renuit nece, fata triumphus
Inter natorum contigit Æmilio.
Fortunam hic, pietas hunc vicit, tam bene vinci,
Tam bene qui poſſit vincere, nullus erit.

Me-

Menenius Agrippa.

Communi Agrippæ decorant dum funera ſumptu,
  Iſta locuturus, ſi potuiſſet, erat:
Paupertas noſtræ fuerat gratiſſima vitæ:
  Cur mihi mors pompâ luxurioſa novâ?
Vivus eram minimo contentus: poſt ſua fata
  Non etiam minimo mortuus ullus eget.
Paupertas, poſt fata ſigens, ditiſſima res eſt:
  Sola ſuas nullo tempore perdit opes.

De Marte, & Minervâ.

Cum ſine patre datus Mars, & ſine matre Minerva:
  Pluſne boni natum creditis, an ne mali?

De M. Marcello.

Non mallet captam tanto præ funere Romam
  Pœnus, & ingenti ſic ferus ore tonat:
Qui potuit patrium ſpoliis ornare Tonantem,
  Quique Syracuſa victor ab urbe redit:
Quem ſua per gladios evexit ad æthera virtus;
  Hic potuit veſtri terga videre ducis.
Quod ſi Marcellum Carthaginis ora tuliſſet;
  Hoc duce jam, fateor, diruta, Roma, fores.

De C. Julio Cæſare dictatore.

Spectat Alexandri picta ut certamina Cæſar,
  Aſt ego nondum aliquid geſſi; ait illacrimans.
Quid? ſi & Alexander ſpectaſſet Cæſaris acta,
  Dixiſſet: Perſas vincere pigritia eſt.

De Pompejo Magno.

Noſtra trophæa orbem implerunt, & Nerea tutas
  Per magnum ſoli fecimus ire rates.
Cetera confeci; civilia bella relicta
  Sunt tantum alterius conficienda manu.

Plus quemquam, fas non eſſet; ſceleri datur, ullum
Fortunæ metam præteriiſſe meæ.

De M. Bruto, & C. Cæſare.

Cæſaris, & Bruti ſacratum ſanguine ferrum
Officium patriæ præſtitit, & domino.
Una pium cædes oſtendit, & altera fortem;
Non alio Cæſar debuit enſe mori.

De Horatio, & Fabio.

Servaſſe hanc curſu memoratur Horatius urbem:
At Fabius ſolâ reſtituiſſe morâ.
Tam bene cunctari qui poſſit, non erit ullus:
Tam bene qui poſſit currere, nullus erit.

De tribus Deciis.

Tres Decii Romæ naſcuntur. Numina naſci
Jure illos alio non voluere loco.
Sed dum ſe patriæ ſic devovere, videntur
Nec melius naſci, nec potuiſſe mori.

De Atilio Cæſaris milite.

Dum videt abſciſſæ miles diſpendia dextræ:
Sufficiat bello læva ſuperſtes, ait.
Quam quoque ut injectat virtus animoſa carinæ,
Sorte neque alterius territus ille pari eſt:
Victor adhuc, hoſtem impellens ſic intonat ore:
Diſcite, quos habeant Cæſaris arma viros.
Nos freta, nos ferrum, nos temnere poſſumus ignes
Vincimus abſque manu; vivimus abſque animâ.

De Juliâ Pompejâ Cæſaris filiâ.

Dixiſſet ſic mœſta viro, ſic mœſta parenti;
Ante faces patriæ ni tumulata foret:
Noſter erit, quiſquis referet victricia ſigna:
Et qui victus erit, hic quoque noſter erit.

Sed

Sed ſum vel victo pariter caſura parente
Julia, vel victo ſum moritura viro.

De Euridice.

Nulla ſuos uxor melius jactabit amores:
Nam mori, ut Eurydice, bis bene nulla poteſt.
Et ſi forte mori cuiquam bis poſſe daretur,
Eurydice fieri non tamen ulla velit.

De Spartana matre, filium interficiente.

Dum ſe, & dum patria indignum Spartana necaret,
Quærenti dixit, nunc ego mater ero.
Plus pariet mihi, ventre manus: facit iſta parentem;
Quæ mihi, quæ patriæ non peritura parit.

C. Caſſius.

Proiice te in ferrum miles, jurabitur iſtos
Per cineres: victus pro patriâ moreris.
Nil poſt fata refert volucres paviſſe: ſacrabis
Plus campi, quo plus dilaceratus eris.
Ecquid erit, veſter metuam quod Caſſius, illum
Non metuens, magni qui tremor orbis erat?

Plato.

Ut referunt ſacri incunabula prima Platonis;
Ipſius in labris mellificaſtis, apes,
Ni nos deludunt oracula Socratis, illi
In ſomnis cycni viſus in effigie eſt.
Judicia hæc voluere, auditor dignus ut eſſet
Socratis, & dignus doctor Ariſtotelis.

Ariſtoteles.

Uno oculo unum hominem mirum eſt potuiſſe videre
Quidquid cœlum oculis proſpicit innumeris.
Ni tot lumina habet, quot verba; at fallimur, uni
Ni verbo innumeros credimus eſſe oculos.

Jure ab Ariſtotele nil cœlum diſtat: uterque
  Dum videt æternis omnia luminibus.

Pentheſilæa.

Pentheſilæa, tuæ ſi vera eſt fama catervæ,
  Optarent tales ſpicula noſtra viros.

Epitaphium Paullæ.

Servatura virum venienti ſe obiicit haſtæ;
  Et non femineo pectore tela tulit.
Dum trajecta manu trahit haſtam Paulla: ſecuta eſt
  Haſta manum, haſtam anima, & læta ſua ipſa nece eſt
Felix, quæ fidei ſic ſpectatore marito
  Occidis, & vitæ plus paritura peris.

Parthenius.

A ſe ſervatum Martiſque, forique procellâ,
  Dum videt in ſe enſem ſtringere Parthenius:
Et dextram, & linguam illi offert, atque inquit: utramvis
  Abſcinde: hæc pro te pugnat, & hæc loquitur.

De Homero.

An Smyrna eſt, quæ te naſcentem excepit, Homere?
  An ne fuit, vatem quæ tumulavit, Jos?
Altera nomen habet violæ; tenet altera myrrhæ:
  Fata tuum his decorant ortum, obitumque locis.
Quid magis eſt, quod te divine decoret Homere.
  Quam naſci in myrrhâ, decedere in violâ?

De Virgilio.

Dicite, qui ripas Minci coluiſtis, Olores,
  Vobiſcum exorta eſt gloria Virgilii?
Dic mihi Parthenope, ſic ſis pulcherrima ſemper,
  Virgiliuſne tuo decidit in gremio?
Et meruit, cui contigerat naſci inter Olores,
  Inter Sirenum decubuiſſe choros.

Pro-

Proſpero Columnæ.

Tres modo fama duces circa tria munera belli
  Ante alios primum juſſit habere locum:
Caſtra locare, fuit Pyrrhi, Fabiique morari,
  Marcelli proprium, conſeruiſſe manus.
Tu caſtris hoſtemque morâ, & certamine, Proſper,
  Viciſti; atque trium quod fuit, unus habes.

BALTHASAR. CASTILIONII
MANTUANI.

Alcon.

EReptum fatis primo ſub flore juventæ,
Alconem nemorum decus, & ſolatia amantum,
Quem toties Fauni, & Dryades ſenſere canentem,
Quem toties Pan eſt, toties miratus Apollo,
Flebant paſtores, ante omnes carus Jolas
Triſtia perfundens lacrimis manantibus ora,
Crudeles ſuperos, crudeliaque aſtra vocabat.
Ut gemit amiſſos fœtus Philomela ſub umbris,
Aut qualis ſociâ viduatus compare turtur,
Quam procul incautam quercu ſpeculatus ab altâ
Immitis calamo paſtor dejecit acuto:
Non viridi ſedit ramo, non gramine læto,
Non vitrei dulcem libavit fluminis undam,
Sed gemitu amiſſos tantum teſtatus amores,
Languidulus mœſtis complet nemora alta querelis.
Nulla dies miſerum lacrimis ſine vidit Jolam,
Nec cùm Sol oritur, nec cum ſe condit in undas;
Non illi pecudes, non pingues paſcere tauros
Cura erat, aut paſtos ad flumina ducere potum

Hœdorumve gregem, aut vitulos includere ſet
Tantùm inter ſilvas, aut ſolo in littore ſecum
Perditus, & ſeræ oblitus decedere nocti
Rupibus hæc fruſtra, & ſurdis jactabat arenis.
Alcon deliciæ Muſarum, & Apollinis, Alcon
Pars animæ, cordis pars Alcon maxima noſtri,
Et dolor, his lacrimas oculis habiture perennes,
Quis Deus, aut quis te caſus miſer abſtulit? ergo
Optima quæque rapit duri inclementia fati?
Ergo bonis tantum eſt aliquod male numen amicum?
Non metit ante diem lactentes meſſor ariſtas,
Immatura rudis non carpit poma colonus:
At fera te ante diem mors nigro immerſit Averno,
Injecitque manus rapidas creſcentibus annis.
Heu miſerande puer, tecum ſolatia ruris,
Tecum amor, & Charites periêre, & gaudia noſtra.
Arboribus cecidere comæ, ſpoliataque honore eſt
Silva ſuo, ſolitaſque negat paſtoribus umbras.
Prata ſuum amiſere decus: morientibus herbis
Arida; ſunt ſicci fontes, & flumina ſicca.
Infœcunda carent promiſſis frugibus arva,
Et mala creſcentes rubigo exedit ariſtas.
Squalor triſtis habet pecudes, pecudumque magiſtros:
Impaſtus ſtabulis ſævit lupus, ubere raptos
Dilaniatque ferus miſeris cum matribus agnos:
Perque canes prædam impavidus paſtoribus aufert.
Nil niſi triſte ſonant, & ſilvæ, & paſcua, & amnes,
Et liquidi fontes tua triſtia funera flerunt
Et liquidi fontes, & ſilvæ, & paſcua, & amnes.
Heu miſerande puer, tangunt tua funera Divos.
Per nemora agricolæ flentes videre Napeas,
Panaque, Silvanumque, & capripedes Satyriſcos,
Sed neque jam lacrimis, aut queſtu fata moventur
Impia, nec noſtras audit Mors ſurda querelas.
Vomeribus ſucciſa ſuis moriuntur in arvis
Gramina, deinde iterum viridi de ceſpite ſurgunt;
Rupta ſemel non deinde annectunt ſtamina Parcæ.
Adſpice, decedens jam Sol declivis Olympo
Occi-

Occidit, & moriens accendit ſidera cœlo;
Sed tamen occiduo cùm laverit æquore currus,
Idem iterum terras orienti luce reviſet.
Aſt ubi nigra ſemel duræ nos flumina mortis
Lavere, & clauſa eſt immitis janua regni;
Nulla unquam ad ſuperos ducit via, lumina ſomnus
Urget perpetuus, tenebriſque involuit amaris:
Tunc lacrimæ incaſſum, tunc irrita vota, preceſque
Funduntur, fert vota Notus lacrimaſque, preceſque.
Heu miſerande puer, fatis ſurrepte malignis,
Non ego te poſthac paſtorum adſtante corona
Victorem adſpiciam volucri certare ſagittâ,
Aut jaculo, aut dura ſocios ſuperare palæſtrâ.
Non tecum poſthac molli reſupinus in umbrâ
Effugiam longos æſtivo tempore ſoles,
Non tua vicinos mulcebit fiſtula montes,
Docta nec umbroſæ reſonabunt carmina valles:
Non tua corticibus toties inſcripta Lycoris,
Atque ignis Galatea meus, non jam ſimul ambos
Audierint ambæ noſtros cantare furores.
Nos etenim a teneris ſimul uſque huc viximus annis,
Frigora, pertulimuſque æſtus, nocteſque, dieſque,
Communique ſimul ſunt parta armenta labore.
Rura mea hæc tecum communia. viximus unâ,
Te moriente igitur cur nam mihi vita relicta eſt?
Heu male me ira Deûm patriis abduxit ab oris.
Ne manibus premerem morientia lumina amicis,
Aut abeuntis adhuc ſupremum animæ halitum in auras
Exciperem ore meo, gelidis atque oſcula labris.
Invideo, Leucippe, tibi, ſuprema dolenti
Deficiens mandata bonus tibi præbuit Alcon;
Spectavitque tuos morienti lumine vultus,
Frigida tu mœſto impoſuiſti membra feretro,
Sparſiſti & lacrimis buſtum, ingratumque ſepulchrum,
Inde ubi defletum ſatis eſt, & juſta peracta,
Alconem ad manes felix comes uſque ſecutus
Amiſſo vitam ſocio non paſſus inertem es;
Et nunc Elyſia lætus ſpaciaris in umbrâ.

Alco-

Alcone & frueris dulci, æternumque frueris.
Atque aliquis forſan paſtor pius oſſa ſepulchro
Uno eodemque ſimul florentis margine ripæ,
Amborum ſacro manes veneratus honore,
Compoſuit, lacrimaſque ambobus fudit eaſdem.
Aſt ego nec triſtes lacrimas in funere fudi,
Debita nec miſero perſolvi juſta ſodali.
Quin etiam fortis duræ, ignaruſque malorum
Vana mihi incaſſum fingebam ſomnia demens.
Hæc ego rura colam celeberrima; tum meus Alcon
Huc veniet linquens colles, & inhoſpita ſaxa,
Infectaſque undas, & pabula dira veneno,
Molliaque inviſet prata hæc, fluvioſque ſalubres.
Occurram longe, & venientem primus amicum
Agnoſcam; primus caris complexibus ora
Impediam, excutient hilares nova gaudia fletus.
Sic tandem optato læti ſermone fruemur,
Ærumnaſque graves, olim & tranſacta viciſſim
Damna referre ſimul, rurſuſque audire juvabit;
Tum veteres ſenſim fando repetemus amores,
Delicioſque inter paſtorum, & dulcia ruris
Otia, ſecuræ peragemus tempora vitæ.
Hæc amat arva Ceres, juga Bacchus, paſcua Apollo;
Ipſa Pales herbas pecori, lac ſufficit agnis.
Montibus his paſſim teneræ aſſuevere Napeæ
Sæpe feras agitare, & ſæpe agitare choreas.
Hîc redolens ſacros primævæ gentis honores,
Perluit antiquas Tiberis decora alta ruinas.
Hîc umbræ nemorum, hic fontes, hic frigida Tempe,
Formoſum hic paſtor Coridon cantavit Alexin.
Ergo ades ô dilecte puer: te paſcua, & amnes
Expectant, tibi jam contexunt florea ſerta,
Adventuque tuo teſtantur gaudia Nymphæ,
Summittitque novos tellus tibi dædala flores.
Hæc ego fingebam miſer ab ſpe ductus inani,
Neſcius omne nefas morti, fatiſque licere.
At poſtquam fruſtrata leves abiere per auras
Vota mea, & vivos Alconis cernere vultus

Non

Non licuit, vivaſque audire & reddere voces,
Huc ſaltem; ô ſaltem umbra levi per inania lapſu
Advolet, & noſtros tandem miſerata dolores
Accipiat lacrimas, imo & ſupiria corde
Eruta, quaſque cava hæc reſponſant antra querelas.
Ipſe meis manibus ripâ hac Anienis inanem
Conſtituam tumulum, noſtri ſolatia luctus,
Atque addam pia tura focis, maneſque ciebo.
Vos mecum ô pueri beneolentes ſpargite flores,
Narciſſum, atque roſas, & ſuave rubentem Hyacinthum,
Atque umbras hederâ, lauroque inducite opacas.
Nec deſint caſiæ, permixtaque cinnama amomo,
Excitet ut dulces aſpirans ventus odores.
Nos Alcon dilexit multum, & dignus amari
Ipſe fuit nobis, & tali dignus honore.
Interea violas intertexent Amaranthis,
Et tumulo ſpargent flores, & ſerta Napeæ:
Et tumulo mœſtæ inſcribent miſerabile carmen;
Alconem poſtquam rapuerunt impia fata,
Collacrimant duri montes, & conſitus aëra eſt
Nocte dies; ſunt candida nigra, & dulcia amara.

CLEOPATRA.

Marmore quiſquis in hoc ſævis admorſa colubris
Brachia, & æternâ torpentia lumina nocte
Adſpicis; invitam ne crede occumbere letho.
Victores vetuere diu me abrumpere vitam,
Regina ut veherer celebri captiva triumpho;
Scilicet & nuribus parerem ſerva Latinis,
Illa ego progenies tot ducta ab origine regum,
Quam Pharii coluit gens fortunata Canopi,
Delitiis fovitque ſuis Ægyptia tellus,
Atque Oriens omnis Divûm dignatus honore eſt.
Sedulitas, pulchræque necis generoſa cupido
Vicit vitæ ignominiam, inſidiaſque tyranni.
Libertas, nam parta nece eſt, nec vincula ſenſi,
Umbraque Tartareas deſcendi libera ad undas.

Quod

Quod licuiſſe mihi indignatus perfidus hoſtis,
Sævitiæ inſani; ſtimulis exarſit, & irâ,
Namque triumphali invectus Capitolia curru,
Inſignes inter titulos, genteſque ſubactas
Extinctæ infelix ſimulacrum duxit, & amens
Spectaclo explevit crudelia lumina inani,
Neu longæva vetuſtas facti famam aboleret.
Aut ſeris mea ſors ignota nepotibus eſſet,
Effigiem excudi ſpiranti e marmore juſſit,
Teſtari & caſus fatum miſerabile noſtri.
Quam deinde, ingenium artificis miratus Julus
Egregium, celebri viſendam ſede locavit
Signa inter veterum heroum, ſaxoque perennes
Suppoſuit lacrimas ægræ ſolatia mentis:
Optatæ non ut deflerem gaudia mortis,
[Nam mihi nec lacrimas lethali vipera morſu
Excuſſit, nec mors ullum intulit ipſa timorem]
Sed caro ut cineri, & dilecti conjugis umbræ
Æternas lacrimas, æterni pignus amoris
Mœſta darem, inferiaſque inopes, & triſtia dona.
Has etiam tamen infenſi rapuere Quirites.
At tu Magne Leo, Divum genus, aurea ſub quo
Sæcula, & antiquæ redierunt laudis honores,
Si te præſidium miſeris mortalibus ipſe
Omnipotens Pater æthereo demiſit Olympo,
Et tua ſi immenſæ virtuti eſt æqua poteſtas,
Munificaque manu diſpenſas dona Deorum,
Annue ſupplicibus votis, nec vana precari
Me ſine: parva peto; lacrimas Pater optime redde,
Redde oro fletum, fletus mihi muneris inſtar,
Improba quando aliud nil jam Fortuna reliquit.
At Niobe, auſa Deos ſceleratâ inceſſere linguâ,
Induerit licet in durum præcordia marmor,
Flet tamen, aſſiduuſque liquor de marmore manat.
Vita mihi diſpar; vixi ſine crimine, ſi non
Crimen amare vocas, fletus ſolamen amantum eſt.
Adde, quod afflictis noſtræ jucunda voluptas
Sunt lacrimæ, dulceſque invitant murmure ſomnos,
Et

Et cum exuſta ſiti Icarius canis arva perurit:
Huc potum veniunt volucres, circumque, ſupraque
Frondibus inſultant, tenero tum gramine læta
Terra viret, rutilantque ſuis poma aurea ramis,
Hîc ubi odoratum ſurgens denſâ nemus umbrâ
Heſperidum dites truncos non invidet hortis.

Proſopopœja Ludovici Pici Mirandulani.

Credite mortales, animæ poſt fata ſuperſunt,
  Diraque mors noſtri nil niſi corpus habet.
Fabula nec manes vana eſt exire ſepulchris
  Per noctem, tenebris & volitare vagos,
Nam modo, dum noſtro Mirandula milite cincta eſt,
  Vidi ego vera quidem, ſed caritura fide.
Nox erat, & noctem ſuperans candore nivali
  Clara repercuſſo lumine Luna magis.
Ipſe ego ſub muris foſſâ defenſus opacâ
  Scrutabar, tutum quà magis eſſet iter:
Adſtitit hic ſubito manifeſtus mœnibus ipſis,
  Ante oculos Picus viſus adeſſe meos.
Triſtis erat facies, atroque inſperſa cruore,
  Et lacerum ambuſto tunc quoque crine caput.
Obſtupui, gelidusque tremor per membra cucurrit,
  Et ſubito arrecta eſt hirta timore coma.
Ille autem torvum deſpectans caſtra, repente
  Infremuit, gemitu ſolvit & ora gravi.
O Pater, o paſtor populorum, ô maxime mundi
  Arbiter, humanum qui genus omne regis,
Juſtitiæ, paciſque dator, placidæque quietis,
  Credita cui ſoli eſt vita, saluſque hominum,
Quem Deus ipſe Erebi fecit, cœlique potentem,
  Ut nutu pateant utraque regna tuo,
Quid potui tantum infelix committere? culpa
  Aut mea quæ nam in te tam gravis eſſe poteſt?
Ut patriam, natumque, meum, uxoremque, lareſque,
  Perdere, & excidio vertere cuncta velis?
Certe ego te propter caput objectare periclis,
  Nec timui toties velle ſubire necem.

Felſi-

Felſina cum imperium jam detrectaret, & in te
Triſtia civilis ſumeret arma furor,
Hæc mea dextra tuos armis compeſcuit hoſtes,
Et letho multos ſanguinolenta dedit.
Denique, dum innumeris cupio te ornare triumphis,
Sanguinis ipſe mei prodigus occubui.
Vulnera teſtantur noſtros hæc ſæva labores,
Implorantque tuam, nomen inane, fidem.
Flens tener in cunis vagitu natus amaro
Pollicitis queritur pondus abeſſe tuis.
Tot perpeſſa graves conjux miſeranda labores
Supplicibus veniam mœſta petit lacrimis.
Stant miſeri ſqualore patres, trepidæque puellæ,
Et matrum paſſis flet pia turba comis.
Omnes in te animum jam convertere, rogantque
Ut tua det feſſis dextera rebus opem.
Adſpice captivis vacuos cultoribus agros,
Abductis pecudes, agricolaſque boves,
Diſiectaſque domos paſſim, populataque raptis
Arboribus late, & frugibus arva ſuis.
Tu vero ulterius lacrimis dulciſſima conjux
Et gemitu manes lædere parce meos:
Poſtquam nulla poteſt mitis clementia diræ
Conſilium mentis flectere, nec pietas;
Effuge, quodque unum eſt noſtri tibi pignus amoris,
Dulce onus hinc ulnis fer puerum ipſa tuis.
Nec mea diſcedens ſaxo hic clauſa oſſa relinque
Condita: ſed caro tecum habeas gremio,
Ne rabie immani, tumulo ſint eruta avito,
Et jaceant media ſemiſepulta via.
Hæc ſperanda mihi, poſtquam ſectatur & umbram,
Sævit & in cineres mens male grata meos,
Nec ſinit inferias noſtro te ferre ſepulchro,
Annuaque extincto reddere juſta viro.
Sed tamen & ſuperi cernunt mortalia, habetque
Juſtitiæ ultorem dextra minax gladium.
Inque malos, ſit lenta licet, certa ira Deorum eſt,
Pœnaque tam gravior, quam mage ſera venit.

Nec

Nec longum noſtro lætabitur impius hoſtis
  Sanguine: fata illum non leviora manent.
Hæc ille, & plura his, ſed verba extrema loquentis
  Terribilis noſtro rupit in ore ſonus.
Nam ſubito ingenti tormenta impulſa ruinâ
  Increpuere, gravi terra tremit ſonitu:
Fulminei ingeminant ictus, volat impete diro
  Ferrea ſulphureo concita ab igne pila.
Mœnia tum nutant labefacta, at triſtis imago
  In tenebras querulo mœſta abiit gemitu.

De Eliſabellâ Gonzagâ canente.

Dulces exuviæ, dum fata, Deuſque ſinebant,
  Dum canit, & querulum pollice tangit ebur,
Formoſa è cœlo deducit Eliſa Tonantem,
  Et trahit immites ad pia verba feras,
Auritæ veniunt ad dulcia carmina ſilvæ,
  Decurrunt altis undique ſaxa jugis,
Stant ſine murmure aquæ, taciti ſine flamine venti,
  Et cohibent curſus ſidera prona ſuos.
Atque aliquis tali captus dulcedine ſentit
  Elabi ex imo pectore ſenſim animam.
Flebile neſcio quid tacite in præcordia ſerpit,
  Cogit & invitos illacrimare oculos,
Flecte ratem male grate hoſpes, neu deſere amantem,
  Ah miſera, ah mors eſt jam prope, flecte ratem.
Quòd ſi tam dulces nequeunt fera corda querelæ
  Flectere, nec gemitu hoc mens labefacta tua eſt,
Non tibi diva parens, generis nec Dardanus auctor,
  Perfide, ſed duris cautibus es genitus.
Surdior ah ſcopulis dulces fugis, improbe, terras,
  Deliciiſque olim littora chara tuis.
Illa autem extremo tandem devicta dolore,
  Irrita nil poſtquam verba, preceſque valent,
Sanguine ſancta ſuo temerati jura pudoris
  Ulta eſt, ipſa ſuæ ſæva miniſtra necis,
Quemque torum toties tecum male preſſerat olim,
  Infelix etiam nunc premit exanimis.

Reſpi-

Reſpice, funereæ ſunt illa incendia flammæ,
Et miſeranda illis ardet Eliſa rogis,
Ardet Eliſa, tuum ſæve indelebile crimen;
Olim quod terris fama loquatur anus.
At tua præcipites fugientia carbaſa venti
Cæruleum profuga per mare claſſe ferunt,
Obrue devotam, pater ô Neptune, carinam,
Ah nimis infidum ſuſtinet illa caput.
Illa virum portat, quem non periuria tangunt,
Quem non ſancta fides, faſve, piumve movet,
Quem neque dulcis amor miſeræ morientis Eliſæ
Flectere, nec lacrimæ, nec potuere preces.
Ah ferus eſt, quicunque animo non mitis agreſti
Audiit & ſiccis hæc pia verba oculis.
Quòd tamen hæc moveant, quòd ſint tam dulcia verba,
Non faciunt verba hæc ſed nova Eliſa canens.
Et certe non eſt hæc uxor Eliſa Sichæi,
Nec quemquam hæc Phrygium novit Eliſa virum.
Altera Eliſa hæc eſt, Superis gratiſſima, qualem
Nec tulit ulla unquam, nec feret ulla dies.
Audiat Æneas hanc ſi tam dulce querentem,
Flens ultro ad littus vela dabit Lybicum.
Quòd ſi dura nimis, blandiſque immota querelis
Mens fera propoſitum non remoretur iter,
Invitam ad littus portabunt æquora claſſem,
Flaminaque ad fletus officioſa pios,
Excidet atque animo regnum dotale; nec unquam
Dardanius Latium navita claſſe petet.
Nam nimium validas facies habet iſta catenas,
Et validum nimis hæc lumina carcer habent,
Hæc formoſa Deas ſuperat forma Heroine,
Pace tua Venus ô, pace Minerva tua.
Quidquid agit, pariter certant componere furtim
Et decor, & Charites, & pudor ingenuus.
His lætos Natura oculis afflavit honores,
Et quiddam majus conditione hominum.
Ambroſiam roſea ſpirant cervice capilli,
Et patet egregio vera decore Dea.

Qua-

Quacumque ingreditur, læta undique pabula vernant,
  Signaque dat tellus numen adeſſe aliquod.
Arrident ſilvæ paſſim, tangique beato
  Certatim geſtit quælibet herba pede.
O centum æquoreæ formoſa Doride natæ,
  Et quaſcumque maris contigit eſſe Deas,
Huic date, quidquid habent gemmarum littora rubra
  Oceani, & quidquid dives arena vehit.
Quoſque habet alma Thetis, quos & Galatea lapillos,
  Nerine in loculis candida nympha ſuis.
Quidquid odoratæ meſſis Panchaia tellus
  Protulit, huic felix munera portet Arabs.
Huic uni Seres Tyrio ſatianda colore
  Arboribus pectant vellera cara ſuis,
Hæc una eſt noſtri rariſſima gloria ſæcli,
  Digna ſuas cui det maximus orbis opes.
Vos quoque cœlicolæ hanc merito celebretis honore,
  Non erit hæc vobis diſſimulanda Dea.

Hippolyte Balthaſſari Caſtilioni conjugi.

Hippolyte mittit mandata hæc Caſtilioni,
  Addideram imprudens, hei mihi, pænè ſuo.
Te tua Roma tenet, mihi quam narrare ſolebas,
  Unam delicias eſſe hominum, atque Deûm.
Hoc quoque nunc major, quod Magno eſt aucta Leone
  Tam bene pacati qui imperium orbis habet.
Hîc tibi nec deſunt celeberrima turba ſodales,
  Apta oculos etiam multa tenere tuos.
Nam modo tot priſcæ ſpectas miracula gentis,
  Heroum & titulis clara trophæa ſuis.
Nunc Vaticani ſurgentia marmore templa,
  Et quæ porticibus aurea tecta nitent.
Irriguos fontes, hortoſque, & amœna vireta,
  Plurima quæ umbroſo margine Tibris habet.
Utque ferunt, cœtu convivia læta frequenti,
  Et celebras lentis otia miſta jocis.
Aut cithara æſtivum attenuas, cantuque calorem;
  Hei mihi quam diſpar nunc mea vita tuæ eſt!

Nec mihi diſpliceant, quæ ſunt tibi grata, ſed ipſa eſt
 Te ſine lux oculis pænè inimica meis.
Non auro, aut gemma caput exornare nitenti
 Me juvat, aut Arabo ſpargere odore comas.
Non celebres ludos feſtis ſpectare diebus,
 Cùm populi complet denſa corona forum,
Et ferus in media exultat gladiator arena,
 Haſta concurrit vel cataphractus eques.
Sola tuos vultus referens, Raphaëlis imago
 Picta manu, curas allevat uſque meas.
Huic ego delicias facio, arrideoque, jocorque,
 Alloquor, & tamquam reddere verba queat,
Aſſenſu, nutuque mihi ſæpe illa videtur
 Dicere velle aliquid, & tua verba loqui.
Agnoſcit, balboque patrem puer ore ſalutat,
 Hoc ſolor longos, decipioque dies.
At quicumque iſtinc ad nos acceſſerit hoſpes,
 Hunc ego quid dicas, quid faciaſve, rogo.
Cuncta mihi de te incutiunt audita timorem.
 Vano etiam abſentes ſæpe timore pavent.
Sed mihi neſcio quis narravit ſæpe tumultus,
 Miſcerique neces per fora, perque vias,
Cum populi pars hæc Urſum, pars illa Columnam
 Invocat, & trepidà corripit arma manu.
Ne tu, ne quæſo tantis te immiſce periclis,
 Sat tibi ſit tuto poſſe redire domum.
Romæ etiam fama eſt, cultas habitare puellas,
 Sed quæ laſcivo turpiter igne calent.
Illis venalis forma eſt, corpuſque, pudorque;
 His tu blanditiis ne capiare, cave.
Sed niſi jam captum blanda hæc te vincla tenerent,
 Tam longas abſens non paterere moras.
Nam memini, cum te vivum jurare ſolebas
 Non me, ſi cupias, poſſe carere diu.
Vivis, Caſtilion, vivaſque beatius, opto,
 Nec tibi jam durum eſt me caruiſſe diu:
Cur tua mutata eſt igitur mens? cur prior ille,
 Ille tuo noſtri corde refrixit amor?

Cur

Cur tibi nunc videor vilis, nec, ut ante ſolebam,
  Digna, tori ſociam quam patiare tui?
Scilicet in ventos promiſſa abiere, fideſque,
  A noſtris ſimulac veſtri abiere oculi.
Et tibi nunc forſan ſubeunt faſtidia noſtri;
  Et grave jam Hippolytes nomen in aure tuâ eſt.
Verum ut me fugias, patriam fugis improbe? nec te
  Cara parens, nati nec pia cura tenet?
Quid queror? en tua ſcribenti mihi epiſtola venit,
  Grata quidem, dictis ſi modo certa fides;
Te noſtri deſiderio languere, pedemque
  Quamprimum ad patrios velle referre lares,
Torquerique morâ, ſed Magni juſſa Leonis
  Jamdudum reditus detinuiſſe tuos.
His ego perlectis, ſic ad tua verba revixi,
  Surgere ut æſtivis imbribus herba ſolet.
Quæ licet ex toto non auſim vera fateri:
  Qualiacumque tamen, credulitate juvant.
Credam ego, quod fieri cupio, votiſque favebo
  Ipſa meis, vera hæc quis vetet eſſe tamen?
Nec tibi ſunt præcordia ferrea, nec tibi dura
  Ubera in Alpinis cautibus urſa dedit.
Nec culpanda tua eſt mora: nam præcepta Deorum
  Non fas, nec tutum eſt ſpernere velle homini.
Eſſe tamen fertur clementia tanta Leonis,
  Ut facili humanas audiat aure preces.
Tu modo & illius Numen veneratus adora,
  Pronaque ſacratis oſcula da pedibus.
Cumque tua attuleris ſupplex vota, adiice noſtra,
  Atque meo largas nomine funde preces.
Aut jubeat te jam properare ad mœnia Mantus,
  Aut me Romanas tecum habitare domos.
Namque ego ſum ſine te, veluti ſpoliata magiſtro
  Cymba, procelloſi quam rapit unda maris.
Et data cum tibi ſim utroque orba puella parente?
  Solus tu mihi vir, ſolus uterque parens.
Nunc nimis ingrata eſt vita hæc mihi; namque ego tantù
  Tecum vivere amem, tecum obeamque libens.

Præſtabit veniam mitis Deus ille roganti,
Auſpiciiſque bonis, & bene, dicet, eas.
Ocyus huc celeres mannos conſcende viator,
Atque moras omnes rumpe, viamque vora.
Te læta excipiet, feſtiſque ornata coronis,
Et domini adventum ſentiet ipſa domus.
Vota ego perſolvam templo, inſcribamque tabellæ;
Hippolyte ſalvi conjugis ob reditum.

De morte Raphaëlis Pictoris.

Quod lacerum corpus medicâ ſanaverit arte,
Hippolytum Stygiis & revocarit aquis;
Ad Stygias ipſe eſt raptus Epidaurius undas.
Sic pretium vitæ mors fuit artifici.
Tu quoque dum toto laniatam corpore Romam
Componis miro Raphaël ingenio.
Atque urbis lacerum ferro, igni, anniſque cadaver
Ad vitam, antiquum jam revocaſque decus,
Moviſti Superum invidiam, indignataque mors eſt,
Te dudum extinctis reddere poſſe animam:
Et quod longa dies paulatim aboleverat, hoc te
Mortali ſpretâ lege parare iterum.
Sic miſer heu prima cadis intercepte juventâ,
Deberi & morti noſtraque, noſque mones.

De Paulo canente.

Dulcia dum pulcher modulatur carmina Paulus,
Demulcet colles &, mea Roma, tuos,
Adcurrere ſimul Dryades, Faunique bicornes,
Ora immota truces & tenuere feræ.
Tibris arundineo glaucum caput extulit alveo,
Et ſtupefacta novo reſtitit unda ſono.
Tum vocem, numerumque, inquit, miratus Apollo:
Orpheus Elyſia valle meus rediit.
Sed faciem ut vidit pueri, ſacrumque decorem,
Certe, ait, hic proles eſt, Cytherea, tua.

Sæ-

Sæve puer, tentas me vincere voce, lyraque:
An viciſſe arcu eſt gloria viſa levis?

De Viragine.

Semianimem in muris mater Piſana puellam
Dum fovet, & tenero pectore vulnus hiat:
Nata tibi has, dixit, tædas, atque hos hymenæos,
Hæc defenſa tuo mœnia Marte dabunt?
Cui virgo, haud alias tædas, alioſve hymenæos
Debuit hæc nobis grata rependere humus.
Hanc ego ſola meo ſervavi ſanguine terram,
Hæc ſervata meos terra tegat cineres.
Quod ſi iterum ad muros accedet Gallicus hoſtis,
Pro patriâ arma iterum hæc oſſa, ciniſque ferent.

Epitaphium Gratiæ puellæ.

Siſte viator, ni properas; hoc aſpice marmor:
Et lege: ni ploras, tu quoque marmor eris.
Gratia (namque Deas etiam mors ſæva profanat)
Mortua, & hoc duro eſt condita ſub tumulo.
Abſtulit hæc moriens geminas miſeranda ſorores:
Sic Charites uno tres periere obitu.

FRANC. CASTILIONENSIS.

Magnifico viro Coſmo ex præclara Medicorum Familia.

COſme, tuum magnos colere, & celebrare poëtas,
Coſme, tuum eſt doctos ſemper amare viros.
Et pro magnanima debes virtute, tuoque
Ingenio, vates ſemper amare novos.
Surgenteſque adhuc lactantes ubere Muſæ,
Tollere humo, atque opibus ſæpe fovere tuis.
Parvus erat quandoque Maro, nec docta poëta
Nec gravis, & lepida eſt Muſa repente ſuo
Nec Mecænatem magnum modo Muſa Maronis
Laudat, vel ſola hæc gloria magna ſua eſt.
Sunt alii, quos ille fovet, Venuſina propago
Cynthius & nauta hunc Ovidiuſque canit.
Præterea innumeri, ſemper quibus ille benigne
Veſtitu, & victu, conſuluitque lare.
Nos autem in tenui cenſu verſamur, & iſto
Tempore me miſerum ſors inimica premit.
Noſti equidem quanta fuimus de ſede repulſi,
Hei mihi, quam facilis ſors inimica venit!
Et noſti quanto fuerit pater ante triumpho,
Et quam ſublimi ſederit ille gradu.
Et quamquam nil ſorte mihi, tamen ille reliquit
Virtutem, atque animum poſſe ſubire ſuum.
Hac tibi nate via pergendum dixerat; hæc nos,
Hæc nos de parvo duxit ad aſtra loco.
Heu nunc in tenui cenſu verſamur, & iſto
Tempore me (miſerum!) ſors inimica premit.

Sic

Sic nec noſtra poteſt quicquam ſpirare Thalia
Sublime, atque humili ſic magis apta gradu eſt.
Quod ſi docta fides plectro pulſare canoras
Noſceret, & digno digna referre pede,
Non hæc Grajorum caneret præconia regum,
Trojanaſque acies, magnanimoſque duces;
Nec Romanorum veteres renovare triumphos
Quæreret; aut priſcos ſollicitare Deos.
Sed te, reſque tuas primo, claramque ſecundo
Progeniem caneret, magnanimamque domum.
Diceret, ut Latias celebris tua fama per urbes,
Atque extra Latium non minor illa venit.
Ut ſaxo aſſurgant tibi celſa palatia quadro,
Et quot ſint opibus templa dicata tuis.
Et quid conſilio valeas, quantumque togatus,
Utque bonus civis ſis, patriæque decus.
Utque tua inſignis ſequitur veſtigia proles,
Dum nova reginæ grata ſacella ponit.
Præterea innumeras laudes, nomenque referret,
Coſme, tuum; ingenium ſic tua facta darent.
Quod ſi magne favens fieres modo Coſme poëtis,
Sumeret hinc primum noſtra Thalia pedem.
Sed nec raucus olor pennis nudatus, & imbres
Perpeſſus, liquidos poſſet habere modos.
Sis felix, facilique novum ſic, Coſme, poëtam
Reddes Caſtalium poſſe ſubire chorum.

Magnifico viro Coſmo Medico.

Coſme, tuum repeto ſupplex bis, terque, quaterque
Magnanimumque animum, magnanimamque domum.
Confiſuſque tua venio, quæ ſublevat omnes
Gratia, quæque mihi eſt portus, & alta quies.
Nudus erit, vir magne, tuus, nudatus & omni
Conſilio vates, nec ſua Muſa canet.
Aſpera fremens hyems, quod ni tu, Coſme, favebis,
Haud poterit brumæ frigora ſæva pati.
Tu pater, & dominus ſimul es mihi, Coſme, patronus,
Quem peto cum magna ſæpius ipſe fide.

Nec tu ſpem noſtram fruſtraberis; atque ita molles
  Excuties cantus, excutieſque lyram.

Ad Coſmi natos.

Ad vos progenies clariſſima, celſa propago,
  Proles magnanimo digna parente ſuo,
Vivite; ſic vobis longinqua, & candida vita,
  Atque hac ſorte diu poſſe manente frui.
Vivite; ſed memores numquam veſtigia patris
  Linquere, ſic vatem vos quoque amate novum.

Magnifico Coſmo Mediceo.

Cæſaris hic fuerat magno mos Cæſare dignus,
  Si ſibi quis dederat carmina, dona dabat.
Hoc tibi liberior; nam das tua, Coſme, priuſquam
  Verſiculos Vates proferat ipſe ſuos.
Non tamen a noſtra poteris ſperare Camœna
  Carmina quæ reſonent; egra puella mea eſt.

Coſmæ Medicæo hominum fortunatiſſimo, & virtute præditiſſimo.

Salve honor Auſoniæ gentis, ſpes una nepotum
  Salve iterum o patriæ gloria magna tuæ;
Eſt in te virtus, Coſma celebrande, fideſque,
  Et decus, & regum gratia, amorque virum.
Alter amicitia Damon, & Regulus alter,
  Alter conſiliis, & gravitate Cato.
Cui magis ad nutum producunt ſtamina Parcæ,
  Divitiis, ſancta conjuge, prole, domo?
Aut quis in Heſperiis te fortunatior oris,
  Sive velis patria, ſanguine ſive velis.
Pace loquor Latii, ſoli tibi vota miniſtrant
  Fata; favent ſoli numina cuncta tibi.
Jure quidem ſummo par eſt tua gloria cœlo
  Quod pius es; quoque quod relligione nites,

Que-

Quæris opes, & regna paras; poſcuntur honores,
  Navigat ad votum copia larga tuum.
Digna quidem res eſt; vivis tibi, vivis amicis;
  Et vivit nemo liberiore manu.
Dii tibi dent annos, & tempora læta ſenectæ;
  Dii tibi dent ſumma proſperitate frui.
Vive diu felix caſta cum conjuge, & omni
  Prole; Deos at mox, Eliſiumque petas.

HIERONYMI CATHENÆ

NUCERINI.

Ad Bartholomæum Serenum.

SCribere Threicio reſperſum ſanguine pontum,
  Claraque victrici parta trophæa manu;
Illuſtres celebrare viros, heroas, & arma
  Condere veridico facta, Serene, modo:
Nec minus adverſum ferro te currere in hoſtem,
  Hæc referunt magni Cæſaris acta ducis.

In malum Poëtam.

Dum grandi tumefacta ſonas tua carmina voce,
  Atque animat numeros ſpiritus ille tuus,
Grandiloquum credis longe ſuperare Maronem,
  Et te victurum longius eſſe putas.
Te vivente, mihi credas, tua carmina vivent;
  Teque cadente, ſimul carmina & ipſa cadent.

In effigiem Fauſtinæ Mancinæ.

Effigiem, Mancina, tuam dum ſpecto nitentem,
  Incenſas in me torquet Amor faculas.

Quid

Quid ſi viventem ſpectarem? heu cogeret iſthæc
  Lux, feriens ſic me mortua, viva mori.

Ad Lottinum.

Lottine, eſt vatum vinum tutela; meracos
  Quique cados hauſit, grande poëma ſonat.
Thymbræum ſalientis aquæ non rivus, at hauſtus
  Nectaris, & vatem dulcia vina juvant.
Vino vita datur facundis verſibus; undis
  Sed verſus fluidos vertitur in latices.

In Pium Quintum Pont. Max.

Cum Roma ſpectante ſacra, totoque ſenatu
  Ornaret ſummum ſacra corona caput,
Relligio erexit multos neglecta per annos
  E Vaticani vertice cæſariem.
Et dixit, Pie Sancte, dies lætiſſima tandem
  Venit, qua fient debita ſacra Deo;
Quaque ego terrarum totum diffundar in orbem,
  Qua diſcant ritus barbara turba pios.
Vive diu; afflictis paſſim jam conſule rebus;
  Non niſi te vivo vita futura mea eſt.

Ad Camillum Auſtrium Corrigii dominum.

En tandem indomitus truculento Marte tyrannus
Concidit: en volvit Turcarum corpora Nereus,
Atque maris Scythico ſaturata en unda cruore.
Tu qui bella moves, & ſanguine clarus avito es
Auſtriaco, tanti pars magna, Camille, triumphi,
Accipe quæ in victos luſi modo carmina Thracas.
Si poſſent noſtræ infirmæ ſubſiſtere vires,
Egregiaſque tuas laudes, & fortia facta,
Auſtriacumque ducem ferrem ſuper æthera cantu,
Ut nunc Iſmariam Corcyræ ab littore gentem
Lethali inſignem jaculo, levibuſque ſagittis
Expellis, canerem; lymphata ut mente furentes
Huc illuc, paſſim mittis ſub Tartara Mauros:

Et quas Jonio perdis ſub gurgite puppes
Threicias, & quas Epyri in littoris ora
Incendis, capis, excindis naveſque, viroſque,
Dum tercentenis ſulcabat puppibus æquor
Turca ferox, ſpoliis quando exultabat opimis.
Auderem bellantum acies, horrentia circum
Agmina, & infando liquentia corpora tabo
Concinere, & pluvios ignes, & ſulphuris æſtus,
Sanguineos fluctus, captas, cæſaſque triremes.
Sit labor alterius, tantis ſit conditor actis
Corſus, grandiloqui æquiparans monumenta Maronis;
Is tua perpetuis ſervabit nomina chartis.

In Selimum.

Dum videt infidum Neptunus vina bibentem
  Selinum, puras qui prius hauſit aquas:
Reginam volucrum impellit, validumque Leonem,
  Atque piam adverſus Thracia monſtra Crucem,
Qui Nomadum claſſem cito, lunataſque phalanges
  Incendunt, capiunt, diſiciuntque mari.
I nunc, Neptunum temnas tumenſque Lyæo:
  Cede mari, & victus, Thrax, vada ſalſa bibe,

In Turcas.

Tergeminæ abſtulerant Hecates duo numina Turcæ,
  Queis fuerat late fulta ſuperba domus.
Nam cœlo lunam, pharetras, arcuſque Dianæ,
  Atque his in noſtros bella tulere duces.
Aſt ambæ Heſperiæ divino fœdere junctæ,
  Leucadis ad fluctus, Joniumque mare.
Cornua fregerunt Lunæ, pharetraſque, ſudeſque,
  Traxeruntque domum barbara monſtra, Scythas.
Nunc Turcæ amiſſo cœlo, terraque, marique,
  Solum vos Hecates tertia regna manent.

In Selinum.

Bella cies inter ſpumantia pocula Bacchi
Seline, & claſſem, telaque ſæva paras?
Compoſita & Venetis bacchans tu fœdera rumpis?
Atque ſcypho Cyprum concutis; ecce cadis.
Non te Selinum ſtolidi dixiſſe parentes,
Sed te Silenum dicere debuerant.

In Obitum Fulvii Stellæ.

Ergo dum Veneris natos, Regnumque tueris,
Occidis? heu pompæ, deliciæque breves.
Heu Fulvi miſerande, jaces: modo nec tua tangunt
Et Venerem, & natos aſpera fata nimis.
Tu maris iratos poteras componere fluctus,
Obruere inſanis tranſtra inimica vadis.
Dura Venus, crudelis Amor, ſpes irrita amantum;
Fulvius hæc veſter præmia miles habet.
Ne excidii des ſigna obitu: procul omen abeſto.
Tu ſat eris Cypriæ flenda ruina Deæ.

In Turcas Navali prælio victos, ad Aldum Manutium Pauli fil.

Alde, quem colit Adria, atque Tibris,
Et quo Mercurius ſtupet loquente,
O lux Palladia, unde litterarum
Ornamenta nitent & hinc, & inde,
Me deſiderium rapit, Tyranni
Tot cæſas canere impias triremes,
Quæ per Adriacum ſinum furebant
Onuſtæ ſpoliis, rapina ovantes.
Grandi percuperem Thalia honores
Dicere Auſtriaci Ducis, ſed ingens
Me terret pudor, impareſque vires,
Ne tanti minuam viri triumphos.
Tu, qui Mæonio reſurgis œſtro,

Iberum juvenem cane, ut ſuperbas
Merſat Threicias rates ſub undis,
Et pontum Scythico cruore tingit,
Ut cito Iſmarias ruit phalanges,
Invictas nimis, atque præpotentes.
Turcis nectit ut æneas catenas,
Ægeo dominatur, ac potitur
Rerum, ut Martigenæ trophæa Romæ
Decus Romulidum refert Columna,
Potens conſilio, potenſque dextra.
Heroas celebres & hos, & illos
Inſignes Venetos perenni honore
Fortem Venerium, impigrum Quirinum,
Acrem Barbaricum, gravem, ſagacem,
Prudentem numeris ad aſtra tolle.
Geſta condito gloria referta, hæc
Debebit tibi pugna ſempiternum.

LUDOVICI CAVANI
PARMENSIS.

De Pio, & Turcis.

DUcunt horrendum inter ſe contraria bellum;
Conſerit Impietas cum Pietate manum.
Spes hinc vincendi magna eſt; metus inde cadendi,
Hæc ductum ſequitur Dæmonis, illa Dei.
Utram igitur partem maneat victoria, conſtat;
Conſiſtet Pietas, corruet Impietas.

In Joannem Auſtrium.

Militis effreni vicit Mæotica bella,
Dux tua centimano dextra timenda Gygi.

Miran-

Miranturque igitur Tellus, Cœlum, Æquor, Avernus:
Fama volet pernix, reſtat, ad Antipodas.

In eundem.

Si creſcente ævo, geſtarum gloria rerum
Creſcet; erit tandem nil quod in Orbe geras.
Aut Deus immenſi fines tunc proferat orbis;
Aut poſitis armis ſit capienda quies.

Eidem.

Si bellandi uſu ſic eſt tua clara Juventus,
Ut Caroli obſcures facta notanda patris;
Qui ſolo hoſtiles terrebat nomine turmas,
Cui nullum ſæclis fata dedere parem:
Mars alter fies virtutibus auctus, & annis,
Marſque tibi feſſus bella cruenta ſinet.

Ad eundem.

Credebam lumen, rebus concedere lumen,
Quarum eſſet lumen; nunc ſecus eſſe patet.
Splendor es Heroum: ſplendorem ſplendor obumbras;
Sic ſplendor nubes, lumina ſic tenebræ,

De eodem.

Obſtupuere omnes, unum feciſſe potentem,
Quòd tot magnanimi non potuere Duces.
Aſt ego non miror, tot non feciſſe quod unus:
Unus pro centum millibus ille valet.

In Principem Urbini.

Auſpiciis Fortuna tuis ſi læta fovebit,
Qui decus Urbini, mox decus Orbis eris.

In Aſcanium Corneum.

Certavere diu inter ſe duo fulmina, Mars, Mors:
Vult Mars, ut vivat; Mors, cadat Aſcanius.

For-

Fortior hæc illo, hac ego ſum, inquit, fortior, ille,
Unde minas alter non timet alterius.
Quam longe & late pateant ſua jura, tenet Mors;
Quanta viro dederit nomina Mars meminit.
Victricem Mortem vicit Mars victus: obivit
Aſcanius; vivet tempus in omne tamen.

In Michaëlem Bonellum.

Dum primâ veſtis, Michaël, lanugine malas,
Mira gerens armis, nobile nomen habes.
Jam tua fama plagas volucris penetravit Eoas,
Præpes & extremam contigit Heſperiam.
Te ſimul ac perfecta virum firmaverit ætas,
Mars dicet mirans: hic erit alter ego.

In M. Quirinum.

Dum ſic fata volunt, bini venere Quirini:
Hic eſt a Divo natus, & ille homine.
Alter ſervavit patriam, quam condidit alter;
Sic titulos pariter jactat uterque duos:
Hic, ſum mortalis patriam tutatus ab hoſte:
Ille, meâ diâ mœnia ducta manu.
Major uter labor eſt? tædet me dicere: vos id
Dicite, Romani, dicite vos, Veneti.

In Pium V. Pont. Max.

Intemerata brevi pietas toto orbe vigebit;
Relligionis erit verus ubique modus.
Quid mirum? exutum vitiis virtutibus Orbem
Induit, atque homines vult Pius eſſe pios.
Ut, cum unus noſtræ ſit portus, & aura ſalutis;
Idem omnes capiat portus, & aura vehat.

In eundem.

Quinque fuere Pii, poſt fidi tempora Petri:
Sed quintus, felix dicitur, atque Pius.

Nam

Nam Pius, hæreticis carum defendit ovile;
Felix, cum Turcis maxima bella gerit.
O pia proſperitas, pietas o proſpera, quæ ſic
Commiſſum duplici ſervat ab hoſte gregem!

In M. Antonium Columnam.

Quod peperere duces primi, amiſere nepotes,
Quam male ſervavit tradita poſteritas!
Noſtra nihil debent antiquis ſæcula, non res
Ad noſtram partæ perviguere diem.
Obligat ætatem priſcam ſibi celſa Columna,
Et mediam, natis conciliatque patres.
Nam veterum famam renovat, deletque nepotum
Dum jura adquirit priſtina Romulidum,

In eundem.

Neſciit optare Urbs, quantum ipſi, Marce, dediſti:
Abs te ſed quantum ſat ſit, habere negat,
Cui multum debet, vult plus debere; tuoque
Ingenti pro animo ſperat, & ampla petit.
Relliquias belli ſupera, ſpes una Quiritum;
Te queat ut patriæ Roma vocare patrem.

In Fontem Virgineum.

Romam virgineo quæ quondam fonte rigavi,
Dum ſecura fuit candida virginitas,
Caſtos ſubtraxi latices, ubi Martia cœpit
Gens ſe laſcivis artibus imbuere.
Nunc quoniam Pius omne nefas ejecit ab urbe,
Riteque ſervantur jura pudicitiæ,
Ipſa meas iterum potero diffundere lymphas,
Ut vici exultent, templa, theatra, foca.

In eandem, quæ dicitur etiam fons Trivius.

Virgo, quæ miſcet binis ſua membra maritis,
Jam nomen falso a virginitate tenet.

Et ſi ſola fluat, faciens divortia poſthac,
  Non eadem dici, quæ fuit ante, poteſt.
Virginitas libata ſemel, corrupta manebit
  Semper: nunc vere eſt hæc muliebris aqua.

In Fontem Trivium.

Dic mihi Roma, trahat cur fons a Virgine nomen?
  Virgineus rivus quòd fugit Herculeum.
Cur modo fons Trivius? triplex quod jungitur unda:
  Virgo, Salon coëunt, Herculeuſque latex.
Nec mirum, ſolvit tandem ſi virgo pudorem:
  Nunc fugit ipſa virum femina, nunc ſequitur.

In eundem Fontem.

Virgineos partus puris ſpectemus ocellis,
  Et caſto caſtas ore bibamus aquas.
Hæc eſt, militibus latices quæ virgo latentes
  Oſtendit plena ſicca per arva manu:
Et nunc Romanam fecundior irrigat urbem,
  Et magnas nitidis fontibus auget opes.
Nec ſanctum pulchros fœtus enixa pudorem
  Depoſuit, binis nuper amata Piis.
Incœpit Quartus, perfecit Quintus amorem:
  Virginea o pietas, o pia virginitas!

In Othonem Truchſes Cardinalem Auguſtanum.

Me tria vota queunt felicem, maxime Princeps,
  Reddere, dum valeant pondus habere ſuum.
Artibus ingenuis primum me Pallas honeſtet,
  Quæ fertur ſummi nata Jovis capite.
Fas mihi præterea ſit juſſa capeſſere Othonis,
  Quem nunc jure colo, perpetuoque colam.
Denique poſſit Otho ingenti moderarier orbi,
  Et quiſque illius procidat ante pedes.

Prima meus dabit aſſiduus labor, atque ſecunda
  Magna viri pietas, tertia vota Deus.

In eundem.

Magne Heros, cujus fama eſt contermina cœlo,
  Non ſunt rubra tibi pilea ſorte data.
Ad ſummos ardens Virtus te vexit honores;
  Teque dedit primos inter habere locum.
Janua divini firmo te cardine regni
  Volvitur, & creſcit te duce Relligio.
Deprecor, ut tandem fias de cardine clavis;
  Sit jus vertendi cardinis omne tuum.

In eundem.

Poſt homines natos habuit Germania nullum,
  Qui tantum matrem diligeret Patriam;
Olim ſanavit, quæ per corda alta meabat,
  Peſtem, Teutonico ſanguine cretus Otho.
Quæ deſperabat morbi gravitate ſalutem,
  Sedulus arte ſua reddidit incolumem.
O felix tali Germania pignore, caſus
  Quo ſine ſemper eras ingemitura tuos!

In eundem.

Qui ſemel alloquitur ſummæ pietatis Othonem,
  Affari hunc iterum, terque, quaterque cupit.
Si quis non credit, faciat licet ille periclum:
  Eſt re, cogetur dicere, fama minor.
Experto jam tantus amor mihi crevit eundi,
  Ut, ſi ſemper eam, nec ſatis eſſe putem.

In eundem.

Quod virtus toto celebratur Othonis in orbe,
  Optat laudatum quiſque videre virum.
Se quoque felicem ducit, ſi cernere detur:
  Sic probitas homines allicit, atque Deos.
Sors major, fari tanto cum Principe poſſe
  Interdum: ſors eſt maxima, ſæpe loqui.

In eundem.

Si quis apud veteres rara pietate refulſit,
Et ſumma ornatus Relligione fuit;
Reddidit inſignem ſi munificentia quemquam,
Miraque ſi vitæ ſuſtulit integritas;
Si quis juſtitia vixit ſuper æthera notus,
Et rerum clarus cognitione fuit;
Dotibus eximiis non eſt æquandus Othonis,
Ætas cui debet cedere noſtra locum.

In eundem.

Seu fora perluſtro, ſeu viſo templa Deorum,
Quiſque tuum celebrat nobile nomen Otho.
Maxima clauduntur tali præconia verſu:
Præcipuum eſt lumen Relligionis Otho.

In eundem.

Ut vitam eriperent, quid non fecere rebelles?
At tibi prudenti nil nocuere doli.
Quo magis obſcuras ſunt nixi obducere nubes
Virtuti, emicuit clarior in tenebris.
Et dum vecordes Pietatem evertere credunt,
Juſtius ipſorum evertitur impietas.

In eundem.

Conatur latices vaſto ſuperaddere ponto,
Quiſquis Otho laudes vult celebrare tuas.
Vix ortum, illuſtrem fecerunt te inclita facta,
Magnanime o Princeps, Herculis auſpicio.
Et creſcente ævo geſtarum gloria crevit,
Et creſcente ſimul robore crevit opus.
Si ter quadruplici ſublatus in aſtra labore
Ille eſt, mille polo tu quoque dignus eris.

In eundem.

Tu notus Rhodano, Princeps, tu notus Ibero,
Cumque polo Auſtrali notus Hyperboreis.

Colchorum populi metuunt, & regna Dacorum,
Teque colit, quidquid lambitur Oceano.
In nullum tempus devicta morte peribis:
Tardis funeribus fama ſuperſtes erit.

In eundem.

Tanta tui, Princeps altiſſime, cura videndi,
Et cor ſollicitat tanta cupido meum:
Ut nec terreret triplici me Cerberus ore,
Qui ditis nigras excubat ante fores:
Nec ſimul ille Draco, Heſperidum qui poma tuetur,
Nec qui Phryxææ vellera ſervat ovis:
Horreremque minus cuſtodem Virginis Argum,
Cujus centum oculis frons decorata fuit.
Per medios enſes tranſirem ductus amore,
Et nihil optatum claudere poſſet iter.
Ne veniam, poſſunt ſolum tua verba tenere;
Sed mihi præcipias ſæpe venire precor.

In eundem.

Annos bella decem ſub Troja geſſit Ulyſſes:
Neptuni erravit regna per uda decem.
Nec tantum ad patrios cupiit remeare penates,
Ad natum, patrem, Penelopemque bonam,
Ad te nos quantum exoptavimus ora referre,
Dulce decus noſtræ, præſidiumque domus.
Venimus, & ſi vis, pœnas perferre, parati,
Abſque tuo quoniam venimus imperio.
Dignus amor venia, deſideriumque videndi:
Principis eſt virtus parcere magna ſuis,

In eundem.

Stirps clara heroum, ſummum decus Urbis, & Orbis,
Ne dum purpurei gloria prima chori.
Si diuturna tuæ adjungent Dii tempora vitæ,
Te ſero reddet terra benigna polo:
Roma reviviſcet, referent antiqua triumphos,
Auguſtique ſequens cognita ſigna ducis;

Aſpe-

Aſpera gens cultu, gens moribus effera, mitis
Fiet: victa dabit qualibet ora manus;
Et bello penitus ſublato, pace fruemur,
Late prolatis finibus Imperii.
Nulla infeſtabit tutum piratica pontum,
Securum carpes tuque, viator, iter.
Et quæ nunc tantis jactatur cymba procellis,
Tunc per tranquillas libera curret aquas.
Quam bene docta reget nautæ hujus dextera lyntrem!
Paſtor commiſſas quam bene paſcet oves!
Quam bene proiiciet piſcator retia, prædam,
Humanum ut capiat non genus æquoreum!
Aurea tunc ætas Saturni regna reducet
Rex, Dux, Piſcator, Navita, Paſtor Otho.

Ad Alexandrum Farneſium Cardinalem ampliſſimum.

Jam tua fama viget cunctas vulgata per oras,
Et felix orbis te duce totus erit.
Nec mala viperei ſerpent contagia viri,
Nec noſtras acies Turca ſuperbus aget.
Aurea tu cultor virtutis ſæcula condes,
Et cadent paci bella cruenta piæ.
Alter enim Auguſtus Jani delubra bifrontis
Claudes, & dulcis ſurget ubique quies:
Æternam & ſedem terris Aſtræa locabit,
Quæ priſco aſcendit tempore pulſa polum.
Florida replebunt tellurem, atque æquor odore
Lilia, quæ ſemper tempora verna dabunt;
Digna domus quovis titulo eſt Farneſia, tuque
Qui ſubeas magnum Relligionis onus:
Qui pater inſignem gemmis, auroque coronam
Sublimi geſtes vertice, ſceptra manu.
Pro te nunc populi jactant ad Numina voces,
Fundit & aſſiduas Martia Roma preces.
Si quid apud ſuperos hominum pia vota valebunt,
Tu rector vaſti maximus orbis eris.

Ad Stanislaum Hoſium Cardinalem Varmienſem.

Quod nitet aulæis, tua quod domus emicat auro,
Quodque tuos ornant ſtragula picta thoros:
Et quod es antiquo procerum tu ſanguine cretus:
Ut fortuna dedit, ſic decus illa cupit
Sed tua quod Tyrio virtus te veſtiit oſtro,
Hic eſt verus honos, gloria tota tua eſt.

In eundem.

Quantum profuerit celeberrimus Hoſius orbi,
Teſtatur quidquid cingitur Oceano.
Quotque animas cœlo quæſiverit, ipſe videbit,
Cum ſedes tandem ſcanderit æthereas.
Tot ſunt erepti diris e faucibus Orci,
Tota ut ſit ditis plena dolore domus:
Delectos proceres, mundum quicumque gubernant,
Juvit conſilio, juvit & auxilio.
Magna viri laus, quam novit Styx, terra, poluſque,
Pontifices, Reges, Imperiique duces.

In Carolum Dangenes a Rombojulletto Cardin.

Gallia Romuleam legatum miſit ad urbem:
Majorem ad Gallos Roma redire dedit.
Nam qui Celtarum Regis mandata ferebat,
Regius hunc meritum murice velet honos.
Quo probitas homines ducat virtutibus auctos,
Cernite; quam faveat terra, poluſque bonis.
Amplior in patriam redeat, Romamque reviſat:
Quod detur, ſupereſt pontificale decus.
Hoc quoque ſperandum, niveo ſi grata colore
Suppeditet melius Gallia ſemper iter.

In

In eundem.

Quam me conſpectum Caroli delectat adire,
  Inſignes vincit qui pietate viros!
Omnia terrarum contemnere commoda mallem,
  Quam gratum herois linquere colloquium.
Non mihi Cecropio fecerunt digna cothurno
  Carmina ad hunc aditus; qui patuere igitur?
Magnanimi natura Ducis mitiſſima gentes
  Allicit: allectis janua lata patet.

In obitum Pii V. Pont. Max.

Indue funereas veſtes, & pectora plange,
Roma, ciens gemitus paſſis per colla capillis.
Heu teneros moriens timidis cum matribus agnos
Deſtituit paſtor fidiſſimus: omnia luctus
Plena vides: ſacris concurrunt undique gentes
Oſcula certatim pedibus dare, & ora tueri
Sancti auguſta Patris, quo numquam juſtior alter.
Spiritus Elyſia felix jam ſede quieſcit,
Pro grege nec ceſſat, terrena in valle relicto,
Exorare Deum, ut defendat ab ore luporum.
Ingentis tumulo inſcribatur cauſſa doloris;
Poſt lacrimas non fata ejus, ſed noſtra dolemus,
Marmoreis cælata notis hæc carmina laudes
Teſtentur natis per ſæcula cuncta legendas:
Hic eſt, qui Gallos vicit mucrone rebelles,
Confregit Scythicas inito qui fœdere vires;
Et pius omne nefas ejecit ab urbe Quiritum,
Expurgaturus totum, ſi viveret, Orbem.

In Joannem Auſtriacum rurſus contra Turcas irruentem.

Auſtriadæ Heroes divorum ſanguine creti,
  Quam ſunt veſtra feris arma tremenda Scythis;

Jam vinci cœpit genus inſuperabile bello,
Subdere jam cœpit colla ſuperba jugo.
Jamque ſuos caſus fracta cervice tyrannus
Luget, & effuſo ſanguine triſtis abit.
Undas Iſmaria conſpexit ſtrage rubentes,
Totque rates mergi fluctibus Æmonias.
Jam timet Eois Regni, qui corde tumenti
Excidio nuper venerat Heſperiis
O virtus invicta ducum! nunc magna potentis
Gloria reſplendet Martis, & arma vigent.
Vos ite, o juvenes, Carolumque acceſſite cœlo;
Et placida tales hauriat aure ſonos.
Vicimus, o Cæſar, nobis concede columnas,
Nobile geſtamen, quod fuit ante tuum.
Ibimus ulterius, veluti tua vota repoſcunt,
Degenereſque tui nec timor arguerit.
Figemus domiti extremis in finibus Orbis,
Alteram in Eois, alteram in Heſperiis.

De Baldo.

Numquam ſermones blæſos intelligo Baldi:
Non Baldus poſthac, ſed mihi Balbus erit.

In Deum.

Tu Pater omnipotens noſtros miſerate labeces,
Biſtonii adverſus bella nefanda duces,
Mente inſpirata junxiſti fœdere ternos,
Ut claſſem Iſmariam diſiiciant pelago,
Concordes valeant hoſtile retundere ferrum,
Cæſa ſuper ponto gens inimica natet:
Et reſtinguatur penitus Rhodopeius ardor,
Nec ſit, qui contra jam ferat arma crucem.
O ſacra vincla Dei, quibus expugnare ſuperbos
Tu, Pie, vos Veneti, tuque Philippe, poteſ.

In Fœdus.

Cur hinc cernuntur Veneti? cur inde Philippus,
In medioque Pius, ſub pedibuſque Draco?
Ut Pius extremos ſancita lege, Draconis
Perpetuum medius jungat in excidium

In Fœdus.

Æquora cum vomito ſerpens, terraſque veneno
Inficeret, pepulit maxima damna Pius,
Sic permulſit enim ſumma pietate Leonem,
Sic Aquilam ut certum fœdus inire juvet.
In dirum unanimes conſpiravere Draconem,
Vicerunt, victus ſub pedibuſque jacet.

In Fœdus.

Junxit quadrupedum Pietas cum Rege, volucrum
Reginam, ut fortes horrida bella gerant.
Quos contra? denteſque canum, rapidoſque ferarum
Ungues cur? rabies ut cadat, ut feritas.
Ut vincant, Paſtor quæ præbuit arma? Columnam,
Quæ nec dente fodi, nec queat ungue peti.

In mortem Aſcanium Corneum.

Non victus cecidi, non ſum mœrore peremptus,
Victorem extinxit maxima lætitia.

In Selymum.

Utraque prætendens decrevit cornua Luna
Cum ſit decreſcens cornibus orba ſuis.

In Pium V.

Nulla Bubaſidis virtute ſuperbia gentis
Frenari potuit ſæcla tot ante furens.
Tunc poſſe arceri ternæ cecinere ſorores,
Cum Pietas quintum ſumpſerit ampla gradum.
Tempora jam tandem venerunt illa beata,
Quintus nunc regnat, nunc Pater ille Pius.

In Pium, & Joannem.

Tunc ſuperata ſuos lugebit Thracia caſus,
Cum Deus æthereo miſerit axe duos.
Quos? unum, qui aliis ducibus dux robore præſtet,
Unum, aliis patribus qui Probitate Pater.
Nullus Joanne eſt in toto fortior Orbe,
In toto nullus ſanctior orbe Pio.
Ambo igitur cœlo delapſi egere triumphum,
Integritate ſua hic, viribus ille ſuis.

In Pium.

Sancte Pater, ſenſim quo ferrea pellitur ætas,
Falciferi veniunt Regna beata ſenis.
Sæcla brevi a rigidis deſueſcent mitia bellis,
Cedent priſca novis tempora temporibus.
Fallaces valeant ſortes, & viſcera; nobis
Venturi dantur pignora certa boni.
Non ſunt per longam ſeriem conſpecta dierum,
Te duce quæ tribuit conſpicienda Deus.
Gallica nam ſtrages, quæ tot detruſit ad Orcum,
Terram purgavit peſte necante animas.
Cæruleo diſiecta mari eſt Byzantia claſſis,
Unde per Ægæum ſalva carina fluet.
Ut dignus primis reſpondeat exitus actis,
Ut mediæ creſcat nobilitatis opus:
Factorum quis finis erit? Paſtoris ut unum
Unius paſcat ſedula cura gregem.

In Carolum.

Venerat in mentem tibi ne umquam, Carole, Regem
Te dempto ſterni poſſe Boriſtenium?
Non certe, niſi me ſuperaret viribus alter,
Vota ſecundaret ſors magis alterius.
Ecce triumphali redimitus tempora lauro
Incedit victor cara tibi ſoboles.
Majores fortuna tuas, dulciſſime fili,
Vires adjuvit, non ita amica Patri.
Tu es præſentis, eris venturi gloria ſæcli,
Tamque inſigne meum glorior eſſe genus.

In Regem Philippum.

O Rex ante alios Reges felicior omnes,
Cui dedit omnipotens maxima quæque Pater,
Sanguine magnanimi tu cretus Cæſaris alto
Sceptra aliis ſceptris invidioſa tenes,
Littoris Heſperii columen, cuſtodia Regni,
Frater adeſt, cujus nomen ubique ſonat.
Teque tibi ſimili fecit regina parentem
Prole diu optata; poſcere plura licet?
Tanta, Philippe, tibi ſuperos tribuiſſe memento,
Ut bello credas, & tueare fidem.
Ictum perpetuo conſerves fœdus amoris,
Afris, Mygdoniis, Thracibus excidium.

In Joannem Auſtrium.

Themiſtocleos taceat Salamina triumphos,
Triſtia Perſarum fata, duciſque fugam.
Auguſti ſileat famam Epirotica tellus,
Qui valida fregit claſſe Orientis opes.
Omnis honor Naupacteo concedat honori,
Hiſpanum quævis prædicet ora virum.

In eundem.

Sæpe tuas voluit, Princeps altiſſime, laudes
Fortia facta meis verſibus inſerere.
Verum non video tantum mihi roboris eſſe,
Ut tua perpetuo fama vigere queat.
Copia ſcriptorum non deerit, pectora vatum
Per quos tu vivas liber ab interitu.
Annales fient, divina poëmata creſcent,
Inſcripto facient nomine ſigna fidem:
Mœnia ſi partum ſub Naupactea triumphum,
Strenue Dux, poterit nulla abolere dies.

In eundem.

Cæſar ſi toties bellans terraque, marique
Devicto rediit victor ab hoſte domum,
Mantinas acies, nunc Cæſaris inclita proles
Contudit, & ſalſa ſanguine tinxit aquas.
Mente tenens memori celeberrima facta parentis
Iram compreſſit, vim, rabiemque canum.
Quam virtute ſua genitor cohibere nequivit,
Quo, ſola hac pugna non eris inferior.
Hoſtili tanta de claſſe ſuperfuit unus,
Nec poterit celeris roſtra cavere ratis.
Regia vincat avis, ſic uſque Alcæa triumphet
Crux pia, clamet Io, firma Columna regat.

In eundem.

Sic erat in fatis, nullius robore vinci
Poſſe ducis populos, quos lavat Hebrus aquis,
Regalis niſi clara domus inſignia pandat,
Alto prognatus ſanguine Cæſareo;
Et virtute duces niſi bellax antecat omnes
Tum vectus navi, tum pede vincat equo.
Splendor Iberiacæ gentis, ſit gloria mundi,
Et ſit ad hoc celſi miſſus ab arce poli

Fi-

Filius hic fortis Caroli eſt, fraterque Philippi,
Laus procerum, Heſperiæ lumen, & orbis honos.

In eundem.

Nunc jactet Carolus natum, fratremque Philippus,
Quem ſemper celebrem poſtera ſæcla canent.
Jamque ſuum felix Hiſpania laudet alumnum,
Geſtiat expandens Auſtria ſigna domus.
Acer Pangæas peſſumdedit ille triremes,
Atque amplas victor retulit exuvias,
Abderitaniſque arcebat finibus hoſtes,
Latius & noſtrum proferet Imperium.
Et pravam extinguet ſectam fortiſſimus heros,
Dejiciet Stygii turpia ſpectra viri.
Extolletque Crucis totum vexilla per orbem,
Et Chriſti nomen quælibet ora canent.
Alter erit Carolus fama ſuper æthera notus,
Quin cedet nato gloria magna patris.

In eundem.

Non tantum piguit Carolum concedere fatis
Edomitis nondum gentibus Æmoniis:
Quantum ſtellifero nunc gaudet in axe triumphum
Demirans filî, magnaque facta ſui.
Sic ait, o felix nate, ac fortiſſime, lætor
Nomina nominibus cedere noſtra tuis.

In eundem.

Inter tot titulos quos dat tibi bellica virtus,
Et faſtis tribuit Bætica terra tuis,
Quod tibi concedit pelagus, ne deſpice nomen,
Tu dux Neptuni, qui freta vaſta regit.
Vincere perge igitur, Neptunia Regna tuere
Venti aſpirabunt, Rex maris, atque mare.

In

In Joannem Auſtrium.

Impiger evertens patriis virtutibus hoſtes,
  Leucadias Cilici ſanguine tinxit aquas.
Cujus læva tenet fortunam, dextera robur,
  Qui decus eſt Regni, qui decus Imperii,

In eundem.

Colchorum vicit regnator ſæpe, ſemelque
  Devictus, nullo tempore victor erit
Qui ſatis armatum vicit, nunc vincet inermem?
  Induet arma, dabit carbaſa vela notis.
Qui paucis numerum, numero num vincere paucos
  Invicti ſoboles dux poterit Caroli?
Ducat Phaſiacam gentem currum ante triumphans,
  Et Romam lauro conſpiciendus eat.

In eundem.

Dum Samon Joniis pulſabit fluctibus æquor,
  Dum Patræ ſtabunt, littus & Inachium;
Qui capta fregit Byzanti claſſe tyrannum,
  Ibit laudatus crebra per ora virum.

In eundem.

Quod tot tentarunt fruſtra, tibi contigit uni,
  Ob res, quas alii non habuere duces.
Hæc vincunt, jus, ars, ſors, vis, mens ſanior; æquo
  Tu uſu, fortuna, robore, conſilio.

In eundem.

Poſtquam rerum opifex verbo uſus condidit orbem,
  Divino nutu cuncta creata regens:
Navalis nulla eſt inſignior edita pugna,
  Hac minor Ætola Xerſis, & Actiaca.
Poſtquam Gradivus cœpit clangore tubarum
  Ad funeſta viros arma ciere ferus.

Tam

Tam fuit ardenti bellator pectore nullus,
  Nec tanta eſt ulli fama parata duci.
Quantam virtute invicta ſibi regius heros
  Nunc peperit, domitis gentibus indomitis.
Cede, pater, nato, cui non tibi Thracia cedens
  Cedit turba ſuam quo dolet Afra vicem.
Quæ truculenta patri obſtabat Bithynia nato,
  Non obſtat, fugiens arma pavore jacit.
Cedite, qui Carolo ceſſiſtis, cedite proli,
  Cui cedit Carolus, cedere ne pudeat.
Devictis totum pacabunt hoſtibus orbem,
  Primus honor volucrum, gloria prima ducum.

In eundem.

Non ſibi præfigi patitur tua gloria fines,
  Atque tuis factis terminus eſſe nequit.
Sive tibi Carolum proponis, ſive Philippum,
  Te movet hic frater, te movet ille pater.
Tendens ulterius, recoles ſi patria Sicna,
  Si fratris pandes, altius ibit honos.

In eundem.

Vitales Carolus ſi nunc evadat ad auras,
  Egregiis nati laudibus invideat.

In eundem.

Repreſſit Carolus rediens ad lumina vitæ
  Vires Parrhaſii Principis Oebalias.
Falleris ah demens, ſuperas nec venit ad auras,
  Nec vicit Carolus, filius at Caroli.

In eundem.

Non tam obtenta prius victoria profuit omnis,
  Quam trucibus clades obſtitit una Getis.
Quam nuper Caroli inflixit fortiſſima proles,
  Mactans Plutoni millia tot ciconum.

Si-

Signa Pio miſit templis figenda Quiritum,
Perpetua, ut clari ſint monumenta ducis.

In eundem.

Quæ jam pugnavere diu Mavorte ſecundo,
Barbaricas gentes qui docuit cadere?
Commaculare atro Neptunia Regna cruore?
Æquoreis miſerum piſcibus eſſe cibum?
Ille fuit Carolo genitum, quem fortia facta
Teſtantur populis, intrepiduſque animus,
Conſilium acre, manus velox, invictaque virtus,
Terrorem rabidis hoſtibus incutiens
Totque duces vicit domita qui claſſe ſuperbos,
Ut paucis fuerit vita, ſaluſque fuga.
Qui, ſacras ædes ſpoliis oneratas opimis,
Poſſit Tarpeii nobilitare Jovis.
Quid valuere arcus? dira quid cuſpide tela?
Harpæque? & fœdi nomina vana viri?
Sic bis altarum cecidit cum milite Princeps,
Diffracta ut ſero tollere membra queat.
Omnis ut inſigni huic ubi victoria cedit,
Unius pro aliis ſic celebretur honos.

In eundem.

Lætus regrederis Patareo victor ab hoſte,
Advehitur patrios barbara præda lares.
Et Jani claudes nullum reſeranda per ævum
Phana brevi, pacis pignora perpetuæ.

In eundem.

Quanta ſit in terris tua, dux Carteſie, virtus,
Gens devicta queunt dicere Celtiberi,
Immenſoque tuum quid poſſit in æquore robur,
Naupacti monſtrant, & fera bella Sami.
Reſtat, ut in Lelegas iteres tellure triumphos,
Et ponat pugnis tertia pugna modum.

In eundem.

Juppiter ex alto proſpectans bella futura,
  Dixit avi: rurſum ſuggere tela mihi
Et diros adigam flagranti fulmine Thracas,
  Et ſcelerum pœnas ad Phlegetonta luent.
Ales ad hæc; ſolita eſt tua debellare Gygantes
  Dextera: pugna, Jovis non decet iſta manum.
Nequitiam qui frenet, habet Tarteſſia tellus,
  Fac rogo tam clari ſim Ducis armigera.
I dixit; mea, erunt immania corpora, bella,
  Beſſorum ille potens agmina ſæva domet.

In Venetos.

Theſauros Maris Adriaci Regina reclusit
  Ut foret immani tutus ab hoſte Leo.
Strimonius caudam abſciderat jam dente fameſcens,
  Artus quærebat dilacerare canis.
Non potuit catulos rigido tutarier ungue,
  Non explere ſitim ſanguine, carne famem.
Semianimiſque jacent deſerto membra cubili,
  Pro cauda metuit pendere triſte caput.

In Marcum Antonium Columnam.

Si nunc a priſca claros mutata triumphos
  Exoptas veterum Roma videre ducum,
En expreſſa tibi ante oculos offertur imago,
  Unde tua agnoſci priſtina forma queat.
Felicem Vaticanas properantis ad arces
  Ingreſſum civis reſpice læta tui.
Captivos ducit manibus poſt terga retortis.
  Occurrunt equites, cum populoque Patres.
Hic eſt, Romani quo maxima jura redibunt
  Imperii, & rurſum tu caput orbis eris.

In eundem.

Alter ſuffectus, Cœlum qui fulciat Atlas,
Alter non poterat ſidera ferre ſenex.
Heu jam nutabat convexo pondere mundus,
Cum Paſtor cavit magna pericla Pius.
Marcus ſucceſſit confeſtim Antonius Aſtris,
Sic juſſus tergis grande quievit onus.
Fortunati humeri, nimium, felixque Columna,
Inſignis pietas, provida cura Pii.

In eundem.

Artus percuſſit Romana Columna Tyranno,
Secum more anguis ſaucia membra rapit.
Lethales iterum miſero capiti inferet ictus,
Redde turque Aſiæ civibus imperium.

In Principem Parmæ.

Tam fidæ domino Parmæ celeberrime princeps,
Tu vere es princeps, attamen eſſe paras
Vivis in aſſiduis armis, duroſque labores,
Perfers & vitæ mille pericla ſubis.
Facta tibi ante oculos patrui verſantur Horati,
Nec non Octavi fortia geſta patris
Pontifices miraris avos, & rubra tuorum
Pilea, & Auſtriacæ ſtemmata clara domus.
Ad res egregias te virtus excitat horum,
Qui modo ſunt orbis, jamque fuere decus.
Tu quoque magnanimus per te, tua dextera fortis,
Hoſtibus elatum deprimit ecce caput.
Si quid terra ſtruit, ſi quid molitur & æquor,
Non caret auxilio hoc, non caret illa tuo
Nullum laudis enim quærendæ tempus omittis,
Pugna Oenea tuum nomen ad aſtra tulit.
Aſiacam irrumpis puppim, Lydoſque trucidas,
Omnibus occiſis capta carina fuit.

Præſentes animos, o neſcia corda timorum,
O miras vires Principis impavidi!
Cernere nunc videor non vanos cuſpidis ictus,
Mœonas, ante tuos qui cecidere pedes.
Haud ſecus, ac calamos æſtivo tempore grando
Interdum rapidis decutit acta Notis
Vis Princeps igitur dici, quod primus in hoſtes
Vadas, & ſine te fiat in Orbe nihil.

In Principem Urbini.

Princeps, mœſta tuos diſceſſus Umbria flebat,
Urbes cum patrias, oppida deſereres,
Pacem mutares bello, requiemque labore,
Intrares tumidæ bella tremenda Thetis.
Tu dixiſti: uſquam mortem evitare nequimus,
Funeris inquirat nobile quiſque genus.
Qui melius moritur, felicior; omnia quære,
Nil quam pro cœlo eſt dignius oppetere,
His dictis, ferrum ſtrinxit tua dextra coruſcum,
Mygdones agnorunt Principis eſſe manum.
Vis vi non potuit, virtus virtute repelli,
Soſpite Bebrycii te cecidere Duces.
Pulchra etiam vita eſt, ſi mors tibi pulchra fuiſſet,
Quærens rite mori, vivere rite para.
Partum nulla dies armis abolebit honorem,
Quam ſunt geſtorum hæc inclita principia!
Auſpiciis fortuna tuis ſi læta favebit.
Qui decus Urbini es, tu decus Orbis eris.

In Aſcanium Corneum.

Heroes reliqui poſt prœlia longa quieſcunt,
Et cedit pubi cana ſenecta locum.
Narrant clara ſuæ grandævi facta juventæ,
Ut juvenum ſtudiis ardeat his animus.
Arma tamen numquam ponis tu natus in armis,
Te ſatis ars quamvis bellica ſuſtulerit

Fortia de te alios, quam te Dux geſta referre
Mavis, quæ juvenem, nobilitentque ſenem.
Tunc tibi grata quies eſt, cum te bella fatigant,
Vulnus, & adverſo pectore detegitur.
Splendor es armorum, bellandi gloria ſumma;
Omnes exemplum ſumite ab Aſcanio.

In ejusdem funere.

Quid dare bellaci e terris ad ſidera noto
Præterea poterant fata ſecunda viro?
Omnes namque ſuos valido feliciter annos
Cum Marte exegit nobilis Aſcanius:
Et morti occubuit ſenior, victorque domique,
Quando factorum gloria ſumma foret.

In ejusdem funere.

Bellonæ qui ſplendor erat, qui gloria Martis,
Laus equitum, Orbis honos inclitus Aſcanius:
Invida mors rapuit, ſed vivet fama ſuperſtes,
Quæ fugit invidiam, quæ fugit interitum.

In Paulum Jordanum Urſinum.

Jam tua te virtus ingens, te ſanguine robur
Indicat Hectoreo, Romuleoque ſatum.
Nam quas miſerunt Mareotica littora gentes,
Prœlia ſenſerunt Marte cruenta tuo.
Non animos addit ſermo, ſed fortia facta
Militibus, dum tu corpora multa necas.
Certatim feriunt ſocii, audâcterque trucidant
Hoſtes, Lagæas comminuuntque rates.
Quam bene corda virum didiciſti accendere ferro,
Te Duce tam gnavo, quis velit eſſe piger?

In

In Honoratum Cajetanum.

Albo fauſta dies hæc eſt ſignanda lapillo,
Qua magnam doluit Sithonis unda necem.
Faſtorum æternis pugna intexenda libellis
Inclita, principibus tot decorata viris.
Numquam viſa fuit gens dignior, aptior armis,
Bellorum poterat quilibet eſſe caput.
Quid de aliis? non jure amplos jactaret honores
Claſſis, Honorato nobilitata Duce?
Per te clara fuit validis defenſa lacertis,
Splendorem ergo tibi non dedit illa? dedit.
Diceris poſthac eo honoratiſſimus ante
Semper honoratus nomine, reque magis.

In Comitem Sanctæ Floræ.

Num ſatis extulerant virtutem Belgica bella?
Num ſatis extulerant inclita facta tuam?
Nunc titulis titulos junxit Calydonia pugna,
Addidit & meritis nomina nominibus.
Non laudatum adeo certamen fata dederunt,
Ex quo mundi habuit machina principium.
Terra Libyſſa fremens, Europa, Aſia ivit ad arma,
Contecta innumeris æquora ſunt ratibus.
Mœonicus bacchans deducta claſſe Tyrannus
Movit in arma omnes, quos ditione premit.
Et facta coiere manu qui ſigna ſequuntur
Chriſti, dulce quibus pro pietate mori eſt.
Caribus at fractis bello, fatoque repulſis,
Victor cum reliquis tendis ad aſtra manus.
Quotidieque magis Sanctus floreſcis honore,
Robuſtuſque hoſtes cogis in exitium.

In Andream Auriam.

Andrea quiſſis, produnt illuſtria facta,
Terra tuum reſonat nomen, & unda maris.

Tu tamquam prognatus aquis maria omnia noſti,
  Marmarici nequeunt te latitare doli.
Quidquid agis, magna ſapiens virtute gubernas,
  Non dubio eventu facta notanda putas.
Non ſatis unde liquet, tua ſit prudentia major,
  An robur, trepidans hoſtis utrumque timet.
Perge tuum, perge eſt Libycas evertere gentes,
  Fortis inhumanos perdere perge Scythas
Perge, ut nil reſtet Bithynam excindere ſtirpem,
  Sic tandem Andreas Aureus extiteris.

In Paulum Ghislerium.

Quis modo, Paule, tuas laudes, quis facta ſileret?
  Debetur valido gloria magna tibi.
Hoſtibus in mediis, telorum turbine ſeptum,
  Non te defecit vis, animuſque alacris.
Lethi nulla tuam navim formido ſubegit
  Linquere, nec membris vulnera lata tuis.
Tuque diu ſociis ſervaſti ſolus ademptis,
  Robur inauditum quod Ducis intrepidi.
Sed cum nulla ſalus numero creſcente maneret,
  Securum ad litus te vehit Oceanus.
Si Fortuna iterum faveat tibi tempore pacis,
  Sidera ſublimi vertice percuties.
Nominibuſque tuis meriti reddentur honores,
  Clarus eris bello, paceque clarus eris.

In Marcum Quirinum.

Victores Veneti ut victricia ſigna referrent,
  Deſuper armipotens Mars dedit auxilium.
Bellacem æthereo demiſit ab axe Quirinum,
  Qui patrio Lycias robore frangat opes.

In Victoriam.

Hoſtes Rhæteos quid mirum claſſe ſubacta
  Fœdaſſe effuſo ſanguine Nereidas?

Gen-

Gentem belligeram e terris Rex miſit Iberis,
Et Dites Heneti vela dedere Notis.
Eximium Italiæ columen venere cohortes,
Quarum nota ſolo, notaque fama Polo.
Plus autem valuere Pii probitaſque preceſque,
Quam tot magnanimum fortia tela Ducum.
Sancti voce Patris ferrum in ſe aut verteret hoſtis,
Aut Deus e cœlo mitteret auxilium.

In Victoriam.

Cur Leo lætatur? propter victricia ſigna
Alitis, obſeſſo quæ tulit arma Jovi.
Quo pacto fuit hæc victrix? adjuta Columna.
Quî ſtetit hæc? rectam Crux Pia ſuſtinuit.

In quendam illiberalem.

Vinea, cum plenis penderent vitibus uvæ,
Eſt tua ſæpe meo, Balde, petita pede.
Sæpe ſuburbanos tecum nos vidimus hortos,
Quo matura darent tempore poma cibos.
Nec vis me quidquam cupidis guſtare labellis,
Nec ſudariolo munera ferre domum.
Deinde petis, quid tot dicam de fructibus iſtis:
Sed quis ab ignaro diceret ore tibi?
Hoc dicant oculi: fuit ori nulla voluptas:
Si vocem nequeunt edere, verte modum.

In quendam ludimagiſtrum.

Parthenopes quidam præceptor miſſus ab urbe,
Factus equûm domitor Martis in urbe fuit.
Officium nullum, quod convenientius eſſet,
Mutata potuit conditione capi.
Verbere cædit equos, pueros velut ante ſolebat:
Pro pueris melius nunc domat aſper equos.

In Selymum Sultanum.

Non poſthac, Sultane, tibi victoria cedet,
Non ſemper patitur facta ſcelesta Deus.
Nam ſatis ira diu culpis divina pepercit,
Tarda magis graviter crimina pœna manet.
Stulte, a quo poſſis uno ſperare ſalutem
Perſequeris, tua ſunt arma inimica tibi.
Si juvat oppugnare alios, te deſine primum
Oppugnare ferox, hic ſapientis honor.
Sique cupis palmam, palmæ cognoſce datorem,
Et cum tot tua ſint, fac tuus eſſe velis.
Tempora jam ſuadent, ut te ſententia vertat,
Tu niſi eris Chriſti, non eris ipſe tuus.
Hinc mors, excidium, inde tibi ſtant vita, triumphus;
Vive triumphator dum potes ergo tui.

In quendam Turcarum Ducem.

Se multum vidiſſe putat, cui nomen Ocelli
Fecerunt, pavidus quod cito terga dedit.
Lumen at exiguum potius tribuere ſpecilla,
Et quam longus erat, cernere non potuit.
Viſere quam Dominum frendentem more Leonis,
Vivere præſtabat ſub ditione Pii.

In Carnefium.

Annexam dextræ in Chriſtum cœpiſſe macheram
Caram rem quare es, perfide Turca, ratus?
Adjuro, iſte tuus quanti tibi conſtitit ardor,
Vis, fremitus, rabies, impetus, ira, furor?
Heu dicendo meum cogis renovare dolorem,
Caro, nam vita; res tibi cara ea ſit.

In

In eundem.

Cur, ſcelerate, Crucem preverſa mente negaſti,
Unde hominum vitæ dulce pependit onus.
An te ut prædonem faceret piratica primum?
An vero, ut prædo, præda fores Aquilæ?

In Turcas.

Gens inimica Deo auxilium non ſperet ab alto,
At potius pavitans, horreat excidium.
Dux quoque Boſphorius quam poſſit fidere ponto,
Suprema hæc clades perdocuiſſe poteſt.
Terra negabit opem pariter, quæ torva tyrannos
Oderit, aſſuetos ferre ſupercilia
Perfugium hoc unum, ſpes hæc nunc ultima reſtat,
Ut fautor Minos in ſua regna vocet.

In Scyamum.

Quid monſtrum horrendum viſu molire marinum?
Molior, ut ſanem vulnera foſſus aqua.
At vereor, ne non curem, niſi ſaucia membra
Componam terra, fidere nolo mari.
Perſpice, quid facias; fluctus tua vita marinos
Appetit, egreſſus, ne moriare, cave.

In eosdem Turcas.

Orbis Luna ſui ſedem mutavit; in Orbem
Terræ, intra Romæ mœnia lata fuit.
Non ergo eſt terra major, non amplius errat,
Hæret in anguſto denique fixa loco.

In eosdem.

In Cœlo pars nulla tibi; cœleſte quid ergo
Lunæ vexillum, Turca ſuperbe, geris?
Perdis jure tuum quod non eſt, exere poſthac
Eumenidas, ſigna hæc te, & tua regna decent.

In

In eosdem.

Præpetibus fœtus pennis invaſerat hoſtes
Pervigil eructans virus ab ore draco.
Sopitam claſſem, atque improviſam eſſe putabat
Sed vigilem, & tutam reperit antidoto.

In eosdem.

Non hebetant Aquilæ radiantia lumina Solis
Obtutum, illa acies, illud acumen ineſt.
Non impune ſua id tentavit lampade Luna,
Unguibus eſt niveas dilaniata genas.

In eosdem.

Rege ſub impuro vivens Oeagrius hoſtis
Imbuit Jonias ſanguine cæſus aquas.
Injuſti domini faciles qui juſſa capeſſunt,
Morte ſua ſemper facta nefanda pient.

In eosdem.

Si prius ad flexas Mæandri concinit undas
Albus olor, mortis fata propinqua ſuæ:
Dulcis colla ſonos nunc dat per longa canoros,
Ductores ſævi quod periere Phrygum.
Omnia concupiunt oppreſſa Tyrannide, juſtum
Regem, homines, volucres, flumina, ſaxa, feræ.

In Selymum.

Quid jactare poteſt accepta clade Tyrannus,
Qui promiſiſſet certa trophæa ſibi?
Noctes, atque dies hæc ori verba recurſant,
Mortuus eſt Carolus, vinceret ut ſoboles.

In Mortuos.

Hoſtibus eſt pulchrum devictis vivere; verum
  Pulchrius eſt ſancta pro pietate mori.
Clarior eſt mortis, quam ſit victoria vitæ,
  Jubilat in terra hæc, jubilat illa polo,
Vos ergo cæſi, quibus eſt mors vita, triumphus,
  Vivite felices, vivite in Elyſio.

In Marcum Antonium Columnam.

Cernere jampridem cur Martia Roma quadrigas
  Ceſſavit? Martis deſiit Imperium.
Cur incedit ovans nunc? amiſſum hoſte ſubacto
  Alta Columna refert ex oriente decus.
Quo Nomadum timeas Romana propago Tyrannum,
  Per Marcum, rurſus ſi ſubit imperium,
Dimidium regnum dant ponti jura recepta;
  Ocyus & totum terra parata dabit.

In Joannem Auſtrium.

Carolus Herculeas potuit tetigiſſe columnas,
  Plus ultra dicens voce carente metu.
Hoſtibus a victis tot ſumpſit nomina victor,
  Primus ut a primo Cæſare Cæſar eat.
Infectum de tot factis hoc reſtitit unum,
  Impia non Getici contudit arma viri.
Omnia ſi felix geſſiſſet dextra parentis;
  Nullus honor nato, gloria nulla foret.
Nilque orbis nato deberet, debet utrique,
  Clarus uterque manet, filius, & genitor.

In Selymum.

Omnia ſperabas, nil ante, ſuperbe, timebas,
  Spera nil poſthac, omnia, fracte, time.

In eundem.

Væ tibi qui magno moviſti bella tonanti,
  Si ſternit verbo, quid faciet gladio?
O te felicem, o novies, decieſque beatum,
  Si verbum audieris, fugeris & gladium!

In eundem.

Regnat apud ſuperos ſic Cerberus ore trimembri,
  Alter ut infernas excubat ante fores.
Fauce avidus triplici triplicem quia devorat orbem,
  A trino cædem ſentiet hoſte triceps.
Ad ſtyga detrudent, volucriſque leoque, Piuſque
  Et duo latrabunt per nigra regna canes.

In eundem.

Jam cito das gemitus, veſtes conſcendis, & artus,
  Illidis muro tam cito triſte caput.
Te graviora pericla manent, graviorque ruina,
  Hæc ſunt venturi ſigna minora mali.

In Victoriam.

Quis neget Europæ Europam fera bella paraſſe?
  Crudelem Libyam quis neget, atque Aſiam?
Sed victrix victa Europa eſt, invictaque victrix,
  Dum mucrone Aſiam, ſe, Libyamque domat.

In Barbadicum.

Dirum transfixo evellens de lumine telum,
  Gentis honor Venetæ ſic moribundus ait:
Si te conſilio juvi, ſi, Patria, ferro,
  Tempore ſi fidus civis utroque fui:
Non ego pro meritis lacrimas, ſed tale ſepulchro
  Inſcribi carmen pro pietate peto:
O alter Codrus, propria qui morte ſalutem
  Civibus afflictis, militibuſque parit!

O Thebanorum dux, laudatiſſimus alter,
Qui victor gaudens hoſte cadente cadit.

In Romagaſſum.

Si quis barbariem ejiciet Thracenſibus agris,
Extrahet & Scythica regna opulenta manu,
Si quid donabit Romam cervice Tyranni;
Hic Melitenſis eques, dux Aquitanus erit.
Quæ fortuna viro, quæve experientia poſſit?
Quæ major virtus? qui metus eſſe minor?

In Pompejum Columnam.

Agnoſcens quid ſit Pompejo Roma carere,
Rurſum Pompejum civibus ipſa tulit.
Qui res, & vitam pro libertate profundit,
Cui nomen Magno gloria magna facit.
Hinc ego Pompeii patriæ, quam Cæſaris, almæ,
Virtutem credo perplacuiſſe magis,

In Mortuos.

Miles utrique cadit (non fit ſine ſanguine pugna)
Sed pari uterque tamen non ratione cadit.
Nam cadit hic ſuprema petens, deſcendit ad ima
Ille cadens, manes hic, adit ille polum.
O nimium, nimium diſpar modus iſte cadendi,
Dum cadit hic, vivit; dum cadit ille, perit.

In Joannem Auſtrium.

Cœlicolæ, ducis Auſtriaci cantate triumphos,
Eſt victus, contra qui capit arma Deum.
Nereides, fluctus cantu mulcete ſonoros,
Tuta per Oceanum noſtra carina fluit.
Gaudia tu tellus ſuperato prome Tyranno,
Quæ tibi vi rapuit, vi tibi reſtituet.
Omnia lætentur, tu mœre, perfide Turca,
Et tua perpetuo corda pavore micent.

In

In Venetos.

Immortale odium Veneti exercete, Scytharum
Æterno bello ſollicitate ducem.
Bellorum nervus vobis non deficit aurum,
Nec, quæ proſcindant, ferrea roſtra ſalum.
Nec vos deſtituit, data cui eſt ſuprema poteſtas,
Hoſtes profligat qui probitate Pius.
Juſtus & auxilium confert regale Philippus,
Victriciſque favet dux animoſus avis.
Qui reſtant, citius ducti pietate coibunt,
Inviſumque petent unius enſe caput.
Pugnandi vires, vincendi agnoſcite tempus,
Suſcipite, a placido munera miſſa polo.
Non ſemel eſt viciſſe ſatis, qui ſæpe Tyrannus
Vinci, veſtraque adhuc regna tenere queat.
Inſtandum, donec pellatur jure Pelaſgo,
Omnibus & dominis reſtituantur opes.

In Turcas.

Threïciæ Carolum formidavere phalanges,
Hunc præter, nullum pertimuere ducem.
Pectora ſollicito ſolvere inimica timore
Perpetuo tanti fata dolenda viri.
Tunc ſic regnator Phrygiæ temerarius inquit:
Cunctis terror ero, quis mihi terror erit?
Deprecor, hæc eadem repetat jactator, inani
Spe niſi deluſit, ſe proceresque ſuos.
Nunc in factoſam piratas convocet aulam,
Congreget hic ſatrapas, conſiliumque petat.
Nunc miſſas numeret miſſa cum gente triremes,
Et de tot videat, quot rediere trabes.
Scilicet interitu Caroli timor omnis ademptus,
Sed natus, nimium qui timeatur, adeſt.
Si nunc ore negat trepidare, id corde fatetur,
Et quando eſt tanti cauſa tributa metus?

In Marcum Antonium Columnam.

Vincitur in cives capiens Antonius arma,
  Sumere in externos quæ poterat melius.
Vincit, mucronem pro civibus alter in hoſtes
  Vertens. & Petri cymba triumphat aquis.
Fas nemo abrumpat, pugnantem deſerit æquum
  Raro, teſtari Marcus uterque poteſt.
Ergo pugnemus patriæ pro jure tuendo,
  Vincet, qui optabit pro pietate mori.

In eundem.

I ſequere auſpicia Antoni; meliora parabunt
  In Patriam reditus, ſpes ea certa manet.
Jam res ſunt fractæ hoſtiles, fortuna receſſit,
  Tu nihil illius de levitate time.
Eſt in virtutem fortunæ nulla poteſtas,
  Si verſare manu cetera cuncta valet.
Atque ſua eſt fortunæ etiam conſtantia firmæ,
  Sero enim amica nocet, ſero inimica favet.
Denique pro Chriſto pugnas, a quo omnia certa
  Pendent, quique poteſt certa trophæa dare,
Vade igitur, ter ſigna crucis victricia tecum,
  Et tecum refers hoſtica ſigna domum.

In Turcas captivos.

Prorex Chalcidicus, Selymi & venere nepotes
  Romam captivi, magnaque turba ducum.
Vincula barbaricos hoſtes Romana coërcent,
  Ponere credentes omnia ſub pedibus.
Qui male vaſtata ruperunt fœdera Cypro,
  Et ſua qui gaudent verba carere fide;
Diſcant Juſtitiam, & verum cognoſcere numen,
  Et fiant poſita jam feritate pii.
Vivere more hominum ſcribant, quam more ferarum
  Eſſe ſuis melius, ſitque ea prima ſalus.

Y Hor-

Hortenturve Pio potius ſe dedere, regna
Reddere, quotquot habent, quam miſere perimi,
Addant, humanas nil contra numina vires
Poſſe, & ab Aſiacis numina falſa coli.
Ingenium nec ſe ſtupeant mutaſſe repente,
Inter enim mites quis ferus eſſe queat?

In eundem.

Cum Venetis, cum patre Pio, cum rege Philippo,
Infandum bellum barbara turba gerit.
Hos tres dat tellus pro relligione potentes,
Numina terra ferunt his tribus auxilium.
Nam partes Venetum Marcus defendit amicas,
Regis Jacobus; Pontificiſque Petrus.
Vis eſt tanta ducis, cujus ſex ſigna ſequuntur,
Inferna ut timeant, ut mare, terra, polus.
Hic Deus eſt cujus tanta eſt ſapientia, prorſus
Corda hominum ut videat, conſilia ut ſuperet.
O quam mens Turcæ vobis eſt læva! putatis
Compreſſi pugno vincere poſſe Deum.

DANIELIS CERETI

SALIX.

FOrte ſub intonſæ conſederat ilicis umbrâ
Flava Salix, caſtæ comitum pars fida Dianæ;
Implebatque ſinus Zephyris: nexuque ſoluto
Errabant nitidi per eburnea colla capilli,
Qua pater auriferâ redimitus tempora citro,
Verberat ingenti Benacus littora planctu.
Dum ſedet, oblitam Dominæ, Faunique procacis,
Florilegæ tenuiſtis apes, volucreſque canoræ,

Et

Et quæ proceras mulcebant flamina quercus
Propter aquæ rivum, ſomno jamque illa gravatum
In pharetram, & laxos caput adclinaverat arcus:
Ante pedes lapſum fronti crinale jacebat,
Et jaculum, Triviæ magnum, ac memorabile munus.
Viderat hanc, ut erat dulci reſoluta ſopore,
Fortè ſenex Glaucus, latratas æquore cautes
Dum colit, & captos adducit arundine piſces
Stans celso in ſcopulo, viſâ ſtupet ille, ſiletque
Improbus, atque atrum flagranti corde venenum
Concipit, & cæcum totis bibit oſſibus ignem,
Jamque ſuas artes, nodoſaque lina peroſus,
Cæruleas damnabat opes, centumque ſorores
Poſt Salicem poſuiſſe ferunt. Ergo ille trementi
Luctantique ferox, & inania bella moventi,
Vim tulit; at cæſis virgo Saloina lacertis
Laſſavit plangore nemus, latoſque per agros
Haud intermiſſas fudit miſeranda querelas.
Non illi volucres urgere in retia cervos
Cura, nec in laxos leporem deducere caſſes
Amplius, aut timidas calamo transfigere damas:
Nec rapidis vacuos canibus circumdare ſaltus,
Sed latet, & ſcabro laqueata cubilia tofo
Incolit, & longo domus eſt ſpelunca receſſu,
Qua nitidos colles, ſubjectaque collibus arva
Spectat oliviferos quaſſans Taureta capillos.
Sæpe illam Dryades fruſtra lenire jacentem
Tentavere; quid hos, dixerunt, cara dolores
Perpeteris Nymphe? quæ cauſa indigna decoram
Turbavit faciem? quid fles mœſtiſſima virgo?
Virginis ad nomen ſuſpiria traxit ab imo
Corde Salix, ſilet illa tamen, nec prodere cæcas
Suſtinet inſidias, tumidi ſed pondera ventris
Celat, & interdum læſi dat ſigna pudoris.
Dumque oculos vix tollit humo, nunc pingitur oſtro
Puniceas incenſa genas, nunc flebilis hæret
Pallidior buxo: qualis Tithonia conjux
Quum rubet, & ſubita tegitur caligine mœrens

Memnonis admonitu. Jam ſol altiſſimus axe
Fecerat exiguas ſpatiis æqualibus umbras;
Ecce tumens ſpoliis, atque oblita cæde ferarum
Antra ſubit lucis Hecate laſſata ſub altis,
Antra edera, & raris labruſcæ ſparſa racemis,
Intus aquæ, viridique obſeſſa ſedilia muſco:
Ante fores Thymbræ ſurgunt, flenteſque Hyacinthi,
Et cum flammeolis lethæa papavera caltis,
Innumeræque herbæ grato quas murmure labens
Rivus, & attritos verſans alit unda lapillos,
Non latices illic, nitidi non uda profundi
Lanigeræ turbaſtis oves, ſaltuve protervo
Indomiti ripis inſultavere juvenci:
Non fera, non imis ſerpens educta cavernis,
Nec cum ſe paſtæ referunt è monte capellæ.
Sæpe tamen Dryades feſſos venatibus artus
Fonte lavant, humeroque tenus contingere gaudent.
Quò ſimul intravit, trepidantem, ac multa timentem
Tergaque jam dantem, vidit Titania Nympham,
Vidit, & exarſit, pharetramque arcuſque retentos
Corripuiſſe ferunt. At virgo concita curſu
Tranſvolat arva fuga, rapido velocior Euro,
Donec arenoſum vitrei Mellonis ad amnem
Pervenit: hîc junci ſteriles, & candida circùm
Populus & pigram velabat canna paludem,
Et cum caricibus limo quod crevit acutis
Molle ſiler, calamique leves, ulvæque virentes.
Subſtitit hîc lacrimans, ſparſoſque a fronte capillos
Rejicit in tergum, pleno ſingultibus ore
Pallidulo, tales effundens pectore voces:
O qui me fluctus, quæ me nunc ima dehiſcens
Abſcondat tellus, penituſque in viſcera mergat?
Cœlicolæ ſi qua eſt pietas, ſi conſcia veri
Numina deceptas ſpectant ſine fraude puellas,
Eripite hanc animam miſeræ, & ſuprema roganti
Munera ferte, atque ô finiſſem morte dolores,
Cum mea virginitas erat illibata! libenter
Nam potui tunc caſta mori: ſuperos tamen omnes
In-

Infelix teſtor, contra mea vota pudorem
In ventos abiiſſe leves, ſi mentior, in me
Vertat inexhauſtas agilis Dictynna pharetras.
Audiit hæc Phœbe, celereſque morata ſagittas
Languit ad gemitus: ſparſiſque in terga venenis
Arbor eris, dixit, ſed quæ nec poma, nec ullas
Divitias domino, præter fera vincla miniſtres:
Nec tu militibus, nec tu clamata theatris
Serta feres, cultis circum ſua tempora Nymphis
Frons tua pendebit, nec te dignabitur inter
Alticomas quercus, aut aërias cupreſſos,
Sede nemus nigrâ, vel nubilus abiete lucus,
Sed procul extremis ignota jacebis in arvis,
Perque lacus patulos, obliquaque flumina paſſim
Fœda tibi querulæ facient convitia ranæ.
Ver quoque cùm ſilvis ſuccos infuderit altis,
Quàm bene tunc ſalicis demptâ cute membra rigebunt:
Tunc nova direpto de cortice fiſtula fiet,
Fiſtula non doctis germani inflanda labellis,
Nec feſtis animanda choris, cûm tibia nuptam,
Legitimaſque faces, ſacroſque Hymenæon ad ignes
Læta canit; balbo ſed quam puer ore fatiget.
Nec ſat erit laniaſſe cutem, ferus ora laceſſet
Ruſticus, & tortam per mille volumina reddet.
Sic tua dum ſimæ carpent virgulta capellæ
Tityrus innitens baculo ſilveſtris olivæ
Multifora vetitas narrabit arundine flammas;
Flaventeſque comas, tibi quæ nocuere placendo,
Ruſticus incurva deponet falce quotannis,
Contemnetque tuos imo de gurgite vultus
Semifer, ad molles juvenilior ille rapinas
Semper, & injuſti fax vulgatiſſima regni:
Vigebitque tuam dum ventilat hordea vannum
Theſtylis, & genibus feriet cava texta recuſſus.
Mox ſimul obliquam terris inverterit urnam
Tros puer, atque vias pluviis fœdaverit Auſter,
Te vulgus calcabit inops, te femina, virque
Induet, & ſoleis plangentur terra ſalignis.

Atque aliquis pictos nodoſo in robore qualos
Fronde tua texens, aut candidulos calathiſcos
Raſilibus virgis, ô quantum flexilis iſta
Nympha fuit, dicet: quantum florentibus annis
Iſta ſalax viſa eſt: tum te culpabit, & inter
Fabula femineas dicêris longa catervas.
Deſierat Jove nata loqui, cum territa virgo
Ter conata ſolo teneras divellere plantas
Mollia ter niveis percuſſit pectora palmis,
Dumque pedes ſubita queritur radice teneri,
Pes ubi ſit, quærit, digitique, unguesque, cutiſque
Jam teretes ſuræ, jam candida crura, ſinuſque
Rugoſo ſenſim cœperunt cortice claudi:
Brachiaque, ad cœlum quæ forte tetenderat, altos
Induit in ramos: reſtabant ora, comæque:
Quid facis exclamat, Latonia? parce, nec uno
Funere perde duos, uteri miſerere, nec ultra
Iram tende tuam; ſic me periiſſe juvabit:
Parce precor, clamabat adhuc, clamantia cortex
Occupat ora recens, & vox ſub ſtipite cæcum
Ultima murmur erat, latebroſo quale ſub alveo,
Punicibuſve cavis Sicula exauditur in Hybla,
Horrida cùm vario ſaturatas flore catervas
Clauſit hyems tectis; crocei jam vertice crines
In longas abeunt frondes, quæ nunc quoque (mirum!)
Corpora mutatæ velant pudibunda puellæ.
Sed poſtquam teneras abſumſit cura medullas,
Cura vigil, querulusque dolor, ſævique labores,
Arentis nodi traxerunt oſſa figuram:
Proque nova mollis crevit lanugine muſcus.
Pallor ineſt foliis: ſcires timuiſſe; vicemque
Sanguinis in lenta gelidus gerit arbore ſuccus.
Hinc juga montivagæ nimium dilecta Dianæ
Odit & inviſos Phœbi ne perferat ignes,
Gaudet aquis umbriſque, & opacæ frigore vallis.
Neve parum cautis deſint exempla Napæis,
Indicium luctus foliis novus hæſit amaror.
At puerum Nymphæ (poſtquam Lucina dolenti

Affuit) obſcuris enutrivere ſub antris:
Signa tamen partus, veteriſque infamia facti
Durat adhuc; uteroque manet deſpecta capaci,
Quæ fuerat cunctis olim prælata puellis.

PAULI CERRATI

ALBENSIS.

In Gulielmi, & Annæ Montisferrati principum nuptiis Epithalamion.

ÆThereo cum forte Deum ſpectaret olympo
Rector, & æterno luſtraret lumine terras,
Flexit ad humentem torrenti flumine ripam
Sidereos oculos, qua fervidus evomit undas
Eridanus, nimbiſque fremens ſpumantibus, urbem
Evaſiam oppugnat, fundataque mœnia latis
Nunc ſpaciis, quondam tenui ſulcata colono.
Hic curſu puerum adſpexit, qui læta volucri
Cornipedis medio quatiebat gramina campo,
Inſiſtens dorſo, atque equitem verſare ſub armis
Gaudebat, ſaltuque ferox agitare per auras,
Tum ridens ſator omnipotens agnovit avito
Nomine ſurgentem, & patruæ virtutis alumnum,
Diiſque ait: hunc tandem Divi ſpectabitis inter
Aſtra Deum: ſed fata prius volvenda per annos,
Queis reget imperio populos, lateque vagantem
Hoſtem aget, & placidâ componet regna quiete.
Verùm ego progeniem antiquam, ſobolemque Deorum
Haud patiar fatis volvi mortalibus uſquam,
Sæculaque accipient magnos ventura nepotes,
Sic noſtro ſedet hæc animo ſententia, tanti
Hic puer eſt nobis, quanti ſpectator habetur

Alcides quantique decus mihi, Numina, veſtrum.
Hæc ubi Mercurium vultu mandata ſereno
Ferre jubet, verbiſque Deum compellat amicis,
Vade, age, & invictum Regem, cui Gallia ſervit
Armipotens, & pingue ſolum, ac Cerealia rura
Inſubrum, & quantum Latii tenet Appulus audax,
Et Calaber, quantumque colit Mavortia tellus
Parthenopes, Ligurumque premunt freta cærula montes,
Liber adi, & noſtros niſi curet temnere juſſus;
Dic, Nympham ut properans de tot modò gentibus unam
Eligat, atque meo Gulielmo ſervet amantem,
Diis ſimilem, jungatque thoros, animoſque volentes.
Hæc ſumma eſt, jam tu pronis illabere terris.
Hinc Martem Phœbumque vocat, pulcherrima cœlo
Numina, & ardentes placido ſic inſtruit ore:
Cernitis an mecum, quàm forti pectore ſurgat
Spes Italûm, atque animo ingenti Paleologa proles,
Virtutemque puer quantum prætendat avitam?
Ite ergo, atque Ducem dignum Jove reddite; & arcus
Inſtrue Gnoſiacos, pharetramque armare ſagittis,
Teque recurvantem miretur brachia longo,
Phœbe, ſinu, telumque volans ſuper æthera Princeps.
Hunc quoque non pigeat citharam, plectrumque canorũ
Auſpice te junxiſſe modis, & carmina docto
Pelidæ in morem cantu reſonare per antra.
Hic tibi major honos: namque haud armenta per agros
Paſtor ad Amphriſum coges, neque tibia rauco
Phryx commota ſono tecum certare parabit.
Grajo regna duci, natum qui miſit in oras
Heſperias, bello inſignem, rebuſque ſecundis.
Imperium poſtquam geminis Balearibus auxit
Filius, hunc ſequitur, pietas cui plurima cordi,
Et Divûm cultus aderant, aræque calentes
Diis Superis, gratuſque Jovi Theodorus, & aſtris.
At non patre minor ſolio conſedit eburno
Natus, & æquato moderamine ſæcula rexit.
Quattuor hic Divos genuit (ſic dicere Parcas
Audivere Dei) quos primùm luce ſub ipſâ
Emi-

Emicuiſſe ferunt; quorum qui maximus ævo,
Sceptra prius tenuit, quo non formoſior alter
Eloquiove prior, nec erat præſtantior armis.
Sed fratrem omnigenas ſpoliis laudata trophæa
Victorem rapuiſſe fremunt ex hoſte coronas,
Atque ita ſumme virûm reſonas Gulielme per ora;
Tu belli fulmen, tu Marte potentior ipſo,
Fortior Alcide, ac numeroſi militis inſtar.
Verùm Divorum genitorem haud gloria ſervat
Nequicquam, quem ſumma manent præconia laudum;
Qui Mahumetæas ferro vaſtare cohortes
Auſus, & Hungaricos acie defendere campos;
Et cui Divarum pulcherrima contigit uni
Conjux, quam cœlo demiſſam Juppiter alto
Huic locat æternis vinclis, ac fœdere jungit.
Semine ſic poſtquam Mariam compleverat heros
Fœcundo, ac decimum jam luna peregerat orbem,
Editus in lucem puer eſt Jove pignus amico;
Cui riſere poli, cui ſidera læta dederunt
Omnia naſcenti, populis quem imponere regem
Fata volunt aliis, atque hinc inſtare futuram
Progeniem æternam, famâ quæ compleat orbem.
Sic nutus ceſſere Deûm, ſic Juppiter ipſe
Imperat; & ne caſſa ferant ludibria venti,
Et Divûm maneant ſceptris promiſſa futuris.
Tu Nympham haud ſegnis de tot modò gentibus unam
Elige Diis ſimilem, & puero cui lætior ætas
Jam venit, & calidus fervet ſub pectore ſanguis,
Connubio jungas, gratoſque haurire calores
Adſueſcant, placidum nomenque ſubire parentum.
Sic fatus, trepidos nebulâ circumdatus atrâ
Deſerit, & volucri fertur ſuper æthera Cauro.
Ipſe autem rector verſans ſub pectore juſſus,
Talibus alloquitur proceres: mandata Tonantis,
Vertere quæ numquam fas eſt, aut ſpreta manere,
Audiſtis, quibus haud equidem parere negamus:
Sed tentanda prius Divorum oracula, tantis
Quam poſcant thalamis, quam fata ad regna capeſcant.

Servate ergo animis, atque hæc mea pendite dicta;
Sola meis virgo regnis enata moratur,
Noſtrorum ſoboles regum, quam nomine paſſim
Illuſtres Annam celebri dixere parentes,
Cara Deis, niſi me fallat mens preſcia rerum.
Hanc Druidæ, & vates patrio vetuere marito
Nubere, & indigenas prohibent ſociare hymenæos;
Extrernumque parant generum; qui laudibus aſtra
Occupet æternis, & facta æquabit olympo.
Quare ego juſſa putem (ſi Diis, aut vatibus uſquam
Ulla fides ſupereſt) monitis connubia Divûm
Adfore, quæ paribus devinctos ignibus urant.
At tu Sarmaticos paulùm, Gradive, furores,
Barbaricumque Getam, Rhodopæaque marmora linquas;
In puero ac tantum curas mens anxia volvat,
Ille ut militiam jam te perferre magiſtro
Diſcat, & armatos contundere viribus hoſtes;
Seu paret ire pedes, thorace indutus aheno,
Fraxineaque trabe inſignis, ſeu bella ciere
Thermodoontæâ medio juvet agmine peltâ,
Seu galeâ ingenti tectus, flammaſque vomente,
Pectoraque ærato fulgens munimine & armos,
Et crura auratis ocreis, animoſus anhelo
Inſultabit equo, vertetque in tela frementem
Quadrupedem, ac ſævo confundet Marte phalanges.
Interea Maiâ genitus, talaribus Euros
Verberat, & propius jam tecta Pariſia cernit.
Palladiamque urbem, ac ferro genus acre virorum;
Obſeſſaſque vias, operoſaque dona Minervæ;
Et molem ingentem, & rorantia flumina muros.
Hic Regem aggreditur, ſummis de rebus agentem.
Arce ſacra, proceres inter, ſanctumque Senatum;
Sicque orante Deo, tenuere ſilentia cuncti:
O cui Divorum terris æquata poteſtas
Ab Jove, perpetuo qui nutu ſidera torquet,
Ab Jove, ego mandata fero tibi juſſus eodem.
Italiam variis, Gallorum maxime ductor,
Diſtinxit natura locis, multaſque per oras

Separat, haud temnenda viris, cultuque locorum.
Occupat hic regio partem, quam nubifer ambit,
Axe ſub occiduo circum Appenninus, ad Auſtrum
Tyrrhèni aſſurgunt fluctus, ſcopulique ſonantes,
Hinc vicina Padus, fluctu terit arva profundo.
Hinc proavis, atavisque potens, modo parvulus arces,
Ac populus teneris Princeps moderatur in annis,
Quod ſi tu ſeriem majorum audire ſuorum
Forte paras, genus antiquum mirabere longo
Ordine, divinam rector mirabere gentem.
Saxoña progenies primum ſceptra aurea terris
Rexit in Auſoniis, Ligurumque Aleramus habenas;
Corpora natorum cui fudit Alaſia ſeptem,
Germanas inter quondam pulcherrima divas:
Et ſóbole, ac numero, genitoque inſignis Otone.
Filius hinc primum, quem partu mater in auras
Ediderat, pátrios tenuit Gulielmus honores.
Unica ſubſequitur proles, quam nata Philippo
Rege Pyrenæo magna ad connùbia vexit.
Martius inde ſenex regno ſucceſſit avito,
Julia quem thalamo magni germana Quirini
Principis accepit, tediſque jugalibus ultro.
Virtutem hinc patriam referente, ac nomina, gentes
Regnantem novere ducem; qui Ægyptia ferro
Caſtra terens, pavidam vidit dare terga Canopum.
At puer aurato cingens diademate frontem,
Sacra Palæſtini ſuſcepit pondera regni,
Et ſceptro majore decus ſuperavit avorum:
Quem vobis ſi dura nimis non fata tuliſſent
Tam ſubito, imperium magnum tenuiſſet & orbem,
Poſt etiam patruus ſceptris regalibus urbes
Rexerat Æmonias; ſubiit genus inde nepotum
Egregium, ac finem maribus fortuna locavit;
Andronico donec ceſſerunt debita fatis.
Et mora ne tantis referat diſpendia tædis,
Centum oratores fines mittantur in almos
Heliadum, & rapido cycneos agmine campos,
Qui Superûm juſſu Latio cum Principe firment

Co-

Conjugium, & ſtabili concludant pectora vinclo.
Aſſenſere omnes, lateque per atria voces
Ingeminant, lætiſque ſonant clamoribus auræ,
Feliceſque rogant tædas, Superoſque faventes.
Poſtquam cœlicolum cupidas impleverat aures
Fama volans, terris celebranda Talaſſia Gallis,
Deſeruere ſuas cœleſtia numina ſedes,
Juno Mycenæam, Samiamque reliquerat arcem,
Pallas Cecropios cœtus, Venus alma Cythera,
Atque Paphon, fecunda Ceres juga celſa Pelori,
Idæum nemus, & Xanthum turrita Cybelles,
Iris curva polum, Delon Latona vagantem,
Virgineoſque adiere thoros, Divamque ſalutant,
Haud aliter quam cum diverſa in parte volantes,
Candentes cycni ſenſere ad flumen olorem
Æthera mulcentem numeris, cognata frequentant
Pectora, & Aonio cantu gratantur amico.
Hinc quoque legati ſuperatis Alpibus ibant,
Lecta cohors, ſpacioſa viæ jam plana tenentes,
Jamque Padum ingentem longe mirantur, & arva
Oenotria, & late Gulielmia mœnia cernunt.
Ante urbem Princeps, & Mavors arduus haſtis
Bella cient, inſtantque adverſo pectore utrinque,
Terrificoſque agitant ictus, & corpora denſo
Verbere concutiunt, & dura cuſpide torquent.
Obſtupuere viri; Gallumque impleverat agmen
Murmur, & egregios artus, animumque ferocem
In juvene extollunt, & vires Martis alumnas,
Felicemque vocant, ſi quam dignabitur umquam
Excepiſſe thoro, ac ceſtu ſoluiſſe puellam.
Jamque propinquantes heros agnovit amicas
Adventare acies, infectaque prœlia linquit,
Occurritque viris, ſocioſque in tecta recepit,
Scitaturque viæ cauſſas. Illi ordine pandunt,
Quid veniant, ac juſſa ferunt, curaſque Deorum,
Et genus, ac formam, & mores, ac virginis annos,
Nominaque expediunt, tum non ſecus ignibus Ætnam
Sulphureo verſant animo, quam pectora divi

Ida-

Idaliæ exurunt auditâ virgine flammæ.
Ardet amans, placitoſque thoros paciſcitur ultro,
Et pacta auratis celebrant ſponſalia tectis.
Legatos onerat donis, opibuſque ſuperbis,
Dimittit, nunc plura monens, nunc munera donans,
Quæ ſponſæ referant, haud vanum pignus amorum.
Primus Amor roſeæ retulit connubia matri.
Prima Venus roſeæ retulit connubia divæ;
Et geminos properans componere Cypris amantes,
Junxit aves curru, veloxque per aëra fertur,
Donec liliacum Regem ſic orſa petivit:
Quid Jovis imperium tardas, & fata moraris
Optime Rex? Superûm ſi te reverentia tangit,
Tolle moras, nec tam præſentia gaudia differ,
Atque virum nuptæ, & nuptam jam redde marito,
Et teneros juvenum non aſpernare calores,
Promiſſumque genus terris, ſobolemque futuram,
Haud equidem hoc galeas tempus, criſtaſque comantes
Poſcit, & horrentes falsâ ſub imagine pugnas.
Et Marti Phœboque poteſt ſatis eſſe Latinum
Inſtituiſſe ducem, ac puerum triviſſe ſub armis.
Reſpice quin etiam Germano ſanguine Nympham,
Cui mandata Deo pepigere cubilia dudum
Miſſi oratores, Italumque dedere jugalem
Progeniem cœli: nec tu fruſtrare morantes
Amplius ipſe Deas, quæ ſummo ex æthere, regnis
Advenere tuis, atque intra limina ſiſtunt
Virginis, optantes jampridem viſere pompas
Nuptiacas, facibuſque polo ſplendeſcere noctem,
Cum gremium virgo maternum linquet amica
Rapta manu, & cupido tandem dabit oſcula ſponſo.
Ergo tolle moras, Paphiam neque ſperne monentem,
Atque virum nuptæ, & nuptam jam redde marito.
Dixerat, & tenues iterum ſublata per auras
Liquit Aphrodiſium Regem, comiteſque reviſit.
Tum Divæ monitis, Hymenæos ipſe paratu
Regifico ſtruit, & luxu feſta aurea ſummo
Læta fremunt, cunctique Deos in vota jugales

Ore

Ore vocant fauſto, precibuſque rogata laceſſunt
Numina, & invitant magna ad ſolemnia Divos
Nec mora, progreditur laribus nova nupta ſecundo
Alite, ut exoriens radianti Cynthia vultu,
Æmula faterni currus, noctemque pererrans;
Fulgor habet faciem, proludunt vertice crines
Aurati, ſtipantque humeros, & eburnea colla.
Virgineum Phryxea tegunt quoque vellera pectus,
Geminatoque trahunt pallæ veſtigia limbo.
Hinc atque hinc avidæ comites glomerantur, & albis
Evectantur equis, quos magna Britannia miſit,
Et dominam certo gradientes ordine cingunt;
Nereides veluti fama eſt ſociare parentem
Dorida, cùm repetit viſu pulcherrima lætos
Conjugis amplexus, delata per æquora, pando
Tergore Delphinum, liquidumque Palæmona findit;
Et Peluſiacam ſi quando exquirit Oſyrim,
Iſida ſiſtratæ comitantur forte catervæ.
Nec non ſe ſocium Princeps Gulielmus agebat,
Et ſua virgineo paſcebat lumina vultu,
Optato aſſiſtens lateri; ceu pulcher Adonis
Formoſam Venerem, Latonigenamque Dianam
Qualis ubi Orion venantem ſæva ferarum
Per luſtra, ac ſilvas greſſu comitatus amico.
Hinc ſe ſe pariter comites, Rex Celticus, atque
Purpureâ fulgens ſacrum caput undique mitrâ
Carolus, atque ſequens fraterna Georgius arma,
Orbis amor, ſummumque decus, cui plurima circum
Tempora proſerpit laurus, nodatque capillos;
Gallorumque duces primi, genus atque Latinum
Egregium addiderant lætο clamore ſequentes.
Permixtique aderant Chiron, fidibuſque canoris
Amphion, vateſque movens Rhodopejus antra
Tartarea, & docto modulantur carmina plectro;
Ac ſponſo, ſponſæque canunt proludia laudum,
Haud vanum decus amborum ſuper aſtra ferentes.
Talia cernentes bifidâ Parnaſſide ſilvâ
Aonides poſuere moras, altiſque frequentes

Decurrêre jugis, cœloque feruntur aperto,
Atque adeunt nuptam, ac dextram tetigere puellæ.
Inde viæ comites cecinerunt carmine Muſæ
Talia vaticino, quarum prior aurea cœpit
Calliope, ac ſolvit Phœbeos pectine nervos,
Oraque ſic movit reſonantia voce canorâ:
Quos Pater omnipotens junxit, quos numina ſervant,
Haud miſeros hominum caſus ſentire decorum eſt,
At decet ambroſiâ perfuſos inter amicos
Stare Deos, magnaſque poli regnare per arces.
Vos pater omnipotens junxit, vos numina ſervant,
O ſponſi, neque vos funeſtis caſibus actos
Fata trahent, vobiſque tori ſuper aſtra dabuntur,
Ite alacres ſponſi, felices ite per ævum.
Excipit hinc placidas Clio ſic orſa Camœnas:
Herculis ut quondam Junonigenæque maritos
Cœlicolæ thalamos, & ſacra jugalia magni
Æacidæ, ac Thetidis celebrarunt auſpice Phœbo:
Sic veſtra æterno celebrant connubia plauſu
Cœleſtes, ac digna canunt ſponſalia cœlo,
Et Superûm menſis, quas nunc quoque Lemnius ardet.
Ite alacres ſponſi, felices ite per ævum.
Nec tu Melpomenem ſævos poſuiſſe cothurnos,
Mira putes, fratrumque audacia bella tacentem,
Atque novercales iras, Regumque furores.
Nam mihi ſunt læto memoranda cubilia cantu,
Æolidiſque toros, Myrrhæque avertere peſtem
Nunc opus, ac triſtes infauſto lumine tædas.
Ite alacres ſponſi felices ite per ævum.
Tu quoque ſponſales mecum mea tibia luſus
Incipe, & Euterpen memora ſub rupe canentem
Pegaſeâ, & grato pacantem murmure ſilvas,
Huc rapido veniſſe gradu, quò buxus ad aures
Dona ferat Paphiæ, & geminorum carmen amantum,
Quale ego Theſpiadas memini ceciniſſe ſorores.
Ite alacres ſponſi, felices ite per ævum.
Cynthius Iliacos citharœdo pollice muros
Struxit, & Alcathoo vocalia mœnia regi,

Et

Et Methymnæus fidibus vada cærula flexit.
Aſt ego Terpſichore citharâ neque ducere muros,
Nec Protei pecus ad noſtras accurrere Muſas
Opto, ſed en vobis numeros, plectrumque dicamus.
Ite alacres ſponſi, felices ite per ævum.
Si mea non fallunt noſtras oracula mentes,
Atque Erato non vana ſonet, jam maximus orbis
Excipiet veſtros. numquam defeſſus honores,
Veſtraque ad extremas adſurget fama columnas,
Ac Indum, & rigido glacialem frigore pontum,
Et Meroen, vobiſque adoleſcent marmore templa.
Ite alacres ſponſi, felices ite per ævum.
Hinc canit Uranie, cœli doctiſſima virgo:
Felices animæ juvenum, quibus arduus æther
Aſtraque divinos terris peperere triumphos,
Cùm fulſere Jovis læti naſcentibus ignes.
Saturnuſque minas poſuereque funera Mavors,
Et Sol, ac Venus, & pulchro Cyllenius aſtro,
Cynthiaque amborum thalamos finxere ſub ortu.
Ite alacres ſponſi, felices ite per ævum.
Sic quoque facundas dedit ore Polymnia voces:
Mæonides numquam, citharæ neque Pythius auctor
Hauſiſſent totas quamvis Phorcynidos undas,
Caſtalias laurus totidemque per ora moverent,
Mæonio æquarent Hymenæon carmine veſtrum.
Qualeſcumque tamen vobis per ſæcula laudes
Ipſa feram, Muſæ juga dum Cyrrhæa tenebunt.
Ite alacres ſponſi, felices ite per ævum,
Grandia Corycides cecinerunt, parva Thaliam,
Ac jucunda decent, luſuſque, ſaleſque, jocique:
Vos ergo æternos cupidis jungatis amores
Pectoribus, veſtraſque legat Cytherea medullas.
Atque ita longævos connubia veſtra per annos
Pax ferat, atque Deos vobis ſperate faventes.
Ite alacres ſponſi, felices ite per ævum.
At pater omnipotens canis in nubibus almam
Temperiem induxit, calidique ardentia Cancri
Sidera dimovit cœlo, Nemeumque Leonem;

Juſ-

Juſſit & auratos per Libram ducere currus
Omnivagum Solem, ſuperoſque videre Booten,
Et medias Hydræ partes, mediamque Coronam.
At tellus (ſummo cui ſurgunt vertice ſilvæ,
Auribus exiliunt labentia flumina ſacris,
Exundant gremio fontes, curvantur & antra,
Ac dextram, lævamque premunt & pectora montes,
Oppidaque, & multo lacerantur vomere membra)
Poſtquam ſenſit humum, triſtemque Acheronta moveri,
Admirans (neque enim luctantes carcere motus
Præſtabant venti) trepidum caput egit in auras,
Aſpexitque choros lætum Pæana canentes,
Quadrupedante feros, & agentes verbere campum.
Riſit, ut agnovit vani figmenta timoris,
Atque ait: Auxilio tantos ſequar ipſa paratus,
Et placido accipiam venientes tramite divos.
Finierat, curruque volans ſuper arva ſecundo
Frugiferas ſparſit divino nectare terras:
Ac ſubito juſſi panduntur in æthere flores,
Et variis paſſim ſtravere coloribus agros,
Lilia, Coriciumque crocum, cum bacchare odoro
Fundit, & auratis tellus per ſaxa corymbis
Chryſocomen, Pæſtique roſas, feroque comantem
Narciſſum, ac violas, & olentem ſemper anethum,
Œbaliumque decus ſurgit cum ſmilace, & irim,
Nyctilopamque ferunt, & amomum, tura Sabæum,
Atque thymum, vultuque vireſcunt prata decoro.
Maturæ veniunt ſegetes, & inhorruit agris
Spicea vis, lareque iterum coquit annus ariſtas.
Poma ſuis ramis, dependent vitibus uvæ,
Glandiferæque vomunt ſtillantia balſama quercus,
Saccharaque, & myrrhæ ſuccos, & thuris odores:
Hyblæoſque favos, ſalices & Hymetia mella
Sudant, & tenero frondeſcit vimine coſtum,
Et piper, & nigro terebinthus cortice ſurgens,
Et nardus, populiſque ferens ſua nomina lothos,
Et pala, atq; hebenum, & calamus, quaſq: India plantas,
Quas diteſque colunt Arabes, & Perſica Tylos:
Cre-

Creſcere odoranti vulgo mirabere trunco.
Bacchus & ingentem Rhodanum, Ligerimque ſonantem
Atque Ararim, & volucrem Dubim, nitidumq; Sequanam
Garumnamque citum Lenæo munere complet.
Vina fluunt, nuper quæ tantum flumina norant
Æquoreas undas, humorem littora ſpectant
Nuper Aminæum labentem gurgite pleno,
Naiades hæc primum quo tantum enare ſolebant
Marmora Cemmenus, Sigiuſque e vertice ſolvunt
Nimboſo, & denſis accinctæ nubibus Alpes,
Præcipitantque nives humeris, atque aſpera ſaxa,
Et placidi fiunt viridanti gramine colles.
Occurrunt Divis ſylveſtria numina Fauni,
Et gemino inſignes cornu, Satyrique fugaces,
Centaurique leves, & amor Silenus Jacchi
Mœnalio inſiſtens pecori, Dryadeſque puellæ;
Ad numeroſque cient choreas, modulante Lycæo,
Et gratos nectunt vario ſub carmine gyros,
Atque Hymenæa ſacrum Diis immortalibus æquant.
Interea juvenes rapidi loca culta peragrant,
Donec harenoſum Tanarum ſubſternere magnis
Principibus libet, & venientes excipit Alba,
Alba ſuos tandem ſic intra mœnia Divos.
Quadrupedum ſtrepituſque virûm, clangorque tubarum,
Auratæque lyræ, cytharæque, & tympana rauca,
Atque ebur altiſonum, litui quoque cornua flexi,
Ac tormenta gravi crebreſcunt ænea bombo.
Diverſæ apparent facies, & pegmata circum,
Inque triumphali reteguntur fornice laudes,
Multaque præterea Divorum geſta meorum.
Sic quoque nos tantis Divûm exemplaribus acti,
Incultum licet, in veſtros pendemus honores
Carmen, & exiguum non falſi munus amoris.
Et ſua dum toto fulgebunt lumina cœlo,
Inque vicem ſacros nexus elementa tenebunt,
Nomina veſtra polo, ac toto ſacrabimus orbe,
Si mea Pieriis umquam monumenta placebunt.
Sed primum, o virgo, titulos patiare decoros

Prin-

Principis ut referam: neque enim privabere votis
Ipſa tuis, dignamque feres cum conjuge laudem.
Nec memorem patruos, & avitæ nomina gentis,
Et patrem horrendum bellis, & pace verendum,
Ac Mariam, æthereo Divum de ſanguine matrem,
Cui vatum ceſſere labos, Phœnicia Dido,
Romanum ac toties fruſtrata Zenobia Martem.
Ipſe ergo cantandus ades, tu carminis auctor,
Quem mihi præſentem ſi fas laudare, labores
Herculeos æquaſſe canam, majora daturum.
Ille puer geminos manibus colliſerat angues,
Gutturaque extinxit Lernæo ſepta veneno:
Tuque puer duro ſuperaſti Marte phalanges,
Armatoſque viros; ſummis nec egentia rebus
Agmina conſilii non autem armenta ferarum
Vincere, ſed fortes animos, & vivida bello
Corpora ſic virtutis opus, magniſque trophæis
Dignus honos, latum mandandaque geſta ſub ævum.
Te numero ſenſere truces ac pectore Galli,
Atque Italus rerum domitor, belloque timendus,
Emineant quantum vires in fortibus armis,
Dive tibi, & quantum ſonipes tibi pareat audax,
Cum fera cornipedis ſævum premit ilia calcar.
Novere Inſubres, Latii, novere potentes
Virtutem Belgæ: mirans te rector amavit
Iſaricus, laudiſque tuæ convenit utroque
Limite ſpectator, cum tu converſus in hoſtem
Ænea lethifero rupiſti pectora telo.
Nec melior quiſquam, nec te ſollertior arma
Induit, aut dubiæ parat agmina ferrea pugnæ.
Sive acies libeat quadrato opponere verſu,
Cornua ſeu lunæ fingentes ſtare catervas,
Seu longum proferre veru, ſeu forcipe crudo
Hoſtiles captare manus, ſeu frangere late
Nunc infeſta juvet cuneato milite caſtra.
Pugnandive moras, & idonea tempora quiſquam
Doctius haud novit: ſeu lecto ponere vallum
Forte loco placeat, ſive oppida credita muro

Obſidione teras, lætis Victoria pennis
Advolat, atque tibi, Princeps Gulielme, triumphos
Semper aget, nomenque tuum ſuper aſtra locabit.
Quid, quod & in tanto clementia Principe regnat,
Magnanimuſque regit juſto moderamine terras?
Nec majora Dei meritis jam dona rependunt,
Nec te pacis opus fugiunt, Permeſſides umquam.
Virgineumque tibi cum Phœbo Helicona ſacrarunt.
Fataque ne deſint tantis felicia cœptis,
Concilio delecta Deum, tibi regia conjux,
Quam ſi Rhœteus quondam vidiſſet in Ida
Paſtor, damnoſæ fruſtra certamina formæ
Numina moviſſent; etiam Minoida Bacchus
Virgine conſpectâ, non impoſuiſſet olympo;
Digna polo, Nymphe, tandem Jove conjuge digna.
Hic te jam noſter labor advocat ô Dea cœlo
Miſſa per Heſperias urbes, nomenque Latinum,
Nil altum mens noſtra tuo ſine numine pandet.
Haud equidem abnuerim magnum ſub pectore numen
Eſſe tibi nec enim mortales, ô Dea, vultus
Ipſa moves, neque vox humano perſonat ore:
Cœlicolum tibi majeſtas, cui turea dona
Fudiſſent, Niobe contempta, Iſmenides aris.
Nec tua ſacrilego Mœneides orgia faſtu
Turbaſſent, Pentheuſque furens, ſævuſque Lycaon
Templis ſponte tuos mediis celebraſſet honores.
An referam æthereos mores, mentemque pudicam,
Materiam ingentem vatis? non priſca tulerunt
Sæcula Penelopen majori laude ferendam,
Alceſtenque piam, neque pectora caſta Dianæ.
Adde quod & Ligurum late moderaberis orbem,
Totque urbes, vivo totque oppida condita ſaxo,
Ac tot adorantes populos, tibi ſerviet Alba,
Anna, decus Latii magnos Pompea per annos,
Structaque magnanimo Gulielmo mœnia quondam,
Ferventes etiam latices, Tanaruſque ſonanti
Flumine, & Eridanus Superum quoque ſidera labens.
Talibus ô felix virgo, felixque marito,

Cu-

Cujus in amplexus properes jam læta petitos,
Et placidos ineant candentia brachia nexus.
Quales pampineæ ramoſo palmite vites,
Cum virides ſtringunt ulmos, illi oſcula pulchro
Ore feras, roſeumque ſinas decerpere florem,
Et lætis volucres thalamis verſentur Amores:
Ac tandem nati ludant ante ora parentum,
Pollicitum Jovis imperio genus, unde nepotes
Æternum poſt ſceptra regent ingentia terris.
Sed noſtram Oeagrius cantus circumſonat aurem,
Multifores buxique gemunt, & tympana grato
Mixta ſono; juveneſque parant, facileſque puellæ
Jampridem choreas, placidoſque per atria luſus.
Quare ego nunc metas ponam, finemque loquendi
Carminibus, ſed fata mihi niſi tempora demant
Ante diem, majore canam divina cothurno
Facta Patrum, veſtrumque feram ſuper æthera nomen.

ANTONII CERRUTI

NOVARIENSIS.

Ad Cardinalem Madrucium, omnia interire, ſola ſcripta æterna eſſe.

VOlvens mente, viro quam miſerum inclito
Sit, famam exiguo marmore claudere,
Et corpus, monumenta
Laudum nec dare poſteris:
Quod poſt funereos Phidiacum rogos
Clarum poſſet opus vivere, dum mare,
Tellus, ſidera, cœlum,
Stabunt, credideram prius.

Verum iſtud moritur, tempus & omnia
Deformat: ſupereſt quod bene ſcribimus.
An nunc fortis Achilles,
Hectorque eſſet, & Ilium?
An nunc deiiceret fulmine Juppiter
E tellure ſatos? an modo Cæſaris,
Auguſtique trophœa
Scirem, geſtaque fortium?
Quidquid præteritum eſt, quod meminit bene,
Et ſcit poſteritas, charta beatior
Auro contulit: una hæc
Nomen perpetuum dedit.
Reges intereunt, factaque ſplendida:
Cumque ipſis dominæ divitiæ, & domus
Excelſæ, pereuntque
Gemmæ, & regia gloria.
Illos ni meritis ornet honoribus
Scriptorum calamus nobilium ſacer,
Nam Phœnix velut alma,
Vates funere naſcitur.
Is gazas Arabum, & divitis Indiæ
Aſpernatur opes, pluraque jugera;
Sed virtutes paratis
Gaudet poſſe frui bonis.
Muſæ diffugiunt ſollicitudines
Diras, atque forum, triſtitiam, & metum;
Quærunt otia grata,
Fontes, antra, lyram, nemus.
Hæ ſummis homines aſſociant Deis,
Æternantque ſacris verſibus: atque ubi
Oderunt, maculoſis
Culpis, & vitiis notant.
Vatum ergo in numerum me celebrem loca,
Ignavo a populo, vulgo & inutili
Secerne: ut volitem per
Docta ora auſpiciis tuis.
Quanto amplis decoras me mage honoribus,
Tanto nobilior fit tua gloria:

Quum

Quum dicar tuus eſſe
Vates, tuque meum decus.

Ad Franciſcum Olivium.

Muſas amarit quiſquis, & oderit
Auram profanæ plebis, & improbas
Senſus voluptates domarit,
Sorte ſua nihil inde quærens
Contentus; omni rege beatior
Vivet, minantis mox gladii necem,
Quem cura mordax terret: uſque
Luce premit, premit uſque noſte.
Namque in reducta valle quietius
Frutex reſurgit, quam ſteriles jugis
Orni ſub altis, quæ igne cadunt,
Et pluviis agitantur auſtris.
Nil eſt in auras quod citius leves
Quam ſpes potentum deferat Africus.
Te jure dixerim beatum,
Qui alta fugis, mediis & hæres,
Et quem Sororum grata ſodalitas,
Suiſque Phœbus cinxit amoribus:
Probi decoraruntque mores,
Sanguis & ingenuus parentum.

Ad Gibertum Borromeum, ut parcis menſis vinum apponat.

Giberte cœnis, fundere parcius
Bacchum memento: ſumere Thracio
De more multi audent: & inde
Sanguineas agitare rixas.
Centaurus ardens Hyppodamen mero
Tentavit acri diripere e ſinu
Sponſi; furenti tanta ineſt vis
Clauſtra pudicitiæ ut refringat.
Hac noſte quidam me prope perdidit,

Cognomen hauſit qui merito a cadis:
Fræna ore diſrumpens procaci:
Et validas lacerans habenas.
Quid non profatur longa bibacitas?
Quod non vaga audet turpe licentia?
Virtutis inſcia, & bonæ artis,
Judicioquæ carens probato.

Hortatur Bernardinum Maffæum otio litterarum vacare.

Romulidum ſoboles Phœbi venerate, Pieriique
Chori ſacerdos, & revincte lauro.
Tu alter Alexandro Craterus: tu Epheſtion es alter
Dilectus: altum jam ſtatum videto.
Aligeræque Deæ memor utere linteis ſecundis,
Notiſque, donec Dii ſinunt benigni.
Fortunæ volucri quis nectit vincula, atque figit
Clavum: vocata dum potitur aura?
Servatam ſcopulis, trucibuſque Aquilonibus, tenerent
Dum roſtra portus, & rates ligarent.
Vidi ego diſiectam claſſem æquore ſe prope obruentem,
Superque merces, & viros natare.
Abſtinuit vexare caſas humiles, & incolas fors,
Potentiorum limen occupavit.
Atria dum fugio, dum mœnia, dum ſuperba tecta,
Contentus ima ſorte, cum beatis
Vivo: vivit enim bene, qui nihil expetit ſuperflui:
Et frena ponit ſenſibus protervis.
Quis deſiderio auri eſt finis; quis licentiam ipſam
Compeſcit? ut quidquid placet, ſit æquum.
Multa animus petulans, oculo mirante, concupiſcit,
Multa auris audit, quæ parant ruinam.
Pergama adhuc ſtarent, vigeat vaga fama ni Lacenæ; &
Eliſa Trojæ neſciens ruinam.
Viveret Æetes, ſi vellera fulva adhuc ſilerent:
Faces puellæ nec trucis fuiſſent.
Quo plus poſſideas, hoc major erit tibi cupido,
Et triſtior te cura macerabit.

Eri-

Eripe te laqueis fallacibus, eripe aureis te
Tectis: quieti conſule, & ſaluti.
Dulcius expromunt modulos in valle, vel patenti
Campo volucres, quam recluſæ eburnis
In caveis: regni rex anxius invidet colono,
Servique vitam ſæpius peroptat.
Non ne eadem menſura uteri tibi, quæ mihi? & minor fors
Nec excoquuntur, nec placent palato
Perfuſi luxus epulæ, & pulmenta, noxia & ſunt
Quæ vina potas cum gelu nivoſo.
An non ſuccurrit murium fabella priſca, quorum,
Alter colonus ruris, alter urbis.
Contenta eſt minimis rebus natura: gaudet ultro
Quiete, & his quæ terra ſponte gignit.
Quid tibi divitiæ Creſi, aut Arabum, Indiæq; proſunt
Gazæ? repente cum cadant, ruantque.
Funera Therſites poſt atra eadem tulit quæ Achilles
Pugnax; in uno diſtat hic ab illo;
Hic titulis clarus pulchris, & honoribus decorus,
Infamis ille eſt vatis arte magni.
O ſacri vates Divorum cura, queis dedere
Parcæ renaſci poſt rogum beatis.
Vos hominum calamo vitam, vos horridamque mortem
Signatis, & vos quos placet ſacratis.
Non rude curatis vulgus, non improbas opes, nec
Aurum, furentis nec minas Tyranni.
Contenti levibus maluis tantum, otioque dulci
Virtutis; ævum quæ per omne vivit.

Ad Petrum Albutium, ut Genium curet.

Attolle, circumvolveque lumina
Campos patentes: & juga montium
Candere ſpectabis, hybernis
Et nivibus ſilvas reflexas.
Ne parce lignis frigora diſſipans
Nutrire flammas: languidioraque
Deprome vina: amariores

Ante focum calices bibendo.
Curas, & acres ſollicitudines,
Mœſtum & timorem diſſipat Evius,
Formidat enſes nec cruentos,
Pauperiem metuit nec atram.
Curare ſanctum te Genium decet.
Senſus graves è Socrate ſurpere,
Cauſſaſque morborum latentes
Scire nefas tibi, vel futura.
Non ſi quod omnis turba ſcientium
Scripſit legendo noveris, aſpera
Et firma curſu dimovere
Fata ſuo poteris: nec herbis
Daphnen redemit Phœbus ab inferis.
Fatale rumpunt quum ſemel impiæ
Stamen ſorores, vis nec auri,
Herculeusve labor revincit.
Quæcumque, præter quæ bene ſcribimus,
Leves in auras, & celeres volant:
Unum nec appones dierum,
Sive gemas tibi, ſeu joceris.
Recte beatum non ego dixerim,
Quem ſemper urget dira cupiditas
Auri: Deorum quique neſcit
Muneribus ſapienter uti.

Invitat Annibalem Cruceium.

Si promiſſa facis, poteſque luxu
Convivam ſine regio, Cruceî,
Te præſtare, veni, eſt parata menſa.
Et ſplendet vitreus calix, ſalinum,
Et rebus mulier ſtudet culinæ,
Non ignara viris parare doctis.
Quod ſi forte times Falerna deeſſe,
Timorem abiicias, feraſque tecum.
Jam veni, atque diutius morari
Noli, relliquias velis niſi eſſe.

Ad

Ad Nicolaum Siccum in Natali Divi Martini.

O Dulcis comitum cohors,
  Quorum ornat viridi tempora pampino
Bacchus lætitiæ dator,
  Et quos Phœbus amat, Pieriæ & quibus
Muſæ ſerta parant, dapes
  Inſtaurate hilares, Liberi & Orgia
Patris, ſollicitudines
  Mordaces vacuo pellite pectore.
Nil durum aut reſonet grave,
  Nil quod diſpliceat mentibus integris.
Natalem colimus diem
  Martini celebris ſæcula in omnia.
Qui læta inſtituit ſacra,
  Et juſſit Bromii munere prolui
Mentes, lætitiæ, & jocis,
  Et feſtis choreis, & variis modis
Indulgere, & odoribus
  Fragrare Aſſyriis. Sicce, ſacri chori
Fontiſque Aonii decus,
  Perfecte atque potens Juſtitiæ, vices
Exercens bene Cæſaris.
  Si magnis vacuus forte negotiis
Convivam cuperem mihi
  Te præſtare hodie: namque dies monet
Vivamus genialiter.
  Franciſcus veniat cultus Olivius,
Noſtri gloria ſæculi,
  Seu Græco ore loqui, ſeu Latio velit,
Seu ſcribat veteres ſales,
  Mœſtis ſeu fuerit præſidium reis.
Vitæ dimidium tuæ,
  Et conſors ſtudii, tecum utinam ſacer
Martiranus & afferet,
  Vir ſumma ingenii, & judicii gravis,

Con-

Condens pulchra poëmata.
Et poſſes pariter ducere Mirthium,
Tris putres ni oleat Deas,
Urbis perniciem, is pocula ſumeret
Muſarum ad numerum, & Deûm.
Non tardis pedibus dehinc ſola pelleret
Ad mollem cytharæ ſonum.
Feſſuſque ad cyathos ſæpe recurreret,
Perfuſuſque mero, ſenis
In morem Calabri, carmina pectore
Eructaret inertia.
At tu magnanimi blandius Orphœo
Adventum caneres Ducis
Noſtri, vel melius Mœonio patre,
Hymnoſque æquoreis Deis,
Ventorumque patri, quo freta turbidis
Auſtris turgida ſternerent.
Supplex hæc eadem concinerem lyra
Lætus, tuque iidem ut fera
Tempeſtas ratibus parceret: inclito
Et Madrucio, honoribus
Æternis decorando, at potius tibi,
Vatum deinde choro, & mihi,
Qui ſanctis pedibus demoror oſculum.

Ad Auguſtum Abduam, de Calendis Auguſti.

Primo quid faciam concinimus die
Auguſti vacuus, cum quibus ignea,
Urit dum Procyon, tempora fallimus,
Auguſte optime civium.
Noſtrorum aut foveas munificentia
Virtutum proceres, obſequio aut probos
Cives, aut populum conſilio juves,
Rem ſervans bene publicam.
Dulci plena mero vaſa relevimus,
Aſſervata prius ponere Cæſari
Victori, populis ante rebellibus

Vi-

Victis, cum ducibus ſuis.
Nullus lætitiæ ſitque hodie modus,
Veſcemur dapibus nunc ſaliaribus
Unguento madidi, pocula grandia
Ponemuſque capacia.
Nulla, Auguſte, dies hac genialior,
Hæc antiqua mihi ſint Dionyſia,
Hac amplis tribus Auguſtus honoribus
Donatus patribus fuit.
Ter victor fuerat nobilis hoc die,
Auguſtuſque vocatus patriæ pater,
Nec non frugiferis menſibus additus,
Et præſens habitus Deus.
Majus, nec melius nomen ab optimis
Antiquis patribus, ſive Quiritibus
Auguſto potuit dicier, hoc bona
Inſunt omnia nomine.
Auguſtum ergo diem concelebrabimus,
Et Baccho, & Cerere, & pomifera Dea,
Et terræ uberibus fructibus optime
Ornatumque coloribus.
Tu ſi Auguſte voles mecum hilarem diem
Totum in lætitia inſumere maxima,
Accede: at melius conſulo, pauperem
Me linque, atque Tabernam adi
Scribam Cæſaris, eſt clavus hic Inſubrum,
Nec non in rapidis fluctibus anchora.
Cognatoque tibi ſanguine jungitur.
Ad te aut ſi placet advoca
Illum. Hæc qui valeant feſta decentius
Ornare, haud video, copia ubi omnium
Eſt rerum, eſte ſimul, maxima maximis
Semper conveniunt viris.
At mecum veniant Otto Lupanius
Vir magni ingenii, virque ſcientiæ,
Et doctus veniat deinde Cruceius
Veſtræ urbis decor, & decus.
Quid ſtas; euge puer vina capacius

Ef-

Effunde: & calices ponito maximos,
Et menſas nitidas inſtrue: odoribus
Fragretque Aſſyriis domus.
Sub Lauro viridi menſa locabitur,
Illic rivus aquæ murmure deſiliſt
Leni, & terra nitet floribus, & fugit
Flagrantem umbra caniculam.
Natantes cyathos frigidulis ſuper
Concernamus aquis: Adria ſi volet
Cælebs eſſe, ſuis cum ſociis poteſt
Huc accedere candida.
Antiquos recitet pectine eburneo
Ignes, furta ſimul dulcia, jurgia,
Et paces placidas, & querimonias,
Rivaleſque nimis graves.
Hanc lucem variis perdere luſibus
Auguſtam ſtatui, auguſtior omnibus?
Quis ſcit forſan erit ſolibus; omnia
Auguſta ut veniant mihi.

Ad Marcellum Palonium, de laudibus Alfonſi Davali, & Cæſaris.

Marcelle, gentis gloria Martiæ,
Phœbi ſacerdos, Pierii & chori,
Qui crine Daphnes illigaris,
Impoſitum mihi onus reſume.
Secanda non ſunt lintribus æquora
Sævis procellis turgida, nec lyra
Molli canenda ſunt cruenta
Prœlia, nec Davali triumphi.
Regum catenas quis bene ſcripſerit
Ticini ad undas; quis ſpolia, & duces
Captos; quis Alfonſum inter ignes
Impavidum, atque inimica tela?
Turcas ad Iſtri littora compulit
Hic terga noſtro vertere militi
Aſtante Carolo, volucri

Ceu Borea quatiente nubes.
Regnum Tuneti Cæſar, & Africum
Fregit redemptis innumeris viris,
Hoc ſuggerente arma, hoc opemque,
Tela Jovi domina ut volucrum.
Hic & ſuperbos exuviis ducum
Gallos repreſſit, diruit oppida,
Hic te jubente Cæſar alta
Pace Itali potiuntur, adſis
Tutela præſens, præſidium, & decus,
Fractique dudum ſpes populi Itali.
Donec niteſcet clara nobis
Lux tua, nulla mala imminebunt.
Ultro metallo ferrea principi
Hæc cedet ætas, ô patriæ pater,
Orbis pater, vincas & annos
Neſtoris, & domineris orbi.

Ad Paulum Jovium, ut geſta Cæſaris ſcribat & Madrucii.

Ajunt paratos eſſe equos celerrimos,
Claſſeſque magno Cæſari:
Hinc copias peditum, & equorum plurimas,
Spirantibus Zephyris novis,
Diros ad Iſtrum ut conterat, perdat necantes
Turcas, velut rapax avis
Lacerat columbas debiles, pacem & pio
Generi, ac Deûm firmet ſacra.
O te beatum, ſunt parata cui otia,
Licetque vitam ducere
Multis papiris, ô Jovi quales tibi
Agent nepotes gratias!
Ab his recludit me facultas debilis,
Lucens nec aſſiduc focus.
Inſervio dum purpurato principi,
Avita conſumpſi bona,
Latetque me an ſit fatum, & an princeps, ſcio
Non poſſe falli numina. No-

Nobiſque quòd porrexerint boni aut mali,
  Æquo ferendum animo venit,
Nec quid noceat, aut conferat, prævidimus,
  Norunt bene hi quibus homo eget.
Et quo vocarint nos, ſequendum eſt illico,
  Virtute ſemper prævia.
Fortuna fallax quæ negaverat prius,
  Poſt hæc benigna offert manu.
Nec ſemper urgent navium fluctus latus,
  Nec ſemper illices Noti.
Unde intimas curas, dolores, & graves
  Lenire luſibus juvat:
Obliviones lividas nec carpere
  Nomen ſinamus tam fugax.
Iniqua tempora ego canam, tu Cæſarem
  Inſcribe chartis candidis.
Neque hic marinæ nobili Thetidis, neque
  Cedit Philippo filio.
Apollinari ornandus eſtque laurea,
  Martiſque curru concito.
Intexe chartis ſceptra quæ mox proferet
  Ad uſque terras ultimas.
Intexe facta clara Madruci pios
  Vates juvantis largiter.
Hos hic remotis evocat de partibus,
  Æternet ut geſta inclita.
Quid glorioſius viro evenit bono,
  Quàm naſci in ipſo funere?
Hac lege Mecœnas, hoc Auguſtus pater
  Arces petivit ordine: ubi
Æternus, optimuſque vivet ſæcula.
  Futura vatum munere.

Ad Beliſarium Marium.

Mari meorum prime ſodalium,
Fortuna grato quem gremio fovet
Multo decorans munere lubrica,

Si te doloris participem facit
Pauliſper atri, ne doleas nimis.
Prudentis inquam rebus in arduis
Servare ſe ſe eſt, non ſecus ac bonis.
Laudatur acris militiæ ferox
Qui plura miles vulnera pertulit:
Quicumque primo ceſſerit impetu,
Et contra inerti torpet in otio,
Apollinari non bene laurea
Dignus, datur victoribus inclitis.
Tentavit acri te patientia?
Magnus, ſed ultra quam decuit, ſua
Sit pace dictum, abſumere, proh! fame
Viros ſacratos ex petulantia.
Fecit quid ultra ſacrilegus Nero?
Sed non querendi ſat locus hic mihi,
Quando malignis principibus licet,
Quidquid protervi eſt & facere, & loqui.

Ad Jacobum Mariam Salam ut, legibus relictis, Muſis vacet.

Sirius agellos urit inſanus, ſiti
  Os mater aperit, ut Datan:
Aut Curtium voret, hunc pium, & illum reum.
  Jam paſtor umbras quæritat;
Deſerto aratro & bos fatigatus latet
  Inter virentes arbores.
Naſcentis ad fontes aquæ vagæ melos
  Promunt viciſſim dulce aves.
Tu ad ſævientes ſævior leges ruis
  Solo ſtrepentes in foro.
Et jura das genti inſciæ, & recti rudi,
  Quodque honeſti odit ferox.
Magis chelys te, & barbitos, magis chorus
  Sacer ſororum te decet,
Quam vulgus inſanum trahens te ad impias
  Lites fori uſque ſtriduli.

Fures minores comprimunt magni, heu pudor!
  Aurum regat quod omnia.
Non ſunt apud nos, aſt apud Stygias aquas
  Sunt conſtituti judices:
Corrumpit auri nullum ubi vis judicem,
  Nullum favor vultum occupat.
Sic laude ſumma dixerim dignum virum,
  Qui ſpernit auram vulgi, opes
Et qui vocatas omne per nefas fugit,
  Horretque morte ſuper ſcelus.

Ad Philippum Caſtilioneum.

Philippe, egregium genuſque clarum,
A magnis atavis ſatum, & probatis,
Unus e patribus ſacri Senatus,
Quo prudentior, æquiorve nullus,
Et quem Caſtalides amant ſorores,
Cerrutus deciesque, millieſque
Te ſalvere jubet, bene & valere,
Et longam minime gravem ſenectam
A Diis ſæpe tibi rogat benignis,
Probos quo valeas fovere, nondum
Languor tabificus reliquit illum,
Strato corripuit minuſque ab ipſo
Fractus languida membra; ſed nec ire
Is rectis pedibus poteſt, bacillus
Ni ſubſit: tamen hunc ſuperbus hoſtis,
Hoſtis barbarus impiuſque, truxque
Urget, ſollicitat, gravat, ut addat
Morbo ſollicitudines. Philippe,
Illam barbariem efferam premas, ni
Ægrotum exanimabit, idque vellet
Ne pœnas veterum daret malorum.
Fulto præſidio tuo, Philippe,
Non mi barbaries nocebit ulla,
Nec fortes cunei hoſtium potentum.
Contundam valida manu ſed illos,
Fortis juſtitiæ, probæque vitæ.

Quam

Quam primum potero meis ut ante
Non laſſis pedibus venire ſcito
Ad te perceleri volabo paſſu.
Sis noſtri interea memor, Philippe.

Ad Julium Borromeum Philoſophiam legibus præferendam eſſe.

Juli, ſanguine nobilis
  Inſubrum inferior nemine civium,
Qui doctæ latebras amas
  Naturæ, unde Anyti ſis melior reo
Acri judicio gravis,
  Et noſcas, dominos quis deceat ſtatus,
Quis ſervos: volucrem rotam
  Fortunæ ut teneas clave adamantino.
Quæ & riſum moveant ſcias,
  Quæve iram pariant. Ridiculus ne erit
Qui neglexerit ordinem
  Vitæ compoſitæ? quique viam, & modum
Scandendi ad ſuperas domos?
  Convertatque animum ad litibus impium,
Atque infame forum? aut iter
  Qui tutum medio cœperat in die,
Per noctem male differat
  Tetram, per gladios, ſaxa, latrunculos?
Nam ceu tellus ab æthere
  Diſtat, ceuque dies ſidere clarior
Cæca a nocte, ita prævalet
  Virtutum alma parens artibus omnibus.
Et ſpernit fora virgiis
  Semper plena malis, plenaque litibus,
Et diris querimoniis.
  Nec laudare virum ſat potero, Atticas
Noctes qui bene ſcripſerat,
  Jus dicens populo, judicis arduum, &
Nodoſum officium cavens.
  Faſces depoſuit ſponte ſua citus,

Tanquam ſi ingenui viri
 Munus cerneret hoc non fore nobile.

Ad Joannem Varabonam.

Oblivioſo in flumine mergier,
 Darique ventis in rapidis putes
 Tuos labores, ingenique
 Poſſe mori monumenta magni.
Tu jura noſti civica, & altera
 Plus æquitatis quæ ſapiunt piæ,
 Et dicis illa, æquumque ſervas,
 Lance pari trutinam tenendo.
Tu magne ad oras natus Iberiæ
 Patrum ſedes ampliſſimo in ordine,
 Honoribus perfunctus ante
 In ſagulo, inque toga ſuperbis.
Non te tyranni terribiles minæ
 Terrent, nec auri dira cupiditas,
 Non dignitates te peramplæ a
 Juſtitia removent potenti.
Et caſtus ornat te pudor, & fides
 Intacta, nullo crimine perdita
 Te vita, te æternatque virtus,
 Claraque nobilitas parentum.

Ad Bernardum Capellum.

Febri laborans aſſidua, & gravi
 Domeſticarum ſollicitudine
 Rerum gravatus, vix, Capelle,
 Poſſum animum adiicere ad Camœnas:
Nonas aduſſit jam ſegetes canis
 Æſtivus, ex quo Pontificis nepos
 Me excepit ad graves labores
 In numero egregio ſuorum.
Terræ, atque ponti nulla pericula
 Me terruerunt, ſive per algidas

Alpes

Alpes iter tenere, ſive
Per loca contigit æſtuoſa.
Nec ulla ab iſto ſunt data præmia
Longo labori, viximus inſuper
Et militavimus paterno
Ære, atavum bona diſſipando.
Æſopus hujus cauſa mali intimi,
Qui abſorbet heu cum fratribus omnia
Tradenda nobis, eſt bonorum
Totius iſte domus vorator.
Ingrata jam jam limina ſunt mihi
Linquenda, vaſtam haud ferre voraginem
Poſſum, nec hujus tam rapacem
Ingluviem inſatiabilem atram.

Ad Franciſcum Aroneum, ut ſtudiis intendat.

Franciſce, ingenii tui labores
Legi cum egregio tuo parente,
Quem vincas probitate te precamur.
Quod nos ad Bromii ſacros liquores
Invites placet, interim vacato,
Ut recte valeas, ameſque matrem.
Nec non lacteolam tuam ſororem.
Superque omnia ſis memor ſtudere.
Anni prætereunt citi, & volucres,
Qui numquam redeunt, velut fluentes
Aquæ, te moveant pudor, dolorque
Venturæ tremulæ, & pigræ ſenectæ.

Ad Joannem Baptiſtam Plotium, de libello Gaudentii Merulæ.

O tutor antri Pierii bone,
Legumque, Ploti, candide & integer
Interpres, auri quem cupido
Nulla movet, neque prava reges
Terrent jubentes, nobilitas tua

Voces canoro dum Merulæ elicit
Ab ore, virtutes tuorum
Atque tuas, celebratque honores:
Cui debeatur plus, Merulæ an tibi,
Non eſt mecum nunc dicere, candidi
Lector libelli dicat, iſque
Innumeras det utrique laudes.
Jocos leges hic, & veteres ſales,
Hic & lepores, atque facetias,
Conſurgat ore ſeu jocoſo,
Seu rigido petat ille dente:
Furit protervus dum Procyon, trucis
Et dum Leonis ſidus amat dies
Siccos, in umbroſa rejecto
Valle jugo latet & juvencus.
Faſtidioſam mitte clientulam
Turbam, & ſeveris te eripe legibus:
Horaſque falle æſtatis igneæ
Hoc lepido, hoc celebri libello.

Ad Andream Alciatum.

Cantare pridem pectine eburneo
Nec non ad arces tollere lucidas
Paraveram te carmine mollius
Æoliæ fidibus puellæ:
Te quando pernix Enceladi ſoror
Legi a nivoſis alpibus, & Scytis,
Niloque, Iberoque, ac Rhodano, & Pado
Dixit, & Oceano recluſis
Obſcura legum ænigmata ſolvere, &
Tenere primum te locum in ordine,
Et te priorem cædere nemini
Quot fuerant, & erunt probati.
Nos unde pecten ponimus, & tuas
Laudes tacemus percelebres, levis
Culpa timentes detērere ingeni,
Grandia ne attenuem puſillis.

Ad Muſas de Coſmo Mediceo Hetruriæ Principe.

Coſmum Pierides tollite honoribus
Divinis Medicen, egregium genus
A magnis Ducibus progenitum, & Deis,
Veſtro altum ubere lacteo.
Nulli æque celebrant vos bene principes,
Cultores melius nec gremio fovent
Veſtros, ut Medices nunc domus optima
Vatum mater, alumnaque.
Cunctis verba loquor cognita gentibus,
Nam debere magis noſtra fatebitur
Ætas nulli hominum, nec meritis pares
Laudum reddere gratias.
Artes, ingenia, & præcipuos viros
Gens hæc muneribus grandibus excitans
Allexit, pretiis undique maximis
Collegitque bonos libros:
Hæc ut noſtra negent cædere ſæcula
Priſcis eloquio, carmine, moribus,
Mœcenate ſacris vatibus altero
Coſmo Principe Hetruriæ,
Quo regnante virum ſecta ſcientium,
Quæ dudum incoluit Palladis inclitam
Urbem, tranſtulit ad tecta Fluentiæ
Regis doctam Academiam.
Unde is Socraticis pectora ſenſibus
Explevit, ſuperum juſtitiam colens
Sic ſervat populum, ut pœna comes malo,
Juncta & præmia ſint bono.
Hic mores hominum perdidit improbos,
Norit quiſque ſuo ut munere fungier,
Virtuteſque ſequi, perſimilem ſibi
Dant caſti ſobolem tori.
Quid quam ſit memorem dulcis amiculis?
Quid quam ſit ſapiens? quid memorem fidem

Conſtantemque animum, & munificentiam? huic
Nutrix quando benignitas.
Quis nunc reſpuerit degere Principe
Sub tanto? melius quo dare munera
Novit nemo bonus, nulla equidem dies
Majorem genuit ducem.
Sub quo Brutus amat, vel rigidus Cato,
Sub quo Fabricius vivere nobilis,
Et parere piis imperiis viri,
Præceptiſque ſalubribus.
O quanto uberior Martia civitas
Eſſes Imperio, rebus, honoribus,
Claris uſque viris, ſi hactenus integri
Servaſſent Medicei tuam
Gentem Pontifices, ſæcula ſub quibus
Ter felicia erant, ſub quibus aurea
Tellus quæque tulit, largaque præmia
Virtuti data nobili!
Tunc vates poterant carmina condere,
Et filo tenui pulchra poëmata
Tunc deducere, erat plus olei decens
Tunc inſumere, quam meri.
Sub diro heu miſeri ſidere nunc ſumus,
Ingratoque ſati tempore, quo magis
Auri dira fames, bellaque, quam bonæ
Artes, quam ſtudium, viget.
Felices populi regis Hetruriæ,
Quorum ſit pretiis ingenium acrius.
At nos hîc operam, nos oleum ſimul
Longo tempore perdimus.
Felices igitur vivite, proſpera
Queis fortuna dedit magnanimum ducem,
Heroaſque, atavos, factaque ſplendida
Coſmi tollite laudibus.

Ad

Ad Joannem Angelum Mediceum Cardinalem.

Quod te promeritis ornat honoribus
Paulus, quod decorat murice nobilem
Virtutem, ſuperis reddere gratias
Ingentes teneor Deis.
Namque eſt officium principis optimi,
Et facti memoris, mi Angele, præmia
Præſtare eximiis digna laboribus,
Atque extollere gloria.
Quamquam hæc jure tibi proveniant bona,
Grates ipſe tamen ſolvere debitas
Debes cœlitibus, maxima queis fuit
Semper cura tui. eja age
Mecum exolve Deis vota potentibus.
Taurorum feries tu tria corpora,
Nos hœdum tenerum lætitiæ Deo, &
Agnam candidam Apollini.

Ad Cornelium Muſſum Epiſcopum Butuntinum, in morte Jacobi Roſei alumni, conſolatio.

Non finem lacrimis, queſtibus & modum,
Corneli, facies, ſeu zephyri tepent,
Seu flavent ſegetes, ſeu gravidæ rubent
Uvæ ſeu glacies riget?
Mutant quæque vices, nec terere ignei
Currus aſtra eadem clara levis rota
Phœbi ſemper amat: nam modo contrahit
Noctes, & modo protrahit,
Tu ſemper Roſei morte doloribus
Angis plena ſacris pectora ſenſibus,
Qui errantem revocas regis Olympici
Gentem a limite devio
Ad fontes liquidos, lætaque paſcua,
Tu infirmo pecori dãs medicamina,

Sanans quod fuerat corpore morbidum,
Lacte, & vellere ut affluat.
Tu poſt te populos eloquio trahis
Dulci: dum loqueris blandius Orpheo
Illis verba Dei, verba ſalubria,
Suavi plenaque nectare.
Tu lumen rutilans in medio atrii,
Tu montis poſita in vertice civitas,
Tu ſal terræ avidum, tu ſpeculum nitens,
Exemplarque viri integri.
Errantes igitur cum bene corrigas,
Quare tam temere is te prope perditum?
Fato quum ſapiens inſuperabili
Cedat, ſeque Deo offerat.
Non plus mater amat, nec pater unicum
Gnatum, quam Roſeus te tuus, aſſeris.
A quo quidquid habes (poſt ſuperos) boni
Accepiſſe fatebere.
An non ille Deo reddere debitum
Cogebatur? & hoc expedit omnibus.
An non excoluit ter bene vineam, &
Fructum tempore reddidit?
Correptus fuerat febribus in patrum
Sancto concilio, num melius mori
Uſquam quis poterat? quam Dei in agmine
Decertando fideliter.
Debemus merito hunc dicere martyrem,
Et lauro viridi tempora cingere,
Nam victoria ubi eſt gloria proxima eſt,
Et laudi ſua præmia,
Victorem lacrimis non ego proſequi
Te cenſebo, magis lætitiæ dies
Sit dicenda, ſolum liquit, & æthera
Aſcendit ſuper igneum.
Terræ depoſuit ſi ſpolium grave,
Exultat niveo tegmine ſpiritus
Inter cœlicolas cantica concinens,
Laudeſque æthereo Deo.

O ſe-

O felix obitus, ſeu mage vivere,
Sic illi melius dicere congruit:
Finis parca bonis carceris horridi,
Orcus luridus eſt reis.
Quem tu Muſſe gemis ſurripuit pater
Ad ſe Antenoreæ gentis, olympico
Regique exhibuit, militiæ ſacræ
Digna ut præmia ſumeret.
Hoc ſe exercuerat ſub duce nobili,
At nunc emeriti munere militis
Lætus perfruitur, ſæculaque omnia
Vivet, nec cadet amplius.
Sub nullo Roſeus degere principe
Majori potuit. Divus hic evocat
Ex umbris animas ad ſua corpora,
Cæcis reſtituit diem.
Atque obſeſſa malo pectora ſpiritu
In regis ſuperum nomine liberat,
Amiſſa hic reperit, furtaque detegit,
Sunt ſani quoque languidi.
Antoni, alme pater funde pias preces,
Æternam Roſeo det requiem Deus,
Muſſumque incolumem in ſæcula protegat,
Et det pace frui bona.

Ad Nicolaum Pireneium Epiſcopum Atrebatenſium.

Tuis volenti incumbere laudibus
Hæſere voces ter mihi faucibus,
Ceu ſi luporum me priores
Vidiſſent oculi truces.
Ter plectra ſumpſi, ter mihi Cynthius
Pulcher ſonoras corripuit fides,
Aquas mari ne ait profundo,
Nec fruges Cereri dato.
Sacro ſorores hunc gremio fovent,
Nos fronde amata tempora cinximus,
Vir eſt pugil, equeſque

Na-

Naturæ inſpicit abdita.
Si ſe parumper rebus ab arduis
Divellat, almo & vivat in otio,
Felicius nemo per ævum
Carmen condidit aureum.
Aſcivit Atlas hunc ſocium pater
Magno labori Cæſaris arduas
Ad res gerendas, imperique
Pertractanda negotia.
Plectro unde parcas, mollibus & modis;
Hic facta patris ſplendida, tum ſua,
Soluſque pugnas, & triumphos
Dicet Cæſaris inclitos,

Ad Guidum Ubaldum in morte Franc. Mariæ Umbrorum Ducis.

Magni parentis principis Umbriæ,
Ubalde, mortem flendo rigas genas
Fletu purpureas, polumque mœſtis
Imples queſtibus igneum.
Quæ fata volvunt corrigere eſt nefas.
Fatale rumpit quum ſemel Atropos
Stamen, nox tibi proh una dormienda,
Seu rex, ſeu fueris cliens.
Cocyti ubi atrum portitor horridus
Tranſvexit amnem nos, querimoniis
Nullis. nec pretio precantis ullo,
Diris flectitur, aut minis.
Beatus arces poſſidet igneas
Manu ſolutus ſpiritus. impia
Parcarum, fruiturque pace Divum,
Quærit quam ſapiens ſibi.
Quid lumina urges? funere naſcitur
Vitæ integer vir, juſtitia, & fides
Cui ſemper comites, potenſque virtus,
Quem fecit ſuperis parem.
Mavortis an quem lucida gloria

Illu-

Illuſtrat, amplæque exuviæ ducum,
Tot regumque potentium triumphi
Ornant, poſſe mori putas?
Occurret umbræ Scipio, & inclitus
Marcellus, occurret Fabius gravis
Cunctator, medium virum tenebunt
Invictum hunc pede, & hunc equo.
Vexare noli ergo cineres ſacros.
Inter beatos ſpiritus ordines
Vivit, perpetuoque vivet ejus,
Vatum munere, gloria.

Ad Federicum Badoerum.

O magno patre, Badoere, major,
Majorem licet hæc tuo parente
Urbs non progeneravit alma, ſive
Damnatis capite is patrocinetur,
Seu claſſi imperitet, ferocibuſque
Equis, & peditum feris catervis,
Sive rem bene publicam gubernet:
Seu ſit regibus inclitis diſertus
Orator, Federice, major ipſo
Es tamen patre, cujus uſque laudes
Tentent dicere ſi meæ Camœnæ,
Diem nox adimet mihi atra longum.
Eſſet copia ſi mihi illa fandi
Virtutes ſuper æthera alta notas
Efferre unde tuas, tuoſque honores,
Major Virgilio, bonoque Homero
Eſſem, omnes ſuperarem & arte Grajos,
Et cultu Latios pios poëtas.
Quando ergo minor omnibus poëtis
Sum, & tu major es omnibus diſertis
Viris; verſu humili moror quid ultra
Laudes egregias tuas canendo?
Illas quin potius tibi relinquo.
Quo non quiſ melius poteſt futurum

In

In ævum dare jam perenniore
Penna. ſcribe igitur tuos honores
Scribendo eximios avos, & urbis
Laudes, nam voluiſſe mi ſatis ſit,
Et tentaſſe quod ante nullus auſit.

Ad Petrum Aretinum.

Diſpeream, Arretine pater, ni plurimus ori
Cachinnus eſt meo indecens:
Audio cùm quosdam de te non recta loquentes,
Ut obloquentes garriant.
Hic artem, ille ſtylum incuſat, quidam aſpera verba,
Mordacitatem plurimi.
Magnanimoſque duces damnant, regeſque potentes,
Tibi afferant quod munera.
Contenti minime his, ſacros lacerare poëtas
Audent, ament te ut maxime.
Invidia id faciunt fracti, quia carmina eorum
Lardum, atque piſces contegunt.
Et tua ſcripta vident volitare per ora diſerta,
Ornari & amplis præmiis.
Aut ſapiunt ſoli, aut ſoli mente laborant
Levi, minoreſque capitis.
Quem probat invictus Cæſar, nec munera deſunt
Regum, ducum, atque civium,
Damnabunt iſti balatrones, turba canina,
Jejuna, inops, famelica?
Si ſine judicio ſumus omnes, optimus ille
Rex Umbriæ multum ſapit,
Qui te magnificis donis exornat. amicum
Appellat intimum, optimum:
Urbs quoque te Venetum tenet, & defendit ab acri
Morſu Leonum fortium.
Jure igitur noſtro multum ori riſus abundat,
Et rideo horum inſcitiam:
At tu permittas pecudes balare: rudentis
Vocemque Aſelli obaudias.

Læ-

Lætus vive igitur, vitiorum acerrimus hoſtis,
Virtutum amicus optimus.

Ad Lazarum Bonamicum Liber.

Acceſſi ad tripodas, Lazare, Apollinis
Quærens cui melius me modo crederem,
Qui detergeret a me
(Si quæ eſſent) maculas putres.
Antrum concutiens ſparſa comam exiit
Vates, hæc referens, ad bonum amicum adi.
Nil ultra orſa Sacerdos,
Accepit ſe in penetralia.
Omnes abſque mora quærito, qui mihi
Conjuncti fuerant vinculo amicitiæ;
Et quos fama probarat
Doctos Italico in ſolo.
Una omnes iterum voce ad Apollinem
Me mittunt, adeo, ſciſcitor, illa ea
Dixit verba Sacerdos.
Dixi, adii, addidit,
Baſſanum Bonamicum i pete Lazarum,
Is Grajum, & Latinorum facile omnium
Eſt doctiſſimus, unum
Illum Delius eligit.
Vates ſubjicuit: jam, bone Lazare,
Edoctus venio magno ab Apolline
Ad te, ut juſſa capeſſas
Fulgentis Lytiæ Dei.
Si quo ſim genitus vis patre noſcere,
Cerrutus pater eſt, littora vitrei
Ad Ticini oriundus
Sum, is nomen dedit oppido.
Verbanuſque lacus deſinit eſſe ibi,
Et Ticinus amat dicier, oppidum eſt
Antiquum, hocque ruinæ
Demoſtrant memorabiles.
Nuſquam aër poterit purior aſpici,

Sunt glebæ nitidis frugibus uberes,
Montes vitibus apti.
Fontes undique defluunt.
Venanti pariter non melior locus,
Sed nec crede mihi eſt aucupio aptior.
Plenæ & piſcibus undæ.
Tali in me genuit loco.
Sunt alii comites, parturit cavo
Quos ære, at retinet compede ne exeant.
Me dulci e cythara ortum
In lucem dare cogitat.
Dignum luce igitur, Lazare, duxeris
Si me, quum legere abſolveris, approbes:
Sin quæ digna lituris
Tetris invenis, oblinas.

JO: CHRYSOSTOMI.

Ad Iſabellam.

TRes vidiſſe Deas fertur Priamejus heros:
In te una video, tres, Iſabella, Deas.
Judice me, cedunt omnes tibi: cedit honore,
Ingenio, forma, Juno, Minerva, Venus.

HER-

HERCULIS CIOFANI

SULMONENSIS.

De Fœdere inito adverſus Turcam.

PHœbus ut exoriens fugientis lumina lunæ
Opprimit, & pleno fulgidus orbe micat:
Sic Turcæ immanis vires Chriſtuſque, Piuſque
Opprimet, atque heros Auſtrius, atque Leo.

De Joanne Auſtrio.

Quod numquam potuit multos preſtare per annos
Carolus, en natus præſtitit ante diem.

De eodem.

Non potuit Cæſar Turcarum attingere claſſem,
Attigit hanc natus, nec mora perdomuit.

Ad Marcum Quirinum Venetum.

Marce, decus patriæ, tutela & firma bonorum,
Sarmaticique ſoli terror, & hoſtis atrox,
Inſignem titulum, quem jam non ſorte tuliſti,
Viribus aſt validis, intrepidoque animo,
I ſequere, & reliquos, qui ſunt in fœdere ſancto,
Junge tibi, pœnas impius ille dabit.

De Venetis & Turca.

Sopierat ſomnus fulvum, fortemque Leonem,
Hunc canis obtundit, contudit ipſe canem.

De M. Antonio Columna, qui devictis Turcis triumphans Romam ingreditur.

Actiaco fuerat clarus certamine Cæſar,
Hoſtes inque fugam verterat ille ſuos.
Clarior eſt Marcus, validos qui contudit hoſtes
Intrepide, & victor nunc redit in patriam.
Eſt quod Roma tuo multum grateris alumno,
Antiquos titulos reddidit ipſe tibi.

De eodem ad Romam.

Hic prope Naupactum Turcarum claſſe ſubacta,
Innumeros ducit Martia Roma Getas;
Eſt ubi pugnatum collatis undique ſignis,
Fortius at noſtri conſeruere manus:
Hinc, tua quæ quondam fuerat, victoria parta eſt,
Rurſum Tarpejus mons tua facta videt.

Ad Proceres Europæ ut adverſus Turcas unanimes bellum gerant.

Heſperii Proceres in Turcas bella movete:
Tollite nunc animos, & maxima facta parentum
Veſtrorum ſpectate: domo nunc pellite gentes
Immanes, noſtra toties quæ cæde tumentes
Æquora luſtrarunt, ſpernentes agmina Chriſti,
Ite ſimul reparate ſacri monumenta ſepulchri,
Prodiit unde ſalus populo expectata fideli.
Ipſe ſuam nunc præbet iter ſervator ad urbem,
Regnaque Byzanti, longum regnata per ævum
A proavis noſtris, ditioni jungite veſtræ.
Omnia quid ſtatis fidei vos lumina noſtræ?

Nem-

Nempe reverſurum ad nihilum (Sotere probante,
Æquora qui mulcet, cœlum, terraſque gubernat)
Quod fuit ante nihil. Quare vos pergite læti
Perdere nunc hoſtes, vetereſque referte triumphos.

JOSEPHI MARIÆ CIRIÆ
CREMONENSIS.

In Jacobum Sadoletum Cardinalem.

QUid, Sadolete, juvat ſacratæ purpura frontis,
Serto & Apollineo quid redimita coma?
Mors ſi pro lauru dedit inſidioſa cupreſſum,
Oſtriferum texit veſtis & atra caput?
Sed quod ſuſtulerat tibi jam cum fœnore reddit
Unius invictæ mentis ad imperium.

De Philippo Comminez Argentoni Domino.

Romuleis Taciti faſtis pulcherrima rerum
Conſpicitur ſeries, eloquiumque grave.
Aſt tua ſi monumenta lego, mens ilicet ardet,
Rebus & eximiis capta repente ſtupet.
Argentone magis riguo decorentur, an auro,
Ambigit, aſt auro plus decorata videt.
Sic eſt, Argentone, tuis argentea libris
Copia, at aurifero pectore tota fluit.

De Joanne Georgio Triſſino in Muſæo Hiſtorico Jo: Imperialis laudato.

Fama centenis animata linguis
Aureo pergat reſonare cornu
Triſſini buſto ſuper, & jacentes
Excitet umbras.

Fas ubi triſti gemuere luctu
Æra: jam partum recinant trophæum
Fauſtitas, & pax, & amica feſto
Gloria plauſu.
Heu! nimis ſæva truculenta falce
Perculit doctos Libitina manes,
Nobiles & jam ſatis occupavit
Urna triumphos.
Heu! truci quantùm furibunda nimbo
Dira fatorum fremuit procella,
Luce jam pulſis rutilet ſerena
Nubibus æther,
Quid minax fruſtrà tonat ira lethi?
Stravit heroem tumulo, ſed orbe
Fama decantat, meritoque ovantem
Reddit olympo.
Ingeni lumen, nitor o decore
Urbis, & rarum jubar, o tuorum
Civium claris, patriæque geſtis
Inclita lampas.
Vena virtutum, elogiique torrens
Plenior vaſto exuberante Nilo
Non ſinè argenti liquidi ſuſurro
Qui petis aures.
Æqua te Romæ ſtupuere roſtra
Tullii cum alto loquereris ore,
Triſſine, & tota gradereris urbe
Celſior aſtris.
Summa te regum coluere ſceptra
Te mytræ inſignes, nitidique faſces,
Et togæ, ut pulchrum diadema crines
Cinxit honeſtos.
Inter & laudes, ſolidoſque plauſus,
Te favor vexit genialis auræ,
Et triumphantem populi per ora
Te jubet ire.
Eja ſublimes perarato campos,
Triſſine, illuſtri redimite lauru:

Surge

Surge, quid vilis cinis implicatos
Deſtinet artus?
Ito; quid languor gravis otioſas
Comprimit plantas, animoſque nectit;
Dedecet pigro generoſa ſaxo
Membra cubare.
Icari dorſo cecidere pennæ,
Quas calor Phœbi nimius peruſſit
Merſus in pontum, Icarioque fecit
Nomina ponto.
Pegaſo fiſus domitor chimæræ
Deſuper celsas equitare nubes:
Ima ſed turpi premit arva lapſu
Dum petit aſtra.
Tu decor Pindi, atque Heliconis undæ
Alta Parnaſſi juga tranſvolabis:
Demigra, quò te ciet auſpicato
Fama volatu.
Non tibi caſus timor expeditas
Compede injecta cohibebit alas:
Soſpitem ſed te Imperialis axe
Penna locabit.

De Cornelio Muſſo Epiſcopo Bitontino, ab eodem Imperiali laudato.

Cum olim, Muſſe, tuis reſonarent pulpita labris
Pectora trajiceres fulmineaque face:
Ferrea, & auriferis religares corda catenis,
Eloquium gentes obſtupuere tuum;
Ingenium Imperiale tuo dat majus honori
Nunc decus, & fari poſt quoque fata jubet.

De Joanne Baptiſta Porta.

Te decuit varias hominum ſpectare figuras
Curaque de facie noſcere quemque fuit.
Sed tua jam facies ferali pallida buſto
Clauditur æthereas non ſubitura fores.

Tu ſis Porta licet: numquam tamen aſtra patebunt,
Imperiale decus ni tibi pandat iter.

De Marco Antonio Majorago.

Torrenti ſimilis locuples opulentia linguæ
Viſa ſimul docto cum Cicerone loqui.
Ecce ſed exanguis tumulo liquor aureus aret,
Cognatum ad cinerem, venaque prima redit.
Nullaque facundis ſupereſſet gratia labris,
Ni modò facundus te ceciniſſet olor,

De Joanne Baptiſta Guarino.

Ergo, tu Guarine, jaces decor inclite vatum,
Atque Aganippæi gloria rara jugi?
Quid fidi ceciniſſe juvat paſtoris amores,
Comptum & Apollinea fronde tuliſſe caput?
Si extinctus palles fatali fulmine lethi,
De claro & ſupereſt pectore ſola cinis?
Surge tamen cœno, in cœlum Imperialis arundo
Te vehit, & ſuperûm tecta ſubire jubet.
Nil valet imperium, & jus intractabile Mortis.
Imperiale pati cogitur ipſa jugum.

De Torquato Taſſo.

Abſcede vulgus: nil trivialibus
Miſcere plectris nunc libet: aurea
Sed fila ſublimis Camœnæ
Pindarica ſtimulare buxo.
Te claram amœnæ lampada Phocidos,
Torquate, dicam: te radiantibus
Sertis coronarum reclivem
Non humili memorabo cantu.
Sic vota currunt: quis mihi grandia
Nunc vate tanto carmina deneget,
Si corda Phœbei furoris
Æſtibus incaluere miris?
Jam jamque ſanas in furias ruit

Mens

Mens providenti fervida pectore:
Dum buſta Torquati jacentis
Me jubet Imperialis ardor
Inuſitato pandere barbito:
Magnique vatis me cineres juvat
Situque torpentes, geluque
Organicis animare flammis.
Torquate, quæ te ſegnities gravat
Fœdoque cogit ſerpere pulvere?
Exurge cœno, ſordidoque
Mitius irradiantis aſtrum
Tuere cœli: mœnia patriæ
Locata clivi vertice floridi,
Rupeſque cultas, & feracem
Planitiem locupletis agri:
Hortoſque lætos, & viridaria,
Domoſque celſis molibus inclitas:
Tecumque deducas catervam
Caſtaliam, indigenaſque Pindi
Beatiorum per juga montium:
Phœbus relictâ & ſede domeſticâ,
Clivoque Parnaſſi biſulco
Adſit, Apollineuſque cætus
Una cavatis vallibus aureæ
Laceſſat Echo vocis imagine:
Nunc collis excelſi cacumen,
Nunc humiles feriatque campos.
Sed quid decoræ ſpicula gratiæ
Fulgore miro nunc mea lumina
Defixa percellunt: ſereni &
Egregius micat oris ardor;
Verique pugnax nobilis indoles,
Germana virtus, & decor aureus
Mentis venuſtæ, fœderati
Pervigil ingeniique candor?
Quid Taſſi Etruſcis metra leporibus
Permixta vernis floribus inſeram:
Condita dulci verba rythmo,

Et numeris modulata magnis.
Quid ſacra Chriſti buſta tyrannide
Subducta Tracis: dira Othomanicæ &
In bella Gothfrido irruente
Cornua dilacerata Lunæ?
Sed jam diſerti fulmina gutturis
Vibrata, Muſæ deſidis arguunt
Cantus, verecundiſque functum
Barbiton increpuere nervis.
Mens indecoris acta furoribus
Quò nunc oberras? deſine pervicax
Referre Torquati eminentis
Geſta gravi recinenda plectro.

De Philippo Fabro.

Ardua cùm ſummi penetres arcana Tonantis,
Ingenio ſubeas, ſidereaſque domos:
Ipſe tuæ Scotus miratur mentis acumen,
Te Sophus argutus, Theologuſque ſtupet.
Docta theatralis miratur & exedra circi,
Palladiique ſimul gymnica arena fori.
Jure Faventinum venerentur quæque Lycæa;
Namque novus celebri promicat arte Faber.

De Ludovico Septala ab Imperiali laudato.

Quid juvat eximia præcellere in arte medendi,
Septalie, in tumulo ſi tua membra cubant?
Torpentes animos, & inertia corpora tolle:
Languor abit, rediens oſſa ſubitque vigor:
Hippolytum Phœbo genitus revocavit ad auras,
Te medici calamus ſidera ad alta vocat.

ANDREÆ CLOCCI

VERONENSIS.

De Joanne Baptiſta Imperiali.

IMperialis erat cognomine, corpora letho
Eripiens, fatis imperat ille feris.
Dum docet, Hippocratis, docti & monumenta Galeni
Ingenio evolvens Aſteropæus erat.
Immiti nuper ſubtractus morte perennem
A ſera famam poſteritate feret.

AUGUSTI COCCEJANI

BRIXIENSIS.

Sub Effigie Bajazetis.

TU ne credideris forte, nefas, hic tibi maximi
Spectari Superum fulmineam regis imaginem,
Quod depicta Jovis tela vides, egregiâ manu
Præclari artificis, quod tabulâ conſpicis in brevi
Magnum terrifico orbem tonitru atque æthera concuti,
Nuncque atris Acherontis tenebris omnia contegi,
Nunc tingi liquidis ſulphurei fulguris ignibus,
Non, non ad Semelen auricomam Juppiter amplius

Fraudes conjugio commeditans ventitat improbus.
Nec tu Theſſalicum forte putes cernere Apollinem,
Arcus lethiferos quod videas, & quod arundines
Conſpectes celebres, tela Dei inſignia Delphici.
Hic mortalis erat, non Deus; hic barbarus, impius,
Germani trepido ſparſit atrox ſanguine limina,
Ne Europæ, atque Aſiæ regna ſibi præriperet ferox;
Hic, ceu flamma rapax lauricomos per tumulos furit,
Cum late Boreas præcipitat flamina Tracius,
Sic flagrans rapidos in miſeros Danubii incolas
Ignes, ſic celeres intulit in Pannonias faces,
Involvitque furens excidio robora bellica:
Unde illi merito nomina ſunt indita fulguris.
Sed non longa manet pœna tuam juſta ſuperbiam.
Major namque tuis e Scythiâ naſcitur ignibus
Torrens, horribili diluvie qui rabiem tibi
Reſtinguat, Furiaſque impediat fortior aſperas.
Ecce, ecce ab Tanai gens properat ſæva Tamerlanis
Infandi auſpiciis; lataque jam regna Bithyniæ
Pervadunt, acies jam Scythicæ prœlia conſerunt
Tecum, jam caveas, aurea jam vincula comparant,
Incluſumque Aſiæ te rapiunt cuncta per oppida.
Nunc ite, atque animos imperiis tollite Principes,
Fortunæ immemores quam rota ſit prona volubilis.

Ad Benedictum Jovium.

Quæ tibi, quæ læva inceſſit mens, optime Patrum
  Jovi, novus qui pectore errat ſpiritus,
Ut tanta Scythicos reges tibi pinxeris arte,
  Quos turba noſtrum ſuſcipit Quiritium?
Anne juvat Latii truculentos nominis hoſtes,
  Feraſque noſtro ſæpe paſtas ſanguine
Spectare, ut redivivi iterum præcordia pulſet
  Virtus, & alte exurgat Italum decus?
Hæc utinam! interea votis, Roma, annue noſtris,
  Et excitare, hæc intuens ſpectacula.
Europæ, atque Aſiæ hi, ſi neſcis, regna ſuperbi
  Tuâ tenent ignaviâ, nec te pudet.

Ergo purpureas traxerunt ſanguine lymphas
 Et Iſter, & Panyſus altis alveis;
Et noſtræ albeſcunt etiamnum cædis acervi
 Deſerta late Myſiæ per æquora,
Pannoniæ regem cum deflevere peremptum
 Manu impotentis Amurathis efferâ:
Et poſitum aëria eſt monumentum inſigne columna,
 Æternus horror ut loco inſit & metus.
Scilicet ut geminæ hæc cœlo capita alta ferentes
 Cedant columnæ Cæſarum, uni Barbaræ,
Et gladii, & galeæ, & clypei, Romanaque pila
 Scytharum acinaci, & pharetris impiis.
En quo degenerum cecidit ſpes tanta nepotum,
 Et Chriſtiani nominis regum decus.
Quorum dum gliſcit furor, & diſcordia demens,
 Abſumpta in auras priſca ceſſit gloria.

In Bartholomæum Coleonem.

Non ſic Æaciden Græcia Theſſalum,
Non ſic Hannibalem aut Asdrubalem fera
Carthago meritis tollet honoribus;
  Non ſic Scipiadas graves
Pænorum urbibus urbs inclita Romuli;
Quamvis imperii trans mare terminos
Longe protulerint, regnoque Punica
  Late ſub juga miſerint:
Et contra madidos impius Hannibal
Campos Roma tuo ſanguine fecerit,
Cum præceps animi Conſul, ad Aufidum
  Infauſta agmina perdidit:
Et quamvis rapidus fortis Achillei
Currus magnanimum traxerit Hectorem,
Unde omnis Phrygii concidit imperii
  Spes, & præſidium, ac Deus:
Ut te Cenomani, maxime Coleo,
Certant perpetuis tollere laudibus,
Alpinæque caput gentis, & hoſpitum.

Cul-

Cultrix Brixia nobilis,
Et montana tuis clara crepundiis,
Natalique ſolo mœnia Bergomi,
Et patres Veneti, qui juga neſciunt
Soli barbara perpeti.
Nam cum conſiliis bella ſagacibus
Et forti gladio Martia geſſeris,
Gallorumque graves fregeris impetus,
Miſcens effera prœlia;
Nunc ardentis equi vividus, & ferox
Stans dorſo, ſtatuâ æternus in æneâ,
Pro templo, meritis par ut erat tuis,
Geſtâ re bene publicâ.

De Marco Antonio Columna.

Hac in tabellâ pictus eſt Columnius
Heroas inter jure primas obtinens,
Quos Roma genuit omnium fortiſſimus,
Quos Roma vidit omnium pulcherrimus:
Virtutis eſt Verona teſtis optima,
Servata quondam a vi, & furore barbaro;
Et pulcher Atheſis, mœnia ejus perfluens,
Atro cruore ſæpe tinctus hoſtium.
Eſt vafra teſtis gens Ibera, eſt horrida
Germana pubes, terga ſæpe quæ dedit
Illius armis, ceu fugaces capreæ
Multa premente agreſtium manu ſolent.
Formæ paternæ ſigna ſunt certiſſima,
Præſentis ævi filiæ pulcherrimæ;
Jovis Deorum regis, atque Apollinis
Dignæ cubilibus. Deum hinc credi licet
Illum fuiſſe, qui Deis ſimillimus
Virtute, formâ, viribus plane fuit.
Hinc ſuſpicata magna turba cœlitum,
Humana ne quem lædere aut ſors, aut manus
Nequiret, hunc neque ipſa Fata attingere,
Vel morte ſerâ, vel cruentâ vi queant;

He-

Homoque ob id vitam Deorum degeret:
Subinvida in Columnium potiſſimum
Conjurat, æreaque tormento æreo
Miſſa pila, tonante cœlo, ut fulmine
Heroa ſternit. Mars dolore lacrumat.

De Matthæo, Card. Sedunenſi.

Helvetii, gens una Jovi cariſſima ſummo,
Et cara Martis pignora;
Invicti bello populi, certiſſima Regum
Bellantium ſpes, ac metus:
Nullone Heroas veſtros celebratis honore?
Nullo ære? nullo marmore?
Certe etiam externos, claræ virtutis amicæ,
Artes fovebunt Italæ.
Ipſe pater Jovius quam mirâ expreſſerit arte
Illuſtrium formas ducum
Cernitis, & veſtri ductoris imagine verâ, ut
Dotes & ora effinxerit:
Qui late Italiam fama compleverat omnem
Virtutis ergô fulgidæ.
Quare purpureo corpus velabat amictu,
Sacro coruſcus ordine;
Certabatque virum ſublimem tollere ad aſtra
Bellona, Peitho, Sanctitas.

In Fontem.

Beate fons Bagnajæ, ocelle fontium,
Quoſcumque fundit alma tellus e ſinu.
Migrate Muſæ fonte ab Heliconio;
Et huc venite, ubi liquores vitrei,
Aves ubi canoræ, opacæ ubi arbores
Virent, canunt, & murmurant ſuavius:
Ubi Innocentius innocens vere puer,
Non jam puer, ſed verius puer ſenex
Dulci quieſcit litterarum in otio:

Ubi

Ubi beatas net Napæa purpuras:
Ubi trahit fucata Nais vellera;
Exiſtat ut repente, qui pulchra in toga
Partem laboris excelſi Atlantis levet.
Beate fons Bagnajæ, ocelle fontium,

ANTONII CODRI URCEI

MUTINENSIS.

De Galeatio Bentivolo.

AUt Jovis, aut Phœbi rutilantis lumen habendum eſt,
Codre, tui ſi vis cernere facta ducis.
Aut alio flectenda acies, ne more volantis
Pyrauſtæ, in magnam lampada forte ruas.

Ad Alexandrum Bentivolum.

Priſcus Alexander gladio munitus, & acri
Mœonide, cœptum perficiebat iter.
Bentivolus noſter, gladio præcinctus, Homerum,
Non habet, at Codri carmina grata ſui.
Sed quid ad Oceanum Rhenus? nihil, attamen ille
Salſus, & hic dulces fundit amœnus aquam.

De Quercente perſonato.

Sæpe venit tectâ facie, tectiſque capillis
Quercens, & Codrum decipit ipſe ſuum.
Codrus hiat, metuit, ſudat, ſuſpirat, & ardet:
Adſidet hunc, blandis adloquiturque ſonis:
Jam mihi pande ſacros vultus, cariſſime Quercens,
Si Quercens, ſacras te rogo pande comas.
Quid juvat & ficto vultu, fictaque loquelâ
Fallere, qui purâ te colit uſque fide?
Codre tace: tua ſunt votis contraria vota.
Ut videas, numquam, Codre, videre cupis?

Nam

Nam cum deteſto fulgor radiabit ab ore,
Hic tua quod feriet lumina cæcus eris.

Ad Antonium Galeatium Bentivolum.

Sanguine Bentivolo, Galeati, ſplendide Princeps
Progenite, & noſtri cura ſecunda Jovis.
Gratia tanta tibi eſt, animus tibi tantus, & oris
Majeſtas, ut amet qui ſemel illa videt.
Orpheo magna fuit vati facundia priſco;
Virtuti ſimilis ſed nihil ipſa tuæ eſt.
Namque feros homines traxit, rabidoſque leones,
Duraque cum crudis ſaxa coëgit aquis!
At tua doctorum permulcet pectora vatum,
Cogentur celeres ut tua ſigna ſequi.

De imagine ſuâ picta.

Si Codrus tibi notus eſt viator,
Quis Codrus magis eſt? an hic, an ille?

Ad Andream Magnanimum.

Magnanime Andrea, cujus de pectore manant
Carmina Mopſopiis æquiparanda favis;
Huic urbi diramque luem, morboſque furentes
Aſtra, hominesque canunt, & ſibi quiſque timet.
Hi proprios alio ſtatuunt transferre penates,
Hi tantum in priſcâ ſede manere volunt.
Quid ſtruis, Andrea, veri ſpectator amoris,
An tua rura petes? non ego. tu? nec ego.
Hinc igitur quid nos abducere vultis, amici?
Neſcitis quæ nos perdere fata queant.
Non aqua, non ignes, non turbo, nec arida febris,
Noſtra ſed abſumet pectora ſolus amor.

De Franciſco Puteolano.

Si quiſquam magno vates æquandus Homero eſt,
Is niſi Franciſcus cedite nullus erit.

Epitaphium Zephyræ.

Hic Zephyra Ordelaphi conjux pulcherrima Pini,
Atque e Manfredo ſanguine nata, jacet.
Rapta fuit quinto nondum circumdata luſtro:
Et lucem, terris quam dabat, ipſa tulit.

Ad Cæcilium.

Mercurius Superum non eſſet nuncius; eſſent
Si tam veloces, ut tibi lingua, pedes.

Ad Franciſcum Placentinum.

Tu mihi das violas; ego do tibi carmina, certe
Non tua ſunt donis æquiparanda meis.
Nam violæ parvo pereunt in tempore, verum
Carmina quæ bona ſunt, non peritura manent.

Antonio Muſoto.

Ingenium Tulli, ſacri vel adeſſe Maronis,
Temporibus noſtris, maxima turba negat.
Quæ tua ſi, Antoni, legeret nitidiſſima ſcripta,
Hoc utrumque ſibi cerneret eſſe loco.

JOANNIS COLENTII

In Caſtalium Fontem.

ETſi Caſtalii ſequutus alti
Fontis ſum latices, & arte carmen
Nonnumquam cecini; modo relictum
Omni me video via canendi
Intentata ſequi puta Camœnis
Scribens jam ſolitis, mei jacentis
Clemens ingenii miſertus eſto;
Non me crediderim poëtam amœna
Voce præteritos vocare vates
Unus inferior; cano quod ipſe
Donat Cinthius, & prima terræ
Parvus progredior; ſuprema cœli
Majorum volumus; meique ſemper
Cantabo memor, & lyræ ſiniſtræ.

Ad Coſmum Medicem.

Temporis noſtri decus, & ſequentis,
Coſme, divina pietate plene,
Sis valens deſtro Jove, præfavente
Mercurioque.
Quis tuum poſſit genium tacendo
Linquere, ut cives placidis habenis
Feceris lætos, ſimul & beatos
Ubere glebæ.
Non furor ſtridens Stygia palude
Poſſidet mentes; neque jam venenum
Spiritu miſit triplici tremendus

Cer-

Cerberus ore
Nullus inventus locus eſt Erinni,
Nec quatit ſævos capitis colubros,
Qui pios cives moveat ad arma
Impia tandem.
Martis ardentis cecidit poteſtas,
Infremat quamvis necis omnis impos
Vinculis inter geminatus angi
Membra videbit.
Ceteri dira nece prœliantur,
Sanguinem fundunt rigidis furentes
Enſibus; tu pace quietus, alta
Sceptra gubernas.
Arma bellandi poſita frequenter
Malleus tundet placidas ob artes
Ibit in falcem penitus figura
Enſis acuti.
Tractat & tauros Cereris colonus
Seminans, factaque abigens avenas
Neſcius belli ſubagendo terram
Vivit in ævum.
Linquitur ſævis tremebunda pinus;
Linquitur frendens ſonipes; coruſcum
Linquitur ſcutum; galeæque, & ira
Linquitur omnis.
O quies mira emoderantis hujus
Principis; ſub quo viget imperante
Aureis ætas modulanda verbis,
Virgilioque.
Regna venerunt modò ſanctitatis,
Quando contendunt oculi ad ſupernas
Ætheris ſedes; redeuntque magnæ
Tempora Veſtæ.
Patria ſplendes celebri per orbem,
Qua viget claris ſuper univerſas
Moribus, multæque opibus potenter
Imperat urbi.
Mœnibus cunctas ſuperat

Quum

Quum vias lætas redigit per unguem
Cinta fecundis remicat ſuavi
Montibus aura.
Quæ poteſt templi lapidis vetuſti
Juſtius tolli? ingeniis virorum,
Quæ fluit tandem uberius beata
Qualibet arte.
Fregit audaces hominis furentis
Impetus, qui ritu Eryli tremendi
Surgere, ut victori iterum moveret
Horrida bella.
Miſit Antheus tumidum per ulnas
Spiritum; ſurſum relevatus alte,
Ne pede extento Lybicas arenas
Tangeret umquam.
Herculis clava grave vulneratus
Mirus Hiſpanus cecidit tricorpor,
Arma quum tendens iterum periret
Membra minutus.
Quid feram laudes hominum ſupremas
Sæculi priſci? en modo ſingulari
Mente pollentum micat alta virtus
Sideris inſtar.
Quid diu Coſma potuit priorum
Eſſe vel mentis ſpeculatione
Major, aut rebus penitus ſecundis
Rectior umquam.
Creſus Eois opibus ſuperbus
Plurimis; heu conſilio nequivit
Pace defungi, male prœliatus
Terga revolvit.
Arce diſtincta variis lapillis,
Quum micans eſſet populo frequenti,
Nocte ſecurus dedit inter hoſtes
Perdere vitam.
Tranſeo Midam, miſerumque Craſſum,
Divites rebus magis, atque mente
Vix queas ambas reperire partes

Mentis & auri.

Cœcat immenſus numerus talenti
Mentem, & in præceps rapit, & furente
Spiritu ruptis revoluta ſaxis
Tendit ad Orcum,

Coſma præclarum ſpecimen ruentis
Sæculi, pollet gravitate mentis,
Et bonis terras moderator ingens
Proſperitatis.

Principem fecit ſapiens Senatus,
Mente quod plenus, retinens habenas
Valde florentis patriæ, ut potentum
Frangeret iras.

Ipſe fecundus pater, ipſe rector
Litterarum; qui egregios refovit,
Et fovet multos homines, frequenti
Munere abundans.

Tu pius, tu juſtus es, & bilancem
Percutis cunctis digito frequenti
Nullus exibit, niſi temperato
Legibus uſu.

Dives argento nihil obtinebit,
Omnibus rectus facis, & timentis
Pauperis cauſam, placidaque fronte
Erigis omnes.

Non potens frangit minabundus ira,
Flectit aut verſis oculis fremendo
Hoſtis; æqui ſolus habes in ævum
Ducere numen.

Quid loquar, quanta niteat figura
Corporis digni gravitate; quidve
Lingua collectis agitata flammis
Fulminet ardens?

Splendor effulget capitis ſereni,
Cuncta colluſtrans, ideoque noſtris
Mentibus vives ſupernaſque ſanguis
Dum reget artus.

Cordibus longe melius retentus,

Quam

Quam queas celſa lapidis columna,
Stabis; & viva ſtatua levatus
Ærea mittes.
Coſmus in cunctis celebratus oris
Surget immenſus; rapidoque vento
Ocior; majorque jacente terra
Scandet olympum.
Qui valet ſanctis calamo canendi
Artibus, latum ſpatium videbis
Sumere, ut magno celebret potentem
Carmine Coſmam.
Vive jucundum patriæ manentis
Jubar, æternæ quoque pacis auctor
Vive, qui ſanctam regis æquitatem
More priorum.

PANDULPHI COLLENUCII
PISAURIENSIS.

In Pretura ſua, Panegyrica Silva ad Florentinæ Urbis Novemviros ſummum ineuntes Magiſtratum. Titulus. Florentia.

COncilio demiſſa Deum Jovis inclita proles
Candida, læta, pio mundum ſi conſpicis ore,
Pone indignantes animos, ſæclique prioris,
Impia quo ſuperos triſti gens orta metallo
Exegit terris, tranquillæ neſcia vitæ,
Immemor: huc oro properans Aſtrea relictam
Rurſus honoratis tellurem inviſe calendis,
Et qua Dictæi quondam penetralia Regis,
Spartanique Ducis ſpectaſti limina fronte;
Vel qua Martigenas affata es voce Quirites,
Cum legeret tenui pauper ſe curia cenſu;
Grandævumque patrem, geminas cui tempora flammas

Cana vomunt; geminiſque micant data jura tabellis.
Talis adorato veniens Aſtrea tonante
Tyrrhenos proceres florentem diva ſenatum
Alloquere, & ſacro deductum vertice carmen
Incipe, formoſæque animis illabere gentis.
Salve magnorum, ſalve urbs non credita fatis
Cura Deum, ſalve Auſoniæ decus unica terræ:
Salve iterum felix populus; lateque per omnes
Diffuſum nomen terras, longæque beatum.
Sis memor o mea gens, ut prima ab origine totam
Te repetam; genus, ac proavos, nomenque, locumque:
Sis memor, & læto mea pectore concipe dicta;
Ut conceſſa Deum tibi munere dona revolvens,
Intellecta colas, atque intellecta reſerves.
Stat qua nimboſo juga ſurrigit aſpera dorſo,
Æquatis geminum ſpatiis prætentus ad æquor
Fagiferis ingens de rupibus Apenninus;
Immanis cautes, nudataque frondibus, ipſo
Celſior aſſurgit moles: ſuper arduus extat
Contemptor Boreæ ſcopulus; ſed primus opaca
Nube tegens frontem, venturos nunciat hymbres
Uvidus, & Thuſcos medius deſpectat, & Umbros.
Cotylus huic nomen; dederat memorabile paſtor
Cotylus, in cautem verſus, quod numina primus
Ex Italis bello tentarit ſæva gigantum.
Huic conjux geminos non ſegnis Etruria natos
Edidit, aſſumpſit ſacrum prior Albula nomen:
Alter aquæ indicium placidæ ſibi deligit Arnus.
Tum ſenior longi fatorum preſcius ævi,
Apenninicolas inter dux ordine Faunos;
Colle videns ſummo fratres diverſa petentes;
Terque quaterque manu ſordentia vellera mulxit,
Piniferis nutans ſetis; manibuſque notatos:
Ille, inquit, Tanaim, quondam, Nilumque Tagumque,
Obruet, & nigro victor dominabitur Indo:
Huic autem biſſex concedent jura ſorores;
Unus biſſeno pulcher gaudebit honore:
Verum illum luxu longe, lateque vagantem
Fata

Fata prement: aſt hic faciles moderatus habenas,
Incrementa diu, ſtabili ſub lege tenebit.
Dixit, & in præceps, ſummaque crepidinis ora
Corripuit ſaltum: mox fronte incuſſa bicorni
Saxa petens, medium reſilit feſtinus in amnem
Jam ſacrum, & latos Arnum diduxit in orbes.
Ex illo ille Umbros, Lavinaque proluit arva:
Hunc gremio mater ſuſcepit Etruria dulci.
Ergo Arnum indigenæ ſatyri laſciva juventus,
Naiadumque chori, per ſaxa incisa, per urbes,
Obicibus ruptis, ſinuoſo vortice ductum
Ceruleis miſcent Tyrrhenæ Tethyos ulnis;
Tum primum veteris læva reverentius arces
Arreti ceſſere procul: dextraque receſſit
Feſula: tum bifidæ panderunt mœnia Piſæ.
  Nais erat Tuſcas inter rariſſima nymphas,
Sive animum, corpuſve notes, & robur, & annos,
Et faciem, qua vel poſſit Cytheræa moveri;
Ipſa, puerque ſuus in ſe convertere tentet
Spicula, & a propriis victus candeſcere flammis.
Huic horti, ſilvæ, campi, juga, gramina, fontes,
Cors, & apes, cultuſque gregis, piſcoſa placebant
Flumina, ſollicitis quidquid procul urbibus eſſet.
Venatu ante alias, Muſiſque decora petebat,
Retibus, ammento, laqueis, cornu, cane, viſco,
Carminibus, crotalis, fidibus, pede, pollice, cannis.
Marte illam indigenæ memorant, & Janthide Nympha
Progenitam; pater altori commiſerat Arno,
Virtuti, formæque diu par tradere nomen
Quæſitum: quas fata vices, quos numina caſus
Monſtrarent, fauſtæque darent ſimul omina vocis:
Convenere omnes ſacrata in valle locati
Vicinæ Oreades, & ruſtica turba Deorum;
Umbro ſenex, rapiduſque Biſens, modicæque vetuſtus
Munio cultor aquæ; nec paſtorale canentes
Convenere Dei tandem, Pan, Mars, Venus, Hermes:
Hi prenſam tenuere manu, lætiſque vocarunt
Auſpiciis; tum Pan ſima ſic nare locutus:

Florenti de matre feres Florentia nomen
Gradivus ferrum genitor dabit, arma, animoſque,
Imperium in victas urbes, populoſque rebelles:
Nulla umquam tam ſæva in te gens induet arma,
Victa jugum ut ſubeas, libertatemque relinquas.
Tum pacem, formæque decus, tranquillaque vitæ
Otia, laſcivos ſaltus, & amœna vireta
Florentis patriæ, genitrix Æneia donat.
Atque illud quo nulla tulit felicius ætas
Ingenium ſublime, ſagax, & acumina linguæ:
Convectas & opes, miraſque e gentibus artes
Spectandas variis, Cylleni munere ſumes.
Talia veridico memorant Pana ore locutum,
Aſſenſiſſe Deos, ſecretaque verba precatos
Eventu ſignaſſe locum, plauſumque dediſſe.
Tum ſubito ferrata manus, Romana propago,
Et conſaguinei Tiberino a flumine fratres,
Ecce ſalebroſi ripas compleverat Arni:
Inſiluere viri campis, omniſque repente
Planicies, rigido viſa & fulgere metallo:
Quales nubiferis quondam ſpirantibus auſtris,
Punica mordaces exurunt prata locuſtæ:
It clamor, fremituſque viris permixtus equorum,
Tyrrhenus clangor, tormentorumque furores,
Horriſono circum montes, valleſque fragore:
Tollitur in cœlum plena Florentia voce,
Stentorium reſonans Florentia: creditur Arnus
Tum primum tenuiſſe moras, ſiccataque vaſtis
Pontibus, & valido data ſunt fundamina muro:
Intonuere procul feſtis clamoribus alpes:
Attonituſque Ligur, portuque ſuperba Selene:
Audiit & ſaxo Cyrnos male culta maligno:
Sardoique ſinus, ferrique opulenta metallis
Ilva: & dumoſo ſqualens Capraria dorſo:
Tum primum novus, e tumidis caput extulit undis
Aërius Gorgon, ſinuoſoque aſtitit Arno:
Parte alia, propriis ſummotæ ſedibus urbes
Sacra coronantes Florentis mœnia divæ,

Con-

Convenere, jugum pariter, legeſque parati
Suſcipere, & ritus congeſtaque dona referre.
Prima igitur ſupplex vicino Feſula colle
Deſcendens, docuit victas parere ſorores:
Arretique minax quondam populoſa juventus:
Et male contentus ripis, quam ſubluit Umbro;
Hinc Thuſcis Cortona caput, cum gentibus olim
Non æquo dux irrumpet certamine Pœnus:
Quin etiam Alpheæ muroſque, & cara dederunt
Expertæ ultores divos navalia Piſæ:
Altaque ſubmiſſo poſuerunt vertice colla,
Subque jugum venere metalliferæ Volaterræ:
Denique in hanc urbem ſimul ornamenta, vel æquis
Fœderibus pactas vires, vel jura tulerunt
Quæcumque ante ſenex conſtruxerat oppida Tarcon.
Interea quoties fruſtra tentata, malignus
Anguiger. Inſubrumque manus per bella coëgit
Jam deſperato contendere Martis honore?
Partenopen referam, regumque inſignia caſtra?
Vicinas junxiſſe acies, flammiſque petitos
Municipes, atque injuſto rapta oppida bello?
Ut pene admotum muris expaverit hoſtem.
Finitimos taceam populos; quæque improba vanus
Arma Ligur movit, pariter pariterque repulſus
Captivas acies, captivaque caſtra, ducemque
Captivum; & pugna victas ammiſerit urbes;
Sæpe illam periere doli, turpiſque nefando
Bellipotens aſtu fraus, imperioſior armis,
Et centena metu molimina concita vano:
Gradivus contra genitor, vulcania conjux
Tela ferunt, hoſtemque fugat Tegeaticus ales;
Diſpergitque dolos, aperit periuria, & ipſum
Lumine centeno maculoſum diſſipat Argum.
Talibus auſpiciis; tantaque ab origine celſum
Fortunata caput cœlo, Florentia, tollis:
Et miranda capis tanto incrementa favore
Cœlicolum, pulchro illuſtrans cognomine pulchram
Italiam, & placida victrix regis omnia pace:

Hinc tibi magnifico ſurgunt operoſa decore
Templa Deum, ſacræque altis pro molibus ædes:
Hinc tibi regifico conſtructa palatia luxu:
Hinc etiam magni regis fundata labore
Mœnia: conſtratæque viæ, panteſque ſuperbi:
Quid tibi mite ſolum referam? quæ dona beatis
Conceſſit natura locis? undas ne ſalubres?
Frugiferas ſegetes? vel quæ indulgentia cœli?
Pomiferos colles, nulla & non parte feraces.
Saxoſam aſſiduo terra verſante colono?
An conſtructa manu laxis prætoria tectis
Oppida: turritos colles: & ſplendida multo
Culmine rura canam? Quæ celſi vertice ſaxi
Proſpiciens aliquis peregrini nominis hoſpes,
Aſſyrii putet eſſe procul tentoria regis:
Stellatumve ſolum, ſparſaſve per æquora circum
Cycladas, aut parvis gemmata ſub urbibus arva:
At quantis memorem fecundam civibus urbem,
Quos opibus, quos ingeniis mirere, viroſque
Conſiliis, animiſque graves; quod publica tractent,
Sollicitoque agitent populi ſimul otia cultu:
Hic tibi conſurgit docti facunda juventus
Eloquii cultrix, hic conſultiſſima juris
Turba, foro gaudens; & juſti noſcere certum
Docta modum, & dubios legum diſſolvere nodos:
Sunt & qui cauſas rerum, mundique receſſus
Explorent, cœlique vias, atque abdita tentent
Inconceſſa oculis hominum, queis perſonat alto
Plurimus ore Platon, & acutæ mentis alumnus:
His adde innumeras artes, quibus altus Apollo
Præſidet, & largo concedit munere Pallas
Feta bonis; quæ longinquis de gentibus uſque
Vel ſpectanda homini, vel convectanda petuntur.
Voſne mei taceam vates? tantoque Deorum
Concilio, dulces Muſas meminiſſe pigebit?
Quæ nam, quæ Latiis uſquam regionibus urbes
Felici tam ſorte datæ; tam ſidere dextro;
Huc mihi Cyrrhæi nemoris traslata videntur
Lau-

Laureta, & centum cantatæ vatibus undæ:
Huc Smyrnæ, Mantuſque animas, huc denique & ipſum
Aonium migraſſe chorum: nec Romula tellus,
Cecropiive lares, majus promittere poſſent:
Permixti Auſoniis Graii, doctumque videri
Mortali quodcumque ponunt, tu ſola recondis.
Non mihi ſi linguis totidem, ſi voce novena
Ora ſonent, numeroſque Deæ, carmenque miniſtrent;
O multum dilecta Deis Florentia, voto
Sufficiam, plenove canam tua munera cantu.
En tibi pervigili cuſtodem luce draconem;
Aureaque Heſperidum miratos mala poëtas,
Fabula, Cyrrhæique docet ſub rupibus antri,
Anguigeros tripodas, & laurum fata canentem:
Vana quidem dicta, ſed ſi modo vera fateris.
Nec te mendaci capiunt figmenta lepore:
Tu medio geris ipſa ſinu, veroque potiris
Germine, tu Laurum totis complecteris ulnis
Præſignem, & fati vertentem ſtamina Laurum:
Aſpice, ut aurato fulgent geſtamine mala
Suffectura urbis opibus, lætumque rubenti
Aurea perpetuo vivit tibi bractea pomo:
Ipſa ajunt nullis umquam ceſſura procellis
Stat laurus, fixiſque alte radicibus, alte
Inconcuſſa manens ſublimi vertice ſupra eſt,
Et gravida arcani, & cauſarum præſcia Laurus.
Hic tibi non vanæ ſuſpendunt omina ſortes,
Nec dubio reſponſa animos ſermone fatigant,
Nec fallax corrupta dabit tibi Pythia carmen,
Sed quæ venturi caſus oracula, certis
Deſignata modis præſago nuntiet ore,
Quæque minas trepidæ ſortis prudentior aſtris,
In melius juſto ſemper moderamine vertat.
Vive diu, Laurus, patriæ tutela beatæ,
Sacra Jovi, Phœbo, Genio, gratiſſima Muſis.
At tu ſolve animum mea gens: diſſolvite curas:
Exhauſtos quondam, gens fortunata, labores
Dele animo, indulgeque bonis animoſa paratis.

Vos

Vos ergo quibus eſt patriæ data cura regendæ
O proceres, veſtrique ſimul data jura ſenatus:
Vos inquam appello proceres; meminiſſe decebit
Eſſe Deos: nec tantam urbem ſine numine divum,
Nec ſine mente regi, civemque ad jura vocatum
Imperii, mortalem ultra ſe attollere, quantum
Mortali præſtant ſuperi, tantoque futurum
Rectorem magis imperio, ſceptriſque verendum;
Quanto annis majora movens; extendere famam
Tentarit factis; propriuſque accedere divos,
Nulla autem tantæ virtus magis æmula laudi,
Quam, per quam eſſe Deum ſummũ, ſolumque fatemur,
Sponte ſua mundi genitor, nulliſque coactus
Imperiis, nulla motus prece, nullius umquam
Indigus, at ſola ſimplex bonitate, paternum
Implet opus, largaque manu diſcrimine nullo
Partitur bona cuncta Deus, lateque miniſtrat:
Tum geminas, quas ante poli, rerumque figuram,
Ante ævum, ſolio ſemper ſtellante ſorores
Hinc atque hinc, ſecum pariter conſidere juſſit;
Eſſe duces operum, & mortalia volvere mandat.
Læva igitur læto fulget clementia vultu,
Atque iterum repetens vaſti primordia mundi;
Terrenos arctus, concluſaque carcere cæco
Semina commemorans, naturæ in limine primo
Cognatam inſcitiam, diræque cupidinis iras
Increpat, humanam ſortem, culpaſque nocentum
Diluit: illa Jovis juſto indignantia mulcet
Fulmina judicio, atque ultores ſuſtinet ignes.
Parte alia, quam vos Latio cognomine fertis
Juſtitiam; niveæ radiat velamine pallæ
Ferrea jura gerens, & ſacro fulminat enſe:
Virgineo inſignis cultu, ſanctoque pudore
Terribilis, juſſu mundum diſcriminat æquo,
Et memores ortus proprii rurſum ingerit aſtris:
Degeneres animas Stygio deſpondet Averno.
Hæc vobis exempla patent: clementia mixtum
Juſtitiæ moderetur opus, tum conſcia penſet

Mens ſibi, factorum teſtes aſſiſtere divos.
Sed quoniam medii quæ ſit dignoſcere metam,
Haud promptum eſt, altique acies ſimul abdita veri,
Conſiliis fundata patrum, deſcriptaque fixo
Fœdere; quæ vetitum doceant, permiſſaque monſtrent
Jura, pios ritus, ſanctaſque ex ordine leges
Servate: ille urbis animus, mens certa ſenatus;
Ille urbis nervi, & civilia vincula nectunt:
Hæ vobis (nam ſurda quidem ſunt ſcripta) repoſto
Arbitrio placeant: quantum licet inde petentes,
Imperturbata proceres decernite mente,
Judicio non ante dato quam dixit uterque.
Verum illud longe optandum, præque omnibus unum
Commemorare libet, cives, iterumque monere:
Vos patrio de more, animi ſententia quæ ſit
Fruge datam Samia tacitis depromitis urnis:
Sed meminiſſe decet, penſo libranda tenore
Juſſa diu; neque enim numero, ſed pondere conſtant.
Tum bicolor cum lecta manu faba ſumitur illa
Indicium factura animi, non vile legumen;
Semineque in tenui parvum conſiſtere pondus
Credite, ſunt illic triſtis momenta repulſæ:
Jura necis, vitæque ſimul: ſtat numen, & illic
Mens latet: incertæ per certa pericula vires:
Fas, juſtum, & dubio rerum diſcrimina grano.
Non alia celſi cultor ratione Crotônis
Cognatas damnaſſe fabas jam creditus: illud
Sæpe monens, cæcas ſortes, & ſemper iniquum
Cenſeri vires æquas ſub diſpare ſenſu:
Hæc menſura igitur ſtabili ſub robore legum
Firmetur, cives: ſuffragia juſta ferantur
Conſilio fundata gravi; ſcitiſque verendis
Sordidaque abſcedant ægræ contagia mentis.
Artibus his igitur, talique ſub ordine conſtat
Majeſtas, patriæque decor, victoria, laudes,
Et tranquilla quies, & rerum copia, & urbem
Quæ fundant, augent, ſervant, faciuntque beatam.
Hanc olim ſenior Nilus, priſcique Pelaſgi:

Hanc

Hanc Latium tenuere viam, vetereſque ſecuti
Romulidæ, antiquuſque Lacon, atque Attica pubes
Et fortunatæ pulchris ſub legibus urbes.
Hac iter emenſi, melioris nomina ſæcli,
Magnanimi heroës, & legum ſcita ſecuti
Invenere viam; qua ſe regione locarent
Siderea, & juſto divum potirentur honore.
Quinetiam cæli pars eſt pulcherrima; qua ſe
Lacteus in cumulum ſtellarum colligit orbis
Nectareo de rore madens; ubi plurima nulli
Viſa hominum, nec dicta quidem, nec ſcripta voluptas.
Hic locus eſt, ſedeſque animis conceſſa beatis
Qui patriam auxerunt meritis, rexere jubendo,
Servavere opibus, qui juſti munera, leges,
Armaque nec ſegnes generoſo pectore vitam
Impendere urbis ſtudio, pacemque dedere.
Vos etiam celſa populi qui puppe ſedetis
Florentis patriæ proceres, quorum ora, fidemque
Agnoſco; certæque micant inſignia laudis;
Nec dubiæ circumvolitat virtutis imago;
Poſt ſanctos actus, patriæque impenſa potenti
Officia, atque operum meritæ veſtigia famæ:
Qua Nemees terror, qua brachia contrahit ardens
Scorpius, & geminæ deducunt cornua lances
Accipiam, & cœli pulchra vos parte locabo.

LUDOVICI COLLONII

UTINENSIS.

Turcarum Imperatori.

IMprobe, tu noſtras audes invadere terras;
  Nec te relligio, nec movet ulla fides?
Sic Venetos temnis longo tibi fœdere junctos,
  Pactaque iam toties teſtibus icta Deis?
Deſine: & accenſum depone errore furorem,
  Perfide; dum reputas vincere, victus abis,
Quid moneat claſſis (tecum meditare parumper)
  Iſta recens, armis, igne, ſubacta mari,
Jam venit metuenda dies; venere dolores,
  Perfide; quos Vates præcinuiſſe ferunt,
Scilicet, ut numquam ceſſes perſolvere pœnas,
  Sanguine, & Adriaco colla ſubire Duci.

ANGELI COLOTII

ÆSINATIS.

ARgutum incluſi junco tibi, Delia, grillum,
  Cujus ſæpe mihi munere parta quies.
Nam mihi nec ſomnum veniens cum duceret Auſter,
  Argento nec quæ purior unda gemit,

Hic

Hic veterem inſtaurans veteri de more querelam,
Plus venti, ac lymphæ munere plus potuit.
Mox etiam majora feres, cum meſſe peracta
Capreolus noſtri pignus amoris erit.

In Natale Chriſti.

Huc ſe ſe pleno demiſit ab æthere cornu,
Diffuditque ſuas Copia dives opes:
Scilicet ut tellus imitetur gaudia cœli,
Natalem Chriſti dum pia rite colit.

De roſtris navalibus in apum alvearia verſis.

Cum ratis Antoni pelago pugnavit aperto,
Quæ non ſuſtinuit Cæſaris arma Dei,
In Latium translata forum eſt, inque ære tridenti
Cærea tecta ſibi dædala fecit apis.
Fatale hoc roſtris fuit, ut Ciceronis adempti
Pro dulci eloquio dulcia mella forent.

Epitaphium Jo: Laſcaris.

Dilectus Muſis, & rebus natus agendis,
Quem gravida imperiis protulit alta domus;
Tot freta dum curris, totque invia regna pererras,
Auſoniâ tandem, Laſcaris, urbe jaces.
Sed ſitus in patriâ es, Grajo licet orbe remotus.
Nulla eſt virtuti terrá aliena ſuæ.

Ad Tiberim.

Tibri pater, quis te ſopor occupat? adſpice quanti
Liris, quantâ Atheſis laude ſuperbus eat.
Hic, dum Tyrrhenum rapidus decurrit in æquor,
Sequanico infectas ſanguine vexit aquas.
Cæde illum Iſtriacâ tumidum, & ſpolia ampla ferentem
Adriacus vidit pontus, & obſtupuit.
Quare age, rumpe moram, aut aliò tua flumina verte:
Imbellem Martis non decet urbe frui.

MA-

MARII COLUMNÆ
ROMANI.

AD COSMUM MEDICEM Florent. et Senens Ducem.

UT Dis primitiæ dantur, qui pinguia rura
Reddere pacati fertiliora ſolent:
Sic nos arentis noſtri, Dux maxime, agelli
Exiguas ferimus nunc tibi primitias:
Quod ſi tu placidus faveas, tibi Coſme, virebit,
Fautorique dabit munera grata ſuo.

Ad Franciſcum Medicem Florent. & Senens. Principem.

Siquando armatus metuendam concutis haſtam,
Magnanimum magno robore reddis avum:
Siquando inſigni populos pietate gubernas,
Prudentem prudens tunc imitare patrem:
Cuncti igitur fortis dicent te jure nepotem
Pelidæ, & magno Neſtore progenitum.

Ad Coſmum Medicem de ipſius liberalitate in Ludovicum Beccatellum Archiepiſc.

Quis celebrare novam digno nunc carmine poſſit,
Quam tibi, Coſme, parit laudem tam grata voluntas?
Quod feſſæ requies tam tempeſtiva ſenectæ,
Et tempeſtatum portus, quas pertulit olim,
Sancto homini, & docto per te, Dux magne, paratur
Cu-

Cujus ſumma fides, pietaſque, & maxima longè
Relligio, & morum candor gratiſſima Divum
Concilio apparent: caſtæ cui rite Camœnæ,
Et Phœbus pater ipſe favet, qui fronde perenni
Munere præcipuo vatum ſacra tempora cingit.
Ut partis tibi magna olim virtute triumphis,
Sternis dum Gallos ingenti clade feroces,
Adiicis imperio & Senas, hoc munere honeſto,
O decus Italiæ æternum, non addita parva
Gloria ſit, toto penitus ſed in orbe vireſcat;
Atque altas circumvolitans mox fama per urbes
Hæc referat clara de te, Dux inclite, voce.
Non nullis forſan prima eſt laus quærere magna:
Non minor eſt aliis quam quærere parta tueri,
Partis belle uti prius eſt, quam quærere, Coſmo.

Ad Libellum a Ludovico Beccatello Archiepiſc. conſcriptum.

Felicem vitam, Muſis, & Apolline digno
Depictam calamo cupiat qui cernere: librum,
Te legat aureolum: ſed ſi pietate, boniſque
Moribus ornatus felicem degere vitam,
Omnia metiri & modulo deſideret aptè,
Auctoris magni, qui te conſcripſit, honeſtos
Aſſiduus mores, & facta imitetur, ametque,
Tunc erit & verbis, & re, tum denique felix.

Helionoræ Toletanæ Ducis Florent. & Senens. Tumulus.

Illa, illa hæc Charitum, Cupidinumque
Matre pulchrior, elegantiorque,
Et docta ſapientior Minerva,
Et par moribus optimis Dianæ,
Illa inquam Charitum, Cupidinumque,
Quos vivens genuit, repente partem
Bonam (heu, heu nimium bonam) ſequuta.

Cœleſtes petiit domos; ſuo nunc
Tellus id cupidè ſinu recondit,
Quod illa hinc abiens reliquit unum.

In Obitum Jacobi Columnæ fratris.

Tu quoque, ſi tantum nobis mors atra dediſſet,
Sævorum regum ſpoliis decoratus opimis
Olim magna patrum retuliſſes facta tuorum,
Victrici & noſtram cinxiſſes fronde Columnam.

In Obitum Michaëlis Angeli Bonarrotæ.

Pictura artifices decepi: e marmore vivos
Expreſſi vultus: erexi dædala templa:
Crudeles merito poſſum nunc ludere Parcas:
Hæc etenim noſtrum ventura in ſæcula nomen
Traducent: animuſque colet pius ætheris oras.

Ad Benedictum Varchium.

Vates non tantum mutos hæc funera poſſunt
Reddere, ſed mutis eripere ipſam animam.
At cinis eſt cantu dignus, Cycniſque canoris
(Quis neget?) & docto Varchio, & Angelio.

In Paraſitum.

Quæ mihi ſit rogitas cœnæ opportunior hora?
Dum tu conviva es, commoda nulla ſatis.

Ad Ludovicum Beccatellum Archiepiſcopum Epidaurenſem.

Læto ſidere, lumine, & benigno
Diem reſpiciens Apollo, & horam
Natalis mei, Apollo, quem ſuorum
Dulcis tangit amor, graviſque cura,
Bonis auſpiciis tuas ad ædes
Doctorum o decus, & decus bonorum,
Miſit egregium, optimumque vatem,

Tuo ut nomine nuncius veniret
Segne ad ingenium meum excitandum
Amore eloquii Attici, & leporis.
Nunc quod officium viri tam amici
In me, quem tibi prorſus & fuiſſe
Ignotum ſcio, & eſſe nunc, benigne
Conferas, minime ipſe miror. Et quid
Mirer Eridano e parente rivum
Deduci tenuem per arva? namque
Quanto eſt quid meliuſque, ſanctiuſque,
Tanto in te minus illud eſſe mirum eſt.
Quare ipſe hac probitate ſingulari
Cum plane videar mihi eſſe victus,
Tam poſſum hoc onere obrutum fateri
Me, quam perſpicio imparem labori
Diſcendi eloquii Attici, & leporis.

Ad Jo: Baptiſtam Aſinium J. C.

Quem, jucunde Aſini, mihi libellum
Curaſti Angelio a meo ut daretur
Dono, dulcibus ut ſoles amicis
Impartire tuos bonos labores,
Numquam is non poterat mihi eſſe carus,
Primum materia eſt gravis, referta
Et prudentia, & eruditione,
Dein tractata homine a probo & pudenti,
Atque ab omnibus optimis amato:
Adde, non minimi quod eſt putandum,
Grata munera gratiora reddi
Multo, quæ attulerint manus amicæ.
Quare, o docte Aſini, tibi ut deceret,
Pro illo munere gratiam referre
Quando ego haud potis ipſe, habebo, agamque.

Ad Benedictum Varchium.

Tempore jam longo ſervatum eſt, optime Varchi,
Abs te adeo noſtræ fœdus amicitiæ.

Ut

Ut voces umquam nullæ me adducere poſſint,
Oblitum ut credam te, & querar eſſe mei;
Ne dum (quod penitus ratione, æquoque repugnat)
Cauſa levis rumpat vincula tam gravia.
Æſtum vita igitur, Coſmus quo languit altus,
Quem precibus ſanat victus Apollo tuis.
Is pereat quicumque uni ſibi commodus, at tu
Publica qui ſequeris commoda, vive diu.

Ad Petrum Angelium Bargæum.

Cum dono Angelius ſuum Poëma
Dat ſuis Marioque, Julioque,
Dat munus, grave amoris, atque honeſtum
Quod ſit indicium ſui perennis
Præclari egregii in ſuos Columnas:
Dat munus, patria ipſa cui Columnæ
Domus nobilis, atque perbeata
Nec par, nec ſimile haud referre poſſit.

In Malum Poetam.

Fabellas populo novas parare
Optaſti; aut populi ipſe fabula eſſe?
Fabellas populo novas paraſti,
Fabula es populi; facete utrumque.

De Coſmo Duce, & Franciſco Princ. Filio.

Sunt gemini Soles: ambo tibi, Tuſcia felix,
Fulgent, amborum Tuſcia lumen habes;
Alter Apollo micat Coſmus, micat alter Apollo
Franciſcus gemino lumine ſplendidior.
Cum jubar alterius ſe abſcondit forte viciſſim
Se jubar oſtendit tum ſubito alterius.
O fortunatas Urbes, populoſque beatos,
Talia queis præſto lumina ſemper erunt.

In Obitum Benedicti Varchii.

Muſas qui digne coluit, qui geſta parentum
  Narravit miro Varchius ingenio:
Hunc jam noſtra ætas, jam cana & ſæcula dicens
  Ornandum pariter carmine, & hiſtoria.

De Laurentio Jacominio puero.

Hetruſco Muſas tenero dictaſſe poëtæ
  Attica cum noſſet carmina, Pallas ait:
Parve puer, noſtris per te (quis credat?) Athenis
  Accedet priſcæ nobilitatis honor.
Necte novas magna ex lauro tu, Phœbe, coronas,
  Non mea non tanti præmia ſunt oleæ.

Ad Raneriam Boccam.

Arte conſimili ſenex Achivus,
Cujus dulcius ore defluebat
Melle ipſo eloquium ferociorum
Fertur mitia reddidiſſe corda;
Atque nunc miſerum tuis levaſti
Me verbis, numeriſque Tullianis
Pro tuo eximio in me amore, Bocca,
Jucundiſſime Bocca, Bocca ocelle
Tuſcorum juvenum, quot aut fuere,
Aut ſunt, aut aliis erunt in annis.

Ad Aſcanium Ripam.

Quæ nuper mala peſtis hinc procul te
Amovit. bone Ripa, ruſque noctu
Coëgit rapidis volare pennis?
Num venti horribiles Catulliani,
Qui noſtras quatiunt dieſque nocteſque
Ædes? hi domino ſolent miſello,

Bo-

Bonis hoſpitibus nocere numquam.
An forte & gravis, & nimis moleſtus,
Ripa, nuncius eſt tuas ad aures
Perlatus, tibi carmina infaceta
Scripſiſſe illepidum tuum Columnam?
Nimirum ſapienſque, providuſque
Vitaſti ſubito & bene, & beate,
Ripa, perniciem, malumque magnum,
Quod venti horribiles Catulliani,
Nec ſæva æquiparant venena Ponti.

Ad Petrum Angelium Bargæum.

Angeli, unanimis mihi ſodalis,
Quod diu mea Muſa conticeſcit,
Ad te quæ hendecaſyllabos ſolebat
Sæpe ſcribere, non fuiſſe credas
Me auctum divitiis, honoribuſque
Nuper, quæ veteres ſolent amicos
Fugare ex animo, & novos parare;
Ecquæ divitiæ beatæ, honores
Vel magni Angelium meum ſodalem
Umquam mi ex animo fugare poſſent?
Quem unum ſuſpicio, unum amo, atque laudo;
Non cauſæ hoc igitur fuiſſe credas.
Vexatus jacuit tuus Columna,
Gallici rabie impotente morbi,
Qui furens mihi in intimis medullis
Non ſolum Veneres, Cupidineſque
Verum lætitias, jocoſque dulces
Prorſus expulerat, facetiaſque;
Ut mox ne rabiem, luemque rurſus
Tam ſævam experiar miſellus; acer
Corrector Veneri, Cupidinique,
Cunctis deliciiſque, amoribuſque
Malim dicere plurimam ſalutem.

Franciſci Columnæ Tumulus.

Franciſcus jacet hic clara de gente Columnæ
Maximus, ingenti ſed genitore minor;
Nam Lacheſis teneræ (heu factum lacrimabile!) vitæ
Illius impuras intulit atra manus;
Quod ſi maturæ vidiſſet fata ſenectæ
Tunc poterat magnos æquiparare duces.

Ad Preneſtinos Adoleſcentes ſtudioſos.

Felix qui magno diſcendi captus amore
Nil admiratur, temnit mortalia cuncta;
Non illi triſtes curæ, non ſæva cupido
Excruciant animum, facili ſed lumina ſomno
Clauduntur, ſolum doctrinæ hunc excitat ardor,
Solatur feſſum præclara, ac vera voluptas;
Quam numquam trabea inſignes, opibuſque ſuperbi
Guſtarunt miſeri fulgenti in ſede tyranni.
Vos igitur, quicumque boni virtutis amore
Incenſi ſuperare jugum cœpiſtis iniquum,
Pergite felices animæ; ſic itur ad aſtra.

Ad Petrum Victorium.

Diſertiſſime Petre, quod libelli
Caſæ & aureoli, & perelegantes
Tuo judicio, & labore magno,
Nec non & ſtudio politi, & arte,
In lucem veniunt: chorus bonorum,
Doctorumque hominum fatetur uni
Se debere tibi in dies magis, nec
Umquam ſolvere poſſe; non quod illos,
(Quos ſane egregie colitque, amatque)
Libellos peramet, colatque tantum;
Sed quod non minimum tuo erudito,
Victori, ingenio, atque liberali
Theſauri cumulum additum perennem
Admirans videt aureis libellis.

JO: MAXIMI CONSOBRINI

In Theonaſtaſin Quintiani Stoæ.

BRixia vicina eſt tibi Mantua, proximus iſte eſt
  Virgilio, heroum carmen utrumque probat.
Diſſimiles tantum: novus hic, vetus ille. Maroni
  Dea Chriſtum, huic Troum bella, quid inde? pares.

FRANCISCI CORELLI

RAVENNATIS.

In Hiſtoriam Hieronymi Rubei.

DIcite, præſtantes cives, pro munere tanto,
  Qui veſtrum ſcripſit maxima facta patrum,
Præmia quæ Rubeo fuerint, qui claret in omni
  Virtute, & claris nobilitatur avis?
Non ſtatuæ, aut arcus (hominũ hæc monumenta priorũ)
  Sed ſummis tantum quæ venit, Invidia.

LEONARDI CORICII.

AD VENETOS.

FLoreat æternum Venetorum nomen, & Urbis
  Pareat auſpiciis, Afer, Arabſque bonis.
Proterat interea furibundi membra Draconis,
  Unguibus & laceret terga ſuperba Leo.
Terrorem incutiant Chriſti ſimulacra potentis,
  Crux animos adimat, crux fera corda domet.
Prævia ſint hujus, proceres, inſignia vobis;
  Hac ducente domus tota Othomana cadet.
Nunc animos, vires, fulgentiaque arma parate,
  Ne poſt vos ſegnes arguar ulla mora.
Cum pater Ætherëis caſtris educere turmas
  Annuet, & rurſus vellere ſigna dabit.
Perfidiæ luet infidus (mihi credite) pœnas,
  Et cadet in flammas Turca ferox rapidas.
Tu quoque ſiderei mater veneranda Tonantis
  Tunc ades, inque hoſtes dirige tela tuos.
At vos inſigneſque viri, forteſque manipli,
  Quorum cæde ſalus parta, quieſque fuit,
Nunc ſuperis ſocii aſciti, cœleſtibus oris
  Proſpicite, ut querulas fundimus ore preces,
Inferimuſque aris ſolemnia dona, novoſque
  Vos tamquam colimus cernua turba Deos.
Cœleſte auxilium nobis vos mittite olympo,
  Latius ut victor proferat arma Leo.
Imperioque Urbes addat, ſublataque ſceptra,
  Cypridos in primis Regna beata ſuæ.
Sic egit, ergo Deum triplicem veneremur, & unum,
  Ille animi vires, robur & ille dabit.

Ille

Ille humiles tollit, trudit de ſede potentes,
  Pauperibus donat, divitibuſque rapit.
Ille pios placido proſpectat lumine, & æquus
  Adjuvat ille bonos, perdit & ille malos.
Adriaci Regina potens urbs inclita fundi,
  Illius auſpiciis barbara Regna domes.
Infringaſque minas hoſtis communis, ut omnem
  Perniciem vertens in ſua membra cadat.
Funditus hinc pereat Mahometis gloria, & alti
  Inſurgat Chriſti nomen ubique ſacrum.
Urbs pia, clara, vetus, cunctos domineris in annos,
  Urbs decus Europæ vive, valeque diu.

Eiudem de inſigni Victoria, Turcarum Claſſe partim demerſa, partim capta, a Chriſtianis reportata.

Vos mihi Caſtalides nunc aſpirate ſorores,
  Ferte pedem huc, veſtræ pandite & artis opes.
Dum præfracta cano violenti robora Turcæ,
  Noſtrorumque addo fortia facta Ducum.
Tu pater in primis, cui terra, & ſidera parent,
  Apta tuo huic operi ſuggere verba mihi.
A te principium omne bonum, tua juſſa ſecuta
  Nil, niſi quod placeat, læta Thalia canet.
Sumpſerat arma ferox falſi Mahometis alumnus,
  Aſſuetus princeps ſubdere Regna ſibi.
Noverat & nemo, quo verteret agmina ſæva,
  Alma Venus Cyprum ſenſit adire ſuam.
Surgit & Adriacam Dea tum deſcendit ad Urbem,
  Quam regnare diu vult pia cura Jovis.
Divinum patres, populuſque attraxit odorem,
  Percipit & placidum numen adeſſe ſibi.
Illa ſuo demum patefacto nomine belli
  Auctorem memorat, mandat & arma capi.
Arma fremunt ergo pueri, fremit arma juventus,
  Arma fremit vulgus, arma ſeneſque fremunt.
Remigio aptatur claſſis, tum milite forti
  Completur, ventis carbaſa tenſa tument.

Sulcantur ſubito æratis vada ſalſa carinis,
Idalium petitur, celſa Paphoſque ſimul.
Impius hoſtis adeſt non æquis viribus, ultor
Nam ſpernit Regum perfida corda Deus.
Millia multa virum lue ſunt confecta per æſtum,
Dum furit Idaliis Syrius ardor agris.
Millia multa virum vindex Mars abſtulit, Urbes
Perdere dum mentis nititur hoſtis inops,
Hoſtis inops mentis, nam quos Deus ipſe tuetur,
Perdere qui credit poſſe, furore agitur.
Advenit interea Veneris cognomine clarus
Præfectus claſſis, unica ſpes Venetum,
Militiæ Venetæ decus hinc tellure marique,
Quo duce nil metuit ſacra corona patrum.
Mars dedit huic ultro vires, Neptunus & ingens,
Huic dedit ingenium culta Minerva ſuum.
Auſpice quo firmant animos juveneſque, ſeneſque,
Auſpice quo Auſonidum jam revireſcet honos.
Ægæon quondam, nam qualis in aſpera fertur
Prœlia, vel qualis Mars ſuper arma ſedens,
Bella gerit Fabius qualis, qualiſve Camillus,
Marcellus qualis, hic fera bella gerit.
Non impune ferat ſi quis ruat obvius illi,
Seu pedibus miles, ſeu violentus eques.
Auſtriadum ſequitur decus ingens Janus avito
Sanguine, tum geſtis rebus ubique micans.
Omnibus ſic bellis aſſuevit victor abire,
Fortunæ huic cœptis omnibus aura favet.
Ductorem ergo, patres, tantum retinete, benigni.
Obliget officiis gratia veſtra virum.
Irrita ſic poſthac jacientur ſpicula ab hoſte,
Sic Venetus victor ſigna inimica trahet.
Viribus his junctis penetrabunt arma Leonis.
Qua Nereus fluctu litus utrumque ferit.
Pontificis ſacri geſtans inſigne Columnæ
Additur his ductor claſſe, viriſque potens.
Agmine ſic triplici cœleſti numine freti
Invadunt hoſtes, corda movente Deo.

Hoc

Hoc duce Leucadio concurritur æquore, & horæ
Momento tumidis mergitur hoſtis aquis.
Inſolito timuit ſtrepitu chorus omnis aquai,
Et ſcopulos pavidus, concavaque antra ſubit.
Abdidit ipſe caput cæcis Neptunus in undis,
Fluctibus & mediis ignea tela pavet.
Non galeæ, clypeive tegunt, loricave ahena,
Agmina quin canis igne crementur aquis.
Unda tremit, pavido cœlum tonat omne tumultu,
Jam dux, jam miles murmure ſurdus erat.
Surdus erat ductor, nec jam tolerare calorem
Vulcani poterat, ni Venus alma foret.
Viribus illa ſuis flammas levat, illa flabello
Sedula feſſa ducis ventilat ora ſui:
Mavorti hoc placuit; timuit ſed dura pericla,
Imperat & ſubito tum procul ire Deam:
Illa polum repetit ſervans pia juſſa Gradivi,
Dux aciem rurſus vertit in arma ferox.
Barbadicus adeſt animo Auguſtinus, & armis
Invictus, claſſis cornua dextra ciens.
Acriter hic pugnans transfigitur ore ſagitta,
Haud tamen abjectus; proterit hoſtis opes.
Proterit hoſtis opes, patriamque tuetur ab hoſte,
Sanguinis at proprii prodigus ipſe perit.
Quo circa natos, Princeps ſolare relictos,
Virtuti & tantæ præmia digna para.
Sic animos acuet Venetæ pietatis imago,
Sic renuet nemo ſæva pericla pati.
Affuit huic heros magna cum laude Quirinus,
Cui virtute parem vix feret ulla dies.
Tres ſimul hos inter fratres, Cornelia proles,
Pectoris infracti ſigna dedere ſui.
Juſtior in ſævos dolor hos armaverat hoſtes,
Dum Cypro illata grandia damna dolent.
Invida ſed tantæ virtuti fata fuerunt,
Hora una heu miſeros, una tulitque dies.
Nulla tamen famam poterit delere vetuſtas,
Splendor enim tantus obrutus eſſe nequit.

Mars furit inde magis, geminantur funera paſſim,
  Victores pariter, victus & ipſe cadit.
Multus ubique cruor mediis effunditur undis,
  Cana prius paſſim jam rubet unda maris.
Ipſa ſuper claſſem volitans Victoria noſtros
  Excitat, iniiciens hoſtibus uſque metum.
Diffugiunt viſu exangues, tremor occupat omnes,
  Tollitur horrendus clamor ad aſtra ſimul.
Qualis in Ægæo ventorum ſpiritus alto
  Inſonat, & fluctus littora curva ferit.
Arma inter fumum cœlo rutilare videres,
  Præ ſtrepitu ruere & cuncta elementa putes.
Non tulit inſtantem claſſem gens impia noſtram,
  Sed converſa fugæ per freta ſalſa ruit.
Incaſſum tollunt hoſtes inſignia Lunæ,
  Incaſſum torquent ſpicula acuta manu.
Non artes proſunt, pereunt hortamina cuncta,
  Quin vertat nemo terga vetare poteſt.
Chriſticolæ at proceres circumſtant undique, & hoſtes
  Obtruncant, capiunt, hinc ſpolia ampla ferunt.
Tradita ſic nobis hilaris victoria tandem,
  Gloria ſic Venetum jam magis aucta viret.
Sicque refert ductor victricia ſigna Leonis,
  Sic viget imperium, Marce beate, tuum.

THOMÆ CORNACHINI.

Ad Petrum Gherardium.

SI meis Phœbus, genituſque Phœbo
Annuent votis, medicas docebunt
Stirpium vires, pariant ſalutem
Quæ tibi certam.
Namque doctrinæ, medicæque quidquid
Artis eſt nobis, repetis vel æquo
Jure, qui Phœbum colis, & ſorores,
Candide Petre.
Te prius Græcæ, Latiæque linguæ
Noveram doctum, ſophiæque alumnum:
Sed modo oſtendunt numeri diſertum
Te quoque vatem.
Gratulor multum tibi, mi ſodalis:
Gaudeo multum mihi, quod colente
Perfruar lætus ſocio Camœnas,
Et medicinam.
Nunc & immitis ſcabies fugetur,
Utque pruritus valeat, dolorque
Sit procul ſævus, paro devoranda
Pharmaca quædam
Atque ſi, ut ſpero, cupioque valde,
Afferent dulcem tibi ſanitatem
Hæc: cadet Phœbo genitoque ad aras
Hoſtia multa.

ANTONII CORNAZANI
PLACENTINI.

Excell. & Potent. Reipub. Florent. de ejus Urbis laudibus, & arctiſſima amicitia cum invictiſſ. Mediolani Principe Fr. Sfortia.

Feſſus eram, & vacuis reſidebam ſolus in arvis,
  Prorſus Apollinea nil modulante chely;
Et me credebam (ſed nunc ſcio fallimur) omne
  Præclarum mundi commemoraſſe decus.
Cumque hæc afflaret tumidi jactantia cordis,
  Herbam inter ſedi propter & amnis aquam.
Et nunc ſpectabam quæ mens, quæ machina rerum,
  Quæque manus magnum volveret orbis opus.
Sidera vidiſſem mirabar, meque rogabam
  Qua Deus his poſſet arte dediſſe jubar.
Temporis hinc dominos duo maxima lumina mundi
  Ducentes certa ſæcula longa vice
Sic ego factus iners; & corpus inutile Muſis,
  Torpebam volucri prætereunte die.
Ecce [nec unde liquet venit] ſed lapſa repente
  Eſt Dea ſollicita viſa citaſſe manu.
Et tamquam mecum corpus non corda fuiſſent
  Concutiens crebra mobilitate caput.
Immemor en vir, ait, proprios ubi linquis honores?
  Surge, novum clari nominis inſtar opus.
Excitor ad ſtrepitus, repetitaque verba vocantis,
  Aſpicioque animo vix redeunte Deam.
Splendebat facies ſub crinibus alba ſolutis,
  Caſtaque virgineus pinxerat ora rubor.

Purpureus dominæ cingebat crura cothurnus
Et nitidum lauri florida ſerta caput.
Veſtis erat quali ſe Cynthia luna colore
Præſtat, biſſenos cum nitet ante dies.
Aut fuit ex quali ſpargunt ſe nocte pruinæ
Per loca, Sarmathici quæ ſine ſole colunt.
Illa tamen ſequitur, nec me mirante ſileſcit,
Alliciunt mentem verbaque, & ora meam.
Urbem reginam, cui nunc Florentia nomen,
Arno jamque aliter dicta fluente fuit.
Aſpice, dixit, habes, cui jam tua carmina mittas
Ultima, ſed major hæc tibi cura datur
Invenies illic juvenis (mirabile dictu)
Serpentem proprio lacte fovere leam.
Hanc circum parvi ludunt per ſepta leones,
Pax ſimul una duos clauſit, & unus amor.
His ea nunc illos, nunc hos complectitur arctus,
Et cauda vinctos non nocitura trahit.
Scribe, tuos verſus plebs eventura nepotum
Rem mirata novam, vatis amore leget.
Hincque tibi clarum nomen promittit, Apollo
Nuncia mandantis ſum Dea, fide, Dei.
Si tibi Phœbea ſpes eſt circumdare fronde
Tempora, ſi proprii culmen honoris amas,
Sume celer calamos, & quæ ſic monſtra ferarum
Compoſuit, patriæ nomen ad aſtra refer.
Parthenope, fateor magnarum ſarcina rerum eſt
Scribenda ob regis inclita geſta ſui.
Eſt ducis Inſubrium, Venetum quoque maxima tellus.
Lapſaque ponderibus Roma ſuperba ſuis,
Hæ ſimul & poſſet pars ſat fore tantula vati,
Orpheus hoc quamvis ſponte ſubintret onus.
Flos tamen Italiæ Florentia ſola vocanda eſt,
Et ſibi conveniens unica nomen habet.
Urbs ea ſi neſcis, hac libertate potitur,
Ut neque cœlorum ſedibus invideat.
Perge, pete Etruſcos, ſua florida mœnia cernes
Plus tunc audito nomine certus eris.

Of-

Offeret hæc alto tibi ſe de monte videndam
  Prata per & flores dulce patebit iter.
Aſpicieſque vias rectas quaſi ſine carentes,
  Subque oculis mundum nil niſi marmor erit.
Et circum cernes æquata palatia cœlo,
  Quæ feriunt celſis æthera verticibus.
Templaque ſanctorum fidei congeſta Deorum,
  Arte quaſi ex ſola quæ veneranda forent
Ingenio, ut dicas, ſatis hæc quæ fecit, & armis,
  Utere maternis, ſcis ea, carminibus.
Dixerat, ipſe manum movi, qua forte regebam
  Inflexum mentis debilitate caput.
Et conferre ſimul, & multa rogare parabam,
  Cum ſpecto, & lapſum jam mihi numen erat.
Neſcio quæ cœli hanc miſit, mi ſtella, quod ultro
  Hos monitus vultu jam fugiente dabat.
Tunc ego quo potui divam clamore ſecutus,
  Promiſi hoc ſaltem condere juſſus opus.

THOMÆ CORREÆ

ROMANI.

Ad D. Pium V. Pont. Max. in Victoriam partam de Claſſe Turcica.

SAncte ſenex, cujus monitis, qui temperat orbem,
  Temperat imperii ſceptra priora ſui.
Inſignis pietate Heros, qui primus ab illo es.
  Qui magnum hoc mundi Rex moderatur opus.
En tibi poſt domitas hoſtili ab littore gentes,
  Salva redit Scythicis claſſis onuſta opibus.
Quæ, duce, te ſancto cojerunt fœdere puppes,
  Exuvias referunt, & ſpolia ampla Getæ.

En

Et majora parant faciles tibi gaudia Divi,
  Gaudia non priſcis cognita temporibus.
Aſſueta Adriacas pinus Getula per undas
  Vincere, jam victas ſubicit illa manus.
Experta eſt juſtos gens pertruculenta furores,
  Et cecidit forti Thrax, Numidæque manu.
Amiſſas luget prædatrix Africa puppes,
  Et Rhodos, & ditis qui colit arva Phari.
Qui Helleſpontiaco clauduntur gurgite, cæde
  Auditâ, triplicis claſſis ad arma pavent.
Miſſaque ab Hiſpanis puppis, Venetæque carinæ,
  Et quas auxilio das, Pie Quincte, rates;
Ut primum Jonias victricia ſigna per undas
  Explicuere, Getas diripuere trabes.
Quidquid eſt, per te partum eſt, ea gloria palmæ
  Tota tua eſt; per te tot coiere duces.
Corripiant ut tela mones, contraria ſignis
  Signa ferant ſuades, pandere vela jubes.
Opponant ratibuſque rates: atque enſibus enſes
  Diſtringant, jaciant ære tonante faces.
Arma omnes uno ore fremunt; arma, arma juventus
  Reſpondet; bellum ſuadet inire Pius
Ergo ades, atque initum fœdus firma; impiger aude
  Pro ſanctâ reges ſollicitare fide.
Et quos concordi junxiſti nuper amore
  Fac durent; ſuade fœdus inire alios.
Per te ineant acies, per te victricia figant
  Signa per extremos, qua patet unda, ſinus.
Perge ingens pietate Heros, Diis æmule, juſtum
  In bellum reges ſollicitare alios.
Te duce cana Fides vaſtum diffuſa per orbem
  Conterat invictâ caſtra inimica manu.
Jam video Libyæ compleri milite campos
  Auſonio, & cymbis æquora tota tegi.
Jam video oblitis trepidos dare terga pharetris
  Sauromatas, contra dum tua caſtra ruunt.
Prædatorem Aſiæ victum video ante triumphos
  Flectentem victas ad ſua terga manus:

Urbibus Eois, totoque Oriente ſubacto
  Victores repetant ut ſua tecta duces.
Adſpicio gemino cretos ſub cardine reges,
  Aut cadere ante aras, aut fera vincla pati.
O quæ, magne Heros, ô quæ felicia ſurgunt
  Tempora Chriſtiadis te duce, te comite!
Non ego vana cano, ſed mens præſaga futuri
  Indiciis certis fata retruſa aperit.
O lux læta, o lux jucunda, o gaudia certa,
  Cum quacumque novæ tempora pacis erunt.
Nam qui te tenuem elegit, penituſque jacentem,
  In partem imperii, ſceptraque prima ſoli;
Excitat ille humiles, elatòs deprimit; idem
  Illis imperium ſufficit, hiſque adimit.
Is tibi ſceptra dedit ſceptris quoſcumque ſubegit,
  Qui merito obſervant ſemper honore Deum.
Cum peteret Regemque ſuum, Chriſtumque negaret
  Gallia, & eriperet juſque piumque piis;
Pelleret a patriâ pietatem, & jura ſacrorum,
  Et fureret Stygiis ſæva Megæra dolis;
Tu cuſtos, regumque Pater, Pie, qui pia ſemper
  Bella geris, nigris jurgia mergis aquis.
Contra acies mittis, fulgentiaque inſtruis arma,
  Viribus opprimitur perfida turba tuis.
Atque ubi ſupplicii ſubeunt genus omne nocentes,
  Fit Phlegetonteo præda, cibuſque cani.
Truduntur rabidi ſub Tartara cæca rebelles
  Belgæ; mox ſub te victa Granata fuit;
Vera tot exuvias ſub te pietaſque, fideſque
  Tot ſpolia, & palmas, hoſte cadente, refert:
Et Divum effigies proprias ſtatuuntur ad aras,
  Et templis ſacræ reſtituuntur opes.
Et juris, legumque redit veneranda poteſtas,
  Moreſque in melius vertere quemque juvat
Atque tuum, Pie, munus id eſt, quod quiſque per orbem
  Inferat inferno bella inimica gregi.
Vive igitur, Pie magne Heros, viſure triumphos
  Finibus extremis quos tua caſtra ferent.

Tu tamen ardentes ſtimulis in prœlia reges
Incita, & arma manu tu quoque ſume ſenex;
Arma preces, & vota quibus Deus annuat, arces
Æthereas pulſent; hæc cape tela manu.
Te duce ſit ſociis mens omnibus una, ſit idem
Semper amor, cœpti fœderis extet honos.
Uno omnes animo in pugnam ſi ſigna ſequantur,
Stare quis hos contra, quis ſuper eſſe queat?

Ad D. Joannem Auſtriacum de claſſe Turcicâ Victoriâ partâ.

Cæſaris invicti proles, quo principe ſubdet
Thrax ferus Auſtriaco colla ſuperba jugo;
Tende ultra, & patrios æquent tua facta triumphos;
Tende ultra, ulterius te tua fata vocant.
Tende agedum ulterius, quo ſe tua gloria monſtret:
Principium hoc certum jam tibi monſtrat iter.
Perge bonis avibus rutilum Sol alter in orbem
Prome caput; radiis ſplendeat æthra tuis

Eidem.

Macte animo, Auſtriacæ magnum decus addite genti
Inſequere, & factis inſere facta tuis.
Cæſaris ad faſtos titulos adjunge triumphos,
Adde triumphato victor ab orbe tuos,
Helleſpontiacus ſubdet tibi ſceptra Tyrannus,
Regna Aſiæ, & Libyæ, Thrax, Numidæque dabunt.
Tu ne fige pedem, ſed contra ardentior ultra,
Perge Heros: gaudet te minor eſſe pater.

Ad eundem.

Si primo ingreſſu decies quater amplius Orco
Mille Getas trudis, carbaſa mille capis;
Quid facies, ubi vela, Heros, ſinuantibus Euris
Verteris in Libyci regna opulenta ſoli?

Ad Selinum Sultanum Turcarum Regem.

In te dum, Sultane ferox, Aquila explicat alas,
Et Pius, & Venetus comparat arma Leo;
Intonuit lævum rerum ter maximus ille,
Ille hominum rector maximus, ille Deûm
Et fœdus gratum eſſe ſibi hoc oſtendit apertis
Indiciis, palmæ pignora certa dedit.
Principio hoc, alios promittit mille triumphos,
Mille notat palmas, mille trophæa parat.
Si ſapis, ergo tuis, dum ſors fert, conſule rebus,
Et Chriſti ſuavi ſubice colla jugo.

Eidem.

Contraxit, Sultane, pavens ſua cornua Phœbe;
Dum contra volucrum gloria prima volat.
Quid mirum? ardentem Solem quæ immota tuetur,
Non adimet Lunæ lumina luce ſua?
Et quæ oculis ſpectat fixis Hiporiona Phœbes,
Illa eadem ſpernet cornua fracta tuæ?

In eandem Victoriam.

Vicimus ô cives, noſtra eſt victoria: dicat
Omnis, io, læto turba triumphe ſono.
Perque vias, & tecta canat gens læta triumphos;
Victori ſtatuant mille trophæa patres.
Relligioſa cohors lætis indulgeat hymnis,
Et quiſquis ſanctâ pro pietate dolet.
Sarmaticæ periere acies, periere carinæ,
Miſſaque ab Iſmario gurgite capta manus.
Et quæ multiplici violenti cuſpidis arcu
Thracia fidebat, turbine merſa ruit.
Victa Tomitano, quæ ſolvit ab æquore, claſſis,
Victa Boriſtenio miſſa carina ſinu;
Et quæcumque Rhodo, quæcumque profecta Canopo,
Et quæcumque freto venit ab Herculeo.
Thrax ſceleratam animam mediis effudit in undis,
Grexque Helleſponto lectus in arma, jacet.

Quod

Quod ſi quis juſto potuit ſupereſſe furori
  Remigium ratibus per data tranſtra ſedet.
Sauromatæque Scythæque feri, Getulus, & Afer
  Purpureas Nerei ſanguine fecit aquas.
Sanguine pingueſcunt piſces, depaſcitur artus
  Morſibus aſſiduis hiſpida turba maris.
Joniiſque natant inhumata cadavera campis,
  Plurima ſquammigero præda, cibuſque gregi.
Miratur rex ipſe maris Neptunus ab imis
  Sedibus, & Thetys Nereidumque, chorus.
Certatimque udum caput in ſublime ferentes
  Tot ſtrages Nomadum, funera tanta ſtupent.
Cæruleus Triton, Phocique exercitus omnis
  Circum victrices itque, reditque rates.
Tranquillamque viam claſſi, cedentibus undis,
  Ante vagus Glaucus per vada ſalſa aperit.
Atque aliqua ex Nymphis, vaſtum quas continet æquor,
  Seu formoſa Eryphe, ſeu Galatea fuit;
Littora ad Heſperiæ juvenem dum ſpectat onuſtum
  Tendentem exuviis, Thrax, furibunde tuis:
Dignus hic eſt dixit, quo nato Carolus ultra
  Invictas Aquilas mittat ad imperium.
Cæſare magnanimo digniſſima patre propago,
  Cæſaribus atavis, & proavis, & avis.
Maximus ille armis Mavortia in arma paternas
  Ultra Aquilas victor, qua patet unda, feret,
Ille feros animos juſtis compeſcet habenis,
  Quidquid ad Auroram ſol ab Atlante videt.
Et quidquid longe medium procurrit in Auſtrum,
  Quaque axi Arctoo frigida terra jacet.
Namque hoc principium, quæ par fortuna ſequetur?
  Qua tegit, & qua ſol exerit ora, patet.
Cum regat immenſum pondus, quod maximus Atlas
  Si ſubeat, diſpar viribus ibit Atlas.
Quem fore crediderim, poſtquam maturior ætas
  Creſcet, & imperii ſarcina major erit?
Principio hoc longos reparat ſibi nomen in annos,
  Atque auget titulos, & decus omne domus.

Hoc juvat æternos victorem emiſſe triumphos,
Hoc famam ſtellis inſeruiſſe juvat.
Nam, quæ per terras, perque ultima regna vagatur
Fama volans, partum narrat ab hoſte decus;
Nunciat, & belli palmas, & mille trophæa,
Truſaque ad Eumenidum millia multa domos.
Exuviis ornaſſe rates, cœpiſſe triremes
Sauromatum, multos eripuiſſe jugo,
Et plures Numidaſque Getaſque Daaſque carinis
Remigio in noſtris ſubſtituiſſe docet:
Ut palmis aſſueta olim, contraria votis
Agmina ſenſerunt, ut ſubiere jugum.
Audiit hoc Europa decus, contendit ad Indos
Hæc fama, & pondus qua ſubit orbis Atlas.
Venit & ad Tanain, quaque arida culta Canopi,
Ditat inundanti qui tegit ora luto.
Venit & ad Gangem, gemmiſque auroque beatum,
Pactolum, & gelidis qua riget Albis aquis.
Venit in adverſum latus orbis, & ultima regna
Terruit: hæc loquitur prœlia dives Arabs;
Ignivomoſque arcus tormentiferaſque pharetras
Torſerit in Libycas ſtirps generoſa rates.
Sulfureoſque globos, & tela armata rotarit
Ære cavo contra perfida caſtra Scythæ;
Ut latè belli fragor audiretur, & acer
Frangeret inſolitus littus utrinque furor.
Auditamque ululare imis e cautibus Echo,
Et duplicare iterum claſſica pulſa ſonos.
Ceu quale exitium jaculato e nubibus igne
Inducit terris, cum furit ira Jovis.
Ceu quali furibunde trahis nemora alta fragore
Sæpe ab Hyperboreis cum ruis, Eure, jugis.
Ceu cum præcipites agitas ſtridore procellas,
Cum fremis Icariis, Caure, proterve vadis.
Felices ſancto concordes fœdere puppes;
Fœdere Barbaricæ quo minuuntur opes;
Quo Libyæque, Aſiæque ferus populator, avitis
Pulſus agris, diſcet vincla aliena pati.

Tem-

Tempus erit cum digna fide, cum vera poëtæ
  Poſteritas olim carmina certa leget:
Cum domitum audierit leges mutaſſe Niphatem,
  Et dare jam victas ultima Bactra manus.
Cedentemque Tibri Nilum, Gangemque & Hidaſpem,
  Et Tanaim, & quiſquis ſceptra aliena colit:
Indomitoſque Daas, Morinos, pictoſque Gelonos
  Viderit imperium, Roma, ſubire tuum.
Tunc ego mille canam palmas, & mille triumphos,
  Partaque Chriſtiadum mille trophæa manu.
Teque adeo, ô Pie Quincte, canam, quo vindice durat
  Hiſpanos inter fœdus, & Euganeos:
Ut ſub Romanas veniat te principe leges,
  Quæ colit ignotos gens maleſana Deos.
Et te, maxime Rex, bene cui qui temperat orbem,
  Subdidit Europæ ſceptra priora, canam.
Voſque etiam ô Venetæ pulcherrima gloria gentis
  Inſeram, & a Veneto nomine ſurget opus.
Auratis circum puppes victoria pennis
  Adſtat, & in veſtris puppibus alta ſedet.
Crux, Aquila, atque Leo bellantum pectora firmant;
  Impia quis contra tres ferat arma Deos?
Vos quis ſtare queat contra? quis fervida contra
  Auſtriaci juvenis ſpicula torta manu?
At tu, quem propter claſſem regit ille, cruenta
  Bellaque quem ſolum propter, & arma gerit:
Da pater, ut frenet populos, gentemque rebellem,
  Et ſubdat ſuavi regna inimica jugo:
Et ferat exuvias Capitoli ad culmina, debet
  Quas Tiberi infidi littus utrumque maris.

Ad Hieronymam Columnam.

Ut caput auricomum nitidas attollit ad auras,
  O non de Pario ducta, Columna, jugo,
Dicuntur Superi totis arſiſſe medullis,
  Blandus & irrepſit ſancta per oſſa calor.
Juppiter incaluit, Veneris puer arſit, & æquè
  Incubat iſte genis, incubat ille ſinu.

Oblitus Daphnen, ſequitur tua lumina Phœbus,
  Et juvat æthereas ſæpe iterare vices.
Cetera turba tibi dum caſto arridet amore,
  Atque tuis paſcit lumina luminibus;
O quoties vellet formoſi mœnia olympi,
  Et gravidum ſtellis deſeruiſſe domum;
At Cytherea Venus: noſtras jam cedimus aras,
  Jure tibi, ô columen Urbis & Orbis, ait.
Cedimus: Æneadum jam te, mea cura, propago,
  Et Surrentini littoris ora vocet:
Et quæ Sirenum generoſa Neapolis audit
  Uſque ſonos, laudes audiat uſque tuas.
Jam Cyprus æterno, jam te Gnydus alta, Paphoſque
  Inclita, odorati thuris odore colat.

Ad eandem.

Dum puer Idalius pharetra præcinctus, & arcu,
  Conicit ardentes regna per ampla oculos;
Adſpicit undantes per colla argentea crines,
  Luminaque æternâ lucidiora face:
Flammeolaſque genas, nitidum mage pectus eburno
  Dente, & purpureis guttura picta genis.
Obſtupuit ſplendore novo, atque exterritus hæſit
  Obtutu; ambiguus quæ nova Diva fores.
Deinde Deûm monitis cauſſas aperire rogatus,
  Et dubiæ indicium promere mentis, ait:
De forma dum tres ineunt certamina Divæ,
  Judice Trojano pulchra magis Genitrix.
Judice me, ſi eadem renovent certamina; formæ
  Majeſtas uni huic convenit illa trium.

TH. ALE-

TH. ALEXANDRI CORTESII

Ad Librum.

CAre liber, magnum qui jam volitare per orbem,
Notus & argutis auribus eſſe cupis,
Qui cupis Arctoi tectis ſuccedere regis
Numinis & proprius ora videre mei
Qualiſcumque mihi multo vigilate labore
I felix Genio candidiore liber
Neu blatta informi lædat rubigine, neve
Tempus edax noceat, neu mala lingua tibi;
Sic faveant Muſæ, & ſtudiis ſervata nepotum
Quæ canis, hæc olim ſæcla futura legant
Quantus & Alcides, & quantus nomine Achilles,
Matthias hominum pervolet ora meus:
Matthias, Romanus honos; cui vertice ſacro
Pierias laurus bellica fert hederas.

Laudes bellicæ Matthiæ Corvini, Hungariæ Regis.

Iliacas alii flammas, Thebanaque fratrum
Arma, & Jaſoniis inſignem heroibus Argo,
Aſtrorum curſus, & Ditis inania regna,
Fictaque Pierio referant miracula cantu:
Nos propriis ſpectanda oculis, nos inclita dextræ
Facta tuæ canimus, quibus aurea ſidera vivus
Tangis, & æthereas famâ petis arduus arces.
Sed ſine te numquam, tenues ad carmina tanto
Subſiſtant vires oneri; tu numine toto
Dexter ades; da Mœoniam tua facta canenti,

Ma-

Mathia Corvine, chelin: ſi Delphica parent
Templa tibi ſentitque frequens tua nomina Cyrrha;
Si Muſæ, ſi Phœbus amant; hoc tempore ſolus
Carminibus ſi digna facis, quæ nulla vetuſtas
Deleat, annorumque gravi ſitus obruat ævo.
Quamquam abſens tanto rerum ſplendore tuarum
Excitor: aſſenſu laudum procul omnia plaudunt
Fortunæ momenta tuæ; neque clarius axe
Lumen ab Arctoo micuit, ſonat omnis ubique
Nomine terra tuo, & famam vaga gloria cœlo
Terminat, immenſumque ingens accedit olympum.
Non hæc ingenio complecti, aut verſibus optem
Poſſe meis, cupido non ſi torrentia vati
Pieridum ſint ora novem. ſit ahenea lingua.
Littoreas aliquis citius numerabit arenas,
Parvaque per denſum volitantia corpora mundum,
Et tenues per inane globos, quam ſingula verſu
Expediam; potui ſatius tacuiſſe, furentem
Ni dulcis raptaret amor, qui frena pudoris
Rumpit, & immenſo cogit decurrere campo:
Conveniunt omnes quando tua cura poëtæ,
Certatimque novas contendunt ſcribere laudes:
Nec bene Romano de nomine Muſa meretur
Quæ tua facta ſilet. Regum tu maximus ille es,
Et maris, & terræ domitor, tua fulmina paſſim
Horret Hyperboreæ regio Mæotica brumæ:
Te duce tuta fides, tibi religioſa parentum
Debetur pietas; in te fiducia duris
Militibus ſita; Threicii fera munera Martis
Te penes; in te anceps belli fortuna recumbit:
Tu vallum Italiæ, Romana palatia ſervas;
Impia tu gentis contundis monſtra prophanæ
Biſaltamque, Scythamque ferum; tu Norica vincis
Arma, & bellacem non uno marte Bohemum;
Tu mores hominum domitas, & jura per urbes
Reſtituis; lapſiſque potens ſuccurrere rebus
In faciem antiqui mutas male tempora cultus.
Verùm ego non hydræ magis indelebile collum,
Fœ-

Fœcundumque jecur Tityi conſumere poſſe
Deſperem, aut Ixionias firmare rotatus
Quandoquidem primo tantarum in limine laudum,
Hinc decus hinc rerum incertam fert copia mentem.
Ac veluti rubræ dubitat rimator arenæ,
Quam prius è variis gemmam legat: ardet jaſpis,
Lucet onyx, viridi radiat fulgore ſmaragdus;
In partes dubium varias, & ſingula circum
Illum agit hærentem ſpectandi immenſa voluptas.
Nam quid principio referam? unde exordia ſumam?
Majorumne prius repetens exempla tuorum,
Meſſalas atavos memorem ſtirpemque togatam?
Unde tuum magnis genus eſt auctoribus ortum?
An patris Hunniadæ tot bella exhauſta, tot annos
Perſequar? ut ſævos toties disjecerit hoſtes:
Fuderit ut dirum Taurim ad mœnia Turcam
Nunc Albam appellant, albent quando oſſibus arva
Biſtoniis, galeæque micant, effoſſaque pila;
Et madidæ humano pingueſcunt ſanguine glebæ:
Sed genuiſſe tamen Matthiam gloria major,
Quàm variis ſeptem bellis domuiſſe trionem,
Et tetigiſſe altum vicinâ fronte Bootem;
Romuleæ decus Hunniadæ memorabile gentis:
Quo duce Pannonium pulſavit ſidera nomen;
Non ullâ pro laude pater, nulliſque triumphis
Plus tibi res Italæ debent, quàm pignore tanto:
Fulmina quod belli populo rediviva Latino.
Et tanta everſis peperiſti commoda rebus.
Tu nato concede tuo; quantumque priores
Viciſti tantum vinci patiaris ab illo.
Non ſecus Æacidem proles Pellæa Philippum
Fortior, & bello Peleum ſuperavit Achilles.
Sic vinci Anchiſes nato gaviſus, & Ægeus
Magnanimum læto miratus Theſea vultu.
Atque equidem naſci Romano ſemine multum eſt.
Matthia armipotens, aut horum fortibus actis,
Et genus, & famam renovare, & fata ſuorum.
Scilicet ante alios curſu Neptunius auras

Al-

Altius efflat equus, virtuſque immiſſa propagat
Indole diffuſas cognata in pectora vires.
In te crevit honos rerum ſucceſſibus auctus;
Et nova majorum virtus tua nomen obumbrat,
Sola bonis contenta ſuis, nihil indiga patrum.
Te vario caſti venturum carmine vates,
Te cecinit multo quondam pius ore ſacerdos,
Quique avium cantus, quique ardua ſidera norunt,
Aut qui divinum ſpirant ſub pectore numen.
Tum cœlum ſua ſigna dedit Phœbeaque lucem
Natalem prædixit avis, cùm decidit æthrâ
Annulus in gremium matris delapſus Eliſæ.
Ipſa ſub umbroſâ, fatorum neſcia, quercu
Carpebat placidam ſeclusâ in valle quietem
Huic puer inſomnis, utero quem languida pleno
Geſtabat, ſubitò fœtæ circum ubera viſus
Ludere, & infantis, facto velut agmine, in ora
Plurima præcipiti labentia flumina curſu,
Pectore ſub magno [dictu mirabile!] condi.
Cùm ſubitò gemmam, digitis quæ lapſa jacenti
Errabat, roſtro præpes libravit acuto,
Inque ſinum celsâ demiſit ab arbore corvus,
Et leviter molli diſtrinxit lumina pennâ:
Excidit extemplo ſomnus; tum læta ſalutans
Augurium, verbis ſupplex his diva precatur;
Corve ſacer, longâ ſuperis gratiſſime vitâ,
Seu tu ſponte venis noſtri præſagus honoris,
Seu pater altitonans cœlo te miſit ab alto;
Adſis, & tanto fortunes omine natum.
Tu gentilis honor, cognomen nobile noſtri
Tu generis, te noſtra ferent inſignia ſemper,
Parque aquilis toto venies victricibus orbe.
At tu rex ſuperum primis cui pugnat ab annis
Hunniades, cui ſeſe ultro devovit, & omnem
Progeniem, quando eveniunt ſine numine numquam
Iſta tuo; carum felici lumine fœtum
Adſpice, & auſpiciis inſomnia læta ſecundis;
Ut quot ab innumeris manabant fontibus amnes,
Tot

Tot ſint regna meo late parentia nato,
Undique cœruleis circundata regna fluentis.
Hæc ait, & tacitis veneratur numina votis
Pannonius quo more ſenex, aut Dalmata ſuevit,
Qui deſiderio cœli, terraque marique
Longum iter emenſus, tandem pervenit ad arces
Maxima Roma tuas, & flexo poplite ſupplex
Ardua clavigeri ſuccedit limina Petri.
Ipſe pius tremulis titubantia murmura labris
Integrat, ipſe preces, & canâ fronte peractis
Concretam votis exemit pectore labem:
Non aliter cœlum Divoſque precatur Eliſa.
At pater omnipotens melioris conditor ævi
Proxima maturi repetens jam tempora partus,
Atque animum caſtæ precibus commotus Eliſæ,
H s incorruptam compellans vocibus ultro
Affatur Mariam: quamquam facta impia cogunt,
O mater, diro pœnas de ſanguine ſumam,
Immittamque globos flammarum in viſcera terræ,
Et genus humanum deleto ſemine perdam.
Jam pudet in noſtras armari numina vires,
Quæ ſuperis depulſa polis damnavimus Orco.
En rurſus fera bella cient, rurſuſque gigantes
Monſtraque de ſuperis audent decernere regnis.
Pars quota terrarum reſtat mihi? poſſidet orbem
Turca ferox. Eurumque premit Magmedus, & Auſtrum,
Nec patriam tantum Solymam, nec Achaica tantum
Regna, ſed Illyricum tenet, Epirumque ſuperbus:
Anguſto vix tuta freto Roma inclita, Divum
Roma locus. Roma imperii pulcherrima ſedes.
Quid memorem infandis tot diruta templa ruinis
Dedecus in noſtrum? verſum faſque omne nefaſque?
Pollutamque fidem, & temeratas cædibus aras?
An fruſtra igniferâ torquemus fulmina dextrâ,
Miſcemuſque cavis horrenda tonitrua nimbis.
Me tamen Hunniadæ pietas movet, actaque bello
Fortia, & effuſus noſtro pro nomine ſanguis.
Sed quoniam emeritum jam pridem ſede locare
Side-

Siderea certum eſt, & jam nunc filius illi
Naſcitur; hunc rebus bellantem imponere feſſis,
Hoc ſævos ductore paro compeſcere Turcas.
Ergo age tu, Lucina parens, tu maxima Juno,
Da faciles matri partus, natumque rubentem
Excipe, cumque ſuo vocem formaverit ore,
Fac Turcas puer ille meas ſe juret ad aras
Igne ſecuturum, & ferro terraque marique.
Poſtquam alacres magnis vires firmaverit auſis,
Is premat immanes invicto milite gentes,
Aureaque Arctois componat ſæcula terris.
Hæc ubi dicta, polus tremuit, tremuere cavernæ
Tellurisque cavæ, & ſonitum maria alta dedere.
Palluit anguiferis impexus crinibus ora,
Territus atque imo latuit Magmedus Averno;
Ceu latet intonſo pavidus ſub gramine ſerpens,
Vicina apparet quoties Jovis armiger æthrâ.
Dulcibus is prædam natis rimatur, & acres
Dat pennâ ſtridente ſonos ſuper aëra raptus;
Ille anceps glacie torpet, latebraſque propinquas
Intrat, & optatæ tumulo ſeſe abdit arenæ.
Interea caræ nullo languore parentis,
Continuo in dias, ope numinis, editus auras
Ipſe puer, ſtrictos primis vagitibus enſes
Compleſti, in patriis repſiſti parvulus armis,
Militis exceptus manibus, plauſuque faventum,
Odryſium tenero ſpirabas pectore Martem.
Qualis ubi in curis genitus Jove mollibus infans,
Eliſit gemitos manibus Tirynthius angues.
At tibi naſcenti Fortuna innoxia plauſit,
Permulſitque manu blandum Rhamnuſia pectus.
Adfuit Æneadum genitrix formoſa Dione.
Gradivuſque parens atque Orbis Romulus auctor:
Exoriare, inquit, noſtro de ſanguine tandem,
Magne nepos, patriæ decus, & tutela ruentis.
Quanta tibi placidi favet indulgentia cœli!
Qualibus Ægoceros radiis! quo lumine Mavors
Proſpicit! & quanto rutilus Jove fulgurat æther!
In-

Ingens Ætnæis ſtridet fornacibus enſis,
Ingentem Siculi formant thoraca Cyclopes.
En tibi jam rupes Vulcania tota remugit.
Incipe, dive puer, tenero vibrare lacerto
Tela virûm: jam nunc animos oſtendis avitos.
Quippe his Scipiades oculis, hoc parvulus ore
Cæſar erat, ſic Corvinus mihi riſerat olim.
Adſpice jam noſtri quantum ſtat roboris inſtar
Fronte tibi; & patrios effingis imagine vultus.
Qualis eris, cùm mœſtus Arabs, cùm territus Indus
Cernet adhuc ſupereſſe meâ de gente nepotem,
Auſit qui domitis toties juga ponere Dacis.
Perge modò: non hæc equidem te oracula fallens,
O ſpes Auſonidum & Romani nominis hæres.
Dixerat: ipſa fovens gremio Tritonia Pallas
Haſtam inſertabat dextræ, & Phorcynida lævæ;
Et parvo auratum capiti diadema locabat:
Ter lauro cinxere comam, ter blanda dedere
Oſcula ter lætæ cecinerunt omina Parcæ.
Vix fari poteras, brevibus cùm longa lacertis
Tela dari torvus patre exultante petebas;
Adſuetus clangore tubæ, atque hinnitibus ipſis
Lætari, & galeæ flammis ardore coruſcæ:
At non armorum ſonitum pugnæve fragorem
Confertæ horrebas, gemitus, voceſque cedentum,
Auribus intrepidis, tormentaque pectore ſuetus.
Audire impavido, cum ſaxea fulminis inſtar
It pila flammiferi, ſonituſque imitatur olympi
Non amnis tumidi murmur, ſpumantiaque undis,
Æquora, non rapidis terrebant flamina ventis
Sic in Chaoniis generoſæ vividus arvis
Pullus equæ, viſoque truci venaticus apro,
Indolis ante annos catulus dat ſigna Moloſſæ,
Poſt ubi paulatim crevit robuſtior ætas
Atque metus expers adolevit corpore virtus,
Non tergo, ſed fronte vago notiſſimus hoſti
Jam volucres ſolitus curſu prævertere cervos
Flammea vel celeris ſaltu veſtigia damæ;

Tela-

Telaque nunc arcu, nunc ſaxa emittere funda,
Ærea ſulphureis tormenta incendere tedis.
Murorumque frequens lapſam ingeminare ruinam.
Ac velut Heſperium Pœnus cum preſſerat orbem
Hannibal, aëriaſque furens animoſa per alpes
Et Pyrenæos raptaverat agmina ſaltus.
O quotiens auſus vaſtos umbone molares
Pellere, centenis quotiens occurrere telis,
Intactas ſuper ire nives fluvioſque minaces,
Et tumidum audaci pelagus tranare natatu.
Cum trepidum genitor caſtris educeret agmen
Ipſe auctor pugnæ ſtabas, & terga daturis
Firmabas dubium rerum diſcrimine pectus,
Cumque per inſidias a tergo invaderet hoſtis,
Et furtim miſſas tremeret procul alba phalanges
Vertebas ſtrictis pavidas mucronibus alas;
Ceu ferus Æneadas premeret dum Nervius acres
Julius emicuit, raptaque a milite parmâ
Reſtituit fuſos media inter ſigna maniplos,
Et quod defixum eſt Othomanni Regis in ore
(Vulnere quo turbatæ acies) tua dextera telum
Torſerat, auſpicio parta eſt victoria tanto.
Inde chorus Divûm cœlique exercitus omnis
Pro te bella manu telis infeſta ciebant.
Ipſe pater Superûm ſummo tibi Chriſtus olympo
Propugnator erat; jam tum pia numina voces
Audivere tuas, & votis annuit æther.
Ille Pharaonias ſummerſit fluctibus alas,
Ille & legifero Moſæ Deus affuit, undas
Diſiiciens, mediumque viam patefecit in æquor.
Nimirum Macedum populi, atque Alemannia pugnax.
Adventu tremuere tuo, reſponſaque Divum
Boſphorus, & Scythicis Hypanis procul horruit undis.
Interea Hunniaden referentem ſigna cruentis
Turcarum ſpoliis, ne quid mortalibus ultra
Viribus auderet majus, revocare parabat
Juppiter, & vacuo terræ decus addere cœlo.
Iſque ubi labentes artus, & frigida membra
Sen-

Senſit, anhelantemque animâ fugiente juventam.
Sic fatur moriens, dictiſque ita pectora firmat:
Nate mihi vitâ ſemper jucundior ipſa,
Flos regum nate Auſonidum lumenque future,
Accipe, & hæc memori præcepta in pectore fige.
Nam te qui ſupra eſt annis & vertice toto
Fratrem fata mihi comitem dant mortis acerbæ;
Jam proprior mors atra ruit, quid lactea colla,
Quid flavos calido conſperſos ſanguine crines
Commemorem, heu tenero ſanguis meus occidis ævo,
Proiicis & truncum ferro ceu victima corpus,
O dolor, o lacrimæ, dulcis Ladelae tuorum,
Tu cui felices oſtendunt numina curſus,
Qui patriam nomemque feres ad ſidera noſtrum
Utere ſorte tua, nec fœdi carceris horror
Terreat, aut duri imperium crudele tyranni:
Inveniet fortuna viam, victorque redibis
Quadrijugo inſignis ſubjecta per oppida curru,
Cum te Pannoniæ Regem te Miſia, & altæ
Noricus Illyricis mundus venerabitur oris,
Succeſſuque ferens, ſeſe lætabitur omnis
Armipotens Europa tuo, & caput efferet aſtris.
Amplum, nate, tibi regnum, famamque relinquo
Duratum caſtris Hunnum, aſſuetumque periclis,
Qui nulli inferior genti pietate vel armis,
Quique tuis numquam deſit conatibus audax.
Aude omnes tentare vias hoc milite, & omnes
His belli contemne minas, puer inclite, dextris.
Debellanda manu variarum horrenda ferarum
Monſtra tibi, & multæ diverſis finibus urbes.
Augendum bello decus & ſudore paranda
Gloria; nam magnos fortunant fata labores.
Ergo nec ſomno indecori, nec tempora ſegni
Perde ſitu, & patrem duris imitare ſub armis,
Incumbent alii Sarrano mollius oſtro,
Argutas tenui ducent de gutture voces
Pulſabunt cytharam melius, ſaltuque choreas
Intexent agili, & convivia lauta parabunt:

Tu bellare frequens, & vincere, nate, memento:
Hoc tibi erit ſtudium, regnique extendere fines,
Exercere fidem, & contingere ſidera factis.
Ingredere, & tantos jam nunc ordire labores:
Jam nova pertentant moribundum gaudia pectus,
Hæc memorans, dulci genitor dedit oſcula nato,
Et ſimul aſtrigeris conſcendit in æthera bigis:
Ælius ut Solymâ vates levis excitus aurâ
Egit ſidereo candentes igne quadrigas.
Obſtupuit mediis agitantem in nubibus axem:
Sublatumque polo nequicquam exclamat Elyſes,
Quo ruis, & dulcem linquis crudelis amicum?
Sic pater Hunniades cœlo ſe ſe intulit alto.
Tum Diva immenſo regnum paritura labore
Matthiæ fortuna ſuo, fratrem impulit acrem
Ulciſci patrium ferro decus hoſte perempto
Ipſius ante oculos Agelai Regis, & ora
Enſe virum necat, indomitum patrique parentat
Audax Hunniadæ natus, nec jura, nec arma,
Regalemve manum veritus, faſceſve tremendos
Sumeret, ut meritas hoſtiſi a ſanguine pœnas.
At Rex Pannoniâ tremuit Germanus in aulâ,
Inſontemque dolis juvenem, & nil tale verentem
Occupat, ac multo fœdatum vulnere ſævus,
Imperat, intonsâ caput a cervice revelli.
Heu pietas! hæret vinctis poſt terga lacertis
Infelix puer, & crudelia fata moratur.
Terque quaterque ferus nequicquam fortia lictor
Colla ferit, crebriſque addit ſuper ictibus ictus;
Purpureo niveos humeros dum cæſa cruore
Infecit cervix, & pulchros abluit artus.
Non lacrimas pueri, non plebs patriuſve Senatus
Continuit, triſteſque necem flevere catervæ.
Turpavit ſenior ſqualentes pulvere canos
Danubius; gemuere alto ſub gurgite nymphæ
Et Ryphæa juga, & Boreæ glacie obſita tellus.
Sed non ille diu caſu lætatus acerbo eſt,
Dum nova regifico celebrat connubia luxu,

Interit inter vina miſer libata, dapeſque,
Lætaque lugubri turbat convivia planctu,
Nil adeo certi miſeris mortalibus uſquam eſt.
Tu, velut alternâ Pollucis morte redemptus
Caſtor, Amyclæum ſtellis oſtendit honorem,
Et certam nautis tranquillâ luce ſalutem,
Talis ades regno everſo, patriæque ruenti,
Cum primum lapſas miles tibi victor habenas,
Et regni vaga frena dedit cervicibus ipſis
In ſolium regale ferens, fractiſque catenis
Tradidit Arctoæ late moderamina gentis.
Principio infenſas acies populoſque rebelles,
Impia non grati perjuria militis ultus,
Sub juga depreſſo miſiſti regia collo,
Nec dum etiam primo veſtibat flore nitentes
Barba genas, cum læta tuos victoria currus
Circumit, & virides ſubſtravit gloria lauros.
Prima triumphales fronti conceſſit honores
Seditio pacata tuæ, prima impulit armis
Diſcordes late gentes frenare ſeveris.
Nec mora Sidonio longe ſpectabilis oſtro
Sacra facis, ſacraſque Deum veneraris ad aras,
Vocalem, veluti fama eſt, Davida tonantem
Placaviſſe Deum, teneri fundamina regni
Dum jacit, & puram ſacris fert curribus arcam.
Macte animis, & care tuis cœleſtibus heros,
Qui ſanctâ imperii pietate exordia firmas.
Non vires, non arma magis, legumve poteſtas
Relligione valent: mundum terrore ſubactum
Hæc regit, hæc ſævas moderatur numine gentes.
Protinus hoſtilem ductor capis acer Jaſam,
Invictumque doces vinci certamine Turcam,
Ac prius indomitum, fugientia vertere cogis
Terga ducem; nec te belli vis ulla, nec ullus
Impetus avertit durâ obſidione prementem
Mœnia, disiectis donec patefacta ruinis
Intraſti curru victor ſublimis ovanti,
Et magnam infandis rapuiſti ex hoſtibus urbem.

Sed dum perſequeris victricis præmia pugnæ,
Ultoreſque trahis jurata ad prœlia Divos;
Dira ſuperſtitio patrias invaſerat urbes:
Huſſius huic auctor quondam nec templa, nec aras
Erexit Superis, & quæ conſtructa manebant
Diruit impius, infelix ac peſte cruentâ
Triſtia periuræ maculavit mœnia Pragæ,
Multaque de Superis demens infanda canebat.
Hinc ortæ monſtris facies, bacchataque paſſim
Prodigia Herculeis non contemnenda lacertis,
Theſiphones atræ ſtimulis accenſa fremebant.
Nec contenta ſuis jam pridem finibus ingens
Bellua, Pannonias ſpiris involverat ambas,
Mille manus illi fuerant, & cornua mille,
Et totidem intortis armabat colla colubris,
Cum procul obſeſſas regni circumſpicis arces
Tartareæ labis tabo, ſic protinus orſus:
Quid Thracum ſequar indomitos, Arabumque phalanges,
Quos terra, & vaſtis dirimit mare fluctibus altum?
Monſtra domi vincenda mihi majora ſuperſunt,
Inteſtina mei populatur viſcera regni:
Sacra lues, propinſque hærens in limine labes.
Indigetes Divi, patriæ tutamina noſtræ,
Et tu ſanctorum columen, Stephane inclite, Regum,
Si me cara fides, pietaſque illæſa ciere
Bella jubet, mediiſque artus opponere telis,
Nunc precor o Superi ſinite hac me ſternere dextrâ
Prodigium, diroque manus fœdare cruore:
Nunc ſinite his terris ſceleratam avertere peſtem.
His dictis, monſtrum patriâ vi perdere adorſus,
Non clavâ accinctus, non in certamina pelle
Veniſti, rigido pugnatum eſt undique ferro
Undique commiſſæ cumulatos ſtragis acervos
Cernere erat: tepidas Oderæ cruor inficit undas,
Involvitque ruens labentia corpora vertex.
Pars flammis ambuſta ſonat, piceoque crematur
Igne lues, nigris lucent incendia buſtis,
Et ſparſos rapiunt cineres in nubibus Euri.

Ergo victa tuis portenta Bohemica telis,
Tempora victrici flaventia fronte coronat.
Præceduntque duces onerati colla cathenis,
Atque ſacerdotes cœtu comitantur honoro
Florentes viſentem urbes, & vota ſacrantem.
Aurea cæſaries humeris volitabat eburnis
Lætaque purpureâ flagrabant ora juventâ.
Qualis ubi auricomos eduxit Lucifer ignes;
Vere novo roſeus rutilo Sol enitet aſtro:
Sic formæ ſplendore nites, clariſque verendæ
Virtutis bellique notis, ô nobile Martis
Nomen adoratum! ô terrâ decus omnibus ingens,
Jura manu, pacemque geris, virideſque triumphos,
Et ſcelerum ultores educis in agmina Divos.
Imperium tibi grande comes, tibi regna, laborque
Clarus, & inſignes generoſo vulnere mortes,
Bello jura Getis, bello data jura Britannis.
Parta quies populis, & vitâ gloria major.
Adde tot erectas urbes poſitoſque colonos,
Tot pacata fero late loca vaſta latrone,
Æquoraque invectas quondam per inhoſpita merces.
An memorem junctas diverſo a littore gentes?
An notas rerum cauſſas, ſedeſque locorum
Et mores hominum & variæ commercia linguæ?
Hoc cœlo Alciden, victoque Oriente Lyæum
Extulit, hoc Perſas, Pœnos, Gallumque potentem
Romanoſque tuos, & te, fortiſſime Princeps.
Qui nunc extremis Europæ victor in oris
Immanem avertis Tyrrhenis urbibus hoſtem.
Salve certa ſalus rerum, pater inclite Mavors,
Certa virum: tibi nunc æterno laudis honorem
Invictumque cano Romano carmine Regem.
Quod ſi naſcentis vixdum Corteſia Muſæ
Orſa juvent, dicique meo dignabere verſu,
Matthia, incipiam rurſum, & primordia laudum
Exequar, exemptus vulgo, doctaſque per auras
Ipſe virum longos vivax volitabis in annos.
Nox cœlum interea nigris involverat alis

Et placido miles laxabat corpore ſomno,
Strataque per terras animalia feſſa jacebant.
Rex vigiles animo curas, caſuſque futuros,
Et rerum ingentem volvebat pectore molem,
Extemplo Latiis juvenis cui fulgidus armis
Viſus adeſſe procul, Martemque accendere dictis:
Care nepos, potes hoc tardare ingentia curſu?
Fataque, fortunamque tibi, quæ tradita cuſtos?
Imperio Superûm magnis accingere rebus,
Pugnandum meliore Deo, ſervandaque rurſum
Roma tibi, & generi rurſum data gloria noſtro;
Adſpice me tanti qui ſum cognominis auctor,
Cui quondam galeâ corvus conſedit in iſtâ.
(Cornigerumque alte quatiens caput) eja age ſegnem
Rumpe moram, & tantis, ſanguis meus, utere fatis.
Hæc fatus criſtis fulgentibus exuit arma,
Telaque terribilem nodis, ac viribus haſtam,
Inſignemque enſem, atque iterum ſic ore profatum;
Accipe digna tuis tandem virtutibus arma,
Quæ tibi tam multos olim ſervata per annos,
Hæc Cytherea ſuo quondam dedit aurea nato,
Hæc ſoliti geſtare patres, his fortiter uſi
Dum ſtetit imperium, ſed poſtquàm a culmine lapſa
Roma ruit, paſſimque omnem diſtracta per orbem eſt,
Occului mecum Elyſiis arma inclita campis
At modo Sicaniis iterum Vulcanus in antris
Firmavit, craſſumque oris ſuperaddidit aurum.
Hæc tibi do, generis lux ô clariſſima noſtri,
Ne dubites acres in prœlia poſcere Turcas:
Indue, & Auſoniam factis fer ad æthera famam.
Talia narrabat, croceo cùm flava ſerenum.
Ore ferens aurora diem pulſabat olympum,
Senſit & ambroſio reſperſum rore nepotem
Deſerit, & cæcæ nocti ſe immiſcuit heros.
Matthias monitis, & tanto munere lætus
Singula miratur, rutilis radiantia flammis,
Et galeam, & clypei longe venerabile textum.
Nunc illuſtre caput veſtit, nunc bracchia, lato

Nunc

Nunc humeros, aptatque altis accommoda membris,
Et ſolito magis armorum fremit excitus æſtro:
Qualis ubi Etruſcis Volaterræ in finibus urbis
Ætnæo par flamma jugo de rupe cavatâ
Exilit, adſpirant Boreas ſi forte, Notuſque
Sulphureos tum terra vomens eructat acervos
Acrius, igneſcuntque magis per nubila flammæ,
Sibilaque ingeminant latrantibus effera ſaxis,
Ex illo aſſiduis vitam traducere caſtris,
Matthia, & duris ſtatuiſti incumbere rebus,
Arma cibos, dant arma toros, placidumque ſoporem.
Inſtratus clypeo, nudoque in ceſpite carpis.
Contemptam ne ſitim referam, ſomnumque, famemque?
Concretas ſudore comas, ſpretoſque calores
Ac rapidos longis ſuperatos ſolibus æſtus,
Frigoraque Arctois devicta rigentia brumis?
Mollities alios, turpique ignavia luxu
Lenta juvet, teneriſque quies ingloria plumis.
At te artes tractare juvat Mavortis, anhelum
Qui melius te frenat equum? quis flectit in orbes
Ocyus? his ſtimulis agitari mallet Arion,
Te ſeſſore ferox penſaret Cyllarus acrem
Caſtora, penſaret te Perſea Pegaſus ales.
Quem Bellona magis rutilâ tegit horrida parma?
Ægide quem tantum Pallas fulgente tuetur?
Cuive ſuum toties Gradivus commodat enſem;
Quis dura invictæ dextrâ quatit acrius haſtæ
Robora? cui pectus thorax animoſius ambit?
Æneas non major erat, non divus Achilles,
Ambo animis, alacres armis cœleſtibus ambo,
Quis vaga caſtra locat te cautius? opprimit hoſtem
Durius? aut cingit melius munimine vallum?
Aut premit obſeſſas bello conſtantius urbes?
Quis patrios latos de more agitare per agros
Ponere, quis junctos ſciat aptius ordine currus?
Scis tormenta hoſti venturo adverſa locare,
Et loca fluminibus vicina, & pinguibus arvis
Deligere, & duplicem caſtris deducere foſſam,

In quamcumque libet faciem componere pugnæ
Agmina, ſive tuâ placeat, ſeu lege priorum
Omnia militiæ calles documenta ſeveræ
Quin genus armorum varium, & quo quiſque ſuperbit
Enſe minax, quâ vi telum, quâ torqueat haſtam,
Pectoraque, & latos quo tegmine muniat armos.
Callida Sertori, & Regis mens vafra Moloſſi
Talis erat virtuſve ſenis matura Camilli.
An tu Cantabricis Cimbrorum ſepta maniplis
Caſtra perhorreſcas, aut juncto Gotthus Alano,
Aut conjurato ſi Vandalus aſpera Pœno
In te bella ciant? an quiſquam eludere tectis
Lætetur te poſſe dolis, teliſque fugare?
Firmior undiſonis ſcopulis, quos impete frangunt
Auſter, & inſanis nequicquam fluctibus æquor.
Obſiſtit bellis animus, caſuſque futuros
Præſagâ cum mente videt; vis corporis acres
Strenua belligera ſternit virtute cohortes.
Ac velut obſcura denſus caligine nimbus
Qui varias atrâ concepit nube procellas
Poſt ignes rutilos, & crebrâ tonitrua, præceps
In ſilvam per inane ruit, magnoque fragore
Frondiferas avium ſedes, atque alta volucrum
Culmina perpetuum geminans quatit ictibus imbrem,
Et rapido tonſos proſternit turbine ramos;
Nulla equidem raræ monumenta ingentia pugnæ
Egregiâ te clade latent: Marathonia noſti
Bella, Saguntinaſque faces, Cannaſque, Padumque,
Et quanto Leucas, quanto Cathelanica tellus,
Æmathii quoties rubuerunt ſanguine campi.
Ergo rudimenta, & corruptæ munera firmas
Militiæ, ut bello teneris aſſueſcat ab annis,
Ut ſe ſe ad varium fingat certaminis uſum,
Et parere ducum dicto matura juventus
Diſcat, & injuſsæ fugiat diſcrimina pugnæ;
Juſſa eadem infeſtis hoſti concurrere telis
Ardeat ire ferox, curvo ſeu tendere gyro,
Aut ſit opus recto, aut firmo decernere greſſu,

Sive urgere procul jaculis, ſeu cominus enſe;
Ire ducemque ſequi legio per vulnera diſcat
Sive pedes, ſive aſper equo procedit anhelo,
Tentarit ſeu valle viam, ſive ardua montis
Per juga, ſeu cæcis ſylvarum anfractibus erret:
Annoſum veluti cervi ramoſa ferentem
Cornua, Strymoniæque grues ſuper atra ſequuntur
Nubila ductorem, & certo procul ordine cingunt.
Tum vero aſſenſu felix exercitus alte
Conclamant vario: dubiæ jam nulla timemus
Fortunæ te Rege mala; & te extrema jubente
Æthiopum impavidi ferro penetrabimus arva:
Tecum fluctiſonis capita objectare periclis
Non pigeat; tecum diris obſiſtere monſtris,
Et proprios piceis artus opponere flammis,
Aut qua lethiferas muralis machina glandes
Spargit, & excuſſis creber ſonat aëre telis
Scorpius, innumeræque volant per ſpicula mortes.
Talia magnanimo fundebant pectore dicta,
Et quocumque ruas penitus te quiſque ruentem
Prodigus in ſtrictos animæ comitabitur enſes:
Ut tener inſuetas juvenis, cui pectore flammas
Ignis alit, caraque animis in virgine fixis,
Ille mare in medium, medios ille ibit in ignes:
Intrepidus cum juſſit amor, cumque impulit æſtus,
Proiiciet dulcem per mille pericula vitam,
Optabitque ſuâ dominæ placuiſſe ruinâ.
Et quoniam ſolers vires induſtria firmat,
Horrida continuis exerces corpora bellis.
Si quando ſiluere tubæ, valloque refixo
Agmina ſedatis jam captant ocia rebus.
Venatum interea ſtudiis flagrantibus itur:
Tum miles poſitis vibrat venabula pilis,
Tum nemorum canibus ſaltus, atque avia luſtra
Circumit, & vaſtis figit pecora abdita ſilvis,
Indicitque feris alio certamine bellum.
Mœnia ſeu vacuus pacatis urbibus intrat,
Multaque belligeris edit ſpectacula ludis,

Aut

Aut ferit enſe virum vir cominus, aut petit haſtâ
Eminus; armorum conflictu perſonat æther,
Vicinæque procul ſilvæ, monteſque reclamant.
Qualiter indomiti longis per compita tauri,
Quos trahit implicitos laqueis Romana juventus
Agmine cum toto Capitoli in vertice pugnant,
Sic juvenem curvis elatum cornibus alte
Excutiunt, ac more pilæ ſuper æthera jactant;
Tum vero arrectis animis Æneia pubes
Inceſſunt, magniſque implent clamoribus urbem,
Tum vaga per ſeptem reſponſant murmura montis,
Præterea valido franguntur robora nixu,
Ictibus, & ſonipes tantis colliſus utrimque
Ingemuit, fuſis equites labuntur habenis
Semineces, rubroque lavant fora lata cruore.
Facta virum trepidæ mirantur fortia turbæ,
Pectoraque invadit pavor, & miſerabile murmur.
Martia ceu magnis urbs quondam effuſa theatris
In ferrum audaces vidit concurrere turmas;
Avertit largo mœſtos a ſanguine vultus,
Plurimaque exanimi matrona expalluit ore.
Quiſque ſibi dubiis hinc te fortiſſimus optat
Rebus habere ducem, tecum majoraque bello
Audet, & in pugnam violentius ardet Erynnis;
Et magis horrendo duce te Mars intonat ore.
Nam quid lecta canam generoſæ robora pubis?
Quiſquis Parrhaſia fama celebratur ab Arcto
Te colit, & multo compulſus nomine gaudet
In partes tranſire tuas, tuaque arma fovere.
Haud equidem magnâ deſunt qui Stentora voce,
Qui curſu Ajacem, qui viribus Hectora vincant,
Non unus tibi Tydides, non unus Ulyſſes
Militat, heroas poſthac veneranda vetuſtas
Parcius, heroumque duces extollat Atrides.
Non his, Matthia, modo formidabilis armis,
Militibuſque venis, nec te ſollertia tantum
Victorem, aut duris facit experientia rebus:
Sed quod priſca fides, pietaſque, Aſcræaque virgo
In

In pugnas te læſa ciet, quis juſtius arma
Induit, aut pacis ſtudio mage bella capeſſit?
Cauſſa Deo præſente ipſo ſtat in agmine victrix;
Una tibi quando ante alios defenditur omnes
Relligio, ſequiturque ducem felicibus auſis
Conatus comitata tuos: ipſa unica bellis
Urbibus, ipſa tibi præſes, tecum ipſa volentes
Signiferoſque in bella trahit memoranda penates.
Quippe aliquis Superum turmas circumvolat ordo
Arma inter: fiunt ignes, flagrantia fiunt
Fulmina grandiferis ventique, imbreſque procellis,
Ergo numinibus fidens, & nobile vaſto
Munitus patriæ virtutis robore pectus,
Cuncta tuis veluti ſubſidant viribus arma,
Nulla oblata feri detrectas prœlia Martis,
Et nullum pugnæ vitas genus acer iniquæ;
Occurriſque hoſti, vel inundent milite montes,
Obvia vel denſis peditum ſeges horreat haſtis,
Ecce autem a Stygio Furiarum prima baratro,
Bella ferens flammaſque Aſiam bacchata per omnem,
Threicium juxta demiſſis Boſtphoron alis
Conſtitit, urbs magnis ubi curvo in littore fatis
Spartano fundata duci ſe ſe erigit illic
Gens effrena fero quondam cognata Gelono,
Maſſagetæ, Turcæque horrendo Marte fremebant.
Impius & Grajo perfuſus ſanguine pectus
Arcem inſtaurabat domita jam victor in urbe
Magmedus, quem ſucceſſu fortuna ſecundo
Cœperat ignavo captum corrumpere luxu.
Hic juvenem triſti virgo Cocytica vultu,
Patris Amurathæ in faciem mutata, labantem
Increpat, & ſævas dictis ita ſuſcitat iras:
Ergone quem neque bella valent, neque, nate, labor
Invictum ſuperare, quies, atque ocia frangent?
Non ita te cædes inter, pugnaſque cruentas
Erudii attritus galeâ pater: eripe paci
Te, nate, & bellis immanibus inſere bella.
An tibi bellorum precium ſit vile Corinthus?

Tun-

Tunditur Euboico quæque inclita marmore Calchis;
Scodraque Dalmaticæ pudor? en procul aſpice in armis
Æmulus Æneadum quantus tibi ſanguine ſurgat
Matthias: hujus fatis contraria noſtris
Fata vides, ſævo juvenem prius opprime ferro,
Pannoniam patrio quam firmet robore gentem.
Solus hic infirmo poterit ni ſternis ab ævo
Fortunæ promiſſa tuæ reſcindere fata.
Illius auſpiciis fuſum te vidit, & armis
Taurinum; vidit cujus ſtat fronte cicatrix.
Vulnus, an hoc umquam vulnus patieris inultum?
Quid pater Hunniades, quantis me affecerit olim
Cladibus, & diræ memorem diſcrimina mortis?
Diripe jam factis lacerum crudelibus hoſtem,
Teque ſimul, patremque tuis ulciſcere bellis,
Et ſatura inſenſo majorum ſanguine manes;
Tantarum ſi te ulla movent præconia laudum.
Dixit, & ardentes oculos ſuffuſa cruore
Tænareas imo fixit Dea pectore flammas,
Et ſcelus, & geminos per viſcera concutit angues;
Dein pennis invicta atris ſuper agmina belli
Eumenis, inferno ſignum canit improba cornu,
Et victrix Erebi ſubito ſe reddidit umbris.
Illi atrox mediis rabies inſueta medullis
Sævit, & inſano Stygius furor æſtuat igni,
Ægraque letiferum ſudant præcordia virus.
Tum vero laxis præceps Othomanus habenis,
Æolus ut cæcis ventos emittit ab antris,
Agmina per terras effundit, & omnia late
Arva ferox animis numeroſo milite complet.
Ac velut obſcœnis Mauruſia terra locuſtis
Cum tegitur, nigroque alarum obducitur imbri,
Una agros glomerata omnes tot millia vaſtant,
Et lætas denſa populantur grandine meſſes:
Sic in Dalmatico conſedit littore Turca.
Haud ego crediderim juvenum tam multa ſecuta
Millia Cambyſem Lagæa in regna furentem,
Aut Xerſem Ægæo minitantem verbera ponto,
Hæc

Hæc inter Scythicâ Rex implacabilis irâ
Talibus incendit ductoris pectora Lydi:
[Illum propter Halym, Baccho concepit Amazon
Mixta Deo, mixtumque illi dedit Ombrina nomen]
Magnanime antiquum Divum genus, inclite bello,
Ante alios Halibacche meis fidiſſime regnis,
Dum me Dalmatico nequicquam Scodra tumultu
Infelix tenet, i ſævis tu Pannonas armis,
Corvinumque impelle ducem, licet ille ſuperbos
Jactet avos, patriiſque inſultet viribus hoſtis;
Tu juga Danubio, Breuciſque impone ſubactis.
Novi ego quos animos ingenti pectore verſes;
Turcarum decus; imperii ſpes maxima noſtri,
I celer, & ſpoliis redeas ornatus opimis.
Extemplo Illyricis ductor ſe Lydius oris
Intulit, aut Euro Icariis cum pugnat in undis
Aut Coro ſimilis, magno cum murmure frangit
Herculeam Calpen, ſerpentiferumve Athalanta.
Non illum aërii montes, non alta retardant
Flumina: concedit Macedo, Myſuſque, Triballuſque
Impiger, & Turco calcantur milite Carni.
Verum ubi collatis acies Corvina furenti
Obvia proceſſit ſignis, atque agmina contra,
Matthias Tyrio emicuit Romanus in oſtro.
Tum primum trepidare animi, atque avertere vultus
Ductor Amazonius, cœpitque indigna ſuorum
Fata queri, biſque infauſtis aſſultibus amens.
Vix celeri pervectus equo, ſe ſe agmine fuſo
Proripuit, bis terga fugæ dedit obrutus haſtis.
Ut ſe relliquias inter collegit, & omnes
Palantes trepidas toto videt æquore turmas.
Multa gemens, cœlumque obteſtans vocibus infit:
Quis Deus his, Magmede pater, quæ tanta tuetur
Matthiam Superum facies? quid noſtra relinquis
Signa? quid in primo mentem certamine turbas?
Non hæc auſpiciis olim ſperare jubebas.
Heu heu, quot periere viri, quot clara meorum
Lumina ſunt extincta ducum! da dedecus iſtud

Ul-

Ulciſci pater, & dignas me ſumere pœnas.
Hæc fatus, toto vires parat acer ab orbe,
Et majore virum vi percitus emicat ardens,
Ac velùti primi victus certamine curſus
Acer equus, rurſum curâ firmatus herili
Capit iter, mediiſque effert ſe ſe arduus arvis,
Et palmam, & raptos incaſſum expoſcit honores:
Talis ſe bello Mæandrius intulit heros:
Quo, veſane, ruis fatis male fretus avitis?
Matthiâ ſternente cades, nec mater Amazon,
Corniger aut genitor morientem juverit Evan.
Interea magno celſam muniverat arcem
Aggere Laurinum contra, curvamque bicornis
Ille Savi muris ripam firmaverat altis,
Non his audacem paſſus conſiſtere Turcam
Finibus; obſeſſas admoto milite turres
Vi capis, & captas radicibus eruis imis;
Nec te, Matthia, belli vis ulla, nec ullus
Impetus avertit dura obſidione prementem
Mœnia, dejectis donec patefacta ruinis
Intraſti curru victor ſublimis ovanti,
Et validam infandis rapuiſti ex hoſtibus arcem,
Tum vero obnixis animis Boſterna juventus
Ante arcem toto concurrunt agmine verſam:
Terque quaterque duces ineunt mala prælia Turci,
Effuſique pedem retro impellente dedere
Pannone, tum diſjectæ acies reſoluta phalangis,
Et triſti compago ruit per vulnera caſu
Inclinat turbata cohors, undantiaque urget
Agmina: per medios volitans Rex Hunnicus hoſtes
Agminis ipſe inſtar totius, millia letho
Multa dat, & vaſtam diverſâ ſtrage ruinam.
Quæ poſtquam extremo proſpexit ab agmine ductor
Lydius, & verſis neſcit ſuccurrere rebus,
In cuneum coiere duces, nec jam amplius ulla
Cura fugæ eſt, fœdâ ſqualent arva omnia clade.
Tum demum jubet ira truci decernere ferro,
Et decus, & caræ mortis pro laude cupido.

Evolat infelix, cœlum, divoſque precatus:
Bacche pater, mundi quondam regnator Eoi,
Quiſquis es, & cœli quacumque in parte moraris,
Extremam, ſi me genuiſti, hanc accipe vocem:
Non ego jam ulterius genitor, non ulla repoſco
Effugia, haud ſuperaſſe velim tot cædibus unus
Teſtis, & in patriam gentis pudor ipſe reverti:
Jamque vale; tuque ipſe tibi cape funere tanto
Devotum hoc, Magmede, caput, jùvat ire per enſes;
Degenerem nec me ulla olim damnaverit ætas.
Hæc memorans denſum properat moriturus in agmen.
Interea nigro quantos demittit Averno
Ille viros? quot calcat equo? quot trajicit haſta?
Quis mihi, dux invicte, tuæ nunc fortia dextræ
Facta canat? ſtupuit mediis Rex Martius arvis
Prœlia miſcentem, & geminantem vulnera ferro.
Tunc inter gemitus magno ſic ore minatur:
Quò te dira lues, verique ignara Tonantis
Relligio, miſerum quo te rapit improbe? lethum
Quin potius fugis? atque equidem jam ſeptima promptū
Te potuit feciſſe fuga, aut ſi tanta cupido eſt
Morte tuos majore ſequi, ſequere, inquit, & enſem
Fulmineum aſſurgens adigit per pectora dextrâ.
At juvenis tanti proſtratus mole lacerti
Thermoedontiaco reſperſit ſanguine terram
Lapſus equo, dulcémque animam vomit ore cruento,
Infelix, ſeu æterna manent incendia fontem,
Seu diræ exercent in te tormenta ſorores,
Lætior hac Stygias dextrâ fugis ictus ad umbras
Hic oritur cædes, facieſque miſerrima pugnæ,
Arva rubent alto late ſtagnata cruore,
Plenaque ſanguineis creſcunt torrentia rivis,
Et loca corporibus complentur triſtia truncis.
Ut cum Phlegræis genitor Saturnius arvis
Terrigenas contra fratres ſtetit, atque flagranti
Corripuit telo Enceladum, ſimul ad Styga truſit
Centimanum Briareum ſimul anguipedem Typhona.
Bis ſeptem vacuo Turcarum millia campo

Alitibuſque, feriſque jacent data pabula diris.
Ut procul heu tantum congeſta ſtrage cadaver,
Sævaque magnanimus vidit ſpectacula Princeps,
Utque arvo ſtetit in medio; ſat cara ſuperque
Sævitum eſt clamat, legio jam parcite victis;
Si quiſquam cladi ſupereſt, ſinite ille ſuperſit
Nuncius, & Scythico referat mea facta tyranno.
Tum genibus terram amplectens: tibi maxime vota
Chriſte Deus toto ſolvam non immemor ævo:
Tu puerum regno inſignem, clariſque triumphis
Auxiſti, fortuna mihi te præſide læta eſt
Succeſſu interea tali da, ſancte, ſuperbos
Excutere Auſoniis longè cervicibus hoſtes:
Hæc ait, & magnâ reſponſant voce cohortes.
Ut primùm tantæ cladis, per nubila raptus
Pervenit pavidas Othomanni rumor ad aures,
Hîc velut inſtaret tergo, & jam caſtra teneret
Pannon Illyrico properans jactantior Iſtro:
O nimium Turcis: Matthia nate, ruinis,
Exclamat, quantâ fraudas mea nomina laude
Tum ſecum illacrimans Scodram obſidione repentè
Liberat, & Grajis ſubitò ſe reddidit oris:
Qualis Hyperboreum pennâ crepitante columba
Accipitrem fugit, & præceps in tecta revertit.
Quod niſi civilis revocaſſet fata tumltus,
Nunc tota imperio pareret Myſia noſtro;
Sub juga Turca ferox nec tot gauderet adacta,
Urbibus inſultans miſeris, nec ſtrage cruentâ
Tam multis vacuas viduaſſet regibus oras.
Scit Carnutus ager, Turcam ſcit Myſia tota
Cùm premeres, quanto torquebas turbine telum
Fatifero, cædens disjectas enſe catervas:
Ceu ſecat incurvus flaventes meſſor ariſtas.
Talem belligerâ miſcentem prœlia malâ
Crinibus, & vaſtis fretum Samſona lacertis,
Sæpe Palæſtinas fama eſt mactaſſe phalanges.
Ipſe ruens rapido per ſtrata cadavera curſu
Cæſorum informes cumulis addebat acervos
Pul-

Pulſabatque acies malâ ſtridente coruſcas,
Quot natos flevere patres, quot dulcia matres
Pignora? quot viduæ raptos in bella maritos?
Quid modò quàm caute noſti ductare catervas
Commemorem? aut pugnæ quæ captas tempora? quave
Componis cuneos, quave inſtruis arte maniplos?
Seu denſas, campo explicuit ſeu totus aperto
Ordinibus longis ſectas exercitus alas?
Ut ſolet adclivem per collem ponere vites
Agricola innumeras; tum recto limite paſſim
Mille vias, & mille vias ſecat, omnis in unguem
Structus ager ſudibus, canniſque paluſtribus horret.
Hinc fregiſſe morâ nemo eſt te promptior hoſtem,
Fortiter & duri tolerare incommoda Martis:
Inſomni celsâ qualis de puppe magiſter
Velivoli fluctus pelagi qui noverit omnes
Quà lateant rupes, ubi ferveat æſtus arenis,
Unde ruant imbres, ventorum unde ingruat agmen:
Surda prius taciti ſcrutatur murmura Ponti,
Æoliamque auras captando providet iram,
Armat & ad quæcumque parentur prœlia ſe ſe.
Sæpe nemus, fluviumque, & inexuperabile dorſum
Humano quà preſſa pede veſtigia non ſunt,
Enſe viam faciente ſubis, properandaque ſuctus
Maturare, hoſtem ſecuro in limine ſegnem,
Ante expectatum vicino Marte laceſſis.
Ergo vagus toto peragrat quem Sarmata tractu,
Quem Geta, quemque Aquilo glacialibus obruit alis,
Ut procul inſonuit Corvini nuntia latè
Fama ducis, linquunt tauros, & aratra coloni,
Aviaque averſi ſe ſe in deſerta relegant
Paſtores, errant incuſtodita per agros
Armenta, at curvis trahitur caſa pendula plauſtris,
Diique Lares, frugeſque, focuſque; & parva ſupellex;
Sæpe puer caræ nutricis ab ubere pendens,
Continuit querulos audito nomine fletus.
Quinetiam ſubitò partum, clangore tubarum
Territa, abortivum ruptâ nurus edidit alvo,

Germanoſque bono ſuperatos milite montes?
Nec non Danubii victricia ſigna ferentis
Mille altum ingentem contectam navibus alveum?
Aut quid marmoreæ dicam expugnata Viennæ
Mœnia, & oppreſſas tantis conatibus arces?
Et longa inſignem partum obſidione triumphum?
Atque novam nuper tam magni nominis urbem
Ardua diſiectis curvantem brachia muris
Adiiciam? jam nunc ſpoliis veſtire decoris,
Et poſtes & templa juvat, juvat humida ferre
Serta coronatis victrici fronde capillis.
Urbs equidem vigili nunc primum libera cura
Solvitur, & feſtis ornat delubra corymbis,
Ipſaque lethiferi nutrix Germania belli
Palladiæ crines ramis præcingit olivæ.
Incedunt patrio princeps de more Senatus,
Et plebs, & niveâ velatus veſte ſacerdos,
Exemploque tuo ſolvunt pia vota per aras,
Et ſacra unigenæ peragunt ſolennia Chriſto.
Per fora, perque vias paſſim diffuſa juventus
Ingreditur, ceſſantque operum, artificumque labores.
Ipſe triumphales inter victa agmina, pompas
Lætus agens, curruque rotis invectus ahenis,
Quadrijugo procedis ovans, plauſuſque frementes
Excipis ingenti, cum te clamore ſalutat
Miles, & armiſonis complentur vocibus auræ.
Jam videor rutilas auro ſpectare curules,
Et regale auro ſolium, argentoque ſuperbum
In medio populis te dantem jura ſubactis.
Quanta quies animo! diris circumdatus armis,
Pacem fronte geris, quam formidabile nomen
Hoſtis eras, tam dulcis ades præſentia cari
Principis, in te omnes, in te mirantia figunt
Lumina, & oblitis immoti ſenſibus hærent.
Pænitet exacti per tanta pericula Martis
Conclamant: validis cui propugnacula muris
Clauſimus, & duras ærato cardine portas?
In quem tam multos bellum produximus annos?

O utinam vallo trepidam cum cingeret urbem
Nota ducis pietas, placidi ſpectata fuiſſet
Majeſtas vultus, ultro in ſua caſtra ruentes
Iſſemus, tantis ſummiſſi colla trophæis.
Hæc ubi dicta; citos Virtus auriga jugales
Ducit lora ferens, & læto candida vultu
Pone ſequens Fortuna Deam comitatur ovantem:
Una eadem Fas, atque Pium vectantur in axe,
Atque Honor, & niveis volitans Victoria pennis:
At chorus Aonidum cytharâ modulatus eburnâ
Mille modos, totum vertunt a fontibus imis
In laudes Helicona tuas, & flumina Dirces.
Ipſe egomet, vario laudum diſtractus honore,
Obruor, & captæ blandâ dulcedine mentis
Confuſus, ſtupeo, nec ſum, mihi crede, furori
Lætitiæque ſatis: cunctos æquare poëtas
Ardeo, & Auſoniis ſuperare Æneida plectris.
Pars quota, ſed rerum, Matthia, eſt illa tuarum
Nam ſuperant cœptis majora audacibus, & quæ
Nunc facis, & quæ venturos moliris in annos.
Ac veluti ſi quis ſtudeat cohibere tumentem
Eridanum, aut ſeptem geminus cum creverit Iſter,
Noctes, atque dies incurvas aggere ripas
Agricola incaſſum metuens felicibus arvis
Munit, & obducto circundat fluminis vallo;
Illi exundantes ſinuoſo gurgite latè
Objectam ſuperant molem, campoque potiti
Qualibet obiicibus bacchantur in æquore rupeis:
Non aliter quicumque tuas deſcribere laudes
Dicendo cupit, ingenti ſtupet ille labore
Irrita pertæſus tantarum exordia rerum.
Calcataſne loquar glacies, pulſataque crebris
Æquora quadrupedum pedibus? vitreaſque per undas
Candida fluminibus tentoria fixa gelatis?
Aut perluſtratas referam tot curſibus oras?
Tot loca tam multis vulgo exornata trophæis?
Ac vario latè fuſos diſcrimine Dacas,
Illyrios, Myſoſque, ſecuriferoſque Polonos?

Præferri jam nemo poteſt tibi jure ; ſuperbis
Semideos armis æquas, & ſolus in omnes
Heroas jam ſtare potes ; lux temporis hujus
Militiæque parens, & belli gloria, magnis
Laudibus obſcuras veterum miracula rerum.
Salve Martis honos, Martis genus, optima bello
Dextera, Romanis majoribus æmula virtus,
O felix nimium ſoboles, felicia quæ te
Tempora, quæ talem tantum tulit inclita tellus !
Non magis aut Phœbo Delos, aut Creta Tonante,
Aut gemino pugnax Lacedæmon gaudeat aſtro.
In freta prorumpens ſeptena per oſtia magno
Gurgite dum fluctus Iſter turbabit amaros ;
Dum patriis Latiæ Muſis memorabile linguæ
Vivet opus, divi nullo periturus in ævo
Matthiæ durabit honos, nec nominis unquam
Deficient monumenta ſacri, venturaque quondam
Sæcula palmiferos delebunt nulla triumphos.
Scilicet Eois olim ſubnixa columnis
Mauſolea ruent, altoſque æquantia montes
Marmora Pyramidum ſcindet longæva vetuſtas.
At tua venturi vatum celebrata nepotes
Carmine facta legent ; & ſero traditus ævo
Notus eris ducibus decus, exemplarque futuris.
Chriſte pater, tuque ætheræ qui janitor aulæ es,
Qui Vaticanum, & Latialem reſpicis urbem,
Si benefacta juvant, & nominis ullus aviti
Reſtat honos ; date felici pia numina cuſtos
Longævas in luce moras, placidamque ſalutem,
Et rapta imperii referentem ſceptra Latini,
Ne prohibete Italas Orienti imponere leges :
Quamquam ſtelligeri toties plaga candida cæli
Te revocat ; cupide jampridem celſa morantur
Aſtra, novum Arctoo ſydus factura Trioni ;
Tu potius præſens hominum labentia cura
Facta diu, lentoque levis pete ſidera greſſu ;
Dum magnis majora paras intexere rebus,
Affectaſque viam merito ſublimis olympo.

Quip-

Quippe (ubi tot terrere Italas ſucceſſibus urbes
Pergit, tam multis elatus Turca triumphis,
Claſſe natat tanta victor freta, maximus orbem
Heſperium timor ingenti formidine pulſat)
In te ſpes arrectæ hominum, curæque repoſtæ:
Ut cum cæruleis tempeſtas imbribus orta,
Collectas glomerat nubes, ac turbine nigro
Præceps jam ruitura, ſatis, ſilviſque minatur;
Si fax disiectos rutilis Titania nimbos
Cœpit equis afflare, neque irrita vota feruntur.

JO: FRANCISCI COSTÆI

LAUDENSIS.

QUicumque eſt gravioribus ſolutus
Curis pauperiei, honoris, auri;
Quem non ſollicitat Venus, Mavorſque;
Cui ſi eſt anxia cura litterarum,
Commiſcere juvat ſeveriori
Interdum ſtudio lyram, & Camœnas;
Quem ſpreta urbe nimis negotioſa,
Nunc per florida prata divagari,
Nunc montes ſuperare, nunc aquoſa
Delectat peragrare, nunc in imis
Telluris penetralibus ſupremæ
Naturæ intima dona quæritare;
Nunc vel fallere aves libet doloſo
Viſco, vel laqueis feras, vel hamos,
Naſſas, retia, piſcibus parare.
Hæc ſi contigerint cuiquam; & ille
Sit vitæ integer, & Dei memor ſit,
Illi eſt parta quies, beatus ille eſt.

JOAN-

JOANNIS COTTÆ

VERONENSIS.

Ad Lycorim.

AMo, quod fateor, meam Lycorim,
Ut pulchras juvenes amant puellas:
Amat me mea, quod reor, Lycoris,
Ut bonæ juvenes amant puellæ.
Huic ego, ut ſemel hanc videre viſus
Se ſe oſtendere fixiore ocello?
Quando, inquam, mea lux mei laboris
Das mi præmiolum? meique cordis
Tot incendia mitigas Lycori;
Hic illa erubuit, ſimulque riſit;
Ridebat ſimul, & ſimul pudebat:
Dumque molliculos colens amores
Colit virgineum ſimul pudorem,
Quid negem tibi dixit? & capillum,
Qui pendens levibus vibratus auris,
Et formoſa vagus per ora ludit,
Hunc ſecans trepida, implicansque in aurea
Hæc fila aurea, & aureum capillum
Pignus, inquit, habe meique amoris,
Meique ipſius: hoc tuum puellæ
Tuæ pignore lenias calorem.
Eheu quid facis? hei mihi, Lycori,
Hæc ſunt flammea texta, non capilli:
Sunt hæc ignea vincla, ni relaxes,
Qui tanto valeam valere ab æſtu,

An ne ignem juvat ignibus perire?
Comæ flammeolæ ſubite flammas:
Crines igneoli venite in ignes:
Sat me flammea vincla nexuiſtis:
Nunc vos ſolvimini, & ſubite flammas,
Uſſiſtis nimis ignei capilli:
Nunc vos urimini, & valete in ignes.
Hos meos age lætus ignis ignes
Perge extinguere, tuque flamma flammam
Exedas, mea corda quæ exedebat.
At tu, ſic reliqui tui capilli
Vernent perpetuum tibi, Lycori:
Quod tuos ferus uſſerim capillos,
Parce: nam volo amare non peruri.

Ad Lycorim.

O factum lacrimabile, atque acerbum:
Nunc certe lacrimaberis, Lycori,
Digna res lacrimis, tuoque luctu.
Namque lumina noſtra, lumina illa,
Illa lumina, quæ, Lycori, amabas,
Quæ tuis ſolita anteferre ocellis,
Non ſunt, ô mea lux, amanda ut ante.
Non ſunt lumina, ſed malæ tenebræ.
Illa, ut impia fata te, Lycori,
Abſtulere mihi, tuoque longe
Mea vultu voluere abeſſe caro.
In rivos abiere lacrimarum:
Quodque amarius, atque præter omnem
Lacrimabile cogitationem;
Quantumcumque habuere lacrimarum,
Jampridem evomuere: nunc ad ipſum
Ventum eſt ſanguinem, ab intimoque cordis
Ducto flumine turgidi, horridique
Sanguinem lacrimant miſelli ocelli;
Et cum ſanguine amata diffluit lux.
Ac ſic enecuere ſeque meque,

Dum

Dum meum miſeri igneum furorem
Quærunt diluere, & rigare mentem;
Heu mentem, Enceladi, Typhœique
Æſtuoſâ animâ æſtuoſiorem.

Epitaphium Quinterii.

Me longè effigie venuſtiorem
Narciſi, vel Apollinis comati
Parcarum Lacheſis nimis ſevera
Iſti Quinterium dedit ſepulchro.
Cur non floſculus exeam, requiris,
Cum tantum fuerim puer decorus?
Tellus eſt nimis arida, ô viator,
Noſtri facta peruſtione amoris:
Sed ſi lacrimulis tuis madeſcet,
Forſan flos novus ibit e ſepulchro.

Ad Naugerium, & Joannem Baptiſtam Turrianum.

Jam valete boni mei ſodales,
Naugeri optime, tuque amice Turri,
Vere candidi, & optimi ſodales,
Quos numquam ſat amaverim, licet vos
Quam fratres mage, quamque me ipſum amarim;
Quibus perpetuum frui per ævum,
Vota ſi mea Dii audiant benigni,
Sit una ampla animi mei voluptas.
Quod quanto cumulatius futurum eſt,
Una ſi liceat mihi beatis
Veſtri colloquiis adeſſe Bembi,
Verum dura neceſſitas repugnat,
Invitumque alias adire terras
Cogit, atque alios parare amicos.
Vos ergo, memores meo eſſe veſtri
Fixam in pectore imaginem, bonamque
Vobis partem animæ meæ relinqui,
Jam valete boni mei ſodales.

Ad Guevaras fratres.

Ridete, ô lepidi mei Guevaræ,
Et veſtri facinus probate Cottæ,
Dum ſuæ Anyſius mihi puellæ
Partem pernegat, hunc ego a puellâ
Huc in exilium ad Caloris amnem
Traxi blanditiis, boniſque verbis;
Quaſi ad delicias novas vocarem.
Hic hunc molliculum, atque delicatum
Probe teſtibus, arbitriſque vobis
Apici volo macerare in æſtu,
Uſto ut ore, peraridoque vultu
Reverſum, tenera horreat puella,
Sic evenit Anyſio, quod ajunt,
Tota perdere tota qui requirunt,

Ad Anyſium.

Ambo dulcia, ne verere, & iidem
Salſa ſcribimus ambo, docte Anyſi,
Scis quæ? uti ſumus uno amore juncti,
Uno carmina ſcribimus libello:
Scis cervum quoque, quem ſibi educarunt,
Suum ut Silvia delicata virgo,
Noſtri filiolæ boni Guevaræ:
Ille tam cupide illa devoravit,
Ut omni ſale ſalſiora, & omni
Poſſes noſcere dulciora melle.
O teſtem lepidum, bonique Anyſi
Raram carminis approbationem.

Ad Calorem fluvium.

Ocelle fluminum Calor, Calor pulcher,
Calor bonarum cura, amorque Nympharum,
Quem cærulum fovens caput ſinu blando

Mon-

Montella ſecum amore vincit æterno,
Dic ô mihi amnis conſcie, an ne nunc forte
Pulchra illa, ſimplexque adeo, & omnibus felix
Soluta curis mea Rubelia per ripas
Tuas oberrat? & vel ex odoratis
Pingit corollas floribus, vel in denſâ
Silvâ ſibi ſuavi ſopore blanditur?
Anne potius cum æqualium choro ludit,
Qua primum oriris ipſe, quaque miſcetur
Nitens nitenti Balnius Politinæ,
Tuoſque læti confluunt in amplexus?
Argenteumque pedem, atque unda formoſos
Artus per undam, & aureum lavit crinem?
Sic eſt: ibi illa membra eburnea, atque ipſas
Papillulas beatâ frigeras lymphâ:
Atque inde flammeo calore concepto
Hucuſque flammas in mea oſſa traſmittis:
Dum te ſubinde candidæ memor Nymphæ,
Qua jam recepta Samnii tumes undâ,
Samni & vetuſtas limpidus rigas urbes,
Exul, miſer, ſuſpirioſus, invifo.
At tu Calor, ſic olim amœnus auratis
Dicare cornibus, arduuſque Vulturno
Ferare victo, illique jam auferas nomen,
Fontem ad tuum recurre, dic mea luce,
Meo te ab igne poſſe ſæpe ſiccari,
Meo niſi de fletu identidem creſcas.
Dic, me amplius nequire tanta celare,
Nequire ferre vulnera, ac mori ſemper.
Tum, ſi ipſa prorſus haud ſit immemor noſtri,
Si ſors amara illa mea, & fides grata.
Dic, me libenter ferre quidquid eſt duri,

De victoriâ Liviani.

O quæ alma grato carmine fortium
Mori, Thalia, facta vetas virûm,
  Nunc & per ora Livianum

Om-

Omnium, & omne feras per ævum:
Dic, ut ſuperbæ contuderit minas
Germaniæ, atque a Cæſare barbaro
Feſſæ tot annos imminentem
Auſoniæ arcuerit ruinam.
Nam quis malorum eheu veterum memor:
Non expavebat? cùm populos truces
In nos remotis uſque ab oris,
Quà glacie riget Amphitrite,
Audiret armari, aſperaque Alpium
Jam vincere altis cum nivibus juga
Feris inacceſſa, atque fines
Undique jam populare noſtros?
At Livianus intrepidis docens
Audere rebus, quà violentior
Vis hoſtium ingruit, citatis
Obvius agminibus concurrit.
Ductore tandem hoc ſcilicet, Italas
Videre montes inſoliti manûs,
Tormentaque, atque equos, & arma
Alpicolæ ſtupuere Fauni.
Tandemque noſtra impune nimis diu
Bacchati in arva Teutones horridi
Senſere, in antiquumque robur,
Inque novum Marium incidiſſe.
Cùm cæſa, pubis flos Alemanicæ,
Repente in alta valle Cadubrii
Phalanx nives cruore tinxit
Purpureo, rapidumque Plavem:
Arx & recepta eſt, pectora militum
Cùm ſæva noſtrorum ardua non via,
Non ſaxa, non arcere muris
Terrifici potuere nimbi,
Cadente ahenâ fulminis in modum
Contortâ ab igni ſulphureo pilâ,
Quâ terra ſubſultat, nigerque
Cum ſonitu ferit aſtra fumus:
Dirum repertum, & ingenium male

Sa-

Sagax, ſacrumque, quo truculentius
Nil invenire atrox Megæra,
Sæva nec ira poteſt Deorum.
Sed cuncta præſens horrida temnere,
Dux acer urget: hunc ſequitur cohors
Secura, præſentemque mortem
Magnanimo duce freta vincit.
Diis cura noſtri eſt, & Venetus pater
Probè Latinæ conſuluit rei.
Cùm jus omne copiarum,
O Liviane, dedit ſuarum,
Corneliumque mox ſocium dedit
Magno è Senatu, cui ſapientia
Inſignis, ac fortuna avorum
Scipiadum reparant honores.
Non imperatorem ille queat ſibi
Optare Mavors, quem mage diligat,
Non tu Senatorem ferendis
Conſiliis animoſiorem.
Vos nuper hoſtium unanimes feram
Fregiſtis audaciam, ac pavidos patres
Firmaſtis, ac ſuam attuliſtis
Semianimis populis quietem.
Vos jam timebit barbarus, ac ſuis
Pedem cavebit tollere finibus,
Ni læva mens eſt, Diique noſtros
Accumulare volunt triumphos.

Epitaphium Canis.

Caparion ego ſum, quem vivum maximè amavit
Liviades, tumulum poſt dedit, & titulum.
Plura Cani ingenuæ de ſe ſibi non licet: at mi
Nunc audita meo accipe de domino.
Latrantem me forte phalanx Germana per umbras
Ut vidit, de more affore herum timuit,
Et fugit trepida; at ridens ait una Dearum,
Quæ ante Jovis ſolium ferrea penſa trahunt,

Ne

Ne trepidate ſemel ſatis eſt timuiſſe, neque illum
Quem fugitis, prius huc fata venire ſinent,
Quàm Gallos male fœdifragos demiſerit Orco,
Et quiſquis vexat barbarus Italiam. (pauca
Quiſquis ades, domino hæc referas precor, hæc quoque
Addito. amat te etiam trans Styga Caparion.

PETRI CRINITI

FLORENTINI.

Quod Muſis dicatus ſit, rejectâ populi inſcitiâ.

MUſis dicatus ſemoveo procul
Vulgus profanum; nec populi ambitus,
Aut livor nimium procax,
In me jus ſibi vendicat:
Si non, decorâ cum chlamyde, arduos
Inter receptus fulgeo Principes;
Si nec gemmea pocula
Noſtris in laribus nitent:
At jure certo mi chelys aurea
Debetur olim: & per numeros graves
Inſignis citharâ Deus
Me carmen tenerum docet.
Hinc pervirenti texere debitam
Lauro coronam Melpomene cupit:
Qua firmum ſtatuens decus,
Vatum me refert choris:
Seu me reductis vallibus audiat
Faunus canentem candida Næviæ
Colla, & labra corallia,
Quæ me ſollicitum tenent:
Seu malim inanes pectoris anxii

Jactare curas; & nimium gravi
Detentum laqueo caput,
Solari ad citharæ modos.
Utcumque doctis carminibus juvat
Inter morari Pieridum choros;
Ut vulgi imperium inſolens,
Ceu dirum fugiam nefas.
Nam quis putabit majus adhuc ſcelus,
Quam tum nefandæ plebis inertiæ
Servire; & petulantiam
Probroſam populi pati?
O ſancta Vatum pectora: & ô meis
Certum levamen, barbite, queſtubus,
Quam te ſuſcipio libens,
Porrectum Idaliâ manu;
Tu teſtis, ut proludat amabilis
Inter verendas Nævia virgines,
Cum molles choreas agit,
Et blandos repetit jocos,

Nænia de obitu Laur. Medicis, ad Joannem Picum Mirandulam.

Ecquis perpetuis conſtituet malis
Finem ullum, ut valeam reddere me mihi?
Pridem ſepoſui dulciloquam chelym,
Et blandos Charitum modos.
Accedunt miſeris funera luctibus,
Nec quicquam Superos flectere victimis
Fas eſt, ut video: ſic placitum Jovi,
Qui nutu regit omnia.
Heu noſter Medices, Italiæ decus,
O Pice, interiit: væ miſero mihi,
Lugete Aonidum qui colitis ſacra,
Et qui pro veteri fide
Virtutis pretium rite repoſcimus.
Nam quis tam rigido pectore barbarus,
Immanique animo, quin videat ſtatim

Su-

Sublatum columen bonis?
Hic ſolus patriam conſilio gravi
Undantem variis fluctibus extulit:
Nil diram veritus (diſcite poſteri)
Regum ſævitiem, & dolos.
Hic ſe pro pavidis civibus obtulit;
Hoſtilemque aciem robore pectoris
Perfringens, viridi tempora gramine
Cinxit; dum ſibi non putat
Parcendum, ut Latio præſidium ferat.
Heu heu quam volucri decipimur bono!
Incaſſumque pii, ut qui nimio ambitu,
Surdos diſtrahimus Deos,
At tu mœſta novis, patria, lacrimis
Indulge: nec enim cernere adhuc potes,
Quantum mox miſeris civibus imminet
Fatorum gravis exitus.
Disjecta horriſono marmora fulmine
Templorum, & nimium dira tonitrua
Non fruſtra exitium terrificis minis
Portendunt patriis Deis.
O fallax utinam mentiar augur, &
Non vero auſpicium carmine proferam!
Tu, Pice, interea deſine conqueri;
Et parce imperio Jovis.
Quod ſi non alius mox aderit Deus,
Extinctum Italiæ qui reparet decus,
Et Phœbum cupiat ſedibus Aonum
Transferre in Latios lares:
Conſiſte in veteri præſidio tamen
Virtutum; & quod habes auſpiciis tuis
Jam partum, in tacito contineas ſinu:
Felix ſorte tua ſatis.
Nam mitto tot opes ingenii, & ſacrum
Fecundi genium pectoris; & ſimul
Præclaris animum dotibus arduum,
Quo certum ſtatues gradum.
Sed me ſub tenerum tempus adhuc, velut

Surgentem viridi robore palmitem,
Cœli ſævities invida perculit,
Dejecitque bonam indolem:
Sic decuſſa jacent brachia viribus
Alliſis; neque poſthac animo pati
Audebo ingenium tollere; nec licet
Sperare ulterius mihi.

Ad Avitum, de vita quieta.

Avite, ſi beatus eſſe contendis,
Supraque cunctos otio frui certo,
Nihil timebis ultimam diem fati;
Animoque forti lubricam feras ſortem:
Vites potentum purpuras velut peſtem:
Colaſque ſemper liberum genus vitæ,
In quo voluptas adſit, & quies mollis;
Blandi lepores, & ſodalitas grata;
Delecti amici, candidi, & fides ſimplex.
Vita eſt habenda non ſolutior luxu,
Non ſegnis aut vexata pluribus curis:
Sed in vigenti corpore vigeant ſenſus.
Iſte eſt beatus, qui omnibus vacat curis;
Nec alteri, nec ſibi negotium præbet.

De ſua quiete poſt multas calamitates.

Si quis in tantis hominum procellis,
Inter & curas, varioſque caſus
Gaudet aſſertor fidei decoram
Carpere vitam:
Hujus exemplum ſequar expeditus;
Et meos vitæ melioris annos
Liber ad certam referam quietem
Cultor honeſti.
Cautius poſthac mea cymba curſum,
Acta per Syrtes, ſcopuloſque duros
Solvet, & nullos temere inſequetur

Æquo-

Æquoris æſtus.
Profuit ſævæ rabiem Charybdis,
Atque veſanos adiiſſe fluctus;
Gratior tamdem foret ut voluptas
Viſere portum.
Integram feſſi melius quietem
Sentiunt: blandus pluviis relictis
Redditur Pæan; nitidumque lumen
Pandit olympi.
Illud in primis Superos precamur,
Vita dum noſtrum comitatur ævum,
In ſacris totum ut liceat Camœnis
Ponere tempus.

De Angelo Politiano.

Siren relicto Daunio
Quærebat ubi conſiſteret;
Diuque vagula devolans
Acceſſit amnem laſſula
Arni fluentis leniter:
Et commorata ſatis, iter
Parabat inceptum ſequi.
Sed ecce dum vaga ſubvolat,
Audit repente rem novam,
Novoſque numeros, & nova
Carmina canentis Angeli.
Itaque ſtatim in labra convolat
Dulci lepore perlita:
Et inquit: hic libet agere,
Hîc hîc morabor ſedulo:
Ubi Gratiæ, Decor, & Venus
Tam blanditer ſimul canunt,
Carmenque fundunt aureum.
Tu nunc valebis, Daunie.

Ad Avitum, de innocentiâ Vatum.

Æterna vatum pectora mollibus
Mulcentur auris, nam citharâ gravi
Phœbus decorem Caſtalium inſtruit.
Vates, verendo pectore nobilis,
Vel fata pandit, aut tripodes ſacros
Grato ac perenni carmine concutit.
Non illum, Avite, plebis inertia,
Aut inſolentes, heu, animi movent:
Sed ipſe felix perpetuis bonis
Paret Camœnis, & placidam ſimul
Mentis quietem molliter occupat:
Virtuti amicus, nil reliqua æſtimat.
Hunc ſæpe Pallas Gorgonis immemor
Secernit inter prata virentia;
Et fronte ſacra tempora vinciens,
In alta paſſim ſidera ſublevat:
Qui mox receptus Pieridum choris
Depromit audax Palladium melos.
Sic æſtuanti liber ab ambitu
Livoris atri deſpicit impetum;
Vulgique luxum, & deſidiam procul
Tutus relinquit, namque Heliconidum
Carmen beatis concipit auribus,
Quo fata rerum perpetuo vigent.

De ſuo amore in Glyceren.

Dum ſacrum Paphiæ Deæ
Sertis cum roſeis paro,
Et inter violas ſimul
Nectuntur candida lilia,
Raptim cum tremula face
Atrox Idaliæ puer
In me ſævius inſilit:
Et in præcordia, væ mihi,

Illa-

Illapſus fremit, & procax
Me flammis agitat ſuis:
Quo ſemper Glyceren bonam
Veſanis ignibus ardeam.

Chariſticon ad Eridanum, pro recepta ſalute, cum in eum decidiſſet.

Huc affer, Hile, victimas ſacris lectas,
Pariterque thurea munera, & feſtas dapes.
Par eſt, dicatum ſalubribus diem Nymphis,
Sanctéque colere maximum, Padi numen.
Eridane, ſalve fluminum omnium princeps:
Nam te, decoris & fluentibus Nymphis
Velut parentem, ceteri colunt amnes.
En cape dicatas rite victimas; vates
Quas pro recepta tibi ſalute perſolvit.
Tu me cadentem mollibus tuis ulnis
Excepiſti, & altis ſublevas aquis merſum:
Madidaque veſte preſſum in herbidis ripis
Ac prævirenti reddis in ſolo tutum.
Salve bicornis, alme Eridane, quem Phœbus
Sub luce clarâ genuit inclitis undis.
Tu cernis alto vertice Heſperi ſedem,
Soluſque luſtras ditia Auſonum regna;
Tot nobiles urbes, tot arduos montes:
Et tot perennes amnium ſimul Nymphas
Decore grato, & commodis tuis ornas.
Quid hîc virentia nemora, & vagos ſaltus,
Fonteſque dicam, & prata florea, & colles
Qui prominentes accolunt tuum numen?
O quot perenni ſemine generas natos,
Qui, te parente, nobiles magis ſurgunt;
Proculque varias Italûm vident gentes!
Quantum renidet luſitans pecus lætum,
Cum paſſim amœnis pervagatur in ripis,
Ut veſperi laboris optimi munus,

Diſtenta portet ubera ad pium quæſtum!
Argenteo piſces colore fulgentes
Per blandientis fluminis natant undas.
Illic gregatim congruunt Scari molles,
Qui præpotentum dapſiles ſtruunt cœnas.
Et ponderoſi confluunt aquis Mulli,
Lupuſque ſaltim ludit, & celer Mugil.
Quid hic minores piſcium greges dicam?
Et agminatim promicantibus ſquamis
Inter fluentes lubricum pecus rivos?
Undoſa Nais te accipit ſinu blando,
Varioque cantu aurâ favente permulcet:
Torum Lyæa molliter tibi ſternit,
Multoque flore lubricum caput ſpargit,
Et inter herbas prænitentibus Nymphis
Jungit virentia ſuaviter tibi labra.
Tu jure medium lumen obtines cœli,
Et inter aſtra fulgidum nites ſidus.

De Fortuna, & ejus viribus.

Fortuna pollens imperio gravi,
In quemque ſummis prædita viribus,
Ceu nimbus, alto proditus a Jove,
Faſtum potenti deiicit impetu;
Regumque turres pro nihilo facit:
Ludit procaci ſævitiâ ut lubet,
Humana miſcens inſtabili joco.
Et nunc probatos improbat impudens
Extollit audax, obſequio levi
Tardos, inertes, & fatuos ſimul.
Fortuna celſo vertice prominens
Sublimis almo conſtitit æthere,
Et cuncta ponens ſub pedibus ſacris,
Extrema primis percupidè implicat,
Et prima rurſus verſat in ultima.
Non lege certâ convariat gradum,
Nullique ſervat pollicitam fidem:

Sed

Sed urget omnes dira neceſſitas,
Nodoque ſtringens irreſolubili
Nectit catenam fati adamantinam.
Hanc nullus umquam diſſoluit ſatis:
Torquentur omnes ſub laqueo truci,
Magiſque fortes fortius opprimit;
Qui ſe æſtimarunt libera cernere
Devincta ſævis pectora vinculis.

De Horatii poëmatis.

Flacce, qui cantu nimium beato
Surgis, & molles teneris labellis
Dulce perfundis numeros, & apte
Carmina nectis;
Trade nunc primum cytharam petenti,
Quam tibi vates merito ſacravit
Filius ſummi Jovis, & ſoluto
Crine decorus.
Namque tu doctis Charites Camœnis
Jungis & flavos per amica crines
Colla delapſos Glyceres in alta
Sidera tollis.
Sive tu Martis clypeum potentis,
Verſibus ſævos referens Sicambros,
Dicis; & claras acies Gelonum, &
Cæſaris arma:
Sive Cyrrhæos nemoroſa ſaltus
Rura perluſtras, tenueſque lymphas
Tiburis captas, ſimul & virentis
Gramina campi:
Liber exultas modulante plectro;
Daulias qualis viridi ſub antro
Conſpicit Phœbum, teneroque mulcet
Æthera cantu:
Sive crateras veteri Lyæo
Impari ſumis numero, & puellas
Inter, & poſcis juvenes protervo

Lu-

Ludere riſu:
Sive tu mavis Satyros procaces
Furta cum lætis agitare Nymphis,
Dum Venus dulci ſuperante ludo
Spirat amores:
Blanda felicem levat aura vatem,
Sive perluſtrat Phaëthonta magnum,
Sive depreſſum volitat per orbem
Præpete lapſu.
Nunc Jovis claros memoras triumphos,
Et vagum Maiâ genitum, per aſtra
Ritè labentem ſtatuis decorum
Laude perenni.
Sic per immenſi cava templa cœli
Vectus, audaci recreas Thaliâ
Cuncta, & inſanos Veneris calores
Carmine mulces.

Ad Phoſphorum, de fugiendis malis amoris.

Amoris æſtus, atque amantum inſaniam
Si quis ſequatur, Phoſphore,
Idemque dicat eſſe multo gratius
Amore captum vivere:
O quam nefaſto ludibundus poculo
Senſim venenum concipit!
Quietis expers anxiam mentem gerit,
Et ardet ambitu levi.
Nunc, plenus aurâ, vota deſpectat ſua:
Falſoque trahitur gaudio:
Nunc inſolens contemnit infames notas,
Aut pallet ignavo metu:
Vel impudenti contumax audaciâ
In omne proruit ſcelus.
Non fervet æquè ſub Sicanis montibus
Vaſto receptus in ſpecu
Gigas nigrantes horridus flammas vomens,
Quam amantis æſtuat animus,

Et huc, & illuc peſte ſuccenſus gravi
  Inclamat, heu diras faces!
Ut ardeo infelix, ut in præcordia
  Deſævit hoc incendium!
Ergo nefandis liberum caput malis
  Nobis tuendum, Phoſphore.

Contra Viperam.

Ubi eſt peruſtæ frontis impudens ſcelus?
Ubi retorrido colore Vipera?
An ſic inertem concipit tandem fugam,
Pariterque vanis comminatur ſibilis?
Sed ſiſte: quid fruſtra paras reſurgere?
Et implicatis nexibus reſiſtitas?
Conſiſte tandem; an audis æneum ſonum,
Notaſque ſacras carminum valentium?
Simulque falces æneas cum vittulis,
Paſſim revinctas viperinis nexibus?
Jam nunc, miſella, devomas peſtem gravem,
Viruſque mentis improbæ teterrimum,
Quo me tot annos morſibus veneficis
Credis notatum: ſed age penitus evome;
Evome nefandam tabem inertis pectoris.
Sed evomit tandem, bene eſt: ô quæ lues!
Proh, ſumme Juppiter, quid hoc cerno amplius?
Quantum veneni funditat tetrum ſcelus!

Ad Chelym ſuam.

Salve dulcis amor, Chelys,
    Quæ reddis tenerum melos,
    Et quæ flectis ad oſcula
    Cervicem Glyceres bonam:
    Ut ſpiras Veneres, & Charites ſimul.
Te Cyllenius aliger
    Inter fulgida ſidera
    Viſendam merito tulit?

Quo

Quo rite ad numerum velis
Nobis ſumme parens mitior aſſore.

Chorus Laconicus per Pueros, Juvenes, & Senes.

PUERI.

Vivemus pueri: ſed nunc puerilibus annis
Laſcivire juvat, teneroſque admittere luſus;
Dum vacat, & molles agitare hos poſſumus artus.
Mox veniet tempus, nobis cum creſcere vires
Incipient, longoque gravi torquere lacerto
Spicula, & audaci fortes confligere bello.
Ergo agite, ô pueri, melius ſperare licebit:
Si modò ad optatam dabitur creviſſe juventam.

JUVENES.

Vivimus, ô Juvenes, juvat his florentibus annis,
Vivere, & in cunctis animos præbere vigentes.
Nunc licet egregios vitæ decerpere fructus,
Et pariter claris virtutem extendere geſtis.
Mox dabitur tempus, cum jam langueſcere vires
Incipient, tremuliſque cadent membra omnia nervis.
Ergo agite, ô juvenes, præſentia carpite vitæ
Munera, & ætatem penitus ſervate virilem.

SENES.

Viximus inſignes olim, dum tempora robur
Auxerunt, ſimul atque animi viguere potentes.
Nunc ſenio affecti vix languida membra movemus,
Nec licet infirmos quidquam ſperare per annos.
Non procul a miſeris ſenibus mors imminet atra,
Hæc etenim cunctos æquaris viribus urget.
Ergo agite, interea funeſtas pellite curas,
Et ſenium apricâ foveamus molliter aurâ.

De Lacone in bello occiſo.

Trajectus haſtâ pectus infensâ Lacon
  Cruentus in bellum ruit;
Ac dum inter arma, & hoſtium fertur neces,
  Tandem peremptus concidit.
Hunc poſtquam amici collocant mœſti rogo,
  Augentque funus lacrimis:
Miratus hanc inertiam parens, ait:
  Abite non prorſus viri:
Abite procul ô patriæ quondam genus:
  Olim Lacones viximus.
Quid, vos inertes, impios luctus datis?
  Hic natus eſt meus, & Lacon.

De fugiendis ingratis.

Ingratus eſt vitandus, ut dirum ſcelus.
  Nil cogitari peſtilentius poteſt;
  Nec eſſe portentoſius quidquam puto:
Ingratus, aut malefacit, aut male cogitat,
  Sibique tantùm parcit, aliis detrahit;
  Et odit omnes, qui bonis benefaciunt.
Ingratus eſt audacior, quò nequior;
  Et impudens ad omnia ſcelera trahitur;
  Audaxque cuncta ſemper in pejus movet.
Ingratus eſt ſeminarium ſcelerum omnium:
  Hinc eſt avara mens, & animus perditus;
  Hinc faſtus impotens, & ambitus gravis.
Ingratus hoc unum benefacit, cùm petit:
  Nam tellus ipſa fœdius nihil creat.
  Portentum id omnium eſt habendum maximum.

Ad Marullum, quòd relictis Muſis a Neviâ detineatur.

Pridem relictâ Pallade,
Amoris hauſi poculum,
Et me Cytheres militem

Dele-

Delegit in caſtris ſuis.
Marulle, quid fruſtra mones,
Ut ſacra Phœbi proſequar,
Et me Camœnis aſſeram?
Libet vocanti Cypridi
Parere, dum calor urget:
Et in virenti gramine
Inter Jocos, & Gratias
Aurâ favente ludere:
Nunc in reductis vallibus
Duros amores inſequi.
Tu carmen altum Principis,
Vates beato pectore
Abſolve, dum Phœbus monet,
Tu dedicatus Cynthio
Docto, Marulle, carmine
Tradas perennem poſteris
Famam potentis ingenii.
Mi ſat calores mutuos
Firmamque ſacri pectoris
Fidem probare Næviæ.

De Natali Muſarum.

Favete linguis, poſteri,
Non ante dictum vatibus
Cantate carmen mollior,
Sacris receptus delubris.
Apollo nunc ſpirat Deus.
Procul profanos pellite
Arcana dum fiunt ſacra.
Adeſte vati cœlites,
Debetur hic Muſis honor,
Quem feſta rettulit dies:
Pro quo tot annos pallui.
Lux hæc decora claruit
Dicata priſcis vatibus,
Quâ molliter gratum melos

Æterna protulit chelys.
Lucina ridens adfuit,
Et crine Phœbus aureo
Vocavit ad certos modos
Selecta cœli numina.
Tum læta ſubſtitit Cypris,
Et candido vultu Charis
Induxit almis cantibus,
Ut vos ſacraret ætheri.
Sed & Deorum maximus,
Et optimus rerum pater
Vos fovit ulnis mollibus,
Interque mille ſuavia
Leni decenter ſpiritu
Deduxit ad ſacrum nemus:
In quo volantis Pegaſi
Liquor perennis effluens
Niteſcit undis gemmeis.
Hic collocatas primitus
Dulci replevit nectare:
Inque alta juſſit ſidera
Secum volare protinus:
Unde entheum fluxit melos,
Et grata Siren aureâ
Refecit orbem næniâ.
Vobis Camœnæ viximus,
Vobis perennes gratias,
Sacrumque carmen reddimus.
Servate dum licet, precor,
Devota vobis pectora,
Seu grata Delos detinet,
Seu Cynthius pulcher vocat.

De poteſtate Amoris.

Dum tenet dulcem Venus alma Cyprum,
Et puer curas movet æſtuantes:
Dum ſubis blandos, Erato, calores,

Dic age carmen.

Dic ut in ſummis viget ignis aſtris:
Et per obliqui variata limbi
Signa decurrens fovet alma totum
Ritè voluptas.

Manat ex alto vagus ardor igne,
Atque divinâ calefactus aurâ
Tranſmeat cœlum volitans, & urit
Æquora lapſu.

Legibus certis Superos revincit,
Colligans motu celer inquieto
Ima cum ſummis; & amica reddit
Æthera terris.

Mollit Hircanæ fera corda Tygris,
Mollit & torvæ rabiem leænæ:
Hinc Libyſſini pariter colubri
Sibila ponunt.

Flectitur tauri furor injugati,
Ferv dus duris agitans rubetis;
S ntit hunc igneum quoque ſævientis
Impetus apri

Ponit & miles Morinus rigorem,
In tuis pugnans, Erycina, caſtris:
Et calent Scythæ, genus efferatum, ad
Cypridis ignes.

Arma deponunt Cicones feroces:
Horridam Thraces aciem relinquunt,
Ut tua poſſint agere in palæſtrâ,
Dive Cupido.

Æquor undoſum calet igne ſacro,
Luſitant piſces per aquoſa furta:
Perque Neptunum jaciunt gelatum
Pectore flammas.

Aſtra diffuſos referunt nitores,
Cum Venus blando reſerare riſu
Solis excelſi jubar alma poſcit
Nube rejecta.

Blandius ſpirant Zephyri calentes

Dum-

Dumque te ſolers Orithyia quærit;
Frigidus pennis Boreas nivoſis
Suſcipit ignem.
Immemor belli galeam recuſat,
Baltheo ſacræ Veneris recinctus,
Diva te poſcens, & amica libat
Oſcula Mavors.
Quidquid in terris generatur ullis
Diva ridenti creat alma vultu:
Et fovet gratos Cytherea fœtus
Lampade ſacrâ.
Germinat tellus, ſaliunt fluenta,
Frondibus lætis ſylvæ vireſcunt,
Proferunt pictos variata flores.
Rura, nemuſque.
Si quid adſpectu celebratur almo,
Si quid & gratum retinet decorem,
Illud in primis tibi, Diva, paret
Non ſine riſu.

Saltatio Bacchica.

Gradivus valeat pater,
Et ſævus galeæ ſonus.
Huc adſint nemoriſſequæ
Nymphæ cum Satyris: leves
Adſint Niſigeni ſimul,
Adſint & cava cymbala,
Et cornu grave mugiat,
Tollite quiſque pedem.
Jam curæ valeant graves,
Non hic fluctiſonans tridens,
Non torvæ reſonent tubæ:
Sed gratus Lepor, & Charis,
Et Chromys, Hamadryas,
Mnaſylluſque rubens genas,
Et fortis temeto Lyas,
Et nudata lacertulos

Melite, & Canace ſoror,
Laſcivique pedis Dryo,
Pronis in Zephiros comis
Ad numerum canite.
Omnes nunc animis pares,
Et ſaltu, & tremulis modis
Dicamus; bone Vitifer,
Thyrſo, & palmite nobilis
Tu victor Semeleius,
Summi progenies Jovis,
Incingens hæderâ caput,
Auratas agitas comas,
Perpetuoque cales.
Tu rex Euhye Baſſareu,
Tu Bryſſeus, Hyalyſus,
Liber, Nyctileus, vagus
Nyſeus, Bromius, ſacer
Tu ſternis ferulâ gravi
Fratres terrigenas potens:
Nam victrix tua dextera
Exemit Superos metu,
Et firmum ſtatuit decus
Vincere cum libuit.
Salve Bacche Dieſpiter,
Nos te proſequimur ducem;
Nos ultro, anguigerum caput
Bacchantes agimus leves.
Tu nos Thyrſigeras jubes
Vatem Threicium ſtatim
Divulſum variis modis
Jactare exanimem feris.
Per te ſemper ineſt calor,
Tu depellis inertiam,
Tu cunctis merito imperas,
Imperiumque tenes.

*

De

De ſuo amore in Glyceren.

Quo me nunc trahitis, Pierides bonæ?
Urit me Glyceres grata protervitas;
Urit perpetuâ blandus amor face,
Et ſævus premit in dies.
Olim dum licuit liberius loqui,
Tum noſtris laribus Delius affuit,
Nec fruſtra tripodas concutiens ſacros
Excepi Clarium Deum.
Heu quantum intepuit Pieridum calor,
Et vatum celebris cura? nec amplius
Permiſſum viridi dulce ſub arbuto
Audire Aonidum melos.
Non ſum qui fueram: ſic voluit puer,
Qui duras laqueis molliter implicans
Cervices, teneris addit amoribus
Luctus, & lacrimas graves.
Me pridem Glycere ſurripuit mihi,
Dum vultu petulans, & lepidis jocis,
Furtim blanditias inſerit aſperas,
Et ſe difficilem negat.
Decantare juvat bellica Cypridis
Arma, & perfidiam cum lacrimis gravem,
Seu me detineat carmine Lydio,
Seu vexet Glyceres decor.

Ad Neviam, de ſuo amore.

Adſum reſumpto ſervitutis vinculo,
Totumque me dedo tibi: pœnam irroges,
Nil deprecor, nil uſque pœnarum abnuo.
Non ille qui hactenus: recanto, Nævia,
Recanto, ſupplices & offero manus,
Quodcumque juſſeris paratas ſolvere.
Succendor, uror, ardeo totus miſer,
Non æquè flammis ardet æſtuantibus
Atrox Sicano conditus Gigas ſpecu.

O, ante dedicata Muſis pectora,
Ut igne ſuccenſi cruoris æſtuant!
Tuus revertor; parce, parce ſupplici.
Cantare laudes ordiar primum tuas,
Et expiatus entheis vates ſacris
Tete perennem dedicabo poſteris.
Sic tu pudica virgo, tu meum decus,
Tu celſa vinces ſidera ſacro lumine,
Clarumque nubilans face tua Cynthium
Cœlo refulges candidum, & verum jubar

De ſeipſo.

Aurum nefandis accumulent dolis,
  Regumque magnas divitias ſibi
  Quærant inerti ſollíciti ambitu,
  Qui fœnus repetunt grave.
Nil me potentum ſceptra minantia
  Poſſunt verendo flectere de gradu
  Virtutis almæ; nil animos mihi
  Veſtes Attalicæ movent.
Securus antris Pieridum vagor,
  Et Phœbo amicus leniter arduas
  Perluſtro ripas, dum Glycere vocat,
  Et Nymphæ ſaliunt leves.
Non me caduci ſanguinis extulit
  Proles parentum: vertor in alitem,
  Dulceſque cantus, & tenerum melos
  Demulcent liquidum æthera.
Terras relinquo; me juvat arduo
  Cœlo receptum per Superûm choros
  Senſim vagari:, jam volito altius,
  Dum Phœbus celerem gradum
Affectus almo carmine contrahit.
  Nunc ad Sicambros, ſeu libeat Scythas
  Spectare ſævos, & pariter levi
  Inſtructos jaculo Dacos;
Idemque pennis Pegaſeis feror, &
  Uſque ad Britannos, & Morinum trucem.

Nec non procellæ littora Caſpiæ
Præter conſpicio volans.
Nullum Camœnis eſt iter invium,
Cœlum beatis auſpiciis petunt,
Sedeſque ſummi ſub pedibus Jovis
Olim conſtituunt ſibi.

De ſua ægritudine, & imminenti obitu.

Nil eſt quod ultra ſit licitum mihi
Sperare tandem, nil medicæ manus
Ex imminenti me miſerum rogo
Referre incolumem queunt;
Et jam medullis æſtuat intimis
Accenſa bilis, nec patitur meo
Unquam dolori finem aliquem dari,
Sed vexat magis in dies.
Obducta frontis lumina, per genas
Delapſa tetrâ cum macie cutis,
Et deſtitutæ mentis inertia,
Inſtare exitium monent.
O quantum inanes illecebræ anxia
Paſſim virorum pectora diſtrahunt!
Quantaque rerum mole peræſtuat
Humani generis lues!
Quàm ſæpe dixi, Martia principum
Cantabo geſta, & ſæva per Auſones
Gallorum ab altis Alpibus agmina
Educta in Latios duces!
At nunc parato funere frigidus
Per membra ſudor labitur, & meum
Flammis cadaver rite puer ſacris
Jam componere deſtinat.
Et Cypri odores, thuraque maſcula
Inferre lectis oſſibus, & levi
Cum rore lymphas ſpargere, quò ſua
Reddatur cinere quies.
Ergo ſub annos præyirides mihi
Solvetur atro ſanguine ſpiritus?

Nil eſt reluctandum Superis: libens
Quod fata annuerint ſequor.
Non ille cuiquam flebilis occidit,
Quem vitæ honeſtas, & fidei decor
Inter ſacrarunt numina Cœlitum,
Expertem gravis ambitus.
Sed feſſa tandem lumina mors tegit:
Tu me, Deorum ſumme parens, velis
Vatem beatis ſiſtere ſedibus,
Ut ſacros referam choros.

JULII ÆLII CROTTI

REGIENSIS.

Diis ruſticis.

UMbræ altorum gelidæ nemorum,
Virides rami per quos pictæ
Volucres cantus iterant varios;
Per quos Zephyri mobilis aura
Crepitans faciles ducit ſomnos:
Vitrei fontes, qui per læta
Gramina fluitis murmure rauco:
Reſonæ valles, quæ præbetis
Luſtra feris horrentia rapidis:
Vacua antra, quibus celeres Satyri
Tendunt teneris retia Nymphis:
Montes tumidi; montium & ampli
Saltus, ubi formoſæ Dryades
Ducunt choreas, flectitque choros
Diana ſacros, comites niveo
Dum terram quatiunt pede, roſeis
Atque ex oculis ſpicula jaciunt,

Et

Et flammas, quibus urunt Divos
Omnes terrarum, omnes cœli:
Divæ omnes nemorum, & ſilvarum
Panes, Fauni, Numina ruris;
Noſtra Hermione faſtus urbis
Fugiens, rhedâ properat volucri
Patrios ad agros; arva ad læta,
Lambit riguo quæ Padus amne;
Padus humentibus aluis cinctus
Altæ celsos frontis honores,
Venit Hermione pulchras inter
Prima puellas. At vos Divæ,
Divique omnes qui agros colitis,
Vitreoſque lacus, ſervate meos
Ignes, animam ſervate meam,
Solis radii non inficiant
Oculos nitidos, faciem niveam;
Teneras plantas, molleſque manus
Hirſuti ne vepres reſecent.
Sileant Boreæ, taceant Auſtri,
Intemperies lateat cœli.
Auræ at tenues, Zephyrique leves
Spirent undique, pictæ violas
Referant valles, grataſque roſas:
Lilia candida naſcantur agris,
Reſonent dumi concentu avium;
Itylum gemat Thracia pellex,
Avia complens carmine reſono.

In obitum Deliæ.

Ergò tam properè, ergo tam repentè
Æſtate in mediâ tuæ juventæ,
Dum fructus uteri feracis, & dum
Partus munia læta præſtolamur,
Abis Delia? Phœbe, abis, relinquens
Turpes in lacrimas & urbem, & orbem.
Illa ergo rutila aſtra, ſidera ergo

Illa gemmea, quæ nitentem & urbi,
Atque orbi explicuere ubique Solem,
Et diem radiis tulere puris,
Nox atra occupat, & voracis Orci
Lethæus ſopor, & tenebræ inertes?
Eheu Perſephone impia, impia eheu!
Quiviſti aurea licia, aureum illud
Vellus exſolviſſe? flete Amores
Quotquot eſtis amarè: adeſte paſſis
Crinibus Paphiæque Gratiæque:
Plorent munditiæ, gemat Venuſtas,
Et culti decus oris, ingenique
Rari delitias, & elegantem
Majeſtatem animi ſerenioris.
Ah deſideria irrita, ah fugaces
Spes mortalium! ocelli ubi illi, Amor queis
Sagittas jacere improbus ſolebat?
Queis ridens face Verticorda edaci
Urebat miſerorum ubique corda?
Hîc buſtum, hîc lacrimis rigate marmor,
Formoſæ Dryades: ferant Napeæ
Coſtum & balſama: vertet hinc & inde
Aiax, & roſa, regiique flores;
Veris perpetui perenne munus.
Proh Parcas nimium licentioſas.

Ad Somnum.

Inflexos molli crines præcincte juventâ,
  Virgineas croceis picte genas maculis,
Somne, levis tardo ſævit cui dextera cornu:
  O toties largâ, Somne, precare manu;
En agedum ut longas pigro ſub ſidere noctes
  Deducam miſeris pervigil excubiis.
Nona pruinoſas virgo Pallantias axes
  Movit ab Eoi fluctibus Oceani:
Et toties cœli ſurrexit Lucifer arce,
  Multifide ſpargens crine jubar nitidum;

Et

Et toties currus flexit formoſa ſerenos,
  Claruit & cornu Delia virgineo.
Me tamen inſomnem convexi ſidera cœli,
  Inſomnem paribus cernit equis Phaëton.
Eheu, cur placidis a me Deus aufugis alis?
  Ah libeat virgâ me tetigiſſe brevi,
En miſero arentes abſumunt viſcera febres,
  Torquet, & obliquis pupula luminibus.
In me Ripheæque hiemes, & turbida flamma
  Sævit, Leucadiis æmula Thermopylis:
Et dolor, & captæ terit inclementia mentis;
  Incenſumque urit ſæva, & anhela ſitis,
Interea vaſtum dormit mare; & unda cubantes
  Hinc atque hinc latè ſuſtinet Halcyonas.
Stertunt Alpini Boreæ; Lypareæque ſub antris
  Irati languet cæca Noti rabies.
Feſſa ſilent juga Taygeti, & Marpeſia rupes,
  Et nemora, & luci, & pecora, & volucres.
Solus ego inſomni refero mea membra cubili,
  Educens ipſis vix animam è labiis.
Somne veni Divûm juvenis placidiſſime. Sic te
  Suſpiret Lethe pallida, ſic Phlegeton.
Adſpice quot nexi per concors fœdus amantes;
  In numen jaciunt non bona verba tuum.
Inde veni, te te & noſtros inde effer in artus,
  Et pennis mulce lumina feſſa tuis.
Sic multo mihi thure Deus donatus abibis,
  Et cinget crines noſtra corona tuos.

Ad Arnida.

Uſque adeo innumeris torres, mea mî Arni, favillis
  Quæ aſſiduè è roſeis proſiliunt oculis;
Ut ni mî lacrimarum hiemes, atque imber amarus
  Officiat; tepidum jam jam abeam in cinerem;
Et rurſus lacrimarum hiemes, atque imber amarus
  Tam aſſiduè miſeris mî effluit ex oculis;
Ut ni mî, Arni, tuis qui proſilit ignis ocellis
  Officiat; tenuem jam jam abeam in fluvium.

Me

Me mea jam, Arni, ure, & vitam ne deſerat humor,
Sive tuis flammis, ſive meis lacrimis.

De Lauru.

Laſſus Daphnæâ recubat dum Delius umbrâ,
Decidit in nitidum pallida bacca caput.
Cui, poſtquam in ſtantem torſiſſet lumina truncum;
Bella iterum, dixit, frondea Nympha, paras.

Tumulus Hippolytæ.

Caſta fides thalami, & thalami inviolabile fœdus,
Perſolvunt cineri, Hippolyte, inferias.
Narciſſi lacrimæ ſtillant tibi. & Arrabe myrrhâ
Stillat odor; nardum ſtillat & ipſe Pudor.
Accipe & has lacrimas, tibi quas Hymenæus ad urnam
Spargit, & has violas accipe cum lacrimis.
Ex lacrimis vernent violæ tibi, ſervet & urnam
Quam tu ſervaſti, caſta Pudicitia.

Eidem.

Tune jaces, ipſa Hippolyte, iſto in frigida lecto?
Triſte tibi, Hippolyte, hoc adpoſitum eſt pheretrum?
Hæne genæ? hinè & vultus? hicnè & candor in ore?
Iſtane purpurpureis, æmula labra roſis?
Heu ubi blandities, luſuſque & mollia verba?
Et Charis, & roſeo ſemper in ore decor?
Ah Lacheſim crudelem, ah implacabile fatum?
Quis neget & Superos poſſe mori, atque Jovem?
Plorant jura thori, criniquę incompta pudico,
Amovit triſti gratia ſerta manu.
Ipſe Amor, ipſæque & Veneres, ipſique Lepores,
Effundunt queſtus, & gemitum, & lacrimas.
Æternum dormi, Hippolyte, & feliciter urna
Floreat hinc violis, floreat inde roſis.

De ſeipſo.

Incenſus patrio Phaëthon delapſus ab axe,
Ardorem extinxit fluctibus Eridani:

Cum

Cum fumo, & flammâ pallens excanduit unda:
Cum periit mediâ Pallidus ardor aquâ.
Sed me candenti Veneris face perditum, & atrum,
Non potuit tumidæ perdere fluctus aquæ.
Cane ſenex, horret mento cui ſpumea barba,
Anne adeo ſegnis, & tua vis minor eſt?
An mea vis major? ſævæ vis ſæva Diones,
Quæ ventos urit, & maria, & fluvios.

Ad Æliam.

Diſcedo, & tecum melior pars, Ælia noſtri
Vivit: eo demens abſque anima, atque animo.
Quis credat? vulnus mecum inſanabile, vulnus
Æternum, æternum ſaucius hinc refero.
O Paphiæ, & Gnydiæ factum admirabile dextræ!
Diſcedo, & vivo abſque anima, atque animo.

Ad Aprum de Ceciliano.

Tot ſervos, tot agros Campanus Seius habebat:
Tot ſervos tot agros Cæcilianus, Aper.
Tot ſervos, tot agros amiſit Seius; & idem
Tot ſervos, & agros Cæcilianus, Aper.
Miraris? levis in miſeros Fortuna jocata eſt;
Et volvit volucres inſidioſa rotas.
In Tholoſano Seius reſplenduit auro;
Sedit Seiano Cæcilianus equo.

Theſtylis.

Æmula habes ebuli baccis, mea Theſtyli, labra,
Colla ebori, atque ebori cutem, oculos ebeno.
Ora manus Veneri: crines, frontemque Dianæ:
Spirant illuſtri blandæ animo Charites.
Invaſit linguam Pallas, Saturnia mentem:
Abſit durities, Theſtyli, corde; Dea es.

HANNIBALIS CRUCEI

In obitu Joannis Jacobi Medices Marchionis Meregnani.

INtrepidum quid cor, vigilantia ſumma, laborque
  Indomitus poſſint, bella mihi acta docent.
Latius ut, magno & teſtis cum Saxone Turca eſt,
  Senaque, & Etruſcis Stroza fugatus agris.
Reſtabat patriæ tantum ſuccurrere: ſed mors
  Pulvere ſpes tantas obruit exiguo.

In obitum Gabrielis Faërni.

Dum veterum auctorum inſtaurat monimenta Faërnus,
  Et reddit vitæ ſcripta Latina ſuæ;
Invidit fera Parca, virumque ad Tartara miſit?
  Quodque aliis adimis, hoc tibi, dixit, habe.

Amantum contrarii affectus, ex Petrarcha.

Nec pacem invenio, nec ſunt mihi bella timenda;
  Affligunt penitus ſpes, metus, æſtus, hyems.
Et proſtratus humi pennis ſuper æthera tollor,
  Stringo nihil, claudo quidquid in orbe manu.
Nec clauſa eſt, nec porta patet mihi carceris atri,
  Nec teneor, nec ſunt vincla ſoluta mihi.
Nec morti me tradit amor, nec compede ſolvit,
  Nec me luce frui, nec jubet ille mori.
Cerno carens oculis, clamoque elinguis ad auras,
  Æternos obitus, auxiliumque peto.
Exoſuſque mihi, alterius conſtringor amore;
  Dant lacrimæ riſum, fert alimenta dolor.

Vi-

Vita mihi pariter, pariter ſunt funera cordi:
  Tu mihi, tu tanti cauſſa puella mali.

Ad Cupidinem: ex Arioſto.

Improbe Amor puer injuſtiſſime, cur ita raro
Noſtra a te efficitur voti ſententia compos?
Cur ita delectat te, perfide, corda duorum
Cernere diſſidiis inter ſe infeſta ſuperbis?
Arces me a liquidiſque vadis, & gurgite tuto,
Pertrahis in rapidoſque amnes, cæcaſque lacunas:
Quæ me ultro petit, hinc revocas, alioque retorques,
Quæ fugit, hujus me tabeſcere cogis amore.

Ecloga. Mopſus.

Jam roſeo fulgens Aurora redibat amictu,
Et noctem tacitam labentiaque aſtra fugabat,
Cùm miſer inſano Gallæ ſuccenſus amore
Venator Mopſus, male grati ut tædia lecti
Vitaret, durum & menti ſubduceret ignem,
Exivit tectis, ſilvaſque & nota petivit
Antra, ferens caſſes, arcum, plenamque pharetram,
Adducenſque acres per devia luſtra moloſſos,
Ante etenim tali quàm ſaucius eſſet amore,
Non illo melior quiſquam, ſeu retia ſilvis
Tendere, ſive feras celeri prævertere curſu
Eſſet opus, canibuſve, ſequi per læta vagantes
Paſcua, ſeu certo contendere ſpicula cornu.
Hîc poſtquam ſilvâ cervam exciviſſet ab altâ,
Et jaculo canibuſque celer ſequeretur odoris;
Forte animi dubius, fontem pervenit ad illum,
Cujus in extremo conſpexit margine primùm
Texentem violas, & candida lilia Gallam.
Atque ubi nota ægræ menti ſuccurrit imago,
Horruit, apricoque in gramine pallidus hæſit;
Ac celeres illi è manibus cecidere ſagittæ.
Hinc tandem mœſta ſic eſt cum voce locutus:
Numquid adhuc noſtro ſatiata es, Galla, dolore?

Immitis Galla? an majoribus urere flammis
Pectora noſtra paras? aut dira perdere morte?
Namque ubi te viridi projectam in gramine nuper
Conſpexi, vario texentem è flore corollas,
Continuò teneras invaſit flamma medullas
Aſpera; quæ vires ſenſim, & fomenta videndo
Acquirens, tacitè ſubter præcordia crevit:
Ac velut in tenues ſtipulas ſi quando favilla
Parva cadit, modico quæ primum ſurgit ab igne,
Mox ſe ſe attollens paulatim creſcit eundo,
Ac totam ſubitò meſſem populatur, & agros;
Sæpe etiam nemorum præcelsa cacumina carpit.
Et curſu cùm ſæpe feras anteire ſolerem,
Nunc vires, animumque omnem hic mihi ſuſtulit ignis
Ex illo nec amor prædæ, nec cura ferarnm,
Nec Bacchi ſubit, aut Cereris, velut ante voluptas;
Nec mea jucundos admittunt lumina ſomnos;
Sed ſemper tacitis arſerunt pectora curis,
Et numquam adſiduo caruerunt lumina fletu.
O quàm ſæpe meo creviſtis flumina planctu!
O quàm ſæpe meo viruiſtis gramina planctu!
O quàm ſæpe meo genuiſtis robora planctu!
At at Galla meo numquam dolitura dolore,
Quò mea majores agitant præcordia curæ,
Hoc ingrata magis, magis & crudelis amantem
Negligis, & miſero cogis tabeſcere amore.
Nec te quod toties humili ſum voce precatus,
Profuit, & miſeræ narravi incommoda vitæ.
Scilicet & geminum leporem, capreamque fugacem,
Et catulum cervæ, noſtris quem retibus olim
Deprendi, & noſtræ, dixi, ſint munera Gallæ,
Miſimus; atque duos, conſperſis pellibus ambo,
Capreolus: poſt hacque tibi majora dabuntur;
Tu modo nequitiam, & faſtus depone ſuperbos,
Et mitis tandem noſtri miſerere furori.
An fortaſſe tibi deſpecta eſt horrida forma,
Quâ videor ſilvas inter latebraſque ferarum,
Verſari, & rauco alta cacumina cingere cornu?
At

At magni Heroes, Divûm generoſa propago,
Non dedignati nemorum luſtrare latebras,
Aut geſtare manu lato venabula ferro,
Nec jaculo capream, celerem nec figere cervum,
Heſperiâ nec cum Titan ſe mergit in undâ,
Collectos puduit caſſes ad tecta referre.
Hoc Paris hoc Veneri fecit dilectus Adonis,
Hoc pariter, toto quo nullus major in orbe eſt
Ferdinandus agit, magnorum è ſtirpe Deorum:
Ille licet multi leges, & jura miniſtret
Gentibus, & magnâ populos ditione gubernet,
Ac ſæpe audacem ingenio, & virtutibus hoſtem
Comprimat, & multâ victum cum ſtrage repellat,
Cleſius hunc juxta graditur, ſi fortè vacare
Conſiliis datur a magnis, & mole ſupremâ
Imperii, totum latè quod ſuſtinet unus
Cleſius idem hominum princeps, Divûmque face
Inſignis pietate, inſignis fortibus auſis,
Juſtitiæ cultor, & ſervantiſſimus æqui:
Atque idem merito dignus, niſi noſtra vetaret
Relligio, totum cui templa, & ſacra per orbem,
Divinoſque aris pariter ſtatuamus honores.
Hæc Mopſus tenues fruſtra jactabat ad auras:
Cum tandem celeri adveniens nox humida curru;
Retia colligere, atque canes revocare vagantes
Suaſit, & ingratis juvenem ſuccedere tectis.

PE-

PETRI CURSII

CARPINETANI.

Roma ad humani generis ſervatorem.

SUmme Deûm genitor, cœlo qui tecta relicto,
Mortalem indutus faciem, terrena ſubiſti,
Ut veterem ablueres culpam, noſque æthere pulſos
Stellanti exciperes, tenebroſi everſor Averni;
Quique tui ſedem imperii ſacra templa Quiritum,
Ut primam, ſic & voluiſti hanc eſſe perennem:
Da tandem Romæ requiem, & miſerere labantis.
Non ego nunc veterum vires, veterumque triumphos,
Non decora, imperiumve peto; mea vota minora.
Da dextram afflictæ, pater, & ſuccurre cadenti.
Nil non Roma mali, nil non perpeſſa laborum,
Nil non ſupplicii, dum qui tua jura, viceſque
Suſtinet, exoſus bellum cum Cæſare pacem
Hinc init; hinc, miſſo vix milite, Cæſaris armis,
Non iisdem (fateor) ſed Cæſaris, haud neget hoſtis,
Vi victor victus ſubita, atque oppreſſus inermis.
Sic orbis caput, ac Divûm domus inclita capta eſt,
Cum Sol oppoſita ſignorum in parte nitebat,
Luſtrabat Taurum radiis, nunc Scorpion ambit:
Nec dum tot miles ſatiatus menſibus urbem
Diripere, & tantæ rabiem exercere rapinæ;
Nec modo viva patrum, ſed mortua corpora nati,
Mortua quinetiam natorum corpora patres,
Mortua tormentis, & qualia tota vetuſtas
Nec vidit, nec vera putent, ſed ficta minores,
Veſte, auro, laribus, fundis, emiſſe coacti,
Et quidquid latuit theſauri, effundere, aviti.

Aſt

Aſt ortum trahit a magni qui ſtirpe Catonis,
Signatus prima teneras lanugine malas,
Prorſus inops rerum, & tantum pietate beatus,
Seminecis ſortem fratris miſeratus acerbam
Porcius, indignis voluit ſuccedere vinclis:
Succeſſit, miſerumque ærata compede ſolvit,
Non tamen hunc tulit ille diu perferre catenas,
Sed vix abſterſo incolumis ſqualore maligni
Carceris, ævo impar, ſed par pietate, cruentis
Exuit invitum nodis, certantque viciſſim;
Nunc ſubit hic, nunc ille ſubit, redimitque redemptus.
Felices pueri, vincti licet; eximet urbis
Excidio vos fama, armis obnoxia nullis:
Nec vos Ledæi vincet concordia partus.
Præterea quis non hæc ſomnia vana putarit?
Non ulli parſum generi, non moribus ullis,
Fœdera amicitiæ violata, ſolutaque jura
Hoſpitii: miſer ipſe unus ſum paſſus utrumque.
Utque loquar de me, locus admonet, & dolor urget.
Namq; ego dum procul hic ſequerer, quæ caſtra timebam
Ut rabiem, & terræ fugerem contagia peſtis,
Legatum, populis ſanctum ac venerabile nomen,
Junxit amicitia mihi caſus, & error honeſtus,
Ergo prius colui incolumem, affectum inde recepi
Hoſpitio, exceptumque diu, mecumque dolentem,
Meque ſibi lapſum referentem ex æthere numen,
Sic fovi, ſic cuncta domus extrema paventi
Adſedit vigilans, tamquam ſpes omnis, & omnis
Noſtra ſalus, decus omne, animâ penderet ab una:
Non tamen Oenæo, & Germano ſanguine creti
Hoſpitis ingenium potui lenire merendo.
Hic etenim, ut ſolitus rediit vigor artubus ægris,
Quas ego relliquias fortunæ ex hoſte recepi,
Abſtulit immani longè hoſte immanior hoſpes;
Quodque fuit gravius, repetenti indigna minatus.
Uſque adeo ingratos meritis implere, periclum eſt.
Degeneres ſic ſæpe parit terra inclita cives:
Sæpe diu & latitant vitia, & non cognita fallunt.

Nec vero hæc, Fernande, tuis teterrima peſtis
Dum comes it caſtris, talem te expertus in hoſtes
Victorem victos, everſaque tecta Quirini.
Quin reliquis Romam ſpoliantibus, audiit hoc te
Dicentem: mea, non rapere eſt, ſed vincere, præda.
Regum igitur fecunda parens te Mantua fratrem
Principis eſſe tui merito lætatur, euntem
Per fratris decora alta, & fortia facta parentis.
Ætas nulla tuum juvenis fortiſſimè nomen
Deſtruet, æternum hoc faciet Maro, Molza, Tebaldus,
Dilecti Phœbo, & noſtri tria lumina ſæcli,
Nec te hos hoſpitio, & donis foviſſe pigebit.
Ipſe etiam tentabo, licet ſim viribus impar
Tanto oneri, tentabo tamen: ſi gloria cœptis
Defuerit, famam ingrati effugiſſe juvabit.
Interea pergam patriæ deflere ruinas,
Nulli relligio, ſexus non profuit ulli.
Capta eſt pro capto, atque extincto conjuge conjux,
Capta armis, menſes captam poſt quattuor Urbem,
Ut ſceleri tempus ſcelus adderet, adderet enſis.
Non pueri, non ipſa etiam cunabula, avaras
Vitavere manus non expers advena cladis
Extitit, induciis pellectus & advena, & hoſpes:
Non aris addicta tuis ſanctiſſima virgo,
Non ſacra, dum ſacraque pius facit æde ſacerdos.
Ipſa ſimul nec tuta lues, ægreque trahentes
Membra infecta viri, fœda in tormenta vocati;
Æque trabe aut pedibus pendere, aut corporis acti
Illa parte, pudor quam publicus occulit unam,
(Sed manibus ſemper miſeri poſt terga revinctis)
Acti igne, aut ferro, gemmas, precioſaque vaſa,
Aurum numquam habitum properata in morte fateri:
Sæpeque vix tacto morientis barbarus ære
Occubuit, pœnaſque dedit duo fata ferenti.
Sic prædæ jam major amor, quam cura ſalutis.
Nos tamen his graviora alti fabricator olympi,
Ferre vides, verum moderate hæc ferre, piorum eſt;
Tantorum neque fas cauſas tentare malorum.

Nam-

Namque orbi, & templis quem præficis omnibus unum,
Cuique uni fas hic reſerare, & claudere cœlum,
Arce ſua, horrendum facinus, vi captus ab hoſte,
Hoſte ſuo, pariterque tuo; ſimul impius ille
Jura hominum, ſimul ille Deûm contemnit honores;
Nec rerum putat eſſe vices, certuſque futuri
In ſe unum irati nil fulmina poſſe Tonantis:
Scandere quin etiam ſe cœlum, & vincere poſſe
Jactitat, & domiti affectat cognomen olympi.
Jamque ſuis nuſquam templis honor, omnia prædo
Efferus obſedit, duce caſſus, lege ſolutus,
Quadrupedeſque tuis ſua carpunt pabula in aris.
An referam, quod me numquam meminiſſe juvabit?
Cædi in delubris, inhumataque corpora linqui,
Fœdari victas, maculari ſanguine Divos
Vidimus, & capti cæſorum invidimus Umbris.
Vidimus intactam, populo ſpectante, puellam
E templo; Romæ in medio, e gremioque pudicæ
Et genere, & cenſu matronæ inſignis avito,
Diſtricto avelli gladio, metuente corona,
Luce ſacra, qua ſacra tuis ſolennia cunctis
Roma tulit Divis: qua cunctos fleſſe putamus,
Et puduiſſe Deos: qua cunctam ſenſimus urbem
Ingemuiſſe magis, quam cum fera funera flevit,
Quod poſtquam capta eſt longo jam tempore, poſtquam
Direpta eſt, toties in vilia luſtra trahatur.
Hæc decuit ſpectare nurus, Hiſpane, Latinas?
Haſve refert grates tibi, Scipio, fortis Iberus?
Hoc eſt poſſe polos capere, & dare jura Tonantis?
In tumulos etiam penetratum; & ditia buſta,
E digitis raptuſque adamas, raptique ſmaragdi.
De te (ne referam paſſim reſerata ſepulchra)
Maxime Pontificum, & patrum pater optime Juli,
De te cui tantum licuit? Quem Thracius heros,
Omnis quem tremuit regio gens extera, & omnis
Cui vivo Italiam ceſſit; confeſſa minores
Eſſe Deo vires hominum, ſpoliare ſepulti
Non veritus dextram gemma impacatus Iberus.

 Sci-

Scilicet hæc equitis, hæc gloria militis ingens,
Accedat ſi tot ſpoliis & præda ſepulchri.
Sed quoniam ſuperant genitor meliora relatis,
Nec vobis jam vera queri, veroſque dolores
Edere jam tutum eſt: nec quiſquam æquare canendo
Funera tot poſſit, rerum tot ſtragis acervos.
Te taciti moveant queſtus, tacitique labores,
Teque patrum captus princeps, captuſque ſenatus,
Teque arctis manicis, & dura compede vinctus,
Nunc cruce, nunc laqueo, nunc enſe exterritus obſes,
Non hic vexatæ patriæ reus, impia in ipſos
Nec tulit arma Deos, hic pacis pignus, & auri eſt,
Te moveant exuſta patrum monumenta ſacrorum,
Qui cœli, & superûm terris arcana recludunt.
Naturæ & ſi quis reſerantum occulta potentis
Tangit honos, moveant merſi nunc Tibridis alveo,
Inprimis te ſæva lues, quæ plurima in omni
Bacchatur Latio, atque urbes affligit Etruſcas.
Si te præterea quæ mille pericula paſſi,
Non moveant, non mille doli, aut convicia mille,
Non moveat, ſi cui peſtis bellique pepercit
Diluvium, ſubeunda etiam rerum omnium egeſtas?
Naturæ & cœli ratio jam verſa, viceſque
Tempora non ſervant ſolitas, ruit imbribus aër
Aſſiduis, crebro & tonitu cœlum intremit omne;
Ut cupiant, Romam nequeunt liquiſſe phalanges.
Frigora nos properata premunt, & Phœbus ad æquum
Phylliriden jam flectit equos, ſervataque nulli
Stragula, non veſtes, niſi quas neglexerit hoſtis.
Uda thorum nudis, & ſub Jove, terra miniſtrat.
Jamque fores domibus raræ. laquearia rara.
Quæque habet è ſilvis urbs ornamenta. verendi
Quæque operis pia templa. Deum ſimulachra, cohortes
In proprios urunt uſus, & ſi qua ſuperſunt
Ne ſceleris. lucrive aliquid linquatur inauſum,
Comminuunt, vectantque inopi venalia plebi.
Nec dum mera malis, nunc prædo nigra Falerna:
Nunc dubias poſcit cœnas, nunc commoda noctis.

Præ-

Præſentiſque ſtipem lucis, nec prorogat horam,
Non momen, mortem intentans: ut vulnera deſint,
Addit verberibus gravius ferentia verba.
Sed tum præcipuè metuendus militis ardor,
Cum venæ intumuere mero, Germanaque paſſim
Cum legio fruſta ejectat glomerata Lyæo,
Improba ſeu plenos exhauſerit alea fiſcos,
Nam fora quæque avidis ludentum oppleta catervis,
Hoc pedes in campo vires exercet, & artes,
Martia queis olim pubes caput intulit aſtris:
His eques invigilat caſtris, hæc oppida cingit:
Hos hoſtes urbana phalanx, his obtenit arces.
Egregium hoc peditis decus, hæc res digna trophæis,
Quadrupede aut equitem ſpoliare, aut torquibus aureis,
Aut rediiſſe domum argento, gemmiſque gravatum.
Cui male res ludo geritur, rabie incitus acri
Hoſpitis innocui ſævo latus impetit enſe.
Vidi ego, vidiſti genitor, poſt vulnera Matris
(Qua mons incolitur corrupta voce Citorus)
Correptum ad vulnus natum, & te ſæpe vocantes
Matris ad auxilium natum, puerique parentem,
Alterum ab alterius metuentes vulnere lethum,
Implentes gemitu montis juga, queſtubus auras.
Tertius hoc, majuſque nefas ubi clara ſuperbis
Agrippæ monumenta extant innixa columnis;
Ære trabes ubi, & ære fores, auroque refulgent,
Colluſor vidit, populus teſtatur, Iberus
Aſſerit, & facinus Cimber, licet impius, horret.
Sed tu præcipue noſti, cui cuncta pateſcunt:
Quique ſinu poſitus caſto, vix vixque ferocem
Effugiſti ictum, caræ ſimulacra parentis
Hiſpani gladio, & verbis fœdata nefandis,
Vulnere & è ſævo ſubitum manaſſe cruorem.
Attonita urbs monſtro, temerata cucurrit ad ora
Virginis, inviſitque frequens, & vulnera terſit
Illacrimans, ac dona tulit: ſed qualia ferret
Urbs toties direpta, Deæ tamen æmula templis
Vicinis delubra parat, modo ſtrata reſurgat.

At puto, res eſt ſalva foris. pomaria plantas
Nulla ſuas retinent, non ullas viribus ulmos
Servavere, truces vineta experta Lycurgos.
Nulla ſeges, nullique greges, nullique coloni,
Captatorque avium, debellatorque ferarum
Nullus agris, nullus ſilvis, via pervia nulli:
Nec colere eſt ulli Romam, nec linquere tutum.
Prædo etenim occultos calles, & cæca viarum
Inſedit, vitæ pariter ſpoliator, & auri:
Sic tamen ut tanto in gemitu credamus & ipſas
Ingemuiſſe feras, ſolæ licet otia campis
Læta agitent, tutæque lacus, & aperta frequentent.
Oppida nulla ſuis opibus vicina fruuntur:
Tyrrhenaſque eadem tempeſtas obruit urbes,
Quæ Latias, Latio Libyæ deſerta timemus.
Omnia ad interitum ſpectant, inhonoraque fata;
Ni tu relliquias genitor peſtiſque, famiſque,
Relliquias ferri, & flammæ, niſi lumine amico
Reſpicias, placiduſque juves, lætuſque foveas.
His quoque nunc lacrimis illos te orare putandum,
Qui pro te in patria hac duros ſubiere labores,
Quique alacres certis vitam obiecere periclis,
Te cœli effuſo teſtati ſanguine regem.
O Divûm, o hominum, o rerum ſuprema poteſtas,
Cernis, ut incedat tumidus, totque Urbis onuſtus
Inſultet ſpoliis, nullo duce barbarus hoſtis;
Imperii impatiens, ut grandius imperet aurum,
Impius, inſidioſus, inexorabilis illex,
Utque tenax vacuam prorſus non deſerat urbem,
Sed ſpoliet toties ſpoliatam, atque omnium egenam?
Et licet hinc ultor victricibus advolet alis
Lutrecus, quo non ductor maturius alter
Victorem toties, toties evicerit hoſtem;
Hinc Venetum pugna, atque mora dux inclitus inſtet,
Auria & hinc claſſe inſtructa, quem ſæpe fugantem,
Sternentemque truces vexata per æquora Mauros
Neptunus, patria & cives videre recepta,
Sublimem curru, & duplici fulgere corona;

Hinc extrema fames, dira hinc diſcordia gliſcat:
Ipſe tamen mediam ignavus ſeceſſit in Urbem,
Cumque una fera bella gerit, juvat uſque morari,
Et Romam ex imis paulatim ſedibus omnem
Vertere, ne facies Urbis, nomenve ſuperſit.
Affer opem, miſerere pater, ſuccurre jacenti.
Pœnarum ſat Roma dedit, quod credula bello
Prævertit pacem, & victis ſe credidit armis.
Hic locus, hæc ſedes, domus hæc eſt certa Deorum.
Nos certe in patria hac pugnando vulnera paſſi,
Pro te, pro patria hac, moriendo vicimus hoſtem.
Sed nimium diris iterum cruciatibus angi,
An leve ſit gladios iterum ſentire ſepultis?
En crura, enque pedes laceri, laceri ora vagamur.
En ſparſi cineres, atque oſſa inhonora jacemus.
Nulla urna eſt cineri, tumulus non oſſibus ullus.
At ſi forma omni, ſenſu omni, & luce carentem
Optatam pius ad vitam revocaveris Urbem;
Viva dabit cineri tumulum, dabit oſſibus urnam.
Da vitam, extincta eſt pater, & quæ maxima quondam
Quæ Dea terrarum fuerat, nunc ultima rerum eſt,
Redde animam, es ſolitus, pater, & potes omnia ſolus.
Si nimis hoc, ſedeatque tuæ non parcere Romæ,
Nec dare poſcenti veniam vitamque roganti:
Saltem Urbis (ſi quod reliquum) defende cadaver.
Hoc quoque ſi nimium, ſtatque ipſos ſternere muros,
Parce tuis ſaltem templis, templiſque tuorum.
Non moveant, eſto, tot triſtia fata Quiritum,
Non Patrum captus princeps, captuſque Senatus,
Non Urbis lacerum exangue, atque informe cadaver,
Non templis armenta boum, & ſtabulantia equorum:
Cur te non tangant ſparſæ, & ſine nomine Divum
Relliquiæ, ſpoliatæ auro, & ſine honore jacentes?
Cur toleres prædam eſſe tuis tua ſacra maniplis?
[Si tamen hos Calabros, hos Cimbros, hoſque Brigantes,
Eſſe tuos, hoſque eſſe tuos fas dicere Iberos]
Cur viduata ſuis tua cuncta altaria donis
Non moveant, moveatque ſacris erepta ſupellex?

At non ipſe Deûm exuvias, neque Cynthius Urbis
Excidium læto ore tulit: quin protinus atra
Nube caput nitidum, densa & caligine texit,
Tempore nec paſſus ſolito flaveſcere fruges;
Diſtulit in menſem meſſem; ut quos perdere tela
Non poterant, hos ſæva fames detruderet Orco.
Flumina & has facies ſcelerum averſata, ſuumque
Occuluere caput, notoque exceſſit ab alveo
Ipſe Anio, alterius fieri maris advena mixus,
Aut ſaltem abjunctus Tyrrheno in marmore condi.
Scilicet extimuit miſceri Tibridis undis,
Volvere quem ſciret Divûm ſacra membra tuorum.
Qua licuit tamen hic viridi nos abdidit algâ,
Actutum obduxit ſalices, & arundine cinxit,
Aggeſſitque ſolum leve, ne trunca oſſa graventur.
Albula & ex illo leni pius agmine fluxit,
Ne laceros iterum laceret, retegatve ſepultos.
Tu tamen, ô genitor pacato hæc pectore cernis,
Atque omnem ſenſim pateris comburier Urbem.
Nos iterum atque iterum morimur: nec ferre dolorem
Poſſumus hunc, doluitque minus cum funera paſſi.
At Pater omnipotens, quando alti arcana receſſus;
Diis noviſſe nefas, niſi ſit tua juncta voluntas;
Mitia Diis ſaltem liceat te ad fata morantem
Flectere, & extremis finem exorare ruinis.
Da tandem feſſis, genitor, ſua libera tecta,
Redde ſuum templis cultum, membriſque refoſſis
Pone ſuos tumulos; tua ſparſa & collige ſacra.
Inſtantemque famem Latio, & defende Quiriti.
Illum præcipue Regem, regna illa, duceſque
Eſſe jube incolumes, tua qui nunc jura tuentur.
Per pacem Italiæ, & Martem compeſce catenis,
Quando ſatis rerum, ſatis & jam ſanguinis hauſtum,
Alma tua & ſenſit crudelia vulnera mater,
Quando & in Urbe unâ totus prope concidit orbis.

Ad Platanum in Villa Roſcia.

Arbor clarorum hoſpitio dignata virorum,
 Et regum ſacra ſæpe rigata manu,
Salve, arvis longùm Latiis non edita, ſed quæ
 Nunc patulis ornas Roſcia rura comis.
Huc ades, haud his orta jugis ſine numine amico es
 Læta dabant Platani ſæcula, læta dabis.

Ad Paulum III.

Qui pacem ut terra, atque mari des, Paule, ſubiſti
 Mille ſenex terræ, mille pericla maris.
Quæ tibi pacata debentur præmia terra,
 Quæ tibi pacato digna trophæa mari?
Terra, mare, his minus: at cœlum nova procreat aſtra:
 Dii, quibus hæc ſervas regna, trophæa parant,

Tumulus Campegii Cardinal.

Campegii terra hæc vivi tegit oſſa, viator,
 Nam ſtupor eſt cœlo lapſa putare mori.

De Tiberis inundatione poſt direptam a Cæſariano milite Romam.

Enſe, lue, igne, fame, paucis amiſimus annis
 Longa dies quantum vix reparare queat.
Nunc mare Tyrrhenum fluctu hinc ſe opponit, & urget,
 Hinc Tuſcus ſubitis ingruit amnis aquis.
Ut quos tot nequeunt ſtrages abſumere flammis,
 Neptunus noſtri ſubruat amnis ope.
Rara domus tumidis, horrendum, apparet in undis:
 Rarus & in cimbis vir juga ſumma ſubit.
Unde urbem Roma Venetam ſpectamus in urbe
 Hæc ruit heu, creſcit fluctibus illa ſuis.
Sed mage nos miſeros, quibus, hæc dum funera flemus,
 Unda pedes jam nunc, nunc rapit unda animam.

Quod tamen admiſſum tantum ſcelus eſſe putemus,
Quantum opus ut ſociis abluat æquor aquis?
Certè hoc non noſtrum crimen: Dii ſanguine fœda
Non alio poterant tergere templa modo.

De Rutilio.

Ut mors Rutilium tot ſenſit reddere vitæ:
Styx vale, ait, vitæ jam patefacta via.

F I N I S.

INDEX

Rerum notabilium, quæ continentur

IN TOMO TERTIO.

A

Abdua Auguſtus pag. 378.
Adulatores fugiendi 273.
Ægius Benedictus 193.
Ægrotus amicus tandem moritur 145.
Ænigma piſcium 124.
Ætna 34.
S. *Agnes* 245.
de *Albæ Ducis Victoria* 256.
Albutius Petrus 375.
Alciatus Andreas 388.
Alcibiadis imago 80.
Aleander Hieronymus 72.
Alexander Magnus 285.
Amantium contrarii affectus 524.
Ambitio vituperata 264.
Amor Herculem vincit 76. *apes habens in pharetra* 73. 74. *ſculptus in fonte* 79. *fulmina vincit* 80. *cum deprecatur amans* 122. *auro conciliatur* 235. *unit* *aman-*

amantem 503. *malus fugiendus* 506. *Muſas abigit* 509. *ejus poteſtas* 511.
Anacreon 104.
Annulus expoliendus 105.
Anterota 67.
Antium civitas Vulscorum celebratur 22.
Antimachus Marcus Antonius 107.
Anyſius poëta 68. 493.
Apes in pharetra amoris 73. 74.
Apollo poëtam adloquitur 104. *laudatur* 221. *ejus munia* 222.
Aqua Virgo fons 199. 229.
Aquarum inundatio 143. 537.
Arbores folia mutantes 92.
Archimedes 106.
Areoſti epitaphium 76. *ex Areoſto translatum* 525.
Aretinus Petrus 396.
Arigonus Lælius 235.
Arion a Delphino per mare vectus 128.
Ariſtoteles 293.
Aroneus Franciſcus 387.
Arretium civitas 421. 423.
Aſinius Joannes Baptiſta 434.
Avaritiæ mala 266. *nullus finis* 374.
Auri deſiderium. V. Avaritia.
Auria Andrea 341.
Auſtriacus Joannes 216. 218. 317. 318. 327. 331. &c. 347. 349. 399. 451.
Auſtrius Cammillus 314.

B

B*Acchica ſaltatio pag.* 513.
Bacchus invocatus 40. *ejus laudes, & geſta* 40. *ex igne raptus* 75.
Badoerus Federicus 395.

in

in *Bajazetis effigiem* 407.
Bandinellius Ubaldinus 268. 271.
Barbadicus 348
Barberinus Maphæus 40.
Bargæus Petrus 435. 437.
B. *Bartholi laudes* 154.
Beatus quis ſit 489.
Beccatellus Ludovicus 431. 432. 433.
Bellerophon chimæram ſuperat 403.
Belli Victoria. V. Victoria.
a *Bello damna inlata* 10.
Bembus laudatus 193. 266. 283. *in ejus morte* 203. *epitaphium* 225. *nominatus* 203.
Bentivolus Galeatius 412. 413. *Alexander* 413.
Blondus laudatur 122. 123.
Bocca Ranerius 436.
Bohemia Victoria 1. 11.
Bona fortunæ precaria 67.
Bonamicus Lazarus 397.
Bonellus Michaël laudatus 319.
Bononia & Roma comparatæ 84.
Borromeus Gibertus 373. *Julius* 385.
Brutus 286. 292.
Bucula Myronis 79. 80.

C

C*Abrera Gabriel laudatus pag.* 31.
Cæcus & claudus juncti 79.
Cajetanus Honoratus 341.
Calamus ad ſcribendum paratus 81.
Calcagninius ab Hercule Ferr. Duce inviſitur 73.
Calendæ Januar. nivoſæ 81. *Calendis Januariis ſalutatio* 193. *Auguſti* 378.
Callimachus Geminianenſis 130.

in

in *Campanas* 281.
Campegius Joannes Baptiſta 259.
Canalius Franciſcus 39.
Cantelma Margaritæ epitaphium 66.
Capellus Bernardus 386.
Capilupus Lelius in carcere 197. *& Hippolytus* 232.
Cammillus adhortatur ad ſapientiam 233.
Caracciolus Martius 289.
Carmina Anyſii 68. *Pindarica* 39. *carmina non eſſe obtegenda* 71. *famam pariunt* 115.
Caroli Cæſaris laudes 204. *ejus epitaphium* 226.
Carolus nonus Galliarum Rex 212. 216.
Caſæ Joannis Vita 282.
Caſtilionus Franciſcus 151.
Caſſius 293.
Caſtilioneus Philippus 384.
Centones Virgiliani 157.
Ceruti Antonii patria deſcripta 397. *laudatus* 384.
Chirurgus Paulus 114.
Chriſti natalis 430.
Ciampolus Joannes laudatus 31. 39. 45.
Cicero 285. 288.
Cincinnatus 288.
Clælia Romana 286.
Claudius Nero 289.
Clementius Cynthius 41.
Cleopatræ ſimulacrum 299.
Coleon Bartholomæus laudatus 409.
Columbus Ligur ignota ora reperit 32. *ejus epitaphium* 226.
Columna Cardinalis ſenior 284. *Proſperus* 295. *M. Antonius* 320. 337. 338. 347. 351. 400. 410. *Pompejus* 349. *Hieronymus* 455.
Comminez Philippus laudatus 401.
Conſtabilis Antonii elogium 101.
Copoli Ibonis tumulus 114.

Cor-

Corneus Aſcanius 318. 329. 339.
Cortona 423.
Corvini Matthiæ laudes 457. &c.
Coſſus 290.
Coſta Hippolytus pictor 238.
Crucejus laudatus 379. *Hannibal* 376.
Culicis encomium 72.
Curtius 290.

D

DÆmon malus pag. 253.
Dangenes Carolus Cardinalis 326.
Daphnes 133. 522.
Davali Alfonſi laudes 380.
Demoſthenes 288.
Deorum origo 117. *ad Deum hymnus* 243. 328. *Dii ruſtici* 514.
Donum perdicis 73. *Copæ depictæ* 116. *Turdorum* 116.

E

in *EBrium pag.* 227.
Echo 33. 81.
Ecloga 295. 352. 525.
ſub *Effigie Bajazetis* 407.
Epigramma bonum difficile factu 74.
Epitalamion 15. 357.
Epitaphium Margaritæ Cantelmæ 66. *Ludovici Cælii Rhodigini* 66. *Hippolyti Cardinalis Ferrariæ* 71. *Ludovici Areoſti* 76. *Ludovici Pannoniæ Reg.* 84. *Fuſci* 102. *Quintiæ* 103. *Anacreontis* 105. *Archimedis* 106. *Joannis Manardi* 108. *Ibonis Copoli* 114. *Julii formoſiſſimi* 115. *Canis* 115. 496. *Blondi* 123. *B. Finis* 143. *Pauli ſecundi* 148.

Pe-

Fons in quo Amor inſculptus 79. *Julii III.* 231. *Petri Bembi* 193. 225. *Pauli Manutii* 225 *Caroli V.* 226. *Chriſtophori Colambi* 226. *Henrici Galliarum Regis* 226. *Julii Cæſaris* 227. *Pauperis ſenis* 248. *Cardinalis Farneſii* 249. *Gratiæ puellæ* 309. *Epitaphium Jo: Laſcaris* 430. *Quinterii* 492. *Hippolytæ puellæ* 522. *Campegii Cardinalis* 537.

Epiſtola Maſſiniſſæ ad Sophonisbam 87. *Capilupi* 200. *Hippolytes Caſtilioniæ* 305.

Equus æneus Lyſippi 80.

Eridanus flumen 503.

Eſtenſis Hippolytus Cardinalis 102. 185.

Euridice. V. Orphæus.

ex *Euripide in uxores* 268.

F

F*Aba in uſu ad ſuffragia ferenda pag.* 427.

Faber Philippus laudatus 406.

Fabricii ſtatua 72.

Faërnus 265. 270.

Farneſius Horatius mortuus 279. *Alexander Cardinalis* 325.

Feltrius Julius Cardinalis 195.

Femina levior foliis 134.

Feminarum vituperatio 163.

Feſulæ 423.

ad *Flaminii Manes* 263. *laudatus* 283.

Florentiæ laudes 419. &c. 446.

Fluvii laus 494. 503.

Forma fluxa 116.

Formicæ fabula 132.

Fortunæ bona precaria 67. *fortunæ invocatio* 191. *ad fortunam* 274. *ejus vires* 504.

Cardinal. Madrutii 231. *ad pontem Ælium* 242. *Virgineus* 320. *Trivius* 321. *Bagnaja* 411. *Caſtalius* 415.
Fulvius Flaccus 289.

G

G*Alateus pag.* 263.
Galilei laudes, & inventa 45.
Gambara Laurentius 228. 229.
Gherardius Petrus laudatus 445.
Ghislerius Paulus 342.
Gonzaga Franciſci effigies 183. *Hercules* 197. 208. *Vincentius* 217. *Hippolyta* 226. *Veſpaſianus* 241. *Eliſabella canens* 303.
Grallator 102.
Gregorius XV. Pont. Max. 7. 13. *Gregorius XIII. Pont. Max.* 197.
Grilli munus 429.
Guarinus Jo: Baptiſta laudatus 404.
ad *Guevaras fratres* 493.
Gyraldus Lilius Gregorius 66. 69. *Joannes Baptiſta* 76.

H

H*Annibal Carthaginenſis pag.* 285. 287.
Henrici Galliarum Regis epithaphium 226.
Hercules II. Ferrariæ Dux 65. 71. 73. *ejus munificentia* 76. *ejus filii* 81. *ejus imago* 78. 81.
D. *Hieronymi laudes* 97.
Homerus 294.
de *Horatii carminibus* 279. 505.
Horatius Cocles 287.
Horologium fulminatum 65. 83.
Hortus vulgo Belvedere 220.
Hoſius Stanislaus Cardinalis 326.

I

Jacobellus Seraphinus pag. 107.
Jacominus Laurentius 437.
Jannottus Antonius 213.
Jano votum 190.
Januarii Calendæ. V. Calendæ.
Jaſonis navis 209.
Icari caſus 78. 403.
Imago Herculis II. Ducis Ferrariæ 78. 81. *Alcibiadis* 80. *D. Hieronymi* 97.
Imperialis Jo: Vincentius 401. 403. 406. 407.
in *Innocentes Martyres* 219. 242. 245.
Ingrati fugiendi 509.
in *Invidum* 231.
Io in bovem converſa 33.
ad *Jovem* 130.
Jovius Paulus 163. 381. *Benedictus* 408.
Julius II Pont. Max. 284.
Julius Cæſar 291.
Juſtinianus Vincentius 230.

L

Lacon in bello occiſus pag. 509.
Laconicus chorus 508.
Lampridius Benedictus laudatur 70.
ad *Lauretanam Virginem* 255.
ad *D. Laurentium* 242.
Laurus 522.
Laus Medici 41. 42. 139. 406. 445. *Mathematici* 45. *Poëtæ* 70. 401. 404. 413. 501. *Munifici viri* 70. *Ducis ſtrenui* 125. 216. 218. 409. 410. *Pictoris* 308. *Muſici* 308. *Cardinalis* 321. 325.

325. 326. *Juriſconſulti* 388. 434. *Theologi* 406.
Leo X. Pont. Max. munificentiâ laudatus 70. 307.
ad *Libellum* 123.
ad *Lottinum* 314.
Lucretia Romana 286.
Lucullus 290.
Ludovicus Nicolaus 15.
Lupanius laudatus 379.

M

MAdrucius *Cardinalis pag.* 371. 381.
Majoragus Marcus Antonius 404.
Manardus Joannes 108.
Mancina Fauſtina 313.
Manutii Pauli epithaphium 225. *Aldus Paulus fr. laudatus* 316.
M. Marcellus 288. 291.
in *Marcum Antonium* 229.
Mare glaciale deſcribitur 44.
Margarita Regis Gallorum ſoror laudata 278.
Marius Beliſarius 382.
ad *D. Martinum* 377.
Marullus 509.
Maſiniſſæ epiſtola 87.
Maximilianus Bojorum Dux 1.
Medices V. Leo X. Medices Laurentius 123. 128. 133. 139. 144. 150. 498. *Julianus* 156. *Coſmus laudatus* 310. 311. 312. *Coſmus Florentiæ Dux* 184. 415. 431. 435. *Coſmus Muſas fovet* 389. *Jo: Angelus Cardinalis* 391. *Franciſcus* 431. 435. *Jo: Jacobus* 524.
Merula Gaudentius 387.
Mirandulanus Picus 498.
Molsa laudatur 268. 530.

in *Montisferrati Principum nuptiis epithalamion* 357.
Morbus deſcribitur 46.
ad *Mortem inſtructio* 75. *meta laborum* 89. *inopinato opprimit* 215.
in *Morte Titi Stroza* 75. *Petri Bembi* 203. 225. *Pauli Manutii* 225. *Gaſparis Collignii* 250. *Julii Pogiani* 258. *Ubaldini Bandinelli* 271. *Horatii Farneſii* 278. *Raphaëlis pictoris* 308. *Fulvii Stella* 316. *Pii V. Pont. Maxim.* 327. *Aſcanii Corneii* 329. 340. *Jacobi Roſei* 391. *Franciſci Maria Umbrorum Ducis* 395. *Jacobi Sadoleti* 401. *Jo: Georgii Triſſini* 401. *Cornelii Muſſi* 403. *Jo: Baptiſta Porta* 403. *M. Antonii Majoragi* 404. *Jo: Baptiſta Guarini* 404. *Torquati Taſſi* 404. *Ludovici Septala* 406. *Heleonora Toletana* 432. *Jacobi Columna* 433. *Michaëlis Angeli Bonarrota* 433. *Benedicti Varchii* 436. *Franciſci Columna* 438. *Laurentii Medicis* 498. *Jo: Jacobi Medicis* 524. *Gabrielis Faërni* 525. V. Epithaphium.
in *Mulieres nuptas* 268.
Munus perdicis 73.
Muſa numina ſacra 35. *eis gratias agit poëta* 232. *multa pariunt bona* 278. 373. 497. *aternant viros* 371. *Muſis vacandum relictis legibus* 383. *earum natalis* 510.
Muſotus Antonius 414.
Muſſus Cornelius 391. 403.
Muſtus Auguſtinus 66.
Myronis bucula 79.

N

Natalis Muſarum pag. 510.
Naugerius 492.
Navigationes longinqua 13.

ad

ad *Naupactum Victoria*. V. Victoria.
Nemeſis 78.
Nero impius in matrem 78.
D. Nicolai laudes 153.
Nili cubitus 107.
Niobe 77. 82.
Nix Kal. Januar. 81. *nivis tempore luſus* 85.
Nympharum luſus tempore nivis 85.

O

Opes humanæ ſpernendæ, cæleſtes amplectendæ pagin. 250.
Organum muſicum ex alabaſtro 83.
Oricellarius Hannibal 273.
Orpheus 103.

P

Paleologa Margarita pag. 243.
Palonius Marcellus 380.
Pandulphinus 127. *laudatus* 152.
Papirus Curſor 285.
Parſimonia victus 124.
Paſqualinus Jo: Franciſcus 215. *Lælius* 230.
ad *Paulum III. ſalutatio* 193. 194. 537.
Pax Itala 7. *inter Philippum & Henricum Reges* 210.
Pendaſius Federicus 212.
Penelopes lamentatio 91.
Penthesilea 294.
Peregrinando fortuna mutatur 29.
ex *Petrarcha translatum* 524.
Philomela 34.
Philoſophia legibus præferenda 385.
Philoſophus in magiſtratu 71.

de

de *Pictura quadam* 289.
Picus Ludovicus 301.
Pirenejus Nicolaus 392.
Piſcium ænigma 124.
Piſtophili laudes 106.
ad *Pium II. Pont. Max.* 122. *Pius III.* 206.
Pius V. laudatus 314. 319. 330. 448.
Plato 293.
Plinius ſecundus 289.
Plotius Joannes Baptiſta 387.
Poëtarum varia genera 31. *ſors* 104. *poëtæ ab invidia lacerati* 396. *eorum innocentia* 502.
Politianus Angelus 150.
Pompejus Magnus 291.
Pontanus laudatus 97.
Portia 286.
Praga Bobemiæ Civitas 3.
Priulus 263. 265.
Puellæ amor 72. 490. 491. 502. 515. 522. *mortua* 77. 519. 522. *roſa roſæ* 81. *ſimilis ſoli* 215. *Dea* 82. 117. 523. *in ſervitutem redigit* 84. *ludens tempore nivis* 85. 124. *omnium lætitiarum origo* 117. *carmina petit* 118. *Auroræ comparata* 118. 237. *Lunæ nitorem vincit* 236. *Lunæ comparata* 248. *multis cauſſis pulcbra, & laudanda* 119. *iter amantis ut eam ſequatur* 120. *pauperem poëtam in amorem ſuum inducit* 120. *ludit domitam* 125. *tumulus* 103. 522. *dura* 103 *gemmam donat* 203. *lætitia mortua* 227. *Cera nomine* 235. *ejus oculi ſideribus comparantur* 236. *Villam petit* 237. 239. *ad Villam invitatur* 238. *Phœbo comparatur* 240. *& ridens, & lugens pulchra* 242. *cancros legens* 244. *lugens* 246. *canens* 303. *queritur de abſentia amantis* 305. *ab ea diſcedit amans* 523.
Pulicis nuncupatio 69.
Puteolanus Franciſcus 413.

Quie-

Q

Quieta vita laudata pag. 500.
Quirinus Marcus laudatus 319. 342. 399.

R

Rangonia Claudia pag. 234.
Rangonia Claudia 248.
Raphaëlis Urbinatis laus 76. 306. 308.
Remedia varia in infirmitate deſcribuntur 48.
Rhodigini Ludovici Cælii epithaphium 66.
Ripa Aſcanius 436.
Riſus laudatus 104.
Romæ antiquæ mores 37. *proſopopeja* 188. *aquis obruta* 202. *laudatur* 223. 270. *ruitur* 250. *Jo: Caſam detinet* 278. *Chriſtum deprecatur variis ærumnis afflicta* 528.
Roſetus poëta 67.
Rubeus Hieronymus Hiſtoriæ ſcriptor 439.
Ruris laudes 36. 278.

S

Sadoletus Jacobus Cardinalis pag. 401.
Sala Jacobus Maria 383.
Sanitas laudata 100.
Sapientia. V. Virtus.
Scipio Affricanus major 287.
Sedunenſis Matthæus Cardinalis 411.
Senex reſipiſcit 254.
Senis Vita 233.
Septala Ludovicus laudatus 406.
Seraphinus Jacobellus 73.
Serenus Bartholomæus 313.

Ser-

Sertorius 290.
Siccus Nicolaus 377.
Sixtus V. Pontif. Max. 263.
ad *Somnum* 520.
Sophonisba ſcribit Maſiniſſa 87.
Spes omnibus expectata 29.
Statua Fabricii 72. *Victoriæ* 82. *Niobes* 82.
Stroza Titus 75. *Hercules* 107.
Stufa Sixmundus 148.
Sulphuris laudes 42.

T

T*Aſſus Bernardus pag.* 204.
Tebaldus laudatus 530.
Teſtius Fulvius 32.
ad *Tiberim* 430. *ejus inundatio* 537.
Tormenta bellica 495.
Triſſinus Jo: Georgius laudatus 401.
Triumphus 5.
Truchſes Otho Cardinalis 321. 322. 323. 324.
Tumulus. V. Epithaphium, & Mors.
Turcæ victi 259. 314. 315. 316. 317. 330. *&c.* 344. *&c.* 399. 400. 429. 441. 448. 451. 452. *&c.*
Turianus Jo: Baptiſta 492.
Turnonius Franciſcus Cardinalis 275.

V

V*Arabona Joannis pag.* 386.
Varchius Benedictus 433. 434. 435.
Ubaldus Guidus 394.
Venetiæ laudata 270. 440.
Venus cœleſtis 56. *cum Marte deprehenſa* 62. *depre-*

precatur eam amans 122. *ad eam invocatio contra barbaros* 217.
Victoria Bohemica 1. 11.
Victoria Ducis Albæ 256. *Chriſtianorum de Turcis* 259. 314. 315. 316. 317. 331 *&c.* 341. 344. *&c.* 399. 400. 441. 448. 451. *&c. Luciani* 495. *Bohemica* 1. 11. *ejus ſimulacrum fulmine ictum* 82.
Victus frugalitas laudata 124.
Vina varia 39. *ejus origo* 100. *poëtis carum* 314. *inferunt damna* 374. *lætitiam pariunt* 379. *curas abigunt* 376.
Virgiliani centones 157.
Virgilii proſopopeja 187.
Virgilius 294.
Virginia enecta 286.
Virginius Urſus 131.
Virtus ſi oculis adſpiceretur, amaretur 233.
Volscorum civitas Antium laudatur 22.
Vox morbo amiſſa 32.
Urſinus Hieronymus 129. *Paulus Jordanus* 340.
Vulgus ſpernendum 266.

Z

Z*Anchius Baſilius pag.* 232.
Zeuſis Pictor 284.